อปทาน ๒

เรียบเรียงโดย หลวงพ่อชุมพล พลปญฺโญ

เจดีย์มังคลา เลียนแบบเจดีย์ชเวสิกองต่างกันแค่ขนาดของอิฐที่ก่อเท่านั้น
สร้างโดยพระเจ้านรสีหบดี

วิหารปะโตตาเมียะ แปลว่าวิหารที่งอกงาม
หมายถึง วิหารที่เป็นจุดศูนย์กลางให้พระพุทธศาสนางอกงาม

อปทาน ๒

เรียบเรียงโดย หลวงพ่อชุมพล พลปญฺโญ

สถิติการพิมพ์

พิมพ์ครั้งที่ ๑ วันที่ ๙ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๕๘
เพื่อถวายเป็นพระราชกุศลแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
เนื่องในวโรกาสทรงครองสิริราชสมบัติครบ ๖๙ ปี
และในวโรกาสทรงเจริญพระชนมพรรษา ครบ ๘๘ พรรษา
จำนวนพิมพ์ ๔๐,๐๐๐ เล่ม

พิมพ์ที่ บริษัท จามจุรี โปรดักส์ จำกัด
๒๖ ถ.พระราม ๒ ซอย ๘๓ แขวงแสมดำ
เขตบางขุนเทียน กรุงเทพฯ ๑๐๑๕๐
โทร. ๐ ๒๔๑๕ ๘๓๒๐-๑
Email: jjrprint@hotmail.com

ท่านที่ต้องการหนังสือ หรือต้องการร่วมพิมพ์ กรุณาติดต่อ
บริษัท โตโยต้า เภตรา ยูสคาร์ จำกัด สาขาเมืองปทุม
๖๖ หมู่ ๓ ถ.กรุงเทพ-ปทุมธานี ต.บ้านฉาง อ.เมือง จ.ปทุมธานี ๑๒๐๐๐
โทร. ๐๒ ๕๘๑ ๔๖๖๒ โทรสาร ๐๒ ๙๗๕ ๗๓๒๑
Email : dhammaconnect2015@gmail.com

คำนำ

หนังสือเล่มนี้ชื่อว่า **อปทาน ๒** เพราะว่าคัมภีร์อปทานนั้น ถ้านำมาพิมพ์ครั้งเดียว หนังสือจะใหญ่เกินไป จึงแยกออกเป็น ๒ เล่ม เล่มนี้ชื่อว่า อปทาน ๒ เนื่องจากที่ได้เคยพิมพ์เผยแพร่ก่อนหน้านี้มาแล้วคือ อปทาน ๑ แต่อย่างไรก็ตาม เนื้อหาของทั้ง ๒ เล่ม ไม่ได้ต่อกัน เพราะฉะนั้น ถ้าจะอ่านเล่มใดเล่มหนึ่ง โดยไม่ได้อ่านอีกเล่มก็ไม่เป็นไร แม้แต่เนื้อหาในเล่มเดียวนั้นถ้าจะอ่านจากหลังมาหน้าก็ได้อยู่

คัมภีร์อปทานนี้ เป็นคัมภีร์ที่นับเนื่องอยู่ในคัมภีร์พระไตรปิฎก

ซึ่งโดยส่วนตัวแล้ว ข้าพเจ้าเป็นผู้ที่ชอบอ่านคัมภีร์อปทานมาก อ่านมาตั้งแต่เริ่มรู้จักตู้พระไตรปิฎก เนื่องเพราะคัมภีร์อปทานเป็นตอนที่อ่านง่าย ไม่ต้องมีพื้นฐานความรู้ธรรมะขั้นใดก็อ่านได้

ข้าพเจ้าเห็นว่าคัมภีร์อปทานนี้มีคุณประโยชน์มาก เพราะเป็นการบอกเล่าชี้แจงเรื่องราว ผลของการกระทำความดี การสร้างบารมีของพระอรหันต์แต่ละรูปในตอนเริ่มต้นเส้นทางสร้างบารมีของท่าน ซึ่งบางเรื่องก็ดูเหมือนทำบุญเพียงนิดเดียว แต่ก็บังเกิดผลที่ยิ่งใหญ่ในกาลต่อมา ฉะนั้นคำพระท่านจึงกล่าวไว้ว่า *อย่าดูหมิ่นบุญกรรมจำนวนน้อย จะไม่ต้อยตามต้องสนองผล เหมือนตุ่มน้ำที่เปิดหงายรับสายชล ยังเต็มท้นด้วยอุทกที่ตกลง* ในทำนองเดียวกันก็ไม่ควรดูหมิ่นบาปกรรมจำนวนน้อยเหมือนกัน รวมความก็คือ **ชื่อว่าบุญและบาปแล้วไม่ควรดูหมิ่นว่านิดเดียว**

ท่านเหล่านี้ที่ได้เริ่มต้นด้วยการสร้างบุญกรรมจำนวนน้อย แต่เมื่อกาลเวลาผ่านไปก็ได้มาบรรลุธรรมขั้นสูง กลายมาเป็นทักขิไณยบุคคล ให้เทวดาและมนุษย์กราบไหว้บูชา เรื่องของท่านจะช่วยสอนใจ เพื่อคนธรรมดาอย่างเรา ให้ได้เกิดมีกำลังใจขวนขวาย สร้างคุณความดีสร้างบารมีไม่ย่อท้อตั้งแต่วันนี้ไป ก็จะสามารถเข้าถึงความพ้นทุกข์ ตามรอยท่านมหาบุรุษเหล่านี้ไปด้วยได้ และจะช่วยปลูกศรัทธาให้เกิดขึ้นในใจของท่านสาธุชนผู้อ่านได้เป็นอย่างดี

อันว่าศรัทธานั้นเป็นคุณธรรมที่สำคัญ เพราะว่าศรัทธาเป็นอริยทรัพย์ เป็นพละกำลังให้กุศลอื่น ๆ ได้โอกาสบังเกิดตาม ศรัทธาช่วยเกื้อหนุนให้เกิดความราบรื่นของกระแสบารมีอื่นที่จะมารวมพลังกัน ศรัทธาเป็นอินทรีย์องค์ประกอบของความรู้แจ้งในธรรม และ

ศรัทธาเป็นองค์คุณของพระอริยบุคคล

ข้าพเจ้าจึงได้นำคัมภีร์อปทานมาจัดพิมพ์เผยแพร่ โดยพยายามรักษารูปแบบภาษาตามสำนวนแปล ที่ท่านนักปราชญ์ราชบัณฑิตได้แปลไว้ ข้าพเจ้าได้เรียบเรียงขัดเกลาสำนวนบ้าง เพื่อให้ท่านสาธุชนผู้ไม่คุ้นเคยกับสำนวนภาษาบาลีได้อ่านง่ายขึ้น

การที่ข้าพเจ้าจัดพิมพ์หนังสือเล่มนี้ออกมาเผยแพร่เป็นธรรมทาน หวังว่าจะเกิดคุณประโยชน์แก่ท่านสาธุชน และเกิดประโยชน์โดยรวมแก่พระพุทธศาสนา

กุศลผลบุญใดที่เกิดจากการพิมพ์ธรรมะเผยแพร่ขอให้ท่านสาธุชนและสรรพสัตว์ทั้งปวงจงมีส่วนในผลบุญนี้จงทุกประการ

หนังสือเล่มนี้มีข้อผิดพลาดบกพร่องที่ใด ข้าพเจ้าขอน้อมรับ เพื่อแก้ไขต่อไปในโอกาสข้างหน้า

คุณความดีที่เกิดจากหนังสือเล่มนี้ ถือว่าเป็นคุณความดีของท่านนักปราชญ์ราช-บัณฑิตในทางพระพุทธศาสนาได้กระทำไว้

ความดีในการดำเนินงานขอถวายบูชา พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ บิดามารดา ครูบาอาจารย์และท่านผู้มีพระคุณ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พระสยัมภูเจ้าและพระเถรเจ้าทุกพระองค์ ที่ประวัติการสร้างบารมีของพระองค์ท่าน ได้ถูกรวบรวมอยู่ในคัมภีร์อปทานนั้น ข้าพเจ้าขอกราบเทิดทูนบูชาพระคุณของทุกพระองค์ไว้เหนือเศียรเกล้า ขอกราบอาราธนาบารมีของทุกพระองค์ มาแผ่ปกเกล้าปกเกศ ให้ท่านสาธุชนที่เปิดอ่านคัมภีร์อปทาน ด้วยความเคารพในคุณของพระรัตนตรัย ได้เจริญรุ่งเรืองในเส้นทางของพระพุทธศาสนา คล้ายประหนึ่งว่าทุกพระองค์ได้เมตตาเสด็จมา แผ่พระเดชพระคุณพระบารมี สถิตห้อมล้อมรักษา ให้พระพุทธศาสนาเจริญรุ่งเรือง มั่นคงถาวรในแผ่นดินไทยจนถ้วน ๕,๐๐๐ ปี

ธรรมะที่ข้าพเจ้าบันทึกไม่สงวนลิขสิทธิ์

ขอให้ธรรมะอันประเสริฐของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จงแพร่ขยายไปกว้างไกล ยังประโยชน์แก่สรรพสัตว์

ขออนุโมทนาต่อท่านผู้มีจิตเป็นกุศล

พระ ชุมพล พลปญฺโญ

๕ พฤษภาคม ๒๕๕๘

ขอเชิญอ่านธรรมะของหลวงพ่อชุมพล พลปณฺโณ เพิ่มเติมได้ที่

http://www.chumpolpalapanyo.com

และเชิญติดตามอ่านหนังสือธรรมะของหลวงพ่อชุมพล พลปณฺโณ เล่มอื่น ๆ ได้ดังนี้

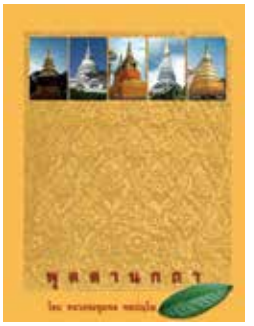

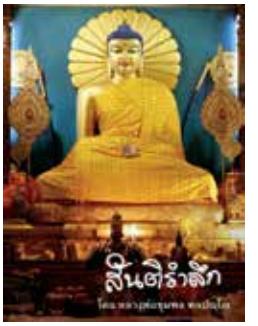

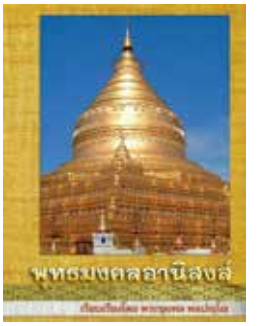

ภาพปกหน้า

เจดีย์บูพะยา คือพระเจดีย์ที่ตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำอิรวดีในเมืองพุกาม ประเทศพม่า บูพะยา แปลว่า "เจดีย์น้ำเต้า" ตามลักษณะของพระเจดีย์ ตำนานได้เล่าขานไว้ว่าสร้างในช่วงพุทธศตวรรษที่ ๘ ในสมัยอาณาจักรศรีเกษตรหรืออาณาจักรปยู โดยพระเจ้าปยูซอที แต่บ้างก็ว่าน่าจะสร้างในช่วงพุทธศตวรรษที่ ๑๖ เนื่องจากรูปทรงขององค์พระเจดีย์

พระเจดีย์ที่เห็นกันอยู่ในปัจจุบันเป็นพระเจดีย์ที่สร้างขึ้นใหม่ในปี พ.ศ. ๒๕๑๘ เพราะพระเจดีย์องค์เก่านั้นพังทลายลงมาอันเนื่องมาจากแผ่นดินไหว

ภาพปกหลัง

เจดีย์เซตานาจี ห่างลงไปทางตอนใต้สุดของเมืองพุกามใหม่ประมาณ ๔-๕ กม. ไปตามทางรถยนต์ที่ขนานไปกับแม่น้ำอิรวดี สร้างสมัยพระเจ้าติโลมินโล

สารบัญ

คำนำ ก

เอกปทุมิยเถราปทานที่ ๑ (๓๔๑) ๑

ว่าด้วยผลแห่งการบูชาพระพุทธเจ้าด้วยดอกบัว ๑

ตีณุปลมาลิยเถราปทานที่ ๒ (๓๔๒) ๒

ว่าด้วยผลแห่งการโปรยดอกอุบล ๓ ดอก ๒

ธชทายกเถราปทานที่ ๓ (๓๔๓) ๓

ว่าด้วยผลแห่งการถวายธง ๓

ตีณิกิงกณิปูชกเถราปทานที่ ๔ (๓๔๔) ๓

ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยดอกหงอนไก่ ๓ ดอก ๓

นฬาคาริกเถราปทานที่ ๕ (๓๔๕) ๔

ว่าด้วยผลแห่งถวายที่จงกรม ๔

จัมปกปุปผิยเถราปทานที่ ๖ (๓๔๖) ๕

ว่าด้วยผลแห่งพุทธบูชา ๕

ปทุมปูชกเถราปทานที่ ๗ (๓๔๗) ๕

ว่าด้วยผลแห่งพุทธบูชา ๕

ติณมุฏฐิทายกเถราปทานที่ ๘ (๓๔๘) ๗

ว่าด้วยผลแห่งการถวายหญ้ากำมือเดียว ๗

ตินทุกผลทายกเถราปทานที่ ๙ (๓๔๙) ๘

ว่าด้วยผลแห่งการถวายผลมะพลับ ๘

เอกัญชลิยเถราปทานที่ ๑๐ (๓๕๐) ๘

ว่าด้วยผลแห่งอัญชลีกร ๘

สัททสัญญิกเถราปทานที่ ๑ (๓๕๑) ๑๐

ว่าด้วยผลแห่งความเลื่อมใส ๑๐

ยวกลาปิยเถราปทานที่ ๒ (๓๕๒) ๑๐
ว่าด้วยผลแห่งการลาดหญ้า ๑๐
กิงสุกปูชกเถราปทานที่ ๓ (๓๕๓) ๑๑
ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยดอกทองกวาว ๑๑
สโกฏกโกรัณฑทายกเถราปทานที่ ๔ (๓๕๔) ๑๒
ว่าด้วยผลแห่งการบูชาจักรที่รอยพระบาท ๑๒
ทัณฑทายกเถราปทานที่ ๕ (๓๕๕) ๑๒
ว่าด้วยผลแห่งการถวายไม้ขอ ๑๒
อัมพยาคุทายกเถราปทานที่ ๖ (๓๕๖) ๑๓
ว่าด้วยผลแห่งการถวายมะม่วงและยาคู ๑๓
ปุฏกปูชกเถราปทานที่ ๗ (๓๕๗) ๑๔
ว่าด้วยผลแห่งการถวายกระเทียม ๑๔
วัจฉทายกเถราปทานที่ ๘ (๓๕๘) ๑๔
ว่าด้วยผลแห่งการถวายลูกวัว ๑๔
สรณาคมนิยเถราปทานที่ ๙ (๓๕๙) ๑๕
ว่าด้วยผลแห่งการถึงสรณะ ๑๕
ปิณฑปาติกเถราปทานที่ ๑๐ (๓๖๐) ๑๕
ว่าด้วยผลแห่งการถวายบิณฑบาต ๑๕
มันทารวิยเถราปทานที่ ๑ (๓๖๑) ๑๗
ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยดอกมนทารพ ๑๗
กักการุปุปผิยเถราปทานที่ ๒ (๓๖๒) ๑๗
ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยดอกฟักทิพย์ ๑๗
ภิสมุฬาลทายกเถราปทานที่ ๓ (๓๖๓) ๑๘
ว่าด้วยผลแห่งการถวายเหง้ามันและรากบัว ๑๘
เกสรปุปผิยเถราปทานที่ ๔ (๓๖๔) ๑๙
ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยดอกบัว ๓ ดอก ๑๙

อังโกลปุปผิยเถราปทานที่ ๕ (๓๖๕) ๑๕
ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยดอกปรู ๑๕
กทัมพปุปผิยเถราปทานที่ ๖ (๓๖๖) ๒๐
ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยดอกกระทุ่ม ๒๐
อุทกาลกปุปผิยเถราปทานที่ ๗ (๓๖๗) ๒๐
ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยดอกคูณ ๒๐
เอกจัมปกปุปผิยเถราปทานที่ ๘ (๓๖๘) ๒๑
ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยดอกจำปา ๒๑
ติมิรปุปผิยเถราปทานที่ ๙ (๓๖๙) ๒๒
ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยดอกดีหมี ๒๒
สลฬปุปผิยเถราปทานที่ ๑๐ (๓๗๐) ๒๒
ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยดอกช้างน้าว ๒๒
โพธิวันทกเถราปทานที่ ๑ (๓๗๑) ๒๕
ว่าด้วยผลแห่งการไหว้ ๒๕
ปาฏลิปุปผิยเถราปทานที่ ๒ (๓๗๒) ๒๕
ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยดอกแคฝอย ๓ ดอก ๒๕
ตีณุปลมาลิยเถราปทานที่ ๓ (๓๗๓) ๒๖
ว่าด้วยผลแห่งการโปรยดอกอุบล ๓ ดอก ๒๖
ปัตติปุปผิยเถราปทานที่ ๔ (๓๗๔) ๒๗
ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยดอกประดู่ ๒๗
สัตตปัณณิยเถราปทานที่ ๕ (๓๗๕) ๒๗
ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยต้นตีนเป็ด ๒๗
คันธมุฏฐิยเถราปทานที่ ๖ (๓๗๖) ๒๘
ว่าด้วยผลแห่งการบูชาจิตกาธาน ๒๘
จิตกปูชกเถราปทานที่ ๗ (๓๗๗) ๒๙
ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยดอกรัง ๒๙

สุมนตาลวัณฏิยเถราปทานที่ ๘ (๓๗๘) ๒๕
ว่าด้วยผลแห่งการถวายพัดใบตาล ๒๕
สุมนทามิยเถราปทานที่ ๙ (๓๗๙) ๓๐
ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยพวงดอกมะลิ ๓๐
กาสุมาริผลทายกเถราปทานที่ ๑๐ (๓๘๐) ๓๑
ว่าด้วยผลแห่งการถวายผลมะรื่น ๓๑
อัมพฏผลทายกเถราปทานที่ ๑ (๓๘๑) ๓๒
ว่าด้วยผลแห่งการถวายผลมะกอก ๓๒
ลพุชทายกเถราปทานที่ ๒ (๓๘๒) ๓๓
ว่าด้วยผลแห่งการถวายผลขนุนสำมะลอ ๓๓
อุทุมพรผลทายกเถราปทานที่ ๓ (๓๘๓) ๓๓
ว่าด้วยผลแห่งการถวายผลมะเดื่อ ๓๓
มิลักขุผลทายกเถราปทานที่ ๔ (๓๘๔) ๓๔
ว่าด้วยผลแห่งการถวายผลมิลักขุ ๓๔
ผารุสผลทายกเถราปทานที่ ๕ (๓๘๕) ๓๕
ว่าด้วยผลแห่งการถวายผลมะปราง ๓๕
วัลลิผลทายกเถราปทานที่ ๖ (๓๘๖) ๓๕
ว่าด้วยผลแห่งการถวายผลวัลลิ ๓๕
กทลิผลทายกเถราปทานที่ ๗ (๓๘๗) ๓๖
ว่าด้วยผลแห่งการถวายผลกล้วย ๓๖
ปนสผลทายกเถราปทานที่ ๘ (๓๘๘) ๓๗
ว่าด้วยผลแห่งการถวายขนุนสุก ๓๗
โสณโกฏิวิสเถราปทานที่ ๙ (๓๘๙) ๓๗
ว่าด้วยผลแห่งการถวายถ้ำ ๓๗
พุทธาปทานชื่อปุพพกรรมปิโลติที่ ๑๐ (๓๙๐) ๓๘
ว่าด้วยบุพจริยาของพระองค์เอง ๓๘

ปิลินทวัจฉเถราปทานที่ ๑ (๓๙๑) ๔๑
ว่าด้วยผลแห่งการถวายไทยธรรมอันสมควร ๔๑
เสลเถราปทานที่ ๒ (๓๙๒) ๕๒
ว่าด้วยการประพฤติธรรม ๕๒
สรรพกิตติกเถราปทานที่ ๓ (๓๙๓) ๕๗
ว่าด้วยผลแห่งการสรรเสริญธรรม ๕๗
มธุทายกเถราปทานที่ ๔ (๓๙๔) ๕๙
ว่าด้วยอานิสงส์การถวายน้ำผึ้งและลาดหญ้า ๕๙
ปทุมกูฏาคาริกเถราปทานที่ ๕ (๓๙๕) ๖๐
ว่าด้วยผลแห่งการทำพุทธบูชา ๖๐
พักกุลเถราปทานที่ ๖ (๓๙๖) ๖๒
ว่าด้วยผลแห่งการถวายยา ๖๒
คิริมานันทเถราปทานที่ ๗ (๓๙๗) ๖๔
ว่าด้วยผลแห่งการทำพุทธบูชา ๖๔
สลฬมัณฑปิยเถราปทานที่ ๘ (๓๙๘) ๖๖
ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยดอกสน ๖๖
สัพพทายกเถราปทานที่ ๙ (๓๙๙) ๖๗
ว่าด้วยผลแห่งการถวายทานทุกสิ่งทุกอย่าง ๖๗
อชิตเถราปทานที่ ๑๐ (๔๐๐) ๖๘
ว่าด้วยผลแห่งการถวายประทีป ๖๘
ติสสเมตเตยยเถราปทานที่ ๑ (๔๐๑) ๗๒
ว่าด้วยผลแห่งการถวายประทีปและผลมะพลับ ๗๒
ปุณณกเถราปทานที่ ๒ (๔๐๒) ๗๔
ว่าด้วยผลแห่งการถวายพระเพลิงพุทธสรีระ ๗๔
เมตตคูเถราปทานที่ ๓ (๔๐๓) ๗๕
ว่าด้วยผลแห่งการถวายเนยใส ๗๕

โธตกเถราปทานที่ ๔ (๔๐๔) ๗๗
ว่าด้วยผลแห่งการถวายสะพาน ๗๗
อุปสีวเถราปทานที่ ๕ (๔๐๕) ๗๘
ว่าด้วยผลแห่งการสร้างอาศรม ๗๘
นันทกเถราปทานที่ ๖ (๔๐๖) ๘๑
ว่าด้วยผลแห่งการถวายมณฑป ๘๑
เหมกเถราปทานที่ ๗ (๔๐๗) ๘๓
ว่าด้วยผลแห่งการถวายตั่งแก้ว ๘๓
โตเทยยเถราปทานที่ ๘ (๔๐๘) ๘๕
ว่าด้วยผลแห่งการสร้างบรรณศาลา ๘๕
ชตุกัณณิกเถราปทานที่ ๙ (๔๐๙) ๘๘
ว่าด้วยผลแห่งการบำรุงพระพุทธองค์ ๘๘
อุเทนเถราปทานที่ ๑๐ (๔๑๐) ๙๐
ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยดอกบัวบาน ๙๐
ภัททาลิเถราปทานที่ ๑ ๙๕
ว่าด้วยผลแห่งการสร้างมณฑป ๙๕
เอกฉัตติยเถราปทานที่ ๒ ๙๗
ว่าด้วยผลแห่งการกางเศวตฉัตรถวายพระพุทธเจ้า ๙๗
ติณสูลกฉาทนิยเถราปทานที่ ๓ ๙๙
ว่าด้วยผลแห่งการถวายดอกมะลิซ้อนเป็นพุทธบูชา ๙๙
มธุมังสทายกเถราปทานที่ ๔ ๑๐๑
ว่าด้วยผลแห่งการถวายเนื้อสุกรผสมน้ำผึ้ง ๑๐๑
นาคปัลลวกเถราปทานที่ ๕ ๑๐๒
ว่าด้วยผลแห่งการถวายกิ่งไม้กากะทิงบูชา ๑๐๒
เอกทีปิยเถราปทานที่ ๖ ๑๐๒
ว่าด้วยผลแห่งการตามประทีปเป็นพุทธบูชา ๑๐๒

อุจฉังคปุปผิยเถราปทานที่ ๗ ๑๐๓
ว่าด้วยผลแห่งการถวายดอกไม้หนึ่งพก ๑๐๓
ยาคุทายกเถราปทานที่ ๘ ๑๐๔
ว่าด้วยผลแห่งการถวายข้าวต้ม ๑๐๔
ปัตโถทนทายกเถราปทานที่ ๙ ๑๐๕
ว่าด้วยผลแห่งการถวายข้าวสาลีหนึ่งแล่ง ๑๐๕
มัญจทายกเถราปทานที่ ๑๐ ๑๐๖
ว่าด้วยผลแห่งการทำตั่งถวายสงฆ์ ๑๐๖
สกิงสัมมัชชกเถราปทานที่ ๑ ๑๐๗
ว่าด้วยผลแห่งการกวาดลานพระศรีมหาโพธิ ๑๐๗
เอกทุสสทายกเถราปทานที่ ๒ ๑๐๘
ว่าด้วยผลแห่งการถวายผ้าเป็นพุทธบูชา ๑๐๘
เอกาสนทายกเถราปทานที่ ๓ ๑๐๙
ว่าด้วยผลแห่งการแต่งอาสนะบูชา ๑๐๙
สัตตกทัมพปุปผิยเถราปทานที่ ๔ ๑๑๐
ว่าด้วยผลแห่งการถวายดอกกระทุ่ม ๗ ดอก ๑๑๐
โกรัณฑปุปผิยเถราปทานที่ ๕ ๑๑๑
ว่าด้วยผลแห่งการถวายดอกหงอนไก่ ๑๑๑
ฆฏมัณฑทายกเถราปทานที่ ๖ ๑๑๑
ว่าด้วยผลแห่งการถวายเปรียง ๑๑๑
เอกธัมมสวนิยเถราปทานที่ ๗ ๑๑๒
ว่าด้วยผลแห่งการฟังธรรมครั้งเดียว ๑๑๒
สุจินติตเถราปทานที่ ๘ ๑๑๓
ว่าด้วยผลแห่งการถวายข้าวใหม่ ๑๑๓
โสณณกิงกณิยเถราปทานที่ ๙ ๑๑๕
ว่าด้วยผลแห่งการถวายกะดึงทอง ๑๑๕

โสวัณณโกนตริกเถราปทานที่ ๑๐ ๑๑๖
ว่าด้วยผลแห่งการถวายกระโหลกน้ำเต้า ๑๑๖
เอกวิหาริยเถราปทานที่ ๑ ๑๑๘
ว่าด้วยผลแห่งการอยู่ป่าแต่ผู้เดียว ๑๑๘
เอกสังขิยเถราปทานที่ ๒ ๑๑๙
ว่าด้วยผลแห่งการเป่าสังข์เป็นพุทธบูชา ๑๑๙
ปาฏิหิรสัญญกเถราปทานที่ ๓ ๑๒๐
ว่าด้วยผลแห่งความเลื่อมใสในปาฏิหาริย์ ๑๒๐
ญาณัตถวิกเถราปทานที่ ๔ ๑๒๐
ว่าด้วยผลแห่งการสดุดีพระพุทธองค์ ๑๒๐
อุจฉุขัณฑิกเถราปทานที่ ๕ ๑๒๑
ว่าด้วยผลแห่งการถวายท่อนอ้อย ๑๒๑
กลัมพทายกเถราปทานที่ ๖ ๑๒๒
ว่าด้วยผลแห่งการถวายมันอ้อน ๑๒๒
อัมพาฏกทายกเถราปทานที่ ๗ ๑๒๒
ว่าด้วยผลแห่งการถวายมะกอก ๑๒๒
หรีตกิทายกเถราปทานที่ ๘ ๑๒๓
ว่าด้วยผลแห่งการถวายลูกสมอ ๑๒๓
อัมพปิณฑิยเถราปทานที่ ๙ ๑๒๔
ว่าด้วยผลแห่งการถวายมะม่วง ๑๒๔
ชัมพูผลิยเถราปทานที่ ๑๐ ๑๒๔
ว่าด้วยผลแห่งการถวายลูกหว้า ๑๒๔
วิเภทกพีชิยเถราปทานที่ ๑ ๑๒๖
ว่าด้วยผลแห่งการถวายเมล็ดพืชสมอพิเภก ๑๒๖
โกลทายกเถราปทานที่ ๒ ๑๒๖
ว่าด้วยผลแห่งการถวายพุทรา ๑๒๖

เวลุวผลิยเถราปทานที่ ๓ ๑๒๗
ว่าด้วยผลแห่งการถวายมะตูม ๑๒๗
ภัลลาตกทายกเถราปทานที่ ๔ ๑๒๘
ว่าด้วยผลแห่งการถวายลูกรกฟ้า ๑๒๘
อุมมาปุปผิยเถราปทานที่ ๕ ๑๒๘
ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยดอกผักตบ ๑๒๘
อัมพาฏกิยเถราปทานที่ ๖ ๑๒๙
ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยดอกมะกอก ๑๒๙
สีหาสนิกเถราปทานที่ ๗ ๑๒๙
ว่าด้วยผลแห่งการถวายอาสนะทอง ๑๒๙
ปาทปิฐิยเถราปทานที่ ๘ ๑๓๐
ว่าด้วยผลแห่งการถวายตั่งรองเท้า ๑๓๐
เวทิยการกเถราปทานที่ ๙ ๑๓๑
ว่าด้วยผลแห่งการถวายไพรที ๑๓๑
โพธิฆรการกเถราปทานที่ ๑๐ ๑๓๑
ว่าด้วยผลแห่งการสร้างเรือนไม้โพธิ ๑๓๑
ชคติทายกเถราปทานที่ ๑ ๑๓๔
ว่าด้วยผลแห่งการพรวนดินโคนต้นโพธิ ๑๓๔
โมรหัตถิยเถราปทานที่ ๒ ๑๓๔
ว่าด้วยผลแห่งการถวายกำหางนกยูง ๑๓๔
สีหาสนพีชิยเถราปทานที่ ๓ ๑๓๕
ว่าด้วยผลแห่งการพัดพุทธอาสน์ ๑๓๕
ติณุกกธาริยเถราปทานที่ ๔ ๑๓๕
ว่าด้วยผลแห่งการทำคบเพลิงบูชา ๑๓๕
อักกมนทายกเถราปทานที่ ๕ ๑๓๖
ว่าด้วยผลแห่งการเหยียบนวด ๑๓๖

วนโกรัณฑิยเถราปทานที่ ๖ ๑๓๖
ว่าด้วยผลแห่งการถวายดอกหางช้าง ๑๓๖
เอกฉัตติยเถราปทานที่ ๗ ๑๓๗
ว่าด้วยผลแห่งการกั้นร่มถวายพระพุทธองค์ ๑๓๗
ชาติปุปผิยเถราปทานที่ ๘ ๑๓๘
ว่าด้วยผลแห่งการถวายดอกมะลิ ๑๓๘
สัตติปัณณิยเถราปทานที่ ๙ ๑๓๘
ว่าด้วยผลแห่งการถวายดอกสัตตบรรณ ๑๓๘
คันธปูชกเถราปทานที่ ๑๐ ๑๓๙
ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยของหอม ๑๓๙
สาลกุสุมิยเถราปทานที่ ๑ ๑๔๐
ว่าด้วยผลแห่งการถวายดอกสาละ ๑๔๐
จิตกปูชกเถราปทานที่ ๒ ๑๔๐
ว่าด้วยผลแห่งการบูชาจิตกาธาน ๑๔๐
จิตกนิพพาปกเถราปทานที่ ๓ ๑๔๑
ว่าด้วยผลแห่งการดับจิตกาธาน ๑๔๑
เสตุทายกเถราปทานที่ ๔ ๑๔๑
ว่าด้วยผลแห่งการสร้างสะพาน ๑๔๑
สุมนตาลวัณฏิยเถราปทานที่ ๕ ๑๔๒
ว่าด้วยผลแห่งการถวายพัดใบตาล ๑๔๒
อวฏผลิยเถราปทานที่ ๖ ๑๔๒
ว่าด้วยผลแห่งการถวายผลไม้พิเศษ ๑๔๒
ลพุชผลทายกเถราปทานที่ ๗ ๑๔๓
ว่าด้วยผลแห่งการถวายขนุนสำมะลอ ๑๔๓
มิลักขุผลทายกเถราปทานที่ ๘ ๑๔๓
ว่าด้วยผลแห่งการถวายผลมิลักขุ ๑๔๓

สยัมปฏิภาณิยเถราปทานที่ ๙ ๑๔๔
ว่าด้วยผลแห่งการสดุดีพระพุทธเจ้าด้วยปฏิภาณ ๑๔๔
นิมิตตพยากรณิยเถราปทานที่ ๑๐ ๑๔๕
ว่าด้วยผลแห่งการพยากรณ์นิมิต ๑๔๕
นพมาลิยเถราปทานที่ ๑ ๑๔๖
ว่าด้วยผลแห่งการถวายพวงดอกอ้อ ๑๔๖
มณิปูชกเถราปทานที่ ๒ ๑๔๖
ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยแก้วมณี ๑๔๖
อุกกาสติกเถราปทานที่ ๓ ๑๔๘
ว่าด้วยผลแห่งการจุดคบเพลิงบูชา ๑๔๘
สุมนวีชนิยเถราปทานที่ ๔ ๑๔๙
ว่าด้วยผลแห่งการพัดไม้โพธิ์ ๑๔๙
กุมมาสทายกเถราปทานที่ ๕ ๑๔๙
ว่าด้วยผลแห่งการถวายขนมกุมมาส ๑๔๙
กุสัฏฐกทายกเถราปทานที่ ๖ ๑๕๐
ว่าด้วยผลแห่งการถวายหญ้าคา ๘ กำ ๑๕๐
คิริปุนนาคิยเถราปทานที่ ๗ ๑๕๐
ว่าด้วยผลแห่งการถวายดอกบุนนาคบูชา ๑๕๐
วัลลิการผลทายกเถราปทานที่ ๘ ๑๕๑
ว่าด้วยผลแห่งการถวายแตง ๑๕๑
ปานธิทายกเถราปทานที่ ๙ ๑๕๑
ว่าด้วยผลแห่งการถวายรองเท้า ๑๕๑
ปุพินจังกมิยเถราปทานที่ ๑๐ ๑๕๒
ว่าด้วยผลแห่งการขนทรายใส่ที่จงกรม ๑๕๒
ปังสุกุลสัญญกเถราปทานที่ ๑ ๑๕๔
ว่าด้วยผลแห่งการไหว้ผ้าบังสุกุล ๑๕๔

พุทธสัญญกเถราปทานที่ ๒ ๑๕๕
ว่าด้วยผลแห่งการเกิดพุทธสัญญา ๑๕๕
ภิสทายกเถราปทานที่ ๓ ๑๕๖
ว่าด้วยผลแห่งการถวายเหง้าบัวกับน้ำผึ้ง ๑๕๖
ญาณถวิกเถราปทานที่ ๔ ๑๕๗
ว่าด้วยผลแห่งการสรรเสริญพุทธญาณ ๑๕๗
จันทนมาลิยเถราปทานที่ ๕ ๑๕๘
ว่าด้วยผลแห่งการถวายแก่นจันทน์และดอกรัง ๑๕๘
ธาตุปูชกเถราปทานที่ ๖ ๑๖๐
ว่าด้วยผลแห่งการบูชาพระบรมสารีริกธาตุ ๑๖๐
ปุพินุปปาทกเถราปทานที่ ๗ ๑๖๑
ว่าด้วยผลแห่งการก่อเจดีย์ทราย ๑๖๑
ตรณิยเถราปทานที่ ๘ ๑๖๓
ว่าด้วยผลแห่งการทอดตนเป็นสะพาน ๑๖๓
ธัมมรุจิเถราปทานที่ ๙ ๑๖๔
ว่าด้วยผลแห่งความพอใจในธรรม ๑๖๔
สาลมัณฑปิยเถราปทานที่ ๑๐ ๑๖๖
ว่าด้วยผลแห่งการสร้างมณฑปดอกรังเป็นพุทธบูชา ๑๖๖
ตีณิกิงกณิปุปผิยเถราปทานที่ ๑ ๑๖๘
ว่าด้วยผลแห่งการถวายดอกกระดึงทอง ๑๖๘
ปังสุกูลปูชกเถราปทานที่ ๒ ๑๖๘
ว่าด้วยผลแห่งการบูชาผ้าบังสุกุล ๑๖๘
โกรัณฑปุปผิยเถราปทานที่ ๓ ๑๖๙
ว่าด้วยผลแห่งการถวายดอกหงอนไก่ ๑๖๙
กิงสุกปุปผิยเถราปทานที่ ๔ ๑๗๐
ว่าด้วยผลแห่งการถวายดอกทองกวาว ๑๗๐

อุปัฑฒทุสสทายกเถราปทานที่ ๕ ๑๗๐
ว่าด้วยผลแห่งการถวายผ้าครึ่งผืน ๑๗๐
ฆฏมัณฑทายกเถราปทานที่ ๖ ๑๗๑
ว่าด้วยผลแห่งการถวายกากเปรียง ๑๗๑
อุทกทายกเถราปทานที่ ๗ ๑๗๒
ว่าด้วยผลแห่งการถวายน้ำดื่ม ๑๗๒
ปุพินถูปิยเถราปทานที่ ๘ ๑๗๒
ว่าด้วยผลแห่งการก่อสถูปเจดีย์ ๑๗๒
นพกุฏิกทายกเถราปทานที่ ๙ ๑๗๔
ว่าด้วยผลแห่งการสร้างกุฏิไม้อ้อ ๑๗๔
ปิยาลผลทายกเถราปทานที่ ๑๐ ๑๗๕
ว่าด้วยผลแห่งการถวายลูกมะหาด ๑๗๕
ตีณิกณิการปุปผิยเถราปทานที่ ๑ ๑๗๗
ว่าด้วยผลแห่งการถวายดอกกรรณิการ์ ๑๗๗
เอกปัตตทายกเถราปทานที่ ๒ ๑๗๙
ว่าด้วยผลแห่งการถวายบาตร ๑๗๙
กาสุมาริกผลทายกเถราปทานที่ ๓ ๑๘๐
ว่าด้วยผลแห่งการถวายลูกมะรื่น ๑๘๐
อวฏผลิยเถราปทานที่ ๔ ๑๘๐
ว่าด้วยผลแห่งการถวายผลไม้พิเศษ ๑๘๐
จารผลิยเถราปทานที่ ๕ ๑๘๑
ว่าด้วยผลแห่งการถวายมะม่วงกะล่อน ๑๘๑
มาตุลุงคผลทายกเถราปทานที่ ๖ ๑๘๑
ว่าด้วยผลแห่งการถวายมะงั่ว ๑๘๑
อัชเชลผลทายกเถราปทานที่ ๗ ๑๘๒
ว่าด้วยผลแห่งการถวายลูกรกฟ้า ๑๘๒

อโมรผลิยเถราปทานที่ ๘ ๑๘๒
ว่าด้วยผลแห่งการถวายผลไม้พิเศษ ๑๘๒
ตาลผลิยเถราปทานที่ ๙ ๑๘๓
ว่าด้วยผลแห่งการถวายผลตาล ๑๘๓
นาฬิเกรผลทายกเถราปทานที่ ๑๐ ๑๘๓
ว่าด้วยผลแห่งการถวายมะพร้าว ๑๘๓
กุรัญชิยผลทายกเถราปทานที่ ๑ ๑๘๕
ว่าด้วยผลแห่งการถวายลูกอัญชันขาว ๑๘๕
กปิฏฐผลทายกเถราปทานที่ ๒ ๑๘๕
ว่าด้วยผลแห่งการถวายมะขวิด ๑๘๕
โกสุมพผลิยเถราปทานที่ ๓ ๑๘๖
ว่าด้วยผลแห่งการถวายลูกสะครั้อ ๑๘๖
เกตกปุปผิยเถราปทานที่ ๔ ๑๘๖
ว่าด้วยผลแห่งการถวายดอกเกด ๑๘๖
นาคปุปผิยเถราปทานที่ ๕ ๑๘๗
ว่าด้วยผลแห่งการถวายดอกกากะทิง ๑๘๗
อัชชุนปุปผิยเถราปทานที่ ๖ ๑๘๗
ว่าด้วยผลแห่งการถวายดอกรกฟ้าขาว ๑๘๗
กุฏชปุปผิยเถราปทานที่ ๗ ๑๘๘
ว่าด้วยผลแห่งการถวายดอกอัญชันเขียว ๑๘๘
โฆสสัญญกเถราปทานที่ ๘ ๑๘๙
ว่าด้วยผลแห่งความเลื่อมใสในเสียงแสดงธรรม ๑๘๙
สัพพลทายกเถราปทานที่ ๙ ๑๘๙
ว่าด้วยผลแห่งการถวายผลไม้ต่าง ๆ ๑๘๙
ปทุมธาริยเถราปทานที่ ๑๐ ๑๙๑
ว่าด้วยผลแห่งการถวายดอกบัว ๑๙๑

ติณมุฏฐิทายกเถราปทานที่ ๑ ๑๕๒
ว่าด้วยผลแห่งการถวายหญ้าคา ๑ กำ ๑๕๒
เวจจกทายกเถราปทานที่ ๒ ๑๕๓
ว่าด้วยผลแห่งการถวายวัจจกุฎี ๑๕๓
สรณคมนิยเถราปทานที่ ๓ ๑๕๓
ว่าด้วยผลแห่งการเข้าถึงพระรัตนตรัย ๑๕๓
อัพภัญชนทายกเถราปทานที่ ๔ ๑๕๔
ว่าด้วยผลแห่งการถวายยาหยอดตา ๑๕๔
สุปฏทายกเถราปทานที่ ๕ ๑๕๔
ว่าด้วยผลแห่งการถวายผ้าเนื้อดี ๑๕๔
ทัณฑทายกเถราปทานที่ ๖ ๑๕๕
ว่าด้วยผลแห่งการถวายไม้เท้า ๑๕๕
คิริเนลปูชกเถราปทานที่ ๗ ๑๕๕
ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยดอกอัญชันเขียว ๑๕๕
โพธิสัมมัชชกเถราปทานที่ ๘ ๑๕๖
ว่าด้วยผลแห่งการกวาดลานโพธิ์ ๑๕๖
อามัณฑผลทายกเถราปทานที่ ๙ ๑๕๗
ว่าด้วยผลแห่งการถวายแฟง ๑๕๗
สุคันธเถราปทานที่ ๑๐ ๑๕๘
ว่าด้วยผลแห่งการสดุดีพระรัตนตรัย ๑๕๘
มหากัจจายนเถราปทานที่ ๑ ๒๐๒
ว่าด้วยบุพจริยาของพระมหากัจจายนเถระ ๒๐๒
วักกลิเถราปทานที่ ๒ ๒๐๓
ว่าด้วยบุพจริยาของพระวักกลิเถระ ๒๐๓
มหากัปปินเถราปทานที่ ๓ ๒๐๖
ว่าด้วยบุพจริยาของพระมหากัปปินเถระ ๒๐๖

ทัพพมัลลปุตตเถราปทานที่ ๔ ๒๐๘
ว่าด้วยบุพจริยาของพระทัพพมัลลปุตตเถระ ๒๐๘
กุมารกัสสปเถราปทานที่ ๕ ๒๑๑
ว่าด้วยบุพจริยาของพระกุมารกัสสปเถระ ๒๑๑
พาหิยเถราปทานที่ ๖ ๒๑๓
ว่าด้วยบุพจริยาของพระพาหิยเถระ ๒๑๓
มหาโกฏฐิตเถราปทานที่ ๗ ๒๑๕
ว่าด้วยบุพจริยาของพระมหาโกฏฐิตเถระ ๒๑๕
อุรุเวลกัสสปเถราปทานที่ ๘ ๒๑๗
ว่าด้วยบุพจริยาของพระอุรุเวลกัสสปเถระ ๒๑๗
ราธเถราปทานที่ ๙ ๒๒๐
ว่าด้วยบุพจริยาของพระราธเถระ ๒๒๐
โมฆราชเถราปทานที่ ๑๐ ๒๒๒
ว่าด้วยบุพจริยาของพระโมฆราชเถระ ๒๒๒
ลกุณฏกภัททิยเถราปทานที่ ๑ ๒๒๕
ว่าด้วยบุพจริยาของพระลกุณฏกภัททิยเถระ ๒๒๕
กังขาเรวตเถราปทานที่ ๒ ๒๒๗
ว่าด้วยบุพจริยาของพระกังขาเรวตเถระ ๒๒๗
สีวลีเถราปทานที่ ๓ ๒๒๘
ว่าด้วยบุพจริยาของพระสีวลีเถระ ๒๒๘
วังคีสเถราปทานที่ ๔ ๒๓๐
ว่าด้วยบุพจริยาของพระวังคีสเถระ ๒๓๐
นันทกเถราปทานที่ ๕ ๒๓๓
ว่าด้วยบุพจริยาของพระนันทกเถระ ๒๓๓
กาฬุทายีเถราปทานที่ ๖ ๒๓๕
ว่าด้วยบุพจริยาของพระกาฬุทายีเถระ ๒๓๕

อภยเถราปทานที่ ๗ ๒๓๗
ว่าด้วยบุพจริยาของพระอภยเถระ ๒๓๗
โลมสติยเถราปทานที่ ๘ ๒๓๘
ว่าด้วยบุพจริยาของพระโลมสติยเถระ ๒๓๘
วนวัจฉเถราปทานที่ ๙ ๒๔๐
ว่าด้วยบุพจริยาของพระวนวัจฉเถระ ๒๔๐
จูฬสุคันธเถราปทานที่ ๑๐ ๒๔๑
ว่าด้วยบุพจริยาของพระจูฬสุคันธเถระ ๒๔๑
สุเมธาเถริยาปทานที่ ๑ ๒๔๖
ว่าด้วยบุพจริยาของพระสุเมธาเถรี ๒๔๖
เมขลทายิกาเถริยาปทานที่ ๒ ๒๔๗
ว่าด้วยผลแห่งการถวายสายสะอิ้ง ๒๔๗
มัณฑปทายิกาเถริยาปทานที่ ๓ ๒๔๘
ว่าด้วยผลแห่งการสร้างมณฑป ๒๔๘
สังกมนทาเถริยาปทานที่ ๔ ๒๔๘
ว่าด้วยผลแห่งการทอดตนเป็นทางเดิน ๒๔๘
นฬมาลิกาเถริยาปทานที่ ๕ ๒๔๙
ว่าด้วยผลแห่งการถวายดอกอ้อบูชาพระ ๒๔๙
เอกปิณฑปาตทายิกาเถริยาปทานที่ ๖ ๒๕๐
ว่าด้วยผลแห่งการถวายอาหารบิณฑบาต ๒๕๐
กฏัจฉุภิกขาทายิกาเถริยาปทานที่ ๗ ๒๕๑
ว่าด้วยผลแห่งการถวายภิกษาหารหนึ่งทัพพี ๒๕๑
สัตตอุปลมาลิกาเถริยาปทานที่ ๘ ๒๕๑
ว่าด้วยผลแห่งการถวายดอกอุบล ๗ ดอก ๒๕๑
ปัญจทีปิกาเถริยาปทานที่ ๙ ๒๕๓
ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยประทีป ๕ ดวง ๒๕๓

อุทกทายิกาเถริยาปทานที่ ๑๐ **๒๕๔**
ว่าด้วยผลแห่งการถวายน้ำ ๒๕๔
เอกุโปสถิกาเถริยาปทานที่ ๑ **๒๕๖**
ว่าด้วยผลแห่งการรักษาอุโบสถศีลครั้งเดียว ๒๕๖
สลพปุปผิกาเถริยาปทานที่ ๒ **๒๕๗**
ว่าด้วยผลแห่งการถวายดอกช้างน้าว ๒๕๗
โมทกทายิกาเถริยาปทานที่ ๓ **๒๕๘**
ว่าด้วยผลแห่งการถวายขนมต้ม ๒๕๘
เอกาสนทายิกาเถริยาปทานที่ ๔ **๒๕๘**
ว่าด้วยผลแห่งการจัดอาสนะถวายสงฆ์ ๒๕๘
ปัญจทีปทายิกาเถริยาปทานที่ ๕ **๒๖๐**
ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยประทีป ๕ ดวง ๒๖๐
นพมาลิกาเถริยาปทานที่ ๖ **๒๖๑**
ว่าด้วยการถวายดอกอ้อบูชาพระ ๒๖๑
มหาปชาบดีโคตมีเถริยาปทานที่ ๗ **๒๖๒**
ว่าด้วยบุพจริยาของพระมหาปชาบดีโคตมีเถรี ๒๖๒
เขมาเถริยาปทานที่ ๘ **๒๗๔**
ว่าด้วยบุพจริยาของพระเขมาเถรี ๒๗๔
อุบลวรรณาเถริยาปทานที่ ๙ **๒๗๙**
ว่าด้วยบุพจริยาของพระอุบลวรรณาเถรี ๒๗๙
ปฏาจาราเถริยาปทานที่ ๑๐ **๒๘๔**
ว่าด้วยบุพจริยาของพระปฏาจาราเถรี ๒๘๔
กุณฑลเกสีเถริยาปทานที่ ๑ **๒๘๗**
ว่าด้วยบุพจริยาของพระกุณฑลเกสีเถรี ๒๘๗
กิสาโคตมีเถริยาปทานที่ ๒ **๒๘๙**
ว่าด้วยบุพจริยาของพระกิสาโคตมีเถรี ๒๘๙

ธรรมทินนาเถริยาปทานที่ ๓ **๒๕๒**
ว่าด้วยบุพจริยาของพระธรรมทินนาเถรี ๒๘๒
สกุลาเถริยาปทานที่ ๔ **๒๕๔**
ว่าด้วยบุพจริยาของพระสกุลาเถรี ๒๘๔
นันทาเถริยาปทานที่ ๕ **๒๕๖**
ว่าด้วยบุพจริยาของพระนันทาเถรี ๒๘๖
โสณาเถริยาปทานที่ ๖ **๒๕๕**
ว่าด้วยบุพจริยาของพระโสณาเถรี ๒๘๘
ภัททกาปิลานีเถริยาปทานที่ ๗ ๓๐๐
ว่าด้วยบุพจริยาของพระภัททกาปิลานีเถรี ๓๐๐
ยโสธราเถริยาปทานที่ ๘ ๓๐๔
ว่าด้วยบุพจริยาของพระยโสธราเถรี ๓๐๔
อปทานแห่งพระเถรีหนึ่งหมื่นที่ ๙ ๓๐๙
ว่าด้วยบุพจริยาของพระเถรีหมื่นรูป ๓๐๙
อปทานแห่งพระเถรีหนึ่งหมื่นแปดพันที่ ๑๐ ๓๑๐
ว่าด้วยบุพจริยาของพระเถรีหมื่นแปดพันรูป ๓๑๐
อปทานแห่งพระเถรีที่เคยเป็นขัตติยกัญญา หมื่นแปดพันที่ ๑ ๓๑๔
ว่าด้วยบุพจริยาของพระเถรีหมื่นแปดพันรูป ๓๑๔
อปทานแห่งพระเถรีบุตรีพราหมณ์ แปดหมื่นสี่พันที่ ๒ ๓๑๕
ว่าด้วยบุพจริยาของพระเถรีแปดหมื่นสี่พันรูป ๓๑๕
อุปลทายิกาเถริยาปทานที่ ๓ ๓๑๘
ว่าด้วยบุพจริยาของพระอุปลทายิกาเถรี ๓๑๘
สิงคาลมาตาเถริยาปทานที่ ๔ ๓๑๙
ว่าด้วยบุพจริยาของพระสิงคาลมาตาเถรี ๓๑๙
สุกกาเถริยาปทานที่ ๕ ๓๒๑
ว่าด้วยบุพจริยาของพระสุกกาเถรี ๓๒๑

อภิรูปนันทาเถริยาปทานที่ ๖ ๓๒๓
ว่าด้วยบุพจริยาของพระอภิรูปนันทาเถรี ๓๒๓
อัฑฒกาสีเถริยาปทานที่ ๗ ๓๒๔
ว่าด้วยบุพจริยาของพระอัฑฒกาสีเถรี ๓๒๔
ปุณณิกาเถริยาปทานที่ ๘ ๓๒๕
ว่าด้วยบุพจริยาของพระปุณณิกาเถรี ๓๒๕
อัมพปาลีเถริยาปทานที่ ๙ ๓๒๖
ว่าด้วยบุพจริยาของพระอัมพปาลีเถรี ๓๒๖
เสลาเถริยาปทานที่ ๑๐ ๓๒๗
ว่าด้วยบุพจริยาของพระเสลาเถรี ๓๒๗
อธิบายศัพท์ อปทาน ๒ ๓๓๐
ของฝากท้ายเล่ม ๓๔๔
บทปลงสังขาร ๓๔๖
คาถาเงินล้าน ๓๔๙
จริยธรรมของพระโพธิสัตว์ ๑๐ ประการ ๓๕๐
คำอุทิศส่วนกุศลเวลาบำเพ็ญทาน ๓๕๒
คำขอขมาลาโทษทั้ง ๓๑ ภูมิ ๓๕๓
คำถอนอธิษฐานที่เป็นมิจฉาทิฏฐิ ๓๕๔
คำแผ่บารมีกุศลมหาอธิษฐาน ๓๕๖
คำอธิษฐานเพื่อพ้นทุกข์โทษเวรภัย ๓๕๘
คำประกาศโทษตน ๓๕๙
คำอธิษฐานเพื่อเจริญธรรม ๓๖๐
คาถาเชื่อมจิตกับพระโพธิสัตว์ทุกองค์ ๓๖๑
คำแผ่เมตตา ๖ ทิศ ๓๖๓
คำอธิษฐานที่พุทธคยา ๓๖๔
คำอธิษฐานย้ายบัญชีทองคำ ๓๖๘

(คำบูชาครู) ๓๖๘
(บทบวงสรวงท้าวมหาราชทั้ง ๔) ๓๖๘
(บทชุมนุมเทวดา) ๓๗๐
คำอธิษฐานเพื่อออกรถและเดินทางไกล ๓๗๖
บทขอขมากรรมสำนึกผิด ๓๗๘
รายนามท่านผู้ร่วมจัดพิมพ์ ๓๘๒

วิหารจุฬามณี
เป็นสถาปัตยกรรมผสมของวิหารสัพพัญญูกับวิหารธรรมยานจี
สร้างโดยพระเจ้านรปติสิธู

พระสุตตันตปิฎก

ขุททกนิกาย อปทาน

ขอนอบน้อมแด่พระผู้มีพระภาคอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์นั้น

เจดีย์เสียนเยียตยีมา แปลว่าน้องสาว
สร้างโดยเทวีเสียนเยียต

เอกปทุมวรรคที่ ๓๕

เอกปทุมิยเถราปทานที่ ๑ (๓๔๑)

ว่าด้วยผลแห่งการบูชาพระพุทธเจ้าด้วยดอกบัว

[๓๔๓] พระชินเจ้าพระนามว่าปทุมุตระ ทรงรู้จบธรรมทั้งปวง ทรงทำให้แจ้งซึ่งภพน้อยใหญ่ ทรงยังประชุมชนเป็นอันมากให้ข้าม (ทุกข์) ได้ ในกาลนั้น เราเป็นพระยาหงส์ ผู้ประเสริฐกว่านกทั้งหลาย เราโผลงยังสระน้ำแล้ว เล่นน้ำอยู่อย่างสำราญใจ ในขณะนั้น พระชินเจ้าพระนามว่าปทุมุตระทรงรู้แจ้งโลก ผู้สมควรรับเครื่องบูชา เสด็จ (เหาะ) มาเหนือสระน้ำ เราได้เห็นพระสยัมภูผู้ประเสริฐกว่าเทวดา เป็นนายกของโลก จึงหักดอกบัวหลวงอันเป็นที่รื่นรมย์ใจที่ก้านแล้ว เอาจะงอยปากคาบโยนขึ้นไปในอากาศ ได้บูชาพระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐสุดด้วยใจอันเลื่อมใสยิ่งนัก พระศาสดาพระนามว่าปทุมุตระ ทรงรู้แจ้งโลก ผู้สมควรรับเครื่องบูชา ประทับอยู่ในอากาศ ได้ทรงทำอนุโมทนาว่า ด้วยดอกปทุมดอกเดียวนี้ และด้วยการตั้งจิตมั่น ท่านจะไม่ต้องไปสู่วินิบาตตลอดแสนกัลป พระสัมพุทธเจ้าพระนามว่าปทุมุตระผู้อุดม ครั้นตรัสอย่างนี้ ทรงสรรเสริญกรรมของเราแล้ว ได้เสด็จไปตามพระประสงค์ ในกัลปที่แสนแต่กัลปนี้ เราได้ทำกรรมใดในกาลนั้น ด้วยกรรมนั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งพุทธบูชา

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระเอกปทุมิยเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ เอกปทุมิยเถราปทาน.

ตีณุปลมาลิยเถราปทานที่ ๒ (๓๔๒)

ว่าด้วยผลแห่งการโปรยดอกอุบล ๓ ดอก

[๓๔๔] ในกาลนั้น เราเป็นวานรอยู่ใกล้ฝั่งแม่น้ำจันทภาคา เราได้เห็นพระพุทธเจ้าผู้ปราศจากกิเลสธุลี ประทับนั่งอยู่ ณ ระหว่างภูเขา ทรงยังทิศทั้งปวงให้สว่างไสว ดังพระยารังมีดอกบาน ประกอบด้วยพระลักษณะและพยัญชนะ ครั้นได้เห็นแล้วมีความปลื้มใจ มีจิตเบิกบานโสมนัส มีใจร่าเริงด้วยปีติ ได้โปรยดอกอุบล ๓ ดอกเหนือพระเศียร ครั้นบูชาดอกไม้แก่พระพุทธเจ้าพระนามว่าวิปัสสี ผู้แสวงหาคุณใหญ่เดียรพนบนอบแล้ว บ่ายหน้ากลับไปทางทิศอุดร เมื่อเรากำลังเดินกลับด้วยใจอันผ่องใส ตกลงในระหว่างภูเขาหิน ถึงความสิ้นชีวิต ด้วยกุศลกรรมที่เราทำแล้วนั้น และด้วยการตั้งจิตมั่น เราละกายมนุษย์แล้ว ได้ไปสู่ชั้นดาวดึงส์ เราได้เสวยรัช-สมบัติในเทวโลก ๓๐๐ ครั้ง และได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิ ๕๐๐ ครั้ง ในกัลปที่ ๕๑ แต่กัลปนี้ เราได้บูชาพระพุทธเจ้าด้วยดอกไม้ใด ด้วยการบูชานั้นเราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งพุทธบูชา

คุณวิเศษเหล่านี้ คือปฏิสัมภิทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระตีณุปลมาลิยเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ตีณุปลมาลิยเถราปทาน.

ธชทายกเถราปทานที่ ๓ (๓๔๓)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายธง

[๓๔๕] เราเห็นความสิ้นไปแห่งอุปธิทั้ง ๓ จึงให้ยกธงขึ้นบูชาพระศาสดาพระนามว่าติสสะ เชษฐบุรุษของโลก ผู้ประเสริฐกว่านระ ด้วยกุศลกรรมที่เราทำแล้วนั้น และด้วยการตั้งจิตมั่น เราละกายมนุษย์แล้ว ได้ไปสู่ชั้นดาวดึงส์ ได้เสวยรัชสมบัติในเทวโลก ๓๐๐ ครั้ง ได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิ ๕๐๐ ครั้ง และได้เป็นพระเจ้าประเทศราชอันไพบูลย์ โดยคณนานับมิได้ เราได้เสวยกรรมของตนที่ตนทำไว้ดีแล้วในกาลก่อน ในกัลปที่ ๙๒ แต่กัลปนี้เราได้ทำกรรมในกาลนั้น ด้วยกรรมนั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งการถวายธง วันนี้ถ้าเราปรารถนาก็พึงเอาผ้าโขมะปกปิดแผ่นดินพร้อมทั้งป่าและภูเขาได้ นี้เป็นผลเพราะกรรมที่เราทำในกาลนั้น

คุณวิเศษเหล่านี้ คือปฏิสัมภิทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระธชทายกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ธชทายกเถราปทาน.

ตีณิกิงกณิปูชกเถราปทานที่ ๔ (๓๔๔)

ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยดอกหงอนไก่ ๓ ดอก

[๓๔๖] มีภูเขาชื่อภูตคณะ อยู่ในที่ไม่ไกลภูเขาหิมวันต์ ที่ภูเขานั้น เราได้เห็นผ้าบังสุกุลแขวนห้อยอยู่บนยอดไม้ ขณะนั้นเราได้เลือกเก็บเอาดอกหงอนไก่ ๓ ดอก มาบูชาผ้าบังสุกุลด้วยจิตโสมนัสยินดี ในกัลปที่ ๓๑ แต่กัลปนี้เราได้ทำกรรมใด ในกาลนั้น ด้วยกรรมนั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งดอกไม้ ๓ ดอก

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้วดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระตีณิกิงกณิปูชกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ตีณิกิงกณิปูชกเถราปทาน.

นฬาคาริกเถราปทานที่ ๕ (๓๔๕)

ว่าด้วยผลแห่งถวายที่จงกรม

[๓๔๗] ภูเขาชื่อหาริกะ อยู่ในที่ไม่ไกลภูเขาหิมวันต์ พระภิกษุมีนามชื่อสยัมภู อยู่ที่โคนไม้ ในกาลนั้น เราได้ทำเรือนไม้อ้อ (ไม้รวก) มุงบังด้วยหญ้า แผ้วถางที่จงกรมแล้วได้ถวายแก่พระสยัมภู ในกัลปที่ ๑๔ เรารื่นรมย์อยู่ในเทวโลก ได้เสวยรัชสมบัติในเทวโลก ๗๔ ครั้ง ได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิ ๗๗ ครั้ง และได้เป็นพระเจ้าประเทศราชอันไพบูลย์โดยคณานับมิได้ ภพของเราสูงเยี่ยม เหมือนไม้เท้าพระอินทร์ วิมานของเรามีเสาพันต้น มีสีเลื่อมประภัสสร ไม่มีวิมานอื่นเหมือน เราเสวยสมบัติทั้งสองแล้ว อันกุศลมูลตักเตือนจึงออกบวชในศาสนาของพระผู้มีพระภาคพระนามว่าโคดม เราเป็นผู้ทำความเพียร มีตนส่งไปแล้ว สงบระงับ ไม่มีอุปธิ ตัดกิเลสเครื่องผูก เหมือนช้างตัดเชือกแล้ว ไม่มีอาสวะอยู่

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระนฬาคาริกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ นฬาคาริกเถราปทาน.

จัมปกปุปผิยเถราปทานที่ ๖ (๓๔๖)

ว่าด้วยผลแห่งพุทธบูชา

[๓๔๘] มีภูเขาชื่อฉาปละ อยู่ในที่ไม่ไกลภูเขาหิมวันต์ พระปัจเจกพุทธเจ้าพระนามว่าสุทัสสนะ ประทับอยู่ในระหว่างภูเขา เราถือดอกจำปาเหาะไปทางอากาศ ได้เห็นพระพุทธเจ้าผู้ปราศจากกิเลสธุลี ผู้ข้ามพ้นโอฆะ ไม่มีอาสวะ ขณะนั้นเราวางดอกจำปา ๗ ดอกไว้บนศีรษะ บูชาแด่พระพุทธเจ้าผู้สยัมภู ผู้ทรงแสวงหาประโยชน์อันใหญ่หลวง ในกัลปที่ ๓๑ แต่กัลปนี้ เราได้บูชาพระพุทธเจ้าด้วยดอกไม้ใด ด้วยการบูชานั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งพุทธบูชา

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้วดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระจัมปกปุปผิยเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ จัมปกปุปผิยเถราปทาน.

ปทุมปูชกเถราปทานที่ ๗ (๓๔๗)

ว่าด้วยผลแห่งพุทธบูชา

[๓๔๙] มีภูเขาชื่อโรมสะ อยู่ในที่ไม่ไกลภูเขาหิมวันต์ ก็เวลานั้น พระพุทธเจ้าพระนามว่าโสภิตะ ประทับอยู่ ณ ที่แจ้ง เราออกจากที่อยู่มากั้นดอกบัวหลวง (บังแดด) ถวายครั้นกั้นอยู่วันหนึ่งแล้ว จึงกลับมาสู่ที่อยู่อีก ในกัลปที่ ๙๑ แต่กัลปนี้ เราได้บูชาพระพุทธเจ้าด้วยดอกไม้ใด ด้วยการบูชานั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งพุทธบูชา

คุณวิเศษเหล่านี้คือ ปฏิสัมภิทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว

พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระปทุมปูชกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ปทุมปูชกเถราปทาน.

จบ ภาณวารที่ ๑๓.

ติณมุฏฐิทายกเถราปทานที่ ๘ (๓๔๘)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายหญ้ากำมือเดียว

[๓๕๐] มีภูเขาชื่อลัมพกะ อยู่ในที่ไม่ไกลภูเขาหิมวันต์ พระสัมพุทธเจ้าพระนามว่าอุป - ติสสะ เสด็จจงกรมอยู่ในที่แจ้ง ในกาลก่อนเราเป็นพรานเนื้ออยู่ (เที่ยวไป) ในป่าใหญ่ ได้พบพระพุทธเจ้าพระองค์นั้น ผู้ประเสริฐกว่าเทวดา เป็นสยัมภูผู้ไม่แพ้อะไร ๆ ขณะนั้น เรามีจิตเลื่อมใสยิ่งนัก ได้ถวายหญ้ากำมือหนึ่งสำหรับประทับนั่ง แด่พระพุทธเจ้าผู้แสวงหาคุณอันใหญ่หลวงพระองค์นั้น ครั้นถวายแก่พระองค์ผู้ประเสริฐกว่าเทวดาแล้ว ยังจิตให้เลื่อมใสอย่างยิ่ง ถวายบังคมพระสัม-พุทธเจ้า แล้วบ่ายหน้ากลับไปทางทิศอุดร พอเราไปได้ไม่นานสีหะได้เบียดเบียนเรา เราถูกสีหะทำให้ล้มลงแล้ว ทำกาลกิริยา ณ ที่นั้น (เพราะ) กรรมที่เราทำแล้วในสำนักพระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐ ไม่มีอาสวะ เราได้ไปสู่เทวโลก เหมือนกำลังลูกศรพ้นจากแล่ง ในเทวโลกนั้น มีปราสาทงามอันบุญกรรมนิรมิต (ในปราสาทนั้น) มีเครื่องประดับพันหนึ่ง ลูกคลีหนัง ๗ ลูก ธงสีเขียว รัศมีของปราสาทนั้นพุ่งออกขึ้นไปสูงเหมือนพระจันทร์ เราเกลื่อนกล่นด้วยนางเทพกัญญา เบิกบานด้วยวัตถุกามและกิเลสกาม เราอันกุศลมูลตักเตือนแล้ว จุติจากเทวโลกมาสู่ความเป็นมนุษย์แล้ว ได้บรรลุความสิ้นอาสวะ ในกัลปที่ ๕๔ แต่กัลปนี้ เราได้ถวายที่นั่ง ด้วยทานนั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งหญ้ากำมือเดียว

คุณวิเศษเหล่านี้ คือปฏิสัมภิทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระติณมุฏฐิทายกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ติณมุฏฐิทายกเถราปทาน.

ตินทุกผลทายกเถราปทานที่ ๙ (๓๔๙)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายผลมะพลับ

[๓๕๑] เราได้เห็นพระพุทธเจ้าผู้โชติช่วงดังดอกกรรณิการ์ ปราศจากกิเลสธุลี ข้ามโอฆะได้แล้ว ไม่มีอาสวะ ประทับนั่งในระหว่างภูเขา เราเห็นต้นมะพลับกำลังมีผล จึงหักเอามาพร้อมทั้งก้าน มีจิตเลื่อมใสโสมนัส ได้ถวายแด่พระพุทธเจ้าพระนามว่าเวสสภู ในกัลปที่ ๓๑ แต่กัลปนี้ เราได้ถวายผลไม้ใดในกาลนั้น ด้วยทานนั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งการถวายผลไม้

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระตินทุกผลทายกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ตินทุกผลทายกเถราปทาน.

เอกัญชลิยเถราปทานที่ ๑๐ (๓๕๐)

ว่าด้วยผลแห่งอัญชลีกร

[๓๕๒] ในกาลนั้น พระสัมพุทธเจ้าพระนามว่าเรวตะ ประทับอยู่ใกล้ฝั่งแม่น้ำ เราได้เห็นพระพุทธเจ้าผู้ปราศจากกิเลสธุลี มีรัศมีรุ่งเรืองดังพระจันทร์มีพระพักตร์เบิกบานดังปากเบ้า มีรัศมีสุกสกาวเช่นกับถ่านเพลิงไม้ตะเคียน รุ่งโรจน์เหมือนดาวประกายพฤกษ์ เราได้ประนมกรอัญชลี ในกัลปที่ ๕๔ แต่กัลปนี้ เราได้ประนมกรอัญชลีใด ด้วยกรรมนั้น เราไม่รู้จักทุคติเลยนี้เป็นผลแห่งการประนมกรอัญชลี

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำแจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระเอกัญชลิยเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ เอกัญชลิยเถราปทาน.

รวมอปทานที่มีในวรรคนี้ คือ ๑. เอกปทุมิยเถราปทาน ๒. ตีณุปลมาลิยเถราปทาน ๓. ธชทายกเถราปทาน ๔. ตีณิกิงกณิปูชกเถราปทาน ๕. นฬาคาริกเถราปทาน ๖. จัมปกปุปผิยเถราปทาน ๗. ปทุมปูชกเถราปทาน ๘. ติณมุฏฐิทายกเถราปทาน ๙. ตินทุกผลทายกเถราปทาน ๑๐. เอกัญชลิยเถราปทาน บัณฑิตทั้งหลายคำนวณคาถาได้ ๖๖ คาถา.

จบ เอกปทุมวรรคที่ ๓๕.

สัททสัญญิกวรรคที่ ๓๖

สัททสัญญิกเถราปทานที่ ๑ (๓๕๑)

ว่าด้วยผลแห่งความเลื่อมใส

[๓๕๓] ครั้งก่อน เราเป็นพรานเนื้อ (เที่ยว) อยู่ในป่าใหญ่ ได้พบพระสัมพุทธเจ้า อันแวดล้อมด้วยสงฆ์สองฝ่ายในป่านั้น ซึ่งกำลังทรงประกาศสัจจะ ๔ ทรงรื้อถอน (ช่วยเหลือ) มหาชน เราได้ฟังพระวาจาอันไพเราะเปรียบด้วยเสียงนกการะเวกของมหามุนีพระนามว่าสิขี มีพระสำเนียงดังพรหม เป็นผ่าพันธุ์ของโลก เรายังจิตให้เลื่อมใสในพระสำเนียงแล้ว (เป็นเหตุให้เรา) ได้บรรลุความสิ้นอาสวะ (ในกาลบัดนี้) ในกัลปที่ ๓๑ แต่กัลปนี้ เราได้ทำกรรมใดในกาลนั้นด้วยกรรมนั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งความเลื่อมใส

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระสัททสัญญิกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ สัททสัญญิกเถราปทาน.

ยวกลาปิยเถราปทานที่ ๒ (๓๕๒)

ว่าด้วยผลแห่งการลาดหญ้า

[๓๕๔] ในกาลนั้น เราเป็นคนเกี่ยวหญ้าอยู่ในนครอรุณวดี ได้เห็นพระสัมพุทธเจ้าที่หนทาง จึงลาดกำหญ้าถวาย (ให้ประทับ) พระพุทธเจ้าพระนามว่าสิขี ผู้ทรงอนุเคราะห์ ทรงมีพระกรุณา เป็นอัครนายกของโลก ทรงทราบความดำริของเรา จึง

ประทับนั่งบนลาดหญ้า เราเห็นพระองค์ผู้ปราศจากมลทิน ผู้เพ่งพินิจมาก เป็นผู้แนะนำดี เกิดความปราโมทย์แล้ว ทำกาลกิริยา ณ ที่นั้น ในกัลปที่ ๓๑ แต่กัลปนี้ เราได้ทำกรรมใดในกาลนั้นด้วยกรรมนั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลเพราะลาดหญ้า

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระยวกลาปิยเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ยวกลาปิยเถราปทาน.

กิงสุกปูชกเถราปทานที่ ๓ (๓๕๓)

ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยดอกทองกวาว

[๓๕๕] เราได้เห็นต้นทองกวาวกำลังดอกบาน จึงประนมกรอัญชลีระลึกถึงพระพุทธเจ้าพระนามว่าสิทธัตถะ แล้วบูชาในอากาศ ในกัลปที่ ๙๔ แต่กัลปนี้เราได้บูชาพระพุทธเจ้าด้วยดอกไม้ใด ด้วยการบูชานั้น เราไม่รู้จักทุคติเลยนี้เป็นผลแห่งพุทธบูชา

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระกิงสุกปูชกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ กิงสุกปูชกเถราปทาน.

สโกฏกโกรัณฑทายกเถราปทานที่ ๔ (๓๕๔)

ว่าด้วยผลแห่งการบูชาจักรที่รอยพระบาท

[๓๕๖] เราได้พบรอยพระบาทที่พระพุทธเจ้า พระนามว่าสิขีผู้เป็นเผ่าพันธุ์ของโลก ทรงเหยียบไว้ จึงห่มหนังเสือเฉวียงบ่าข้างหนึ่ง ได้ไหว้รอยพระพุทธบาทอันประเสริฐแล้ว เห็นต้นหงอนไก่อันขึ้นอยู่บนดินมีดอกบาน จึงถือเอามาพร้อมทั้งก้าน ได้บูชาลายจักรที่รอยพระบาท ในกัลปที่ ๓๑ แต่กัลปนี้ เราได้ทำกรรมใดในกาลนั้น ด้วยกรรมนั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งพุทธบูชา

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้วดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระสโกฏกโกรัณฑทายกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ สโกฏกโกรัณฑทายกเถราปทาน.

ทัณฑทายกเถราปทานที่ ๕ (๓๕๕)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายไม้ขอ

[๓๕๗] ในกาลนั้น เราเข้าไปสู่ป่าใหญ่ ตัดไม้ไผ่ ได้ถือเอาไม้ขอสำหรับห้อยสิ่งของมาถวายแก่สงฆ์ เราทราบไหว้ภิกษุทั้งหลายผู้มีวัตรงาม ด้วยความเลื่อมใสแห่งจิตนั้น และครั้นถวายไม้ขอสำหรับห้อยแล้ว บ่ายหน้ากลับไปทางทิศอุดร ในกัลปที่ ๕๔ แต่กัลปนี้ เราได้ถวายไม้ขอใดในกาลนั้น ด้วยทานนั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งการถวายไม้ขอ

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้ง

ชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระทัณฑทายกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ทัณฑทายกเถราปทาน.

อัมพยาคุทายกเถราปทานที่ ๖ (๓๕๖)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายมะม่วงและยาคู

[๓๕๘] พระปัจเจกสัมพุทธเจ้านามว่าสตรังสี ผู้ไม่แพ้อะไร ๆ ออกจากสมาธิแล้ว เข้ามาหาเราเพื่อภิกษา เราเห็นพระปัจเจกพุทธเจ้าแล้ว มีใจเลื่อมใสยิ่งนัก ได้ให้คนเอามะม่วงและข้าวยาคูไปถวายแด่ท่านผู้ผ่องใสไม่มีที่สุด ในกัลปที่ ๕๔ แต่กัลปนี้ เราได้ทำกรรมใดในกาลนั้น ด้วยกรรมนั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งการถวายมะม่วงและยาคู

คุณวิเศษเหล่านี้ คือปฏิสัมภิทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระอัมพยาคุทายกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ อัมพยาคุทายกเถราปทาน.

ปุฏกปูชกเถราปทานที่ ๗ (๓๕๗)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายกระเทียม

[๓๕๙] พระพุทธเจ้าพระนามว่าวิปัสสี ผู้เป็นนายกของโลก เสด็จออกจากที่พักกลางวันแล้ว พระองค์เสด็จเที่ยวภิกษาเข้ามาถึงสำนักเรา ลำดับนั้น เรามีปีติโสมนัส ถวายกระเทียมห่อหนึ่งแด่พระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐสุด ผู้คงที่ แล้วบันเทิงอยู่ในสวรรค์ตลอดกัลป ในกัลปที่ ๙๑ แต่กัลปนี้ เราได้ถวายห่อกระเทียมใด ด้วยทานนั้น เราไม่รู้ทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งการถวายกระเทียมห่อหนึ่ง

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้วดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระปุฏกปูชกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ปุฏกปูชกเถราปทาน.

วัจฉทายกเถราปทานที่ ๘ (๓๕๘)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายลูกวัว

[๓๖๐] เรามีใจเลื่อมใส ได้ถวายลูกวัวตัวหนึ่งด้วยมือของตนเอง แด่พระผู้มีพระภาคพระนามว่าวิปัสสี เชษฐบุรุษของโลก ผู้คงที่ เราถึงพร้อม (ด้วย) ยานช้าง ยานม้า และยานทิพย์ เพราะการถวายลูกวัวนั้น เราได้บรรลุถึงความสิ้นอาสวะ ในกัลปที่ ๙๑ แต่กัลปนี้ เราได้ถวายลูกวัวใดในกาลนั้นด้วยทานนั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งการถวายลูกวัว

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระวัจฉทายกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ วัจฉทายกเถราปทาน.

สรณาคมนิยเถราปทานที่ ๙ (๓๕๙)

ว่าด้วยผลแห่งการถึงสรณะ

[๓๖๑] ในกาลนั้น พระภิกษุและเราผู้เป็นอาชีวกขึ้นเรือไปด้วยกัน เมื่อเรือกำลังจะแตก พระภิกษุได้ให้สรณะแก่เรา ในกัลปที่ ๓๑ แต่กัลปนี้ พระภิกษุได้ให้สรณะแก่เรา ด้วยสรณะนั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นเพราะการถึงสรณะ

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระสรณาคมนิยเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ สรณาคมนิยเถราปทาน.

ปิณฑปาติกเถราปทานที่ ๑๐ (๓๖๐)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายบิณฑบาต

[๓๖๒] ในกาลนั้น พระสัมพุทธเจ้าพระนามว่าติสสะ ประทับอยู่ในป่าใหญ่ เราจากดุสิตพิภพมาในมนุษย์โลกนี้ ได้ถวายบิณฑบาต ได้ถวายบังคมพระสัมพุทธเจ้าพระนามว่าติสสะ ผู้มียศไใหญ่ ยังจิตของตนให้เลื่อมใสแล้ว กลับไปยังภพดุสิต ในกัลปที่ ๕๒ แต่กัลปนี้ เราได้ถวายทานใดในกาลนั้น ด้วยทานนั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งการถวายบิณฑบาต

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระปิณฑปาติกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ปิณฑปาติกเถราปทาน.

รวมอปทานที่มีในวรรคนี้ คือ ๑. สัททสัญญิกเถราปทาน ๒. ยวกลาปิยเถราปทาน ๓. กิงสุกปูชกเถราปทาน ๔. สโกฏกโกรัณฑทายกเถราปทาน ๕. ทัณฑทายกเถราปทาน ๖. อัมพยาคุทายกเถราปทาน ๗. ปูฏกปูชกเถราปทาน ๘. วัจฉทายกเถราปทาน ๙. สรณาคมนิยเถราปทาน ๑๐. ปิณฑปาติกเถราปทาน และมีคาถา ๔๐ คาถา.

จบ สัททสัญญิกวรรคที่ ๓๖.

มันทารวปุปผิยวรรคที่ ๓๗

มันทารวิยเถราปทานที่ ๑ (๓๖๑)

ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยดอกมนทารพ

[๓๖๓] เรา (แปลงเพศ) เป็นมาณพ ชื่อมงคล จากภพดุสิตมาในมนุษย์โลกนี้ ถือเอาดอกมนทารพมากั้นแดดลมไว้เหนือพระเศียรแห่งพระพุทธเจ้า พระนามว่าวิปัสสี ผู้แสวงหาคุณใหญ่ ประทับนั่งสมาธิอยู่ เรากั้นอยู่ตลอด ๗ วันแล้ว กลับมาสู่เทวโลก ในกัลปที่ ๙๑ แต่กัลปนี้ เราได้บูชาพระพุทธเจ้าใด ด้วยการบูชานั้น เราไม่รู้จักทุคติเลยนี้เป็นผลแห่งพุทธบูชา

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระมันทารวิยเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ มันทารวิยเถราปทาน.

กักการุปุปผิยเถราปทานที่ ๒ (๓๖๒)

ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยดอกฟักทิพย์

[๓๖๔] เราจากเทวโลกชั้นยามา มาในมนุษยโลกนี้ เพื่อมาเฝ้าพระพุทธเจ้าได้ถือเอาดอกฟักทิพย์ บูชาแด่พระพุทธเจ้า ในกัลปที่ ๙๒ แต่กัลปนี้ เราได้บูชาพระพุทธเจ้าด้วยดอกไม้ใด ด้วยการบูชานั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งพุทธบูชา

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระกักการุปุปผิยเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ กักการุปุปผิยเถราปทาน.

ภิสมุฬาลทายกเถราปทานที่ ๓ (๓๖๓)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายเหง้ามันและรากบัว

[๓๖๕] พระสัมพุทธเจ้าทรงพระนามว่าผุสสะ ทรงรู้จบธรรมทั้งปวง ผู้ใคร่ในวิเวก มีพระปัญญา เสด็จมาในสำนักของเรา เรายังจิตให้เลื่อมใสในพระองค์ชินเจ้า ผู้ประกอบด้วยพระมหากรุณา ได้ถือเอาเหง้ามันและรากบัวมาถวายแด่พระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐสุด ในกัลปที่ ๙๒ แต่กัลปนี้ เราได้ถวายเหง้ามันและรากบัวใดในกาลนั้น ด้วยทานนั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งการถวายเหง้ามันและรากบัว

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระภิสมุฬาลทายกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ภิสมุฬาลทายกเถราปทาน.

เกสรปุปผิยเถราปทานที่ ๔ (๓๖๔)

ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยดอกบัว ๓ ดอก

[๓๖๖] ในกาลนั้น เราเป็นวิทยาธรอยู่ที่ภูเขาหิมวันต์ ได้พบพระพุทธเจ้า ผู้ปราศจากกิเลสธุลี มียศมาก กำลังเสด็จจงกรมอยู่ ในกาลนั้น เราวางดอกบัว ๓ ดอกไว้บนศีรษะ แล้วเข้าไปเฝ้าพระสัมพุทธเจ้า พระนามว่าเวสสภู แล้วได้บูชา ในกัลปที่ ๓๑ แต่กัลปนี้ เราได้ทำกรรมใด ในกาลนั้น ด้วยกรรมนั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งพุทธบูชา

คุณวิเศษเหล่านี้คือ ปฏิสัมภิทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระเกสรปุปผิยเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ เกสรปุปผิยเถราปทาน.

อังโกลปุปผิยเถราปทานที่ ๕ (๓๖๕)

ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยดอกปรู

[๓๖๗] ในกาลนั้น พระปัจเจกสัมพุทธเจ้าพระนามว่าปทุม ประทับอยู่ที่ภูเขาจิตกูฏ เราได้เห็นพระสยัมภูพุทธเจ้าพระองค์นั้นแล้วจึงเข้าไปเฝ้า ขณะนั้น เราได้เห็นต้นปรู มีดอกบาน จึงเลือกเก็บแล้ว เอาเข้ามาบูชาพระชินสัมพุทธเจ้าพระนามว่าปทุม ในกัลปที่ ๓๑ แต่กัลปนี้ เราได้ทำกรรมใด ในกาลนั้นด้วยกรรมนั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งพุทธบูชา

คุณวิเศษเหล่านี้คือ ปฏิสัมภิทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระอังโกลปุปผิยเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ อังโกลปุปผิยเถราปทาน.

กทัมพปุปผิยเถราปทานที่ ๖ (๓๖๖)

ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยดอกกระทุ่ม

[๓๖๘] เรานั่งอยู่ในปราสาทอันประเสริฐ ได้เห็นพระสัมพุทธเจ้าผู้มีพระฉวีวรรณดังทอง เช่นกับทองคำอันมีค่า มีพระลักษณะอันประเสริฐ ๓๒ ประการ เป็นนายกของโลก เสด็จในระหว่างตลาด เราจึงถือเอาดอกกระทุ่มไปบูชาพระพุทธเจ้า พระนามว่าวิปัสสี กัลปที่ ๙๑ แต่กัลปนี้ เราได้บูชาพระพุทธเจ้าด้วยดอกไม้ใด ด้วยการบูชานั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งพุทธบูชา

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระกทัมพปุปผิยเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ กทัมพปุปผิยเถราปทาน.

อุทกาลกปุปผิยเถราปทานที่ ๗ (๓๖๗)

ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยดอกคูณ

[๓๖๙] ในกาลนั้น พระสัมพุทธเจ้าพระนามว่าสุชาตะ ประทับอยู่ใกล้ฝั่งแม่น้ำคงคา เราได้ถือเอาดอกคูณไปบูชาพระองค์ผู้ไม่แพ้อะไร ๆ ในกัลปที่ ๓๑ แต่กัลปนี้ เราได้บูชาพระพุทธเจ้าด้วยดอกไม้ใด ด้วยการบูชานั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งพุทธ-

บูชา

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระอุททาลกปุปผิยเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ อุททาลกปุปผิยเถราปทาน.

เอกจัมปกปุปผิยเถราปทานที่ ๘ (๓๖๘)

ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยดอกจำปา

[๓๗๐] ก็พระสัมพุทธเจ้าผู้สงบระงับ อาศัยอยู่ในระหว่างภูเขา เราถือเอาดอกจำปาดอกหนึ่ง เข้าไปหาท่านผู้สูงสุดกว่านระ มีจิตเลื่อมใสโสมนัส ประคองด้วยมือทั้งสอง บูชาพระปัจเจกพุทธเจ้าผู้เป็นมุนีอันอุดม ไม่แพ้อะไร ๆ ในกัลปที่ ๓๑ แต่กัลปนี้ เราได้บูชาพระปัจเจกพุทธเจ้าด้วยดอกไม้ใดด้วยการบูชานั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งพุทธบูชา

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระเอกจัมปกปุปผิยเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ เอกจัมปกปุปผิยเถราปทาน.

ติมิรปุปผิยเถราปทานที่ ๙ (๓๖๙)

ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยดอกดีหมี

[๓๗๑] เราเที่ยวไปตามกระแสน้ำใกล้ฝั่งแม่น้ำจันทภาคา ได้เห็นพระปัจเจกพุทธเจ้าปราศจากกิเลสธุลี เหมือนพระยารังมีดอกบาน เรามีจิตเลื่อมใสโสมนัส ถือเอาดอกดีหมีมาโปรยลงเหนือศีรษะ บูชาพระปัจเจกพุทธเจ้าผู้เป็นมุนีอันอุดม ในกัลปที่ ๙๑ แต่กัลปนี้ เราได้บูชาพระปัจเจกพุทธเจ้าด้วยดอกไม้ใด ด้วยการบูชานั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งพุทธบูชา

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระติมิรปุปผิยเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ติมิรปุปผิยเถราปทาน.

สลฬปุปผิยเถราปทานที่ ๑๐ (๓๗๐)

ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยดอกช้างน้าว

[๓๗๒] ในกาลนั้น เราเป็นกินนรอยู่ที่ใกล้ฝั่งแม่น้ำจันทภาคา ครั้งนั้น เราได้เห็นพระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐกว่านระเสด็จจงกรมอยู่ เราได้เลือกเก็บดอกไม้ช้างน้าวมาถวายแด่พระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐสุด พระมหาวีรเจ้าทรงสูดกลิ่นดอกช้างน้าวมีกลิ่นหอมดังดอกไม้ทิพย์ เมื่อขณะที่เราดูอยู่นั้น พระมหาวีรสัมพุทธเจ้าพระนามว่าวิปัสสี ผู้เป็นนายกของโลก ทรงรับแล้ว ทรงสูดกลิ่น เรามีจิตเลื่อมใสโสมนัส ถวายบังคมพระองค์ผู้อุดมกว่าสัตว์ ประนมกรอัญชลีแล้ว กลับขึ้นสู่ภูเขาอีก ในกัลปที่ ๙๑ แต่กัลปนี้ เราได้บูชาพระพุทธเจ้าด้วยดอกไม้ใด ด้วยการบูชานั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งพุทธบูชา

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระสลพปุปผิยเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ สลพปุปผิยเถราปทาน.

รวมอปทานที่มีในวรรคนี้ คือ ๑. มันทารวิยเถราปทาน ๒. กักการุปุปผิยเถราปทาน ๓. ภิสมุฬาลทายกเถราปทาน ๔. เกสรปุปผิยเถราปทาน ๕. อังโกลปุปผิยเถราปทาน ๖. กทัมพปุปผิยเถราปทาน ๗. อุทกาลกปุปผิยเถราปทาน ๘. เอกจัมปกปุปผิยเถราปทาน ๙. ติมิรปุปผิยเถราปทาน ๑๐. สลพปุปผิยเถราปทาน และมีคาถา ๔๐ คาถา.

จบ มันทารวปุปผิยวรรคที่ ๓๗.

สถาปัตยกรรมในวิหารนานพยา
เป็นวัดที่พระนัดดาสร้างถวายพระเจ้ามนูหะ

โพธิวันทกวรรคที่ ๓๘

โพธิวันทกเถราปทานที่ ๑ (๓๗๑)

ว่าด้วยผลแห่งการไหว้

[๓๗๓] เราได้เห็นต้นแคฝอยอันงอกขึ้นบนพื้นดินงามรุ่งเรือง จึงประนมกรอัญชลีเฉวียงบ่าเบื้องซ้าย ตั้งใจเคารพไหว้ต้นแคฝอย เปรียบเทียบเหมือนว่าได้ถวายบังคมเฉพาะพระพักตร์พระสัมพุทธเจ้าพระนามว่าวิปัสสี ผู้บริสุทธิ์ทั้งภายในภายนอก หลุดพ้นด้วยดี ไม่มีอาสวะ ทรงเกื้อกูลโลก มีพระกรุณาญาณดังสาคร ในกัลปที่ ๙๑ แต่กัลปนี้ เราได้ไหว้ไม้โพธิใด ด้วยกรรมนั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งการไหว้

คุณวิเศษเหล่านี้คือ ปฏิสัมภิทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระโพธิวันทกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ โพธิวันทกเถราปทาน.

ปาฏลิปุปผิยเถราปทานที่ ๒ (๓๗๒)

ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยดอกแคฝอย ๓ ดอก

[๓๗๔] พระผู้มีพระภาคพระนามว่าวิปัสสี ผู้สยัมภู เป็นบุคคลผู้เลิศ ทรงชำนะมารแวดล้อมด้วยบรรดาศิษย์ของพระองค์ เสด็จเข้าสู่พันธุมดีนคร เราห่อดอกแคฝอย ๓ ดอกไว้ในพก ประสงค์จะอาบน้ำดำเกล้า จึงได้ไปสู่ฝั่งแม่น้ำ ได้เห็นพระองค์ผู้เป็นนายกของโลก ทรงรุ่งเรืองดังดอกนิลุบล รุ่งโรจน์ดังดวงอาทิตย์และดวงไฟ องอาจดังเสือโคร่ง ประเสริฐ ทรงมีสกุลดังพระยาราชสีห์ เลิศกว่าบรรดาสมณะ

ทั้งหลาย แวดล้อมด้วยภิกษุสงฆ์ เสด็จดำเนินออกจากนครพันธุมดี เราเลื่อมใสในพระสุคตเจ้าผู้ชำระมลทินคือกิเลสพระองค์นั้น จึงถือเอาดอกแคฝอย ๓ ดอก มาบูชาพระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐสุด ในกัลปที่ ๙๑ แต่กัลปนี้ เราได้บูชาพระพุทธเจ้าด้วยดอกไม้ใด ด้วยการบูชานั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งพุทธบูชา

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระปาฏลิปุปผิยเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ปาฏลิปุปผิยเถราปทาน.

ตีณุปลมาลิยเถราปทานที่ ๓ (๓๗๓)

ว่าด้วยผลแห่งการโปรยดอกอุบล ๓ ดอก

[๓๗๕] ในกาลนั้น เราเป็นวานรอยู่ที่ใกล้ฝั่งแม่น้ำจันทภาคา เราได้เห็นพระพุทธเจ้าผู้ปราศจากกิเลสธุลี ประทับนั่งอยู่ในระหว่างภูเขา ยังทิศทั้งปวงให้สว่างไสว ดังพระยารังมีดอกบานสะพรั่ง ทรงประกอบด้วยพระลักษณะและพยัญชนะ เราเห็นแล้วดีใจ มีใจเบิกบานโสมนัส มีใจร่าเริงเพราะปีติ จึงโปรยดอกอุบล ๓ ดอกลงบนพระเศียร (บูชา) ครั้นบูชาดอกไม้แด่พระพุทธเจ้าพระนามว่าผุสสะ ผู้แสวงหาคุณอันใหญ่หลวงแล้ว เป็นผู้มีความเคารพ บ่ายหน้ากลับไปทางทิศอุดร เมื่อเรากลับไปด้วยใจอันเลื่อมใสยิ่งนัก ได้ตกลงในระหว่างเขาหินถึงความสิ้นชีวิต ด้วยกุศลกรรมที่เราทำแล้วนั้น และด้วยการตั้งเจตนามั่น เราละชาติเดิมแล้ว ได้ไปสู่ชั้นดาวดึงส์ ได้เสวยรัชสมบัติในเทวโลก ๓๐๐ ครั้ง และได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิ ๕๐๐ ครั้ง ในกัลปที่ ๙๒ แต่กัลปนี้ เราได้บูชาพระพุทธเจ้าด้วยดอกไม้ใดด้วยการบูชานั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งพุทธบูชา

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระตีณุปลมาลิยเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ตีณุปลมาลิยเถราปทาน.

ปัตติปุปผิยเถราปทานที่ ๔ (๓๗๔)

ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยดอกประดู่

[๓๗๖] ในกาลเมื่อพระสัมพุทธเจ้าผู้แสวงหาคุณใหญ่ พระนามว่าปทุมุตระ เสด็จนิพพานแล้ว คนทั้งปวงมาประชุมกันนำเอาพระสรีระไป เมื่อนำเอาพระสรีระไป เมื่อเขาประโคมกลองเภรีอยู่ เรามีจิตเลื่อมใสโสมนัส ได้บูชาด้วยดอกประดู่ ด้วยการบูชานั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลเพราะบูชาพระสรีระ การที่เราได้มาในสำนักพระพุทธเจ้าของเราเป็นการมาดีหนอ วิชชา ๓ เราได้บรรลุแล้วโดยลำดับ พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว ถอนภพทั้งปวงขึ้นได้หมดแล้ว ตัดกิเลสเครื่องผูกรัด ดังช้างตัดเชือกแล้ว เป็นผู้ไม่มีอาสวะอยู่

คุณวิเศษเหล่านี้ คือปฏิสัมภิทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระปัตติปุปผิยเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ปัตติปุปผิยเถราปทาน.

สัตตปัณณิยเถราปทานที่ ๕ (๓๗๕)

ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยต้นตีนเป็ด

[๓๗๗] พระสัมพุทธเจ้าผู้เป็นนายกของโลก พระนามว่าสุมนะ เสด็จอุบัติแล้ว เรามีจิตเลื่อมใสโสมนัส ได้บูชาต้นตีนเป็ด (อันเป็นไม้โพธิ์ของพระสุมนะ) ในกัลปที่แสนแต่

กัลปนี้ เราได้บูชาต้นตีนเป็ด ด้วยการบูชานั้น เราไม่รู้จักทุคติเลยนี้เป็นผลแห่งการบูชาต้นตีนเป็ด การที่เราได้มาในสำนักของพระพุทธเจ้าของเรา เป็นการมาดีแล้ว หนอ วิชชา ๓ เราบรรลุแล้วโดยลำดับ พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว ถอนภพทั้งปวงขึ้นได้หมดแล้ว ตัดกิเลสเครื่องผูกดังช้างตัดเชือกแล้ว เป็นผู้ไม่มีอาสวะอยู่

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระสัตตปัณณิยเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ สัตตปัณณิยเถราปทาน.

คันธมุฏฐิยเถราปทานที่ ๖ (๓๗๖)

ว่าด้วยผลแห่งการบูชาจิตกาธาน

[๓๗๘] เมื่อมหาชนช่วยกันทำจิตกาธานอยู่ เมื่อของหอมต่าง ๆ มาประชุมแล้ว เรามีจิตเลื่อมใสโสมนัส ได้บูชา (จิตกาธาน) ด้วยของหอมกำมือหนึ่ง ในกัลปที่แสนแต่กัลปนี้ เราได้บูชาจิตกาธานใด ด้วยการบูชานั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งการบูชาจิตกาธาน การที่เราได้มาในสำนักพระพุทธเจ้าของเรา เป็นการมาดีแล้วหนอ วิชชา ๓ เราบรรลุแล้วโดยลำดับ พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว ถอนภพทั้งปวงขึ้นได้หมดแล้ว ตัดกิเลสเครื่องผูกดังช้างตัดเชือกแล้ว เป็นผู้ไม่มีอาสวะอยู่

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระคันธมุฏฐิยเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ คันธมุฏฐิยเถราปทาน.

จิตกปูชกเถราปทานที่ ๗ (๓๗๗)

ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยดอกรัง

[๓๗๕] เมื่อพระผู้มีพระภาคพระนามว่าปทุมุตระ ผู้สูงสุดปรินิพพานแล้ว มหาชนช่วยกันยกพระองค์ขึ้นบนจิตกาธาน เราได้บูชาด้วยดอกรัง ในกัลปที่แสนแต่กัลปนี้เราได้บูชาจิตกาธานด้วยดอกไม้ใด ด้วยการบูชานั้น เราไม่รู้จักทุคติเลยนี้เป็นผลแห่งการบูชาจิตกาธาน การที่เราได้มาในสำนักแห่งพระพุทธเจ้าของเรา เป็นการมาดีแล้วหนอ วิชชา ๓ เราบรรลุแล้วโดยลำดับ พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว ถอนภพทั้งปวงขึ้นได้หมดแล้ว ตัดกิเลสเครื่องผูกดังช้างตัดเชือกแล้ว เป็นผู้ไม่มีอาสวะอยู่

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระจิตกปูชกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ จิตกปูชกเถราปทาน.

สุมนตาลวัณฏิยเถราปทานที่ ๘ (๓๗๘)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายพัดใบตาล

[๓๘๐] เราได้ถวายพัดใบตาลอันหุ้มห่อด้วยดอกมะลิ แด่พระผู้มีพระภาคพระนามว่าสิทธัตถะ เราทรงไว้ซึ่งยศใหญ่ ในกัลปที่ ๙๔ แต่กัลปนี้ เราได้ถวายพัดใบตาล ด้วยทานนั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งการถวายพัดใบตาล การที่เราได้มาในสำนักพระพุทธเจ้าของเรา เป็นการมาดีแล้วหนอ วิชชา ๓ เราบรรลุแล้วโดยลำดับ พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว ถอนภพทั้งปวงขึ้นได้หมดแล้ว ตัดกิเลสเครื่องผูกดังช้างตัดเชือกแล้ว เป็นผู้ไม่มีอาสวะอยู่

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระสุมนตาลวัณฏิยเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ สุมนตาลวัณฏิยเถราปทาน.

สุมนทามิยเถราปทานที่ ๙ (๓๗๙)

ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยพวงดอกมะลิ

[๓๘๑] เราได้ร้อยพวงมาลัยดอกมะลิแล้ว ยืนทรง (ถือ) ไว้ตรงพระพักตร์ของพระผู้มีพระภาคพระนามว่าสิทธัตถะ ผู้บริสุทธิ์ (ชำระกิเลส) มีตบะ ในกัลปที่ ๙๔ แต่กัลปนี้ เราได้บูชาพระพุทธเจ้าด้วยพวงมาลัยใด ด้วยการบูชานั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งการบูชาด้วยพวงมะลิ การที่เราได้มาในสำนักพระพุทธเจ้าของเรา เป็นการมาดีแล้วหนอ วิชชา ๓ เราบรรลุแล้วโดยลำดับ พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว ถอนภพทั้งปวงขึ้นได้หมดแล้ว ตัดกิเลสเครื่องผูกดังช้างตัดเชือกแล้ว เป็นผู้ไม่มีอาสวะอยู่

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระสุมนทามิยเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ สุมนทามิยเถราปทาน.

กาสุมาริผลทายกเถราปทานที่ ๑๐ (๓๘๐)

ว่าด้วยแห่งการถวายผลมะรื่น

[๓๘๒] เราได้เห็นพระพุทธเจ้า ผู้ปราศจากกิเลสธุลี โชติช่วงดังดอกกรรณิการ์ เชษฐบุรุษของโลก ประเสริฐกว่านระ ประทับอยู่ในระหว่างภูเขา เรามีจิตเลื่อมใสโสมนัส ประนมกรอัญชลีแล้ว ได้ถือเอาผลมะรื่นไปถวายแด่พระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐสุด ในกัลปที่ ๓๑ แต่กัลปนี้ เราได้ถวายผลไม้ใดในกาลนั้น ด้วยทานนั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งการถวายผลไม้ การที่เราได้มาในศาสนาพระพุทธเจ้าของเรา เป็นการมาดีแล้วหนอ วิชชา ๓ เราบรรลุแล้วโดยลำดับ พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว ถอนภพทั้งปวงขึ้นได้หมดแล้ว ตัดกิเลสเครื่องผูกดังช้างตัดเชือกแล้ว เป็นผู้ไม่มีอาสวะอยู่

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระกาสุมาริผลทายกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ กาสุมาริผลทายกเถราปทาน.

รวมอปทานที่มีในวรรคนี้ คือ ๑. โพธิวันทกเถราปทาน ๒. ปาฏลิปุปผิยเถราปทาน ๓. ตีณุปลมาลิยเถราปทาน ๔. ปัตติปุปผิยเถราปทาน ๕. สัตตปัณณิยเถราปทาน ๖. คันธมุฏฐิยเถราปทาน ๗. จิตกปูชกเถราปทาน ๘. สุมนตาลวัณฏิยเถราปทาน ๙. สุมนทามิยเถราปทาน ๑๐. กาสุมาริผลทายกเถราปทาน มีคาถา ๕๙ คาถา

จบ โพธิวันทกวรรคที่ ๓๘.

อัมพฏผลวรรคที่ ๓๙

อัมพฏผลทายกเถราปทานที่ ๑ (๓๘๑)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายผลมะกอก

[๓๘๓] พระผู้มีพระภาคพระปัจเจกสัมพุทธเจ้า พระนามว่าสตรังสี ผู้เป็นเอกไม่ทรงแพ้อะไร ๆ ทรงใคร่ความสงัด เสด็จออกโคจรบิณฑบาต เราถือผลไม้อยู่ ได้เห็นพระองค์ มีจิตเลื่อมใสโสมนัส จึงเข้าไปเฝ้าพระนราสภแล้ว ได้ถวายผลมะกอก ในกัลปที่ ๙๔ แต่กัลปนี้ เราได้ถวายผลไม้ใด ด้วยทานนั้นเราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งการถวายผลไม้ การที่เราได้มาในศาสนาแห่งพระพุทธเจ้าของเรา เป็นการมาดีแล้วหนอ วิชชา ๓ เราบรรลุแล้วโดยลำดับ พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว ถอนภพทั้งปวงขึ้นได้หมดแล้ว ตัดกิเลสเครื่องผูกดังช้างตัดเชือกแล้ว เป็นผู้ไม่มีอาสวะอยู่

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระอัมพฏผลทายกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ อัมพฏผลทายกเถราปทาน.

ลพุชทายกเถราปทานที่ ๒ (๓๘๒)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายผลขนุนสำมะลอ

[๓๘๔] ในกาลนั้น เราเป็นคนรักษาสวนอยู่ในพระนครพันธุมดี ได้เห็นพระพุทธเจ้าผู้ปราศจากธุลี กำลังเสด็จเหาะไปในอากาศ เราได้ถือเอาผลขนุนสำมะลอไปถวายแด่พระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐสุด พระองค์ผู้มียศมากประทับยืนอยู่ในอากาศทรงรับทานของเรา นั่นเป็นเหตุให้ปีติเกิดแก่เรา เป็นเครื่องนำสุขมาให้ในปัจจุบัน ครั้นได้ถวายผลไม้แด่พระพุทธเจ้าด้วยใจอันผ่องใสแล้ว เราได้บรรลุถึงปีติและอุดมสุขอันไพบูลย์ในกาลนั้น แก้วย่อมเกิดขึ้นแก่เราในภพที่เราเกิด ในกัลปที่ ๕๑ แต่กัลปนี้ เราได้ถวายผลไม้ใด ในกาลนั้น ด้วยทานนั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งการถวายผลไม้ การที่เราได้มาในศาสนาแห่งพระพุทธเจ้าของเรา เป็นการมาดีแล้ว หนอ วิชชา ๓ เราได้บรรลุแล้วโดยลำดับ พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว ถอนภพทั้งปวงขึ้นได้หมดแล้ว ตัดกิเลสเครื่องผูกดังช้างตัดเชือกแล้ว เป็นผู้ไม่มีอาสวะอยู่

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระลพุชทายกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ลพุชทายกเถราปทาน.

อุทุมพรผลทายกเถราปทานที่ ๓ (๓๘๓)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายผลมะเดื่อ

[๓๘๕] พระพุทธเจ้าผู้อุดมบุรุษ ประทับอยู่ใกล้ฝั่งแม่น้ำนินนคา เราได้เห็นพระพุทธเจ้าผู้ปราศจากกิเลสธุลี มีพระหฤทัยมั่นคง ไม่ระส่ำระสาย เรามีใจเลื่อมใสในพระองค์ผู้

ชำระมลทิน คือ กิเลส จึงได้ถือเอาผลมะเดื่อไปถวายแก่พระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐสุด ในกัลปที่ ๙๑ แต่กัลปนี้ เราได้ถวายผลไม้ใดในกาลนั้น ด้วยทานนั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งการถวายผลไม้ การที่เราได้มาในพระศาสนาแห่งพระพุทธเจ้าของเรา เป็นการมาดีแล้วหนอ วิชชา ๓ เราบรรลุแล้วโดยลำดับ พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว ถอนภพทั้งปวงขึ้นได้หมดแล้ว ตัดกิเลสเครื่องผูกดังช้างตัดเชือกแล้ว เป็นผู้ไม่มีอาสวะอยู่

คุณวิเศษเหล่านี้คือ ปฏิสัมภิทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระอุทุมพรผลทายกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ อุทุมพรผลทายกเถราปทาน.

มิลักขุผลทายกเถราปทานที่ ๔ (๓๘๔)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายผลมิลักขุ

[๓๘๖] เราได้เห็นพระพุทธเจ้าพระนามว่าอัตถทัสสี ผู้มียศมากในระหว่างป่า เรามีจิตเลื่อมใสโสมนัส ได้ถวายผลมิลักขุ ในกัลปที่ ๑,๘๐๐ แต่กัลปนี้ เราได้ถวายผลไม้ใดในกาลนั้น ด้วยทานนั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งการถวายผลไม้ การที่เราได้มาในพระศาสนาแห่งพระพุทธเจ้าของเรา เป็นการมาดีแล้วหนอ วิชชา ๓ เราบรรลุแล้วโดยลำดับ พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว ถอนภพทั้งปวงขึ้นได้หมดแล้ว ตัดกิเลสเครื่องผูกดังช้างตัดเชือกแล้ว เป็นผู้ไม่มีอาสวะอยู่

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระมิลักขุผลทายกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ มิลักขุผลทายกเถราปทาน.

ผารุสผลทายกเถราปทานที่ ๕ (๓๘๕)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายผลมะปราง

[๓๘๗] เราได้เห็นพระสัมพุทธเจ้ามีพระฉวีวรรณดังทองคำ สมควรรับเครื่องบูชา เสด็จดำเนินอยู่ในถนน จึงได้ถวายผลมะปรางแด่พระองค์ ในกัลปที่ ๙๑ แต่กัลปนี้ เราได้ถวายผลไม้ใด ในกาลนั้น ด้วยทานนั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งการถวายผลไม้ การที่เราได้มาในพระศาสนาแห่งพระพุทธเจ้าของเรา เป็นการมาดีแล้วหนอ วิชชา ๓ เราบรรลุแล้วโดยลำดับ พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว ถอนภพทั้งปวงขึ้นได้หมดแล้ว ตัดกิเลสเครื่องผูกดังช้างตัดเชือกแล้ว เป็นผู้ไม่มีอาสวะอยู่

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้วดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระผารุสผลทายกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ผารุสผลทายกเถราปทาน.

วัลลิผลทายกเถราปทานที่ ๖ (๓๘๖)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายผลวัลลิ

[๓๘๘] ในกาลนั้น ชนทั้งปวงชักชวนกันมาสู่ป่า เขาเหล่านั้นแสวงหาผลไม้ ก็หาผลไม้ได้ ในกาลนั้น ในป่านั้น เราได้เห็นพระสัมพุทธเจ้าผู้สยัมภู ไม่แพ้อะไร ๆ เรามีจิตเลื่อมใสโสมนัส ได้ถวายผลวัลลิ ในกัลปที่ ๓๑ แต่กัลปนี้ เราได้ถวายผลไม้ใดในกาลนั้น ด้วยทานนั้น เราได้รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งการถวายผลไม้ การที่เราได้มาในพระศาสนาแห่งพระพุทธเจ้าของเรา เป็นการมาดีแล้วหนอ วิชชา ๓ เราบรรลุแล้วโดยลำดับ พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ตัดกิเลสเครื่องผูกดังช้างตัดเชือกแล้ว

เป็นผู้ไม่มีอาสวะอยู่

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระวัลลิผลทายกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ วัลลิผลทายกเถราปทาน.

กทลิผลทายกเถราปทานที่ ๗ (๓๘๗)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายผลกล้วย

[๓๘๙] เราได้เห็นพระศาสดาผู้เป็นนายกของโลก ทรงรุ่งเรืองดังดอกกรรณิการ์ โชติช่วงเหมือนพระจันทร์วันเพ็ญและดังดวงประทีป เรามีจิตเลื่อมใสโสมนัส ได้ถือเอาผลกล้วยไปถวายแด่พระศาสดา ถวายบังคมแล้วกลับไป ในกัลปที่ ๓๑ แต่กัลปนี้ เราได้ถวายผลไม้ใดในกาลนั้น ด้วยทานนั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งการถวายผลไม้ การที่เราได้มาในพระศาสนาแห่งพระพุทธเจ้าของเรา เป็นการมาดีแล้วหนอ วิชชา ๓ เราบรรลุแล้วโดยลำดับ พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว ถอนภพทั้งปวงขึ้นได้หมดแล้ว ตัดกิเลสเครื่องผูกดังช้างตัดเชือกแล้ว เป็นผู้ไม่มีอาสวะอยู่

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระกทลิผลทายกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ กทลิผลทายกเถราปทาน.

ปนสผลทายกเถราปทานที่ ๘ (๓๘๘)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายขนุนสุก

[๓๙๐] ในกาลนั้น พระสัมพุทธเจ้าพระนามว่าอัชชุนะ ทรงถึงพร้อมด้วยจรณะ และเป็นมุนี ผู้ฉลาดในสมาธิ ประทับอยู่ที่ภูเขาหิมวันต์ เราถือเอาผลขนุนอันสุกสด โต ประมาณเท่าหม้อวางไว้ที่ต้นตีนเป็ดแล้ว ได้ถวายแด่พระศาสดา ในกัลปที่ ๙๑ แต่กัลปนี้ เราได้ถวายผลไม้ใดในกาลนั้นด้วยทานนั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งการถวายผลไม้ การที่เราได้มาในพระศาสนาแห่งพระพุทธเจ้าของเรา เป็นการดีแล้วหนอ วิชชา ๓ เราบรรลุแล้วโดยลำดับ พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว ถอนภพทั้งปวงขึ้นได้หมดแล้ว ตัดกิเลสเครื่องผูกดังช้างตัดเชือกแล้ว เป็นผู้ไม่มีอาสวะอยู่

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระปนสผลทายกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ปนสผลทายกเถราปทาน.

โสณโกฏิวิสเถราปทานที่ ๙ (๓๘๙)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายถ้ำ

[๓๙๑] ในศาสนาของพระพุทธเจ้า พระนามว่าวิปัสสี เราได้สร้างถ้ำ (วิหาร) ถ้ำหนึ่ง ถวายแด่สงฆ์ผู้มาจากทิศทั้งสี่ ในพันธุมาราชธานี เราบริจาคผ้าหลายผืนไว้ลาดพื้นถ้ำ ในกาลนั้น เรามีจิตเบิกบานโสมนัส ได้ทำความปรารถนาว่า ขอเราพึงได้พบพระสัมพุทธเจ้าผู้ทรงโปรดปราน พึงได้บรรพชาและพึงถูกต้อง (บรรลุ) นิพพานอันยอดเยี่ยม เป็นอุดมสันติด้วยกุศลมูลนั้นนั่นแล เราระลึกชาติได้ตลอด ๙๐ กัลป

เราเป็นเทวดาก็ดี เป็นมนุษย์ก็ดี เป็นผู้ก่อสร้างบุญรุ่งเรืองนัก ด้วยกรรมอันเหลือจากนั้น ในภพหลังสุดนี้ เราเกิดเป็นบุตรคนเดียวของอัครเศรษฐีในจัมปานคร พอบิดาของเราได้ฟังว่าเราเกิดแล้ว ก็ได้มีความพอใจว่า เราจะให้ทรัพย์ ๒๐๐ ล้านแก่กุมารไม่ให้หย่อนเลย ขนยาวประมาณ ๔ นิ้ว เส้นละเอียด มีสัมผัสอ่อนนุ่ม เสมอเหมือนปุยนุ่นงาม เกิดที่พื้นเท้าทั้งสองของเรา ตลอด ๙๐ กัลปที่ล่วงมา อาการนี้เป็นอาการพิเศษอย่างยิ่งอย่างหนึ่ง คือ เราไม่รู้สึกในเมื่อเท้าวางลงบนภาคพื้นที่ไม่มีเครื่องลาด พระสัมพุทธเจ้ายังเราให้พอใจแล้ว เราได้บวชเป็นบรรพชิตแล้ว เราบรรลุอรหัตแล้ว และเป็นผู้เย็น เป็นผู้ดับแล้ว พระศาสดาผู้ทรงเห็นเหตุทั้งปวงทรงแสดงเราว่า เป็นผู้เลิศกว่าบรรดาภิกษุผู้ปรารภความเพียร เราเป็นพระอรหันต-ขีณาสพ ได้อภิญญา ๖ มีฤทธิ์มาก ในกัลปที่ ๙๑ แต่กัลปนี้ เราได้ถวายทานใดในกาลนั้น ด้วยทานนั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งการถวายถ้ำ การที่เราได้มาในพระศาสนาแห่งพระพุทธเจ้าของเรา เป็นการมาดีแล้วหนอ วิชชา ๓ เราบรรลุแล้วโดยลำดับ พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว ถอนภพทั้งปวงขึ้นได้หมดแล้ว ตัดกิเลสเครื่องผูกดังช้างตัดเชือกแล้ว เป็นผู้ไม่มีอาสวะอยู่

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว พระโสณโกฏิวิสเถระ โดยฐานะ เป็นหัวหน้าของภิกษุสงฆ์ ถูกถามปัญหาแล้วได้พยากรณ์ที่สระใหญ่ ชื่ออโนดาต ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระโสณโกฏิวิสเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ โสณโกฏิวิสเถราปทาน.

พุทธาปทานชื่อปุพพกรรมปิโลติที่ ๑๐ (๓๙๐)

ว่าด้วยบุพจริยาของพระองค์เอง

[๓๙๒] พระผู้มีพระภาคผู้เป็นนายกของโลก แวดล้อมด้วยภิกษุสงฆ์เป็นอันมาก ประทับนั่งอยู่ที่พื้นหินอันเป็นรมณียสถานโชติช่วงด้วยแก้วต่าง ๆ ในละแวกป่าอันมีกลิ่นหอมต่าง ๆ ใกล้สระอโนดาต ตรัสชี้แจงบุรพกรรมทั้งหลายของพระองค์ ณ ที่

นั้นว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย เธอทั้งหลายจงฟังกรรมที่เราทำแล้วของเรา เราเห็นภิกษุผู้ถืออยู่ป่าเป็นวัตรรูปหนึ่งแล้วได้ถวายผ้าเก่า เราปรารถนาเป็นพระพุทธเจ้าเป็นครั้งแรก เพื่อความเป็นพระพุทธเจ้า ในกาลนั้น ผลแห่งกรรม คือการถวายผ้าเก่า ย่อมอำนวยผลให้เป็นพระพุทธเจ้า ในกาลก่อน เราเป็นนายโคบาล ต้อนโคไปเลี้ยง เห็นแม่โคกำลังดื่มน้ำขุ่นมัว จึงห้ามมัน ด้วยวิบากแห่งกรรมนั้น ในภพหลังสุดนี้ (แม้) เราจะกระหายน้ำ ก็ไม่ได้ดื่มน้ำตามความปรารถนา ในชาติอื่นในกาลก่อน เราเป็นนักเลงชื่อปุนาลิ ได้กล่าวตู่พระปัจเจกพุทธเจ้าชื่อว่าสุรภี ผู้ไม่ประทุษร้าย (ตอบ) ด้วยวิบากแห่งกรรมนั้น เราท่องเที่ยวอยู่ในนรกเป็นเวลานาน ได้เสวยทุกขเวทนาแสนสาหัสหลายพันปีเป็นอันมาก ด้วยผลกรรมอันเหลือนั้น ในภพหลังสุดนี้ เราจึงได้คำกล่าวตู่เพราะเหตุแห่งนางสุนทริกา เรื่องอื่นยังมีอีก เพราะการกล่าวตู่พระเถระ นามว่านันทะ สาวกของพระพุทธเจ้า ผู้ครอบงำอันตรายทั้งปวง เราจึงท่องเที่ยวอยู่ในนรกสิ้นกาลนาน เราท่องเที่ยวอยู่ในนรกเป็นเวลานานถึงหมื่นปี ได้ความเป็นมนุษย์แล้ว ได้การกล่าวตู่เป็นอันมาก ด้วยผลกรรมที่เหลือนั้น นางจิญ-จมานวิกามากับหมู่ชน ได้กล่าวตู่เราด้วยคำอันไม่เป็นจริง เมื่อก่อน เราเป็นพราหมณ์ชื่อ สุตวา อันชนทั้งหลายสักการะบูชา สอนมนต์ให้กับมาณพประมาณ ๕๐๐ คนในป่าใหญ่ ก็เราได้เห็นฤาษีผู้น่ากลัว ได้อภิญญา ๕ มีฤทธิ์มากมาในสำนักของเรา เราจึงกล่าวตู่ฤาษีผู้ไม่ประทุษร้าย โดยได้บอกกะพวกศิษย์ของเราว่า ฤาษีพวกนี้มักบริโภคกาม แม้เมื่อเราบอก (เท่านั้น) พวกมาณพก็เชื่อฟัง ครั้งนั้น มาณพทั้งปวง เที่ยวไปภิกษาในสกุล ๆ พากันบอกแก่มหาชนว่า ฤาษีพวกนี้มักบริโภคกาม ด้วยวิบากแห่งกรรมนั้น ภิกษุ ๕๐๐ เหล่านี้ ได้คำกล่าวตู่ทั้งหมด เพราะเหตุแห่งนางสุนทริกา ในกาลก่อน เราได้ฆ่าพี่น้องชายต่างมารดา เพราะเหตุแห่งทรัพย์ จับใส่ลงในซอกเขา และบด (ทับ) ด้วยหิน ด้วยวิบากแห่งกรรมนั้น พระเทวทัตจึงผลักก้อนหิน ก้อนหินกลิ้งลงมากระทบนิ้วแม่เท้าของเราจนห้อเลือด ในกาลก่อนเราเป็นเด็กเล่นอยู่ที่หนทางใหญ่ เห็นพระปัจเจกพุทธเจ้าแล้ว ใส่ไฟเผา (ดัก) ไว้ทั่วหนทาง ด้วยวิบากกรรมนั้น ในภพหลังสุดนี้ พระเทวทัตจึงชักชวนนายขมังธนู ผู้ฆ่าคนตายมาก เพื่อให้ฆ่าเรา ในกาลก่อน เราเป็นนายควาญช้าง ได้ใสช้างให้จับมัดพระปัจเจก-พุทธเจ้าผู้อุดมมุนีแม้กำลังเที่ยวบิณฑบาต ด้วยวิบากกรรมนั้น ช้างนาฬาคิรีอันดุร้าย วิ่งไล่เราเข้าไปในพระนครราชคฤห์ ในกาลก่อน เราเป็นนายทหารราบ (เป็นแม่ทัพ) ฆ่าบุรุษเป็นอันมากด้วยหอก ด้วยวิบากแห่งกรรมนั้น เราถูกไฟไหม้อย่างเผ็ดร้อนอยู่ในนรกด้วยผลอันเหลือแห่งกรรมนั้น บัดนี้ ไฟนั้นยังมาไหม้ผิวหนังที่เท้าของเราทั้งสิ้น (อีก) เพราะว่ากรรมยังไม่พินาศไป ในกาลก่อนเราเป็นเด็ก (ลูก)

ของชาวประมงอยู่ในบ้านเกวัฏฏคาม เห็นคนทั้งหลายฆ่าปลาแล้ว เกิดความโสมนัสด้วยวิบากแห่งกรรมนั้น ความทุกข์ที่ศีรษะ (ปวดศีรษะ) ได้มีแล้วแก่เราในช่วงเวลาเมื่อเจ้าศากยะทั้งหลายถูกเบียดเบียน พระเจ้าวิฏฏภะฆ่าแล้ว เราได้บริภาษพระสาวกทั้งหลาย ในศาสนาของพระพุทธเจ้าพระนามว่าผุสสะ ว่าท่านทั้งหลายจงเคี้ยว จงกินแต่ข้าวแดง แต่อย่ากินข้าวสาลีเลย ด้วยวิบากแห่งกรรมนั้น เราอันพราหมณ์นิมนต์แล้ว อยู่ในเมืองเวรัญชา บริโภคข้าวแดงตลอด ๓ เดือน ในกาลนั้น เมื่อนักมวยกำลังชกกัน เราได้เบียดเบียนบุตรนักมวยปล้ำ ด้วยวิบากแห่งกรรมนั้น ความทุกข์ที่หลัง (ปวดหลัง) ได้มีแล้วแก่เรา เมื่อก่อนเราเป็นหมอรักษาโรค ได้ถ่ายยาให้เศรษฐีบุตร (ตาย) ด้วยวิบากแห่งกรรมนั้น โรคปักขันทิกาพาธ (ลงโลหิต) จึงมีแก่เรา เราชื่อว่าโชติปาละ ได้กล่าวกะพระสุคตเจ้าพระนามว่ากัสสปะ ในกาลนั้นว่า จักมีโพธิมณฑลแต่ที่ไหน โพธิญาณท่านได้ยากอย่างยิ่ง ด้วยวิบากแห่งกรรมนั้น เราได้ประพฤติกรรมที่ทำได้ยากมาก (ทุกกรกิริยา) ที่ตำบลอุรุเวลาเสนานิคมตลอด ๖ ปี แต่นั้น จึงได้บรรลุโพธิญาณ แต่เราก็มิได้บรรลุโพธิญาณอันสูงสุดด้วยการบำเพ็ญทุกกรกิริยา เราอันบุรพกรรมตักเตือนแล้ว จึงแสวงหาโพธิญาณโดยทางที่ผิด (บัดนี้) เราเป็นผู้สิ้นบาปและบุญ เว้นจากความเร่าร้อนทั้งปวง ไม่มีความเศร้าโศก ไม่คับแค้น เป็นผู้ไม่มีอาสวะ จักนิพพาน พระชินเจ้าทรงบรรลุกำลังแห่งอภิญญาทั้งปวงแล้ว ทรงพยากรณ์โดยทรงหวังประโยชน์แก่ภิกษุสงฆ์ ที่สระใหญ่อโนดาต ด้วยประการฉะนี้แล.

ทราบว่า พระผู้มีพระภาคได้ทรงภาษิตธรรมบรรยายพุทธาปทานชื่อ ปุพพกรรมปิโลติ อันเป็นบุพจารีตของพระองค์ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ พุทธาปทานชื่อปุพพกรรมปิโลติ.

รวมอปทานที่มีในวรรคนี้ คือ ๑. อัมพฏผลทายกเถราปทาน ๒. ลพุชทายกเถราปทาน ๓. อุทุมพรผลทายกเถราปทาน ๔. มิลักขุผลทายกเถราปทาน ๕. ผารุสผลทายกเถราปทาน ๖. วัลลิผลทายกเถราปทาน ๗. กทลิผลทายกเถราปทาน ๘. ปนสผลทายกเถราปทาน ๙. โสณโกฏิวิสเถราปทาน ๑๐. พุทธาปทานชื่อปุพพกรรมปิโลติ บัณฑิตทั้งหลายคำนวณคาถาได้ ๙๑ คาถา

จบ อัมพฏผลวรรคที่ ๓๙.

จบ ภาณวารที่ ๑๔.

ปิลินทวรรคที่ ๔๐

ปิลินทวัจฉเถราปทานที่ ๑ (๓๙๑)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายไทยธรรมอันสมควร

[๓๙๓] เราเป็นนายประตูอยู่ที่นครหงสวดี เรารวบรวมโภคสมบัติเก็บไว้ในเรือนมากมายนับไม่ถ้วน ในกาลนั้น เราอยู่ในที่ลับ ทำใจให้รื่นเริง นั่งอยู่ในปราสาทอันประเสริฐแล้ว ได้คิดอย่างนี้ว่า โภคสมบัติของเรามีมากมายแพร่หลายไปภายในบุรี แม้พระราชาผู้เป็นใหญ่ในแผ่นดินพระนามว่าอานนท์ ก็ทรงเชื้อเชิญเราพระพุทธเจ้าพระองค์นี้ เป็นมุนี เสด็จอุบัติขึ้นแล้วในโลกนี้ และโภคสมบัติของเราก็มีอยู่ เราจักถวายทานแก่พระศาสดา พระราชบุตรพระนามว่าปทุม ทรงถวายทานอันประเสริฐ คือ ช้างตัวประเสริฐ บัลลังก์และพนักพิง มีประมาณไม่น้อย ในพระชินเจ้า แม้เราก็จักถวายทานในสงฆ์อันเป็นหมู่คณะที่ประเสริฐสุด ทานอันประเสริฐที่ใครยังไม่เคยถวาย เราจักเป็นคนแรกในทานนั้น เราคิดที่จะถวายทานหลายวิธี สุขเป็นผลเพราะการบูชาทานใด จึงได้เห็นการถวายบริขาร อันจะเป็นเครื่องทำความดำริของเราให้เต็ม เราจักถวายบริขาร ในสงฆ์อันเป็นหมู่คณะที่ประเสริฐสุด การถวายบริขารที่คนอื่นยังไม่เคยถวาย เราจักเป็นคนแรก ในขณะนั้น เราจึงเข้าไปหาช่างจักสาน จ้างให้ทำฉัตร ได้รวบรวมฉัตรไว้หนึ่งแสนคัน ได้รวบรวมผ้าไว้หนึ่งแสนผืน จ้างช่างให้ทำมีด (โกน) พร้า เข็ม และมีดสำหรับตัดเล็บ อันสมควร แล้วให้วางไว้ภายใต้ฉัตรทั้งหลาย จ้างช่างให้ทำพัดใบตาล พัดขนปีกนกยูง พัดจามร ผ้ากรองน้ำ และภาชนะน้ำมัน อันสมควร จ้างช่างให้ทำกล่องเข็ม ผ้าอังสะ ประคตเอว และเชิงรองบาตรที่ทำอย่างสวยงาม อันสมควร ให้เอาเภสัชใส่ในภาชนะสำหรับใส่ของบริโภคและในขันสำริดให้เต็มแล้ว ให้วางไว้ภายใต้ฉัตร ให้ใส่ว่านน้ำหญ้าคาชะเอม ดีปลี พริก ผลสมอ และขิงสด ให้เต็มในภาชนะทุก ๆ อย่าง จ้างช่างให้ทำรองเท้า เขียงเท้า ผ้าสำหรับเช็ดน้ำ และไม้เท้าคนแก่ ให้ทำอย่างสวยงาม อันสมควร จ้างช่างให้ทำยารักษาไข้ ยาหยอดตา ไม้ป้ายยาตา ธรรมกุตตรา กุญแจ และกล่องกุญแจอันเย็บด้วยผ้า ๕ สี สายโยค กล้องเป่าควันไฟ ตะเกียงตั้ง คนโทน้ำและผอบอันสมควรกัน จ้างช่างให้ทำคีม กรรไกร ผ้าสำหรับเช็ดสนิมและถุงสำหรับเภสัชอันสมควรกัน จ้างช่างให้ทำเก้าอี้นอน ตั่ง บัลลังก์อันมีเท้าสี่ให้สมควร แล้วให้ตั้งไว้ภาย

ใต้ฉัตร จ้างช่างให้ทำฟูก ยัดด้วยนุ่น ฟูกนั่ง และหมอนให้ทำอย่างดี อันสมควรกัน จ้างช่างให้ทำผงผสมน้ำอาบ ขี้ผึ้งทาตัว น้ำมันทามือและเท้าอันสะอาดใส่ในภาชนะเล็ก ๆ เตียงพร้อมด้วยเครื่องลาด เสนาสนะ ผ้าสำหรับเช็ดเท้า ที่นอน ที่นั่ง ไม้เท้า ไม้ชำระฟัน (แปรงถูฟัน) กระเบื้อง ของหอมสำหรับไล้ทาศีรษะ ไม้สีไฟ ตั่งแผ่นกระดาน ฝาบาตร ถุงบาตร กระบวยตักน้ำ ผงย้อมผ้า รางย้อมผ้า ไม้กวาด ขันน้ำ ผ้าอาบน้ำฝน ผ้านิสีทนะ ผ้าปิดฝี ผ้าอันตรวาสก ผ้าอุตราสงค์ ผ้าสังฆาฏิ ยานัตถุ์ ผ้าเช็ดหน้า น้ำส้ม น้ำเกลือ น้ำผึ้ง นมส้ม น้ำปานะ ขี้ผึ้ง ผ้าเก่า ผ้าเช็ดปาก ด้าย สิ่งใดชื่อว่าเป็นของควรให้ทานมีอยู่ และสมควรแก่พระศาสดา เรารวบรวมสิ่งนั้นทั้งหมดแล้วเข้าเฝ้าพระเจ้าอานนท์ ครั้นเข้าไปเฝ้าพระราชาผู้นำหมู่ชน มียศมาก ถวายบังคมด้วยเศียรเกล้าแล้วได้กราบทูลว่า เราทั้งสองเจริญโดยชาติร่วมกัน มียศร่วมกัน ทั่วไปในสุขในทุกข์ และประพฤติตามกัน ทุกข์ทางใจมีอยู่ ข้าแต่พระองค์ผู้ปราบข้าศึก ข้าพระองค์พึงทรงไว้ซึ่งทุกข์นั้น ข้าแต่กษัตริย์ ถ้าพระองค์สามารถก็ขอได้ทรงพระกรุณาบรรเทาทุกข์นั้นเถิด.

พระราชาตรัสว่า ทุกข์ของท่านก็เป็นทุกข์ของเรา เราทั้งสองมีใจร่วมกัน ท่านย่อมรู้ว่าสำเร็จ ถ้าท่านพึงเปลื้องทุกข์นั้น.

ข้าแต่พระราชาผู้ใหญ่ ขอจงทรงทราบทุกข์ของข้าพระองค์บรรเทาได้ยาก.

ท่านร่ำร้องมากไป สิ่งที่มีอยู่ในแว่นแคว้นประมาณเท่าใด ชีวิตของเราประมาณเท่าใด สิ่งนั้น (แม้) เป็นทรัพย์ที่ท่านสละได้ยาก ถ้าท่านต้องการสิ่งเหล่านี้ เราก็จักให้ ไม่หวั่นไหวเทียว.

ขอเดชะ พระองค์ทรงบันลือแล้ว การบันลือมากนั้นผิด ข้าพระองค์จักทราบด้วยเกล้าว่าวันนี้ พระองค์ทรงดำรงอยู่ในธรรมทั้งปวง พระองค์จงทรงบีบคั้นหนักนัก เมื่อข้าพระองค์ขอ.

ท่านจะต้องการด้วยการพูดไปทำไป ท่านปรารถนาสิ่งใดจงบอกแก่เรา.

ข้าแต่พระราชาผู้ใหญ่ ข้าพระองค์ปรารถนาพระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐยิ่ง ข้าพระองค์จักนิมนต์พระสัมพุทธเจ้าให้เสวย ชีวิตของข้าพระองค์อย่าเป็นโทษ.

เราจะให้พรอย่างอื่นแก่ท่าน ท่านอย่าขอพระตถาคตเลย ใครไม่พึงให้พระพุทธเจ้า เปรียบเหมือนแก้วมณีรัศมีรุ่งเรือง.

ขอเดชะ พระองค์ทรงบันลือแล้วมิใช่หรือว่าตลอดถึงชีวิตอันมีอยู่ เมื่อพระองค์ประทานชีวิตได้ ก็ควรพระราชทานพระตถาคตได้.

พระมหาวีรเจ้าควรงดไว้ เพราะใคร ๆ ไม่พึงให้พระชินเจ้า พระพุทธเจ้ารับให้ไม่ได้ ท่านจงรับเอาทรัพย์จนนับไม่ถ้วนเถิด.

เราจะต้องถึงการวินิจฉัย จักถามผู้วินิจฉัยทั้งหลาย ผู้วินิจฉัยจักตัดสินละเอียดฉันใด เราสอบถามข้อนั้น ฉันนั้น.

เราได้จับที่พระหัตถ์ของพระราชา พากันไปสู่ศาลพิพากษา เราได้กล่าวคำนี้ตรงหน้าของตุลาการและผู้พิพากษาทั้งหลายว่า ขอตุลาการและผู้พิพากษาจงฟังเรา พระราชาได้พระราชทานพรแก่เราว่า เราไม่ยกเว้นอะไร ๆ แม้ชีวิตก็ปวารณาให้ได้ เมื่อเราขอพระราชทานพร เราจึงขอพระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐสุด พระพุทธเจ้าเป็นอันพระราชทานแก่เราด้วยดี ท่านทั้งหลายจงตัดความสงสัยของเรา เราทั้งหลายจะเชื่อฟังคำท่านผู้เป็นพระราชารักษาแผ่นดิน เราทั้งหลายฟังคำของทั้งสองฝ่ายแล้วจักตัดความสงสัยในข้อนี้.

ขอเดชะ พระองค์พระราชทานสิ่งทั้งปวง ท่านผู้นี้เป็นอันถือเอาสิ่งทั้งปวงหรือพระเจ้าข้า.

เราไม่ยกเว้นอะไร ๆ ปวารณาแม้ชีวิต เป็นผู้ถึงความยากตลอดชีวิตเป็นอย่างยิ่งเทียว เรารู้ว่าผู้นี้มีทุกข์ด้วยดี จึงได้ให้ถือเอาสิ่งทั้งปวง.

ขอเดชะ พระองค์เป็นผู้แพ้ ควรพระราชทานพระตถาคต เราตัดความสงสัยของทั้งสองฝ่ายแล้ว เหมือนท่านทั้งสองตั้งอยู่ในคำมั่น.

พระราชาประทับอยู่ ณ ที่นั้นแล ได้ตรัสกะตุลาการและผู้พิพากษาว่า ท่านทั้งหลายพึงให้แม้แก่เราโดยชอบ เราพึงได้พระพุทธเจ้าอีก.

ท่านยังความดำริของท่านให้เต็ม นิมนต์พระตถาคตให้เสวยแล้ว พึงคืนพระสัมพุทธเจ้าให้แก่พระเจ้าอานนท์ผู้มียศอีก.

เราไหว้ตุลาการและผู้พิพากษา และถวายบังคมพระเจ้าอานนท์ จอมกษัตริย์เป็นผู้ยินดีปราโมทย์ เข้าไปเฝ้าพระสัมพุทธเจ้า ครั้นเข้าไปเฝ้าพระสัมพุทธเจ้าผู้ข้ามโอฆะ ผู้ไม่มีอาสวะ ถวายบังคมด้วยเศียรเกล้าแล้ว ได้กราบทูลดังนี้ว่า.

ขอพระองค์ผู้มีจักษุพร้อมด้วยพระอรหันต์หนึ่งแสนโปรดทรงรับนิมนต์ ขอจงทรงยังจิตของข้าพระองค์ให้รื่นเริง เสด็จเข้านิเวศน์ของข้าพระองค์ พระพุทธเจ้าพระนามว่าปทุมุตระ ทรงรู้แจ้งโลก สมควรรับเครื่องบูชา ผู้มีจักษุทรงรู้ความดำริของเรา จึงทรงรับนิมนต์ (ด้วยดุษณีภาพ) เราทราบว่า พระองค์ทรงรับนิมนต์แล้ว ถวายบังคมแด่พระศาสดา มีจิตร่าเริงเบิกบาน เข้ามายังนิเวศน์ของตน ประชุมมิตรและอำมาตย์แล้ว ได้กล่าวดังนี้ว่า เราได้สิ่งที่ได้โดยยากนักแล้ว เปรียบเหมือนแก้ว-มณีมีรัศมีโชติช่วง เราจักบูชาองค์พระพุทธเจ้าด้วยอะไร พระชินเจ้ามีคุณหาประมาณมิได้ หาที่เปรียบมิได้ ไม่มีใครเสมอเหมือน เป็นนักปราชญ์ ไม่มีบุคคลเปรียบ หาผู้เสมอเหมือนเช่นนั้นมิได้ ไม่มีที่สอง ประเสริฐกว่านระ ก็อธิการอันสมควรแก่พระพุทธเจ้า เราทำได้โดยยาก เราทั้งหลายจงรวบรวมดอกไม้ต่าง ๆ เอามาทำมณฑปดอกไม้เถิด สิ่งนี้ย่อมสมควรแก่พระพุทธเจ้า จักเป็นอันบูชาด้วยสิ่งทั้งปวง เราจึงให้ทำดอกบัวเผื่อน ดอกบัวหลวง ดอกมะลิ ดอกลำดวน ดอกจำปา ดอกกระถินพิมาน ให้เป็นมณฑป ปูลาดอาสนะหนึ่งแสนที่ไว้ภายในเงาฉัตร อาสนะของเรามีค่ายิ่งกว่าร้อยมีอยู่เบื้องหลัง ปูลาดอาสนะหนึ่งแสนที่ไว้ภายในเงาฉัตร จัดแจงข้าวและน้ำเสร็จ แล้วให้คนไปทูลเวลาภัตกาล เมื่อคนไปทูลภัตกาลแล้ว พระมหา-มุนีพระนามว่าปทุมุตระ พร้อมด้วยพระอรหันต์หนึ่งแสนเสด็จเข้ามาสู่นิเวศน์ของเรา ฉัตรทรงอยู่ในเบื้องบน ในมณฑปดอกไม้อันบานดี พระพุทธเจ้าผู้อุดมบุรุษประทับนั่งพร้อมด้วยพระอรหันต์หนึ่งแสน (เราทูลว่า) ขอพระองค์ผู้มีจักษุ โปรดทรงรับฉัตรหนึ่งแสนและอาสนะหนึ่งแสน อันควรและไม่มีโทษเถิด พระมหามุนีพระนามว่าปทุมุตระ ทรงรู้แจ้งโลก ผู้ควรรับเครื่องบูชา พระองค์ประสงค์จะช่วยเหลือเรา จึงทรงรับไว้ เราได้ถวายบาตรแก่ภิกษุเฉพาะรูปละหนึ่งบาตร ภิกษุทั้งหลายละบาตรที่จัดเอง ทรงบาตรเหล็ก พระพุทธเจ้าประทับนั่งอยู่ในมณฑปดอกไม้ตลอด ๗ คืน ๗ วัน ทรงยังสัตว์เป็นอันมากให้ตรัสรู้ ทรงประกาศพระธรรมจักร เมื่อทรงประกาศพระธรรมจักรภายใต้มณฑปดอกไม้ ธรรมาภิสมัยได้มีแก่เทวดาและมนุษย์ ๘๔,๐๐๐ เมื่อถึงวันที่ ๗ พระมหามุนี พระนามว่าปทุมุตระ ประทับนั่งอยู่ภายในเงาฉัตร ได้ตรัสพระคาถาเหล่านี้ว่า มาณพผู้ใดได้ถวายทานอันประเสริฐไม่พร่องแก่เรา เราจักพยากรณ์มาณพนั้น ท่านทั้งหลาย จงฟังเรากล่าว จตุรงคินี-เสนา คือ พลช้าง พลม้า พลรถ และพลเดินเท้า จักแวดล้อมมาณพนั้นเป็นนิตย์ นี้เป็นผลแห่งการให้สิ่งทั้งปวง ยานช้าง ยานม้า วอจะไหลมาเทมา ชนทั้งหลายจักบำรุงมาณพนั้นเนืองนิตย์ นี้เป็นผลแห่งการให้สิ่งทั้งปวง รถ ๖ หมื่น อันประดับด้วยเครื่องอลังการทั้งปวง จักแวดล้อมมาณพนั้นเป็นนิตย์ นี้เป็นผลแห่งการให้สิ่งทั้ง

ปวง ดนตรี ๖ หมื่น กลองเภรีทั้งหลายอันประดับดีแล้ว จักประโคมมาณพนั้นเป็นนิตย์ นี้เป็นผลแห่งการให้สิ่งทั้งปวง นางนารี ๘๖,๐๐๐ อันประดับประดาสวยงาม มีผ้าและอาภรณ์อย่างวิจิตร สวมใส่แก้วมณีและกุณฑล มีหน้าแฉล้ม ยิ้มแย้ม ตะโพกผึ่งผาย เอวเล็กเอวบาง จักแวดล้อมมาณพนั้นเป็นนิตย์ นี้เป็นผลแห่งการให้สิ่งทั้งปวง มาณพนั้นจักรื่นรมย์อยู่ในเทวโลกตลอด ๓ หมื่นกัลป จักได้เป็นจอมเทวดาเสวยรัชสมบัติในเทวโลก ๑,๐๐๐ ครั้ง และจักได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิราช ๑,๐๐๐ ครั้ง จักได้เป็นพระเจ้าประเทศราชอันไพบูลย์ โดยคณนานับมิได้ เมื่อมาณพนี้อยู่ในเทวโลก พรั่งพร้อมด้วยบุญกรรม เทวดาจักทรงฉัตรแก้วไว้ในที่สุดแห่งเทวโลก มาณพนี้จักปรารถนาเมื่อใด ฉัตรอันเกิดแต่ผ้าและดอกไม้ (ดังจะ) รู้จิตของมาณพนี้ จักกั้นอยู่เนืองนิตย์เมื่อนั้น มาณพนี้จุติจากเทวโลกแล้ว อันกุศลตักเตือนประกอบด้วยบุญกรรม จักเกิดเป็นบุตรพราหมณ์ใน (อีก) แสนกัลป พระศาสดามีพระนามว่าโคดม ซึ่งมีสมภพในวงศ์พระเจ้าโอกกากราชจักเสด็จอุบัติในโลก พระศากยโคดมผู้ประเสริฐ ทรงทราบคุณข้อนี้ทั้งหมดแล้ว จักประทับนั่งในท่ามกลางภิกษุสงฆ์ ทรงตั้งไว้ในเอตทัคคสถาน มาณพผู้นี้จักได้เป็นพระสาวกของพระศาสดา มีชื่อว่าปิลินทวัจฉะ จักเป็นผู้อันเทวดา อสูร คนธรรพ์ ภิกษุ ภิกษุณี และคฤหัสถ์ทั้งหลาย สักการะ จักเป็นที่รักของคนทั้งปวง จักไม่มีอาสวะ นิพพาน

กรรมที่เราทำแล้วในแสนกัลป ได้ให้ผลแก่เราแล้วในภพนี้ เราหลุดพ้นด้วยดี ดังลูกศรพ้นจากแล่ง เผากิเลสทั้งหลายแล้ว โอ กุศลกรรม เราได้ทำแล้ว ในบุญเขตอันยอดเยี่ยมอันเป็นฐานะที่เราทำกุศลกรรมแล้ว ได้บรรลุบทอันไม่หวั่นไหว ก็มาณพใดได้ให้ทานอันประเสริฐไม่บกพร่อง มาณพนั้นได้เป็นหัวหน้า นี้เป็นผลแห่งทานนั้น เราได้ถวายฉัตรในพระสุคตเจ้าและในคณะสงฆ์ผู้ประเสริฐสุดแล้ว ได้เสวยอานิสงส์ ๘ ประการ อันสมควรแก่กรรมของเรา คือ เราไม่รู้สึกหนาว ๑ ไม่รู้สึกร้อน ๑ ละอองและธุลีไม่แปดเปื้อน ๑ เราเป็นผู้ไม่มีอันตราย ๑ ไม่มีจัญไร ๑ อันมหาชนยำเกรงทุกเมื่อ ๑ เป็นผู้มีผิวพรรณละเอียด ๑ เป็นผู้มีใจกว้างขวาง (ไม่หดหู่) ๑ เมื่อเราท่องเที่ยวอยู่ในภพ ฉัตรหนึ่งแสนคัน อันประกอบด้วยเครื่องประดับทุกอย่าง เว้นชาตินี้แล้ว ทรงไว้เหนือศีรษะของเรา เพราะผลแห่งกรรมนั้น เพราะฉะนั้น ในชาตินี้ การทรงฉัตรจึงไม่มีแก่เรา กรรมทั้งปวงที่เราทำแล้ว เพราะผลบุญแห่งฉัตรหลุดพ้นไป เราได้ถวายผ้าในพระสุคตเจ้า และในคณะสงฆ์ผู้ประเสริฐสุดแล้ว ย่อมได้เสวยอานิสงส์ ๘ ประการ อันสมควรแก่กรรมของเรา คือ เราเป็นผู้มีผิวพรรณเปล่งปลั่งดังทอง ๑ ปราศจากธุลี ๑ มีรัศมีผ่องใส ๑ มีเดช ๑ ตัวของเราละเอียดอ่อน ๑ เมื่อเราท่องเที่ยวอยู่ในภพ มีผ้าสีขาวแสนผืน ๑ สีเหลืองแสนผืน ๑ สีแดงแสนผืน ๑

ทรงอยู่เหนือศีรษะของเรา นี้เป็นผลแห่งการถวายผ้า เราย่อมได้ผ้าไหม ผ้ากัมพล ผ้าป่าน และผ้าฝ้าย ในที่ทุกแห่ง เพราะผลอันหลั่งออกแห่งการถวายผ้านั้น เราได้ถวายบาตรในพระสุคตเจ้า และในคณะสงฆ์ผู้ประเสริฐสุดแล้ว ย่อมได้เสวยอานิสงส์ ๑๐ ประการ อันสมควรแก่กรรมของเรา คือ เราย่อมบริโภคโภชนาหารในภาชนะทองคำ ภาชนะแก้วมณี ภาชนะเงิน และภาชนะที่ทำด้วยทับทิมในกาลทั้งปวง ๑ เราเป็นผู้ไม่มีอันตราย ๑ ไม่มีจัญไร ๑ มหาชนยำเกรงทุกเมื่อ ๑ เป็นผู้ได้ข้าว น้ำ ผ้า และที่นอน เป็นปกติ ๑ โภคสมบัติของเราไม่พินาศ ๑ เราเป็นผู้มีจิตมั่นคง ๑ เป็นผู้ใคร่ธรรมทุกเมื่อ ๑ เป็นผู้ไม่มีกิเลส ๑ ไม่มีอาสวะ ๑ คุณเหล่านี้ ติดตามเราไปทั้งในเทวโลกและมนุษยโลก ย่อมไม่ละเราในที่ทุกแห่ง เปรียบเหมือนเงาไม่ละรูปฉะนั้น เราได้ถวายมีดโกนที่ทำอย่างสวยงาม อันเนื่องด้วยเครื่องผูกอย่างวิจิตรมากมาย แก่พระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐสุดและแก่พระสงฆ์แล้ว ย่อมได้เสวยอานิสงส์ ๘ ประการ อันสมควรแก่กรรมของเรา คือ เราเป็นผู้กล้า ๑ เป็นผู้ไม่มีความเดือดร้อน ๑ ถึงที่สุดในเวสารัชชธรรม ๑ เป็นผู้มีธิติ ๑ มีความเพียร ๑ มีใจอันประคองไว้ทุกเมื่อ ๑ ย่อมได้ญาณอันสุขุมเครื่องตัดกิเลส ๑ ความบริสุทธิ์อันชั่งไม่ได้ ๑ ในที่ทั้งปวง เพราะผลอันหลั่งออกแห่งกรรมของเรานั้น เรามีจิตเลื่อมใสได้ถวายพร้าอันราบเรียบ ไม่หยาบ ไม่ต้องขัดถู เป็นอันมากในพระพุทธเจ้าและในสงฆ์แล้ว ย่อมได้เสวยอานิสงส์ ๕ ประการ อันสมควรแก่กรรมของเรา คือเราย่อมได้ความเพียรอันเป็นกัลยาณมิตร ๑ ขันติ ๑ ศาตราคือความไมตรี ๑ ศาตราคือปัญญาอันยิ่งเพราะตัดลูกศรคือตัณหา ๑ ญาณอันเสมอด้วยแก้ววิเชียร ๑ เพราะผลอันหลั่งออกแห่งกรรมเหล่านั้น เราได้ถวายเข็มในพระสุคตเจ้าและในคณะสงฆ์ผู้ประเสริฐสุดแล้ว ย่อมได้เสวยอานิสงส์ ๕ ประการ อันสมควรแก่กรรมของเรา คือ เมื่อเราท่องเที่ยวอยู่ในภพน้อยใหญ่ ย่อมเป็นผู้อันมหาชนนอบน้อม ๑ ตัดความสงสัยได้ ๑ มีรูปงาม ๑ มีโภค-สมบัติ ๑ มีปัญญากล้า ๑ ทุกเมื่อ เราพิจารณาเห็นอรรถอันเป็นฐานะละเอียดลึกซึ้งด้วยญาณ ญาณของเราเสมอด้วยแก้ววิเชียรอันเลิศ เป็นเครื่องกำจัดความมืด เราได้ถวายมีดตัดเล็บในพระสุคตเจ้าและในคณะสงฆ์ผู้ประเสริฐแล้ว ย่อมได้เสวยอานิสงส์ ๕ ประการ อันสมควรแก่กรรมของเรา คือ เราย่อมได้ทาสชายหญิง วัวและม้า ลูกจ้าง คนฟ้อนรำ ช่างตัดผม พ่อครัวผู้ทำอาหารเป็นอันมาก ในที่ทั้งปวง เราได้ถวายพัดใบตาลอันงามในพระสุคตเจ้าแล้ว ย่อมได้เสวยอานิสงส์ ๕ ประการ อันสมควรแก่กรรมของเรา คือเราย่อมไม่รู้สึกหนาว ๑ ร้อน ๑ ความเร่าร้อนไม่มีแก่เรา ๑ ไม่รู้สึกความกระวนกระวาย ๑ ไม่รู้สึกความเดือดร้อนจิตของเรา ๑ เราดับไฟ คือ ราคะ โทสะ โมหะ มานะ ทิฏฐิ และไฟทั้งปวงได้แล้ว เพราะผลอันหลั่งออกแห่ง

กรรมนั้นของเรา เราได้ถวายพัดจามรี มีขนนกยูงเป็นด้ามในคณะสงฆ์ผู้สูงสุดแล้ว ย่อมเป็นผู้มีกิเลสสงบระงับ ไม่มีกิเลสเครื่องยั่วยวนอยู่ เราได้ถวายผ้ากรองน้ำและธมกรก ในพระสุคตเจ้าแล้ว ย่อมได้เสวยอานิสงส์ ๕ ประการ อันสมควรแก่กรรมของเรา คือ เราก้าวล่วงอันตรายทั้งปวง ๑ ย่อมได้อายุอันเป็นทิพย์ ๑ เป็นผู้อันโจรหรือข้าศึกไม่ข่มขี่ในกาลทุกเมื่อ ๑ ศาตราหรือยาพิษย่อมไม่ทำความเบียดเบียนเรา ๑ ไม่มีความตายในระหว่าง ๑ เพราะผลอันหลั่งออกแห่งกรรมนั้นของเรา เราได้ถวายภาชนะน้ำมัน ในพระสุคตเจ้า และในคณะสงฆ์ผู้ประเสริฐสุดแล้ว ย่อมได้เสวยอานิสงส์ ๕ ประการ อันสมควรแก่กรรมของเรา คือ เราเป็นผู้มีรูปสวยงาม ๑ มีความเจริญดี ๑ มีใจเบิกบานดี ๑ มีใจไม่ฟุ้งซ่าน ๑ เป็นผู้อันอารักขาทั้งปวงรักษาแล้ว ๑ เราได้ถวายกล่องเข็มในพระสุคตเจ้า และในคณะสงฆ์ผู้ประเสริฐสุดแล้ว ย่อมได้เสวยอานิสงส์ ๓ ประการ อันสมควรแก่กรรมของเรา คือ เราย่อมได้คุณทั้งหลายนี้ คือ ความสุขใจ ๑ ความสุขกาย ๑ ความสุขเกิดแต่อิริยาบถ ๑ เพราะผลอันหลั่งออกแห่งกรรมนั้น เราได้ถวายผ้าอังสะในพระชินเจ้าและในคณะสงฆ์ผู้ประเสริฐสุดแล้ว ย่อมได้อานิสงส์ ๔ ประการ อันสมควรแก่กรรมของเรา คือ เราย่อมได้ความหนักในพระสัทธรรม ๑ ย่อมระลึกถึงภพที่สองได้ ๑ เป็นผู้มีฉวีวรรณงามในที่ทั้งปวง ๑ เพราะผลอันหลั่งออกแห่งกรรมนั้น เราได้ถวายประคตเอวในพระชินเจ้าและในคณะสงฆ์ผู้ประเสริฐสุดแล้ว ย่อมได้เสวยอานิสงส์ ๖ ประการ อันสมควรแก่กรรมของเรา คือ เราย่อมไม่หวั่นไหวในสมาธิ ๑ เป็นผู้มีความชำนาญในสมาธิ ๑ มีบริษัทไม่แตกกัน ๑ มีถ้อยคำอันมหาชนเชื่อถือทุกเมื่อ ๑ มีสติตั้งมั่น ๑ ความสะดุ้งกลัวไม่มีแก่เรา ๑ คุณเหล่านี้ ติดตามเราไปทั้งในเทวโลกและมนุษยโลก เราได้ถวายเชิงรอง-บาตรในพระชินเจ้าและในคณะสงฆ์ผู้ประเสริฐสุดแล้ว ย่อมเป็นผู้ไม่มีภัยในเพราะวรรณะ ๕ ไม่หวั่นไหวด้วยอะไร ๆ ธรรมเหล่าใดเหล่าหนึ่งอันเป็นเครื่องตรัสรู้ญาณด้วยสติ เราฟังแล้ว ธรรมที่เราทรงไว้ย่อมไม่พินาศ เป็นอันวินิจฉัยดีแล้ว เราได้ถวายภาชนะ และเครื่องบริโภคในพระพุทธเจ้าและในคณะสงฆ์ผู้อุดมแล้ว ย่อมได้เสวยอานิสงส์ ๓ ประการ อันสมควรแก่กรรมของเรา คือเราย่อมได้ภาชนะทองคำ ภาชนะแก้วมณี ภาชนะแก้วผลึก และภาชนะแก้วทับทิม ๑ ภริยา คนใช้ชายหญิง พลช้าง พลม้า พลรถ พลเดินเท้า และหญิง มีวัตร ยำเกรงนาย ๑ ได้เครื่องบริโภคทุกเวลา ๑ วิชาในบทมนต์ และในอาคมต่าง ๆ เป็นอันมาก เราย่อมใคร่ครวญศิลปะทั้งปวง ใช้ได้ทุกเวลา เราได้ถวายขันในพระสุคตเจ้าและในคณะสงฆ์ผู้ประเสริฐสุดแล้ว ย่อมได้เสวยอานิสงส์ ๓ ประการ อันสมควรแก่กรรมของเรา คือเราย่อมได้ขันทองคำ ขันแก้วมณี ขันแก้วผลึก และขันแก้วทับทิม ย่อมได้ขันทำด้วยแผ่นไม้-

โพธิ์ ขันมีรูปใบบัวและขันที่ทำด้วยสังข์ ย่อมได้คุณเหล่านี้ คือ ข้อปฏิบัติในวัตรอันงาม ในอาจาระและกิริยา เพราะผลอันหลั่งออกแห่งกรรมนั้น เราได้ถวายเภสัชในพระสุคตเจ้าและในคณะสงฆ์ผู้ประเสริฐสุดแล้ว ย่อมได้อานิสงส์ ๑๐ ประการ อันสมควรแก่กรรมของเรา คือ เราเป็นผู้มีอายุยืน ๑ มีกำลัง ๑ มีปัญญา ๑ มีวรรณะ ๑ มียศ ๑ มีสุข ๑ ไม่มีอันตราย ๑ ไม่มีจัญไร ๑ มหาชนยำเกรงทุกเมื่อ ๑ เราไม่มีความพลัดพรากจากของที่รัก ๑ เพราะกรรมนั้นให้ผลแก่เรา เราได้ถวายรองเท้าในพระชินเจ้าและในคณะสงฆ์ผู้ประเสริฐสุดแล้ว ย่อมได้อานิสงส์ ๓ ประการ อันสมควรแก่กรรมของเรา คือ ยานช้าง ยานม้า วอ ย่อมไหลมาเทมา ๑ รถ ๖ หมื่นคันแวดล้อมเราทุกเมื่อ ๑ เมื่อเราท่องเที่ยวอยู่ในภพ รองเท้าแก้วมณี รองเท้าทองแดง รองเท้าทองคำ รองเท้าเงิน ย่อมเกิดขึ้นในขณะที่ยกเท้าขึ้น ๑ บุญกรรมทั้งหลาย ย่อมช่วยชำระอาจารคุณให้สะอาดแน่นอน เราย่อมได้คุณเหล่านี้ เพราะกรรมนั้นให้ผล เราได้ถวายเขียงเท้าในพระสุคตเจ้าและในคณะสงฆ์ผู้ประเสริฐสุดแล้ว ได้สวมเขียงเท้ามีฤทธิ์แล้วอยู่ได้ตามปรารถนา เราได้ถวายผ้าเช็ดหน้าในพระสุคตเจ้าและในคณะสงฆ์ผู้ประเสริฐสุดแล้ว ย่อมได้เสวยอานิสงส์ ๕ ประการ อันสมควรแก่กรรมของเรา คือ เราเป็นผู้มีผิวพรรณดุจทองคำปราศจากธุลี ๑ มีรัศมีผ่องใส ๑ มีเดช ๑ ตัวของเราละเอียดอ่อน ๑ ฝุ่นละอองไม่ติดตัวเรา ๑ เราได้คุณเหล่านี้เพราะกรรมนั้นให้ผล เราได้ถวายไม้เท้าคนแก่ในพระสุคตเจ้าและในคณะสงฆ์ผู้ประเสริฐสุดแล้ว ย่อมได้อานิสงส์ ๕ ประการ อันสมควรแก่กรรมของเรา คือ เรามีบุตรมาก ๑ เราไม่มีความสะดุ้งกลัว ๑ เป็นผู้อันอารักขาทุกอย่างรักษาไว้ใคร ๆ ข่มขี่ไม่ได้ทุกเมื่อ ๑ ย่อมไม่รู้สึกความพลั้งพลาด ๑ ใจของเราไม่ขลาดกลัว ๑ เราได้ถวายยาหยอดตาในคณะสงฆ์ผู้ประเสริฐสุดแล้ว ย่อมได้เสวยอานิสงส์ ๘ ประการ อันสมควรแก่กรรมของเรา คือ เราเป็นผู้มีนัยน์ตากว้างใหญ่ ๑ โลหิตของเราขาว ๑ เหลือง ๑ เป็นผู้มีนัยน์ตาไม่มัว ๑ มีนัยน์ตาแจ่มใส ๑ เว้นจากโรคตาทั้งปวง ๑ ย่อมได้ตาทิพย์ ๑ ได้ปัญญาจักษุอันสูงสุด ๑ เราได้คุณเหล่านี้เพราะกรรมนั้นให้ผล เราได้ถวายลูกกุญแจในพระสุคตเจ้าและในคณะสงฆ์ผู้ประเสริฐสุดแล้ว ย่อมได้ลูกกุญแจ คือ ญาณอันเป็นเครื่องเปิดทวารธรรม เราได้ถวายเรือนกุญแจ ในคณะสงฆ์ผู้ประเสริฐสุดแล้ว ย่อมได้เสวยอานิสงส์ ๒ ประการ อันสมควรแก่กรรมของเรา คือ เมื่อเราท่องเที่ยวอยู่ในภพ เป็นผู้มีความโกรธน้อย ๑ ไม่มีความคับแค้น ๑ เราได้ถวายสายโยคในพระสุคตเจ้าและในคณะสงฆ์ผู้ประเสริฐสุดแล้ว ย่อมได้เสวยอานิสงส์ ๕ ประการ อันสมควรแก่กรรมของเรา คือ เราย่อมไม่หวั่นไหวในสมาธิ ๑ มีความชำนาญในสมาธิ ๑ มีบริษัทไม่แตกกัน ๑ มีถ้อยคำอันมหาชนเชื่อถือทุกเมื่อ ๑ โภคสมบัติย่อมเกิดแก่เรา เมื่อท่อง

เที่ยวอยู่ในภพ ๑ เราได้ถวายกล้องเป้าควัน ในพระชินเจ้าและในคณะสงฆ์ผู้ประเสริฐสุดแล้ว ย่อมได้เสวยอานิสงส์ ๓ ประการ อันสมควรแก่กรรมของเรา คือ สติของเราเป็นธรรมชาติตรง ๑ เส้นเอ็นของเราต่อเนื่องกันดี ๑ เราย่อมได้ตาทิพย์ ๑ เพราะกรรมนั้นให้ผล เราได้ถวายตะเกียงตั้งในพระชินเจ้า และในคณะสงฆ์ผู้ประเสริฐสุดแล้ว ย่อมได้เสวยอานิสงส์ ๓ ประการ อันสมควรแก่กรรมของเรา คือ เราเป็นผู้มีสกุล ๑ มีอวัยวะสมบูรณ์ ๑ มีปัญญาอันพระพุทธเจ้าสรรเสริญ ๑ เราได้คุณเหล่านี้เพราะกรรมนั้นให้ผล เราได้ถวายคนโทน้ำและผอบในพระพุทธเจ้าและในคณะสงฆ์ผู้อุดมแล้ว ย่อมได้เสวยอานิสงส์ ๑๐ ประการ อันสมควรแก่กรรมของเรา คือ ในกาลนั้น เราได้เป็นผู้คุ้มครองแล้ว ๑ พร้อมพรั่งด้วยสุข ๑ มียศมาก ๑ มีคติ ๑ ไม่มีความวิบัติ ๑ เป็นสุขุมาลชาติ ๑ เว้นจากอันตรายทั้งปวง ๑ เป็นผู้ได้คุณอันไพบูลย์ ๑ ไม่หวั่นไหวด้วยความนับถือ ๑ มีความหวาดเสียวอันเว้นดีแล้ว ๑ เพราะการถวายคนโทน้ำและผอบ เราได้วรรณะ ๔ ช้างแก้วและม้าแก้ว คุณของเราเหล่านั้นไม่พินาศ ผลนี้ เพราะถวายคนโทน้ำและผอบ เราได้ถวายผ้าสำหรับเช็ดขัดสนิมในพระพุทธเจ้าและในคณะสงฆ์ผู้อุดมแล้ว ย่อมได้เสวยอานิสงส์ ๕ ประการ อันสมควรแก่กรรมของของเรา คือ เราเป็นผู้ถึงพร้อมด้วยลักษณะทั้งปวง ๑ มีอายุยืน ๑ มีปัญญา ๑ จิตมั่นคง ๑ กายของเราพ้นแล้วจากความยากลำบากทุกอย่างในกาลทั้งปวง ๑ เราได้ถวายมีดบางอันลับคมดีและกรรไกรในสงฆ์แล้วย่อมได้ญาณเป็นเครื่องตัดกิเลส อันหาน้ำหนักมิได้ สะอาด เราได้ถวายคีมพระสุคตเจ้าและในคณะสงฆ์ผู้ประเสริฐสุดแล้ว ย่อมได้ญาณเป็นเครื่องถอนกิเลสอันหาน้ำหนักมิได้ สะอาด เราได้ถวายยานัตถุ์ในพระสุคตเจ้าและในคณะสงฆ์ผู้ประเสริฐสุดแล้ว ย่อมได้เสวยอานิสงส์ ๘ ประการ อันสมควรแก่กรรมของเรา คือ ศรัทธา ๑ ศีล ๑ หิริ ๑ โอตตัปปะ ๑ สุตะ ๑ จาคะ ๑ ขันติ ๑ และปัญญาเป็นคุณข้อที่ ๘ ของเรา เราได้ถวายตั่งในพระสุคตเจ้าและในคณะสงฆ์ผู้ประเสริฐสุดแล้ว ย่อมได้เสวยอานิสงส์ ๕ ประการ อันสมควรแก่กรรมของเรา คือ เราย่อมเกิดในสกุลสูง เป็นผู้มีโภคสมบัติมาก ๑ ชนทั้งปวงยำเกรงเรา ๑ ชื่อเสียงของเราฟุ้งไป ๑ บัลลังก์สี่เหลี่ยมจัตุรัส ย่อมแวดล้อมเราเป็นนิตย์ตลอดแสนกัลป ๑ เราเป็นผู้ยินดีในการจำแนกทาน ๑ เราได้ถวายที่นอนในพระสุคตเจ้าและในคณะสงฆ์ผู้ประเสริฐสุดแล้ว ย่อมได้เสวยอานิสงส์ ๖ ประการ อันสมควรแก่กรรมของเรา คือ เรามีร่างกายสมส่วน อันบุญกรรมก่อให้ เป็นผู้อ่อนโยน มีรูปงาม น่าดู (ดูไม่เบื่อ) เราย่อมได้ญาณอันประเสริฐ นี้เป็นผลแห่งการถวายที่นอน เราย่อมได้นวม ผ้าลวดลายรูปสัตว์ ผ้าลาดทอด้วยไหม ผ้าลาดอันวิจิตร ผ้าลาดอย่างดี และผ้ากัมพลต่าง ๆ เป็นอันมาก ย่อมได้ผ้าปาวรก์มีขนอ่อนนุ่ม ผ้าทำ

ด้วยขนสัตว์อ่อนนุ่ม ในที่ต่าง ๆ นี้เป็นผลแห่งการถวายที่นอน เมื่อใด เราระลึกถึงตน เมื่อใด เราเป็นผู้รู้เดียงสา เมื่อนั้น เราเป็นผู้ไม่เปล่า มีฌานเป็นเตียงนอน นี้เป็นผลแห่งการถวายที่นอน เราได้ถวายหมอนในพระชินเจ้าและในคณะสงฆ์ผู้ประเสริฐสุดแล้ว ย่อมได้เสวยอานิสงส์ ๖ ประการ อันสมควรแก่กรรมของเรา คือ เราย่อมยังศีรษะของเรา ให้หนุนบนหมอนอันยัดด้วยขนสัตว์ หมอนยัดด้วยเกสรบัวหลวง และยัดด้วยจันทน์แดงทุกเมื่อ ๑ เรายังญาณให้เกิดในอัฏฐังคิกมรรคอันประเสริฐ และในสามัญผล ๔ เหล่านั้นแล้ว ย่อมอยู่ได้ตลอดกาลเป็นนิตย์ ๑ ยังญาณให้เกิดในทาน ทมะ สัญญมะ อัปปมัญญา และรูปฌานเหล่านั้นแล้ว ย่อมอยู่ได้ตลอดกาลทั้งปวง ๑ ยังญาณให้เกิดในวัตรคุณ รูปปฏิมา และในอาจารกิริยาแล้ว ย่อมอยู่ได้ในกาลทั้งปวง ๑ ยังญาณให้เกิดในการจงกรม ความเพียรอันเป็นประธาน และในโพธิปักขิยธรรมเหล่านั้นแล้ว ย่อมอยู่ได้ตามปรารถนา ๑ ยังญาณให้เกิดในศีล สมาธิ ปัญญา วิมุตติ และในวิมุตติญาณทัสสนะเหล่านั้นแล้ว ย่อมอยู่เป็นสุข ๑ เราได้ถวายตั่งแผ่นกระดานในพระชินเจ้า และในคณะสงฆ์ผู้ประเสริฐสุดแล้ว ย่อมได้เสวยอานิสงส์ ๒ ประการ อันสมควรแก่กรรมของเรา คือ เราย่อมได้บัลลังก์อันประเสริฐอันทำด้วยทอง แก้วมณี และทำด้วยงาช้างสารเป็นอันมาก นี้เป็นผลแห่งการถวายตั่งแผ่นกระดาน เราได้ถวายตั่งรองเท้า ในพระชินเจ้าและในคณะสงฆ์ผู้ประเสริฐสุดแล้ว ย่อมได้เสวยอานิสงส์ ๒ ประการ อันสมควรแก่กรรมของเรา คือ เราย่อมได้ยวดยานเป็นอันมาก นี้เป็นผลแห่งการถวายตั่งรองเท้า ๑ ทาสหญิงชาย ภรรยา และคนอาศัยเลี้ยงชีวิตเหล่าอื่น ย่อมบำเรอเราโดยชอบ นี้เป็นผลแห่งการถวายตั่งรองเท้า ๑ เราได้ถวายน้ำมันสำหรับทาเท้าในคณะสงฆ์ผู้ประเสริฐสุดแล้ว ย่อมได้เสวยอานิสงส์ ๕ ประการ อันสมควรแก่กรรมของเรา คือ ความที่เราเป็นผู้ไม่ป่วยไข้ ๑ มีรูปงาม ๑ เส้นเอ็น (ประสาท) รับรสได้เร็ว ๑ ความได้ข้าวและน้ำ ๑ ได้อายุยืนนานเป็นที่ห้า ๑ เราได้ถวายเนยใสและน้ำมันในคณะสงฆ์ผู้ประเสริฐสุดแล้ว ย่อมได้เสวยอานิสงส์ ๕ ประการ อันสมควรแก่กรรมของเรา คือ เราเป็นผู้มีกำลัง ๑ มีรูปสมบูรณ์ ๑ เป็นผู้ร่าเริงทุกเมื่อ ๑ มีบุตรทุกเมื่อ ๑ และเป็นผู้ไม่ป่วยไข้ทุกเมื่อ ๑ นี้เป็นผลแห่งการถวายเนยใสและน้ำมัน เราได้ถวายน้ำบ้วนปากในคณะสงฆ์ผู้ประเสริฐสุดแล้ว ย่อมได้เสวยอานิสงส์ ๕ ประการ อันสมควรแก่กรรมของเรา คือ เราเป็นผู้มีลำคอบริสุทธิ์ ๑ มีเสียงไพเราะ ๑ เว้นจากโรคไอ ๑ โรคหืด ๑ กลิ่นดอกอุบลฟุ้งออกจากปากของเราทุกเมื่อ ๑ เราได้ถวายนมส้มอย่างดีในพระพุทธเจ้าและคณะสงฆ์ผู้อุดมแล้ว ได้บริโภคภัตอันไม่ขาดสาย คือ กายคตาสติอันประเสริฐ เราได้ถวายน้ำผึ้งอันประกอบด้วยสี กลิ่นและรสในพระชินเจ้าและในคณะสงฆ์แล้วย่อมได้รส คือ วิมุตติ

อันไม่มีรสอื่นเปรียบ ไม่เป็นอย่างอื่น เราได้ถวายรสตามเป็นจริงในพระพุทธเจ้าและในคณะสงฆ์ผู้อุดมแล้ว ย่อมได้เสวยผล ๔ ประการ อันสมควรแก่กรรมของเรา เราได้ถวายข้าวและน้ำในพระพุทธเจ้าและในคณะสงฆ์ผู้อุดมแล้ว ย่อมได้เสวยอานิสงส์ ๑๐ ประการ อันสมควรแก่กรรมของเรา คือเราเป็นผู้มีอายุยืน ๑ มีกำลัง ๑ เป็นนักปราชญ์ ๑ มีวรรณะ ๑ มียศ ๑ มีสุข ๑ เป็นผู้ได้ข้าว ๑ น้ำ ๑ เป็นคนกล้า ๑ มีญาณรู้ทั่ว ๑ เมื่อเราท่องเที่ยวอยู่ในภพ ย่อมได้คุณเหล่านี้ เราได้ถวายธูปในพระสุคตเจ้า และในคณะสงฆ์ผู้ประเสริฐสุดแล้ว ย่อมได้เสวยอานิสงส์ ๑๐ ประการ อันสมควรแก่กรรมของเรา คือ เมื่อเราท่องเที่ยวอยู่ในภพน้อยใหญ่ เป็นผู้มีกลิ่นตัวหอมฟุ้ง ๑ มียศ ๑ มีปัญญาเร็ว ๑ มีชื่อเสียง ๑ มีปัญญาคมกล้า ๑ มีปัญญากว้างขวาง ๑ มีปัญญาร่าเริง ๑ มีปัญญาลึกซึ้ง ๑ มีปัญญาเครื่องแล่นไปไพบูลย์ ๑ เพราะผลการถวายธูปนั้น บัดนี้ เราเป็นผู้บรรลุนิพพานอันเป็นสันติสุข ๑ การที่เราได้มาในสำนักพระพุทธเจ้าของเรานี้ เป็นการมาดีแล้วหนอ วิชชา ๓ เราบรรลุแล้วโดยลำดับ พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว ถอนภพขึ้นได้ทั้งหมดแล้ว ตัดกิเลสเครื่องผูกดุจช้างตัดเชือกแล้ว เป็นผู้ไม่มีอาสวะอยู่

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระปิลินทวัจฉเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ปิลินทวัจฉเถราปทาน.

เสลเถราปทานที่ ๒ (๓๙๒)

ว่าด้วยการประพฤติธรรม

[๓๙๔] ข้าพระองค์เป็นเจ้าของถนนอยู่ในนครหงสวดี ได้ประชุมบรรดาญาติของข้าพระองค์แล้ว ได้กล่าวดังนี้ว่า พระพุทธเจ้าเสด็จอุบัติขึ้นแล้วในโลก เป็นบุญเขตอันสูงสุด พระองค์เป็นผู้สมควรรับเครื่องบูชาของโลกทั้งปวง กษัตริย์ก็ดี ชาวนิคมก็ดี พราหมณ์มหาศาลก็ดี ล้วนมีจิตเลื่อมใสโสมนัส ได้พากันประพฤติธรรมเป็นอันมาก พลช้าง พลม้า พลรถ พลเดินเท้า ล้วนมีจิตเลื่อมใสโสมนัส ได้พากันประพฤติธรรมเป็นอันมาก คนครึ่งชาติ (ลูกกษัตริย์แม่เป็นศูทร) ก็ดี ราชบุตรก็ดี พ่อค้าก็ดี พราหมณ์ก็ดี ล้วนมีจิตเลื่อมใสโสมนัส ได้พากันประพฤติธรรมเป็นอันมาก พ่อครัวก็ดี คนรับจ้างก็ดี คนรับใช้อาบน้ำก็ดี ช่างกรองดอกไม้ก็ดี ล้วนมีจิตเลื่อมใสโสมนัส ได้พากันประพฤติธรรมเป็นอันมาก ช่างย้อมก็ดี ช่างหูกก็ดี ช่างเย็บผ้าก็ดี ช่างกัลบกก็ดี ล้วนมีจิตเลื่อมใสโสมนัส ได้พากันประพฤติธรรมเป็นอันมาก ช่างศรก็ดี ช่างกลึงก็ดี ช่างหนังก็ดี ช่างถากก็ดี ล้วนมีจิตเลื่อมใสโสมนัส ได้พากันประพฤติธรรมเป็นอันมาก ช่างเหล็กก็ดี ช่างทองก็ดี ช่างดีบุกและช่างทองแดงก็ดี ล้วนมีจิตเลื่อมใสโสมนัส ได้พากันประพฤติธรรมเป็นอันมาก ลูกจ้างก็ดี ช่างซักรีดก็ดี ทาสและกรรมกรก็ดี เป็นอันมากได้พากันประพฤติธรรมตามกำลังของตน ๆ คนตักน้ำขายก็ดี คนขนไม้ก็ดี ชาวนาก็ดี คนเกี่ยวหญ้าก็ดี ได้พากันประพฤติธรรมตามกำลังของตน ๆ คนขายดอกไม้ คนขายพวงมาลัย คนขายใบไม้ และคนขายผลไม้ ได้พากันประพฤติธรรมตามกำลังของตน ๆ หญิงแพศยา นางกุมภทาสี คนขายขนม และคนขายปลา ได้พากันประพฤติธรรมตามกำลังของตน ๆ เราทั้งหมดนี้มาประชุมร่วมเป็นพวกเดียวกันแล้ว จักทำบุญกุศล ในพระพุทธเจ้าผู้เป็นเขตบุญอย่างยอดเยี่ยม ญาติเหล่านั้นฟังคำของข้าพระองค์แล้ว ร่วมกันเป็นคณะในขณะนั้น กล่าวว่า พวกเราควรให้สร้างโรงฉันอันทำอย่างสวยงามถวายแด่ภิกษุสงฆ์ ข้าพระองค์ให้สร้างโรงฉันนั้นสำเร็จแล้ว มีใจเบิกบานยินดี แวดล้อมด้วยญาติทั้งหมดนั้น เข้าไปเฝ้าพระสัมพุทธเจ้า ครั้นเข้าเฝ้าพระสัมพุทธเจ้าผู้เป็นนาถะของโลก ผู้ประเสริฐกว่านระ ถวายบังคมแทบพระบาทของพระศาสดาแล้ว ได้กราบทูลดังนี้ว่า ข้าแต่พระวีรมุนี บุรุษประมาณ ๓๐๐ คนนี้ ร่วมกันเป็นคณะ ขอมอบถวายโรงฉันอันสร้างอย่างสวยงามแด่พระองค์ ขอพระองค์ผู้มีจักษุ ผู้เป็นประธานของภิกษุสงฆ์ โปรด

ทรงรับเถิด พระผู้มีพระภาค ได้ตรัสพระคาถาเหล่านี้ต่อหน้าบุรุษ ๓๐๐ คนว่า บุรุษทั้ง ๓๐๐ คนและผู้เป็นหัวหน้า ร่วมกันประพฤติ ท่านทั้งปวงพากันทำแล้ว จักได้เสวยสมบัติ เมื่อถึงภพหลังสุด ท่านทั้งหลายจักเห็นนิพพาน อันเป็นภาวะเย็นยอดเยี่ยม ไม่แก่ไม่ตาย เป็นแดนเกษม พระพุทธเจ้าผู้ยอดเยี่ยมกว่าผู้รู้ธรรมทั้งปวง ทรงพยากรณ์อย่างนี้ ข้าพระองค์ได้ฟังพระพุทธพจน์แล้ว ได้เสวยโสมนัส ข้าพระองค์รื่นรมย์อยู่ในเทวโลกตลอด ๓ หมื่นกัลป เป็นใหญ่กว่าเทวดา เสวยรัชสมบัติอยู่ในเทวโลก ๕๐๐ กัลป ได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิราช ๑,๐๐๐ ครั้ง ได้เป็นพระเจ้าประเทศราชอันไพบูลย์โดยคณานับมิได้ ในรัชสมบัติในมนุษย์นี้ มีพวกญาติเป็นบริษัท ในภพอันเป็นที่สุดที่ถึงนี้ ข้าพระองค์เป็นบุตรพราหมณ์ชื่อว่าวาเสฏฐะ ผู้สั่งสมสมบัติไว้ประมาณ ๘๐ โกฏิ ข้าพระองค์มีชื่อว่าเสละ ถึงที่สุดในองค์ ๖ แวดล้อมด้วยพวกศิษย์ของตน เดินเที่ยวไปสู่วิหารได้เห็นดาบสชื่อเกนิยะ ผู้เต็มไปด้วยภาระคือชฎา จัดแจงเครื่องบูชา จึงได้ถามดังนี้ว่า ท่านจักทำอาวาหมงคล วิวาหมงคล หรือท่านเชื้อเชิญพระราชา.

เกนิยดาบสตอบว่า เราใคร่จะบวงสรวงเครื่องบูชา ในพราหมณ์ที่สมมติกันว่าประเสริฐ เราไม่ได้เชื้อเชิญพระราชา ไม่มีการบวงสรวง อาวาหมงคลของเราไม่มี และวิวาหมงคลของเราไม่มี พระพุทธเจ้าผู้ให้เกิดความยินดีแก่ศากยะทั้งหลาย ประเสริฐที่สุดในโลกพร้อมทั้งเทวโลก ทรงทำประโยชน์เกื้อกูลแก่โลกทั้งปวง นำสุขมาให้แก่สรรพสัตว์ วันนี้ เรานิมนต์พระองค์ เราจัดแจงเครื่องบูชานี้เพื่อพระองค์ พระพุทธเจ้ามีพระรัศมีดุจสีมะพลับ มีพระคุณหาประมาณมิได้ ไม่มีผู้เปรียบ ไม่มีใครเสมอด้วยพระรูป เรานิมนต์เพื่อเสวย ณ วันพรุ่งนี้และพระองค์มีพระพักตร์ร่าเริงดังปากเบ้า สุกใสเช่นกับถ่านเพลิงไม้ตะเคียน เปรียบด้วยสายฟ้า เป็นมหาวีระเป็นนาถะของโลก เรานิมนต์แล้ว พระพุทธเจ้าพระองค์นั้น เปรียบเหมือนไฟบนยอดภูเขา ดังพระจันทร์วันเพ็ญ เช่นกับสีแห่งไฟไหม้ป่าอ้อ เรานิมนต์แล้ว พระพุทธเจ้าพระองค์นั้น ผู้ไม่ทรงครั่นคร้ามล่วงภัยได้แล้ว ทรงทำให้เป็นผู้เจริญเป็นมุนีเปรียบด้วยสีหะ เป็นมหาวีระ เรานิมนต์แล้ว พระพุทธเจ้าพระองค์นั้น ทรงฉลาดในธรรมของผู้ตรัสรู้ ผู้อื่นข่มขี่ไม่ได้ เปรียบด้วยช้างตัวประเสริฐ เป็นมหา-วีระ เรานิมนต์แล้ว พระพุทธเจ้าพระองค์นั้น ทรงฉลาดในฝั่งคือ สัทธรรม เป็นพระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐ ไม่มีใครเปรียบปาน เปรียบด้วยโคอุสภราช เป็นมหาวีระ เรานิมนต์แล้ว พระพุทธเจ้าพระองค์นั้นมีวรรณะไม่มีที่สุด มียศนับมิได้ มีลักษณะทั้งปวงวิจิตร เปรียบด้วยท้าวสักกะ เป็นมหาวีระ เรานิมนต์แล้ว พระพุทธเจ้าพระองค์นั้น ทรงมีความชำนาญ เป็นผู้นำหมู่ มีตบะ มีเดช คร่าได้ยาก เปรียบด้วย

พรหม เป็นมหาวีระ เรานิมนต์แล้ว พระพุทธเจ้าพระองค์นั้น มีธรรมเลิศน่าบูชา เป็นพระทศพล ถึงที่สุด กำลังล่วงกำลัง เปรียบด้วยแผ่นดิน เป็นมหาวีระ เรานิมนต์แล้ว พระพุทธเจ้าพระองค์นั้นทรงเกลื่อนกล่นด้วยศีลและปัญญา มากด้วยการทรงรู้แจ้งธรรม เปรียบด้วยทะเล เป็นมหาวีระ เรานิมนต์แล้ว พระพุทธเจ้าพระองค์นั้น ยากที่จะคร่าไปได้ ยากที่จะข่มขี่ไม่ทรงหวั่นไหว เลิศกว่าพรหม เปรียบด้วยเขาสุเมรุ เป็นมหาวีระ เรานิมนต์แล้ว พระพุทธเจ้าพระองค์นั้น มีญาณไม่สิ้นสุด ไม่มีผู้เสมอ ไม่มีผู้เทียบเท่า ถึงความเป็นยอด เปรียบด้วยท้องฟ้า เป็นมหาวีระ เรานิมนต์แล้ว.

จบ ภาณวารที่ ๑๕.

พระพุทธเจ้าพระองค์นั้น เป็นที่พึ่งของบรรดาผู้กลัวภัย เป็นที่ต้านทานของบรรดาผู้ถึงสรณะ เป็นที่เบาใจ เป็นมหาวีระ เรานิมนต์แล้ว พระพุทธเจ้าพระองค์นั้น เป็นที่อาศัยแห่งมนต์คือความรู้ เป็นบุญเขตของผู้แสวงหาสุข เป็นบ่อเกิดแห่งรัตนะ เป็นมหาวีระ เรานิมนต์แล้ว พระพุทธเจ้าพระองค์นั้น เป็นผู้ให้เบาใจ เป็นผู้ทำให้ประเสริฐ เป็นผู้ประทานสามัญผลเปรียบด้วยเมฆ เป็นมหาวีระ เรานิมนต์แล้ว พระพุทธเจ้าพระองค์นั้น เป็นวีระที่เขายกย่องในโลก เป็นผู้บรรเทาความมืดทั้งปวง เปรียบด้วยพระอาทิตย์ เป็นมหาวีระ เรานิมนต์แล้ว พระพุทธเจ้าพระองค์นั้น ทรงแสดงสภาพในอารมณ์และวิมุตติ เป็นมุนี เปรียบด้วยพระจันทร์ เป็นมหาวีระ เรานิมนต์แล้ว พระพุทธเจ้าพระองค์นั้น ตรัสรู้แล้ว เขายกย่องในโลกประดับด้วยลักษณะทั้งหลาย หาประมาณมิได้ เป็นมหาวีระ เรานิมนต์แล้ว พระพุทธเจ้าพระองค์นั้น มีพระญาณหาประมาณมิได้ มีศีลไม่มีเครื่องเปรียบ มีวิมุตติ ไม่มีอะไรเทียมทัน เรานิมนต์แล้ว พระพุทธเจ้าพระองค์นั้น มีธิติไม่มีอะไรเหมือน มีกำลังอันไม่ควรคิด มีความบากบั่นอันประเสริฐสุด เรานิมนต์แล้ว พระพุทธเจ้าพระองค์นั้นทรงถอนราคะ โทสะ โมหะ และยาพิษทั้งปวงแล้ว เปรียบด้วยยา เป็นมหาวีระ เรานิมนต์แล้ว พระพุทธเจ้าพระองค์นั้น ทรงบรรเทาพยาธิคือกิเลสและทุกข์เป็นอันมาก เปรียบเหมือนโอสถ เปรียบด้วยสายฟ้า เป็นมหาวีระ เรานิมนต์แล้ว เกนิยพราหมณ์กล่าวประกาศว่า พุทโธ เสียงประกาศนั้นข้าพระองค์ได้แสนยาก เพราะได้ฟังเสียงประกาศว่า พุทโธ ปีติย่อมเกิดแก่ข้าพระองค์ ปีติของข้าพระองค์ไม่จับอยู่เฉพาะภายใน แผ่ซ่านออกภายนอก ข้าพระองค์มีใจปีติ ได้กล่าวดังนี้ว่า พระผู้มีพระภาคพระองค์นั้น ผู้เป็นเชษฐบุรุษของโลก ประเสริฐกว่านระ ประทับอยู่ที่ไหน เราจักไปนมัสการพระองค์ผู้ประทานสามัญผล ณ ที่นั้น ขอท่านผู้เกิดโสมนัสประนม

กรอัญชลี โปรดยกหัตถ์เบื้องขวาขึ้นชี้บอกพระธรรมราชาผู้บรรเทาลูกศร คือความโศกเศร้าแก่ข้าพเจ้าเถิด.

ท่านย่อมเห็นป่าใหญ่อันเขียวขจี ดังมหาเมฆที่ขึ้นลอยอยู่เสมอด้วยดอกอัญชัน ปรากฏดุจสาคร พระพุทธเจ้าผู้ฝึกบุคคลที่ยังมิได้ฝึก เป็นมุนี ทรงแนะนำเวไนย-สัตว์ ให้ตรัสรู้ในโพธิปักขิยธรรม พระองค์นั้น ประทับอยู่ที่นั่น ข้าพระองค์ค้นหาพระชินเจ้า เปรียบเหมือนคนกระหายน้ำหาน้ำ เช่นดังคนหิวข้าวหาข้าว ปานดังแม่โครักลูกค้นหาลูก ฉะนั้น ข้าพระองค์ผู้รู้อาจาระและอุปจาระ สำรวมตามสมควรแก่ธรรม ให้พวกศิษย์ของตนผู้จะไปยังสำนักพระชินเจ้าศึกษาว่า พระผู้มีพระภาคทั้งหลาย ใคร ๆ คร่าไปได้ยาก เสด็จเที่ยวอยู่พระองค์เดียว เปรียบเหมือนราชสีห์ ท่านมาณพทั้งหลายควรเดินเรียงลำดับกันมา พระพุทธเจ้าทั้งหลาย ยากที่ใคร ๆ จะคร่าไป เปรียบเหมือนอสรพิษร้าย ดุจไกรสรมฤคราช ดังช้างกุญชรที่ฝึกแล้วตกมัน ฉะนั้น ท่านมาณพทั้งหลาย จงอย่าจาม และอย่าไอ เดินเรียงลำดับกันเข้าไปสู่สำนักของพระพุทธเจ้าเถิด พระพุทธเจ้าทั้งหลายทรงเป็นผู้หนักในการอยู่ในที่เร้น ชอบเงียบเสียง ยากที่จะคร่าไปได้ ยากที่จะเข้าเฝ้า เป็นครูในมนุษยโลกพร้อมทั้งเทวโลก เราทูลถามปัญหาใด หรือได้ปราศรัยโต้ตอบอยู่ ขณะนั้น ท่านทั้งหลายจงเงียบเสียง หยุดนิ่งอยู่ พระองค์ทรงแสดงพระสัทธรรม อันเป็นแดนเกษมเพื่อบรรลุนิพพาน ท่านทั้งหลายจงใคร่ครวญเนื้อความแห่งธรรมนั้น เพราะการฟังสัทธรรมเป็นความงาม ข้าพระองค์ได้เข้าไปเฝ้าพระสัมพุทธเจ้าได้ปราศรัยกับพระมุนี ครั้นผ่านการปราศรัยไปแล้ว จึงตรวจดูพระลักษณะทั้งหลาย ไม่เห็นพระลักษณะ ๒ ประการ เห็นแต่พระลักษณะ ๓๐ ประการ พระมุนีทรงแสดงพระคุยหฐานอันเร้นอยู่ในฝักด้วยฤทธิ์ และพระชินเจ้าทรงแสดงพระชิวหาสอดเข้าช่องพระกรรณและพระนาสิก ทรงแผ่พระชิวหาปกปิดถึงที่สุดพระนลาฏทั้งสิ้น ข้าพระองค์ได้เห็นพระลักษณะของพระองค์ บริบูรณ์พร้อมด้วยพยัญชนะ จึงลงความสันนิษฐานว่าเป็นพระพุทธเจ้าแน่ แล้วบวชพร้อมด้วยพวกศิษย์ ข้าพระองค์พร้อมด้วยศิษย์ ๓๐๐ คน ออกบวชเป็นบรรพชิต เมื่อข้าพระองค์ทั้งหลายบวชแล้วยังไม่ถึงกึ่งเดือน ได้บรรลุถึงความดับทุกข์ทั้งหมด ข้าพระองค์ทั้งหลายร่วมกันทำกรรม ในบุญเขตอันยอดเยี่ยม ท่องเที่ยวไปร่วมกัน คลายกิเลสได้ร่วมกัน เพราะได้ถวายไม้กลอนทั้งหลาย ข้าพระองค์จึงอยู่ในธรรมเป็นอันมาก เพราะกุศลกรรมที่ได้ทำแล้วนั้น ข้าพระองค์ย่อมได้เหตุ ๘ ประการ คือ ข้าพระองค์เป็นผู้อันเขาบูชาในทิศทั้งหลาย ๑ โภคสมบัติของข้าพระองค์นับไม่ถ้วน ๑ ข้าพระองค์เป็นที่พึ่งของคนทั้งปวง ๑ ความสะดุ้งหวาดเสียวไม่มีแก่ข้าพระองค์ ๑ ความป่วยไข้ไม่มีแก่ข้าพระองค์ ๑ ข้าพระองค์ย่อม

รักษาอายุยืนนาน ๑ ข้าพระองค์เป็นผู้มีผิวพรรณละเอียดอ่อน เมื่ออยู่ในที่ฝนตก ๑ เพราะได้ถวายไม้กลอน ๘ อันข้าพระองค์จึงได้อยู่ในหมวดธรรมอีกข้อหนึ่งคือ ปฏิ-สัมภิทาและอรหัต นี้เป็นข้อที่ ๘ ของข้าพระองค์ ข้าแต่พระมหามุนี ข้าพระองค์มีธรรมเครื่องอยู่อันอยู่จบหมดแล้ว ทำกิจเสร็จแล้ว ไม่มีอาสวะ เป็นบุตรของพระองค์ชื่อว่าอัฏฐโคปานสี เพราะได้ถวายเสา ๕ ต้น ข้าพระองค์จึงได้อยู่ในธรรมเป็นอันมาก ด้วยกุศลกรรมที่ทำแล้วนั้น ข้าพระองค์ย่อมได้เหตุ ๕ ประการ คือ ข้าพระองค์เป็นผู้ไม่หวั่นไหวด้วยเมตตา ๑ มีโภคสมบัติไม่รู้จักพร่อง ๑ มีถ้อยคำควรเชื่อถือได้ ดังข้าพระองค์ไม่จำกัด ๑ จิตของข้าพระองค์ไม่หวาดกลัว ๑ ข้าพระองค์ไม่เป็นเสี้ยนหนามต่อใคร ๆ ๑ ด้วยกุศลกรรมที่ทำแล้วนั้น ข้าพระองค์เป็นผู้ปราศจากมลทินในศาสนา ข้าแต่พระมุนีมหาวีรเจ้า ภิกษุสาวกของพระองค์มีความเคารพ มีความยำเกรงได้ทำกิจเสร็จแล้ว ไม่มีอาสวะ ถวายบังคมพระองค์ ข้าพระองค์ได้ทำบัลลังก์อันทำอย่างสวยงามแล้ว จัดตั้งไว้ในศาลาด้วยกุศลกรรมที่ทำแล้วนั้น ข้าพระองค์ย่อมได้เหตุ ๕ ประการ คือ ย่อมเกิดในสกุลสูง ๑ เป็นผู้มีโภคสมบัติมาก ๑ เป็นผู้มีสมบัติทั้งปวง ๑ ไม่มีความตระหนี่ ๑ เมื่อข้าพระองค์ปรารถนาจะไป บัลลังก์ย่อมตั้งรออยู่ ๑ ย่อมไปสู่ที่ปรารถนาพร้อมด้วยบัลลังก์อันประเสริฐ ๑ เพราะการถวายบัลลังก์นั้น ข้าพระองค์กำจัดความมืดได้หมด ข้าแต่พระมหามุนี พระเถระผู้บรรลุอภิญญาและพละทั้งปวงถวายบังคมพระองค์ ข้าพระองค์ทำกิจทั้งปวง อันเป็นกิจของผู้อื่นและของตนสำเร็จแล้ว ด้วยกุศลกรรมที่ทำแล้วนั้น ข้าพระองค์ได้เข้าไปสู่บุรีอันไม่มีภัย ข้าพระองค์ได้ถวายเครื่องบริโภคในศาลาที่สร้างสำเร็จแล้ว ด้วยกุศลกรรมที่ทำแล้วนั้น ข้าพระองค์ได้เข้าถึงความเป็นผู้ประเสริฐ ผู้ฝึกเหล่าใดเหล่าหนึ่งในโลก ผู้ฝึกเหล่านั้นย่อมฝึกช้างและม้า ย่อมให้ทำเหตุต่าง ๆ นานา แล้วฝึกด้วยความทารุณ ข้าแต่พระมหาวีรเจ้า พระองค์หาได้ฝึกชายและหญิงเหมือนอย่างนั้นไม่ พระองค์ทรงฝึกในวิธีฝึกอันสูงสุด ด้วยไม่ต้องใช้อาชญาไม่ใช้ศาตรา พระมุนีทรงสรรเสริญคุณแห่งทาน ทรงฉลาดในเทศนา และพระมุนีตรัสปัญหาข้อเดียวยังคน ๓๐๐ คน ให้ตรัสรู้ได้ ข้าพระองค์ทั้งหลาย อันพระองค์ผู้เป็นสารถีฝึกแล้วพ้นวิเศษแล้ว ไม่มีอาสวะ บรรลุอภิญญาและพละทั้งปวง ดับแล้วในธรรม เป็นที่สิ้นอุปธิ ในกัลปที่แสนแต่กัลปนี้ ข้าพระองค์ได้ถวายทานใดในกาลนั้น ด้วยทานนั้น ภัยทั้งปวงล่วงพ้นไปแล้ว นี้เป็นผลแห่งการถวายศาลา การที่ข้าพระองค์ได้มาในสำนักพระพุทธเจ้านี้เป็นการมาดีแล้วหนอ วิชชา ๓ ข้าพระองค์บรรลุแล้วโดยลำดับ พระพุทธศาสนาข้าพระองค์ได้ทำเสร็จแล้ว ข้าพระองค์เผากิเลสทั้งหลาย ถอนภพขึ้นได้ทั้งหมดแล้ว ตัดกิเลสเครื่องผูกดังช้างตัดเชือกแล้ว เป็นผู้ไม่มีอาสวะอยู่

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ ข้าพระองค์ทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาข้าพระองค์ได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระเสลเถระพร้อมด้วยบริษัทได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ในสำนักของพระผู้มีพระภาค ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ เสลเถราปทาน.

สรรพกิตติกเถราปทานที่ ๓ (๓๙๓)

ว่าด้วยผลแห่งการสรรเสริญธรรม

[๓๙๕] เราเป็นพราหมณ์ผู้ทรงชฎาและหนังสัตว์ เป็นผู้ซื่อตรง มีตบะ ได้เห็นพระพุทธเจ้าผู้เป็นนายกของโลก ทรงรุ่งเรืองดังดอกกรรณิการ์ โชติช่วงดังดวงไฟ รุ่งโรจน์ดังดาวประกายพฤกษ์ เปรียบเหมือนสายฟ้าในอากาศ ไม่ทรงครั่นคร้าม ไม่ทรงสะดุ้งกลัว ดังพระยาไกรสรราชสีห์ ทรงประกาศแสงสว่างแห่งพระญาณ ทรงย่ำยีพวกเดียรถีย์ ทรงช่วยเหลือสัตว์โลกนี้ ทรงตัดความสงสัยทั้งปวง ไม่ทรงหวาดหวั่นดังพระยาเนื้อ จึงถือเอาผ้าเปลือกไม้กรองลาดลง ณ ที่ใกล้พระบาท หยิบเอากะลำพักมาชะโลมทาพระตถาคต ครั้นชะโลมทาพระสัมพุทธเจ้าแล้ว ได้ชมเชยพระองค์ผู้เป็นนายกของโลกว่า ข้าแต่พระมหามุนี พระองค์ทรงข้ามพ้นโอฆะแล้ว ทรงยังโลกนี้ให้ข้ามพ้น โชติช่วงด้วยแสงสว่างแห่งพระญาณ พระญาณประเสริฐสุด ทรงประกาศธรรมจักร ทรงย่ำยีเดียรถีย์อื่น ทรงเป็นผู้กล้าหาญ ทรงชนะสงครามแล้ว ยังแผ่นดินให้หวั่นไหว คลื่นในมหาสมุทรย่อมแตกในที่สุดฝั่งฉันใด ทิฏฐิทั้งปวงย่อมแตกทำลายในเพราะพระญาณของพระองค์ ฉันนั้น ข่ายตาเล็ก ๆ ที่เขาเหวี่ยงลงไปในสระแล้ว สัตว์ทั้งหลายที่อยู่ภายในข่าย เป็นผู้ถูกบีบคั้นในขณะนั้น ฉันใด ข้าแต่พระองค์ผู้นิรทุกข์ พวกเดียรถีย์ในโลกเป็นผู้หลงงมงายไม่อาศัยสัจจะ ย่อมเป็นไปภายในพระญาณอันประเสริฐของพระองค์ ฉันนั้น พระองค์เท่านั้นเป็นที่พึ่งของผู้ที่ว่ายอยู่ในห้วงน้ำ เป็นนาถะของผู้ไม่มีเผ่าพันธุ์ เป็นสรณะของผู้ที่ตั้งอยู่ในภัย เป็นผู้นำหน้าของผู้ต้องการความพ้น เสด็จเที่ยวไปผู้เดียว ไม่มีใครเหมือน ทรงประกอบด้วยพระเมตตากรุณา ทรงมีปัญญา ประกอบการสละ มี

ความชำนาญ คงที่ เป็นที่อยู่แห่งคุณ เป็นนักปราชญ์ ปราศจากความหลง ไม่ทรงหวั่นไหว ไม่มีความสงสัย เป็นผู้พอพระทัย มีโทสะอันคายแล้ว ไม่มีมลทิน ทรงสำรวม มีความสะอาด ล่วงธรรมเครื่องข้อง มีความเมาไปปราศแล้ว ได้วิชชา ๓ ถึงความเจริญ ทรงถึงเขตแดน เป็นผู้หนักในธรรม มีประโยชน์อันถึงแล้ว ทรงหว่านประโยชน์ ทรงยังสัตว์ให้ข้ามเปรียบเหมือนเรือ ทรงมีขุมทรัพย์ ทรงทำความเบาใจ ไม่ทรงครั่นคร้ามดังราชสีห์ เหมือนพระยาคชสารอันฝึกแล้ว ในกาลนั้น ครั้นเราสรรเสริญพระมหามุนีพระนามว่าปทุมุตระด้วยคาถา ๑๐ คาถา ถวายบังคมพระบาทพระศาสดาแล้ว ได้ยืนนิ่งอยู่ พระศาสดาพระนามว่าปทุมุตระ ผู้รู้แจ้งโลก สมควรรับเครื่องบูชา ประทับอยู่ท่ามกลางภิกษุสงฆ์ ได้ตรัสพระคาถาเหล่านี้ว่า ผู้ใดสรรเสริญศีล ปัญญา และธรรมของเรา เราจักพยากรณ์ผู้นั้น ท่านทั้งหลายจงฟังเรากล่าว ผู้นั้นจักรื่นรมย์อยู่ในเทวโลกตลอด ๖ หมื่นกัลป จักเสวยความเป็นอิสระครอบงำเทวดาเหล่าอื่น ภายหลังอันกุศลมูลตักเตือนแล้ว เขาจักออกบวชในพระศาสนาของพระผู้มีพระภาคมีพระนามว่าโคดม ครั้นบวชแล้ว เว้นบาปกรรมด้วยกาย กำหนดรู้อาสวะทั้งปวงแล้ว จักไม่มีอาสวะ นิพพาน เมฆคร่างกระหึ่ม ย่อมยังพื้นดินนี้ให้อิ่ม ฉันใด ข้าแต่พระมหาวีรเจ้า พระองค์ทรงยังข้าพระองค์ ให้อิ่มด้วยธรรม ฉันนั้น ครั้นเราเชยชมศีล ปัญญา ธรรม และพระนายกของโลกแล้ว ได้บรรลุนิพพานอันเป็นธรรมระงับอย่างยิ่ง เป็นบทไม่เคลื่อน โอหนอ พระผู้มีพระภาคผู้มีจักษุพระองค์นั้น พึงดำรงอยู่นานแน่ เราก็พึงรู้แจ้งธรรมที่ยังไม่รู้แจ้ง พึงเห็นอมตบท ชาตินี้เป็นชาติที่สุดของเรา เราถอนภพขึ้นได้ทั้งหมดแล้ว กำหนดรู้อาสวะทั้งปวงแล้ว เป็นผู้ไม่มีอาสวะอยู่ ในกัลปที่แสนแต่กัลปนี้ เราได้สรรเสริญพระพุทธเจ้าใด ด้วยกรรมนั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งการสรรเสริญ เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว ถอนภพขึ้นได้ทั้งหมดแล้ว อาสวะทั้งปวงสิ้นรอบแล้ว บัดนี้ภพใหม่ไม่มี การที่เราได้มาในสำนักพระพุทธเจ้าของเรานี้ เป็นการมาดีแล้วหนอ วิชชา ๓ เราบรรลุแล้วโดยลำดับ พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระสรรพกิตติกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ สรรพกิตติกเถราปทาน.

มธุทายกเถราปทานที่ ๔ (๓๙๔)

ว่าด้วยอานิสงส์การถวายน้ำผึ้งและลาดหญ้า

[๓๕๖] เราได้สร้างอาศรมอย่างสวยงามไว้ใกล้ฝั่งแม่น้ำสินธุ เราบอกคัมภีร์อิติหาสะพร้อมทั้งตำราทายลักษณะ แก่พวกศิษย์ที่อาศรมนั้น ศิษย์เหล่านั้นเป็นผู้ใคร่ธรรม เราแนะนำดี เป็นผู้ใคร่ฟังคำสั่งสอนดี ถึงที่สุดในองค์ ๖ ประการ อยู่ใกล้ฝั่งแม่น้ำสินธุ เป็นผู้ฉลาดในการทำนายการมาเกิด และในลักษณะทั้งหลาย แสวงหาประโยชน์อันสูงสุดอยู่ในป่าใหญ่ ในกาลนั้น ครั้งนั้น พระสัมพุทธเจ้าพระนามว่าสุเมธ เสด็จอุบัติขึ้นในโลก พระองค์ผู้ทรงแนะนำให้วิเศษ จะทรงอนุเคราะห์พวกเรา จึงเสด็จเข้ามา เราได้เห็นมหาวีระพระนามว่าสุเมธ ผู้เป็นนายกของโลก เสด็จเข้ามา จึงได้เอาหญ้าลาดถวายแด่พระองค์ผู้เป็นเชษฐบุรุษของโลก เราถือเอาน้ำผึ้งจากป่าใหญ่ มาถวายแด่พระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐสุด พระสัมพุทธเจ้าเสวยแล้ว ได้ตรัสพระดำรัสนี้ว่า ผู้ใดมีความเลื่อมใส ได้ถวายน้ำผึ้งแก่เราด้วยมือทั้งสองของตน เราจักพยากรณ์ผู้นั้น ท่านทั้งหลายจงฟังเรากล่าว ด้วยการถวายน้ำผึ้ง และด้วยการลาดหญ้าถวายนี้ ผู้นั้นจักรื่นรมย์อยู่ในเทวโลกตลอด ๓ หมื่นกัลป ใน ๓ หมื่นกัลป พระศาสดามีพระนามชื่อว่าโคดม ทรงสมภพในวงศ์พระเจ้าโอกกากราช จักเสด็จอุบัติในโลก ผู้นั้นจักเป็นทายาทในธรรมของพระศาสดาพระองค์นั้น จักเป็นโอรสอันธรรมนิรมิต จักกำหนดรู้อาสวะทั้งปวงแล้ว เป็นผู้ไม่มีอาสวะนิพพาน เมื่อเราจากเทวโลกมาในมนุษยโลกนี้ เข้าอยู่ในครรภ์มารดา เมล็ดฝนน้ำผึ้งได้ตกปกปิดแผ่นดินด้วยน้ำผึ้ง แม้ในขณะเมื่อเราพอออกจากครรภ์นั้น ฝนน้ำผึ้งก็ตกให้แก่เราเต็มเปี่ยมหม้อตลอดกาลเป็นนิตย์ เมื่อเราออกจากเรือนบวชเป็นบรรพชิตแล้ว ย่อมได้ข้าวและน้ำ นี้เป็นผลแห่งการถวายน้ำผึ้ง เราเกิดในเทวดาและมนุษย์ เป็นผู้บริบูรณ์ด้วยกามทั้งปวง ได้บรรลุความสิ้นอาสวะ เพราะการถวายน้ำผึ้งนั้นแล.

เมื่อฝนตกแล้ว หญ้างอกยาว ๔ นิ้ว เมื่อต้นไม้ในแถวฝั่งน้ำมีดอกบานสะพรั่ง เราผู้ไม่มีอาสวะเป็นสุขอยู่เป็นนิตย์ ในเรือนว่างเปล่า ที่มณฑปและโคนไม้ เราก้าวล่วงภพเหล่าใด ภพเหล่านั้นของเราพึงมีในท่ามกลาง อาสวะทั้งหลายของเราสิ้นไปแล้วในวันนี้ บัดนี้ ภพใหม่มิได้มีอีก ใน ๓ หมื่นกัลป (แต่กัลปนี้) เราได้ถวายทานใดในกาลนั้น ด้วยทานนั้น เราไม่รู้จักทุคติเลยนี้เป็นผลแห่งการถวายน้ำผึ้ง เราเผากิเลส

ทั้งหลายแล้ว ถอนภพขึ้นได้ทั้งหมดแล้ว อาสวะทั้งปวงสิ้นรอบแล้ว บัดนี้ ภพใหม่มิได้มี การที่เราได้มาในสำนักพระพุทธเจ้าของเรานี้ เป็นการมาดีแล้วหนอ วิชชา ๓ เราบรรลุแล้วโดยลำดับ พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว

คุณวิเศษเหล่านี้คือ ปฏิสัมภิทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระมธุทายกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ มธุทายกเถราปทาน.

ปทุมกูฏาคาริกเถราปทานที่ ๕ (๓๙๕)

ว่าด้วยผลแห่งการทำพุทธบูชา

[๓๙๗] พระผู้มีพระภาคพระนามว่าปิยทัสสี ผู้สยัมภู เป็นนายกของโลก ตรัสรู้แล้วเอง ทรงใคร่ในวิเวก ฉลาดในสมาธิ เป็นมุนี พระมหามุนีพระนามว่าปิยทัสสี ผู้อุดมบุรุษ เสด็จไปสู่ไพรสณฑ์ ทรงลาดผ้าบังสุกุลแล้วประทับนั่งอยู่ ในกาลก่อน เราเป็นพรานเนื้ออยู่ในป่าใหญ่ ในกาลนั้น เราเที่ยวแสวงหาเนื้อฟานอยู่ในป่านั้น เราได้เห็นพระสัมพุทธเจ้าผู้ข้ามโอฆะแล้ว ไม่มีอาสวะ เปรียบเหมือนพระยารังมีดอกบาน เหมือนพระอาทิตย์อุทัย ครั้นเห็นพระพุทธเจ้าพระนามว่าปิยทัสสีผู้มียศมากแล้ว เราจึงลงไปสู่สระบัว นำเอาดอกปทุมมาในขณะนั้น ครั้นนำเอาดอกปทุมอันเป็นที่รื่นรมย์ใจมาแล้ว จึงสร้างเรือนมียอด (ปราสาท) แล้วมุงบังด้วยดอกปทุม พระพุทธชินเจ้าพระนามว่าปิยทัสสีเป็นมหามุนี ผู้ทรงอนุเคราะห์ประกอบด้วยพระกรุณา ประทับอยู่ในกูฏาคาร ๗ คืน ๗ วัน เราเอาดอกปทุมที่เก่า ๆ ทิ้งเสียแล้ว มุงบังด้วยดอกปทุมใหม่ ขณะนั้นเราได้ยืนประนมกรอัญชลีอยู่ พระมหามุนีพระนามว่าปิยทัสสี ผู้เป็นนายกของโลก เสด็จออกจากสมาธิ แล้วประทับนั่งเหลียวแลดูทิศอยู่ ในกาลนั้น พระเถระผู้อุปัฏฐากนามว่าสุทัสสนะ มีฤทธิ์มาก รู้พระดำริของพระพุทธเจ้าพระนามว่าปิยทัสสีผู้ศาสดา อันภิกษุ ๘ หมื่นแวดล้อมแล้ว เข้าไปเฝ้าพระพุทธเจ้าผู้เป็นนายกของโลก ซึ่งประทับนั่งทรงพระสำราญอยู่ที่ชายป่า และในกาลนั้น เทวดา

ผู้สิงสถิตอยู่ในไพรสณฑ์ประมาณเท่าใด เทวดาเหล่านั้นทราบพระพุทธดำริแล้ว พากันมาประชุมทั้งหมด เมื่อพวกยักษ์ กุมภัณฑ์ พร้อมทั้งผีเสื้อน้ำ มาพร้อมกัน และเมื่อภิกษุสงฆ์มาถึงพร้อมแล้ว พระชินเจ้าได้ตรัสพระคาถาว่า ผู้ใดบูชาเราตลอด ๗ วัน และได้สร้างอาวาสถวายเรา เราจักพยากรณ์ผู้นั้น ท่านทั้งหลายจงฟังเรากล่าว เราจักพยากรณ์สิ่งที่เห็นได้ยากนัก ละเอียดนัก ลึกซึ้ง ปรากฏดีด้วยญาณ ท่านทั้งหลายจงฟังเรากล่าว ผู้นั้นจักได้เสวยราชสมบัติในเทวโลกตลอด ๑๔ กัลป เทวดาทั้งหลายจักทรงกูฏาคาร อันประเสริฐที่มุงบังด้วยดอกปทุมไว้แก่ผู้นั้นในอากาศ นี้เป็นผลแห่งบุรพกรรม เขาจักท่องเที่ยวสับสนอยู่ตลอด ๑,๔๐๐ กัลป ใน ๑,๔๐๐ กัลปนั้น วิมานดอกไม้จักทรงอยู่ในอากาศ น้ำย่อมไม่ติดในใบบัว ฉันใด กิเลสก็ไม่ติดอยู่ในญาณของผู้นั้น ฉันนั้น ผู้นี้หมุนกลับนิวรณ์ ๕ ออกไปด้วยใจ ยังจิตให้เกิดในเนกขัมมะแล้ว จักออกบวช ในกาลนั้น วิมานดอกไม้อันทรงอยู่ก็จักออกไปด้วย เมื่อผู้นั้นผู้มีปัญญา มีสติ อยู่ที่โคนไม้ ที่โคนไม้นั้น วิมานดอกไม้จักทรงอยู่เหนือศีรษะผู้นั้น จักถวายจีวรบิณฑบาตคิลานปัจจัย ที่นอนและที่นั่งแก่ภิกษุสงฆ์แล้ว จักไม่มีอาสวะนิพพาน เมื่อผู้นั้นเที่ยวไปพร้อมด้วยกูฏาคารออกบวชแล้ว กูฏาคารย่อมทรงผู้นั้นแม้อยู่ที่โคนไม้ เจตนาในจีวรและบิณฑบาตย่อมไม่มีแก่เรา เราประกอบด้วยบุญกรรม จึงได้จีวรและบิณฑบาตที่สำเร็จแล้ว พระพุทธเจ้าผู้เป็นนายกของโลกล่วงเราไปเปล่า ๆ พ้นไปแล้วด้วยดีตลอดโกฏิกัลปเป็นอันมากโดยจะนับจะประมาณมิได้ ในกัลปที่ ๑,๘๐๐ แต่กัลปนี้ เราจึงได้เฝ้าพระพุทธเจ้าพระนามว่าปิยทัสสี ผู้แนะนำให้วิเศษ แล้วจึงเข้าถึงกำเนิดนี้ เราได้เห็นพระสัมพุทธเจ้าพระนามว่าโคดม ผู้มีจักษุได้เข้าเฝ้าพระองค์แล้ว บวชเป็นบรรพชิต พระพุทธชินเจ้าผู้ทรงทำที่สุดทุกข์ได้ทรงแสดงพระสัทธรรม เราได้ฟังธรรมของพระองค์แล้ว ได้บรรลุบทอันไม่หวั่นไหว เรายังพระสัมพุทธเจ้าพระนามว่าโคดมศากยบุตรให้ทรงโปรด กำหนดรู้อาสวะทั้งปวงแล้ว เป็นผู้ไม่มีอาสวะอยู่ ในกัลปที่ ๑,๘๐๐ แต่กัลปนี้ เราได้บูชาพระพุทธเจ้าใด ด้วยกรรมนั้น เราไม่รู้จักทุคติเลยนี้เป็นผลแห่งพุทธบูชา เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว ถอนภพขึ้นได้ทั้งหมดแล้ว อาสวะทั้งปวงของเราสิ้นรอบแล้ว บัดนี้ ภพใหม่มิได้มี การที่เราได้มาในสำนักพระพุทธเจ้าของเรานี้ เป็นการมาดีแล้ว หนอ วิชชา ๓ เราบรรลุแล้วโดยลำดับ พระพุทธศาสนาเราได้ทำสำเร็จแล้ว

คุณวิเศษเหล่านี้ คือปฏิสัมภิทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้ชัดแจ้งแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระปทุมกูฏาคาริกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ปทุมกูฏาคาริกเถราปทาน.

พักกุลเถราปทานที่ ๖ (๓๙๖)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายยา

[๓๙๘] ภูเขาชื่อโสภิตะ มีอยู่ในที่ไม่ไกลภูเขาหิมวันต์ พวกศิษย์ของเราช่วยกันสร้างอาศรมอย่างสวยงามให้เราที่ใกล้ภูเขานั้น ที่ใกล้อาศรมนั้น มีมณฑปเป็นอันมาก ไม้ยางทรายกำลังดอกบาน ไม้มะขวิด ต้นจำปา ไม้กากะทิง ไม้เกต มีเป็นอันมาก มีไม้ยางทราย ต้นพุทรา และต้นมะขามป้อม เป็นอันมาก มีต้นมะปราง น้ำเต้า และบัวขาว กำลังมีดอกบาน มีต้นรักขาว ต้นมะตูม ต้นกล้วย และต้นมะงั่ว (มะนาว) ต้นสะท้อน ต้นรกฟ้าขาวและต้นประยงค์ มีอยู่มาก มีต้นคำไม้สน ต้นกระทุ่ม ต้นไทร และมะกอก อาศรมของเราเป็นเช่นนี้ เราพร้อมด้วยศิษย์อยู่ที่อาศรมนั้น พระผู้มีพระภาคผู้สยัมภู พระนามว่าอโนมทัสสี เป็นนายกของโลก ทรงแสวงหาที่เร้น เสด็จเข้าสู่อาศรมของเรา และเมื่อเราเข้าไปเฝ้า พระมหาวีระพระนามว่าอโนมทัสสี ผู้มียศมาก โรคลมก็เกิดขึ้นแก่พระโลกนาถ โดยฉับพลัน เราเที่ยวไปในป่า ได้เห็นพระสัมพุทธเจ้า ผู้เป็นนายกของโลก ผู้มีจักษุ มียศมาก จึงได้เข้าไปเฝ้า ครั้นได้เห็นพระอิริยาบถเข้าก็เข้าใจได้ในทันทีว่า โรคเกิดขึ้นแก่พระพุทธเจ้าแน่แล้ว เราจึงรีบกลับมาอาศรม ในสำนักของพวกศิษย์เรา ขณะนั้นเราปรึกษาศิษย์ว่า เราต้องการทำยา ศิษย์ทั้งหมดผู้มีความเคารพ รับคำของเราแล้วร่วมประชุมกันเพราะเคารพในเราผู้เป็นครู เรารีบขึ้นภูเขาไปเก็บยาทุกสิ่งมาปรุง ได้ปรุงเป็นยาต้มแล้ว รินเอาน้ำยามาถวายพระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐ เมื่อพระมหาวีระผู้สัพพัญญู เป็นนายกของโลก เสวยแล้ว โรคลมของพระสุคตเจ้าผู้แสวงหาคุณยิ่งใหญ่ก็สงบลงฉับพลัน พระพุทธเจ้า พระนามว่าอโนมทัสสี ผู้มียศมาก ทรงเห็นความกระวนกระวายสงบแล้ว ประทับนั่งบนอาสนะของพระองค์ ได้ตรัสพระคาถาเหล่านี้ว่า ผู้ใดได้ถวายยาแก่เรา และระงับโรคของเราได้ เราจักพยากรณ์ผู้นั้น ท่านทั้งหลายจงฟังเรากล่าว ผู้นั้นจักรื่นรมย์อยู่ในเทวโลกตลอดแสนกัลป ผู้นี้จักบันเทิงอยู่ในเทวโลกนั้น อันมีดนตรีประโคมอยู่ทุกเมื่อ มาสู่มนุษยโลกแล้ว อันกุศลมูลตักเตือน จักได้เป็น

จักรพรรดิราช ๑,๐๐๐ ครั้ง ใน ๕๕ กัลป จักได้เป็นกษัตริย์พระนามว่าอโนมิ ทรงชำนะวิเศษ มีสมุทรสาคร ๔ เป็นขอบเขต เป็นใหญ่ในชมพูทวีป เป็นพระเจ้าจักรพรรดิสมบูรณ์ด้วยแก้ว ๗ ประการ มีพลมาก จักยังดาวดึงส์ให้กระฉ่อนแล้ว จักเสวยความเป็นใหญ่ เป็นเทวดาหรือเป็นมนุษย์ จักเป็นผู้ไม่อาพาธ จักเว้นความเร่าร้อนแล้ว ข้ามพ้นความป่วยไข้ได้ในโลก ในกัลปอันประมาณมิได้แต่กัลปนี้ พระศาสดามีพระนามชื่อว่าโคดม ซึ่งมีสมภพในวงศ์พระเจ้าโอกกากราช จักเสด็จอุบัติในโลก เขาจักเป็นทายาทในธรรมของพระศาสดาพระองค์นั้น เป็นโอรสอันธรรม-นิรมิต กำหนดรู้อาสวะทั้งปวงแล้ว จักเป็นผู้ไม่มีอาสวะ นิพพาน จักเผากิเลสทั้งหลายแล้ว ข้ามพ้นกระแสตัณหาได้ จักเป็นสาวกของพระศาสดามีนามชื่อว่าพักกุ-ละ พระโคดมศากยบุตร ทรงรู้คุณทั้งปวงนี้แล้ว ประทับนั่งในท่ามกลางภิกษุสงฆ์ จักทรงตั้งไว้ในเอตทัคคสถาน พระผู้มีพระภาคพระนามว่าอโนมทัสสี ผู้สยัมภู เป็นนายกของโลก ผู้ต้องการความวิเวก จึงเสด็จมายังอาศรมของเรา เรามีความเลื่อมใสได้ยังพระมหาวีระ ผู้สัพพัญญู เป็นนายกของโลก ซึ่งเสด็จเข้ามา ให้อิ่มหนำด้วยโอสถทั้งปวง ด้วยมือของตน เรานั้นได้ทำกรรมดีแล้วในเขตที่ดี สมบูรณ์ด้วยพืช ก็ในกาลนั้น เราไม่อาจให้กรรมที่เราทำแล้วสิ้นไปได้เลย การที่เราได้เห็นพระผู้มีพระ-ภาคผู้เป็นนายกนั้น เป็นลาภที่เราได้ดีแล้ว ด้วยกรรมอันเหลือนั้น เราได้บรรลุบทอันไม่หวั่นไหว พระโคดมศากยบุตรทรงทราบคุณทั้งหมดนี้ ประทับนั่งในท่ามภิกษุสงฆ์ ทรงตั้งเราไว้ในเอตทัคคสถาน ในกัลปอันประมาณมิได้แต่กัลปนี้ เราได้ทำกรรมใดในกาลนั้น ด้วยกรรมนั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งการถวายยา เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว ถอนภพขึ้นได้หมดแล้ว มีอาสวะทั้งปวงสิ้นไปแล้ว บัดนี้ภพใหม่ของเรามิได้มี การที่เราได้มาในสำนักพระพุทธเจ้าของเรานี้ เป็นการมาดีแล้วหนอ วิชชา ๓ เราบรรลุแล้วโดยลำดับ พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้วพระพุทธศาสนา เราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระพักกุลเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ พักกุลเถราปทาน.

คิริมานันทเถราปทานที่ ๗ (๓๙๗)

ว่าด้วยผลแห่งการทำพุทธบูชา

[๓๙๙] ภริยาของเราทำกาละแล้ว บุตรของเราก็ไปสู่ป่าช้า มารดา บิดา และพี่ชาย เราเผาที่เชิงตะกอนเดียวกัน เพราะความเศร้าโศกนั้น เราเป็นผู้เร่าร้อน เป็นผู้ผอมเหลือง จิตของเราฟุ้งซ่าน เพราะเราประกอบด้วยความเศร้าโศกนั้น เรามากด้วยลูกศรคือความโศกจึงเข้าไปสู่ชายป่า บริโภคผลไม้ที่หล่นเองอยู่ที่โคนต้นไม้ พระสัมพุทธชินเจ้าพระนามว่าสุเมธ ผู้กระทำที่สุดทุกข์ พระองค์ประสงค์จะช่วยเหลือเรา จึงเสด็จมาในสำนักของเรา เราได้ยินเสียงพระบาทของพระพุทธเจ้าพระนามว่า สุเมธ ผู้แสวงหาคุณอันใหญ่ยิ่ง จึงชะเง้อศีรษะดูพระมหามุนี พระมหาวีรเจ้าเสด็จเข้ามา ปีติเกิดขึ้นแก่เราในกาลนั้น เราได้เห็นพระองค์ผู้เป็นนายกของโลกแล้วมีใจไม่ฟุ้งซ่าน กลับได้สติ แล้วได้ถวายใบไม้กำมือหนึ่ง พระผู้มีพระภาคผู้มีจักษุประทับนั่งบนใบไม้นั้น ด้วยความอนุเคราะห์ พระผู้มีพระภาคพระนามว่าสุเมธ ผู้เป็นนายกของโลก ผู้ตรัสรู้แล้ว ครั้นประทับนั่งบนใบไม้นั้นแล้ว ทรงแสดงธรรมเครื่องบรรเทาลูกศร คือความโศกแก่เราว่า ชนเหล่านั้น ใครมิได้เชื้อเชิญให้มาก็มาจากปรโลกนั้นเอง ใครมิได้อนุญาตให้ไปก็ไปจากมนุษยโลกนี้แล้ว เขามาแล้วฉันใด ก็ไปฉันนั้น จะปริเทวนาไปทำไมในการตายของเขานั้น สัตว์มีเท้า เมื่อฝนตกลงมา เขาก็เข้าไปอาศัยในโรงเพราะฝนตก เมื่อฝนหายแล้ว เขาก็ไปตามปรารถนาฉันใด มารดาบิดาของท่านก็ฉันนั้น จะปริเทวนาไปทำไมในการตายของเขานั้น แขกผู้จรมา เป็นผู้สั่นหวั่นไหว ฉันใด มารดาบิดาของท่านก็ฉันนั้น จะปริเทวนาไปทำไมในการตายของเขานั้น งูละคราบเก่าแล้ว ย่อมไปสู่กายเดิม ฉันใด มารดาบิดาของท่าน ก็ฉันนั้น จะปริเทวนาไปทำไมในการตายของเขานั้น เราได้ฟังพระพุทธเจ้าตรัสแล้ว เว้นลูกศรคือความโศกได้ ยังความปราโมทย์ให้เกิดแล้ว ได้ถวายบังคมพระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐสุด ครั้นถวายบังคมแล้ว ได้บูชาพระพุทธเจ้าผู้ล่วงพ้นภูเขาคือกิเลส เป็นพระมหานาค ทรงสมบูรณ์ด้วยกลิ่นหอมอันเป็นทิพย์ พระนามว่าสุเมธ เป็นนายกของโลก ครั้นบูชาพระสัมพุทธเจ้าแล้ว ประนมกรอัญชลีขึ้นเหนือเศียรอนุสรณ์ถึงคุณอันเลิศแล้ว ได้สรรเสริญพระองค์ผู้เป็นนายกของโลกว่า ข้าแต่พระมหามุนี มหาวีรเจ้า พระองค์เป็นสัพพัญญู เป็นนายกของโลก ทรงข้ามพ้นแล้ว ยังทรงรื้อขนสรรพสัตว์ด้วยพระญาณอีก ข้าแต่พระมหามุนีผู้มี

พระจักษุ พระองค์ตัดความเคลือบแคลงสงสัยแล้ว ยังทรงยังมรรคให้เกิดแก่ข้าพระองค์ ด้วยพระญาณของพระองค์ พระอรหันต์ผู้ถึงความสำเร็จ ได้อภิญญา ๖ มีฤทธิ์มาก เที่ยวไปในอากาศได้ เป็นนักปราชญ์ ห้อมล้อมอยู่ทุกขณะ พระเสขะผู้กำลังปฏิบัติ และผู้ตั้งอยู่ในผล เป็นสาวกของพระองค์ สาวกทั้งหลายของพระองค์ย่อมบาน เหมือนดอกปทุมเมื่อพระอาทิตย์อุทัย มหาสมุทรประมาณไม่ได้ ไม่มีอะไรเหมือน ยากที่จะห้ามได้ ฉันใด ข้าแต่พระองค์ผู้มีจักษุ พระองค์ทรงสมบูรณ์ด้วยพระญาณก็ประมาณไม่ได้ ฉันนั้น เราถวายบังคมพระพุทธเจ้าผู้ชนะโลก มีจักษุ มียศมาก นมัสการทั่ว ๔ ทิศแล้วได้กลับไป เราเคลื่อนจากเทวโลกแล้ว รู้สึกตัวกลับมีสติ ท่องเที่ยวอยู่ในภพน้อยใหญ่ ลงสู่ครรภ์มารดา ออกจากเรือน แล้วบวชเป็นบรรพชิต เป็นผู้มีความเพียร มีปัญญา มีการหลีกเร้นอยู่เป็นอารมณ์ ตั้งความเพียร ยังพระมหามุนีให้ทรงโปรดปราน พ้นแล้วจากกิเลส ดังพระจันทร์พ้นแล้วจากกลีบเมฆ อยู่ทุกเมื่อ เราเป็นผู้ขวนขวายในวิเวก สงบระงับ ไม่มีอุปธิ กำหนดรู้อาสวะทั้งปวงแล้ว เป็นผู้ไม่มีอาสวะอยู่ ในกัลปที่ ๓ หมื่น แต่กัลปนี้ เราได้บูชาพระพุทธเจ้าใด ด้วยการบูชานั้นเราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งพุทธบูชา เราเผากิเลสทั้งหลายแล้วถอนภพขึ้นได้ทั้งหมดแล้ว อาสวะทั้งปวงของเราสิ้นรอบแล้ว บัดนี้ ภพใหม่มิได้มี การที่เราได้มาในสำนักพระพุทธเจ้าของเรานี้ เป็นการมาดีแล้วหนอ วิชชา ๓ เราบรรลุแล้วโดยลำดับ พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระคิริมานันทเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ คิริมานันทเถราปทาน.

สลพมัณฑปิยเถราปทานที่ ๘ (๓๙๘)

ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยดอกสน

[๔๐๐] เมื่อพระพุทธเจ้าพระนามว่ากกุสันธะ มีพระชาติเป็นพราหมณ์ มีธรรมอยู่จบแล้ว นิพพานแล้ว เราได้เก็บเอาพวงดอกสนมาทำเป็นมณฑป เราเป็นผู้ไปสู่ดาวดึงส์ ย่อมได้วิมานอันอุดม ย่อมครอบงำเทวดาเหล่าอื่น นี้เป็นผลแห่งบุญกรรม เราเดินและยืนอยู่ในเวลากลางวันหรือกลางคืน เป็นผู้อันดอกสนกำบังไว้ นี้เป็นผลแห่งบุญกรรมในกัลปนี้เอง เราได้บูชาพระพุทธเจ้าใด ด้วยการบูชานั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งพุทธบูชา เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว ถอนภพขึ้นได้ทั้งหมดแล้ว ตัดกิเลสเครื่องผูกดังช้างตัดเชือกแล้ว เป็นผู้ไม่มีอาสวะอยู่ การที่เราได้มาในสำนักพระพุทธเจ้าของเรานี้ เป็นการมาดีแล้วหนอ วิชชา ๓ เราบรรลุแล้วโดยลำดับ พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระสลพมัณฑปิยเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ สลพมัณฑปิยเถราปทาน.

สัพพทายกเถราปทานที่ ๙ (๓๙๙)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายทานทุกสิ่งทุกอย่าง

[๔๐๑] ภพของเราหยั่งลงถึงมหาสมุทร ตกแต่งดีแล้ว สระโบกขรณี ตกแต่งสวยงาม มีนกจากพรากส่งเสียงร้องอยู่ ดาดาษด้วยบัวขม บัวเผื่อน บัวหลวงและอุบล ในสระนั้นมีน้ำไหล มีท่าน้ำราบเรียบ น่ารื่นรมย์ใจ มีปลาและเต่าชุกชุม มีเนื้อต่าง ๆ ลงกินน้ำ มีนกยูง นกกะเรียนและนกดุเหว่า เป็นต้นร่ำร้องด้วยเสียงไพเราะ นกเขา นกเป็ดน้ำ นกจากพราก นกกาน้ำ นกต้อยตีวิด นกสาลิกา นกค้อนหอย นกโพระดก หงส์ นกกะเรียน นกแสก ช้างตระกูลปิงคลา เที่ยวอยู่มากมาย สระโปกขรณี สมบูรณ์ด้วยแก้ว ๗ ประการ มีแก้วมณี ไข่มุกและทราย ต้นไม้ทั้งหลายเป็นสีทองทั้งหมด มีกลิ่นหอมต่าง ๆ ฟุ้งขจรไป ส่องภพของเราให้สว่างไสวตลอดกาลทั้งปวง ทั้งกลางวันกลางคืน ดนตรี ๖ หมื่น ประโคมอยู่ทั้งเวลาเย็นเวลาเช้า หญิง ๑,๖๐๐ คน ห้อมล้อมเราอยู่ทุกเมื่อ เราออกจากภพแล้ว ได้เห็นพระพุทธเจ้าพระนามว่าสุเมธ ผู้นำของโลก มีจิตเลื่อมใสโสมนัส ได้ถวายบังคมพระองค์ผู้มียศมาก ครั้นถวายบังคมแล้ว ได้ทูลนิมนต์ พระองค์พร้อมด้วยศิษย์พระพุทธเจ้าผู้เป็นนักปราชญ์ พระนามว่าสุเมธ ผู้นำของโลก ทรงรับ พระมหามุนีกล่าวธรรมกถาแก่เราแล้วทรงส่งเราไป เราถวายบังคมพระสัมพุทธเจ้า แล้วกลับเข้าภพของเรา เราเรียกบริวารชนมาว่า ท่านทั้งหมดมาประชุมกัน เวลาเช้า พระพุทธเจ้าจะเสด็จมาสู่ภพของเรา การที่เราทั้งหลายจะได้อยู่ในสำนักของพระองค์ เป็นลาภที่เราทั้งหลายได้ดีหนอ แม้เราทั้งหลายจักทำการบูชาแด่พระพุทธเจ้า ผู้ประเสริฐสุด ผู้ศาสดา เราตระเตรียมข้าวและน้ำเสร็จแล้ว จึงกราบทูลภัตกาล พระพุทธเจ้าผู้นำของโลก เสด็จเข้ามาพร้อมด้วยพระอรหันต์หนึ่งแสน เราได้ทำการต้อนรับด้วยสังคีตและดนตรี พระพุทธเจ้าผู้เป็นอุดมบุรุษประทับนั่งบนตั่งทองล้วน ในกาลนั้น หลังคาเบื้องบนก็มุงด้วยทองล้วน ๆ คนทั้งหลายโบกพัดถวายในระหว่างภิกษุสงฆ์ เราได้อังคาสภิกษุสงฆ์ให้อิ่มหนำด้วยข้าวและน้ำเพียงพอ ได้ถวายผ้าแก่ภิกษุสงฆ์รูปละ ๑ คู่ พระพุทธเจ้าที่เขาเรียกพระนามว่าสุเมธ ผู้สมควรรับเครื่องบูชาของโลกประทับนั่งในท่ามกลางภิกษุสงฆ์แล้ว ได้ตรัสพระคาถาเหล่านี้ว่า ผู้ใดอังคาสเราให้อิ่มหนำด้วยข้าวและน้ำทั้งปวง เราจักพยากรณ์ผู้นั้น ท่านทั้งหลายจงฟังเรากล่าว ผู้นั้นจักรื่นรมย์อยู่ในเทวโลกตลอด ๑,๘๐๐ กัลป จักได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิราช ๑,๐๐๐ ครั้ง ผู้นั้นจะเข้าถึงกำเนิดใด

คือเป็นเทวดาหรือมนุษย์ ในกำเนิดนั้น หลังคาทองล้วน ๆ จักกั้นร่มให้ในทุกขณะ ใน ๓ หมื่นกัลป พระศาสดามีพระนามชื่อว่าโคดม ซึ่งมีสมภพในวงศ์พระเจ้าโอกกากราช จักเสด็จอุบัติในโลก ผู้นั้นจักเป็นทายาทในธรรมของพระพุทธเจ้าพระองค์นั้น เป็นโอรสอันธรรมนิรมิต จักกำหนดรู้อาสวะทั้งปวงแล้ว เป็นผู้ไม่มีอาสวะ นิพพาน จักนั่งในท่ามกลางภิกษุสงฆ์แล้วบันลือสีหนาท ชนทั้งหลายจะกั้นฉัตรไว้ที่เชิงตะกอน จักเผาภายใต้ฉัตร สามัญผลบรรลุแล้วโดยลำดับ กิเลสทั้งหลายเราเผาแล้ว ความเร่าร้อนไม่มีแก่เราที่มณฑปหรือที่โคนไม้ ในกัลปที่ ๓ หมื่น แต่กัลปนี้ เราได้ถวายทานใด ในกาลนั้น ด้วยทานนั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งทานทุกสิ่ง เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว ถอนภพขึ้นได้หมดแล้ว ตัดกิเลสเครื่องผูกดังช้างตัดเชือกแล้ว เป็นผู้ไม่มีอาสวะอยู่ การที่เราได้มาในสำนักของพระพุทธเจ้าของเรานี้ เป็นการมาดีแล้วหนอ วิชชา ๓ เราบรรลุแล้วโดยลำดับ พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระสัพพทายกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ สัพพทายกเถราปทาน.

อชิตเถราปทานที่ ๑๐ (๔๐๐)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายประทีป

[๔๐๒] พระชินเจ้าพระนามว่าปทุมุตระ ทรงรู้จบธรรมทั้งปวง เป็นนายกของโลก เสด็จสู่ภูเขาหิมวันต์ แล้วประทับนั่งอยู่ เราไม่ได้ (เคย) เห็นพระสัมพุทธเจ้า แม้เสียงของพระองค์ เราก็ไม่เคยได้ฟัง เราเที่ยวแสวงหาอาหารของเราอยู่ในป่า ได้เห็นพระสัมพุทธเจ้ามีพระลักษณะอันประเสริฐ ๓๒ ประการในป่านั้น ครั้นเห็นแล้วจึงได้คิดว่า สัตว์นี้พึงชื่อว่าอะไร เรามองดูลักษณะทั้งหลายแล้ว ระลึกถึงความรู้ของเราได้ ความจริงเราได้ยินมาว่า ลักษณะนี้ของพระพุทธเจ้า บัณฑิตทั้งหลายก็กล่าวไว้ ผู้นี้จักเป็นพระพุทธเจ้า จริงเหมือนคำของบัณฑิตเหล่านั้น ถ้าเช่นนั้น เราควรสักกา-

ระพระองค์ พระองค์จะชำระคติของเราได้ เราจึงรีบกลับมาสู่อาศรม ถือเอาน้ำผึ้งและน้ำมัน หยิบเอาหม้อแล้ว เข้าไปเฝ้าพระพุทธเจ้าผู้ทรงแนะนำให้วิเศษ ถือเอาไม้ ๓ ท่อนไปวางไว้ที่โอกาสแจ้ง ก่อไฟให้ลุกโพลงแล้วได้ถวายบังคม ๘ ครั้ง พระพุทธเจ้าผู้อุดมบุรุษประทับนั่งอยู่ตลอด ๗ คืน ๗ วัน พระพุทธเจ้าผู้นำโลกเสด็จลุกขึ้น ในเมื่อราตรีนั้นปราศไป เรามีจิตเลื่อมใสโสมนัส ได้ตามประทีปถวายแด่พระพุทธเจ้าด้วยมือทั้งสองของตน ตลอด ๗ คืน ๗ วัน กลิ่นหอมทุกอย่างอันมีอยู่ในป่าที่ภูเขาคันธมาทน์ มาหอมฟุ้งในสำนักพระพุทธเจ้า ด้วยพุทธานุภาพ เวลานั้น ต้นไม้มีดอกหอมทุกชนิด ดอกบานสะพรั่งโชยกลิ่นมาหอมตลบพร้อมกัน ด้วยพุทธานุภาพ นาคและครุฑทั้งสองพวกที่ภูเขาหิมวันต์มีประมาณเท่าใด นาคและครุฑเหล่านั้นต้องการจะฟังธรรม จึงพากันมาในสำนักพระพุทธเจ้า พระสมณะนามว่าเทวละ เป็นอัครสาวกของพระพุทธเจ้า ท่านพร้อมด้วยพระอรหันต์หลายแสน เข้ามาสู่สำนักพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าพระนามว่าปทุมุตระทรงรู้แจ้งโลก ผู้ควรรับเครื่องบูชา ประทับนั่งในท่ามกลางภิกษุสงฆ์แล้วได้ตรัสพระคาถาเหล่านี้ว่า ผู้ใดมีความเลื่อมใส ตามประทีปถวายเราด้วยมือทั้งสองของตน เราจักพยากรณ์ผู้นั้น ท่านทั้งหลายจงฟังเรากล่าว เขาจักรื่นรมย์อยู่ในเทวโลกตลอด ๖ หมื่นกัลป และจะได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิราช ๑,๐๐๐ ครั้ง.

จบ ภาณวารที่ ๑๖.

จักได้เป็นจอมเทวดาเสวยรัชสมบัติในเทวโลก ๓๖ ครั้ง จักได้เสวยรัชสมบัติอันไพบูลย์ในปฐพี ๗๐๐ ครั้ง จักได้เป็นพระเจ้าประเทศราชอันไพบูลย์โดยคณานับมิได้ ด้วยการตามประทีปถวายนี้ จักเป็นผู้มีทิพยจักษุ ผู้นี้จักมองเห็นไกล ๒๕๐ ชั่วธนู โดยรอบทุกเมื่อ เมื่อเขาจุติจากเทวโลกบังเกิดเป็นคน ประทีปจักทรงอยู่ตลอดทั้งกลางวันกลางคืน เมื่อผู้นี้เกิด พรั่งพร้อมด้วยบุญกรรม ตลอดทั่วนครจักโชติช่วง ผู้นี้เข้าถึงกำเนิดใด คือ เป็นเทวดาหรือมนุษย์ เพราะผลแห่งการตามประทีปถวาย ๘ ดวงนั้น ชนทั้งหลายจักบำรุงผู้นี้ นี้เป็นผลแห่งการตามประทีปถวายในแสนกัลปแต่กัลปนี้ พระศาสดามีพระนามชื่อว่าโคดม ซึ่งมีสมภพในวงศ์พระเจ้าโอกกากราช จักเสด็จอุบัติในโลก ผู้นี้จักเป็นทายาทในธรรมของพระศาสดาพระองค์นั้น จักเป็นโอรสอันธรรมนิรมิต จักกำหนดรู้อาสวะทั้งปวงแล้ว เป็นผู้ไม่มีอาสวะ นิพพาน ยังพระสัมพุทธเจ้าพระนามว่าโคดมศากยบุตรให้ทรงโปรดปรานแล้ว จักได้เป็นสาวกของพระศาสดา มีนามชื่อว่าอชิตะ เรารื่นรมย์อยู่ในเทวโลกตลอด ๖ หมื่นกัลป แม้ในเทวโลกนั้น ประทีป ๑๐๐ ดวงส่องสว่างให้แก่เราเป็นนิตยกาล รัศมีของเราพุ่ง

(โพลง) ออกไปในเทวโลกและมนุษยโลก เราระลึกถึงพระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐสุดแล้ว ยังความโสมนัสให้เกิดยิ่ง เราจุติจากเทวโลกชั้นดุสิตแล้ว ลงสู่ครรภ์มารดา เมื่อเราเกิดได้มีแสงสว่างไพบูลย์ เราออกจากเรือนแล้ว บวชเป็นบรรพชิต ได้เข้าไปหาพราหมณ์พาวรี ยอมตนเข้าเป็นศิษย์ เมื่อเราอยู่ที่ภูเขาหิมวันต์ ได้ทราบข่าวพระพุทธเจ้าผู้นำของโลก เราแสวงหาประโยชน์อันสูงสุด จึงเข้าไปเฝ้าพระองค์ พระพุทธเจ้าผู้ฝึกพระองค์แล้ว ทรงฝึกแม้ผู้อื่น ทรงข้ามโอฆะแล้ว เป็นผู้ไม่มีอุปธิ ตรัสบอกนิพพานเครื่องพ้นจากทุกข์ทั้งปวง กรรมของเรานั้นสำเร็จประโยชน์ เรายังพระมหามุนีให้ยินดี วิชชา ๓ เราบรรลุแล้วโดยลำดับ พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ในกัลปที่แสนแต่กัลปนี้ เราได้ถวายประทีปใด ในกาลนั้นด้วยการถวายประทีปนั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งการถวายประทีป เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว ถอนภพขึ้นได้ทั้งหมดแล้ว ตัดกิเลสเครื่องผูก ดังช้างตัดเชือกแล้ว เป็นผู้ไม่มีอาสวะอยู่ การที่เราได้มาในสำนักพระพุทธเจ้าของเรานี้ เป็นการมาดีแล้วหนอ วิชชา ๓ เราบรรลุแล้วโดยลำดับ พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว

คุณวิเศษเหล่านี้ คือปฏิสัมภิทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระอชิตเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ อชิตเถราปทาน.

รวมอปทานที่มีในวรรคนี้ คือ ๑. ปิลินทวัจฉเถราปทาน ๒. เสลเถราปทาน ๓. สรรพกิตติกเถราปทาน ๔. มธุทายกเถราปทาน ๕. ปทุมกูฏาคาริกเถราปทาน ๖. พักกุลเถราปทาน ๗. คิริมานันทเถราปทาน ๘. สลพมัณฑปิยเถราปทาน ๙. สัพพทายกเถราปทาน ๑๐. อชิตเถราปทาน ท่านนับคาถาได้ ๒๕๐ คาถา.

จบ ปิลินทวรรคที่ ๔๐.

และรวมวรรคได้ ๑๐ วรรค คือ ๑. ปทุมเกสริยวรรค ๒. อารักขทายกวรรค ๓. อุมมาปุปผิยวรรค ๔. คันโธทกวรรค ๕. เอกปทุมวรรค ๖. สัททสัญญิกวรรค ๗. มันทารวปุปผิยวรรค ๘. โพธิวันทกวรรค ๙. อัมพฏผลวรรค ๑๐. ปิลินทวรรค และท่านคำนวณคาถาได้ ๑๑๗๕ คาถา จบหมวด ๑๐ แห่งปทุมวรรค.

จบ หมวด ๑๐๐ ที่ ๔.

เมตเตยยวรรคที่ ๔๑

ติสสเมตเตยยเถราปทานที่ ๑ (๔๐๑)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายประทีปและผลมะพลับ

[๔๐๓] ดาบสชื่อโสภิตะ บริโภคแต่ผลไม้ที่หล่นเอง อาศัยยอดเงื้อมอยู่ในระหว่างแห่งภูเขา ในกาลนั้น เราแสวงหาประโยชน์อันสูงสุด เพื่อเข้าถึงพรหมโลก จึงนำเอาฟืนสำหรับติดไฟมาสุมไฟให้ลุกโพลง พระพุทธเจ้าพระนามว่าปทุมุตระ ทรงรู้แจ้งโลก ผู้สมควรรับเครื่องบูชา พระองค์ประสงค์จะช่วยเหลือเรา จึงเสด็จมาในสำนักเรา ตรัสถามว่า ทำอะไรหรือท่านผู้มีบุญหนัก ขอจงให้ฟืนสำหรับติดไฟแก่เรา เราจะบำเรอไฟ เพราะการบำเรอไฟนั้น ความบริสุทธิ์จักมีแก่เรา

เราทูลว่า ดูกรท่านผู้เป็นมนุษย์ ท่านเป็นผู้เจริญดี ท่านเข้าใจเทวดาดี เชิญท่านบำเรอไฟ เชิญท่านเอาฟืนสำหรับติดไฟไป.

ลำดับนั้น พระชินเจ้าทรงถือเอาฟืนจะติดไฟให้ลุกโพลง ไฟไม่ติดฟืน ในกองฟืนนั้น เพราะพระผู้แสวงหาคุณอันใหญ่ทรงทำปาฏิหาริย์.

พระปทุมุตระพุทธเจ้าตรัสว่า ไฟของท่านไม่ลุกโพลง เครื่องบูชาของท่านไม่มีการบำเรอไฟของท่าน ไร้ประโยชน์ เชิญท่านบำเรอไฟของเราบ้างซิ.

เราทูลถามว่า ดูกรท่านผู้มีความเพียรใหญ่ ไฟของท่านเป็นเช่นไร ขอจงบอกไฟของท่าน เมื่อบอกแก่เราแล้ว เราทั้งสองจะบำเรอไฟนั้น

พระองค์ตรัสว่า การบูชาของเรามี ๓ ประการนี้ คือ เพื่อดับธรรมอันเป็นเหตุ ๑ เพื่อเผากิเลส ๑ เพื่อละความริษยา และตระหนี่ ๑.

เราทูลถามว่า ดูกรท่านมหาวีระผู้นิรทุกข์ ท่านเป็นเช่นไร มีโคตรอย่างไร อาจาระและข้อปฏิบัติของ ท่านเราชอบใจนัก.

ตรัสตอบว่า เราเกิดในสกุลกษัตริย์ ถึงที่สุดแห่งอภิญญา มีอาสวะทั้งปวงสิ้นแล้ว บัดนี้ ภพใหม่ของเราไม่มี.

ข้าแต่พระองค์ผู้ส่องแสงสว่าง ทรงบรรเทาความมืด ถ้าพระองค์เป็นพระสัพพัญญูพุทธเจ้า ข้าพระองค์จักขอนมัสการพระองค์ พระองค์ผู้ทำที่สุดทุกข์.

เราได้เอาหนังสัตว์ลาดถวาย เป็นที่ประทับนั่ง พระสัพพัญญูประทับนั่งบนหนังสัตว์นั้น เราอุปัฏฐากพระองค์ พระผู้มีพระภาค ประทับนั่งบนหนังสัตว์ที่เราลาดถวายนั้น เรานิมนต์พระสัมพุทธเจ้าแล้ว ได้ไปสู่ภูเขา เก็บผลมะพลับใส่หาบจนเต็ม นำมาคลุกเคล้าด้วยน้ำผึ้งแล้ว ได้ถวายแด่พระพุทธเจ้า เมื่อเรามองดูอยู่ พระชินเจ้าทรงเสวยในขณะนั้น เรามองดูพระองค์ผู้นำของโลก ยังจิตให้เลื่อมใสในพระองค์ พระพุทธเจ้าพระนามว่าปทุมุตระ ทรงรู้แจ้งโลก สมควรรับเครื่องบูชา ประทับนั่งอยู่ในอาศรมของเรา ได้ตรัสพระคาถาเหล่านี้ว่า ผู้ใดมีความเลื่อมใส ได้อังคาสเราให้อิ่มหนำด้วยผลมะพลับด้วยมือของตน เราจักพยากรณ์ผู้นั้น ท่านทั้งหลายจงฟังเรากล่าว ผู้นั้นจักได้เสวยรัชสมบัติในเทวโลก ๒๕ ครั้ง และจักได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิราช ๑,๐๐๐ ครั้ง ข้าว น้ำ ผ้า และที่นอน อันสมควรแก่ค่ามากประกอบด้วยบุญกรรม (ดังจะ) รู้ความดำริของผู้นั้นผู้พร้อมเพรียงด้วยบุญกรรม จักบังเกิดขึ้นในทันที ผู้นี้จักเป็นผู้บันเทิงพร้อมและเป็นผู้มีความสบายทุกเมื่อ ผู้นี้เข้าถึงกำเนิดใด คือความเป็นเทวดาหรือมนุษย์ ในกำเนิดนั้น จักเป็นผู้มีสุขทุกแห่ง จักได้เป็นมนุษย์ ผู้นั้นเป็นผู้เล่าเรียน ทรงจำมนต์ รู้จบไตรเพท ได้เข้าเฝ้าพระสัมพุทธเจ้าแล้ว จักเป็นพระอรหันต์ เราระลึกถึงตนได้ในกาลใด ถึงความเป็นผู้รู้แจ้ง ในกาลใด ในกาลนั้น ความพร่องในโภคสมบัติไม่มีแก่เราเลย นี้เป็นผลแห่งการถวายผลไม้ เราบรรลุถึงธรรมอันประเสริฐแล้ว ถอนราคะและโทสะขึ้นได้แล้ว เป็นผู้มีอาสวะทั้งปวงสิ้นรอบแล้ว บัดนี้ ภพใหม่มิได้มี เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว ถอนภพขึ้นได้ทั้งหมดแล้ว ตัดกิเลสเครื่องผูก ดังช้างตัดเชือกแล้ว เป็นผู้ไม่มีอาสวะอยู่ การที่เราได้มาในสำนักพระพุทธเจ้าของเรานี้ เป็นการมาดีแล้วหนอ วิชชา ๓ เราได้บรรลุแล้วโดยลำดับ พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระติสสเมตเตยยเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ติสสเมตเตยยเถราปทาน.

ปุณณกเถราปทานที่ ๒ (๔๐๒)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายพระเพลิงพุทธสรีระ

[๔๐๔] พระปัจเจกพุทธเจ้าผู้สยัมภู ไม่ทรงแพ้อะไร ๆ ทรงพระประชวร ทรงอาศัยยอดเงื้อมเขาประทับอยู่ในระหว่างแห่งภูเขา ขณะนั้นได้มีเสียงบันลือลั่นโดยรอบอาศรมของเรา เมื่อพระปัจเจกพุทธเจ้าเสด็จนิพพาน ได้มีแสงสว่าง ในขณะนั้น หมีหมาป่า เสือดาว เนื้อทราย และราชสีห์ มีอยู่ในไพรสณฑ์ประมาณเท่าใด ทั้งหมดนั้นได้พากันส่งเสียงร้องขึ้น ในขณะนั้น เราเห็นความอัศจรรย์นั้นแล้ว ได้ไปสู่เงื้อม ณ ที่นั้น เราได้เห็นพระสัมพุทธเจ้าผู้ไม่แพ้อะไร ๆ นิพพานแล้ว เหมือนพระยารังมีดอกบานสะพรั่ง เช่นพระอาทิตย์อุทัย ดังถ่านเพลิงปราศจากเปลวไฟ ผู้ดับสนิทแล้ว ไม่แพ้อะไร ๆ เรานำเอาหญ้าและไม้มากองให้เต็มแล้ว ได้ทำเชิงตะกอนขึ้นบนนั้น ครั้นทำเชิงตะกอนดีแล้ว ได้ถวายพระเพลิงพระพุทธสรีระ ครั้นถวายพระเพลิงพระพุทธสรีระแล้วได้เอาน้ำอบปะพรม ในขณะนั้น เทวดายืนอยู่ในอากาศ ได้ระบุชื่อว่า ท่านผู้เป็นมุนี ในกาลใด ท่านมีนามชื่อว่าปุณณกะ ในกาลนั้น ท่านบำเพ็ญกิจนั้นแก่พระพุทธเจ้าผู้สยัมภูแล้ว เราจุติจากกายนั้นแล้ว ได้ไปสู่เทวโลก ในเทวโลกนั้น กลิ่นอันสำเร็จด้วยทิพย์ย่อมตกลงจากอากาศ แม้ในเทวโลกนั้น เราก็มีชื่อว่าปุณณกะ ในกาลนั้น เราเป็นเทวดาหรือมนุษย์ย่อมยังความดำริให้บริบูรณ์ ภพนี้เป็นภพที่สุดของเรา ภพที่สุดย่อมเป็นไป แม้ในภพนี้ นามของเราก็ยังปรากฏชื่อว่าปุณณกะ เรายังพระสัมพุทธเจ้าพระนามว่าโคดมศากยบุตร ให้ทรงโปรดแล้ว กำหนดรู้อาสวะทั้งปวงแล้ว เป็นผู้ไม่มีอาสวะอยู่ ในกัลปที่ ๙๑ แต่กัลปนี้ เราได้ทำกรรมใดในกาลนั้น ด้วยกรรมนั้น เราไม่รู้จักทุคติเลยนี้เป็นผลแห่งการถวายพระเพลิงพุทธสรีระ เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว ถอนภพขึ้นได้ทั้งหมดแล้ว ตัดกิเลสเครื่องผูกดังช้างตัดเชือกแล้ว เป็นผู้ไม่มีอาสวะอยู่ การที่เราได้มาในสำนักพระพุทธเจ้าของเรานี้ เป็นการมาดีแล้วหนอ วิชชา ๓ เราบรรลุแล้วโดยลำดับ พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระปุณณกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ปุณณกเถราปทาน.

เมตตคูเถราปทานที่ ๓ (๔๐๓)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายเนยใส

[๔๐๕] ภูเขาชื่ออโสก มีอยู่ในที่ไม่ไกลภูเขาหิมวันต์ วิสสุกรรมเทพบุตรนิรมิตอาศรมให้แก่เราที่ภูเขาอโสกนั้น พระสัมพุทธเจ้าพระนามว่าสุเมธ ผู้เลิศ ประกอบด้วยพระกรุณา เป็นมุนี เวลาเช้าทรงครองผ้าแล้ว เสด็จเข้ามาในสำนักเราเพื่อบิณฑบาต เราได้เห็นพระมหาวีรเจ้า พระนามว่าสุเมธ ผู้นำของโลก เสด็จเข้ามาแล้ว รับบาตรของพระสุคตแล้ว เอาเนยใสและน้ำมันใส่ให้เต็ม ถวายในพระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐสุด พระนามว่าสุเมธผู้นำของโลก ประนมกรอัญชลีแล้ว ยังความโสมนัสให้เกิดโดยยิ่ง ด้วยการถวายเนยใส (และน้ำมัน) นี้ และด้วยการตั้งจิตไว้มั่น เราเป็นเทวดาหรือเป็นมนุษย์ย่อมได้สุขอันไพบูลย์ เราท่องเที่ยวไปในภพน้อยภพใหญ่ เว้นภพวินิบาต ตั้งจิตมั่นไว้ในพระพุทธเจ้านั้น ย่อมได้บทอันไม่หวั่นไหว ดูกรพราหมณ์ การที่ท่านได้เห็นเรานั้น เป็นลาภที่ท่านได้ดีแล้ว ด้วยว่า บุคคลอาศัยการเห็นเราแล้ว จักบรรลุถึงอรหัต ท่านจงเป็นผู้เบาใจ ไม่ต้องกลัว บรรลุถึงยศใหญ่ ท่านถวายเนยใสแก่เราแล้ว จักพ้นจากชาติทุกข์ได้ด้วยการถวายเนยใสนี้ และด้วยการตั้งจิตไว้มั่น เราเป็นเทวดาหรือมนุษย์ย่อมได้สุขอันไพบูลย์ด้วยอธิการนี้ และด้วยความเป็นผู้มีจิตเมตตา ผู้นั้นจักรื่นรมย์อยู่ในเทวโลกตลอด ๑,๘๐๐ กัลป จักได้เป็นท้าวเทวราช ๑๘ ครั้ง จักได้เป็นพระเจ้าประเทศราชอันไพบูลย์โดยคณนานับมิได้ จักได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิครอบครองแผ่นดิน มีสมุทรสาคร ๔ เป็นที่สุด มีความชนะวิเศษเป็นใหญ่ในชมพูทวีปมณฑล ๕๑ ครั้ง มหาสมุทรกระเพื่อมไม่หยุด และแผ่นดินทรงไว้ยาก ฉันใด โภคสมบัติของเราจักนับประมาณมิได้ ฉันนั้น เราถวายเงิน ๖๐๐ ล้านแล้วออกบวชแสวงหากุศลอะไรอยู่ จึงเข้าไปหาพราหมณ์พาวรี เราเล่าเรียนลักษณะมีองค์ ๖ ในมนต์นั้นอยู่ ข้าแต่พระมหามุนี พระองค์เสด็จอุบัติขึ้นกำจัดความมืดนั้นแล้ว ข้าแต่พระมหามุนี ข้าพระองค์ประสงค์จะเฝ้าพระองค์จึงมา ได้

ฟังธรรมของพระองค์แล้ว ได้บรรลุบทอันไม่หวั่นไหวในกัลปที่ ๓ หมื่นแต่กัลปนี้ เราได้ถวายเนยใสแก่พระพุทธเจ้า ในระหว่างนี้ เราไม่รู้จักทุคติเลย เราให้ขอเนยใสแล้ว เนยใสดังจะรู้ความดำริของเรา ย่อมเกิดตามปรารถนา รู้ความดำริแล้วเกิดขึ้น เราอังคาสภิกษุทั้งปวงให้อิ่มหนำ โอ พระพุทธเจ้า โอ พระธรรม โอ สัตถุสัมปทา ก็เราถวายเนยใสหน่อยเดียวแล้ว ย่อมได้เนยใสประมาณมิได้ น้ำในมหาสมุทรมีประมาณถึงยอดเขาสุเมรุ เมื่อเทียบกับเนยใสของเรา จักไม่เท่าส่วนแห่งเสี้ยว โอกาสแห่งจักรวาฬที่เขาทำให้เป็นกองประมาณเท่าใด โอกาสนั้น ย่อมไม่สมกับกองผ้าทั้งหลายที่เกิดขึ้นแก่เรา ขุนเขาหิมวันต์ล้วนแต่หินแม้จะสูงสุด ก็จักไม่เท่าของหอมเนยใส และสิ่งอื่นอันเกิดในปัจจุบัน และนิพพานอันปัจจัยไม่ปรุงแต่ง นี้เป็นผลแห่งการถวายเนยใส เราเป็นผู้มีสติปัฏฐานเป็นที่นอน มีสมาธิและฌานเป็นอารมณ์ วันนี้ เราเป็นผู้ยังโพชฌงค์ให้เกิด นี้เป็นผลแห่งการถวายเนยใส เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว ถอนภพขึ้นได้ทั้งหมดแล้ว ตัดกิเลสเครื่องผูกดังช้างตัดเชือกแล้ว เป็นผู้ไม่มีอาสวะอยู่ การที่เราได้มาในสำนักพระพุทธเจ้าของเรานี้ เป็นการมาดีแล้วหนอ วิชชา ๓ เราบรรลุแล้วโดยลำดับ พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระเมตตคูเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ เมตตคูเถราปทาน.

โธตกเถราปทานที่ ๔ (๔๐๔)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายสะพาน

[๔๐๖] ในกาลนั้น แม่น้ำคงคาชื่อภาคีรสี ไหลมาจากภูเขาหิมวันต์ ไหลผ่านไปทางประตูพระนครหงสวดี อารามชื่อโสภิตะ มหาชนสร้างไว้อย่างสวยงามใกล้ฝั่งแม่น้ำ พระพุทธเจ้าพระนามว่าปทุมุตระ ผู้นำของโลก ประทับอยู่ในอารามนั้น พระผู้มีพระภาคอันหมู่มนุษย์แวดล้อมแล้ว ประทับนั่งในอารามนั้น ดังพระอินทร์จากดาวดึงส์ ไม่ครั่นคร้ามดุจไกรสรสีหราช ข้าแต่พระมหามุนี ข้าพระองค์เป็นพราหมณ์มีนามชื่อว่าฉพังคะ อยู่ในนครหงสวดีมีชื่ออย่างนั้น ในกาลนั้น ศิษย์ ๑,๘๐๐ คนแวดล้อมข้าพระองค์ข้าพระองค์พร้อมด้วยศิษย์เหล่านั้นเข้าไปสู่ฝั่งแม่น้ำ ณ ที่นั้น ข้าพระองค์ได้เห็นพระหลายรูปผู้ไม่คดโกง ผู้ชำระบาปแล้ว กำลังข้ามแม่น้ำภาคีรสีอยู่ ขณะนั้นข้าพระองค์คิดอย่างนี้ว่า บุตรแห่งพระพุทธเจ้าผู้มียศมากเหล่านี้ ข้ามแม่น้ำทั้งเย็นและเช้า ย่อมทำตนให้ลำบาก ย่อมทำตนให้เดือดร้อน บัณฑิตย่อมกล่าวสรรเสริญพระพุทธเจ้าว่าเป็นผู้เลิศของโลก พร้อมทั้งเทวโลก เครื่องสักการะสำหรับชำระทางคือคติในทักขิณาของเราไม่มี ถ้าเช่นนั้น เราพึงทำสะพานข้ามแม่น้ำถวายแด่พระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐสุดเถิด ครั้นเราให้ทำสะพานนี้แล้ว จะข้ามภพนี้ได้ ข้าพระองค์ได้ให้ทรัพย์ ๑๐๐ (บ้าง) ๑,๐๐๐ (บ้าง) แล้วให้ทำสะพาน ด้วยข้าพระองค์เชื่อว่า กุศลที่เราทำแล้วนี้จักไพบูลย์ ข้าพระองค์ให้ทำสะพานนั้นเสร็จแล้ว ได้เข้าไปเฝ้าพระพุทธเจ้าผู้นำของโลก ประนมอัญชลีเหนือเศียร แล้วได้กราบทูลดังนี้ว่า ข้าพระองค์ให้ทรัพย์ ๑๐๐ (บ้าง) ๑,๐๐๐ (บ้าง) แล้วให้ทำสะพานนี้ ข้าแต่พระมหามุนี ขอได้โปรดทรงรับสะพานใหญ่ เพื่อประโยชน์แก่พระองค์เถิด พระเจ้าข้า พระพุทธเจ้า พระนามว่าปทุมุตระทรงรู้แจ้งโลก ผู้ควรรับเครื่องบูชา ประทับนั่งในท่ามกลางภิกษุสงฆ์แล้วได้ตรัสพระคาถาเหล่านี้ว่า ผู้ใดมีความเลื่อมใส ได้ให้ทำสะพานด้วยมือของตนให้แก่เรา เราจักพยากรณ์ผู้นั้น ท่านทั้งหลายจงฟังเรากล่าว ผู้นี้แม้ตกลงในเหวก็ดี จากภูเขาก็ดี จากต้นไม้ก็ดี แม้จุติแล้วจักได้ที่ตั้งมั่น นี้เป็นผลแห่งการให้สะพาน ศัตรูทั้งหลายย่อมข่มขี่ไม่ได้ เปรียบเหมือนลมข่มขี่ต้นไทรอันมีรากและย่านงอกงามไม่ได้ ฉะนั้น นี้เป็นผลแห่งการถวายสะพาน พวกโจรย่อมข่มเหงไม่ได้ กษัตริย์ทั้งหลายย่อมไม่ดูหมิ่น ผู้นี้จักข้ามพ้นศัตรูทั้งปวง นี้เป็นผลแห่งการถวายสะพาน ผู้นี้ประกอบด้วยบุญกรรม ถึงจะอยู่ใน

โอกาสแจ้ง ถูกแดดกล้าจัดแผดเผา ก็จักไม่มีเวทนาในเทวโลกก็ดี ในมนุษยโลกก็ตาม ยานช้างอันตกแต่งดีแล้ว ดังจะรู้ความดำริของผู้นั้น จักบังเกิดในทันที ม้าสินธพ ๑,๐๐๐ ม้าอันเป็นพาหนะมีกำลังวิ่งเร็วดังลม จักคอยรับใช้ทั้งเวลาเย็นและเช้า นี้เป็นผลแห่งการถวายสะพาน ผู้นี้มาเกิดเป็นมนุษย์ จักเป็นผู้มีความสุข แม้ในการเกิดเป็นมนุษย์นี้ ก็จักมียานช้าง ในแสนกัลปแต่กัลปนี้ พระศาสดามีพระนามชื่อว่าโคดม ซึ่งมีสมภพในวงศ์พระเจ้าโอกกากราช จักเสด็จอุบัติในโลก ผู้นี้จักเป็นทายาทในธรรมของพระศาสดาพระองค์นั้น เป็นโอรสอันธรรมนิรมิต จักกำหนดรู้อาสวะทั้งปวงแล้ว เป็นผู้ไม่มีอาสวะนิพพาน โอ เราได้ทำกุศลกรรมแล้วในพระพุทธเจ้าพระนามว่าปทุมุตระผู้อุดม เราเป็นผู้บรรลุความสิ้นอาสวะ เพราะได้ทำกุศลกรรมในพระพุทธเจ้าพระองค์นั้น เราเป็นผู้ทำความเพียร มีตนส่งไปแล้ว สงบระงับ ไม่มีอุปธิ ตัดกิเลสเครื่องผูกดังช้างตัดเชือกแล้ว เป็นผู้ไม่มีอาสวะอยู่ เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว ถอนภพขึ้นได้ทั้งหมดแล้ว ตัดกิเลสเครื่องผูกดังช้างตัดเชือกแล้ว เป็นผู้ไม่มีอาสวะอยู่ การที่เราได้มาในสำนักพระพุทธเจ้าของเรานี้ เป็นการมาดีแล้วหนอ วิชชา ๓ เราบรรลุแล้วโดยลำดับ พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระโธตกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ โธตกเถราปทาน.

อุปสีวเถราปทานที่ ๕ (๔๐๕)

ว่าด้วยผลแห่งการสร้างอาศรม

[๔๐๗] เราสร้างอาศรม สร้างบรรณศาลาอย่างสวยงาม ณ ที่ใกล้ภูเขาชื่ออโนมะ อันมีอยู่ในที่ไม่ไกลภูเขาหิมวันต์ ณ ที่นั้นมีแม่น้ำไหลอยู่ มีท่าน้ำราบเรียบน่ารื่นรมย์ใจ กอปทุมและกออุบลเป็นอันมาก ย่อมเกิดที่ท่าน้ำอันชุ่มชื้น ในแม่น้ำนั้น มีปลาสลาด ปลากระบอก ปลาสวาย ปลาเค้า ปลาตะเพียน และเต่าชุกชุม มีน้ำไหลอยู่ในกาลนั้น

มีต้นดีหมี ต้นอโศก ต้นเข็ม ต้นชาตบุษย์ มะงั่ว และมะนาว มีดอกบาน ขึ้นอยู่รอบอาศรมของเรา มีอัญชันเขียว มะลิซ้อน ต้นรัง ต้นสน ต้นจำปา ขึ้นอยู่เป็นหมู่ ๆ มากด้วยกัน มีดอกบาน ต้นกุ่ม ต้นอุโลก สลัดได มีดอกบาน ต้นประดู่ และมะซางหอม มีดอกบานมีอยู่ในที่ใกล้อาศรมของเรา ต้นราชพฤกษ์ แคฝอย ต้นคัดเค้า ต้นประยงค์ มะกล่ำหลวง ไม้ช้างน้าว มีดาษดาอยู่โดยรอบกึ่งโยชน์ มาตกรา ต้นชะบาซ้อน ต้นโลดแดง ขึ้นเป็นหมู่อยู่ใกล้แม่น้ำ ไม้ปรู สมอพิเภก กำลังดอกบานมีอยู่มาก ต้นสมอมีอยู่มาก กำลังดอกบาน อยู่ใกล้อาศรมของเรา เมื่อต้นไม้เหล่านี้มีดอก ต้นไม้ทั้งหลายก็งามมาก โดยรอบที่อาศรมของเรา ย่อมหอมตลบไปด้วยกลิ่นดอกไม้นั้น มีต้นสมอไทย มะขามป้อม มะม่วง ไม้หว้า สมอพิเภก ต้นกระเบา ต้นรกฟ้า ต้นมะตูม ต้นมะปราง ต้นมะพลับ ต้นมะหาด ต้นมะทราง ต้นมะดูก ต้นขนุนสำมะลอ ต้นขนุน ต้นกล้วย ต้นจันทรีผลา ต้นมะกอก ต้นวัลลิการ ผลานิ มีมากมาย ผลกำลังสุกงอมหล่นอยู่ใกล้อาศรมของเรา *อาพกา อิสิมุคคา จ ตโต โสรผลา พหูอวฏา ปกกภริตา มิลกฺขุทุมฺพรานิ จ* เถาดีปลี กะวาน ต้นไทร ต้นมะขวิด ต้นมะเดื่อ มีมากมาย มีผลสุก ปาริโย ต้นไม้เหล่านี้และชนิดอื่นมีมากมาย กำลังมีผลใกล้อาศรมของเรา แม้ต้นไม้ดอกก็มีมาก กำลังบานใกล้อาศรมของเรา เช่นมะลิวัน ต้นกระทุ่ม ต้นนมแมว และคนทา อาลกา และต้นปาล์ม มีอยู่ใกล้อาศรมของเรา ในที่ไม่ไกลอาศรมของเรานั้น มีสระใหญ่ที่เกิดเองสระหนึ่ง มีน้ำใสแจ๋ว จืด เย็นสนิท มีท่าน้ำราบเรียบน่ารื่นรมย์ใจ ในสระนั้น มีกอปทุม กออุบล และกอบุณฑริก มากมาย ดาษดาด้วยบัวขาวและบัวเผื่อน ลมพัดพากลิ่นหอมต่าง ๆ มา กอปทุมกอหนึ่งกำลังตูม กออื่น ๆ มีดอกบาน ดอกปทุมบานแล้ว ร่วงหล่นลง คงมีแต่ฝักบัวเป็นอันมาก น้ำหวานที่ไหลออกจากรากเหง้าบัว รสหวานปานดังน้ำผึ้ง นมสด และเนยใส ดอกโกมุทมีกลิ่นหอมต่าง ๆ ด้วยกลิ่นหอมนั้น มีดอกบานมากมาย เราเห็นอยู่โดยรอบเสมอ ที่ใกล้ขอบสระ มีไม้เกตเป็นอันมาก มีดอกบาน ต้นชะบาดอกบานสะพรั่ง อัญชันขาวดอกมีกลิ่นหอม จระเข้ ปลาฉลาม คหกา ย่อมเกิดอยู่ในสระนั้น ในสระนั้น มี*อุคฺคาหกา* งูเหลือมมาก ปลาสลาด ปลากระบอก ปลาสวาย ปลาเค้า ปลาตะเพียน เต่า มากมาย *อโถ สปฏเกหิ จ* นกพิราบ นกคับแค นกกวัก นกกาน้ำ นกต้อยตีวิด นกสาลิกา นกค้อนหอย นกโพระดก กระรอก นกเขา เหยี่ยวอุทธรา มีอยู่มาก หมาจิ้งจอก ลูกนกแขกเต้า ไก่ป่า ฟาน มีอยู่มาก กาเสนิยา จ ติลกา ย่อมอาศัยสระนั้นเลี้ยงชีวิต ราชสีห์ เสือโคร่ง เสือเหลือง หมี หมาไน เสือดาว ลิง กินนร ปรากฏอยู่ใกล้อาศรมของเรา เราสูดกลิ่นหอมเหล่านั้น บริโภคผลไม้ และดื่มน้ำหอม อยู่ในอาศรมของเรา เนื้อทราย หมู เนื้อฟาน *ขุทฺทรูปกา อัคคิกา* (นกเขาไฟ) นกโชติกร หงส์ นกกะเรียน

นกยูง และประกอบด้วยนกดุเหว่า อยู่ใกล้อาศรมของเรา หน่อไม้ ไม้กำคูน ต้นโปตฺ-ถสีสกา มีอยู่มาก พวกปีศาจ อสูร กุมภัณฑ์ ผีเสื้อน้ำ มีมาก พวกนกครุฑ งู ย่อมอยู่ใกล้อาศรมของเรา ฤาษีทั้งหลายมีอานุภาพมาก มีจิตสงบระงับมั่นคง ทั้งหมดล้วนทรงคนโทน้ำ นุ่งหนังสัตว์ ทั้งเล็บ สวมชฎา และมีหาบเต็ม อยู่ในอาศรมของเรา ทอดตาดูประมาณชั่วแอก มีปัญญา มีความประพฤติสงบ ยินดีด้วยลาภและความเสื่อมลาภ อยู่ในอาศรมของเรา ฤาษีเหล่านั้นสลัดผ้าเปลือกไม้กรอง เคาะหนังสัตว์แข็งแรงด้วยกำลังของตน ย่อมเหาะไปได้ในอากาศในกาลนั้น นำเอาน้ำใหม่และไม้สำหรับทำฟืนใส่ไฟมา และบวชเอาเอง นี้เป็นผลแห่งปาฏิหาริย์ของตน ๆ ฤาษีเหล่านั้นถือหม้อโลหะ อยู่ในท่ามกลางป่า เปรียบเหมือนช้างกุญชรมหานาค และไกรสรราชสีห์ผู้ไม่ครั่นคร้าม ฤาษีพวกหนึ่งไปสู่อุตตรกุรุทวีป ต่างก็เห็นกำลังของตน ๆ (ของกันและกัน) ฤาษีเหล่านั้น ต่างนำเอาอาหารจากทวีปนั้น ๆ มาบริโภคร่วมกัน เมื่อฤาษีทั้งหมดผู้มีเดชรุ่งเรือง ผู้คงที่ หลีกไป ด้วยเสียงหนังสัตว์ ป่าย่อมมีเสียงดังลั่นในกาลนั้น ข้าแต่พระมหาวีระ พวกศิษย์ของข้าพระองค์ เหล่านั้นมีเดชรุ่งเรืองเช่นนี้ ข้าพระองค์แวดล้อมด้วยฤาษีเหล่านั้น อยู่ในอาศรมของข้าพระองค์ ฤาษีเหล่านี้ยินดีด้วยกรรมของตน ข้าพระองค์แนะนำแล้วมาประชุมกัน เพลิดเพลินในกรรมของตน ยังข้าพระองค์ให้ยินดี และเป็นผู้มีศีล มีปัญญา ฉลาดในอัปปมัญญา พระพุทธเจ้าพระนามว่าปทุมุตระ ทรงรู้แจ้งโลก ผู้ควรรับเครื่องบูชา เป็นผู้นำวิเศษ ทรงทราบเวลาแล้ว เสด็จเข้ามาใกล้ ครั้นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าผู้มีความเพียร มีปัญญา เป็นมุนี เสด็จมาใกล้ จึงทรงรับบาตร แล้วเสด็จเข้ามาเพื่อภิกษา ข้าพระองค์ได้เห็นพระมหาวีระพระนามว่าปทุมุตระเสด็จเข้ามา จึงปูลาดเครื่องลาดหญ้าแล้วเกลี่ยด้วยดอกรัง ทูลเชิญพระสัมพุทธเจ้าประทับนั่งแล้วทั้งดีใจและสลดใจ ได้รีบขึ้นไปบนภูเขา นำเอากฤษณามา ได้เก็บเอาขนุนอันมีกลิ่นหอม ผลโตประมาณเท่าหม้อ ยกขึ้นบ่าแบกมา เข้าไปเฝ้าพระพุทธเจ้าผู้นำชั้นพิเศษ ได้ถวายผลขนุนแก่พระพุทธเจ้าแล้ว ไล้ทากฤษณา ข้าพระองค์มีจิตเลื่อมใสโสมนัส ได้ถวายบังคมพระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐ พระพุทธเจ้าพระนามว่าปทุมุตระ ผู้ทรงรู้แจ้งโลก ผู้ควรรับเครื่องบูชา ประทับนั่งในท่ามกลางพวกฤาษี ได้ตรัสพระคาถาเหล่านี้ว่า ผู้ใดได้ถวายผลขนุน กฤษณา และอาสนะแก่เรา เราจักพยากรณ์ผู้นั้น ท่านทั้งหลายจงฟังเรากล่าว โภชนาหารดังจะรู้จิตคนผู้นี้ จักเกิดขึ้นทั้งในบ้าน ในป่า ที่เงื้อมเขาหรือในถ้ำ คนผู้นี้บังเกิดในเทวโลกหรือในมนุษยโลก จักอิ่มเอิบบริบูรณ์ด้วยโภชนาหารและผ้าผ่อน คนผู้นี้เข้าถึงกำเนิดใด คือ เป็นเทวดาหรือมนุษย์ จักเป็นผู้มีโภคสมบัติ

ร้อยล้านแสนโกฏิท่องเที่ยวไป จักรื่นรมย์อยู่ในเทวโลกตลอด ๓ หมื่นกัลป จักได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิราช ๑,๐๐๐ ครั้ง จักเสวยรัชสมบัติในเทวโลก ๗๑ ครั้ง จักได้เป็นพระเจ้าประเทศราชอันไพบูลย์โดยคณานับมิได้ ในแสนกัลป สกุลโอกกากะจักสมภพ พระศาสดามีพระนามชื่อว่าโคดม ซึ่งมีสมภพในวงศ์พระเจ้าโอกกากราช จักเสด็จอุบัติในโลก ผู้นี้จักเป็นทายาทในธรรมของพระศาสดาพระองค์นั้น เป็นโอรสอันธรรมนิรมิต จักได้เป็นสาวกของพระศาสดาโดยมีนามชื่อว่าอุปสีวะ จักกำหนดรู้อาสวะทั้งปวง เป็นผู้ไม่มีอาสวะอยู่ การที่เราได้เห็นพระพุทธเจ้า ผู้เป็นนายกนี้ เป็นลาภที่เราได้ดีแล้ว วิชชา ๓ เราบรรลุแล้วโดยลำดับ พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ในบ้านก็ตาม ในป่าก็ตาม ที่เงื้อมเขาก็ตาม ในถ้ำก็ตาม โภชนาหารดังจะรู้ความดำริของเรา ย่อมมีแก่เราทุกเมื่อ เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว ถอนภพขึ้นได้ทั้งหมดแล้ว ตัดกิเลสเครื่องผูกดังช้างตัดเชือกแล้ว เป็นผู้ไม่มีอาสวะอยู่ การที่เราได้มาในสำนักพระพุทธเจ้าของเรานี้ เป็นการมาดีแล้วหนอ วิชชา ๓ เราบรรลุแล้วโดยลำดับ พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว

คุณวิเศษเหล่านี้ คือปฏิสัมภิทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระอุปสีวเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ อุปสีวเถราปทาน.

นันทกเถราปทานที่ ๖ (๔๐๖)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายมณฑป

[๔๐๘] ในกาลก่อน เราได้เป็นพรานเนื้อ (เที่ยว) อยู่ในป่าใหญ่ เที่ยวแสวงหาเนื้อฟานอยู่ ได้พบพระสยัมภู ในกาลนั้น พระสยัมภูสัมพุทธเจ้า ผู้ไม่แพ้อะไร ๆ พระนามว่าอนุรุทธะ ผู้เป็นนักปราชญ์ ทรงพระประสงค์วิเวก จึงเสด็จเข้าป่า เราถือเอาท่อนไม้ ๔ ท่อนมาปักลงในที่ ๔ มุม ทำเป็นมณฑปเรียบร้อยแล้ว มุงด้วยดอกปทุม ครั้นมุงมณฑปแล้ว ได้ถวายบังคมพระสยัมภู ทิ้งธนูไว้ ณ ที่นั้นเอง แล้วออกบวชเป็น

บรรพชิต เมื่อเราบวชแล้วไม่นานโรคก็เกิดขึ้นแก่เรา เราระลึกถึงบุรพกรรมได้ ได้ทำกาละ ณ ที่นั้น เราประกอบด้วยบุรพกรรม จึงได้ไปสู่เทวโลกชั้นดุสิต ในชั้นดุสิตนั้นวิมานทองย่อมเกิดขึ้นแก่เราตามปรารถนา เราอธิษฐานยาน อันเป็นทิพย์อันเทียมด้วยม้าพันม้า ขึ้นบนยานนั้นแล้ว ย่อมไปตามความปรารถนา เมื่อเราอันบุญกรรม นำมาจากมนุษยโลกนั้นมาเป็นเทวดา มณฑปย่อมทรงไว้แก่เราในที่ร้อยโยชน์โดยรอบ เรานั้นนอนอยู่บนที่นอนที่ไม่มีเครื่องมุง ลาดด้วยดอกไม้ ดอกปทุมทั้งหลายย่อมตกลงมาจากอากาศเป็นนิตยกาล เมื่อพยับแดดเต้นไหวอยู่ เมื่อแดดแผดเผาอยู่ แดดย่อมไม่แผดเผาเรา นี้เป็นผลแห่งการทำมณฑปถวาย เราล่วงพ้นทุคติแล้ว ปิดอบายทั้งหลาย (เมื่อเราอยู่) ที่มณฑปหรือที่โคนไม้ ความร้อนย่อมไม่มีแก่เรา เราอธิษฐานสัญญาว่าเป็นแผ่นดินแล้ว ข้ามทะเลไปก็ได้ เรานั้นได้ทำกุศลกรรมแล้วหนอ นี้เป็นผลแห่งพุทธบูชา เราทำทางในอากาศแล้ว เหาะไปในอากาศก็ได้ โอ เราได้ทำกุศลกรรมแล้ว นี้เป็นผลแห่งพุทธบูชา เราย่อมระลึกชาติก่อน ๆ ได้ ชำระทิพยจักษุแล้ว อาสวะทั้งหลายของเราสิ้นแล้ว นี้เป็นผลแห่งพุทธบูชา ชาติก่อน ๆ เราละได้แล้ว เราเป็นโอรสของพระพุทธเจ้า และทายาทในสัทธรรม นี้เป็นผลแห่งพุทธบูชา เราเป็นผู้ยังพระสุคตเจ้า พระนามว่าโคดมศากยบุตรให้โปรดปรานแล้ว เป็นผู้ทรงธรรม เป็นทายาทในธรรม นี้เป็นผลแห่งพุทธบูชา เราบำรุงพระสัมพุทธเจ้าพระนามว่าโคดมศากยบุตรแล้ว ได้ทูลถามพระองค์ผู้นำของโลกถึงทางที่จะไปสู่นิพพาน พระพุทธเจ้าอันเราทูลถามแล้ว ได้ตรัสบอกบทอันลึกซึ้งละเอียด เราฟังธรรมของพระองค์แล้ว ได้บรรลุความสิ้นอาสวะ โอ เราทำกรรมดีแล้ว เราพ้นจากชาติทุกข์แล้ว มีอาสวะทั้งปวงสิ้นรอบแล้ว บัดนี้ ภพใหม่มิได้มี เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว ถอนภพขึ้นได้หมดแล้ว ตัดกิเลสเครื่องผูกดังช้างตัดเชือกแล้ว เป็นผู้ไม่มีอาสวะอยู่ การที่เราได้มาในสำนักพระพุทธเจ้าของเรานี้ เป็นการมาดีแล้วหนอ วิชชา ๓ เราบรรลุแล้วโดยลำดับ พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว

คุณวิเศษเหล่านี้ คือปฏิสัมภิทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระนันทกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ นันทกเถราปทาน.

เหมกเถราปทานที่ ๗ (๔๐๗)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายตั่งแก้ว

[๔๐๕] ในกาลนั้น เราเป็นดาบสชื่ออโนมะ ทำอาศรมอย่างสวยงาม ไว้ใกล้ยอดเงื้อมเขา อยู่ในบรรณศาลา กรรมคือตบะของเรานั้นสำเร็จแล้ว เราถึงความสำเร็จในกำลังของตน กล้าหาญในสามัญของตน มีความเพียร มีปัญญา เป็นมุนี แกล้วกล้าในลัทธิสมัยของตน ฉลาดในการโต้ตอบ ไปได้ทั้งบนพื้นดินและในอากาศ ฉลาดในลางร้ายดี ปราศจากความเศร้าโศก ไม่แข่งดี มีอาหารน้อย ไม่โลภจัด ยินดีด้วยลาภ และความเสื่อมลาภมีปกติเพ่ง ยินดีในฌาน เป็นมุนี ในกาลนั้น พระสัมพุทธเจ้าพระนามว่าปิยทัสสี ผู้เลิศ มีพระกรุณา เป็นมุนี พระองค์ทรงประสงค์จะขนสัตว์ให้ข้าม จึงทรงแผ่พระกรุณาไป พระมหามุนีพระนามว่าปิยทัสสี ทรงพิจารณาเห็นคนผู้ควรตรัสรู้แล้ว ก็เสด็จไปประทานโอวาทในพันแห่งจักรวาฬ พระองค์ทรงประสงค์จะช่วยเหลือเรา จึงเสด็จเข้ามาสู่อาศรมเรา พระชินเจ้านั้นเราไม่เคยเห็นมาก่อนและไม่เคยได้ฟังมาแต่ใคร ๆ แม้แต่การฝันเห็นก็ไม่เคยเกิดแก่เรา แต่ลักษณะทั้งหลายเรารู้ดี เราไปได้ทั้งบนพื้นดินและในอากาศ ฉลาดในบทนักษัตร เรานั้นได้ฟังข่าวพระพุทธเจ้าแล้ว ยังจิตให้เลื่อมใสในพระพุทธองค์ จะยืนหรือนั่งอยู่ก็ตาม ย่อมระลึกถึงเป็นนิตยกาล เมื่อเราระลึกอยู่อย่างนี้ แม้พระผู้มีพระภาคเจ้าก็ทรงระลึกถึง เมื่อเราระลึกถึงพระพุทธเจ้า ปีติย่อมมีแก่เราทุกขณะ พระมหามุนีทรงรอเวลาอีกหน่อยแล้ว จึงเสด็จเข้ามาหาเรา แม้เมื่อพระองค์เสด็จถึง เราก็ไม่รู้ว่าผู้นี้เป็นพระพุทธเจ้ามหามุนี พระมหามุนีพระนามว่าปิยทัสสีผู้สงเคราะห์ ประกอบด้วยพระกรุณาทรงยัง(เรา) ให้ทราบว่า พระองค์เป็นพระพุทธเจ้าในมนุษยโลกพร้อมทั้งเทวโลก ครั้นเรารู้จักพระสัมพุทธเจ้าพระนามว่าปิยทัสสี ผู้มหามุนีแล้ว ยังจิตของตนให้เลื่อมใส ได้กราบทูลดังนี้ว่า ขอภิกษุทั้งปวงจงนั่งบนตั่ง บนบัลลังก์ และบนอาสันทิ ส่วนพระองค์ผู้มีพระกรุณาในสัตว์ทั้งปวง เชิญประทับบนอาสนะทอง ในขณะนั้น เรานิรมิตตั่งอันสำเร็จด้วยแก้วล้วน ๆ แล้ว นิรมิตอาสนะด้วยฤทธิถวายแด่พระมุนีพระนามว่าปิยทัสสี เมื่อพระพุทธเจ้าประทับนั่งบนตั่งแก้วที่เรานิรมิตด้วยฤทธิแล้ว เราได้ถวายผลหว้าโตประมาณเท่าหม้อข้าวทันที พระมหามุนีทรงยังความยินดี ให้เกิดแก่เราแล้ว เสวยผลหว้าในกาลนั้น เรายังจิตให้เลื่อมใสแล้ว ถวายบังคมพระศาสดา ก็พระผู้มีพระภาคพระนามว่าปิยทัสสี เชษฐบุรุษของโลก

ประเสริฐกว่านระ ประทับนั่งอยู่บนอาสนะแก้ว ได้ตรัสพระคาถาเหล่านี้ว่า ผู้ใด ได้ถวายตั่งแก้วและผลหว้าแก่เรา เราจักพยากรณ์ผู้นั้น ท่านทั้งหลายจงฟังเรากล่าว ผู้นี้จักรื่นรมย์อยู่ในเทวโลกตลอด ๗๗ กัลป จักได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิ ๗๕ ครั้ง จักได้เป็นเทวดาเสวยรัชสมบัติในเทวโลก ๗๒ ครั้ง จักเป็นพระเจ้าประเทศราชอันไพบูลย์โดยคณานับมิได้ จักได้บัลลังก์ทองคำ และบัลลังก์อันงาม บัลลังก์แก้วทับทิม และบัลลังก์รัตนะ เป็นอันมาก ที่ทำอย่างสวยงาม บัลลังก์มากมายอันเป็นที่ชอบใจจักแวดล้อมผู้นี้ ผู้พรั่งพร้อมด้วยบุญกรรม แม้เดินอยู่ ทุกเมื่อ ปราสาทอันเป็นเรือนยอดและที่นอนอันควรค่ามาก ดังจะรู้จิตของผู้นี้ จักบังเกิดขึ้นทุกเมื่อ ช้างพลาย ๖ หมื่น ประดับด้วยเครื่องอลังการทั้งปวง มีสายประคนพานหน้าและพานหลัง แล้วด้วยทอง ประกอบด้วยเครื่องประดับศีรษะและข่ายล้วนเป็นทอง อันควาญช้างผู้ถือหอกซัดและขอขึ้นอยู่บนคอ ช้างเหล่านั้นจักบำเรอผู้นี้ นี้เป็นผลแห่งการถวายตั่งแก้ว ม้าสินธพอาชาไนยโดยกำเนิด ๖ หมื่นม้า เป็นพาหนะวิ่งเร็ว อันประดับด้วยเครื่องอลังการทั้งปวง อันหมอม้ามีมือถือธนูสวมเกราะหนังขึ้นขี่อยู่ ม้าเหล่านั้นจักบำเรอผู้นี้ นี้เป็นผลแห่งการถวายตั่งแก้ว รถ ๖ หมื่น อันประดับด้วยเครื่องอลังการทั้งปวง หุ้มด้วยหนังเสือเหลืองบ้าง หุ้มด้วยหนังเสือโคร่งบ้าง สอดใส่เครื่องรบ ปักธงหน้ารถ อันนายสารถีมีมือถือธนูสวมเกราะขึ้นประจำรถอยู่ จักแวดล้อมผู้นี้อยู่เป็นนิตย์ นี้เป็นผลแห่งการถวายตั่งแก้ว แม่โคนมและโคผู้ตัวงาม ๖ หมื่นตัว จักยังลูกโคให้เกิด นี้เป็นผลแห่งการถวายตั่งแก้ว หญิง ๑๖,๐๐๐ คน อันประดับด้วยเครื่องอลังการทั้งปวง มีผ้าและอาภรณ์อันวิจิตร ประดับประดาด้วยมณีและกุณฑล มีหน้าเบิกบาน ยิ้มแย้ม ตะโพกผึ่งผาย เอวเล็กเอวบาง จักแวดล้อมผู้นี้อยู่เป็นนิตย์ นี้เป็นผลแห่งการถวายตั่งแก้ว ในกัลปที่ ๑,๘๐๐ จักมีพระพุทธเจ้าพระนามว่าโคดมผู้มีจักษุ กำจัดความมืดมนอันธการในโลก ผู้นี้อาศัยการได้เห็นพระพุทธเจ้าพระองค์นั้น จักตัดความกังวลออกบวช จักยังพระศาสดาให้โปรดปรานแล้ว ยินดียิ่งอยู่ในศาสนา ได้ฟังธรรมของพระศาสดาพระองค์นั้นแล้ว จักเผากิเลสทั้งหลาย จักกำหนดรู้อาสวะทั้งปวงแล้ว เป็นผู้ไม่มีอาสวะนิพพาน ความเพียรของเราเป็นเครื่องนำไปซึ่งธุระ นำมาซึ่งความเกษมจากโยคะ เราปรารถนาประโยชน์อันสูงสุด อยู่ในพระศาสนา ภพนี้เป็นภพที่สุดของเรา ภพสุดท้ายย่อมเป็นไป เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว ถอนภพขึ้นได้หมดแล้ว ตัดกิเลสเครื่องผูกดังช้างตัดเชือกแล้ว เป็นผู้ไม่มีอาสวะอยู่ การที่เราได้มาในสำนักพระพุทธเจ้าของเรานี้ เป็นการมาดีแล้วหนอ วิชชา ๓ เราบรรลุแล้วโดยลำดับ พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัด

แล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระเหมกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ เหมกเถราปทาน.

จบ ภาณวารที่ ๑๘.

โตเทยยเถราปทานที่ ๘ (๔๐๘)

ว่าด้วยผลแห่งการสร้างบรรณศาลา

[๔๑๐] ในกาลนั้น (เราเป็น) พระราชาพระนามว่าวิชิตชัย เป็นผู้กล้า ทรงถึงพร้อมด้วยความกล้าหาญ ประทับอยู่ในท่ามกลางพระนครเกตุมดีอันอุดม ในกาลนั้นเมื่อพระราชาพระองค์นั้นประมาท โจรผู้ประทุษร้ายแว่นแคว้นก็ตั้งขึ้น และโจรผู้หยาบช้าทางทิศเหนือก็กำจัดแว่นแคว้น เมื่อปัจจันตชนบทกำเริบ พระราชาจึงสั่งให้พลรบและทหารรักษาพระองค์ประชุมกัน รับสั่งให้ใช้อาวุธบังคับข้าศึก ในกาลนั้น พลช้าง พลม้า ทหารเสื้อเกราะผู้กล้าหาญ พลธนูและพลรถมาประชุมกันทั้งหมด พวกพ่อครัว พนักงานเครื่องต้น พนักงานสรงสนาน ช่างดอกไม้ผู้กล้าหาญเคยชนะสงครามมาประชุมกันทั้งหมด พวกชายฉกรรจ์ผู้ถือแสงขรรค์ ถือธนู สวมเกราะหนัง เป็นคนแข็งกล้าเคยชนะสงคราม มาประชุมกันทั้งหมด ช้างมาตังคะตกมัน ๓ ครั้งมีอายุ ๖๐ ปี มีสายประคนพานหน้าพานหลัง และเครื่องประดับล้วนทอง มาประชุมกันทั้งหมด นักรบอาชีพ อดทนต่อหนาว ร้อน อุจจาระ ปัสสาวะ มีกรรมอันทำเสร็จแล้ว มาประชุมกันทั้งหมด ทหารเหล่านั้นยินดีด้วยเสียงสังข์ เสียงกลองและด้วยเสียงแตกตื่น มาประชุมกันทั้งหมด ทหารเหล่านั้นตีกั้นด้วยหลาว หอก แหลน ธนู และหอกอย่าง ๓ เล่ม กลับมาประชุมกันทั้งหมด ในกาลนั้น เราสวมเกราะแล้ว สั่งให้จับพลรบ ๖ หมื่น พร้อมทั้งพระราชาผู้พ่ายแพ้ขึ้นเสียบหลาว พลรบเหล่านั้น พากันส่งเสียงร้องว่า พุทโธ พระราชาอาธรรม์ เมื่อถูกไฟไหม้อยู่ในนรก เมื่อไรจักมีที่สุด ในกาลนั้น เรานอนอยู่บนที่นอน ย่อมเห็นไฟนรก เรานอนไม่หลับตลอดวันหนึ่งคืนหนึ่ง พวกนายนิริยบาลขู่เราด้วยหลาว (เราคิดว่า) ความมัวเมารัชสมบัติ สัตว์

พาหนะ และพลรบจะเป็นประโยชน์อะไร สิ่งเหล่านั้นไม่สามารถทรงไว้ได้ ย่อมยังเราให้สะดุ้งทุกเมื่อ บุตร ภรรยา และรัชสมบัติทั้งสิ้น จะเป็นประโยชน์อะไรแก่เรา ถ้าเช่นนั้นเราพึงบวช พึงชำระทางแห่งคติ เราไม่มีความห่วงใย ปล่อยช้างมาตังคะ ๖ หมื่นเชือก อันประดับด้วยเครื่องอลังการทั้งปวง มีรัดประคนพานหน้าพานหลัง เครื่องประดับศีรษะและข่ายล้วนทอง อันควาญช้างผู้ถือหอกซัดและขอประจำคอไว้ในที่สนามรบ เร่าร้อน ด้วยกรรมของตน จึงออกบวชเป็นบรรพชิต เราทิ้งม้าสินธพอาชาไนยโดยกำเนิด ๖ หมื่นม้า อันประกอบด้วยเครื่องอลังการทั้งปวง เป็นพาหนะวิ่งเร็ว อันนายม้ามือถือธนูสวมเกราะหนัง ขึ้นประจำหลังเสียทั้งหมดแล้วออกบวชเป็นบรรพชิต เราสละรถ ๖ หมื่นคัน อันประดับด้วยเครื่องอลังการทั้งปวง หุ้มด้วยหนังเสือเหลืองบ้าง ด้วยหนังเสือโคร่งบ้าง สอดเครื่องรบมีธงปักไว้หน้ารถทั้งหมดนี้แล้ว บวชเป็นบรรพชิต เราทิ้งแม่โคนม ๖ หมื่นตัว อันรองน้ำนมด้วยขันสำริด ทั้งหมดเสียแล้ว บวชเป็นบรรพชิต เราปล่อยหญิง ๖ หมื่นคน ผู้ประดับด้วยเครื่องอลังการทั้งปวง มีผ้าและอาภรณ์อันวิจิตร สวมใส่แก้วมณีและกุณฑล มีหน้าเบิกบาน ยิ้มแย้ม ตะโพกผึ่งผาย เอวเล็กเอวบาง ทุกคนคร่ำครวญอยู่ไว้แล้ว บวชเป็นบรรพชิต เราทิ้งบ้าน ๖ หมื่นหลัง อันบริบูรณ์ด้วยประการทั้งปวง ซึ่งเป็นรัชสมบัตินั้นเสียแล้ว บวชเป็นบรรพชิต เราออกจากพระนครแล้ว เข้าไปสู่ภูเขาหิมวันต์ ได้สร้างอาศรมไว้ ณ ที่ใกล้แม่น้ำภาคีรสี ทำบรรณศาลาเสร็จแล้ว ทำเรือนสำหรับบูชาไฟ เราปรารถนาความเพียรมีใจแน่วแน่ อยู่ในอาศรม เมื่อเราเพ่งฌานอยู่ในมณฑปก็ดี ที่โคนไม้ก็ดี ในเรือนว่างก็ดี ความสะดุ้งย่อมไม่มีแก่เรา เราไม่เห็นภัยที่น่าหวาดกลัวเลย ในกาลนั้น พระสัมพุทธเจ้าพระนามว่าสุเมธผู้เลิศ ประกอบด้วยพระกรุณาเป็นมุนี ทรงยังแสงสว่างแห่งญาณให้โชติช่วง เสด็จอุบัติในโลก โดยรอบอาศรมของเรา มียักษ์ (เทวดา) ผู้มีฤทธิ์อยู่ เมื่อพระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐ อุบัติขึ้นแล้ว ยักษ์บอกกะเราในกาลนั้นว่า พระพุทธเจ้าพระนามว่าสุเมธผู้มีจักษุ เสด็จอุบัติแล้วในโลก ทรงยังหมู่สัตว์ทั้งปวงให้ข้าม แม้ท่านพระองค์ก็จักทรงให้ข้ามได้ขณะนั้น เราฟังคำของยักษ์แล้วมีความสลดใจ คิดอยู่ว่า พุทโธ พุทโธ เก็บอาศรมไว้ ทิ้งฟืนสำหรับบูชาไฟ และเก็บสันถัด ไหว้อาศรมแล้ว ออกจากป่าใหญ่เราถือเอาไม้จันทน์จากที่นั้น จากบ้านนี้ไปบ้านโน้น จากเมืองนี้ไปเมืองโน้น แสวงหาพระพุทธเจ้าอยู่ ได้เข้าไปเฝ้าพระองค์ สมัยนั้น พระผู้มีพระภาคพระนามว่าสุเมธผู้นำของโลกทรงประกาศสัจจะ ๔ ยังหมู่ชนเป็นอันมากให้ตรัสรู้อยู่ เราประนมกรอัญชลีเหนือเศียรเกล้า กระทำวันทนาการ ถวายบังคมพระสัมพุทธเจ้าแล้ว ได้กล่าวคาถาเหล่านี้ว่า เมื่อต้นมะลิซ้อนดอกบาน กลิ่นหอมฟุ้งไปในที่ใกล้ ข้าแต่พระวีรเจ้า พระองค์มีกลิ่นคือคุณ

หอมขจรไปทั่วทิศ เมื่อต้นจัมปา ต้นกระถินพิมาน ต้นอุโลก ต้นการเกต และต้นรัง กำลังดอกบาน กลิ่นหอมฟุ้งไปตามลม ข้าพระองค์สูดกลิ่นของพระองค์จากภูเขาหิมวันต์มาจนถึงที่นี่ ข้าแต่พระมหาวีรเจ้า ผู้เชษฐบุรุษของโลก มียศมาก ข้าพระองค์ขอบูชาพระองค์ เราได้ทาพระพุทธเจ้าพระนามว่าสุเมธผู้นำของโลก ด้วยแก่นจันทน์อันประเสริฐ ยังจิตของตนให้เลื่อมใสแล้ว ได้ยืนนิ่งอยู่ ณ ที่นั่น พระผู้มีพระภาคพระนามว่าสุเมธเชษฐบุรุษของโลก ผู้ประเสริฐกว่านระ ประทับนั่ง ณ ท่ามกลางภิกษุสงฆ์แล้ว ได้ตรัสพระคาถาเหล่านี้ว่า ผู้ใดสรรเสริญคุณของเรา และได้บูชาเราด้วยแก่นจันทน์ เราจักพยากรณ์ผู้นั้น ท่านทั้งหลายจงฟังเรากล่าว ผู้นี้จักเป็นผู้กล่าวถ้อยคำที่ควรเชื่อถือได้ เป็นพรหม เป็นผู้ซื่อตรง มีตบะ จักมีรัศมีอันสว่างไสวตลอด ๒๕ กัลป จักรื่นรมย์อยู่ในเทวโลกตลอด ๒๖,๐๐๐ กัลป จักได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิราช ๑,๐๐๐ ครั้ง จักได้เป็นจอมเทวดาเสวยรัชสมบัติในเทวโลก ๓๓ ครั้ง จักได้เป็นพระเจ้าประเทศราชอันไพบูลย์โดยคณานับมิได้ คนผู้นี้จุติจากเทวโลกนั้นแล้ว จักถึงความเป็นมนุษย์ ประกอบด้วยบุญกรรม จักเป็นบุตรพราหมณ์ จักได้เป็นศิษย์ของพราหมณ์ชื่อว่าพาวรี ผู้เล่าเรียนทรงจำมนต์ ถึงที่สุดแห่งไตรเพท ถึงพร้อมด้วยลักษณะ ๓ ประการ จักเป็นผู้รู้จบมนต์ เราได้เข้าไปเฝ้าพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระนามว่าโคดมศากยบุตร ได้ทูลถามปัญหาอันละเอียดยังใจให้โสมนัส กำหนดรู้อาสวะทั้งปวงแล้ว เป็นผู้ไม่มีอาสวะอยู่ เราดับไฟ ๓ กอง ได้สิ้นแล้ว ถอนภพขึ้นได้ทั้งหมดแล้ว กำหนดรู้อาสวะทั้งปวงแล้ว เป็นผู้ไม่มีอาสวะอยู่ เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว ถอนภพขึ้นได้ทั้งหมดแล้ว ตัดกิเลสเครื่องผูกดังช้างตัดเชือกแล้ว เป็นผู้ไม่มีอาสวะอยู่ การที่เราได้มาในสำนักพระพุทธเจ้าของเรานี้ เป็นการมาดีแล้วหนอ วิชชา ๓ เราบรรลุแล้วโดยลำดับ พระพุทธศาสนา เราได้ทำเสร็จแล้ว คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระโตเทยยเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ โตเทยยเถราปทาน.

ชตุกัณณิกเถราปทานที่ ๙ (๔๐๙)

ว่าด้วยผลแห่งการบำรุงพระพุทธองค์

[๔๑๑] ในกาลนั้น เราเป็นบุตรเศรษฐีอยู่ในนครหงสวดี เพียบพร้อมแวดล้อมอยู่ด้วยกามคุณทั้งหลาย ในกาลนั้น เราขึ้นอยู่ในปราสาท ๓ หลัง ใช้สอยโภคสมบัติมากมาย แวดล้อมด้วยการฟ้อนรำขับร้องอยู่ในปราสาทนั้น นักดนตรีอันประกอบด้วยเครื่องประโคมอย่างดีมาประโคมเรา หญิงทั้งปวงบำเรอเรา นำเอาใจของเราไป นักเจลาวกา นักวามนิกา กุณชวาสีหิมชฺณิตา นักห้อยโหน นักจำอวด ย่อมแวดล้อมเราอยู่ทุกเมื่อ คนเฝ้ายาม คนตีกลอง นักเต้นรำ นักฟ้อนรำ ละคร และพวกดีดสีตีเป่าเป็นอันมาก แวดล้อมเราอยู่ทุกเมื่อ ช่างกัลบก คนรับใช้เมื่ออาบน้ำ พ่อครัว ช่างดอกไม้ สุปาสกา ช่างกัลบก และนักมวย ทั้งหมดแวดล้อมเราอยู่ทุกเมื่อ เมื่อคนเหล่านั้นแสดงกีฬาอยู่ เมื่อเราชื่นชมการบำเรอที่คนเหล่านั้นทำ เราย่อมไม่รู้คืนและวัน เปรียบเหมือนพระอินทร์ในดาวดึงส์ คนเดินทาง คนกำพร้า คนขอทาน นักสืบ (นักเที่ยว) เป็นอันมาก ย่อมเข้ามาขอเราจนถึงเรือนเป็นนิตย์ สมณะและพราหมณ์ทั้งหลายผู้เป็นบุญเขตอย่างยิ่ง เมื่อจะยังบุญของเราให้เจริญ ย่อมมาจนถึงเรือนเรา พวกนิครนถ์นุ่งผ้าลฏุกา เอาดอกไม้กรองนุ่ง ถือไม้ ๓ อัน ขมวดผมรวมกัน ทั้งปวง ย่อมมาหาเราจนถึงเรือน พวกอาชีวกถอนผม ถือว่าตนประเสริฐ เกลือกกลั้วด้วยละอองธุลีเหล่านี้ ย่อมมาหาเราจนถึงเรือน *ปริวฏฺฏกา สิทฺธปตฺตา โกธปุคฺคนิกา พหุตปสี วนจารี จ* ย่อมมาหาเราจนถึงเรือน คนตาบอด คนทมิฬ *สากุฬา มลยาฬกา สวรา โยนกา เจว* ย่อมมาหาเราจนถึงเรือน *คนฺธกา มุณฺฑกา สพฺเพ กุฏฺฐลา สานุวินฺทกา อาราว จีนรฏฺฐา จ* ย่อมมาหาเราจนถึงเรือน *อลสนฺทกา ปลฺลวกา ปพฺพตานคฺคมารุหา พาหิกา เจตปุตฺตา จ* ย่อมมาหาเราจนถึงเรือน ชาวมธุรรัฐ ชาวโกศลรัฐ ชาวกาสี ชาวหัตถิบุรี ชาวอิสินทรัฐ ชาวมักกลรัฐ ย่อมมาหาเราจนถึงเรือน *เจลาวกา อารมฺพา จ โอภาสา เมฆลา พหู ขุทฺทกา สุทฺทกา เจว* ย่อมมาหาเราจนถึงเรือน *โรหกา สินฺธวา เจว จิตฺตกา เอกกณฺณิกา สุรฏฺฐา อปรนฺตาจ* ย่อมมาหาเราจนถึงเรือน *สุปารกา กุมาราจ มลยา โสณฺณภูมิกา วิชฺชิหารา จ เต สพฺเพ* ย่อมมาหาเราจนถึงเรือน ช่างสาน ช่างหูก ช่างหนัง ช่างถาก คนงาน และช่างหม้อ ย่อมมาหาเราจนถึงเรือน ช่างแก้ว ช่างเหล็ก ช่างทอง ช่างเย็บผ้า และช่างดีบุก ทั้งหมดนั้น ย่อมมาหาเราจนถึงเรือน ช่างศร ช่างกลึง คนรับใช้ส่งของ ช่างปรุงของหอม ช่างย้อม และช่างชุน ย่อม

มาหาเราจนถึงเรือน คนขายน้ำมัน คนหาฟืน คนหาบน้ำ คนรับใช้ คนหุงต้ม คนตักน้ำ ย่อมมาหาเราจนถึงเรือน คนเฝ้าประตู ทหาร ช่างกรองดอกไม้ คนทิ้งดอกไม้ ควาญช้าง คนเลี้ยงช้าง ย่อมมาหาเราจนถึงเรือน เราได้ถวายแก่พระราชาพระนามว่าอานันทะทุกอย่าง เรายังความพร่องด้วยรัตนะ มีวรรณ ๗ ประการให้เต็ม คนทั้งหมดมากด้วยกันมีวรรณะต่างกันเหล่าใด ที่เราตั้งไว้แล้ว เรารู้จิตของคนเหล่านั้นแล้วให้เขาอิ่ม (พอใจ) แม้ด้วยรัตนะ เมื่อดนตรีมีเสียงไพเราะบรรเลงอยู่ เมื่อกลองดังก้องอยู่ เมื่อสังข์เขาเป่าอยู่ เรารื่นรมย์อยู่ในเรือนของตน สมัยนั้น พระผู้มีพระ-ภาคพระนามว่าปทุมุตระ พระองค์ผู้มีจักษุ พร้อมด้วยภิกษุขีณาสพประมาณแสนรูป เสด็จดำเนินไปตามถนนด้วยกัน ทรงยังทิศทั้งปวงให้สว่างโชติช่วง เหมือนต้นไม้ประจำทวีป เมื่อพระองค์ผู้นำของโลกกำลังเสด็จไป กลองทั้งปวงยังดังก้องอยู่ รัศมีของพระองค์สว่างไสวดุจพระอาทิตย์อุทัย ฉะนั้น ขณะนั้น แสงสว่างจ้าส่องเข้าไปภายในเรือนของเรา ด้วยพระรัศมีที่ส่องเข้าไปทางช่องหน้าต่าง เราเห็นรัศมีของพระพุทธเจ้าแล้ว ได้กล่าวกะพวกบริษัทว่า พระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐสุดเสด็จมาถึงถนนนี้แน่แล้ว เรารีบลงจากปราสาทแล้ว ได้ไปสู่ระหว่างถนน ถวายบัง-คมพระสัมพุทธเจ้า ได้กราบทูลดังนี้ว่า ขอพระพุทธเจ้าพระนามว่าปทุมุตระทรงอนุเคราะห์ข้าพระองค์ พระมุนีพระองค์นั้นพร้อมด้วยพระอรหันต์แสนรูป ทรงรับนิมนต์ ครั้นเรานิมนต์พระสัมพุทธเจ้าแล้ว ได้นำพระองค์มาสู่เรือนของตน อังคาสพระมหามุนีให้ทรงอิ่มหนำ ด้วยข้าวและน้ำในเรือนนั้น เรารู้เวลาที่พระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐสุด ผู้คงที่กำลังเสวย ได้บำรุงพระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐสุด ด้วยการขับร้องและดนตรี พระพุทธเจ้าพระนามว่าปทุมุตระผู้ทรงรู้แจ้งโลก ควรรับเครื่องบูชา ประทับนั่งอยู่ภายในเรือน ได้ตรัสพระคาถาเหล่านี้ว่า ผู้ใดบำรุงเราด้วยดนตรีแลได้ถวายข้าวน้ำแก่เรา เราจักพยากรณ์ผู้นั้น ท่านทั้งหลายจงฟังเรากล่าว คนผู้นี้จักเป็นผู้มีอาหารมากมาย มีเงิน มีโภชนะ เสวยรัชสมบัติผู้เดียวในทวีปทั้ง ๔ จักสมาทานศีล ๕ ยินดีในกรรมบถ ๑๐ ครั้นสมาทานแล้วก็ประพฤติ ยังบริษัทให้ศึกษา นางสาวแสนคน อันประดับประดาสวยงาม จักบรรเลงดนตรีบำเรอผู้นี้อยู่เป็นนิตย์ นี้เป็นผลแห่งการบำรุง ผู้นี้จักรื่นรมย์อยู่ในเทวโลกตลอด ๓ หมื่นกัลป จักได้เป็นจอมเทวดา เสวยรัชสมบัติในเทวโลก ๖๔ ครั้ง จักได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิ ๗๔ ครั้ง จักได้เป็นพระเจ้าประเทศราชอันไพบูลย์โดยคณนานับมิได้ ในแสนกัลปแต่กัลปนี้ พระศาสดามีพระนามชื่อว่าโคดม ซึ่งมีสมภพในวงศ์พระเจ้าโอกกากราช จักเสด็จอุบัติในโลก ผู้นี้เข้าถึงกำเนิดใด คือเป็นเทวดาหรือมนุษย์ จักเป็นผู้เล่าเรียนรู้จบไตรเพท จักเที่ยวแสวงหาประโยชน์อันสูงสุดอยู่ในแผ่นดิน ในกาลนั้น และภาย-

หลัง เขาบวชแล้ว อันกุศลมูลตักเตือนแล้ว จักยินดียิ่งในศาสนาของพระผู้มีพระภาคพระนามว่าโคดม ผู้นี้จักยังพระสัมพุทธเจ้าพระนามว่าโคดมศากยบุตรให้โปรดปราน เผากิเลสทั้งหลายแล้ว จักได้เป็นพระอรหันต์ วันนี้ เราเป็นผู้ไม่ครั่นคร้ามอยู่ในศาสนาของพระศากยบุตร เปรียบเหมือนพระยาเสือโคร่ง และพระยาไกรสรราชสีห์ในป่าใหญ่ ฉะนั้น เราไม่เห็นการบังเกิดของเราในเทวโลกก็ดี ในมนุษยโลกก็ดี เป็นคนยากจนหรือเข็ญใจเลย นี้เป็นผลแห่งการบำรุงพระพุทธเจ้า เราเป็นผู้ขวนขวายในวิเวก สงบระงับ ไม่มีอุปธิ ตัดกิเลสเครื่องผูกดังช้างตัดเชือกแล้ว เป็นผู้ไม่มีอาสวะอยู่ เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว ถอนภพขึ้นได้ทั้งหมดแล้ว ตัดกิเลสเครื่องผูกดังช้างตัดเชือกแล้ว เป็นผู้ไม่มีอาสวะอยู่ การที่เราได้มาในสำนักพระพุทธเจ้าของเรานี้ เป็นการมาดีแล้วหนอ วิชชา ๓ เราบรรลุแล้วโดยลำดับ พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้ชัดแจ้งแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระชตุกัณณิกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ชตุกัณณิกเถราปทาน.

อุเทนเถราปทานที่ ๑๐ (๔๑๐)

ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยดอกบัวบาน

[๔๑๒] ภูเขาชื่อปทุม ตั้งอยู่ในที่ไม่ไกลต่อภูเขาหิมวันต์ เราทำอาศรมสร้างบรรณศาลาอย่างดีไว้ใกล้ภูเขาปทุมนั้น ที่ใกล้ภูเขานั้นมีแม่น้ำท่าน้ำราบเรียบน่ารื่นรมย์ใจ น้ำใสแจ๋ว เย็นจืดสนิท น้ำไหลอยู่เป็นนิตย์ ในกาลนั้น ปลาสลาด ปลากระบอก ปลาสวาย ปลาเค้า และปลาตะเพียน อยู่ในแม่น้ำย่อมทำแม่น้ำให้งาม ดาดาษไปด้วยต้นมะม่วง ต้นหว้า ต้นกุ่ม ต้นหมากเม่า ต้นราชพฤกษ์ ต้นแคฝอย ย่อมทำอาศรมของเราให้งาม ต้นปรู ต้นมะก่ำหลวง ต้นกะทุ่ม ต้นกาหลง ดอกกำลังบาน กลิ่นหอมฟุ้งไป ย่อมทำอาศรมของเราให้งาม ต้นคำ ต้นสน ต้นกะทุ่ม *หตฺถปาตา จ* กำลังดอกบาน กลิ่น-

หอมตลบอบอวล ย่อมทำอาศรมของเราให้งาม ต้นสมอ ต้นมะขามป้อม ต้นมะม่วง ต้นหว้า ต้นสมอพิเภก ต้นพุทรา ต้นรกฟ้า ต้นมะตูม มีผลมากอยู่ใกล้อาศรมของเรา ต้นอ้อย ต้นกล้วย กำลังผลิดอกออกผลใกล้อาศรมของเรานั้น ไม้กลิ่นหอมตลบอบอวล ย่อมทำให้อาศรมของเรางาม ต้นอโศก จ วรี และต้นสะเดา กำลังดอกบาน กลิ่นหอมตลบอบอวล ย่อมทำให้อาศรมของเรางาม ต้นมะนาว ต้นมะงั่ว ต้นดีหมี มีดอกบาน หอมตลบอบอวล ย่อมทำให้อาศรมของเรางาม ไม้ยางทราย ต้นคณฑี เขมา และต้นจำปา มีดอกบาน กลิ่นหอมตลบอบอวล ย่อมทำให้อาศรมของเรางาม ในที่ไม่ไกล มีสระบัว มีนกจากพรากส่งเสียงร้องอยู่ ดาดาษด้วยบัวขม บัวเผื่อน บัวหลวง และอุบล มีน้ำใสแจ๋ว เย็นจืดสนิท มีท่านำราบเรียบน่ารื่นรมย์ใจ น้ำใสสะอาด เสมอด้วยแก้วผลึก ย่อมทำให้อาศรมของเรางาม ในสระนั้น บัวหลวง บัวขาว บัวอุบล บัวขม และบัวเผื่อน ดอกบานสะพรั่ง ย่อมทำอาศรมของเราให้งาม ปลาสลาด ปลากระบอก ปลาสวาย ปลาเค้า และปลาตะเพียนว่ายอยู่ในสระนั้น ย่อมทำอาศรมของเราให้งาม จระเข้ ปลาฉลาม เต่า คหาโอคหา และงูเหลือมเป็นอันมาก ย่อมทำอาศรมของเราให้งาม นกพิราบ นกเป็ดน้ำ นกจากพราก นกกาน้ำ นกต้อยตีวิด และนกสาลิกา ย่อมทำอาศรมของเราให้งาม มะม่วงหอมน่าดู ต้นลำเจียก ดอกกำลังบาน มีกลิ่นหอมอบอวล ย่อมทำอาศรมของเราให้งาม ราชสีห์ เสือโคร่ง เสือเหลือง หมี หมาป่า หมาไน สัญจรอยู่ในป่าใหญ่ ย่อมทำอาศรมของเราให้งาม ฤาษีทั้งหลาย (เกล้าผมเป็นเชิง) สวมชฎา มีหาบเต็ม นุ่งห่มหนังสัตว์ สัญจรอยู่ในป่าใหญ่ ย่อมทำอาศรมของเราให้งาม บางพวกทรงหนังเสือ มีปัญญา มีความประพฤติสงบ และบริโภคอาหารแต่น้อยทั้งหมดนั้น ย่อมทำอาศรมของเราให้งาม ในกาลนั้น ฤาษีทั้งหลายเอาหาบใส่บ่าเข้าสู่ป่า กินเหง้ามันและผลไม้ อยู่อาศรม ในกาลนั้น ฤาษีเหล่านั้นไม่ต้องนำฟืนมา น้ำสำหรับล้างเท้าก็ไม่ต้องนำมา ด้วยอานุภาพแห่งฤาษีทั้งปวง ฟืนและน้ำย่อมนำตัวมาเอง ฤาษี ๘๔,๐๐๐ ตน ประชุมกันอยู่ในอาศรมนั้น ทั้งหมดนี้เป็นผู้เพ่งฌาน แสวงหาประโยชน์อันสูงสุด ฤาษีเหล่านั้นเป็นผู้มีตบะ ประพฤติพรหมจรรย์ ตักเตือนกันและกัน เป็นผู้แน่นแฟ้น เหาะไปในอากาศได้ทุกคน อยู่ในอาศรมประชุมกันทุก ๕ วัน ไม่ระส่ำระสาย มีความประพฤติสงบระงับ อภิวาทกันและกันแล้ว จึงบ่ายหน้ากลับไปตามทิศ (ที่ตนอยู่) ในกาลนั้น พระชินเจ้าพระนามว่าปทุมุตระ ทรงรู้จบธรรมทั้งปวง พระองค์เสด็จอุบัติขึ้นกำจัดความมืด โดยรอบอาศรมของเรา มียักษ์ (เทวดา) ผู้มีฤทธิ์ ยักษ์ตนนั้นได้บอกข่าวพระสัมพุทธเจ้าพระนามว่า ปทุมุตระแก่เราว่า พระพุทธเจ้าองค์นี้พระนามว่าปทุมุตระ เป็นมหามุนี เสด็จอุบัติแล้ว จงรีบไปเฝ้าพระสัมพุทธเจ้าเถิด ท่านผู้เนียรทุกข์ เราได้

ฟังคำของยักษ์แล้ว มีใจเลื่อมใสยิ่งนัก เก็บอาศรมแล้ว ออกจากป่าในขณะนั้น เมื่อไฟกำลังไหม้ผ้าอยู่ เราออกจากอาศรม พักอยู่กลางทางคืนหนึ่งแล้ว เข้าไปเฝ้าพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าพระนามว่า ปทุมุตระ ผู้ทรงรู้แจ้งโลก สมควรรับเครื่องบูชา กำลังทรงประกาศสัจจะ ๔ แสดงอมฤตบทอยู่ เราถือดอกปทุมอันบานเต็มที่ เข้าไปเฝ้าพระองค์แล้ว มีจิตเลื่อมใสโสมนัส ถวายบังคมพระพุทธเจ้า บูชาพระสัมพุทธเจ้าพระนามว่าปทุมุตระ แล้วเอาหนังสัตว์ห่มเฉวียงบ่าข้างหนึ่ง สรรเสริญพระองค์ผู้นำของโลกว่า พระสัมพุทธเจ้าผู้ไม่มีอาสวะ ประทับนั่งอยู่ที่นี้ด้วยพระญาณใด เราจักสรรเสริญพระญาณนั้น ท่านทั้งหลายจงฟังเรากล่าว พระสัมพุทธเจ้าทรงตัดกระแสสงสารแล้ว ทรงยังสรรพสัตว์ให้ข้าม สรรพสัตว์นั้นฟังธรรมของพระองค์แล้ว ย่อมข้ามกระแสตัณหาได้ พระองค์เป็นศาสดา เป็นธงชัย เป็นหลัก เป็นที่ยึดหน่วง เป็นที่พึ่ง และเป็นประทีปของสัตว์ทั้งหลาย สูงสุดกว่าสัตว์ คณาจารย์ผู้นำหมู่ประมาณเท่าใด ที่ท่านกล่าวไว้ในโลก พระองค์เป็นผู้มีปัญญาเลิศกว่าคณาจารย์เหล่านั้น คณาจารย์เหล่านั้นนับเป็นภายในของพระองค์ พระองค์ผู้มีปัญญา ทรงยังหมู่ชนเป็นอันมากให้ข้ามพ้นด้วยพระญาณของพระองค์ หมู่ชนอาศัยการได้เฝ้าพระองค์แล้ว จักทำที่สุดทุกข์ได้ ข้าแต่พระองค์ผู้มีจักษุ คันธชาติเหล่าใดเหล่าหนึ่งหอมฟุ้งไปในโลก ข้าแต่พระมหามุนีผู้เป็นนาบุญ คันธชาติเหล่านั้นที่จะเสมอด้วยกลิ่นหอมของพระองค์ไม่มี พระองค์ผู้มีจักษุ ขอจงทรงเปลื้องกำเนิดดิรัจฉาน นรก พระองค์ทรงแสดงบทอันเป็นปัจจัยไม่ปรุงแต่ง สงบระงับ พระพุทธเจ้าพระนามว่าปทุมุตระ ผู้ทรงรู้แจ้งโลก สมควรกับเครื่องบูชา ประทับนั่งในท่ามกลางภิกษุสงฆ์แล้ว ได้ตรัสพระคาถาเหล่านี้ว่า ผู้ใดมีความเลื่อมใสได้บูชาญาณของเรา ด้วยมือทั้งสองของตน เราจักพยากรณ์ผู้นั้น ท่านทั้งหลายจงฟังเรากล่าว ผู้นั้นจักรื่นรมย์อยู่ในเทวโลกตลอด ๓ หมื่นกัลป จักได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิราช ๑,๐๐๐ ครั้ง เราเป็นผู้ได้ลาภอันได้ดีแล้ว เรายังพระพุทธเจ้าผู้มีวัตรงามให้ทรงโปรด กำหนดอาสวะทั้งปวงแล้ว เป็นผู้ไม่มีอาสวะอยู่ เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว ถอนภพขึ้นได้ทั้งหมดแล้ว ตัดกิเลสเครื่องผูกดังช้างตัดเชือกแล้ว เป็นผู้ไม่มีอาสวะอยู่ การที่เราได้มาในสำนักพระพุทธเจ้าของเรานี้ เป็นการมาดีแล้วหนอ วิชชา ๓ เราบรรลุแล้วโดยลำดับ พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระอุเทนเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ อุเทนเถราปทาน.

รวมอปทานที่มีในวรรคนี้ คือ ๑. ติสสเมตเตยยเถราปทาน ๒. ปุณณกเถราปทาน ๓. เมตตคูเถราปทาน ๔. โธตกเถราปทาน ๕. อุปสีวเถราปทาน ๖. นันทกเถราปทาน ๗. เหมกเถราปทาน ๘. โตเทยยเถราปทาน ๙. ชตุกัณณิกเถราปทาน ๑๐. อุเทนเถราปทาน และในวรรคนี้มีคาถา ๓๘๓ คาถา.

จบ เมตเตยยวรรคที่ ๔๑.

เจดีย์ธรรมราชิกา
สร้างโดยพระเจ้านรปติสิธู

ภัททาลิวรรคที่ ๔๒

ภัททาลิเถราปทานที่ ๑

ว่าด้วยผลแห่งการสร้างมณฑป

[๑] พระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระนามว่า สุเมธะ ผู้เลิศ ประกอบด้วยพระกรุณา เป็นมุนี เลิศกว่าโลก ปรารถนาความวิเวก ได้เสด็จเข้าไปยังป่าหิมพานต์ ครั้นแล้ว พระสุเมธสัมมาสัมพุทธเจ้าผู้นำโลก ประเสริฐกว่าบุรุษ ได้ประทับนั่งขัดสมาธิ พระพุทธเจ้าผู้นำโลกพระนามว่าสุเมธะผู้สูงสุดกว่าบุรุษ พระองค์ประทับนั่งขัดสมาธิอยู่ ๗ คืน ๗ วัน เราถือหาบเข้าไปกลางป่า ณ ที่นั้นเราได้เห็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าผู้ข้ามโอฆะได้แล้ว ไม่มีอาสวะ ครั้งนั้น เราจับไม้กวาด กวาดอาศรม ปักไม้สี่อันทำเป็นมณฑป เราเอาดอกรังมามุงมณฑป เราเป็นผู้มีจิตเลื่อมใส โสมนัส ได้ถวายบังคมพระผู้นำโลกแล้ว พระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระนามว่าสุเมธะ ที่ชนทั้งหลายกล่าวกันว่า มีปัญญาดังแผ่นดิน มีพระปัญญาดี ประทับนั่ง ณ ท่ามกลางพระภิกษุสงฆ์ได้ตรัสพระคาถาเหล่านี้ เทวดาทั้งปวงทราบว่า พระพุทธเจ้าจะเปล่งวาจา จึงพากันมาประชุมด้วยคิดว่า พระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐสุด มีพระจักษุ จะทรงแสดงพระธรรมเทศนาโดยไม่ต้องสงสัย พระพุทธเจ้าพระนามว่าสุเมธะ ผู้สมควรรับเครื่องบูชา ประทับนั่งในหมู่เทวดา ได้ตรัสพระคาถาดังต่อไปนี้ ผู้ใดสร้างมณฑปมีดอกรังเป็นเครื่องมุงแก่เราตลอด ๗ วัน เราพยากรณ์ผู้นั้น ท่านทั้งหลายจงฟังเรากล่าว ผู้นั้นเกิดเป็นเทวดาหรือมนุษย์ จักเป็นผู้มีผิวพรรณเหมือนทองคำจักมีโภคทรัพย์ล้นเหลือบริโภคกาม ช้างมาตังคะ ๖ หมื่นเชือกประดับด้วยเครื่องอาภรณ์ทุกชนิด รัดประคน และพานหน้าพานหลังล้วนทองกอปรด้วยเครื่องประดับศรีษะและข่ายทอง มีนายหัตถาจารย์ผู้มีมือถือหอกซัดและขอ ขึ้นขี่ประจำ จักมาสู่ที่บำรุงผู้นั้นทั้งเวลาเย็นเวลาเช้า ผู้นี้จักเป็นผู้อันช้างเหล่านั้นแวดล้อมแล้ว รื่นรมย์อยู่สินธพอาชาไนยโดยกำเนิด ๖ หมื่นม้า ประดับด้วยเครื่องอลังการทุกอย่างเป็นพาหนะว่องไว มีอัสวาจารย์ผู้สวมเกราะถือธนู ขึ้นขี่ประจำ จักแวดล้อมอยู่เป็นนิตย์ นี้เป็นผลแห่งพุทธบูชา รถ ๖ หมื่นคัน ประดับด้วยสรรพาลังการ หุ้มด้วยหนังเสือเหลืองบ้าง ด้วยหนังเสือโคร่งบ้าง มีธงปักหน้ารถ มีคนขับถือธนูสวมเกราะขึ้นประจำ จักแวดล้อมผู้นี้อยู่เป็นนิตย์ นี้เป็นผลแห่งพุทธบูชา บ้าน ๖ หมื่นบริบูรณ์

ด้วยเครื่องใช้ทุกสิ่ง มีทรัพย์และข้าวเปลือกล้นเหลือ บริบูรณ์ดีทุกประการ จักมีปรากฏอยู่ทุกเมื่อ นี้เป็นผลแห่งพุทธบูชา เสนาสี่เหล่า คือ กองช้าง กองม้า กองรถ กองราบ จักแวดล้อมผู้นี้อยู่เป็นนิตย์ นี้เป็นผลแห่งพุทธบูชา ในกัปที่ ๑,๘๐๐ ผู้นี้จักรื่นรมย์อยู่ในเทวโลก จักได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิ ๑,๐๐๐ ครั้ง และจักเสวยราชสมบัติในเทวโลก ๓๐๐ ครั้ง จักได้เป็นพระเจ้าประเทศราชอันไพบูลย์โดยคณนานับไม่ถ้วน ในกัปที่ ๓๐,๐๐๐ พระศาสดามีพระนามว่า โคดม ซึ่งสมภพในวงศ์พระเจ้าโอกกากราชจักเสด็จอุบัติขึ้นในโลก

ข้าพระองค์เป็นทายาทในธรรมของพระองค์ท่าน เป็นโอรสอันธรรมนิรมิตแล้ว กำหนดรู้อาสวะทั้งปวงแล้ว เป็นผู้ไม่มีอาสวะอยู่ ในกัปที่ ๓๐,๐๐๐ (แต่กัปนี้) ข้าพระองค์ได้เห็นพระศาสดาผู้นำโลก ในระหว่างนี้ ข้าพระองค์ได้แสวงหาอมตบท การที่ข้าพระองค์รู้ศาสนธรรมนี้ เป็นลาภของข้าพระองค์ ข้าพระองค์ได้ดีแล้ว วิชชา ๓ ข้าพระองค์บรรลุแล้วโดยลำดับ พระพุทธศาสนา ข้าพระองค์ทำเสร็จแล้ว ข้าแต่พระองค์ผู้เป็นบุรุษอาชาไนย ข้าพระองค์ขอนอบน้อมแด่พระองค์ ข้าแต่พระองค์ผู้สูงสุดกว่าบุรุษ ข้าพระองค์ได้บรรลุอมตบท เพราะกล่าวสดุดีพระพุทธ-ญาณ ข้าพระองค์เข้าในถิ่นกำเนิดใด ๆ คือ จะเป็นเทวดาหรือมนุษย์ย่อมเป็นผู้มีความสุขในที่ทุกสถาน นี้เป็นผลในการที่ข้าพระองค์กล่าวสดุดีพระพุทธญาณ นี้เป็นการเกิดครั้งหลังของข้าพระองค์ ภพสุดท้ายกำลังเป็นไปอยู่ ข้าพระองค์ตัดกิเลสเครื่องผูก ดังช้างตัดเชือกแล้ว เป็นผู้ไม่มีอาสวะอยู่ ข้าพระองค์เผากิเลสทั้งหลายแล้ว ถอนภพขึ้นได้ทั้งหมดแล้ว ตัดกิเลสเครื่องผูก ดังช้างตัดเชือกแล้ว เป็นผู้ไม่มีอาสวะอยู่ การที่ข้าพระองค์ได้มาในสำนักพระพุทธเจ้าของข้าพระองค์นี้เป็นการมาดีแล้วหนอ วิชชา ๓ ข้าพระองค์บรรลุแล้วโดยลำดับ พระพุทธศาสนา ข้าพระองค์ได้ทำเสร็จแล้ว

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ ข้าพระองค์ได้ทำให้แจ้งแล้ว พระพุทธศาสนาข้าพระองค์ได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระภัททาลิเถระได้ภาษิตคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ภัททาลิเถราปทาน.

เอกฉัตติยเถราปทานที่ ๒

ว่าด้วยผลแห่งการกางเศวตฉัตรถวายพระพุทธเจ้า

[๒] ข้าพระองค์ได้สร้างอาศรมซึ่งมีทรายสีขาวสะอาดเกลื่อนกล่นใกล้แม่น้ำจันทภาคา และได้สร้างบรรณศาลาไว้ แม่น้ำจันทภาคานั้น เป็นแม่น้ำที่มีฝั่งลาด มีท่าน้ำราบเรียบ น่ารื่นรมย์ สมบูรณ์ด้วยปลาและเต่า อันจระเข้เสพอาศัย หมี นกยูง เสือเหลือง นกการะเวก และนกสาลิกา ร่ำร้องอยู่ทุกเวลา ช่วยทำอาศรมของข้าพระองค์ให้งดงาม นกดุเหว่าเสียงหวาน และหงส์มีเสียงเสนาะ ร้องอยู่ใกล้อาศรมนั้น ช่วยทำอาศรมของข้าพระองค์ให้งดงาม ราชสีห์ เสือโคร่ง หมู นกยาง หมาป่า และหมาไน บันลือเสียงอยู่ที่ช่องเขา ช่วยทำอาศรมของข้าพระองค์ให้งดงาม เนื้อทราย กวาง หมาจิ้งจอก สุกร มีมาก บันลือเสียงอยู่ที่ช่องเขา ช่วยทำอาศรมของข้าพระองค์ให้งดงาม ต้นราชพฤกษ์ ต้นจำปา ไม้แคฝอย ไม้ยางทราย ไม้อุโลก และต้นอโศก ช่วยทำอาศรมของข้าพระองค์ให้งดงาม ต้นปรู ต้นคัทเค้า ต้นตีนเป็ด เถาตำลึง ต้นคนทีสอ ไม้กรรณิการ์ออกดอกอยู่ใกล้อาศรมของข้าพระองค์ ไม้กากะทิง ต้นรัง และต้นสน บัวขาว ดอกบานสะพรั่ง ใกล้อาศรมนั้น กลิ่นหอมฟุ้งไป ช่วยทำอาศรมของข้าพระองค์ให้งดงาม และที่ใกล้อาศรมนั้นมีไม้โพธิไม้ประดู่ ไม้สะท้อน ต้นรัง และไม้ประยงค์ ดอกบานสะพรั่ง ช่วยทำอาศรมของข้าพระองค์ให้งดงาม ต้นมะม่วง ต้นหว้า ต้นหมากหอมควาย ต้นกระทุ่ม ต้นรังที่งดงาม มีกลิ่นหอมฟุ้งขจรไป ย่อมทำอาศรมของข้าพระองค์ให้งดงาม ต้นอโศก ไม้มะขวิด และต้นภคินีมาลา ดอกบานสะพรั่ง มีกลิ่นหอมฟุ้งขจรไป ย่อมทำอาศรมของข้าพระองค์ให้งดงาม ต้นกระทุ่ม ต้นกล้วย ถั่วฤาษี และต้นมะกล่ำดำ มีผลอยู่เป็นนิตย์ ช่วยทำอาศรมของข้าพระองค์ให้งดงาม ต้นสมอไทย มะขามป้อม มะม่วง หว้า สมอพิเภก กระเบา ไม้รกฟ้า มะตูม ผลิผลอยู่ใกล้ ๆ อาศรมของข้าพระองค์ ในที่ไม่ไกลอาศรม มีสระโบกขรณี มีท่าน้ำราบเรียบ น่ารื่นรมย์ใจ ดารดาษไปด้วยบัวขม กอปทุมและกออุบล กอปทุมกอหนึ่งกำลังดอกตูม กออื่น ๆ มีดอกบาน บ้างก็มีใบและกลีบหลุดลง บานอยู่ใกล้อาศรมของข้าพระองค์ ปลาสลาด ปลากระบอก ปลาสวาย ปลาเค้าและปลาตะเพียน ว่ายอยู่ในน้ำใส ช่วยทำอาศรมของข้าพระองค์ให้งดงาม มะม่วงหอมที่น่าดู กับต้นเกดที่ขึ้นอยู่ริมฝั่ง มีกลิ่นหอมฟุ้งขจรไป ช่วยทำอาศรมของข้าพระองค์ให้งดงาม น้ำหวานที่ไหลออกจากเหง้า รสหวานปานดังน้ำผึ้ง นมสดและเนยใส มีกลิ่น

หอมฟุ้งขจรไป ย่อมทำอาศรมของข้าพระองค์ให้งดงาม ใกล้อาศรมนั้น มีกองทรายที่สวยงาม อันน้ำเสพแล้วเกลื่อนไป ดอกไม้หล่นไป ดอกไม้บาน สีขาว ๆ ช่วยทำอาศรมของข้าพระองค์ให้งดงาม ฤาษีทั้งหลายสวมชฎามีหาบเต็ม นุ่งหนังสัตว์ทั้งเล็บ ทรงผ้าเปลือกไม้กรอง ย่อมยังอาศรมของข้าพระองค์ให้งดงาม ฤาษีทั้งหลายทอดตาดูประมาณชั่วแอก มีปัญญา มีความประพฤติสงบ ไม่ยินดีในความกำหนัดในกาม อยู่ในอาศรมของข้าพระองค์ ฤาษีทั้งหลายผู้มีขนรักแร้และเล็บงอกยาว ฟันเขลอะ มีธุลีบนศรีษะ ทรงธุลีละอองและของเปรอะเปื้อน ล้วนอยู่ในอาศรมของข้าพระองค์ ฤาษีเหล่านั้นถึงที่สุดแห่งอภิญญา เหาะเหินเดินอากาศได้ เมื่อเหาะขึ้นสู่ท้องฟ้า ย่อมทำให้อาศรมของข้าพระองค์งดงาม ครั้งนั้น ข้าพระองค์อันศิษย์เหล่านั้นแวดล้อมอยู่ในป่า เป็นผู้เพียบพร้อมด้วยความยินดีในฌาน ไม่รู้กลางวันกลางคืน ก็สมัยนั้นพระผู้มีพระภาคมหามุนี พระนามว่าอัตถทัสสี เป็นนายกของโลก เสด็จอุบัติขึ้น ยังความมืดให้พินาศไป ครั้งนั้นศิษย์คนหนึ่งได้มายังสำนักของข้าพระองค์ เขาประสงค์จะเรียนลักษณะชื่อว่าฉฬังคะ ในคัมภีร์พระเวท พระพุทธเจ้าพระนามว่าอัตถทัสสี ผู้เป็นมหามุนี ทรงอุบัติขึ้นในโลก เมื่อทรงประกาศสัจจะ ๔ ทรงแสดงอมตบท ข้าพระองค์เป็นผู้ยินดี ร่าเริงบันเทิงจิต มีหมวดธรรมอย่างอื่นเป็นที่มานอน ออกจากอาศรมแล้ว พูดดังนี้ว่า พระพุทธเจ้าผู้มีลักษณะอันประเสริฐ ๓๒ ประการ เสด็จอุบัติขึ้นแล้วในโลก มาเถอะท่านทั้งหลาย เราทุกคนจักไปยังสำนักของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ศิษย์เหล่านั้นผู้ปฏิบัติตามคำสั่งสอนถึงที่สุดในสัทธรรม แสวงหาประโยชน์อย่างเยี่ยมได้รับปากว่า ดีแล้ว ในกาลนั้น พวกเขาผู้สวมชฎามีหาบเต็ม นุ่งหนังสัตว์พร้อมทั้งเล็บ เสาะหาประโยชน์อย่างเยี่ยม ได้ออกจากป่าไป สมัยนั้น พระผู้มีพระภาคผู้มีพระยศใหญ่พระนามว่าอัตถทัสสี เมื่อทรงประกาศสัจจะ ๔ ได้ทรงแสดงอมตบท ข้าพระองค์ถือเศวตฉัตรกั้นถวายแด่พระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐ ข้าพระองค์ ครั้นกั้นถวายวันหนึ่งแล้ว ได้ถวายบังคมพระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐสุด ก็พระผู้มีพระภาคพระนามว่าอัตถทัสสี เชษฐบุรุษของโลก ประเสริฐกว่านรชนประทับนั่งในท่ามกลางพระภิกษุสงฆ์แล้ว ได้ตรัสพระคาถาเหล่านี้ว่า ผู้ใดมีจิตเลื่อมใส ได้กั้นเศวตฉัตรให้เราด้วยมือทั้งสองของตน เราจักพยากรณ์ผู้นั้น ท่านทั้งหลายจงฟังเรากล่าวเมื่อผู้นี้เกิดในเทวดาหรือมนุษย์ ชนทั้งหลายจักคอยกั้นเศวตฉัตรให้ทุกเมื่อ นี้เป็นผลแห่งการกั้นฉัตรถวาย ผู้นี้จักรื่นรมย์อยู่ในเทวโลก ๗๗ กัป จักได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิราช ๑,๐๐๐ ครั้ง จักเสวยราชสมบัติในเทวโลก ๗๗ ครั้ง จักได้เป็นพระเจ้าประเทศราชอันไพบูลย์โดยคณนานับไม่ถ้วน ในกัปที่ ๑,๘๐๐ พระพุทธเจ้าพระนามว่า โคดมศากยบุตร จักเสด็จอุบัติ

กำจัดความมืดมนอนธการให้พินาศ เขาจักเป็นทายาทในธรรมของพระพุทธเจ้าพระองค์นั้น เป็นโอรสอันธรรมนิรมิตแล้ว จักกำหนดรู้อาสวะทั้งปวงแล้ว เป็นผู้ไม่มีอาสวะปรินิพพานในระหว่างกาล นับตั้งแต่ข้าพระองค์ได้ทำกรรม คือ ได้กั้นเศวตฉัตรถวายแด่พระพุทธเจ้ามา ข้าพระองค์ไม่รู้จักเศวตฉัตรที่ไม่ถูกกั้น ชาตินี้เป็นชาติหลังสุดของข้าพระองค์ ภพสุดท้ายกำลังเป็นไปอยู่ ทุกวันนี้ เหนือศรีษะของข้าพระองค์ได้มีการกั้นเศวตฉัตร ซึ่งเป็นไปตลอดกาลเป็นนิตย์ โอ ข้าพระองค์ได้ทำกรรมไว้ดีแล้วแด่พระพุทธเจ้าพระนามว่า อัตถทัสสี ผู้คงที่ ข้าพระองค์เป็นผู้สิ้นอาสวะทั้งปวงแล้ว บัดนี้ ภพใหม่มิได้มี ข้าพระองค์เผากิเลสทั้งหลายแล้ว ถอนภพขึ้นได้ทั้งหมดแล้ว ตัดกิเลสเครื่องผูก ดังช้างตัดเชือกแล้ว เป็นผู้ไม่มีอาสวะอยู่ การที่ข้าพระองค์ได้มาในสำนักพระพุทธเจ้าของข้าพระองค์นี้ เป็นการมาดีแล้ว วิชชา ๓ ข้าพระองค์บรรลุแล้วโดยลำดับ คำสอนของพระพุทธเจ้าข้าพระองค์ได้ทำเสร็จแล้ว

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ ข้าพระองค์ทำให้เสร็จแล้ว คำสอนของพระพุทธเจ้าข้าพระองค์ได้กระทำแจ้งแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระเอกฉัตติยเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ เอกฉัตติยเถราปทาน.

ติณสูลกฉาทนิยเถราปทานที่ ๓

ว่าด้วยผลแห่งการถวายดอกมะลิซ้อนเป็นพุทธบูชา

[๓] ครั้งนั้น เราได้พิจารณาถึงความเกิด ความแก่ และความตาย ผู้เดียวได้ออกบวชเป็นบรรพชิต เราเที่ยวไปโดยลำดับได้ไปถึงฝั่งแม่น้ำคงคา ได้เห็นพื้นแผ่นดินที่ฝั่งแม่น้ำคงคานั้น เรียบราบ สม่ำเสมอ จึงได้สร้างอาศรมขึ้นที่ฝั่งแม่น้ำคงคานั้น อยู่ในอาศรมของเรา ที่จงกรมซึ่งประกอบด้วยหมู่นกนานาชนิด เราได้ทำไว้อย่างสวยงาม สัตว์ทั้งหลายอยู่ใกล้เรา และส่งเสียงน่ารื่นรมย์ เรารื่นรมย์อยู่กับสัตว์เหล่านั้น อยู่ในอาศรม ที่ใกล้อาศรมของเรามีมฤคราชสี่เท้าออกจากที่อยู่แล้ว มันคำรามเหมือน

อสนีบาต ก็เมื่อมฤคราชคำราม เราเกิดความร่าเริง เราค้นหามฤคราชอยู่ ได้เห็นพระพุทธเจ้าผู้นำโชค ครั้นได้เห็นพระพุทธเจ้าผู้นำชั้นเลิศของโลกพระนามว่าติสสะ ผู้ประเสริฐกว่าเทวดาแล้ว เป็นผู้ร่าเริง มีจิตบันเทิง เอาดอกกากะทิงบูชาพระองค์ ได้ชมเชยพระผู้นำโลก ผู้เด่นเหมือนพระอาทิตย์ บานเหมือนไม้พระยารัง รุ่งโรจน์เหมือนดาวประกายพฤกษ์ว่า พระองค์ผู้สัพพัญญู ทำข้าพระองค์พร้อมทั้งเทพยดาให้สว่าง ด้วยพระญาณของพระองค์ บุคคลทำให้พระองค์โปรดปรานแล้ว ย่อมพ้นจากชาติได้ เพราะไม่ได้เฝ้าพระสัพพัญญูพุทธเจ้าผู้เห็นธรรมทั้งปวง สัตว์ทั้งหลายที่ถูกราคะและโทสะทับถมจึงพากันตกนรกอเวจี เพราะอาศัยการได้เข้าเฝ้าพระองค์ผู้สัพพัญญูนายกของโลก สัตว์ทั้งปวงจึงหลุดพ้นจากภพ ย่อมถูกต้องอมตบทเมื่อใด พระพุทธเจ้าผู้มีพระปัญญาจักษุ เปล่งรัศมี อุบัติขึ้น เมื่อนั้นพระองค์ทรงเผากิเลสแล้ว ทรงแสดงแสงสว่าง เราได้กล่าวสดุดีพระสัมพุทธเจ้าพระนามว่าติสสะ ผู้เป็นนายกชั้นเลิศของโลกแล้ว เป็นผู้ร่าเริง มีจิตบันเทิง เอาดอกมะลิซ้อนบูชาพระองค์ พระพุทธเจ้า พระนามว่าติสสะ ผู้นำชั้นเลิศของโลก ทรงทราบความดำริของเรา ประทับนั่งบนอาสนะของพระองค์แล้ว ได้ตรัสพระคาถาเหล่านี้ว่า ผู้ใดเป็นผู้เลื่อมใส ได้เอาดอกไม้บังเราด้วยมือของตน เราจักพยากรณ์ผู้นั้น ท่านทั้งหลายจงฟังเรากล่าว ผู้นั้นจักเสวยราชสมบัติในเทวโลก ๒๕ ครั้ง จักได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิ ๗๕ ครั้ง จักได้เป็นพระเจ้าประเทศราชอันไพบูลย์โดยคณนานับมิได้ ผลแห่งกรรมนั้น เป็นผลแห่งการบูชาด้วยดอกไม้ ก็บุรุษที่ได้เอาดอกไม้บังเราทั้งเย็นและเช้า เป็นผู้ประกอบด้วยบุญกรรม จักปรากฏต่อไปข้างหน้า เขาปรารถนาสิ่งใด ๆ สิ่งนั้น ๆ จักปรากฏตามความประสงค์ เขาทำความดำริชอบให้บริบูรณ์แล้ว จักเป็นผู้ไม่มีอาสวะ ปรินิพพาน เขาเผากิเลส มีสติสัมปชัญญะ นั่งบนอาสนะเดียว บรรลุอรหัตได้ เราเมื่อเดิน ยืน นั่ง หรือนอน ย่อมระลึกถึงพระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐสุดอยู่ทุกขณะ ความพร่องในปัจจัยนั้น ๆ คือ จีวร บิณฑบาต ที่นอนที่นั่ง และคิลานปัจจัยมิได้มีแก่เรา นี้เป็นผลแห่งพุทธบูชา บัดนี้ เราบรรลุอมตบทอันสงบระงับ เป็นธรรมยอดเยี่ยม กำหนดรู้อาสวะทั้งปวงแล้ว เป็นผู้ไม่มีอาสวะอยู่ ในกัปที่ ๕๒ แต่กัปนี้ เราได้บูชาพระพุทธเจ้าอันใด ด้วยการบูชานั้น เราจึงไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งพุทธบูชา เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว ถอนภพขึ้นได้ทั้งหมดแล้ว ตัดกิเลสเครื่องผูกดังช้างตัดเชือกแล้ว เป็นผู้ไม่มีอาสวะอยู่ การที่เราได้มาในสำนักพระพุทธเจ้าของเรานี้เป็นการมาดีแล้วหนอ วิชชา ๓ เราได้บรรลุแล้วโดยลำดับ พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว

คุณวิเศษเหล่านี้คือ ปฏิสัมภิทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว

พระพุทธศาสนาเราทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระติณสูลกฉาทนิยเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ติณสูลกฉานิยเถราปทาน.

มธุมังสทายกเถราปทานที่ ๔

ว่าด้วยผลแห่งการถวายเนื้อสุกรผสมน้ำผึ้ง

[๔] เราเป็นคนฆ่าหมูอยู่ในนครพันธุมดี เราเลือกเอาเนื้อดี ๆ มาเทลงแช่น้ำผึ้ง เราได้ไปสู่ที่ประชุมสงฆ์ ถือเอาบาตรมาใบหนึ่ง เอาเนื้อใส่บาตรนั้นให้เต็มแล้ว ได้ถวายแก่พระภิกษุสงฆ์ ครั้งนั้น เราได้ถวายแก่พระสังฆเถระ ด้วยคิดว่าเพราะเอาเนื้อใส่บาตรให้เต็มนี้ เราจักได้สุขอันไพบูลย์ เสวยสมบัติ ๒ อย่าง อันกุศลมูลตักเตือนเราแล้ว เมื่อถึงภพสุดท้ายจักเผากิเลสได้ เรายังจิตให้เลื่อมใสในทานนั้นแล้ว ได้ไปยังดาวดึงสพิภพ ณ ที่นั้น เรากิน ดื่ม ได้สุขอย่างไพบูลย์ ที่มณฑป หรือโคนไม้ เรานึกถึงบุรพกรรมเสมอ ห่าฝน คือ ข้าวและน้ำ ย่อมตกลงมาเพื่อเราในครั้งนั้น ชาตินี้เป็นครั้งสุดท้ายของเรา ภพหลังกำลังเป็นไป ถึงในภพนี้ ข้าวและน้ำก็ตกลงมาเพื่อเราตลอดกาลทุกเมื่อ เพราะมธุทานนั่นแหละ เราท่องเที่ยวไปในภพ กำหนดรู้อาสวะทั้งปวงแล้ว เป็นผู้ไม่มีอาสวะอยู่ใน กัปที่ ๙๑ แต่กัปนี้ เราได้ให้ทานใด ด้วยทานนั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งมธุทาน เราเผากิเลสแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระมธุมังสทายกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ มธุมังสทายกเถราปทาน.

นาคปัลลวกเถราปทานที่ ๕

ว่าด้วยผลแห่งการถวายกิ่งไม้กากะทิงบูชา

[๕] เราอาศัยอยู่ในสวนหลวงในพระนครพันธุมดี พระพุทธเจ้าผู้นำโลก ได้ประทับอยู่ใกล้อาศรมของเรา เราถือเอากิ่งไม้กากะทิงไปปักไว้ข้างหน้าพระพุทธเจ้า เรามีจิตเลื่อมใสโสมนัส ได้ถวายอภิวาทพระสุคตเจ้า ในกัปที่ ๙๑ แต่กัปนี้ เราได้เอากิ่งไม้บูชา ด้วยการบูชานั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งพุทธบูชา เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนา เราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระนาคปัลลวกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ นาคปัลลวกเถราปทาน.

เอกทีปิยเถราปทานที่ ๖

ว่าด้วยผลแห่งการตามประทีปเป็นพุทธบูชา

[๖] เมื่อพระสุคตเจ้าผู้นำโลกพระนามว่าสิทธัตถะ ปรินิพพานแล้ว ชนทั้งปวงทั้งเทวดาและมนุษย์ ต่างก็บูชาพระองค์ผู้สูงสุดกว่าสัตว์ และเมื่อเขาช่วยกันยกพระผู้นำโลกพระนามว่าสิทธัตถะ ขึ้นบนเชิงตะกอน ชนทั้งหลายพากันบูชาเชิงตะกอนของพระศาสดาตามกำลังของตน เราได้ตามประทีปไว้ไม่ไกลเชิงตะกอน ประทีปของเราลุกโพลงจนพระอาทิตย์ขึ้น เพราะกรรมที่ได้ทำไว้ดีแล้วนั้น และเพราะความตั้งใจชอบ เราละร่างมนุษย์แล้ว ได้ไปสู่ดาวดึงสพิภพ เขาย่อมทราบกันว่า วิมานอันบุญกรรมได้ทำไว้เป็นอย่างดี เพื่อเรา ในดาวดึงสพิภพนั้น ชื่อว่าเอกทีป ประทีปแสนดวงส่องสว่างอยู่ในวิมานของเรา ร่างกายของเรารุ่งเรืองอยู่ทุกเมื่อเหมือนพระอาทิตย์ที่กำลังอุทัยฉะนั้น สรีระของเรามีแสงสว่างด้วยรัศมีในกาลทุกเมื่อ เรามองเห็นได้ตลอดด้วยจักษุ ทะลุฝา กำแพง ภูเขา โดยรอบร้อยโยชน์ รื่นรมย์ อยู่ใน

เทวโลก ๗๗ ครั้ง เสวยราชสมบัติในเทวโลก ๓๑ ครั้ง ได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิราช ๒๘ ครั้ง เป็นพระเจ้าประเทศราชอันไพบูลย์โดยคณนานับมิได้ เราจุติจากเทวโลกแล้ว เกิดในครรภ์ของมารดา นัยน์ตาของเราผู้แม้จะอยู่ในครรภ์ของมารดาก็ไม่วินาศ เรามีอายุ ๔ ขวบแต่กำเนิดก็ได้ออกบวชเป็นบรรพชิต ได้บรรลุอรหัตแต่ยังไม่ถึงกึ่งเดือน เราชำระทิพยจักษุให้บริสุทธิ์แล้ว ถอนภพขึ้นได้ทั้งหมดแล้ว ตัดกิเลสทั้งปวงขาดแล้ว นี้เป็นผลแห่งประทีปดวงเดียว นอกฝา นอกกำแพง และถึงภูเขาทั้งสิ้น เราก็เห็นทะลุไปได้ นี้ก็เป็นผลแห่งประทีปดวงเดียว สำหรับเรา ภูมิภาคที่ขรุขระ ย่อมเป็นภาพที่ราบเรียบ ความมืดย่อมไม่ปรากฏมี เราไม่เห็นความมืด นี้ก็เป็นผลแห่งประทีปดวงเดียว ในกัปที่ ๙๔ แต่กัปนี้ เราได้ถวายประทีปใด ด้วยการถวายประทีปนั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้ก็เป็นผลแห่งประทีปดวงเดียว เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระเอกทีปิยเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้.

จบ เอกทีปิยเถราปทาน.

อุจฉังคปุปผิยเถราปทานที่ ๗

ว่าด้วยผลแห่งการถวายดอกไม้หนึ่งพก

[๗] ในกาลนั้น เราเป็นช่างดอกไม้อยู่ในพระนครพันธุมดี เราเอาดอกไม้ห่อเต็มพกแล้วได้ไปยังตลาด สมัยนั้น พระผู้มีพระภาคผู้นายกของโลก อันภิกษุสงฆ์ห้อมล้อมแล้ว เสด็จออกไปด้วยอานุภาพใหญ่ เราได้เห็นพระวิปัสสีสัมมาสัมพุทธเจ้า ผู้ส่องโลกให้โพลงทั่ว ยังโลกให้ข้ามพ้น จึงหยิบดอกไม้ออกจากพก บูชาพระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐสุด ในกัปที่ ๙๑ แต่กัปนี้ เราได้บูชาพระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐสุด ด้วยพุทธบูชานั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งพุทธบูชา เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระอุจฉังคปุปผิยเถระได้ภาษิตคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ อุจฉังคปุปผิยเถราปทาน.

ยาคุทายกเถราปทานที่ ๘

ว่าด้วยผลแห่งการถวายข้าวต้ม

[๘] ครั้งนั้น เราได้พาแขกมาบ้าน เห็นแม่น้ำที่เต็มฝั่ง จึงเข้าไปสู่สังฆาราม ภิกษุทั้งหลายเป็นผู้ถืออยู่ป่าเป็นวัตร รักษาธุดงค์ ยินดีในฌาน มีจีวรเศร้าหมอง ชอบสงัด เป็นนักปราชญ์ ท่านกำลังอยู่ในสังฆาราม ท่านเหล่านั้นผู้หลุดพ้นดีแล้ว เป็นผู้คงที่ ได้ตัดคติเสียแล้ว ในเวลาที่แม่น้ำถูกกั้นด้วยน้ำ ท่านไปบิณฑบาตไม่ได้ เรามีจิตเลื่อมใสโสมนัส เกิดปีติปราโมทย์ ประนมกรอัญชลี ประคองข้าวสาร ถวายยาคุทานแล้ว เราเลื่อมใส ถวายข้าวยาคูที่เราต้มด้วยมือทั้งสองของตน ปรารภแต่เฉพาะกรรมของตัว ได้ไปถึงดาวดึงสพิภพแล้ว วิมานที่สำเร็จด้วยแก้วมณี ได้เกิดแก่เราในหมู่ไตรทศ เราประกอบด้วยหมู่เทพนารี บันเทิงอยู่ในวิมานอันอุดม เราได้เป็นจอมเทพยดาเสวยราชสมบัติในเทวโลก ๓๓ ครั้งได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิเสวยราช-สมบัติใหญ่ ๓๐ ครั้ง ได้เป็นพระเจ้าประเทศราชอันไพบูลย์โดยคณนานับมิได้ เสวยยศ ในเทวโลกบ้าง ในมนุษย์บ้าง เมื่อถึงภพที่สุด เราได้ออกบวชเป็นบรรพชิต ได้ละทิ้งสมบัติทุกอย่าง พร้อมกับผมที่ถูกโกน เราพิจารณาร่างกายโดยความสิ้นไปและความเสื่อมไป ก็ได้บรรลุอรหัตก่อนให้สิกขา ทานอันประเสริฐเกิดแต่มือ ซึ่งเราประกอบดีแล้ว ชื่อว่าเป็นอันให้ดีแล้ว เพราะข้าวยาคูนั้นนั่นเอง เราจึงได้บรรลุบทอันไม่หวั่นไหว เราไม่รู้สึกว่า ความโศก ความร่ำไร ความป่วยไข้ ความกระวนกระวาย ความเดือดร้อนใจเกิดขึ้นเลย นี้เป็นผลแห่งการถวายข้าวยาคู เราได้ถวายข้าวยาคูแก่สงฆ์ในบุญเขตอันยอดเยี่ยม ย่อมได้เสวยอานิสงส์ ๕ ประการ เพราะเราเป็นผู้ถวายข้าวยาคูดีหนอ คือความเป็นผู้ไม่มีพยาธิ ๑ ความเป็นผู้มีรูปสวย ๑ ความเป็นผู้ได้ตรัสรู้ธรรมได้เร็วพลัน ๑ ความเป็นผู้ได้ข้าวและน้ำ ๑ และอายุเป็นที่ ๕ ผู้ใดผู้หนึ่ง เมื่อจะให้เกิดโสมนัส ผู้นั้นควรถวายข้าวยาคูในสงฆ์ บัณฑิตพึงถือเอาเฉพาะฐานะ ๕ ประการนี้ เราทำกิจที่ควรทำทุกอย่างแล้ว เพิกถอนภพทั้งหลายแล้ว อาสวะสิ้นไปหมดแล้ว บัดนี้ภพใหม่ไม่มีอีก เราจักเที่ยวไปนมัสการพระสัมพุทธเจ้าและพระธรรมอันดี จากบ้านหนึ่งยังบ้านหนึ่ง จากบุรีหนึ่งยังบุรีหนึ่ง ในกัปที่สามหมื่น เราได้ถวายทานใดในกาลนั้น ด้วยทานนั้น เราไม่รู้ทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งการถวายข้าวยาคู เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนา เราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระยาคุทายกเถระได้ภาษิตคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ยาคุทายกเถราปทาน.

ปัตโถทนทายกเถราปทานที่ ๙

ว่าด้วยผลแห่งการถวายข้าวสาลีหนึ่งแล่ง

[๙] เมื่อก่อน เราเป็นคนชอบเที่ยวในป่า ประกอบการงานในป่าเสมอ เราถือเอาข้าวสุกแห่งข้าวสาลีแล่งหนึ่ง แล้วได้ไปทำงาน ณ ที่นั้นเราได้เห็นพระสยัมภูสัมพุทธเจ้า ผู้ไม่พ่ายแพ้อะไร ๆ เสด็จออกจากป่าเพื่อบิณฑบาต ครั้นแล้วเราได้ยังจิตให้เลื่อมใส เราประกอบในทางการงานของคนอื่น และบุญของเราก็ไม่มี มีแต่ข้าวสุกแห่งข้าวสาลีแล่งหนึ่ง เราจะนิมนต์พระมุนีนี้ให้เสวย เราหยิบข้าวสุกแห่งข้าวสาลีแล่งหนึ่ง ถวายแด่พระสยัมภู เมื่อเราเพ่งดูอยู่พระมหามุนีทรงเสวย เพราะกรรมที่เราได้ทำไว้ดีแล้วนั้น และเพราะความตั้งเจตนาไว้ เราละร่างมนุษย์แล้วก็ไปสู่ดาวดึงสพิภพ เราได้เป็นจอมเทวดาเสวยราชสมบัติในเทวโลก ๓๒ ครั้ง เป็นพระเจ้าจักรพรรดิราช ๓๓ ครั้ง ได้เป็นพระเจ้าประเทศราชอันไพบูลย์ โดยคณนานับมิได้ เราเป็นผู้ถึงความสุข มียศ นี้เป็นผลของข้าวสุกแห่งข้าวสาลีแล่งหนึ่ง เมื่อเราท่องเที่ยวอยู่ในภพน้อยภพใหญ่ ได้ทรัพย์นับไม่ถ้วน ความบกพร่องในโภคทรัพย์มิได้มีแก่เราเลย นี้เป็นผลของข้าวสุกแห่งข้าวสาลีแล่งหนึ่ง โภคทรัพย์เปรียบด้วยกระแสน้ำเกิดขึ้นแก่เรา เราไม่สามารถจะนับได้ นี้ก็เป็นผลของข้าวสุกแห่งข้าวสาลีแล่งหนึ่ง เพราะมีผู้เชื้อเชิญว่า เชิญเคี้ยวกินสิ่งนี้ เชิญบริโภคสิ่งนี้ เชิญนอนบนที่นอนนี้ ฉะนั้น เราจึงเป็นคนมีความสุข นี้ก็เป็นผลของข้าวสุกแห่งข้าวสาลีแล่งหนึ่ง ในกัปที่ ๕๑ แต่กัปนี้ เราได้ถวายทานใด ด้วยทานนั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้ก็เป็นผลของข้าวสุกแห่งข้าวสาลีแล่งหนึ่ง เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระปัตโถทนทายกเถระได้ภาษิตคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ปัตโถทนทายกเถราปทาน.

มัญจทายกเถราปทานที่ ๑๐

ว่าด้วยผลแห่งการทำตั่งถวายสงฆ์

[๑๐] เมื่อพระพุทธเจ้าผู้นำโลก พระนามว่าสิทธัตถะ ผู้ประกอบด้วยพระกรุณา ปรินิพพานแล้ว เมื่อปาพจน์มีความแพร่หลาย อันเทวดาและมนุษย์สักการะแล้ว ในครั้งนั้น เราเป็นคนจัณฑาล ทำตั่ง ๔ เหลี่ยม เลี้ยงชีพด้วยการงานนั้น เลี้ยงดูเด็ก ๆ ก็ด้วยการงานนั้น เราเลื่อมใสแล้ว ทำตั่ง ๔ เหลี่ยมเป็นอย่างดี ด้วยมือทั้งสองของตน แล้วได้เข้าถวายแก่พระภิกษุสงฆ์ด้วยตนเอง ด้วยกรรมที่ทำไว้ดีแล้วนั้น และด้วยความตั้งเจตนานั้นไว้ เราละร่างมนุษย์แล้ว ได้ไปยังดาวดึงสพิภพ เราไปสู่เทวโลกบันเทิงอยู่ในหมู่ไตรทศ ที่นอนมีราคามาก ย่อมเกิดตามความปรารถนา เราได้เป็นจอมเทพเสวยราชสมบัติในเทวโลก ๕๐ ครั้ง ได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิราช ๘๐ ครั้ง และได้เป็นพระเจ้าประเทศราชอันไพบูลย์โดยคณนานับมิได้ เราเป็นผู้ถึงความสุข มียศ นี้เป็นผลแห่งการถวายเตียงนอน ถ้าเราจุติจากเทวโลกมาสู่ภพมนุษย์ ที่นอนสวย ๆ ควรแก่ค่ามาก ย่อมเกิดแก่เราเอง นี้เป็นการเกิดครั้งหลังของเรา ภพสุดท้ายกำลังเป็นไป แม้ทุกวันนี้ที่นอนก็ปรากฏในเวลาจะนอน ในกัปที่ ๕๔ แต่กัปนี้ เราได้ถวายทานใด ด้วยทานนั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งการถวายเตียง เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนา เราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระมัญจทายกเถระได้ภาษิตคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ มัญจทายกเถราปทาน.

รวมอปทานที่มีในวรรณนี้ คือ ๑. ภัททาลิเถราปทาน ๒. เอกฉัตติยเถราปทาน ๓. ติณสูลกฉาทนิยเถราปทาน ๔. มธุมังสทายกเถราปทาน ๕. นาคปัลลวกเถราปทาน ๖. เอกทีปิยเถราปทาน ๗. อุจจังคปุปผิยเถราปทาน ๘. ยาคุทายกเถราปทาน ๙. ปัตโถทนทายกเถราปทาน ๑๐. มัญจทายกเถราปทาน บัณฑิตคำนวณคาถาแผนกหนึ่งได้ ๒๐๑ คาถา.

จบ ภัททาลิวรรคที่ ๔๒.

สกิงสัมมัชชกวรรคที่ ๔๓

สกิงสัมมัชชกเถราปทานที่ ๑

ว่าด้วยผลแห่งการกวาดลานพระศรีมหาโพธิ

[๑๑] เราได้เห็นไม้แคฝอย ซึ่งเป็นไม้โพธิอันอุดมของพระผู้มีพระภาคพระนามว่าวิปัสสี แล้วยังใจให้เลื่อมใสในไม้โพธินั้น เราหยิบเอาไม้กวาดมากวาด (ลานโพธิ-พฤกษ์) อันเป็นที่ตั้งแห่งไม้โพธิในกาลนั้น ครั้นแล้วได้ไหว้ไม้แคฝอยซึ่งเป็นไม้โพธินั้น เรายังจิตให้เลื่อมใสในไม้โพธินั้น ประนมกรอัญชลีเหนือเศียรเกล้า นมัสการไม้โพธินั้นแล้ว กลับไปยังกระท่อม เราเดินนึกถึงไม้โพธิอันอุดมไปตามหนทาง สัญจร งูเหลือมซึ่งมีรูปร่างน่ากลัว มีกำลังมาก รัดเรา กรรมที่เราทำในเวลาใกล้จะตาย ได้ทำให้เรายินดีด้วยผล งูเหลือมกลืนกินร่างของเรา เรารื่นรมย์อยู่ในเทวโลก จิตของเราไม่ขุ่นมัว บริสุทธิ์ขาวสะอาดในกาลทุกเมื่อ ลูกศรคือความโศก ที่เป็นเหตุทำจิตของเราให้เร่าร้อน เราไม่รู้จักมันเลย เราไม่มีโรคเรื้อน ฝี โรคกลาก ลมบ้าหมู คุดทะราด หิดเปื่อย และหิดด้าน นี้ก็เป็นผลแห่งการกวาด ความโศก ความเร่าร้อน ไม่มีในหทัยของเรา จิตของเราตรง ไม่วอกแวก นี้เป็นผลแห่งการกวาด เราถึงสมาธิอีก ใจของเราเป็นธรรมชาติบริสุทธิ์ สมาธิที่เราปรารถนาย่อมสำเร็จแก่เรา เราไม่กำหนัดในอารมณ์เป็นที่ตั้งแห่งความกำหนัด ไม่ขัดเคืองในอารมณ์เป็นที่ตั้งแห่งความขัดเคือง และไม่หลงในอารมณ์เป็นที่ตั้งแห่งความหลง นี้ก็เป็นผลแห่งการกวาด ในกัปที่ ๕๑ แต่กัปนี้ เราได้ทำกรรมใดในกาลนั้น ด้วยกรรมนั้นเราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งการกวาด เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระสกิงสัมมัชชกเถระได้ภาษิตคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ สกิงสัมมัชชกเถราปทาน.

เอกทุสสทายกเถราปทานที่ ๒

ว่าด้วยผลแห่งการถวายผ้าเป็นพุทธบูชา

[๑๒] เราเป็นคนเกี่ยวหญ้าขายอยู่ในพระนครหงสวดี เลี้ยงชีพด้วยการเกี่ยวหญ้าเลี้ยงดูเด็ก ๆ ก็ด้วยการเกี่ยวหญ้านั้น พระชินเจ้าพระนามว่าปทุมุตระ ผู้รู้จบธรรมทั้งปวง เป็นนายกของโลก เสด็จอุบัติขึ้น กำจัดความมืดมนให้พินาศ ครั้งนั้นเรานั่งอยู่ในเรือนของตน คิดอย่างนี้ว่า พระพุทธเจ้าเสด็จอุบัติขึ้นแล้วในโลก ไทยธรรมของเราไม่มี เรามีแต่ผ้าสาฎกผืนเดียวนี้ ไม่มีใครจะให้เรา การถูกต้องนรกนำความทุกข์มาให้ เราจะปลูกฝังทักษิณา ครั้นคิดได้เช่นนี้แล้ว เราจึงได้ยังจิตของเราให้เลื่อมใส ได้ถือผ้าผืนหนึ่งไปถวายแด่พระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐสุด ครั้นถวายผ้าแล้ว ได้ประกาศเสียงก้องว่า ข้าแต่พระมหามุนีวีรเจ้า ถ้าพระองค์เป็นพระพุทธเจ้า ก็ขอทรงโปรดช่วยข้าพระองค์ให้ข้ามด้วยเถิด พระพุทธเจ้าพระนามว่าปทุมุตระ ทรงรู้แจ้งโลก ผู้สมควรรับเครื่องบูชา เมื่อจะทรงประกาศทานของเรา ได้ทรงทำอนุโมทนาแก่เราว่า ด้วยการถวายผ้าผืนหนึ่งนี้ และด้วยความตั้งเจตนาไว้ บุรุษนี้จะไม่ไปสู่วินิบาตเลยตลอดแสนกัป เขาจักได้เป็นจอมเทพเสวยราชสมบัติในเทวโลก ๗๖ ครั้ง จักได้เป็นพระเจ้าจักพรรดิราช ๗๓ ครั้ง และจักได้เป็นพระเจ้าประเทศราชอันไพบูลย์โดยคณนานับมิได้ เมื่อเธอท่องเที่ยวอยู่ในภพ คือ ในเทวโลกหรือมนุษย์โลก จักเป็นผู้มีรูปสวยงาม สมบูรณ์ด้วยคุณ มีกายสง่า จักได้ผ้าร้อยล้านแสนโกฏินับไม่ได้ ตามความปรารถนา ครั้นพระสัมพุทธเจ้าพระนามว่าปทุมุตระ ผู้เป็นนักปราชญ์ตรัสดังนี้แล้ว ได้เสด็จเหาะขึ้นสู่อากาศเหมือนพญาหงส์ในอัมพร ฉะนั้น เราเข้าถึงกำเนิดใด ๆ คือ เป็นเทวดาหรือมนุษย์ ในกำเนิดนั้น ๆ เราไม่มีความบกพร่องในโภคสมบัติเลย นี้เป็นผลแห่งผ้าผืนหนึ่ง ผ้าเกิดแก่เราทุก ๆ ย่างก้าว ข้างล่างเรายืนอยู่บนผ้า ข้างบนเรามีผ้าเป็นเครื่องบัง ทุกวันนี้จักรวาลพร้อมทั้งป่า ภูเขา เมื่อเราปรารถนาจะถือเอา ก็พึงคลุมได้ด้วยผ้า เพราะผ้าผืนเดียวนั่นแหละ เมื่อยังท่องเที่ยวอยู่ในภพน้อยใหญ่ เราเป็นผู้มีผิวพรรณเหมือนทองคำ ท่องเที่ยวไปในภพน้อยใหญ่ เราได้ถึงความเป็นภิกษุเพราะวิบากแห่งผ้าผืนเดียว ถึงชาตินี้จะเป็นชาติสุดท้าย แม้ในชาตินี้ผ้าก็ยังให้ผลแก่เราอยู่ ในกัปที่แสนแต่กัปนี้ เราได้ถวายผ้าใดในกาลนั้นด้วยการถวายผ้านั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งผ้าผืนเดียว เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระเอกทุสสทายกเถระได้ภาษิตคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ เอกทุสสทายกเถราปทาน.

เอกาสนทายกเถราปทานที่ ๓

ว่าด้วยผลแห่งการแต่งอาสนะบูชา

[๑๓] มีภูเขาลูกหนึ่งชื่อกสิกะ อยู่ในที่ไม่ไกลจากภูเขาหิมวันต์ เราสร้างอาศรมอย่างสวยงาม สร้างบรรณศาลาไว้ที่ภูเขานั้น เรามีนามชื่อว่านารทะ แต่คนทั้งหลายเรียกเราว่า กัสสปะ ในกาลนั้น เราแสวงหาทางบริสุทธิ์อยู่ที่ภูเขากสิกะ พระชินสัมพุทธเจ้าพระนามว่าปทุมุตระ ทรงรู้จบธรรมทั้งปวง ทรงใคร่ต่อวิเวก ได้เสด็จมาทางอากาศ เราเห็นพระรัศมีของพระองค์ผู้แสวงหาคุณอันยิ่งใหญ่ กำลังเสด็จมาที่ชายป่า จึงตบแต่งเตียงไม้แล้วปูลาดหนังสัตว์ ครั้นตบแต่งอาสนะเสร็จแล้ว จึงประนมกรอัญชลีขึ้นเหนือเศียรเกล้า ประกาศถึงความโสมนัสแล้ว ได้กราบทูลอย่างนี้ว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เป็นปราชญ์ นำสัตว์ออกจากโลก ขอพระองค์ผู้เป็นดังศัลยแพทย์ รักษาความเดือดร้อน ได้โปรดประทานการรักษาแก่ข้าพระองค์ ผู้อันความกำหนัดครอบงำเถิด ข้าแต่พระมุนี ชนเหล่าใดมีความต้องการด้วยบุญ มองดูพระองค์ผู้เป็นพระพุทธเจ้า ผู้ประเสริฐสุด ชนเหล่านั้นย่อมถึงความสำเร็จแห่งประโยชน์อันยั่งยืน พึงเป็นผู้ไม่แก่ ข้าพระองค์หามีไทยธรรมเพื่อพระองค์ไม่ เพราะข้าพระองค์บริโภคผลไม้ที่หล่นเอง ข้าพระองค์มีแต่อาสนะนี้ ขอเชิญประทับนั่งบนเตียงไม้เถิด พระผู้มีพระภาคผู้ไม่มีความสะดุ้งเหมือนราชสีห์ ได้ประทับนั่งบนเตียงไม้แล้ว ทรงยับยั้งอยู่ครู่หนึ่ง แล้วได้ตรัสอย่างนี้ว่า ท่านจงเบาใจอย่าได้กลัวเลย แก้วมณีที่สว่างไสว ควรยินดี ท่านได้แล้ว ความปรารถนาที่ท่านได้ตั้งไว้ จักสำเร็จทุกประการก็เพราะอาสนะ บุญที่ได้บำเพ็ญไว้ดีแล้ว ในเขตบุญอันยอดเยี่ยมหาน้อยไม่เลย อันผู้ที่ตั้งจิตไว้ดีแล้ว สามารถจะรื้อตนขึ้นได้ เพราะอาสนทานนี้ และเพราะการตั้งเจตนาไว้ ท่านจะไม่ไปสู่วินิบาตตลอดแสนกัป จักได้เป็นจอมเทพเสวยราชสมบัติในเทวโลก ๕๐ ครั้ง จักได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิราช ๘๐ ครั้ง จักได้เป็นพระเจ้าประเทศราชอันไพบูลย์ โดยคณนานับมิได้ พระสัมพุทธเจ้าผู้มีพระนาม

ว่าปทุมุตระ เป็นนักปราชญ์ ครั้นตรัสดังนี้แล้ว ได้เสด็จขึ้นสู่นภากาศ ปานดังว่าพญาหงส์ในอัมพร ฉะนั้น ยานช้าง ยานม้า รถ คานหาม เราได้สิ้นทุกอย่าง นี้เป็นผลของอาสนะอันหนึ่ง ในเมื่อเราเข้าป่าแล้วต้องการที่นั่ง บัลลังก์ดุจว่ารู้ความดำริของเรา ตั้งขึ้นใกล้ ๆ ในเมื่อเราอยู่ท่ามกลางน้ำต้องการที่นั่ง บัลลังก์ดังจะรู้ความดำริของเรา ตั้งขึ้นใกล้ ๆ เราเข้าถึงกำเนิดใด ๆ คือ เป็นเทวดาหรือมนุษย์ ในกำเนิดนั้น ๆ บัลลังก์ตั้งแสน ย่อมแวดล้อมเราอยู่ทุกเมื่อ เราท่องเที่ยวอยู่ในสองภพ คือ ในเทวดาและมนุษย์ และเกิดในสองสกุล คือกษัตริย์และพราหมณ์ เราถวายอาสนะอันหนึ่งในเขตบุญอันยอดเยี่ยม รู้ทั่วถึงบัลลังก์ คือ ธรรมแล้ว เป็นผู้ไม่มีอาสวะอยู่ ในกัปที่แสน แต่กัปนี้ เราได้ถวายทานใดในกาลนั้น ด้วยทานนั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้ก็เป็นผลของอาสนะอันหนึ่ง เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้วดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระเอกาสนทายกเถระได้ภาษิตคาถาเหล่านี้ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ เอกาสนทายกเถราปทาน.

สัตตกทัมพปุปผิยเถราปทานที่ ๔

ว่าด้วยผลแห่งการถวายดอกกระทุ่ม ๗ ดอก

[๑๔] มีภูเขาชื่อกทัมพะ อยู่ในที่ไม่ไกลภูเขาหิมวันต์ พระปัจเจกพุทธเจ้า ๗ องค์อาศัยอยู่ที่ข้างภูเขานั้น เราเห็นดอกกระทุ่มจึงประนมมือแล้วหยิบเอามา ๗ ดอก ได้เรี่ยรายลงด้วยจิตอันเปี่ยม เพราะกรรมที่เราได้ทำไว้ดีแล้วนั้น และเพราะความตั้งเจตนาไว้ เราละร่างมนุษย์แล้ว ได้ไปยังดาวดึงสพิภพ ในกัปที่ ๙๔ แต่กัปนี้เราได้กระทำกรรมใด ในกาลนั้น ด้วยกรรมนั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งพุทธบูชา เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระสัตตกทัมพปุปผิยเถระได้ภาษิตคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ สัตตกทัมพปุปผิยเถราปทาน.

โกรัณฑปุปผิยเถราปทานที่ ๕

ว่าด้วยผลแห่งการถวายดอกหงอนไก่

[๑๕] เมื่อก่อน เรากับบิดาและปู่ เป็นคนทำการงานในป่า เลี้ยงชีพด้วยการฆ่าปศุสัตว์ กุศลกรรมของเราไม่มี ใกล้กับที่อยู่ของเรา พระพุทธเจ้าผู้นำชั้นเลิศของโลก พระนามว่าติสสะ ผู้มีพระปัญญาจักษุ ได้ทรงแสดงรอยพระบาทไว้ ๓ รอย เพื่ออนุเคราะห์ ก็เราได้เห็นรอยพระบาทของพระศาสดาพระนามว่าติสสะ ที่พระองค์ทรงเหยียบไว้ เป็นผู้ร่าเริงมีจิตยินดียังจิตให้เลื่อมใสในรอยพระบาท เราเห็นต้นหงอนไก่ ที่ขึ้นมาจากแผ่นดิน มีดอกบานแล้ว จึงเด็ดมาพร้อมทั้งยอด บูชารอยพระบาทอันประเสริฐสุด เพราะกรรมที่เราได้ทำไว้ดีแล้วนั้น และเพราะความตั้งเจตนาไว้ เราละร่างมนุษย์แล้ว ไปสู่ดาวดึงสพิภพ เราเข้าถึงกำเนิดใด ๆ คือ เป็นเทวดาหรือมนุษย์ ในกำเนิดนั้น ๆ เรามีผิวกายเหมือนสีดอกหงอนไก่ มีรัศมีเป็นแดนซ่านออกจากตน ในกัปที่ ๕๒ แต่กัปนี้ เราได้ทำกรรมใดในกาลนั้น ด้วยกรรมนั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งการบูชารอยพระพุทธบาท เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระโกรัณฑปุปผิยเถระได้ภาษิตคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ โกรัณฑปุปผิยเถราปทาน.

ฆฏมัณฑทายกเถราปทานที่ ๖

ว่าด้วยผลแห่งการถวายเปรียง

[๑๖] พระผู้มีพระภาคผู้มีเหตุอันทรงดำริดีแล้ว เป็นเชษฐบุรุษของโลกประเสริฐกว่านรชน เสด็จเข้าไปสู่ป่าใหญ่ ถูกอาพาธอันเกิดแต่ลมเบียดเบียน เราเห็นแล้ว จึงทำจิตให้เลื่อมใสนำเอาขี้ตะกอนเปรียงเข้าไปถวาย เพราะเราได้กระทำกุศลกรรมและได้บูชาพระพุทธเจ้าเนือง ๆ แม่น้ำคงคาชื่อภาคีรสีนี้ มหาสมุทรทั้ง ๔ และพื้นปฐพีที่

น่ากลัวซึ่งจะประมาณมิได้นับไม่ถ้วนนี้ ย่อมสำเร็จเป็นเปรียงขึ้นได้สำหรับเรา น้ำผึ้ง น้ำตาลกรวด ดังจะรู้ความดำริของเรา เกิดขึ้น ต้นไม้ที่งอกขึ้นแต่แผ่นดินในทิศทั้ง ๔ ดังจะรู้ความดำริของเรา ย่อมเกิดเป็นต้นกัลปพฤกษ์ขึ้น เราได้เป็นจอมเทวดาเสวยราชสมบัติในเทวโลก ๕๐ ครั้ง ได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิ ๕๑ ครั้ง ได้เป็นพระเจ้าประเทศราชอันไพบูลย์ โดยคณนานับไม่ถ้วนในกัปที่ ๙๔ แต่กัปนี้ เราได้ให้ทานใดในกาลนั้นด้วยทานนั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งขี้ตะกอนเปรียง เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระฆฏมัณฑทายกเถระได้ภาษิตคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ฆฏมัณฑทายกเถราปทาน.

เอกธัมมสวนิยเถราปทานที่ ๗

ว่าด้วยผลแห่งการฟังธรรมครั้งเดียว

[๑๗] พระพิชิตมารพระนามว่าปทุมุตระ ทรงรู้จบธรรมทั้งปวงประกาศสัจจะ ๔ ทรงยังชนเป็นอันมากให้ข้ามพ้นดีแล้ว สมัยนั้น เราเป็นชฎิลมีตบะใหญ่ สลัดผ้าคากรองเปลือกไม้ เหาะไปในอัมพร ในกาลนั้น เราไม่สามารถจะเหาะไปได้เหนือพระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐสุด เราเหาะไปไม่ได้ เหมือนนกเข้าไปใกล้ภูเขาแล้วไปไม่ได้ ฉะนั้น เราบังหวนเป็นไอน้ำลอยอยู่ในอัมพรเช่นนี้ ด้วยคิดว่า เหตุเครื่องทำให้อิริยาบถกำเริบเช่นนี้ มิได้เคยมีแก่เรา เอาละ เราจักค้นหาเหตุนั้น บางทีเราจักพึงได้ผล เราลงจากอากาศ ก็ได้สดับพระสุรเสียงของพระศาสดา เมื่อพระศาสดาตรัสถึงว่าสังขารไม่เที่ยง ด้วยพระสุรเสียงที่น่ายินดี น่าฟัง กลมกล่อม ขณะนั้นเราได้เรียนเอาอนิจจลักษณะนั่นแหละ ครั้นเรียนอนิจจลักษณะได้แล้ว ก็ไปสู่อาศรมของตน เราอยู่ในอาศรมนั้นแหละ ตราบเท่าสิ้นอายุ ตายไปแล้ว เมื่อกาลที่สุดกำลังเป็นไป เราระลึกถึงการฟังพระสัทธรรม เพราะกรรมที่เราได้ทำไว้ดีแล้วนั้น และเพราะความตั้งเจตนาไว้ เราละร่างมนุษย์แล้ว ได้ไปสู่ดาวดึงสพิภพ รื่นรมย์อยู่ในเทวโลก ๓ หมื่นกัป ได้เสวยราชสมบัติในเทวโลก ๕๑ ครั้ง ได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิ ๓๑ ครั้ง และได้เป็นพระเจ้าประเทศราชอันไพบูลย์โดยคณนานับมิได้ เราเสวยบุญของตน

ถึงความสุขในภพน้อยภพใหญ่ เราท่องเที่ยวไปในภพน้อยภพใหญ่ ก็ยังระลึกได้ถึงสัญญานั้น บทอันไม่เคลื่อน คือ นิพพาน เราหาได้แทงตลอดด้วยธรรมอันหนึ่งไม่ สมณะผู้มีอินทรีย์อันอบรมแล้ว นั่งในเรือนบิดา เมื่อจะแสดงธรรมกถา ท่านได้ยกอนิจจลักษณะขึ้นมาในธรรมกถานั้น พร้อมกับที่ได้ฟังคาถาว่า สังขารทั้งหลายไม่เที่ยงหนอ มีความเกิดขึ้นและความเสื่อมไปเป็นธรรมดา เกิดขึ้นแล้วย่อมดับไป ความที่สังขารเหล่านั้นสงบระงับเป็นความสุข ดังนี้เราจึงนึกถึงสัญญาขึ้นได้ทุกอย่าง เรานั่ง ณ อาสนะเดียว บรรลุอรหัตแล้ว เราได้บรรลุอรหัตโดยเกิดได้ ๗ ปี พระพุทธเจ้าทรงให้เราอุปสมบทแล้ว นี้เป็นผลแห่งการฟังธรรม ในกัปที่แสน แต่กัปนี้ เราได้ฟังธรรมใด ในกาลนั้น ด้วยการฟังธรรมนั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้ก็เป็นผลแห่งการฟังธรรม เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระเอกธัมมสวนิยเถระได้ภาษิตคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ เอกธัมมสวนิยเถราปทาน.

สุจินติตเถราปทานที่ ๘

ว่าด้วยผลแห่งการถวายข้าวใหม่

[๑๘] ครั้งนั้น เราเป็นชาวนาอยู่ในพระนครหงสวดี เลี้ยงชีพด้วยกสิกรรม เลี้ยงดูเด็ก ๆ ก็ด้วยกสิกรรมนั้น ครั้งนั้น นาของเราสมบูรณ์ดี ข้าวของเราออกรวงแล้ว เมื่อถึงเวลาข้าวแก่ดีแล้ว เราคิดอย่างนี้ในกาลนั้นว่า เป็นการไม่เหมาะไม่สมควรแก่เราผู้รู้คุณน้อยใหญ่ ที่เราไม่ถวายทานในสงฆ์แล้ว พึงบริโภคส่วนอันเลิศด้วยตน พระสัมพุทธเจ้าผู้ไม่มีใครเสมอเหมือนในโลก มีพระลักษณะอันประเสริฐ ๓๒ ประการ และพระสงฆ์ผู้มีตนอันอบรมแล้ว เป็นนาบุญของโลก ไม่มีนาบุญอื่นจะยิ่งไปกว่า เราจักถวายทาน คือ ข้าวกล้าใหม่ในพระพุทธเจ้าและพระสงฆ์นั้นเสียก่อน ครั้นคิดเช่นนี้แล้ว เราเป็นผู้ร่าเริง มีใจประกอบด้วยปีติ นำเอาข้าวเปลือกมาจากนา เข้าไปเฝ้าพระสัมพุทธเจ้า ครั้นเข้าไปเฝ้าพระสัมพุทธเจ้าผู้เป็นเชษฐบุรุษของโลก ประเสริฐกว่านรชน ถวายบังคมพระบาทพระศาสดาแล้ว กราบทูลว่า ข้าแต่พระมุนี

ข้าวกล้าสมบูรณ์ ทั้งพระองค์ก็กำลังประทับอยู่ ณ ที่นี้ ข้าแต่พระองค์ผู้มีปัญญาจักษุ ขอพระองค์จงทรงพระกรุณารับเถิด พระศาสดาพระนามว่าปทุมุตระ ผู้รู้แจ้งโลก สมควรรับเครื่องบูชา ทรงทราบความดำริของเราแล้ว ตรัสพระดำรัสนี้ว่า บุรุษบุคคลผู้ปฏิบัติ ๔ จำพวก ผู้ตั้งอยู่ในผล ๔ จำพวก นี้ คือสงฆ์ เป็นผู้ตรง มีปัญญา ศีล และมีจิตมั่นคง บุญย่อมเป็นอันสั่งสมแล้ว ในเมื่อมนุษย์ผู้เพ่งบุญบูชากระทำอยู่ ทานที่ให้ในสงฆ์ย่อมมีผลมาก และควรให้ทานในสงฆ์นั้น ข้าวกล้าของท่านนี้ก็เช่นเดียวกัน ควรให้ในสงฆ์ ท่านจงอุทิศแด่สงฆ์ นำเอาภิกษุทั้งหลายไปสู่เรือนของตน แล้วจงถวายสิ่งที่มีอยู่ในเรือน ซึ่งท่านได้ตกแต่งแล้วเพื่อภิกษุสงฆ์เถิด เราอุทิศแด่สงฆ์ นำภิกษุทั้งหลายไปในเรือน ได้ถวายสิ่งที่เราได้ตกแต่งไว้ในเรือนแด่ภิกษุสงฆ์ เพราะกรรมที่เราได้ทำไว้ดีแล้วนั้น และเพราะความตั้งเจตนาไว้ เราละร่างมนุษย์แล้ว จึงไปยังดาวดึงสพิภพ วิมานทองงามผุดผ่องสูง ๖๐ โยชน์ กว้าง ๓๐ โยชน์ บุญกรรมได้สร้างไว้อย่างงามแล้วเพื่อเรา ณ สวรรค์ชั้นดาวดึงส์นั้น.

จบ ภาณวารที่ ๑๙.

ภพของเรา เกลื่อนกล่นระคนไปด้วยเทพนารี เรากิน ดื่ม ในภพนั้น อยู่ในสวรรค์ชั้นไตรทศ เราได้เสวยราชสมบัติในเทวโลก ๓,๐๐๐ ครั้ง และได้เสวยราชสมบัติในเทวโลกอีก ๕๐๐ ครั้ง ได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิ ๕๐๐ ครั้ง และได้เป็นพระเจ้าประเทศราช โดยคณนานับมิได้ เราท่องเที่ยวอยู่ในภพน้อยใหญ่ ได้ทรัพย์นับไม่ได้ เราไม่มีความบกพร่องในโภคสมบัติเลย นี้เป็นผลแห่งข้าวใหม่ ยานช้าง ยานม้า วอ และคานหาม เราได้ทุกสิ่ง นี้เป็นผลแห่งข้าวใหม่ ผ้าใหม่ ผลไม้ใหม่ โภชนะมีรสอันเลิศใหม่ เราได้ทุกอย่าง นี้เป็นผลแห่งข้าวใหม่ ผ้าไหม ผ้ากัมพล ผ้าเปลือกไม้ ผ้าฝ้าย เราได้ทุกอย่าง นี้เป็นผลแห่งข้าวใหม่ หมู่ทาสี หมู่ทาส และนารี ที่ประดับประดาอย่างสวยงาม เราได้ทุกจำพวก นี้เป็นผลแห่งข้าวใหม่ หนาวหรือร้อน ไม่เบียดเบียนเรา เราไม่มีความเร่าร้อน อนึ่ง ทุกข์ทางใจไม่มีในหทัยของเรา เชิญเคี้ยวสิ่งนี้ เชิญบริโภคสิ่งนี้ เชิญนอนบนที่นอนนี้ คำเช่นนี้ เราได้ทุกประการ นี้เป็นผลแห่งข้าวใหม่ บัดนี้ ชาตินี้เป็นชาติหลังสุด ภพสุดท้ายกำลังเป็นไป ถึงทุกวันนี้ ไทยธรรมของเรา ก็ทำเราให้ยินดีอยู่ทุกเมื่อ เราได้ถวายข้าวใหม่ในหมู่สงฆ์ผู้ประเสริฐสุด ย่อมเสวยอานิสงส์ ๘ ประการ อันสมควรแก่กรรมของเรา คือเราเป็นผู้มีผิวพรรณผุดผ่อง ๑ มียศ ๑ มีโภคทรัพย์มากมายใคร ๆ ลักไม่ได้ ๑ มีภักษามากทุกเมื่อ ๑ มีบริษัทไม่ร้าวรานกันทุกเมื่อ ๑ สัตว์ที่อาศัยแผ่นดินล้วนยำเกรงเรา ๑ เราได้ไทยธรรมก่อน จะในท่ามกลางสงฆ์ หรือเฉพาะพระพักตร์ พระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐสุดก็ตาม พวก

ทายกเลยองค์อื่น ๆ เสียหมด ถวายแก่เราเท่านั้น ๑ เราได้เสวยอานิสงส์เหล่านี้ เพราะได้ถวายข้าวใหม่ในหมู่สงฆ์ผู้อุดมก่อนนี้ก็เป็นผลแห่งข้าวใหม่ ในกัปที่แสนแต่กัปนี้ เราได้ถวายทานใด ด้วยทานนั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้ก็เป็นผลแห่งข้าวใหม่ เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระสุจินติตเถระได้ภาษิตคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ สุจินติตเถราปทาน.

โสณณกิงกณิยเถราปทานที่ ๙

ว่าด้วยผลแห่งการถวายกะดึงทอง

[๑๕] เราได้ออกบวชเป็นบรรพชิตด้วยศรัทธา เรานุ่งห่มผ้าเปลือกไม้กรอง เห็นกรรมคือตบะ ก็สมัยนั้น พระผู้มีพระภาคเชษฐบุรุษของโลกประเสริฐกว่านระ พระนามว่าอัตถทัสสีเสด็จอุบัติขึ้นช่วยมหาชนให้ข้าม ก็เราสิ้นกำลังเพราะพยาธิอย่างหนัก เรานึกถึงพระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐสุด ก่อพระสถูปอันอุดมที่หาดทราย ครั้นแล้ว เป็นผู้มีจิตยินดี มีใจโสมนัส เรี่ยรายดอกกะดึงทองโดยพลัน เราบำเรอพระสถูปของพระพุทธเจ้า พระนามว่าอัตถทัสสีผู้คงที่ ด้วยใจอันเลื่อมใสนั้นปานดังบำเรอพระพุทธเจ้าเฉพาะพระพักตร์ เราไปสู่เทวโลกแล้ว ได้ความสุขอันไพบูลย์ ในเทวโลกนั้น เรามีผิวพรรณปานทองคำ นี้เป็นผลแห่งพุทธบูชา เทพนารีของเรามีประมาณ ๘๐ โกฏิ ประดับประดาสวยงาม บำรุงเราอยู่ทุกเมื่อ นี้เป็นผลแห่งพุทธบูชา ดนตรี ๖ หมื่น คือ กลอง ตะโพน สังข์ บัณเฑาะว์ มโหระทึก บรรเลงอย่างไพเราะในเทวโลกนั้น ช้างกุญชรตระกูลมาตังคะแตกมัน ๓ ครั้ง อายุ ๖๐ ปี ๘๔,๐๐๐ เชือกประดับสวยงามคลุมด้วยตาข่ายทอง ทำการบำรุงเรา ความเป็นผู้บกพร่องในพลกายและที่อยู่ ไม่มีแก่เรา เราเสวยผลของดอกกะดึงทองได้เสวยราชสมบัติในเทวโลก ๕๘ ครั้ง ได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิ ๗๑ ครั้ง และได้เสวยราชสมบัติในมหาปฐพี ๑๐๑ ครั้งบัดนี้ เราได้บรรลุอมตบทอันลึกซึ้ง ยากที่จะเห็นได้ สังโยชน์หมดสิ้นไปแล้ว บัดนี้ ภพใหม่ไม่มี ในกัปที่ ๑,๘๐๐ แต่กัปนี้ เราได้เอาดอกไม้บูชาใด ด้วยการบูชานั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งพุทธบูชา

เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้วดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระโสณณกิงกณิยเถระได้ภาษิตคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ โสณณกิงกณิยเถราปทาน.

โสวัณณโกนตริกเถราปทานที่ ๑๐

ว่าด้วยผลแห่งการถวายกระโหลกน้ำเต้า

[๒๐] เราได้เห็นพระพุทธเจ้าผู้อบรมใจ ฝึกพระองค์แล้ว มีพระทัยตั้งมั่น เสด็จดำเนินอยู่ในทางใหญ่ ทรงข้ามโอฆะได้แล้วทรงยินดีในการสงบระงับจิต ตรัสรู้ด้วยพระองค์เอง มีปกติเพ่งพินิจ ยินดีในฌาน เป็นมุนี เข้าสมาบัติ สำรวมอินทรีย์ จึงเอากระโหลกน้ำเต้า ตักน้ำเข้าไปเฝ้าพระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐสุด ล้างพระบาทของพระพุทธเจ้าแล้วถวายน้ำเต้า และพระสัมพุทธเจ้าพระนามว่าปทุมุตระ ได้ทรงบังคับว่า ท่านจงเอากระโหลกน้ำเต้านี้ ตักน้ำมาวางไว้ที่ใกล้ ๆ เท้าของเรา เรารับสนองพระพุทธดำรัสว่า สาธุ แล้วเอากระโหลกน้ำเต้ามาวางไว้ใกล้พระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐสุด เพราะความเคารพต่อพระศาสดา พระศาสดาผู้ทรงความเพียรใหญ่ เมื่อจะทรงยังจิตของเราให้ดับสนิท ได้ทรงอนุโมทนาว่า ด้วยการถวายน้ำเต้านี้ ขอความดำริของท่านจงสำเร็จ ในกัปที่ ๑๕ แต่กัปนี้ เรารื่นรมย์อยู่ในเทวโลก ได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิราช ๓๓ ครั้ง จะเป็นกลางวันหรือกลางคืนก็ตาม เมื่อเราเดินหรือยืนอยู่ คนทั้งหลายถือถ้วยทองยืนอยู่ข้างหน้าเรา เราได้ถ้วยทองเพราะการถวายน้ำเต้าแด่พระพุทธเจ้า สักการะที่ทำไว้ในท่านผู้คงที่ทั้งหลาย ถึงจะน้อย ก็ย่อมเป็นของไพบูลย์ ในกัปที่แสนแต่กัปนี้ เราได้ถวายน้ำเต้าในกาลนั้น ด้วยทานนั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งน้ำเต้า

เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนา เราได้ทำเสร็จแล้วดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระโสวัณณโกนตริกเถระได้ภาษิตคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ โสวัณณโกนตริกเถราปทาน.

รวมอปทานที่มีในวรรคนี้ คือ ๑. สกิงสัมมัชชกเถราปทาน ๒. เอกทุสสทายกเถราปทาน ๓. เอกาสนทายกเถราปทาน ๔. สัตตกทัมพปุปผิยเถราปทาน ๕. โกรัณฑปุปผิยเถราปทาน ๖. ฆฏมัณฑทายกเถราปทาน ๗. เอกธัมมสวนิยเถราปทาน ๘. สุจินติตเถราปทาน ๙. โสณณกิงกณิยเถราปทาน ๑๐. โสวัณณโกนตริกเถราปทาน และในวรรคนี้ บัณฑิตคำนวณคาถาได้ ๑๗๒ คาถา.

จบ สกิงสัมมัชชกวรรคที่ ๔๓.

เอกวิหาริวรรคที่ ๔๔

เอกวิหาริยเถราปทานที่ ๑

ว่าด้วยผลแห่งการอยู่ป่าแต่ผู้เดียว

[๒๑] ในภัทรกัปนี้ พระพุทธเจ้าพระนามว่ากัสสปะโดยพระโคตรเป็นเผ่าพรหม มีพระยศใหญ่ ประเสริฐกว่านักปราชญ์ทั้งหลาย เสด็จอุบัติขึ้นแล้ว พระองค์ไม่มีธรรมเครื่องให้เนิ่นช้า ไม่มีเครื่องยึดหน่วง มีพระทัยเสมอด้วยอากาศ มากด้วยสุญ-ญตสมาธิ คงที่ ยินดีในอนิมิตตสมาธิ ประทับอยู่แล้ว พระองค์ผู้มีพระทัยรังเกียจไม่มีตัณหาเครื่องฉาบทา ไม่เกี่ยวข้องในตระกูล ในคณะ ประกอบด้วยพระกรุณาใหญ่ เป็นนักปราชญ์ ทรงฉลาดในอุบายเครื่องแนะนำ ทรงขวนขวายในกิจของผู้อื่น ทรงแนะนำในหนทางอันยังสัตว์ให้ถึงนิพพาน ซึ่งเป็นเหตุทำเปือกตม คือคติให้แห้ง ในโลกพร้อมทั้งเทวโลก ประทับนั่งแสดงอมตธรรมอันเป็นความแช่มชื่นอย่างยิ่ง ซึ่งเป็นเครื่องห้ามชราและมรณะ ในท่ามกลางบริษัทใหญ่ ยังสัตว์ให้ข้ามโลก พระวาจาไพเราะเหมือนนกการะเวกเป็นนาถะของโลก มีพระสุรเสียงก้องประหนึ่งเสียงพรหม ผู้เสด็จมาด้วยประการนั้น ถอนพระองค์ขึ้นจากมหันตทุกข์ ในเมื่อโลกปราศจากผู้แนะนำ ทรงแสดงธรรมที่ปราศจากธุลี นำสัตว์ออกจากโลก เราได้เห็นแล้ว ได้ฟังธรรมของพระองค์ จึงออกบวชเป็นบรรพชิต ครั้นเราบวชแล้ว ในกาลนั้น คิดถึงคำสอนของพระชินเจ้าถูกความเกี่ยวข้องบีบคั้น จึงได้อยู่เสียในป่าที่น่ารื่นรมย์แต่ผู้เดียวเท่านั้น การที่เรามีกายหลีกออกมาได้ เป็นเหตุแห่งการหลีกออกแห่งใจของเราผู้เห็นภัยในความเกี่ยวข้อง

เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว คำสอนของพระพุทธเจ้า เราได้ทำเสร็จแล้วดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระเอกวิหาริยเถระได้ภาษิตคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ เอกวิหาริยเถราปทาน.

เอกสังขิยเถราปทานที่ ๒

ว่าด้วยผลแห่งการเป่าสังข์เป็นพุทธบูชา

[๒๒] ได้มีการสมโภชไม้มหาโพธิ์ ของพระผู้มีพระภาคพระนามว่า วิปัสสี มหาชนมาประชุมกันบูชาไม้มหาโพธิ์อันอุดม ไม้มหาโพธิ์ที่ควรบูชาเช่นนี้ ของพระศาสดาพระองค์ใด พระศาสดาพระองค์นั้นจักเป็นผู้เว้นจากความเศร้าโศกใหญ่มีปัญญาเป็นพระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐสุด ครั้งนั้น เราถือเอาสังข์มาบำรุงโพธิพฤกษ์ เราเป่าสังข์ตลอดวันยังค่ำ ไหว้ไม้มหาโพธิ์อันอุดมแล้ว กรรมที่เราได้ทำในเวลาก่อนจะตายส่งให้เราไปเทวโลก ซากศพของเราตกไปแล้ว เรารื่นรมย์อยู่ในเทวโลก ดนตรีหกหมื่นยินดี ร่าเริง บันเทิง บำรุงเราอยู่ทุกเมื่อ นี้เป็นผลของพุทธบูชา ในกัปที่ ๗๑ เราได้เป็นพระราชาพระนามว่า สุทัสสนะ เป็นใหญ่อยู่ในชมพูทวีป มีมหาสมุทรทั้ง ๔ เป็นขอบเขต ครั้งนั้น ดนตรี ๘๐๐ แวดล้อมเราตลอดเวลา เราย่อมเสวยกรรมของตน นี้เป็นผลของการบำรุง เราเข้าถึงกำเนิดใด คือ เทวดาหรือมนุษย์ แม้เรายังอยู่ในครรภ์ของมารดา กลองก็ประโคมอยู่ตลอดเวลา เพราะอุปัฏฐากพระสัมพุทธเจ้า เราได้เสวยสมบัติแล้ว เป็นผู้บรรลุบทอันไม่หวั่นไหว เป็นบทอันเกษมไม่มีมลทิน ไม่ตาย ในกัปที่ ๙๑ แต่กัปนี้เราได้ทำกรรมใดในกาลนั้น ด้วยกรรมนั้นเราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งพุทธบูชา เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระเอกสังขิยเถระได้ภาษิตคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ เอกสังขิยเถราปทาน.

ปาฏิหิรสัญญกเถราปทานที่ ๓

ว่าด้วยผลแห่งความเลื่อมใสในปาฏิหาริย์

[๒๓] ครั้งนั้น พระพิชิตมารผู้สมควรรับเครื่องบูชาพระนามว่าปทุมุตระ ได้เสด็จเข้าไปยังพระนคร พร้อมทั้งภิกษุสงฆ์ผู้มีอินทรีย์อันสำรวมแล้ว แสนรูป ขณะนั้น ได้มีเสียงสนั่นก้องไพเราะรับเสด็จพระพุทธเจ้าผู้สงบระงับ คงที่ ซึ่งกำลังเสด็จเข้าพระนครโดยทางรถ ด้วยพุทธานุภาพ พิณที่ไม่ถูกทำเพลง ไม่ถูกเคาะ ก็บรรเลงขึ้นได้เอง ในเมื่อพระพุทธเจ้าเสด็จเข้าบุรี เรานมัสการพระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐสุด พระนามว่าปทุมุตระ ผู้เป็นพระมหามุนี และเห็นปาฏิหาริย์แล้ว ได้ยังจิตให้เลื่อมใสในปาฏิหาริย์นั้น โอ พระพุทธเจ้า โอ พระธรรม โอ สมบัติแห่งพระศาสดาของเรา ดนตรีถึงไร้เจตนาก็ยังบรรเลงได้เองเทียว ในกัปที่แสนแต่กัปนี้ เราได้สัญญาใดในกาลนั้น ด้วยการได้สัญญานั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งสัญญาในพระพุทธเจ้า เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้วดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระปาฏิหิรสัญญกเถระได้ภาษิตคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ปาฏิหิรสัญญกเถราปทาน.

ญาณัตถวิกเถราปทานที่ ๔

ว่าด้วยผลแห่งการสดุดีพระพุทธองค์

[๒๔] เราได้เห็นพระพุทธเจ้าผู้สูงสุดกว่าสัตว์ ผู้รุ่งเรืองเหมือนต้นกรรณิการ์ โชติช่วงดังดวงประทีป ไพโรจน์ดุจทองคำ เราวางคณโฑน้ำ ผ้าเปลือกไม้กรอง ธมกรก ทำหนังเสือเฉวียงบ่า แล้วก็สดุดีพระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐสุดว่า ข้าแต่พระมุนี พระองค์ทรงขจัดความมืดมิด ซึ่งอากูลไปด้วยข่ายคือ โมหะ ทรงแสดงแสงสว่างคือ พระ-ญาณ แล้วเสด็จข้ามไป พระองค์ได้ยกโลกนี้ขึ้นแล้ว สิ่งที่ยอดเยี่ยมซึ่งมีอยู่ทั้งหมดจะเปรียบปานกับพระญาณเป็นประมาณ เครื่องไปจากโลกของพระองค์ไม่มี ด้วย

พระญาณนั้น โลกจึงขนานนามพระองค์ว่าสัพพัญญู สัพพัญญู ข้าพระองค์ขอถวายบังคมพระองค์ผู้มีความเพียรใหญ่ ทรงทราบธรรมทั้งปวง ไม่มีอาสวะ ในกัปที่แสน แต่กัปนี้ เราได้สดุดีพระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐสุด ด้วยการสดุดีนั้นเราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งการสดุดีพระญาณ เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระญาณัตถวิกเถระได้ภาษิตคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ญาณัตถวิกเถราปทาน.

อุจฉุขัณฑิกเถราปทานที่ ๕

ว่าด้วยผลแห่งการถวายท่อนอ้อย

[๒๕] เราเป็นคนเฝ้าประตูอยู่ในพระนครพันธุมดี ได้เห็นพระพุทธเจ้าผู้ปราศจากธุลี ทรงรู้จบธรรมทั้งปวง เรามีจิตเลื่อมใสโสมนัสได้ถือเอาท่อนอ้อยมาถวาย แด่พระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐสุดพระนามว่าวิปัสสี ผู้แสวงหาคุณอันยิ่งใหญ่ ในกัปที่ ๙๑ แต่กัปนี้ เราได้ถวายอ้อยใด ในกาลนั้น ด้วยการถวายอ้อยนั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งการถวายท่อนอ้อย เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้วดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระอุจฉุขัณฑิกเถระได้ภาษิตคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ อุจฉุขัณฑิกเถราปทาน.

กลัมพทายกเถราปทานที่ ๖

ว่าด้วยผลแห่งการถวายมันอ้อน

[๒๖] พระสัมพุทธเจ้าพระนามว่าโรมสะ ประทับอยู่ที่ซอกเขา เราเลื่อมใส ได้ถวายมันอ้อนแด่พระองค์ด้วยมือทั้งสองของตนในกัปที่ ๕๔ แต่กัปนี้ เราได้ถวายทานใดในกาลนั้น ด้วยทานนั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งการถวายมันอ้อน เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้วดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระกลัมพทายกเถระได้ภาษิตคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ กลัมพทายกเถราปทาน.

อัมพาฏกทายกเถราปทานที่ ๗

ว่าด้วยผลแห่งการถวายมะกอก

[๒๗] เราได้เห็นพระสยัมภูพุทธเจ้าผู้ไม่ทรงพ่ายแพ้อะไร ในป่าใหญ่ จึงได้เอาผลมะกอกมาถวายแด่พระสยัมภูในกัปที่ ๓๑ แต่กัปนี้ เราได้ถวายผลไม้ใดในกาลนั้น ด้วยการถวายผลไม้นั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งการถวายผลไม้ เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้วดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระอัมพาฏกทายกเถระได้ภาษิตคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ อัมพาฏกทายกเถราปทาน.

หรีตกิทายกเถราปทานที่ ๘

ว่าด้วยผลแห่งการถวายลูกสมอ

[๒๘] เรากำลังนำผลสมอ ผลมะขามป้อม ผลมะม่วง ผลหว้า สมอพิเภก กระเบา ผลรกฟ้า มะตูมมาด้วยตนเอง เราได้เห็นพระมหามุนีผู้มีปกติเพ่งพินิจ ยินดีในฌาน เป็นนักปราชญ์ ถูกอาพาธเบียดเบียน เสด็จเดินทางไกล ประทับอยู่ที่เงื้อมเขา จึงได้เอาผลสมอถวายแด่พระสยัมภู ก็พอเราทำเภสัชเสร็จแล้ว พยาธิหายไปในทันใดนั้นเอง พระพุทธเจ้าผู้มีความกระวนกระวายอันละได้แล้ว ได้ทรงทำอนุโมทนาว่า ก็ด้วยการถวายเภสัชอันเป็นเครื่องระงับพยาธินี้ ท่านเกิดเป็นเทวดา เป็นมนุษย์ หรือจะเกิดในชาติอื่น จงเป็นผู้ถึงความสุขในที่ทุกแห่ง และท่านอย่าถึงความป่วยไข้ ครั้นพระสยัมภูพุทธเจ้าผู้ไม่ทรงพ่ายแพ้อะไร เป็นนักปราชญ์ ตรัสดังนี้แล้ว ได้เสด็จเหาะขึ้นสู่นภากาศ เหมือนพญาหงส์ในอัมพร ฉะนั้น เพราะเราได้ถวายสมอแด่พระสยัมภูพุทธเจ้าผู้แสวงหาคุณอันยิ่งใหญ่ ความป่วยไข้จึงมิได้เกิดแก่เราเลย จนถึงชาตินี้ นี้เป็นความเกิดครั้งหลังของเรา ภพสุดท้ายกำลังเป็นไป วิชชา ๓ เราได้บรรลุแล้ว โดยลำดับพระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ในกัปที่ ๕๔ แต่กัปนี้ เราได้ถวายเภสัชในกาลนั้น ด้วยการถวายเภสัชนั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งเภสัช-ทาน เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระหรีตกิทายกเถระได้ภาษิตคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ หรีตกิทายกเถราปทาน.

อัมพปิณฑิยเถราปทานที่ ๙

ว่าด้วยผลแห่งการถวายมะม่วง

[๒๙] ครั้งนั้น เราเป็นพญาช้างมีงางอนงาม ทรงกำลังกล้าว่องไว เที่ยวอยู่ในป่าใหญ่ ได้เห็นพระผู้นำโลก เราได้หยิบเอาชิ้นมะม่วงมาถวายแด่พระศาสดา พระมหาวีรเจ้า พระนามว่าสิทธัตถะ นายกของโลก ทรงรับประเคน เมื่อเราเพ่งดูอยู่ พระพิชิตมารได้ทรงเสวยในกาลนั้น เรายังจิตให้เลื่อมใสในพระชินเจ้าพระองค์นั้น จึงเข้าถึงสวรรค์ชั้นดุสิต เราจุติจากดุสิตนั้นแล้ว ได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิราช เสวยสมบัติโดยอุบายเช่นนั้นแหละ เรามีตนส่งไปเพื่อความเพียรสงบระงับ ไม่มีอุปธิกิเลส กำหนดรู้อาสวะทั้งปวงแล้ว เป็นผู้ไม่มีอาสวะอยู่ ในกัปที่ ๙๔ แต่กัปนี้ เราได้ถวายทานใดในกาลนั้น ด้วยทานนั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งการถวายผลไม้ เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระอัมพปิณฑิยเถระได้ภาษิตคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ อัมพปิณฑิยเถราปทาน.

ชัมพูผลิยเถราปทานที่ ๑๐

ว่าด้วยผลแห่งการถวายลูกหว้า

[๓๐] เมื่อพระพุทธเจ้าพระนามว่าปทุมุตระ เชษฐบุรุษของโลก ผู้คงที่ ผู้ทรงยศอันสูงสุด กำลังเสด็จเที่ยวบิณฑบาตอยู่ ข้าพระองค์มีใจเลื่อมใส ได้ถือเอาผลชมพู่อย่างดีมาถวายแด่พระศาสดา ผู้เป็นทักขิไณยบุคคล เป็นนักปราชญ์ ข้าแต่พระองค์ผู้เป็นใหญ่กว่าสัตว์ เชษฐบุรุษของโลกประเสริฐกว่านรชน เพราะกรรมนั้น ข้าพระองค์จึงเป็นผู้ละความชนะและความแพ้แล้ว ได้ถึงฐานะที่ไม่หวั่นไหว ในกัปที่แสนแต่กัปนี้ ข้าพระองค์ได้ถวายทานใดในกาลนั้น ด้วยทานนั้น ข้าพระองค์ไม่รู้จักทุคติ

เลย นี้เป็นผลแห่งการถวายผลไม้อย่างดีเป็นทาน ข้าพระองค์เผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาข้าพระองค์ได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระชัมพูผลิยเถระได้ภาษิตคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ชัมพูผลิยเถราปทาน.

รวมอปทานที่มีในวรรคนี้ คือ ๑. เอกวิหาริยเถราปทาน ๒. เอกสังขิยเถราปทาน ๓. ปาฏิหิรสัญญกเถราปทาน ๔. ญาณัตถวิกเถราปทาน ๕. อุจจฉุขัณฑิกเถราปทาน ๖. กลัมพทายกเถราปทาน ๗. อัมพาฏกทายกเถราปทาน ๘. หรีตกิทายกเถราปทาน ๙. อัมพปิณฑิยเถราปทาน ๑๐. ชัมพูผลิยเถราปทาน บัณฑิตคำนวณคาถาได้ ๘๖ คาถา.

จบ เอกวิหาริวรรคที่ ๔๔.

วิเภทกิวรรคที่ ๔๕

วิเภทกพีชิยเถราปทานที่ ๑

ว่าด้วยผลแห่งการถวายเมล็ดพืชสมอพิเภก

[๓๑] พระพุทธเจ้าผู้มีความเพียรใหญ่ ทรงรู้จบธรรมทั้งปวง พระนามว่ากกุสันธะ พระองค์เสด็จหลีกออกจากหมู่ไปสู่ภายในป่า เราถือเมล็ดพืชเครือเถาเที่ยวมา สมัยนั้น พระผู้มีพระภาคทรงเข้าฌานอยู่ ณ ระหว่างภูเขา เราเห็นพระพุทธเจ้าผู้เป็นเทพของทวยเทพแล้ว มีใจเลื่อมใส ได้ถวายเมล็ดพืชแด่พระพุทธเจ้า ผู้เป็นทักขิไณยบุคคล เป็นนักปราชญ์ ในกัปนี้เอง เราได้ถวายพืชใดในกาลนั้นด้วยการถวายพืชนั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งเมล็ดพืช เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้วดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระวิเภทกพีชิยเถระได้ภาษิตคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ วิเภทกพีชิยเถราปทาน.

โกลทายกเถราปทานที่ ๒

ว่าด้วยผลแห่งการถวายพุทรา

[๓๒] ครั้งนั้น เรานุ่งหนังเสือ ห่มผ้าคากรอง บำเพ็ญวัตรจริยาอย่างหนัก ใกล้อาศรมของเรามีต้นพุทรา ในกาลนั้น พระพุทธเจ้าพระนามว่าสิขี เป็นเอก ไม่มีผู้เสมอสอง ทรงทำโลกให้โชติช่วงอยู่ตลอดกาลทั้งปวง เสด็จเข้ามายังอาศรมของเรา เรายังจิตของตนให้เลื่อมใส และถวายบังคมพระพุทธเจ้าผู้มีวัตรอันงามแล้ว ได้เอามือทั้งสองกอบพุทราถวายแด่พระพุทธเจ้า ในกัปที่ ๓๑ แต่กัปนี้ เราได้ถวายพุทราใด ในกาลนั้น ด้วยทานนั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งการถวายพุทรา เราเผากิเลส

ทั้งหลายแล้ว ถอนภพขึ้นได้ทั้งหมดแล้ว ตัดกิเลสเครื่องผูกดังช้างตัดเชือกแล้ว เป็นผู้ไม่มีอาสวะอยู่ การที่เราได้มายังสำนักของพระพุทธเจ้าของเรานี้ เป็นการมาดีแล้ว หนอ วิชชา ๓ เราได้บรรลุแล้วโดยลำดับ พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราได้ทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระโกลทายกเถระได้ภาษิตคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ โกลทายกเถราปทาน.

เวลุวผลิยเถราปทานที่ ๓

ว่าด้วยผลแห่งการถวายมะตูม

[๓๓] เราสร้างอาศรมไว้อย่างสวยงาม ใกล้ฝั่งแม่น้ำจันทภาคา อาศรมนั้น เกลื่อนกล่นไปด้วยต้นมะตูม เป็นที่รวมหมู่ไม้นานาชนิด เราเห็นผลมะตูมมีกลิ่นหอมแล้ว ระลึกถึงพระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐสุด เราทั้งยินดีทั้งสลดใจ เอาผลมะตูมใส่หาบจนเต็ม ได้เข้าไปเฝ้าพระพุทธเจ้าพระนามว่า กกุสันธะ แล้วถวายผลมะตูมสุกแด่พระองค์ผู้เป็นเนื้อนาบุญ เป็นนักปราชญ์ ด้วยใจอันผ่องใส ในกัปนี้เองเราได้ถวายผลมะตูมใดในกาลนั้น ด้วยการถวายผลมะตูมนั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งการถวายมะตูม เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระเวลุวผลิยเถระได้ภาษิตคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ เวลุวผลิยเถราปทาน.

ภัลลาตกทายกเถราปทานที่ ๔

ว่าด้วยผลแห่งการถวายลูกรกฟ้า

[๓๔] เราตกแต่งเครื่องลาดที่ทำด้วยหญ้าแล้ว ได้ทูลอาราธนาพระสัมพุทธเจ้าผู้มีพระฉวีวรรณเหมือนทองคำ มีพระลักษณะอันประเสริฐ ๓๒ ประการ ผู้ประหนึ่งว่าพระยารังที่กำลังดอกบาน เป็นพระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐสุด กำลังเสด็จไปทางท้ายป่าใหญ่ว่า ขอพระพุทธเจ้าทรงโปรดอนุเคราะห์ข้าพระองค์เถิด ข้าพระองค์ปรารถนาจะถวายภิกษา พระพุทธเจ้าพระนามว่าอัตถทัสสี ผู้อนุเคราะห์ ประกอบด้วยพระกรุณา มีพระยศใหญ่ ได้ทรงทราบความดำริของเรา จึงเสด็จแวะที่อาศรมของเรา ครั้นแล้ว พระองค์ได้ประทับบนเครื่องลาดที่ทำด้วยหญ้า เราได้หยิบเอาผลไม้รกฟ้ามาถวายแด่พระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐสุด เมื่อเรามองดูอยู่ พระพิชิตมารทรงเสวยในเวลานั้น เรายังจิตให้เลื่อมใสในทานนั้นแล้ว ได้ถวายบังคมพระพิชิตมารในกาลนั้น ในกัปที่ ๑,๘๐๐ เราได้ถวายผลไม้ใด ในกาลนั้น ด้วยการถวายผลไม้นั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งการถวายผลไม้ เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธ-ศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้วดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระภัลลาตกทายกเถระได้ภาษิตคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ภัลลาตกทายกเถราปทาน.

อุมมาปุปผิยเถราปทานที่ ๕

ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยดอกผักตบ

[๓๕] ก็ครั้นเมื่อต้นไทรอันเป็นไม้โพธิพฤกษ์ งอกงามสีเขียวขจี เราได้เอาดอกผักตบมาบูชาไม้โพธิพฤกษ์ ในกัปนี้เอง เราได้บูชาโพธิพฤกษ์ใด ด้วยการบูชานั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งการบูชาไม้โพธิพฤกษ์ เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธ-

ศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระอุมมาปุปผิยเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ อุมมาปุปผิยเถราปทาน.

อัมพาฏกิยเถราปทานที่ ๖

ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยดอกมะกอก

[๓๖] พระมุนีพระนามว่าเวสสภูผู้อภิชาติ เสด็จเข้าไปสู่ป่ารังซึ่งมีดอกบานสะพรั่ง ประทับอยู่ที่ซอกเขา เหมือนไกรสรสีหราช ฉะนั้น เรามีจิตผ่องใสโสมนัส เลื่อมใส ได้เอาดอกมะกอกบูชาพระมหาวีรเจ้าผู้เป็นบุญเขตด้วยมือทั้งสองของตน ในกัปที่ ๓๑ แต่กัปนี้ เราได้เอาดอกไม้บูชาใด ด้วยการบูชานั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งพุทธบูชา เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระอัมพาฏกิยเถระได้ภาษิตคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ อัมพาฏกิยเถราปทาน.

สีหาสนิกเถราปทานที่ ๗

ว่าด้วยผลแห่งการถวายอาสนะทอง

[๓๗] เรามีจิตเลื่อมใสมีใจโสมนัส ได้ถวายอาสนะทองแด่พระผู้มีพระภาคพระนามว่าปทุมุตระ ผู้แสวงหาประโยชน์แด่สรรพสัตว์ เราอยู่ในโลกใด ๆ คือ ในเทวโลกหรือมนุษยโลก ในโลกนั้น ๆ เราได้วิมานอันไพบูลย์ นี้เป็นผลของอาสนะทอง บัลลังก์อันสำเร็จด้วยทองและเงิน สำเร็จด้วยแก้วปทุมราช และสำเร็จด้วยแก้วมณี เกิดแก่เรา

มากมาย ในกาลทุกเมื่อ เราทำอาสนะไม้โพธิของพระพุทธเจ้าพระนามว่าปทุมุตระแล้ว ได้บังเกิดในสกุลสูง โอ พระธรรมเป็นธรรมดี ในกัปที่แสนแต่กัปนี้ เราได้ทำอาสนะทองด้วยกรรมนั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งอาสนะทอง เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนา เราได้ทำเสร็จแล้วดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระสีหาสนิกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ สีหาสนิกเถราปทาน.

ปาทปิฐิยเถราปทานที่ ๘

ว่าด้วยผลแห่งการถวายตั่งรองเท้า

[๓๘] พระมหามุนีสัมพุทธเจ้า ผู้ประกอบด้วยพระกรุณา พระนามว่าสุเมธะ ยังสัตว์ให้ข้ามเป็นอันมากแล้ว พระองค์ผู้ทรงพระยศใหญ่ก็ได้เสด็จนิพพาน เรามีจิตเลื่อมใสมีใจโสมนัส ได้ใช้ให้คนทำตั่งสำหรับรองเท้าไว้ที่ใกล้อาสนะทอง ของพระสัมพุทธเจ้าพระนามว่าสุเมธะ ผู้แสวงหาคุณอันยิ่งใหญ่ เราทำกุศลกรรมอันมีความสุขเป็นผล มีความสุขเป็นกำไรแล้ว เป็นผู้ประกอบด้วยบุญกรรม ได้ไปสู่สวรรค์ชั้นดาวดึงส์ เมื่อเราผู้มีความพร้อมเพรียงด้วยบุญกรรมอยู่ในดาวดึงส์นั้น ตั่งทองย่อมเกิดแก่เราผู้ยกเท้าก้าวไปอยู่ นรชนเหล่าใดได้การเข้าไปฟังใกล้ ๆ ทำสักการะในพระพุทธเจ้าผู้เสด็จนิพพานแล้ว ได้สุขอันไพบูลย์ นรชนเหล่านั้นได้ลาภดีแล้ว แม้เราก็ได้สร้างกรรมไว้ดีแล้ว เราทำตั่งสำหรับรองเท้าอันประกอบแล้วในการค้าขาย จึงได้ตั่งทอง เราเหยียบไปบนตั่งทองในทิศที่ไปด้วยกิจบางอย่าง นี้เป็นผลแห่งบุญกรรม ในกัปที่สามหมื่น เราได้ทำกรรมใดในกาลนั้น ด้วยกรรมนั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งตั่งสำหรับรองเท้า เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

จบ ปาทปิฐิยเถราปทาน.

เวทิยการกเถราปทานที่ ๙

ว่าด้วยผลแห่งการถวายไพรที

[๓๕] เราได้สร้างไพรทีอย่างสวยงาม ไว้ที่โพธิพฤกษ์ของพระพุทธเจ้าพระนามว่าปทุมุตระ ซึ่งเป็นไม้สูงสุดกว่าไม้ทั้งหลาย แล้วยังจิตของตนให้เลื่อมใส เครื่องใช้สอยหลายชนิดเลิศโอฬาร ทั้งที่ทำเสร็จและยังทำไม่เสร็จ ตกลงมาจากอากาศ นี้เป็นผลแห่งไพรที ในสงครามที่สองฝ่ายประชิดกัน อันน่ากลัว เมื่อเราเข้าไป ก็ไม่พบสิ่งที่น่าขลาดกลัวเลย นี้เป็นผลแห่งไพรที วิมานอันงดงามและที่นอนอันล้นค่า เกิดขึ้นดังจะรู้ความดำริของเรา นี้ก็เป็นผลแห่งไพรที ในกัปที่แสนแต่กัปนี้ เราได้ทำไพรทีใด ด้วยกรรมนั้นเราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งไพรที เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระเวทิยการกเถระได้ภาษิตคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ เวทิยการกเถราปทาน.

โพธิฆรการกเถราปทานที่ ๑๐

ว่าด้วยผลแห่งการสร้างเรือนไม้โพธิ

[๔๐] เรามีจิตเลื่อมใสมีใจโสมนัส ได้ใช้คนทำเรือนไม้โพธิของพระผู้มีพระภาคผู้เป็นใหญ่กว่าสัตว์ผู้คงที่ พระนามว่าสิทธัตถะ เราเข้าถึงสวรรค์ชั้นดุสิต อยู่ในเรือนแก้ว หนาว ร้อน หรือลม มิได้ถูกต้องตัวเราเลย ในกัปที่ ๖๕ แต่กัปนี้ เราได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิ วิสสุกรรมเทพบุตรได้เนรมิตนครชื่อกาสิกะ ยาว ๑๐ โยชน์ กว้าง ๘ โยชน์ ให้เรา ในนครนั้นไม่มีไม้ เครือเถา และดินเลย วิสสุกรรมเทพบุตรเนรมิตปราสาทชื่อมงคล ยาวโยชน์หนึ่ง กว้างครึ่งโยชน์ ให้เรา เสาปราสาท ๘๔,๐๐๐ ต้น ล้วนเป็นทองคำ พื้นสำเร็จด้วยแก้วมณี หลังคาเป็นเงิน เรือนสำเร็จด้วยทอง นี้เราได้อยู่ครอบครองมาแล้ว นี้เป็นผลแห่งการให้เรือนเป็นทาน เราได้เสวยผลทั้งปวงนั้น ใน

ภพทั้งที่เป็นของเทวดาและมนุษย์ วันนี้เราบรรลุนิพพานอันเป็นบทสงบระงับ ไม่มีบทใดจะยิ่งกว่า ในกัปที่สามหมื่น เราได้ให้ทำเรือนโพธิพฤกษ์ ด้วยกรรมนั้นเราไม่รู้จักทุคติเลย นี้ก็เป็นผลแห่งการให้เรือนเป็นทาน เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระโพธิฆรการกเถระได้ภาษิตคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ โพธิฆรการกเถราปทาน.

รวมอปทานที่มีในวรรคนี้ คือ ๑. วิเภทกพีชิยเถราปทาน ๒. โกลทายกเถราปทาน ๓. เวลุวผลิยเถราปทาน ๔. ภัลลาตกทายกเถราปทาน ๕. อุมมาปุปผิยเถราปทาน ๖. อัมพาฏกิยเถราปทาน ๗. สีหาสนิกเถราปทาน ๘. ปาทปิฐิยเถราปทาน ๙. เวทิยการกเถราปทาน ๑๐. โพธิฆรการกเถราปทาน ในวรรคนี้ บัณฑิตได้ภาษิตคาถาไว้คำนวณได้ ๗๙ คาถา.

จบ วิเภทกิวรรคที่ ๔๕.

วิหารอโลดอเปี๊ยะ แปลว่า สมปรารถนาอย่างเต็มที่
สร้างสมัยพระเจ้าจันสิตตา

ชคติวรรคที่ ๔๖

ชคติทายกเถราปทานที่ ๑

ว่าด้วยผลแห่งการพรวนดินโคนต้นโพธิ

[๔๑] เรามีจิตเลื่อมใสมีใจโสมนัส ได้ใช้ให้คนพรวนดินที่ไม้โพธิพฤกษ์ของพระมหามุนีพระนามว่าธัมมทัสสี อันเป็นต้นไม้สูงสุดกว่าไม้ทั้งหลาย เราพลาดจากภูเขาหรือตกจากต้นไม้จุติแล้ว ย่อมได้ที่พึ่ง นี้เป็นผลของดิน โจรไม่เบียดเบียนเรา กษัตริย์ก็ไม่ดูหมิ่นเรา เราก้าวล่วงข้าศึกได้ทุกคน นี้เป็นผลของดิน เราเข้าถึงกำเนิดใด ๆ คือ เทวดาหรือมนุษย์ ในกำเนิดนั้น ๆ เราย่อมเป็นผู้อันเขาบูชาทุกแห่งไป นี้ก็เป็นผลของดิน ในกัปที่ ๑,๘๐๐ เราได้ใช้ให้คนพรวนดินด้วยกรรมนั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลของดิน เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระชคติทายกเถระได้ภาษิตคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ชคติทายกเถราปทาน.

โมรหัตถิยเถราปทานที่ ๒

ว่าด้วยผลแห่งการถวายกำหางนกยูง

[๔๒] เราถือกำหางนกยูงเข้าไปเฝ้าพระโลกนายก เรามีจิตเลื่อมใสมีใจโสมนัส ได้ถวายกำหางนกยูง ด้วยกำหางนกยูงนี้ และด้วยการตั้งเจตนาไว้ ไฟ ๓ กองของเราจึงดับสนิทแล้ว เราได้สุขอันไพบูลย์ โอ พระพุทธเจ้า โอ พระธรรม โอ สัมปทาแห่งพระศาสดาของเรา เราถวายกำหางนกยูงแล้ว ได้ความสุขอันไพบูลย์ ไฟ ๓ กองของเราดับสนิทแล้ว เราถอนภพขึ้นได้ทั้งหมดแล้ว อาสวะทั้งปวงหมดสิ้นไปแล้ว บัดนี้

ภพใหม่มิได้มี ในกัปที่ ๓๑ แต่กัปนี้เราได้ถวายทานใดในกาลนั้นด้วยทานนั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งการถวายกำหางนกยูง เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระโมรหัตถิยเถระได้ภาษิตคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ โมรหัตถิยเถราปทาน.

สีหาสนพีชิยเถราปทานที่ ๓

ว่าด้วยผลแห่งการพัดพุทธอาสน์

[๔๓] เราได้ไหว้โพธิพฤกษ์ของพระผู้มีพระภาคพระนามว่าติสสะ ได้ถือเอาพัดวิชนีพัดอาสนะทองในที่นั้น ในกัปที่ ๙๒ แต่กัปนี้ เราได้ถวายพัดทอง ด้วยกรรมนั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลของการพัด เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระสีหาสนพีชิยเถระได้ภาษิตคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ สีหาสนพีชิยเถราปทาน.

ติณุกกธาริยเถราปทานที่ ๔

ว่าด้วยผลแห่งการทำคบเพลิงบูชา

[๔๔] เราเป็นผู้มีจิตเลื่อมใสมีใจโสมนัส ได้ชูคบเพลิงไว้ ๓ ดวง ที่ไม้โพธิพฤกษ์ ของพระพุทธเจ้าพระนามว่าปทุมุตระ ซึ่งเป็นไม้สูงสุดกว่าไม้ทั้งหลาย ในกัปที่แสนแต่กัปนี้ เราได้บูชาคบเพลิงใด ด้วยการชูคบเพลิงนั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลของ

การให้คบเพลิงเป็นทาน เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระติณุกกธาริยเถระได้ภาษิตคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ติณุกกธาริยเถราปทาน.

อักกมนทายกเถราปทานที่ ๕

ว่าด้วยผลแห่งการเหยียบนวด

[๔๕] เราได้ถวายการเหยียบนวดแด่พระพุทธเจ้าพระนามว่ากกุสันธะ ผู้เป็นนักปราชญ์ มีบาปอันลอยเสียแล้ว ทรงอยู่จบพรหมจรรย์ ซึ่งกำลังเสด็จดำเนินไปสู่ที่พักกลางวัน ในกัปนี้เองเราได้ถวายทานใดในกาลนั้น ด้วยทานนั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งการถวายเหยียบนวด เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระอักกมนทายกเถระได้ภาษิตคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ อักกมนทายกเถราปทาน.

วนโกรัณฑิยเถราปทานที่ ๖

ว่าด้วยผลแห่งการถวายดอกหางช้าง

[๔๖] เราถือเอาดอกหางช้างป่ามาบูชาพระผู้มีพระภาคพุทธเจ้า พระนามว่าสิทธัตถะ ผู้ประเสริฐสุดกว่าโลก ผู้คงที่ ในกัปที่ ๙๔ แต่กัปนี้เราได้เอาดอกไม้ใดบูชา ด้วยการบูชานั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งพุทธบูชาเราเผากิเลสทั้งหลาย

แล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระวนโกรัณฑิยเถระได้ภาษิตคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ วนโกรัณฑิยเถราปทาน.

จบ ภาณวารที่ ๒๐.

เอกฉัตติยเถราปทานที่ ๗

ว่าด้วยผลแห่งการกั้นร่มถวายพระพุทธองค์

[๔๗] แผ่นดินร้อนดังเพลิง แผ่นดินดุจมีเถ้ารึงไหล พระผู้มีพระภาคพระนามว่าปทุมุตระ เสด็จจงกรมอยู่ที่กลางแจ้ง เรากั้นร่มขาวเดินทางไป ได้เห็นพระสัมพุทธเจ้าเข้าที่กลางแจ้งนั้น แล้วเกิดความคิดขึ้นว่า ภูมิภาคถูกพยับแดดแผ่คลุม แผ่นดินนี้จึงกลายเป็นเหมือนถ่านเพลิง ลมพายุใหญ่ที่ทำสรีรกายให้ลอยขึ้นได้ ตั้งขึ้นอยู่ หนาวร้อน ย่อมทำให้ลำบาก ขอได้โปรดรับร่มนี้ อันเป็นเครื่องป้องกันลมและแดดเถิด ข้าพระองค์จักถูกต้องนิพพาน พระชินเจ้าพระนามว่าปทุมุตระผู้ทรงอนุเคราะห์ประกอบด้วยพระกรุณา มีพระยศใหญ่ ทรงทราบความดำริของเราแล้ว ทรงรับไว้ ในกาลนั้น เราได้เป็นจอมเทวดาเสวยราชสมบัติในเทวโลก ๓๐ กัป ได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิราช ๕๐๐ ครั้ง และได้เป็นพระเจ้าประเทศราชอันไพบูลย์ โดยคณนานับมิได้ เราได้เสวยกรรมของตนซึ่งตนได้ก่อสร้างไว้ดีแล้วในปางก่อน นี้เป็นชาติสุดท้ายของเรา ภพที่สุดกำลังเป็นไป ถึงทุกวันนี้ชนทั้งหลายก็พากันกั้นเศวตฉัตรให้เราตลอดกาลทุกเมื่อ ในกัปที่แสนแต่กัปนี้ เราได้ถวายร่มนั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งการถวายร่ม เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระเอกฉัตติยเถระได้ภาษิตคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ เอกฉัตติยเถราปทาน.

ชาติปุปผิยเถราปทานที่ ๘

ว่าด้วยผลแห่งการถวายดอกมะลิ

[๔๘] เมื่อพระผู้มีพระภาคพระนามว่าปทุมุตระ ผู้มีพระยศใหญ่ปรินิพพานแล้ว เราได้เอาผอบอันเต็มด้วยดอกไม้ไปบูชาพระสรีระ เรายังจิตให้เลื่อมใสในบุญกรรมนั้นแล้ว ได้ไปสู่สวรรค์ชั้นนิมมานรดี เราถึงจะไปอยู่ยังเทวโลก ก็ยังประพฤติบุญกรรมอยู่ ฝนดอกไม้ตกจากฟากฟ้าเพื่อเราตลอดกาลทั้งปวง เราสมภพในมนุษย์ก็เป็นพระราชาผู้มียศใหญ่ ในอัตภาพนั้น ฝนดอกโกสุมตกลงมาเพื่อเราทุกเมื่อ เพราะอำนาจที่เอาดอกไม้บูชาที่พระกายของพระพุทธเจ้าผู้ทรงเห็นเหตุทั้งปวง นี้เป็นความเกิดครั้งสุดท้ายของเรา ภพที่สุดกำลังเป็นไป ถึงทุกวันนี้ ฝนดอกไม้ก็ตกลงมาเพื่อเราทุกเวลา ในกัปที่แสนแต่กัปนี้ เราเอาดอกไม้ใดบูชา ด้วยการบูชานั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งการบูชาพระสรีระ เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระชาติปุปผิยเถระได้ภาษิตคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล

จบ ชาติปุปผิยเถราปทาน.

สัตติปัณณิยเถราปทานที่ ๙

ว่าด้วยผลแห่งการถวายดอกสัตตบรรณ

[๔๙] เมื่อมหาชนช่วยกันนำพระสรีระของพระพุทธเจ้าไป เมื่อกลองบรรเลงอยู่ เรามีจิตเลื่อมใสมีใจโสมนัส ได้เอาดอกสัตตบรรณบูชา ในกัปที่แสนแต่กัปนี้ เราได้เอาดอกไม้ใดมาบูชา ด้วยการบูชานั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งการบูชาพระสรีระ เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้วดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระสัตติปัณณิยเถระได้ภาษิตคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ สัตติปัณณิยเถราปทาน.

คันธปูชกเถราปทานที่ ๑๐

ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยของหอม

[๕๐] เมื่อมหาชนกำลังช่วยกันทำจิตกาธานอยู่ และเมื่อของหอมนานาชนิดถูกนำเอามา เรามีจิตเลื่อมใสมีใจโสมนัส ได้เอาของหอมกำมือหนึ่งบูชา ในกัปที่แสนแต่กัปนี้ เราได้บูชาจิตกาธานใด ด้วยการบูชานั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งการบูชาจิตกาธาน เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้วดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระคันธปูชกเถระได้ภาษิตคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ คันธปูชกเถราปทาน.

รวมอปทานที่มีในวรรคนี้ คือ ๑. ชคติทายกเถราปทาน ๒. โมรหัตถิยเถราปทาน ๓. สีหาสนพีชิยเถราปทาน ๔. ติณุกกธาริยเถราปทาน ๕. อักกมนทายกเถราปทาน ๖. วนโกรัณฑิยเถราปทาน ๗. เอกฉัตติยเถราปทาน ๘. ชาติปุปผิยเถราปทาน ๙. สัตติปัณณิยเถราปทาน ๑๐. คันธปูชกเถราปทาน บัณฑิตคำนวณคาถาได้ ๖๕ คาถา.

จบ ชคติวรรคที่ ๔๖.

สาลปุปผิวรรคที่ ๔๗

สาลกุสุมิยเถราปทานที่ ๑

ว่าด้วยผลแห่งการถวายดอกสาละ

[๕๑] เมื่อพระผู้มีพระภาคพระนามว่าปทุมุตระปรินิพพานแล้ว เมื่อมหาชนช่วยกันยกพระพุทธสรีระขึ้นบนจิตกาธาน เราได้เอาดอกสาละบูชา ในกัปที่แสนแต่กัปนี้ เราได้เอาดอกไม้ใดบูชา ด้วยการบูชานั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้ก็เป็นผลแห่งการบูชาจิตกาธาน เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระสาลกุสุมิยเถระได้ภาษิตคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ สาลกุสุมิยเถราปทาน.

จิตกปูชกเถราปทานที่ ๒

ว่าด้วยผลแห่งการบูชาจิตกาธาน

[๕๒] เมื่อเทวดาและมนุษย์พากันถวายพระเพลิงพระผู้มีพระภาคพระนามว่าสิขี ผู้เป็นเผ่าพันธุ์ของโลก เราได้เอาดอกจำปา ๘ ดอกบูชาจิตกาธาน ในกัปที่ ๓๑ แต่กัปนี้ เราได้เอาดอกไม้ใดบูชา ด้วยการบูชานั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งพุทธบูชา เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระจิตกปูชกเถระได้ภาษิตคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ จิตกปูชกเถราปทาน.

จิตกนิพพาปกเถราปทานที่ ๓

ว่าด้วยผลแห่งการดับจิตกาธาน

[๕๓] เมื่อเทวดาและมนุษย์พากันถวายพระเพลิงพระสรีระ ของผู้แสวงหาคุณใหญ่ พระนามว่าเวสสภู เราเอาน้ำหอมดับจิตกาธาน ในกัปที่ ๓๑ แต่กัปนี้ เราเอาน้ำหอมดับจิตกาธานใด ด้วยกรรมนั้นเราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลของน้ำหอม เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระจิตกนิพพาปกเถระได้ภาษิตคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ จิตกนิพพาปกเถราปทาน.

เสตุทายกเถราปทานที่ ๔

ว่าด้วยผลแห่งการสร้างสะพาน

[๕๔] เรามีจิตเลื่อมใส มีใจโสมนัส ได้ใช้คนให้สร้างสะพานในที่เฉพาะพระพักตร์ของพระผู้มีพระภาคพระนามว่าวิปัสสี ผู้เสด็จจงกรมอยู่ ในกัปที่ ๙๑ แต่กัปนี้ เราได้ให้สร้างสะพานใดไว้ ด้วยกรรมนั้นเราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งการถวายสะพาน เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระเสตุทายกเถระได้ภาษิตคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ เสตุทายกเถราปทาน.

สุมนตาลวัณฏิยเถราปทานที่ ๕

ว่าด้วยผลแห่งการถวายพัดใบตาล

[๕๕] เราได้ถวายพัดใบตาลอันคลุมด้วยดอกมะลิ แด่พระผู้มีพระภาคพระนามว่าสิทธัตถะ เราจึงได้ทรงยศใหญ่ ในกัปที่ ๙๔ แต่กัปนี้เราได้ถวายพัดใบตาลใด ด้วยการถวายพัดใบตาลนั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งพัดใบตาล เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระสุมนตาลวัณฏิยเถระได้ภาษิตคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ สุมนตาลวัณฏิยเถราปทาน.

อวฏผลิยเถราปทานที่ ๖

ว่าด้วยผลแห่งการถวายผลไม้พิเศษ

[๕๖] พระผู้มีพระภาคผู้สยัมภูพระนามว่า สตรังสี ผู้ไม่ทรงพ่ายแพ้อะไร ๆ ทรงใคร่ต่อความวิเวก ตรัสรู้ด้วยพระองค์เอง เสด็จออกบิณฑบาต เราถือผลไม้อยู่ ได้เห็นเข้า จึงได้เข้าไปเฝ้าพระนราสภ เรามีจิตเลื่อมใสมีใจโสมนัส ได้ถวายผลไม้ ในกัปที่ ๙๔ แต่กัปนี้ เราได้ถวายผลไม้ใดในกาลนั้น ด้วยการถวายผลไม้นั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งการถวายผลไม้นั้น เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระอวฏผลิยเถระได้ภาษิตคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ อวฏผลิยเถราปทาน.

ลพุชผลทายกเถราปทานที่ ๗

ว่าด้วยผลแห่งการถวายขนุนสำมะลอ

[๕๗] ครั้งนั้น เราเป็นคนเฝ้าสวนอยู่ในพระนครพันธุมดี ได้เห็นพระพุทธเจ้าผู้ปราศจากกิเลสธุลีเสด็จเหาะไปในอากาศ เราได้หยิบเอาผลขนุนสำมะลอถวายแด่พระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐสุด พระพุทธเจ้าผู้มีพระยศใหญ่ ให้เกิดความปลื้มใจแก่เรา นำความสุขมาให้ในปัจจุบันประทับอยู่ในอากาศนั่นเอง ได้ทรงรับประเคน เราถวายผลไม้แด่พระพุทธเจ้าด้วยใจอันเลื่อมใสแล้ว ได้ประสบปีติอันไพบูลย์ เป็นสุขยอดเยี่ยมในครั้งนั้น รัตนะเกิดขึ้นแก่เราผู้เกิดในที่นั้น ๆ ในกัปที่ ๙๑ แต่กัปนี้ เราได้ถวายผลไม้ใดในกาลนั้นด้วยทานนั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งการถวายผลไม้ เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้วดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระลพุชผลทายกเถระได้ภาษิตคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ลพุชผลทายกเถราปทาน.

มิลักขุผลทายกเถราปทานที่ ๘

ว่าด้วยผลแห่งการถวายผลมิลักขุ

[๕๘] เราได้เห็นพระพุทธเจ้าพระนามว่าอัตถทัสสี ผู้มีพระยศใหญ่ เป็นผู้มีจิตเลื่อมใสมีใจโสมนัส ได้ถวายผลไม้มิลักขุ ในกัปที่ ๑,๘๐๐ เราได้ถวายผลไม้ใดในกาลนั้น ด้วยทานนั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งการถวายผลไม้ เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระมิลักขุผลทายกเถระได้ภาษิตคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ มิลักขุผลทายกเถราปทาน.

สยัมปฏิภาณิยเถราปทานที่ ๙

ว่าด้วยผลแห่งการสดุดีพระพุทธเจ้าด้วยปฏิภาณ

[๕๙] ใครได้เห็นพระนราสภผู้ประเสริฐกว่าเทวดา งามเหมือนดอกรกฟ้าขาว กำลังเสด็จดำเนินอยู่ที่ถนนแล้ว จะไม่เลื่อมใสเล่า ใครได้เห็นพระพุทธเจ้าผู้กำจัดความมืดให้พินาศ ทรงช่วยเหลือนรชนให้ข้ามพ้นไปได้เป็นอันมาก ยังโลกให้โชติช่วงด้วยแสงสว่างคือพระญาณแล้ว จะไม่เลื่อมใสเล่า ใครได้เห็นพระพุทธเจ้าผู้เป็นนายกของโลก กำลังเสด็จออกไปพร้อมกับพระขีณาสพผู้มีอำนาจตั้งแสน ผู้ทรงรื้อขนสัตว์ไปเสียมากมายแล้ว จะไม่เลื่อมใสเล่า ใครได้เห็นพระพุทธเจ้า ผู้ตีกลองคือพระธรรม ทรงย่ำยีหมู่เดียรถีย์ บันลือสีหนาทแล้ว จะไม่เลื่อมใสเล่า ทวยเทพพร้อมด้วยพรหม พากันมาจากเทวโลก ตราบเท่าพรหมโลก แล้วทูลถามปัญหาอันลุ่มลึกกะพระพุทธเจ้าพระองค์ใด พระพุทธเจ้าพระองค์นั้น ใครได้เห็นเข้าแล้ว จะไม่เลื่อมใสเล่า มนุษย์พร้อมด้วยเทวดาประนมกรอัญชลีแด่พระพุทธเจ้าพระองค์ใด ย่อมได้เสวยบุญด้วยการประณมกรอัญชลีนั้น พระพุทธเจ้าพระองค์นั้น ใครได้เห็นเข้าแล้ว จะไม่เลื่อมใสเล่า ชนทั้งปวงมาประชุมห้อมล้อมพระผู้มีปัญญาจักษุ พระผู้มีปัญญาจักษุพระองค์ใด ถูกบังคับแล้วไม่ทรงหวั่นไหว พระผู้มีปัญญาจักษุพระองค์นั้น ใครได้เห็นแล้ว จะไม่เลื่อมใสเล่า เมื่อพระนราสภพระองค์ใดเสด็จเข้าพระนคร กลองเป็นอันมากประโคมกึกก้อง คชสารที่ตกมันพากันบันลือ พระนราสภพระองค์นั้น ใครได้เห็นเข้าแล้วจะไม่เลื่อมใสเล่า เมื่อพระนราสภพระองค์ใดเสด็จดำเนินไปในถนน พระรัศมีย่อมส่องสว่างไสวทุกเมื่อ ที่ซึ่งลุ่ม ๆ ดอน ๆ ย่อมสม่ำเสมอ พระนราสภพระองค์นั้น ใครได้เห็นเข้าแล้ว จะไม่เลื่อมใสเล่า เมื่อพระพุทธเจ้าตรัสอยู่ ประชาสัตว์ในจักรวาลได้ยินทั่วกัน พระพุทธเจ้าพระองค์ใดยังสัตว์ให้รู้ชัดได้ทั่วกัน พระพุทธเจ้าพระองค์นั้น ใครได้เห็นเข้าแล้ว จะไม่เลื่อมใสเล่า ในกัปที่แสนแต่กัปนี้ เราได้สดุดีพระพุทธเจ้าใด ด้วยการสดุดีนั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งการสดุดี เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระสยัมปฏิภาณิยเถระได้ภาษิตคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ สยัมปฏิภาณิยเถราปทาน.

นิมิตตพยากรณิยเถราปทานที่ ๑๐

ว่าด้วยผลแห่งการพยากรณ์นิมิต

[๖๐] ครั้งนั้น เราได้เข้าไปป่าหิมวันต์บอกมนต์ ศิษย์ ๕,๔๐๐ คน ได้อุปัฏฐากเรา ศิษย์เหล่านั้นล้วนเป็นนักศึกษา รู้จบไตรเพทถึงความเต็มเปี่ยมในธรรมมีองค์ ๖ พวกเขาถือตัวจัดเพราะวิทยาของตน อยู่ในป่าหิมวันต์ เทพบุตรผู้มียศใหญ่ เป็นผู้มีสติสัมปชัญญะ จุติจากชั้นดุสิตอุบัติในครรภ์แห่งมารดา เมื่อพระสัมพุทธเจ้าเสด็จอุบัติขึ้น หมื่นโลกธาตุก็หวั่นไหว คนตาบอดก็มองเห็นได้ ในเมื่อพระผู้นำเสด็จอุบัติขึ้น พื้นพสุธานี้ทั้งสิ้นสั่นสะเทือน ๖ ประการ มหาชนได้สดับเสียงกึกก้องแล้ว พากันแย้มสรวล ชนทั้งปวงประชุมกันแล้ว ได้พากันไปยังสำนักของเรา ถามว่าพื้นพสุธานี้สั่นสะเทือน จักมีผลเป็นอย่างไร ครั้งนั้น เราได้พยากรณ์แก่เขาทั้งหลายว่า อย่ากลัวเลยไม่มีภัยแก่ท่านทั้งหลาย ท่านทุก ๆ คนจงเบาใจเถิด ความเกิดนี้ประกอบด้วยสุขประโยชน์ พื้นพสุธาอันเหตุ ๘ ประการถูกต้องแล้ว ย่อมจะสั่นสะเทือน นิมิตย่อมจะปรากฏโดยอาการเช่นเดียวกัน แสงสว่างอันไพบูลย์ใหญ่โตก็เช่นนั้น พระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐสุด ผู้มีจักษุ จักเสด็จอุบัติขึ้นอย่างไม่ต้องสงสัย เรายังประชุมชนให้เข้าใจดีแล้ว ได้บอกเบญจศีล พวกเขาได้สดับเบญจศีลแล้วคิดว่า การเสด็จอุบัติของพระพุทธเจ้า ยากที่จะหาได้ เป็นผู้เกิดอุพเพงคาปีติ มีใจโสมนัส ยินดีร่าเริง ในกัปที่ ๙๒ แต่กัปนี้ เราได้พยากรณ์นิมิตใด ด้วยการพยากรณ์นิมิตนั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งการพยากรณ์ เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระนิมิตตพยากรณิยเถระได้ภาษิตคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ นิมิตตพยากรณิยเถราปทาน.

รวมอปทานที่มีในวรรคนี้ คือ ๑. สาลกุสุมิยเถราปทาน ๒. จิตกปูชกเถราปทาน ๓. จิตกนิพพาปกเถราปทาน ๔. เสตุทายกเถราปทาน ๕. สุมนตาลวัณฏิยเถราปทาน ๖. อวฏผลิยเถราปทาน ๗. ลพุชผลทายกเถราปทาน ๘. มิลักขุผลทายกเถราปทาน ๙. สยัมปฏิภาณิยเถราปทาน ๑๐. นิมิตตพยากรณิยเถราปทาน บัณฑิตคำนวณคาถาได้ ๗๒ คาถา.

จบ สาลปุปผิวรรคที่ ๔๗.

นฬมาลิวรรคที่ ๔๘

นฬมาลิยเถราปทานที่ ๑

ว่าด้วยผลแห่งการถวายพวงดอกอ้อ

[๖๑] เราได้เห็นพระสัมพุทธเจ้ามีพระฉวีวรรณดังทองคำ ผู้สมควรรับเครื่องบูชา เป็นนายกของโลก กำลังเสด็จไปทางชายป่าใหญ่ เราหยิบพวงดอกไม้อ้อและออกไป ในทันใดนั้น ได้เห็นพระสัมพุทธเจ้าผู้ข้ามโอฆะได้แล้ว ไม่มีอาสวะ ณ ที่นั้นเรามีจิต เลื่อมใสมีใจโสมนัส ได้เอาพวงดอกไม้อ้อบูชาพระพุทธเจ้าผู้เป็นทักขิไณยบุคคล มี ความเพียรใหญ่ ทรงอนุเคราะห์โลกทั้งสิ้น ในกัปที่ ๓๑ แต่กัปนี้ เราได้ดอกไม้ใดบูชา ด้วยการบูชานั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งพุทธบูชา เราเผากิเลสทั้งหลาย แล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระนฬมาลิยเถระได้ภาษิตคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ นฬมาลิยเถราปทาน.

มณิปูชกเถราปทานที่ ๒

ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยแก้วมณี

[๖๒] พระชินเจ้าพระนามว่าปทุมุตระ ทรงรู้จบธรรมทั้งปวง ใคร่ต่อความสงบ ตรัสรู้ ด้วยพระองค์เอง เสด็จไปในอากาศ สระใหญ่มีอยู่ในที่ไม่ไกลป่าหิมวันต์ ภพของเรา อันบุญกรรมประกอบดีแล้ว มีอยู่ในสระนั้น เราออกจากภพได้เห็นพระผู้นำโลก ผู้ทรงรุ่งเรืองเหมือนต้นราชพฤกษ์ โชติช่วงเหมือนดังกับไฟลุกโพลง เราได้เห็น ดอกไม้ชนิดหนึ่งที่มีในป่าเปลี่ยว คิดว่าจักบูชาพระผู้นำโลก ทำจิตของตนให้ เลื่อมใสแล้ว ได้ถวายบังคมพระศาสดา เราหยิบแก้วมณีที่ศีรษะของเรา บูชาพระ

ผู้นำด้วยความปรารถนาว่า ด้วยการเอาแก้วมณีบูชานี้ขอจงมีวิบากอันดี พระศาสดาพระนามว่าปทุมุตระ ผู้ทรงรู้แจ้งโลก ผู้สมควรรับเครื่องบูชา ประทับอยู่ในอากาศได้ตรัสพระคาถาเหล่านี้ว่า ขอความดำริของท่านจงสำเร็จเถิด ท่านจงได้สุขอันไพบูลย์ ด้วยการบูชาแก้วมณีนี้ ขอท่านจงได้เสวยยศอันใหญ่หลวงเถิด พระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐสุด พระนามว่าปทุมุตระ ทรงตรัสรู้ด้วยพระองค์เอง ครั้นตรัสแก่เราผู้ตั้งจิตปรารถนาไว้ดังนี้แล้ว ได้เสด็จไป เราได้เป็นจอมเทพเสวยราชสมบัติในเทวโลก ๖๐ กัป และได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิหลายร้อยครั้ง เมื่อเราเกิดเป็นเทวดาระลึกถึงบุญกรรมขึ้นมา แก้วมณีอันส่องแสงสว่างให้เรา ย่อมเกิดแก่เรา เรามีนางเทพอัปสร ๘๖,๐๐๐ ซึ่งมีผ้าและเครื่องอาภรณ์อันวิจิตร สวมต่างหูแก้วมณี เป็นบริวารนางเทพอัปสรเหล่านั้นมีหน้าแฉล้ม มักยิ้มก่อนเจรจา ตะโพกผาย เอวบาง อ้อนแอ้น แวดล้อมเราอยู่เป็นนิตย์ นี้เป็นผลแห่งการบูชาด้วยแก้วมณี ภัณฑะ คือ เครื่องประดับอันสำเร็จด้วยทอง สำเร็จด้วยแก้วมณี และสำเร็จด้วยแก้วทับทิม ย่อมเป็นของอันบุคคลทำดีแล้วเพื่อเรา ตามที่เราต้องการ เรือนยอดและถ้ำที่น่ารื่นรมย์และที่นอนอันสูงค่า ดังจะรู้ความประสงค์ของเรา ย่อมเกิดตามความปรารถนา ก็การที่ชนเหล่าใดได้เข้าไปฟัง ชนเหล่านั้นได้ลาภดีแล้ว การได้เข้าไปฟังเป็นบุญเขตของมนุษย์ เป็นโอสถของสรรพสัตว์ ถึงกรรมที่เราผู้ได้เห็นพระผู้นำ ก็ชื่อว่าเป็นอันทำไว้ดีแล้ว เราเป็นผู้รอดพ้นจากวินิบาต เป็นผู้บรรลุบทอันไม่หวั่นไหว เราเข้าถึงกำเนิดใด ๆ คือ เป็นเทวดาหรือมนุษย์ ในกำเนิดนั้น ๆ แสงสว่างย่อมมีแก่เราทุกเมื่อทั้งกลางวันและกลางคืนเพราะการบูชาด้วยแก้วมณีนั้น เราจึงได้เสวยสมบัติ พบแสงสว่าง คือ ญาณ เป็นผู้บรรลุบทอันไม่หวั่นไหว ในกัปที่แสนแต่กัปนี้ เราเอาแก้ว-มณีบูชา ด้วยการบูชานั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งการบูชาด้วยแก้วมณี เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้วดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระมณิปูชกเถระได้ภาษิตคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ มณิปูชกเถราปทาน.

อุกกาสติกเถราปทานที่ ๓

ว่าด้วยผลแห่งการจุดคบเพลิงบูชา

[๖๓] ครั้งนั้น พระผู้มีพระภาคพระนามว่าโกสิกะ ประทับอยู่ที่ภูเขาจิตตกูฏ พระองค์เป็นผู้เพ่งพินิจ ยินดีในฌาน เป็นผู้ตื่นแล้ว อภิรมย์ในวิเวก เป็นมุนี ข้าพระองค์อันหมู่นารีแวดล้อมเข้าไปในป่าหิมวันต์ ได้เห็นพระปัจเจกพุทธเจ้าพระนามว่าโกสิกะ ผู้ปานดังพระจันทร์ในวันเพ็ญ ครั้งนั้น ข้าพระองค์ถือเอาคบเพลิงร้อยดวงแวดล้อมพระพุทธเจ้าอยู่ตลอด ๗ วัน ๗ คืน ได้ไปโดยวันที่ ๘ ข้าพระองค์มีจิตเลื่อมใส ถวายบังคมพระสยัมภูพุทธเจ้าพระนามว่าโกสิกะ ผู้ไม่ทรงพ่ายแพ้อะไร ๆ เสด็จออกจากสมาบัติ แล้วได้ถวายภิกษาอย่างหนึ่ง ข้าแต่พระองค์ผู้เป็นจอมแห่งสัตว์ เชษฐบุรุษของโลกประเสริฐกว่านรชน เพราะกรรมนั้น ข้าพระองค์จึงเกิดในหมู่เทพชั้นดุสิต นี้เป็นผลแห่งภิกษาอย่างหนึ่ง แสงสว่างย่อมมีแก่ข้าพระองค์ทุกเมื่อ ทั้งกลางวันและกลางคืน ข้าพระองค์แผ่รัศมีไปได้โดยรอบร้อยโยชน์ ในกัปที่ ๕๕ ข้าพระองค์ได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิผู้เป็นใหญ่ในชมพูทวีป มีมหาสมุทร ๔ เป็นขอบเขตชำนะแล้ว ครั้งนั้น พระนครของข้าพระองค์ เป็นเมืองมั่งคั่ง เจริญ สร้างสรรอย่างสวยงาม ยาว ๓๐ โยชน์ กว้าง ๒๐ โยชน์ พระนครชื่อโสภนอันวิสสุกรรมเทพบุตรนิรมิตให้ นครนั้นสงัดจากเสียง ๑๐ อย่าง ประกอบด้วยกังสดาลเสียงไพเราะ ในพระนครนั้นไม่มีเครือเถา ไม้ และดินเลย สำเร็จด้วยทองคำล้วน ๆ ทีเดียว โชติช่วงอยู่ตลอดกาลเนืองนิตย์ พระนครนั้นล้อมด้วยกำแพง ๔ ชั้น ๓ ชั้น สำเร็จด้วยแก้ว-มณี ส่วนตรงกลางวิสสุกรรมเทพบุตรได้เนรมิตถ่องแถวต้นตาลไว้ สระโบกขรณีตั้งหมื่นปกคลุมไปด้วยปทุมและอุบล ดารดาษไปด้วยบุณฑริกเป็นต้น หอมกรุ่นไปด้วยกลิ่นนานาชนิด ในกัปที่ ๕๔ แต่กัปนี้ ข้าพระองค์ได้ทรงคบเพลิงใด ด้วยกรรมนั้น ข้าพระองค์ไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งการทรงคบเพลิงไว้ ข้าพระองค์เผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาข้าพระองค์ได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระอุกกาสติกเถระได้ภาษิตคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ อุกกาสติกเถราปทาน.

สุมนวีชนิยเถราปทานที่ ๔

ว่าด้วยผลแห่งการพัดไม้โพธิ์

[๖๔] เราเป็นผู้มีใจโสมนัส จับพัดวิชนี พัดไม้โพธิ์อันอุดม ที่ไม้โพธิ์ของพระผู้มีพระ-ภาคพระนามว่าวิปัสสี ซึ่งเป็นไม้สูงสุด ในกัปที่ ๙๑ แต่กัปนี้ เราได้พัดไม้โพธิ์อันอุดม ด้วยการพัดไม้โพธิ์นั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งการพัดไม้โพธิ์

เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระสุมนวีชนิยเถระได้ภาษิตคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ สุมนวีชนิยเถราปทาน.

กุมมาสทายกเถราปทานที่ ๕

ว่าด้วยผลแห่งการถวายขนมกุมมาส

[๖๕] เราเห็นบาตรอันว่างเปล่าของพระผู้มีพระภาคผู้แสวงหาคุณอันยิ่งใหญ่ พระนามว่าวิปัสสี ผู้เสด็จเที่ยวแสวงหาบิณฑบาตอยู่ จึงใส่ขนมกุมมาสจนเต็มบาตร ในกัปที่ ๙๑ แต่กัปนี้ เราได้ถวายภิกษาใด ด้วยการถวายภิกษานั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งขนมกุมมาส

เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระกุมมาสทายกเถระได้ภาษิตคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ กุมมาสทายกเถราปทาน.

กุสัฏฐกทายกเถราปทานที่ ๖

ว่าด้วยผลแห่งการถวายหญ้าคา ๘ กำ

[๖๖] เรามีจิตเลื่อมใสมีใจโสมนัส ได้ถวายหญ้าคา ๘ กำ แด่พระผู้มีพระภาคพระนามว่ากัสสปะ ผู้มีบาปอันลอยเสียแล้ว มีพรหมจรรย์อันอยู่จบแล้ว ในกัปนี้ นั่นเอง เราได้ถวายหญ้าคา ๘ กำ ด้วยการถวายหญ้าคานั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งหญ้าคา ๘ กำ

เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้วดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระกุสัฏฐกทายกเถระได้ภาษิตคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ กุสัฏฐกทายกเถราปทาน.

คิริปุนนาคิยเถราปทานที่ ๗

ว่าด้วยผลแห่งการถวายดอกบุนนาคบูชา

[๖๗] ครั้งนั้น พระสัมพุทธเจ้าพระนามว่าโสภิตะ ประทับอยู่ที่ภูเขาจิตตกูฏ เราได้ถือเอาดอกบุนนาคเข้ามาบูชาพระสยัมภู ในกัปที่ ๙๔ แต่กัปนี้เราได้บูชาพระสัมพุทธเจ้า ด้วยการบูชานั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งพุทธบูชา

เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระคิริปุนนาคิยเถระได้ภาษิตคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ คิริปุนนาคิยเถราปทาน.

วัลลิการผลทายกเถราปทานที่ ๘

ว่าด้วยผลแห่งการถวายแตง

[๖๘] ครั้งนั้น พระสัมพุทธเจ้าพระนามว่าสุมนะ ประทับอยู่ในพระนครตักกรา เราได้หยิบเอาผลไม้วัลลิการะถวายแด่พระสยัมภู ในกัปที่ ๓๑ แต่กัปนี้ เราได้ถวายผลไม้ใดในกาลนั้น ด้วยการถวายผลไม้นั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งการถวายผลไม้

เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระวัลลิการผลทายกเถระได้ภาษิตคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ วัลลิการผลทายกเถราปทาน.

ปานธิทายกเถราปทานที่ ๙

ว่าด้วยผลแห่งการถวายรองเท้า

[๖๙] พระผู้มีพระภาคพระนามว่าอโนมทัสสี เชษฐบุรุษของโลกประเสริฐกว่านรชน มีพระจักษุ เสด็จออกจากที่ประทับ สำราญกลางวันแล้ว เสด็จขึ้นถนน เราสวมรองเท้าที่ทำอย่างดีออกเดินทางไป ณ ที่นั้นเราได้เห็นพระสัมพุทธเจ้างามน่าดูน่าชม เสด็จดำเนินด้วยพระบาทเปล่า เรายังจิตของตนให้เลื่อมใส ถอดรองเท้าออกวางไว้แทบพระบาท แล้วกราบทูลว่า ข้าแต่พระสุคต ผู้เป็นมหาวีรบุรุษ เป็นใหญ่เป็นผู้นำชั้นพิเศษ ขอเชิญสวมรองเท้าเถิด ข้าพระองค์จักได้ผลแต่รองเท้าคู่นี้ ขอความต้องการของข้าพระองค์จงสำเร็จเถิด พระผู้มีพระภาคพระนามว่าอโนมทัสสี เชษฐบุรุษของโลกประเสริฐกว่านรชน ทรงสวมรองเท้าแล้ว ได้ตรัสพระดำรัสนี้ว่าผู้ใดเลื่อมใสถวายคู่รองเท้าแก่เรา ด้วยมือทั้งสองของตน เราจักพยากรณ์ผู้นั้น ท่านทั้งหลายจงฟังเรากล่าว เทวดาทุก ๆ องค์ได้ทราบพระพุทธดำรัสแล้ว มาประชุมกัน

ต่างก็มีจิตปีติ ดีใจ เกิดความโสมนัส ประนมกรอัญชลี พระผู้มีพระภาคได้ตรัสว่า เพราะการถวายรองเท้านี้แล ผู้นี้จักเป็นผู้ถึงความสุข จักเสวยราชสมบัติในเทวโลก ๕๕ ครั้ง จักได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิราช ๑,๐๐๐ ครั้ง และจักได้เป็นพระเจ้าประเทศราชอันไพบูลย์โดยคณนานับมิได้ ในกัปซึ่งนับไม่ถ้วน แต่กัปนี้ สกุลโอกกา-กะจักสมภพ พระศาสดามีพระนามว่าโคดมจักเสด็จอุบัติขึ้นในโลก ผู้นี้จักเป็นทายาทในธรรมของพระศาสดาพระองค์นั้น เป็นโอรสอันธรรมเนรมิต จักกำหนดรู้อาสวะทั้งปวงแล้ว จักเป็นผู้ไม่มีอาสวะปรินิพพาน ผู้นี้บังเกิดในเทวโลกหรือในมนุษยโลก จักเป็นผู้มีปัญญา จักได้ยานอันเปรียบด้วยยานของเทวดา ปราสาท วอ ช้าง ที่ประดับประดาแล้ว และรถที่เทียมแล้วด้วยม้าอาชาไนย ย่อมเกิดปรากฏแก่เราทุกเมื่อ แม้เมื่อเราออกบวช ก็ได้ออกบวชด้วยรถ ได้บรรลุอรหัต เมื่อกำลังปลงผม นี้เป็นลาภของเรา เราได้ดีแล้ว คือ การค้าขายเราได้ประกอบถูกทางแล้ว เราถวายรองเท้าคู่หนึ่งจึงได้บรรลุบทอันไม่หวั่นไหว ในกัปอันประมาณมิได้แต่กัปนี้ เราได้ถวายรองเท้าใด ด้วยการถวายรองเท้านั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งรองเท้า

เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระปานธิทายกเถระได้ภาษิตคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ปานธิทายกเถราปทาน.

ปุฬินจังกมิยเถราปทานที่ ๑๐

ว่าด้วยผลแห่งการขนทรายใส่ที่จงกรม

[๗๐] เมื่อก่อน เราเป็นพรานเนื้อ เราเที่ยวหาเนื้อสมันอยู่ในอรัญราวป่า ได้พบที่จงกรม เรามีจิตเลื่อมใสมีใจโสมนัส กอบเอาทรายใส่พกมา โรยลงในที่จงกรมของพระสุคตเจ้าผู้มีสิริ ในกัปที่ ๓๑ แต่กัปนี้เราได้โรยทราย ด้วยกรรมนั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งทราย

เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้วดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระปุพินจังกมิยเถระได้ภาษิตคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ปุพินจังกมิยเถราปทาน.

รวมอปทานที่มีในวรรคนี้ คือ ๑. นพมาลิยเถราปทาน ๒. มณิปูชกเถราปทาน ๓. อุกกาสติกเถราปทาน ๔. สุมนวีชนิยเถราปทาน ๕. กุมมาสทายกเถราปทาน ๖. กุสัฏฐกทายกเถราปทาน ๗. คิริปุนนาคิยเถราปทาน ๘. วัลลิการผลทายกเถราปทาน ๙. ปานธิทายกเถราปทาน ๑๐. ปุพินจังกมิยเถราปทาน บัณฑิตคำนวณคาถาได้ ๙๕ คาถา.

จบ นพมาลิวรรคที่ ๔๘.

ปังสุกุลสวรรคที่ ๔๙

ปังสุกุลสัญญกเถราปทานที่ ๑

ว่าด้วยผลแห่งการไหว้ผ้าบังสุกุล

[๗๑] พระผู้มีพระภาคผู้สยัมภู ผู้นำของโลกพระนามว่าติสสะ ได้เสด็จอุบัติขึ้นแล้ว พระพิชิตมารทรงวางบังสุกุลจีวรไว้แล้ว เสด็จเข้าพระวิหาร เราสะพายธนูที่มีสาย และกระบอกน้ำ ถือดาบเข้าป่าใหญ่ ครั้งนั้นเราได้เห็นบังสุกุลจีวรซึ่งแขวนอยู่บนยอดไม้ในป่านั้น จึงวางธนูลง ณ ที่นั้นเอง ประนมกรอัญชลีเหนือเศียรเกล้า เรามีจิตเลื่อมใส มีใจโสมนัส และมีปีติเป็นอันมาก ระลึกถึงพระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐสุด แล้วได้ไหว้บังสุกุลจีวร ในกัปที่ ๙๑ แต่กัปนี้ เราได้ไหว้บังสุกุลจีวรใด ด้วยการไหว้บังสุกุลจีวรนั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งการไหว้ เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระปังสุกุลสัญญกเถระได้ภาษิตคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

ทราบว่า ท่านพระปังสุกุลสัญญกเถระได้ภาษิตคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ปังสุกุลสัญญกเถราปทาน.

พุทธสัญญกเถราปทานที่ ๒

ว่าด้วยผลแห่งการเกิดพุทธสัญญา

[๗๒] เราเป็นคนเล่าเรียน ทรงจำมนต์ รู้จบไตรเพท ชำนาญในคัมภีร์ทำนายมหาปุริ-สลักษณะ คัมภีร์อิติหาสะ พร้อมด้วยคัมภีร์นิฆัณฑุศาสตร์ และคัมภีร์เกฏุภศาสตร์ ครั้งนั้นพวกศิษย์มาหาเราปานดังกระแสน้ำ เราไม่เกียจคร้าน บอกมนต์แก่ศิษย์เหล่านั้นทั้งกลางวันและกลางคืน ในกาลนั้น พระสัมพุทธเจ้าพระนามว่าสิทธัตถะ เสด็จอุบัติขึ้นในโลก พระองค์ทรงกำจัดความมืดมิดให้พินาศแล้ว ยังแสงสว่างคือพระญาณ ให้เป็นไป ครั้งนั้นศิษย์ของเราคนหนึ่งได้บอกแก่ศิษย์ทั้งหลายของเรา พวกเขาได้ฟังความนั้น จึงได้บอกแก่เรา เราคิดว่าพระสัพพัญญูพุทธเจ้า ผู้เป็นนายกของโลก เสด็จอุบัติขึ้นแล้ว ชนย่อมอนุวัตตามพระพุทธเจ้าพระองค์นั้น เราไม่มีลาภ พระพุทธเจ้าทั้งหลายเป็นผู้มีการอุบัติเลิศลอย มีจักษุ ทรงยศใหญ่ ไฉนหนอเราพึงเข้าเฝ้าพระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐสุด เป็นผู้นำโลก เราถือหนังเสือผ้าเปลือกไม้กรอง และคนโทน้ำของเราแล้วออกจากอาศรม เชิญชวนพวกศิษย์ว่า ความเป็นผู้นำของโลกหาได้ยาก เหมือนกับดอกมะเดื่อ กระต่ายในดวงจันทร์ หรือเหมือนกับน้ำนมกา ฉะนั้น พระพุทธเจ้าเสด็จอุบัติขึ้นในโลกแล้ว แม้ความเป็นมนุษย์ก็หาได้ยากและเมื่อความเป็นผู้นำโลก และความเป็นมนุษย์ทั้งสองอย่างมีอยู่การได้ฟังธรรมก็หาได้ยาก พระพุทธเจ้าเสด็จอุบัติขึ้นในโลก พวกเราจักได้ดวงตาอันเป็นของพวกเรา มาเถอะท่านทั้งหลาย เราจักไปยังสำนักของพระพุทธเจ้าด้วยกันทุกคน ศิษย์ทุกคนแบกคนโทน้ำ นุ่งหนังเสือทั้งเล็บ พวกเขาเต็มไปด้วยภาระคือชฎา พากันออกไปจากป่าใหญ่ ในครั้งนั้น พวกเขามองดูประมาณชั่วแอก แสวงหาประโยชน์อันสูงสุด เดินมาเหมือนลูกช้าง เป็นผู้ไม่สะดุ้ง ประหนึ่งไกรสรสีหราช ฉะนั้น เขาทั้งหลายไม่มีความสะดุ้ง หมดความละโมภ มีปัญญา มีความประพฤติสงบ เมื่อเสาะแสวงหาโมกขธรรม ได้พากันเข้าไปเฝ้าพระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐสุด เราเกิดป่วยเจ็บขึ้นในประเทศประมาณหนึ่งโยชน์ครึ่ง เราระลึกถึงพระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐสุดแล้ว ตายที่ประเทศนั้น ในกัปที่ ๙๔ แต่กัปนี้ เราได้สัญญาใดในกาลนั้น ด้วยการได้สัญญานั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งสัญญาในพระพุทธเจ้า

เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระพุทธสัญญกเถระได้ภาษิตคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ พุทธสัญญกเถราปทาน.

ภิสทายกเถราปทานที่ ๓

ว่าด้วยผลแห่งการถวายเหง้าบัวกับน้ำผึ้ง

[๗๓] ครั้งนั้น เราลงสู่สระโบกขรณีที่ช้างนานาชนิดเสพแล้ว ถอนเหง้าบัวในสระน้ำ เพราะเหตุจะกิน สมัยนั้น พระผู้มีพระภาคพระนามว่าปทุมุตระ ผู้ตื่นแล้ว ทรงผ้ากำพลสีแดง สลัดผ้าบังสุกุลเหาะไปในอากาศ เวลานั้นเราได้ยินเสียงจึงแหงนขึ้นไปดู ได้เห็นพระผู้นำโลก เรายืนอยู่ในสระโบกขรณีนั่นแหละ ได้ทูลอ้อนวอนพระผู้นำโลกว่าน้ำผึ้งกำลังไหลออกจากเกษรบัว น้ำนมและเนยใสกำลังไหลจากเหง้าบัว ขอพระพุทธเจ้าผู้มีพระปัญญาจักษุ โปรดทรงรับเพื่ออนุเคราะห์แก่ข้าพระองค์เถิด ลำดับนั้นพระสัมพุทธเจ้าผู้ศาสดา ทรงประกอบด้วยพระกรุณา มียศใหญ่ มีพระปัญญาจักษุ เสด็จลงจากอากาศมารับภิกษาของเรา เพื่อความอนุเคราะห์ ครั้นแล้วได้ทรงทำอนุโมทนาแก่เราว่า แน่ะท่านผู้มีบุญใหญ่ ท่านจงเป็นผู้มีความสุขเถิด คติจงสำเร็จแก่ท่าน ด้วยการให้เหง้าบัวเป็นทานนี้ ท่านจงได้สุขอันไพบูลย์เถิด ครั้นพระสัมพุทธชินเจ้าพระนามว่าปทุมุตระตรัสฉะนี้แล้ว ได้ทรงรับภิกษาแล้ว เสด็จไปในอากาศ ลำดับนั้น เราเก็บเหง้าบัวจากสระนั้น กลับมายังอาศรม วางเหง้าบัวไว้บนต้นไม้ ระลึกถึงทานของเรา ครั้งนั้น ลมพายุใหญ่ตั้งขึ้นแล้วพัดป่าให้สั่นสะเทือน อากาศดังลั่นในเมื่อฟ้าผ่า ลำดับนั้นอสนีบาตได้ตกลงบนศีรษะของเรา ในการนั้น ก็เราเป็นผู้นั่งตายอยู่ ณ ที่นั้น เราเป็นผู้ประกอบด้วยบุญกรรม เข้าถึงสวรรค์ชั้นดุสิต ซากศพของเราตกไป ส่วนเรารื่นรมย์อยู่ในเทวโลก นางเทพอัปสร ๘๔,๐๐๐ นาง ล้วนประดับประดาสวยงาม ต่างก็บำรุงเราทั้งเช้าเย็น นี้เป็นผลแห่งการถวายเหง้า-บัว ครั้งนั้น เรามาสู่กำเนิดมนุษย์ เป็นผู้ถึงความสุข ความบกพร่องในโภคทรัพย์ไม่มีแก่เราเลย นี้ก็เป็นผลแห่งการถวายเหง้าบัว เราอันพระสัมมาสัมพุทธเจ้าผู้ประเสริฐกว่าทวยเทพ ผู้คงที่ พระองค์นั้นทรงอนุเคราะห์แล้ว จึงเป็นผู้สิ้นอาสวะทั้งปวง บัดนี้ภพใหม่ไม่มีอีก ในกัปที่แสนแต่กัปนี้ เราได้ถวายภิกษาใดในกาลนั้น ด้วยการถวายภิกษานั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งการถวายเหง้าบัว

เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระภิสทายกเถระได้ภาษิตคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ภิสทายกเถราปทาน.

ญาณถวิกเถราปทานที่ ๔

ว่าด้วยผลแห่งการสรรเสริญพุทธญาณ

[๗๔] เราสร้างอาศรมอย่างสวยงามไว้ ณ ทิศทักษิณแห่งภูเขาหิมวันต์ ครั้งนั้น เราเสาะหาประโยชน์อันสูงสุด จึงอยู่ในป่าใหญ่ เรายินดีด้วยลาภและความเสื่อมลาภ คือ ด้วยเหง้ามันและผลไม้ ไม่เบียดเบียนใคร ๆ เที่ยวไป เราอยู่คนเดียว ครั้งนั้น พระสัมพุทธเจ้าพระนามว่าสุเมธะ เสด็จอุบัติขึ้นแล้วในโลก พระองค์กำลังรื้อขนมหาชน ประกาศสัจจะอยู่ เรามิได้สดับข่าวพระสัมพุทธเจ้า ถึงใคร ๆ ที่จะบอกกล่าวให้เรารู้ก็ไม่มี เมื่อล่วงไปได้ ๘ ปี เราจึงได้สดับข่าวพระนายกของโลก เรานำเอาไฟและฟืนออกไปเสียแล้ว กวาดอาศรม ถือเอาหาบสิ่งของออกจากป่าไป ครั้งนั้น เราพักอยู่ในบ้านและนิคมแห่งละคืน เข้าไปใกล้พระนครจันทวดีโดยลำดับ สมัยนั้น พระผู้มีพระภาคผู้นำของโลกพระนามว่าสุเมธะ กำลังรื้อขนสัตว์เป็นอันมาก ทรงแสดงอมตบท เราได้ผ่านหมู่ชนไปถวายบังคมพระชินเจ้าผู้เสด็จมาดี ทำหนังสัตว์เฉวียงบ่าข้างหนึ่ง แล้วสรรเสริญพระผู้นำของโลกว่า พระองค์เป็นพระศาสดาประหนึ่งยอด เป็นธงชัยและเป็นเสายัญของหมู่สัตว์ เป็นที่ยึดหน่วง เป็นที่พึ่ง และเป็นที่เกาะของหมู่สัตว์ เป็นผู้สูงสุดกว่าสัตว์.

จบ ภาณวารที่ ๒๑.

พระองค์เป็นผู้ฉลาด เป็นนักปราชญ์ในทัศนะ ทรงช่วยประชุมชนให้ข้ามพ้นไปได้ ข้าแต่พระมุนี ผู้อื่นที่จะช่วยให้สัตว์ข้ามพ้นไปได้ยิ่งไปกว่าพระองค์ ไม่มีในโลก สาครแสนลึกสุด ก็พึงอาจที่จะประมาณได้ด้วยปลายหญ้าคา ข้าแต่พระสัพพัญญู ส่วนพระญาณของพระองค์ ใคร ๆ ไม่อาจจะประมาณได้เลย แผ่นดินก็อาจที่จะวางในตาชั่งแล้วกำหนดได้ ข้าแต่พระองค์ผู้มีจักษุ แต่สิ่งที่เสมอกับพระ

ปัญญาของพระองค์ไม่มีเลย อากาศก็อาจจะวัดได้ด้วยเชือกและนิ้วมือ ข้าแต่พระสัพพัญญู ส่วนศีลของพระองค์ ใคร ๆ ไม่อาจจะประมาณได้เลยน้ำในมหาสมุทร อากาศ และพื้นภูมิภาค ๓ อย่างนี้ประมาณเอาได้ ข้าแต่พระองค์ผู้มีจักษุ พระองค์ย่อมเป็นผู้อันใคร ๆ จะประมาณเอาไม่ได้ เรากล่าวสรรเสริญพระสัพพัญญู ผู้มีพระยศใหญ่ ด้วยคาถา ๖ คาถาแล้ว ประนมกรอัญชลี ยืนนิ่งอยู่ในเวลานั้น พระพุทธเจ้าผู้มีพระปัญญาเสมอด้วยแผ่นดิน เป็นเมธีชั้นดี เขาขนานพระนามว่าสุเมธะ ประทับนั่งในท่ามกลางพระภิกษุสงฆ์แล้ว ได้ตรัสพระคาถาเหล่านี้ว่า ผู้ใดมีใจเลื่อมใส ได้กล่าวสรรเสริญญาณของเรา เราจักพยากรณ์ผู้นั้น ท่านทั้งหลายจงฟังเรากล่าว ผู้นี้จักรื่นรมย์อยู่ในเทวโลก ๗๗ กัป จักเป็นจอมเทวดาเสวยราชสมบัติอยู่ในเทวโลก ๑,๐๐๐ ครั้ง จักได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิเกินร้อยครั้ง และจักได้เป็นพระเจ้าประเทศราชอันไพบูลย์ โดยคณนานับมิได้ เขาเป็นเทวดาหรือมนุษย์ จักเป็นผู้ตั้งมั่นในบุญกรรม จักเป็นผู้มีความดำริแห่งใจไม่บกพร่อง มีปัญญากล้า ในสามหมื่นกัป พระศาสดามีพระนามว่าโคตมะ ซึ่งสมภพในวงศ์พระเจ้าโอกกากราช จักเสด็จอุบัติขึ้นในโลก ผู้นี้จักไม่มีความกังวล ออกบวชเป็นบรรพชิต จักบรรลุอรหัต แต่อายุ ๗ ขวบ ในระหว่างเวลาที่เราระลึกถึงตน และได้บรรลุศาสนธรรม เจตนาที่ไม่น่ารื่นรมย์ใจ เราไม่รู้จักเลย เราท่องเที่ยวไปเสวยสมบัติในภพน้อยภพใหญ่ ความบกพร่องในโภคทรัพย์ไม่มีแก่เราเลย นี้เป็นผลในการสรรเสริญพระญาณ ไฟ ๓ กอง เราดับสนิทแล้ว เราถอนภพทั้งปวงขึ้นหมดแล้ว เราเป็นผู้สิ้นอาสวะทุกอย่างแล้ว บัดนี้ ภพใหม่ไม่มีอีก ในกัปที่สามหมื่น เราได้สรรเสริญพระญาณใด ด้วยการสรรเสริญนั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้ก็เป็นผลแห่งการสรรเสริญพระญาณ

เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระญาณถวิกเถระได้ภาษิตคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ญาณถวิกเถราปทาน.

จันทนมาลิยเถราปทานที่ ๕

ว่าด้วยผลแห่งการถวายแก่นจันทน์และดอกรัง

[๗๕] เราละเบญจกามคุณอันน่ารัก น่ารื่นรมย์ใจ และละทรัพย์ประมาณ ๘๐ โกฏิแล้ว บวชเป็นบรรพชิต ครั้นบวชแล้ว ได้เว้นการทำความชั่วด้วยกาย ละความประพฤติชั่วด้วยวาจา อยู่แทบฝั่งแม่น้ำ พระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐสุด ได้เสด็จมาหาเราผู้อยู่คนเดียว เราไม่รู้จักว่าเป็นพระพุทธเจ้า เราได้ทำปฏิสันถาร ครั้นทำปฏิสันถารแล้ว จึงได้ทูลถามถึงพระนามและพระโคตรว่า ท่านเป็นเทวดาหรือคนธรรพ์ หรือเป็นท้าวสักกปุรินททะ ท่านเป็นใคร หรือเป็นบุตรของใคร หรือเป็นท้าวมหาพรหม มาในที่นี้ ย่อมสว่างไสวไปทั่วทิศ เหมือนพระอาทิตย์อุทัย ฉะนั้น ข้าแต่ท่านผู้นิรทุกข์ จักรมีกำพันหนึ่งปรากฏที่เท้าของท่าน ท่านเป็นใคร หรือเป็นบุตรของใคร เราจะรู้จักท่านอย่างไร ขอท่านจงบอกชื่อและโคตรบรรเทาความสงสัยของเราเถิด. พระพุทธเจ้าตรัสตอบว่า เราไม่ใช่เทวดา ไม่ใช่คนธรรพ์ ไม่ใช่ท้าวสักกปุรินททะ และความเป็นพรหมก็หามีแก่เราไม่ เราสูงสุดกว่าพรหมเหล่านั้น ล่วงวิสัยของพรหมเหล่านั้น เราได้ทำลายเครื่องผูกพันคือกามได้แล้ว เผากิเลสเสียหมดสิ้น บรรลุสัมโพธิญาณอันอุดมแล้ว เราได้สดับพระดำรัสของพระองค์แล้ว จึงได้กราบทูลว่า ข้าแต่พระมหามุนี ถ้าพระองค์เป็นพระสัพพัญญูพุทธเจ้า ขอเชิญพระองค์ประทับนั่งเถิด ข้าพระองค์จะขอบูชาพระองค์ ขอพระองค์จงทำที่สุดแห่งทุกข์แก่ข้าพระองค์เถิด เราได้ลาดหนังสัตว์ถวายพระศาสดาแล้ว พระผู้มีพระภาคประทับนั่งเหนือหนังสัตว์นั้น ดังสีหราชนั่งอยู่ที่ซอกภูเขา ฉะนั้น เรารีบขึ้นภูเขาเก็บเอาผลมะม่วง ดอกรังอันสวยงามและแก่นจันทน์อันมีค่ามาก เรารีบกอบเอาทั้งหมดเข้าไปเฝ้าพระผู้นำของโลก ถวายผลไม้แด่พระพุทธเจ้า แล้วเอาดอกรังบูชา ก็เรามีจิตเลื่อมใสมีใจโสมนัส มีปีติอันไพบูลย์ ได้เอาแก่นจันทน์ลูบไล้แล้ว ถวายบังคมพระศาสดา พระผู้นำของโลกพระนามว่าสุเมธะ ประทับนั่งบนหนังสัตว์ เมื่อจะยังเราให้รื่นเริง ได้ทรงพยากรณ์กรรมของเราในครั้งนั้นว่า ด้วยการถวายผลไม้กับของหอมและดอกไม้ทั้งสองอย่างนี้ ผู้นี้จักรื่นรมย์อยู่ในเทวโลก ๒,๕๐๐ กัป เขาจักเป็นผู้มีความดำริทางใจไม่บกพร่อง ยังอำนาจให้เป็นไป ในกัปที่ ๒๖,๐๐๐ จักไปสู่ความเป็นมนุษย์ จักได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิผู้ทรงมหิทธิฤทธิ์ มีมหาสมุทรทั้ง ๔ เป็นขอบเขต วิสสุกรรมเทพบุตรเนรมิตพระนครอันมีนามว่าเวกระให้พระนครนั้นจัก

สำเร็จด้วยทองล้วน ๆ ประดับประดาด้วยรัตนะนานาชนิด เขาจักท่องเที่ยวไปยังกำเนิดทั้งหลายโดยอุบายนี้เทียว เขาจักเป็นผู้ถึงความสุขในทุกภพ คือ ในความเป็นเทวดาหรือมนุษย์ เมื่อถึงภพสุดท้ายเขาจักเป็นบุตรพราหมณ์ จักออกบวชเป็นบรรพชิต จักเป็นผู้ไม่มีวิญญัติปัจจัย ไม่มีอาสวะปรินิพพาน พระสัมพุทธเจ้าพระนามว่าสุเมธะ ผู้นำของโลก ครั้นตรัสดังนี้ เมื่อเรากำลังเพ่งมองอยู่ ได้เสด็จเหาะไปในอากาศ ด้วยกรรมที่กระทำไว้ดีแล้วนั้นและด้วยความตั้งเจตนาไว้ เราละร่างมนุษย์แล้วได้เข้าถึงสวรรค์ชั้นดุสิต จุติจากดุสิตแล้ว ไปเกิดในครรภ์ของมารดาในครรภ์ที่เราอยู่ ไม่มีความบกพร่องด้วยโภคทรัพย์แก่เราเลย เมื่อเรายังอยู่ในครรภ์ของมารดา ข้าว น้ำ โภชนาหาร เกิดตามความปรารถนาแก่มารดาของเราตามชอบใจ เราออกบวชเป็นบรรพชิตอายุ ๕ ขวบ เมื่อปลงผมเสร็จเราก็ได้บรรลุอรหัต เราค้นหาบุรพกรรมอยู่ ก็มิได้เห็นโดยอุรประเทศ เราระลึกถึงกรรมของเราในสามหมื่นกัปได้ ข้าแต่พระองค์ผู้เป็นบุรุษอาชาไนย ข้าพระองค์ขอนอบน้อมแด่พระองค์ ข้าแต่พระองค์ผู้เป็นอุดมบุรุษ ข้าพระองค์ขอนอบน้อมแด่พระองค์ ข้าพระองค์อาศัยคำสั่งสอนของพระองค์ จึงได้บรรลุบทอันไม่หวั่นไหว ในกัปที่สามหมื่น เราบูชาพระสัมพุทธเจ้า ด้วยการบูชานั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งการบูชาพระพุทธเจ้า

เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระจันทนมาลิยเถระได้ภาษิตคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ จันทนมาลิยเถราปทาน.

ธาตุปูชกเถราปทานที่ ๖

ว่าด้วยผลแห่งการบูชาพระบรมสารีริกธาตุ

[๗๖] เมื่อพระโลกนาถผู้นำของโลกพระนามว่าสิทธัตถะปรินิพพานแล้ว เราได้นำพวกญาติของเรามาทำการบูชาพระธาตุ ในกัปที่ ๙๔ แต่กัปนี้เราได้บูชาพระธาตุใดด้วยการบูชานั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งการบูชาพระธาตุ

เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระธาตุปูชกเถระได้ภาษิตคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ธาตุปูชกเถราปทาน.

ปุพินุปปาทกเถราปทานที่ ๗

ว่าด้วยผลแห่งการก่อเจดีย์ทราย

[๗๗] เราเป็นดาบสชื่อเทวละ อาศัยอยู่ที่ภูเขาหิมพานต์ ที่จงกรมของเรา เป็นที่อันอมนุษย์ เนรมิตให้ ณ ภูเขานั้น ครั้งนั้นเรามุ่นมวยผม สะพายคนโทน้ำ เมื่อจะแสวงหาประโยชน์อันสูงสุด ได้ออกจากป่าใหญ่ไป ครั้งนั้น ศิษย์ ๘๔,๐๐๐ คน อุปัฏฐากเรา เขาทั้งหลายขวนขวายเฉพาะกรรมของตนอยู่ในป่าใหญ่ เราออกจากอาศรมก่อพระเจดีย์ทรายแล้วรวบรวมเอาดอกไม้นานาชนิดมาบูชาพระเจดีย์นั้น เรายังจิตให้เลื่อมใสในพระเจดีย์นั้นแล้ว เข้าไปสู่อาศรม พวกศิษย์ได้มาประชุมพร้อมกันทุกคนแล้ว ถามถึงความข้อนี้ว่า ข้าแต่ท่านผู้ประเสริฐ สถูปที่ท่านนมัสการก่อด้วยทราย แม้ข้าพเจ้าทั้งหลายก็อยากจะรู้ ท่านอันข้าพเจ้าทั้งหลายถามแล้วขอจงบอกแก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย.

เราตอบว่า พระพุทธเจ้าทั้งหลายผู้มีพระจักษุ มียศใหญ่ ท่านทั้งหลายได้พบแล้วในบทมนต์ของเรามิใช่หรือ เรานมัสการพระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐสุดมียศใหญ่เหล่านั้น.

ศิษย์เหล่านั้นได้ถามอีกว่า พระพุทธเจ้าผู้มีความเพียรใหญ่รู้ไญยธรรมทั้งปวง ทรงเป็นผู้นำโลกเหล่านั้น เป็นเช่นไร มีคุณเป็นอย่างไร มีศีลเป็นอย่างไร พระพุทธเจ้าผู้มีพระยศใหญ่เหล่านั้นเป็นดังฤา.

เราได้ตอบว่า พระพุทธเจ้าทั้งหลาย มีพระมหาปุริสลักษณะ ๓๒ ประการ มีพระทนต์ครบ ๔๐ ทัศ มีดวงพระเนตรดังตาแห่งโคและเหมือนผลมะกล่ำ อนึ่ง พระพุทธเจ้าเหล่านั้นเมื่อเสด็จดำเนินไป ก็ย่อมทอดพระเนตรดูเพียงชั่วแอก

พระชานุของพระองค์ไม่ลั่น ใคร ๆ ไม่ได้ยินเสียงที่ต่อ อนึ่ง พระสุคตทั้งหลาย เมื่อเสด็จดำเนินไป ย่อมไม่รีบร้อนเสด็จดำเนินไป ทรงก้าวพระบาทเบื้องขวาก่อน นี้เป็นธรรมดาของพระพุทธเจ้าทั้งหลาย และพระพุทธเจ้าเหล่านั้น เป็นผู้ไม่หวาดกลัว เปรียบเหมือนไกรสรมฤคราช ฉะนั้น พระพุทธเจ้าเหล่านั้น ไม่ทรงยกพระองค์และไม่ทรงข่มขี่สัตว์ทั้งหลาย ทรงหลุดพ้นจากการถือตัว และดูหมิ่น ท่านเป็นผู้มีพระองค์เสมอในสัตว์ทั้งปวง พระพุทธเจ้าทั้งหลายเป็นผู้ไม่ทรงยกพระองค์ นี้เป็นธรรมดาของพระพุทธเจ้าทั้งหลาย และพระพุทธเจ้าทั้งหลายเมื่อเสด็จอุบัติขึ้น พระองค์ทรงแสดงแสงสว่าง ทรงประกาศวิการ ๖ ทั่วพื้นแผ่นดินนี้ทั้งสิ้น ทั้งพระองค์ทรงเห็นนรกด้วย ครั้งนั้น ไฟนรกดับ มหาเมฆยังฝนให้ตก นี้เป็นธรรมดาของพระพุทธเจ้าทั้งหลาย พระพุทธเจ้าผู้มหานาคเหล่านั้น เป็นเช่นนี้ พระพุทธเจ้าผู้มียศใหญ่เหล่านั้น ไม่มีใครเทียมเท่า พระตถาคตทั้งหลาย เป็นผู้มีพระคุณหาประมาณมิได้ ใคร ๆ ไม่เกินพระองค์ไปโดยเกียรติคุณ.

ศิษย์ทุกคนเป็นผู้มีความเคารพ ชื่นชมถ้อยคำของเรา ต่างได้ปฏิบัติเช่นนั้น ตามสติกำลัง พวกเขามีความเพลิดเพลินในกรรมของตน เชื่อฟังถ้อยคำของเรา มีฉันทะอัธยาศัยน้อมไปในความเป็นพระพุทธเจ้า พากันบูชาพระเจดีย์ทราย ในกาลนั้น เทพบุตรผู้มียศใหญ่ จุติจากชั้นดุสิต บังเกิดในพระครรภ์ของพระมารดา หมื่นโลกธาตุหวั่นไหว เรายืนอยู่ในที่จงกรมไม้ไกลอาศรม ศิษย์ทุกคนได้มาประชุมพร้อมกันในสำนักของเรา ถามว่า แผ่นดินบันลือลั่นดุจโคอุสภะ คำรณดุจมฤคราช ร้องดุจจระเข้ จักมีผลเป็นอย่างไร.

เราตอบว่า พระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์ใดที่เราประกาศ ณ ที่ใกล้พระสถูปคือกองทราย บัดนี้ พระสัมมาสัมพุทธเจ้าผู้มีโชค เป็นศาสดา พระองค์นั้น เสด็จลงสู่พระครรภ์พระมารดาแล้ว.

เราแสดงธรรมกถาแก่พวกศิษย์เหล่านั้นแล้ว กล่าวสดุดีพระมหามุนี ส่งศิษย์ของตนไปแล้ว นั่งขัดสมาธิ ก็เราเป็นผู้สิ้นกำลังหนอ เจ็บหนัก ระลึกถึงพระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐสุด ทำกาลกิริยา ณ ที่นั้นเอง ครั้งนั้น ศิษย์ทุกคนพร้อมกันทำเชิงตะกอนแล้ว ยกซากศพของเราขึ้นเชิงตะกอน พวกเขาล้อมเชิงตะกอน ประนมอัญชลีเหนือเศียร อันลูกศรคือ ความโศกครอบงำ ชวนกันมาคร่ำครวญ เมื่อศิษย์เหล่านั้นพิไรรำพันอยู่ เราได้ไปใกล้เชิงตะกอน สั่งสอนพวกเขาว่า เราคืออาจารย์ของท่าน แน่ะท่านผู้มีปัญญาดีทั้งหลาย ท่านทั้งหลายอย่าได้เศร้าโศกเลย ท่านทั้งหลายควรเป็นผู้ไม่เกียจคร้าน พยายามในประโยชน์ของตน ทั้งกลางคืนและกลางวัน ท่านทั้งหลาย

อย่าได้ประมาท ควรทำขณะเวลาให้ถึงเฉพาะ เราพร่ำสอนศิษย์ของตนแล้วกลับไปยังเทวโลก เราได้อยู่ในเทวโลกถึง ๑๘ กัป ได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิ ๕๐๐ ครั้ง และได้เสวยราชสมบัติในเทวโลกเกินร้อยครั้ง ในกัปที่เหลือ เราได้ท่องเที่ยวไปอย่างสับสน แต่ก็ไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งการก่อเจดีย์ทรายในเดือนที่ดอกโกมุทบาน ต้นไม้เป็นอันมากต่างก็ออกดอกบานฉันใด เราก็เป็นผู้อันพระศาสดาผู้แสวงหาคุณอันยิ่งใหญ่ให้บานแล้วในสมัย ฉันนั้นเหมือนกัน ความเพียรของเรานำธุระน้อยใหญ่ไป นำเอาธรรมที่เป็นแดนเกษมจากโยคะมา เราตัดกิเลสเครื่องผูกดังช้างตัดเชือกแล้ว เป็นผู้ไม่มีอาสวะอยู่ ในกัปที่แสนแต่กัปนี้ เราได้สรรเสริญพระพุทธเจ้าใด ด้วยการสรรเสริญนั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งการสรรเสริญ

เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระปุพินุปปาทกเถระได้ภาษิตคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ปุพินุปปาทกเถราปทาน.

ตรณิยเถราปทานที่ ๘

ว่าด้วยผลแห่งการทอดตนเป็นสะพาน

[๗๘] ก็พระผู้มีพระภาคพระนามว่าอัตถทัสสี ผู้เป็นพระสยัมภูเป็นนายกของโลก เป็นพระตถาคต ได้เสด็จไปที่ฝั่งแม่น้ำวินดา เราเป็นเต่า เที่ยวไปในน้ำ ออกไปจากน้ำแล้ว ประสงค์จะเชิญพระพุทธเจ้าเสด็จข้ามฟาก จึงเข้าไปเฝ้าพระองค์ ผู้นายกของโลก (กราบทูลว่า) ขอเชิญพระพุทธเจ้า ผู้เป็นพระมหามุนีพระนามว่าอัตถทัสสีเสด็จขึ้นหลังข้าพระองค์เถิด ข้าพระองค์จะให้พระองค์เสด็จข้ามฟาก ขอพระองค์โปรดทรงทำที่สุดแห่งทุกข์แก่ข้าพระองค์เถิด พระพุทธเจ้าผู้มีพระยศใหญ่พระนามว่าอัตถทัสสี ทรงทราบถึงความดำริของเราจึงได้เสด็จขึ้นหลังเราแล้วประทับยืนอยู่ ความสุขของเราในเวลาที่นึกถึงตนได้ และในเวลาถึงความเป็นผู้รู้เดียงสา หาเหมือนกับเมื่อพื้นพระบาทสัมผัสไม่ พระสัมพุทธเจ้าพระนามว่าอัต-

ฉทัสสี ผู้มีพระยศใหญ่ เสด็จขึ้นประทับยืนที่ฝั่งแม่น้ำแล้ว ได้ตรัสพระคาถาเหล่านี้ ว่า เราข้ามกระแสคงคา ชั่วเวลาประมาณเท่าจิตเป็นไป ก็พระยาเต่าผู้มีบุญนี้ ส่งเรา ข้ามฟาก ด้วยการส่งพระพุทธเจ้าข้ามฟากนี้ และด้วยความเป็นผู้มีจิตเมตตา เขาจัก รื่นรมย์อยู่ในเทวโลกตลอด ๑,๘๐๐ กัป จากเทวโลกมามนุษยโลกนี้ เป็นผู้อันกุศลมูล ตักเตือนแล้ว นั่ง ณ อาสนะอันเดียวจักข้ามพ้นกระแสน้ำ คือ ความสงสัยได้ พืชแม้น้อย แต่เขาเอาหว่านลงในเนื้อนาดี เมื่อฝนยังอุทกธารให้ตกอยู่โดยชอบ ผลย่อมทำชาวนาให้ยินดี แม้ฉันใด พุทธเขตที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงไว้นี้ ก็ฉันนั้นเหมือนกัน เมื่อบุญเพิ่มอุทกธารโดยชอบ ผลจักทำเราให้ยินดี เราเป็นผู้มีตนอันส่งไปแล้วเพื่อความเพียร เป็นผู้สงบระงับ ไม่มีอุปธิ กำหนดรู้อาสวะทั้งปวงแล้ว ย่อมเป็นผู้ไม่มีอาสวะอยู่ ในกัปที่ ๑,๘๐๐ เราได้ทำกรรมใด ในกาลนั้น ด้วยกรรมนั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งการส่งพระพุทธเจ้าข้ามฟาก

เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้วดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระตรณิยเถระได้ภาษิตคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ตรณิยเถราปทาน.

ธัมมรุจิเถราปทานที่ ๙

ว่าด้วยผลแห่งความพอใจในธรรม

[๗๕] ในเวลาที่พระพุทธเจ้าผู้พิชิตมารพระนามว่าทีปังกร ทรงพยากรณ์สุเมธดาบสว่า ในกัปจากกัปนี้ไปนับไม่ถ้วน ดาบสนี้จักเป็นพระพุทธเจ้า พระมารดาบังเกิดเกล้าของดาบสนี้จักทรงพระนามว่ามายา พระบิดาจักทรงพระนามว่าสุทโธทนะ ดาบสนี้จักชื่อว่าโคดม ดาบสนี้จักเริ่มตั้งความเพียรทำทุกกรกิริยาแล้ว จักเป็นพระสัมพุทธเจ้าผู้มียศใหญ่ ตรัสรู้ที่ควงไม้อัสสัตถพฤกษ์ พระอุปติสสะและพระโกลิตะจักเป็นพระอัครสาวก ภิกษุอุปัฏฐากชื่อว่าอานนท์ จักบำรุงดาบสนี้ ผู้เป็นพระพิชิตมาร นางภิกษุณีชื่อว่าเขมาและอุบลวรรณา จักเป็นอัครสาวิกา จิตตคฤหบดีและเศรษฐีชาวเมืองอาฬวี จักเป็นอัครอุบาสิกา ไม้โพธิ์ของนักปราชญ์ผู้นี้เรียกว่าอัส-

สัตถพฤกษ์ มนุษย์และเทวดาได้สดับพระดำรัสของพระพุทธเจ้าผู้แสวงหาคุณอันยิ่งใหญ่ ซึ่งจะหาใครเสมอเหมือนมิได้ ต่างก็เป็นผู้เบิกบาน ประนมอัญชลีถวายนมัสการ เวลานั้น เราเป็นมานพชื่อเมฆะ เป็นนักศึกษา ได้สดับคำพยากรณ์อันประเสริฐซึ่งสุเมธดาบส ของพระมหามุนี เราเป็นผู้คุ้นเคยในสุเมธดาบสผู้เป็นที่อยู่แห่งกรุณา และได้บวชตามสุเมธดาบส ผู้เป็นวีรบุรุษนั้น ผู้ออกบวชอยู่ เป็นผู้สำรวมในพระปาติโมกข์และอินทรีย์ ๕ เป็นผู้มีอาชีวะหมดจด มีสติ เป็นนักปราชญ์ กระทำตามคำสอนของพระพิชิตมาร เราเป็นผู้อยู่เช่นนี้ ถูกบาปมิตรบางคนชักชวนในอนาจาร ถูกกำจัดจากหนทางอันชอบ เป็นผู้ตกอยู่ในอำนาจแห่งวิตก จึงได้หลีกไปจากพระศาสนา ภายหลังถูกมิตรอันน่าเกลียดนั้น ชักชวนให้ฆ่ามารดา เรามีใจอันชั่วช้าได้ทำอนันตริยกรรมฆ่ามารดา เราจุติจากอัตภาพนั้นแล้ว เกิดในอเวจีมหานรกอันแสนทารุณ เราไปสู่วินิบาตถึงความลำบากท่องเที่ยวไปนาน ไม่ได้เห็นสุเมธดาบสผู้เป็นนักปราชญ์ผู้ประเสริฐกว่านระอีก ในกัปนี้ เราเกิดเป็นปลาติมิงคละ อยู่ในมหาสมุทร เราเห็นเรือในสาครเข้าจึงเข้าไปเพื่อจะกิน พวกพ่อค้าเห็นเราก็กลัว ระลึกถึงพระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐสุด เราได้ยินเสียงกึกก้องว่าโคตโม ที่พ่อค้าเหล่านั้นเปล่งขึ้น จึงนึกถึงสัญญาเก่าขึ้นมาได้ ต่อจากนั้น ได้ทำกาลกิริยา เกิดในสัญชาติพราหมณ์ ในสกุลอันมั่งคั่ง ณ พระนครสาวัตถี เราชื่อว่าธัมมรุจิ เป็นคนเกลียดบาปกรรมทุกอย่าง พออายุได้ ๗ ขวบ ก็ได้พบพระพุทธองค์ผู้ส่องโลกให้โชติช่วง จึงได้ไปยังพระมหาวิหารเชตวัน แล้วบวชเป็นบรรพชิต เราเข้าเฝ้าพระพุทธเจ้า ๓ ครั้งต่อคืนหนึ่งกับวันหนึ่ง ครั้งนั้น พระองค์ผู้เป็นพระมหามุนี ทอดพระเนตรเห็นเราเข้า จึงได้ตรัสว่า ดูกรธัมมรุจิ ท่านจงระลึกถึงเรา ลำดับนั้น เรากราบทูลบุรพกรรมอย่างแจ่มแจ้งกะพระพุทธเจ้าว่า เพราะปัจจัยแห่งความบริสุทธิ์ในปางก่อน ข้าพระองค์จึงมิได้พบพระองค์ ผู้ทรงพระลักษณะแห่งบุญตั้งร้อย เสียนาน วันนี้ ข้าพระองค์ได้เห็นแล้วหนอ ข้าพระองค์เห็นพระสรีระของพระองค์ อันหาสิ่งอะไรเปรียบมิได้ ข้าพระองค์ตามหาพระองค์มานานนักแล้ว ตัณหานี้ข้าพระองค์ทำให้เหือดแห้งไปโดยไม่เหลือด้วยอินทรีย์สิ้นกาลนาน ข้าพระองค์ชำระนิพพานให้หมดมลทินได้ โดยกาลนาน ข้าแต่พระมหามุนี นัยน์ตาอันสำเร็จด้วยญาณ ถึงความพร้อมเพรียงกับพระองค์ได้ก็สิ้นเวลานานนัก ข้าพระองค์พินาศไปเสียในระหว่างอีกเป็นเวลานาน วันนี้ ได้สมาคมกับพระองค์อีก ข้าแต่พระโคดม กรรมที่ข้าพระองค์ทำไว้ จะไม่พินาศไปเลย.

เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระธัมมรุจิเถระได้ภาษิตคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ธัมมรุจิเถราปทาน.

สาลมัณฑปิยเถราปทานที่ ๑๐

ว่าด้วยผลแห่งการสร้างมณฑปดอกรังเป็นพุทธบูชา

[๘๐] เราเข้าถึงป่ารัง สร้างอาศรมอย่างสวยงาม มุงบังด้วยดอกรัง ครั้งนั้น เราอยู่ในป่า ก็แต่พระผู้มีพระภาคผู้สยัมภูเอกอัครบุคคลตรัสรู้ด้วยพระองค์เอง พระนามว่าปิยทัสสี ทรงประสงค์ความสงัด จึงได้เสด็จเข้าสู่ป่ารัง เราออกจากอาศรมไปป่าเที่ยวแสวงหามูลผลป่า ณ เวลานั้น ณ ที่นั้น เราได้เห็นพระสัมพุทธเจ้าพระนามว่าปิยทัสสี ผู้มีพระยศใหญ่ประทับนั่งเข้าสมาบัติรุ่งโรจน์อยู่ในป่าใหญ่ เราปักเสา ๔ เสา ทำปะรำอย่างเรียบร้อย แล้วเอาดอกรังมุงเหนือพระพุทธเจ้า เราทรงปะรำซึ่งมุงด้วยดอกรังไว้ ๗ วัน ยังจิตให้เลื่อมใสในกรรมนั้น ได้ถวายบังคมพระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐสุด สมัยนั้นพระผู้มีพระภาคผู้อุดมบุรุษ เสด็จออกจากสมาธิประทับนั่งทอดพระเนตรดูเพียงชั่วแอก สาวกของพระศาสดาพระนามว่าปิยทัสสี ชื่อว่าวรุณ กับพระอรหันตขีณาสพแสนองค์ได้มาเฝ้าพระศาสดาผู้นำชั้นพิเศษ ส่วนพระผู้มีพระภาคพิชิตมารพระนามว่าปิยทัสสี เชษฐบุรุษของโลก ประเสริฐกว่านรชน ประทับนั่งในท่ามกลางพระภิกษุสงฆ์แล้ว ได้ทรงกระทำการแย้มพระสรวลให้ปรากฏ พระอนุรุทธเถระผู้อุปัฏฐาก ของพระศาสดาพระนามว่าปิยทัสสี ห่มจีวรเฉวียงบ่าข้างหนึ่งแล้ว ได้ทูลถามพระมหามุนีว่า ข้าแต่พระผู้มีพระภาค อะไรเล่าหนอเป็นเหตุให้พระศาสดาทรงแย้มพระสรวลให้ปรากฏ เพราะเมื่อมีเหตุ พระศาสดาจึงทรงแย้มพระสรวลให้ปรากฏ พระศาสดาตรัสว่า มาณพใดทรงปะรำที่มุงด้วยดอกไม้ไว้ตลอด ๗ วัน เรานึกถึงกรรมของมาณพนั้น จึงได้ทำการยิ้มแย้มให้ปรากฏ เราไม่พิจารณาเห็นช่องทางที่ไม่ควรที่บุญจะไม่ให้ผล ช่องทางที่ควรในเทวโลกหรือมนุษยโลกย่อมไม่ระงับไปเลย เขาผู้เพรียบพร้อมด้วยบุญกรรมอยู่ในเทวโลกมีบริษัทเท่าใด บริษัทเท่านั้นจักถูกมุงบังด้วยดอกรัง เขาเป็นผู้ประกอบด้วยบุญกรรม จักรื่นเริงอยู่ในโลกนั้นด้วยการฟ้อน การขับ การประโคม อันเป็นทิพย์ในกาลนั้นทุกเมื่อ บริษัทของเขาประมาณเท่าที่มี จักมีกลิ่นหอมฟุ้งและฝนดอกรังจัก

ตกลงทั่วไปในขณะนั้น มาณพนี้จุติจากเทวโลกแล้ว จักมาสู่ความเป็นมนุษย์ แม้ในมนุษยโลกนี้หลังคาดอกรังก็จักทรงอยู่ตลอดกาลทั้งปวง ณ มนุษยโลกนี้การฟ้อนและการขับ ที่ประกอบด้วยกังสดาล จักแวดล้อมมาณพนี้อยู่เป็นนิตย์ นี้เป็นผลแห่งพุทธบูชา และเมื่อพระอาทิตย์อุทัย ฝนดอกรังก็จะตกลง ฝนดอกรังที่บุญกรรมปรุงแต่งแล้ว จักตกลงทุกเวลา ในกัปที่ ๑,๘๐๐ พระศาสดามีพระนามว่าโคดมซึ่งสมภพในวงศ์พระเจ้าโอกกากราช จักเสด็จอุบัติขึ้นในโลก มาณพนี้จักเป็นทายาทในธรรมของพระศาสดาพระองค์นั้น เป็นโอรสอันธรรมเนรมิต จักกำหนดรู้อาสวะทั้งปวงแล้ว จักไม่มีอาสวะนิพพาน เมื่อเขาตรัสรู้ธรรมอยู่ จักมีหลังคาดอกรัง เมื่อถูกทำฌาปนกิจอยู่บนเชิงตะกอน ที่เชิงตะกอนนั้น ก็จักมีหลังคาดอกรังฯ พระมหามุนีพระนามว่าปิยทัสสี ทรงพยากรณ์วิบากแล้ว ทรงแสดงธรรมแก่บริษัท ให้อิ่มหนำด้วยฝนคือธรรม เราได้เสวยราชสมบัติในเทวโลกในหมู่เทวดา ๓๐ กัป ได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิ ๖๗ ครั้งเราออกจากเทวโลกมาในมนุษยโลกนี้ ได้ความสุขอันไพบูลย์ แม้ในมนุษยโลกนี้ ก็มีหลังคาดอกรัง นี้เป็นผลแห่งปะรำ นี้เป็นความเกิดครั้งหลังของเรา ภพสุดท้ายกำลังเป็นไป แม้ในภพนี้หลังคาดอกรังก็จักมีตลอดกาลทั้งปวง เรายังพระมหามุนีพระนามว่าโคดม ผู้ประเสริฐกว่าศากยราชให้ทรงยินดีได้ ละความมีชัยและความปราชัยเสียแล้ว บรรลุถึงฐานะที่ไม่หวั่นไหว ในกัปที่ ๑,๘๐๐ เราได้บูชาพระพุทธเจ้าใด ด้วยพุทธบูชานั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งพุทธบูชา

เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระสาลมัณฑปิยเถระได้ภาษิตคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ สาลมัณฑปิยเถราปทาน.

รวมอปทานที่มีในวรรคนี้ คือ ๑. ปังสุกุลสัญญกเถราปทาน ๒. พุทธสัญญกเถราปทาน ๓. ภิสทายกเถราปทาน ๔. ญาณถวิกเถราปทาน ๕. จันทนมาลิยเถราปทาน ๖. ธาตุปูชกเถราปทาน ๗. ปุพินุปปาทกเถราปทาน ๘. ตรณิยเถราปทาน ๙. ธัมมรุจิเถราปทาน ๑๐. สาลมัณฑปิยเถราปทาน มีคาถาคำนวณได้ ๒๑๙ คาถา.

จบ ปังสุกุลวรรคที่ ๔๙.

กิงกณิปุปผวรรคที่ ๕๐

ตีณิกิงกณิปุปผิยเถราปทานที่ ๑

ว่าด้วยผลแห่งการถวายดอกกระดึงทอง

[๘๑] เราได้เห็นพระพุทธเจ้าผู้ปราศจากธุลีพระนามว่าวิปัสสี ผู้เป็นนายกของโลก โชติช่วงเหมือนต้นกรรณิการ์ ประทับนั่งที่ซอกเขา เราเก็บดอกกระดึงทอง ๓ ดอก มาบูชา ครั้นบูชาพระสัมพุทธเจ้าแล้ว เดินบ่ายหน้าไปทางทิศทักษิณ ด้วยกรรมที่ทำไว้ดีแล้วนั้น และด้วยตั้งเจตจำนงไว้ เราละร่างมนุษย์แล้ว ได้ไปสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ ในกัปที่ ๙๑ แต่กัปนี้ เราได้บูชาพระพุทธเจ้าใด ด้วยพุทธบูชานั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งพุทธบูชา

เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระตีณิกิงกณิปุปผิยเถระได้ภาษิตคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ตีณิกิงกณิปุปผิยเถราปทาน.

ปังสุกูลปูชกเถราปทานที่ ๒

ว่าด้วยผลแห่งการบูชาผ้าบังสุกุล

[๘๒] ในที่ไม่ไกลภูเขาหิมวันต์ มีภูเขาลูกหนึ่งชื่ออุทัพพละที่ภูเขานั้น เราได้เห็นผ้าบังสุกุลจีวรห้อยอยู่บนยอดไม้ ครั้งนั้น เราร่าเริง มีจิตยินดี เลือกเก็บเอาดอกกระดึงทอง ๓ ดอกมาบูชาผ้าบังสุกุลจีวรด้วยกรรมที่ทำไว้ดีแล้ว และด้วยการตั้งเจตจำนงไว้ เราละร่างมนุษย์แล้ว ได้ไปสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ ในกัปที่ ๙๑ แต่กัปนี้ เราได้ทำกรรมใดในการนั้น เพราะบูชาธงชัยแห่งพระอรหันต์ เราไม่รู้จักทุคติเลย

เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระปังสุกูลปูชกเถระได้ภาษิตคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ปังสุกูลปูชกเถราปทาน.

โกรัณฑปุปผิยเถราปทานที่ ๓

ว่าด้วยผลแห่งการถวายดอกหงอนไก่

[๘๓] เมื่อก่อน เรากับบิดาและปู่ เป็นคนทำงานในป่า เลี้ยงชีพด้วยการฆ่าปศุสัตว์ กุศลกรรมของเราไม่มี พระผู้นำชั้นเยี่ยมของโลกพระนามว่าติสสะ ผู้มีพระปัญญาจักษุ ทรงแสดงรอยพระบาท ๓ รอยไว้ใกล้ที่อยู่ของเรา ด้วยทรงพระอนุเคราะห์ เราเห็นรอยพระบาทของพระศาสดาพระนามว่าติสสะที่ทรงเหยียบไว้ เป็นผู้ร่าเริงมีจิตบันเทิง ยังจิตให้เลื่อมใสในรอยพระบาท เราเห็นต้นหงอนไก่งอกงามอยู่มีดอกบาน จึงเก็บใส่ผอบมาบูชารอยพระบาทอันประเสริฐสุด ด้วยกรรมที่ทำไว้ดีแล้วนั้น และด้วยการตั้งเจตจำนงไว้เราละร่างมนุษย์แล้ว ได้ไปสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ เราเข้าถึงกำเนิดใด ๆ คือ เป็นเทวดาหรือมนุษย์ในกำเนิดนั้น ๆ เรามีผิวพรรณเหมือนดอกหงอนไก่ มีรัศมีซ่านออกจากตัว ในกัปที่ ๙๒ แต่กัปนี้ เราได้ทำกรรมใดในกาลนั้น ด้วยกรรมนั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งการบูชารอยพระพุทธบาท

เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระโกรัณฑปุปผิยเถระได้ภาษิตคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ โกรัณฑปุปผิยเถราปทาน.

กิงสุกปุปผิยเถราปทานที่ ๔

ว่าด้วยผลแห่งการถวายดอกทองกวาว

[๘๔] เราเห็นต้นทองกวาวมีดอก จึงประนมกรอัญชลี นึกถึงพระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐสุด แล้วบูชาในอากาศ ด้วยกรรมที่ทำไว้ดีแล้วนั้นและด้วยการสร้างเจตจำนงไว้ เราละร่างมนุษย์แล้วได้ไปสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ ในกัปที่ ๓๑ แต่กัปนี้ เราได้ทำกรรมใดในกาลนั้นด้วยกรรมนั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งพุทธบูชา

เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระกิงสุกปุปผิยเถระได้ภาษิตคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ กิงสุกปุปผิยเถราปทาน.

อุปัฑฒทุสสทายกเถราปทานที่ ๕

ว่าด้วยผลแห่งการถวายผ้าครึ่งผืน

[๘๕] ครั้งนั้นสาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้าพระนามว่าปทุมุตระชื่อสุชาตะ แสวงหาผ้าบังสุกุลอยู่ที่กองหยากเยื่อใกล้ทางรถ เราเป็นลูกจ้างของคนอื่นอยู่ในพระนครหงสวดี ได้ถวายผ้าครึ่งผืนแล้วอภิวาทด้วยเศียรเกล้า ด้วยกรรมที่ทำไว้ดีแล้วนั้นและด้วยการตั้งเจตจำนงไว้เราละร่างมนุษย์ ได้ไปสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ เราเป็นจอมเทวดาเสวยราชสมบัติในเทวโลก ๓๓ ครั้ง ได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิ ๗๗ ครั้งและได้เป็นพระเจ้าประเทศราชอันไพบูลย์ โดยคณานับมิได้ เพราะถวายผ้าครึ่งผืนเป็นทาน เราเป็นผู้ไม่มีภัยแต่ที่ไหน เบิกบานอยู่ ทุกวันนี้ ถ้าเราปรารถนา ก็พึงเอาผ้าเปลือกไม้คลุมแผ่นดินนี้ พร้อมทั้งป่าและภูเขาได้ นี้เป็นผลแห่งผ้าครึ่งผืน ในกัปที่แสนแต่กัปนี้ เราได้ให้ทานใดในกาลนั้น ด้วยทานนั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งผ้าครึ่งผืน

เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระอุปัฑฒทุสสทายกเถระได้ภาษิตคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ อุปัฑฒทุสสทายกเถราปทาน.

ฒตมัณฑทายกเถราปทานที่ ๖

ว่าด้วยผลแห่งการถวายกากเปรียง

[๘๖] เราเห็นพระผู้มีพระภาคผู้ทรงดำริดี เชษฐบุรุษของโลกประเสริฐกว่านรชน เสด็จเข้าป่าใหญ่ประชวรด้วยโรคลม จึงทำจิตให้เลื่อมใส นำกากเปรียงเข้าไปถวาย เพราะกุศลกรรมอันเราได้ทำและสั่งสมไว้ แม่น้ำคงคานี้ และมหาสมุทรทั้ง ๔ ย่อมสำเร็จเป็นเปรียงแก่เรา และแผ่นดินอันกว้างใหญ่จะนับประมาณมิได้นี้ ดังจะรู้ความดำริของเรา ย่อมกลายเป็นน้ำผึ้งและน้ำตาลกรวด พฤกษชาติที่งอกงามอยู่บนแผ่นดินซึ่งมีอยู่ทั่วทั้งสี่ทิศนี้ ดังจะรู้ความดำริของเรา ย่อมกลายเป็นต้นกัลปพฤกษ์ไป เราได้เป็นจอมเทวดาเสวยราชสมบัติในเทวโลก ๕๐ ครั้ง ได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิ ๕๑ ครั้ง และได้เป็นพระเจ้าประเทศราชอันไพบูลย์ โดยคณนานับมิได้ ในกัปที่ ๕๔ แต่กัปนี้ เราได้ให้ทานใดในกาลนั้น ด้วยทานนั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งกากเปรียง

เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระฒตมัณฑทายกเถระได้ภาษิตคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ฒตมัณฑทายกเถราปทาน.

อุทกทายกเถราปทานที่ ๗

ว่าด้วยผลแห่งการถวายน้ำดื่ม

[๘๗] เรามีจิตเลื่อมใสมีใจโสมนัส ในภิกษุสงฆ์ผู้ยอดเยี่ยมของพระพุทธเจ้าพระนามว่าปทุมุตระ จึงได้ตักน้ำใส่หม้อน้ำฉันจนเต็ม ในเวลาที่เราจะต้องการน้ำ จะเป็นยอดภูเขา ยอดไม้ในอากาศ หรือพื้นดิน น้ำย่อมเกิดแก่เราทันที ในกัปที่แสนแต่กัปนี้ เราได้ให้ทานใดในกาลนั้น ด้วยทานนั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งการให้น้ำเป็นทาน

เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระอุทกทายกเถระได้ภาษิตคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ อุทกทายกเถราปทาน.

ปุฬินถูปิยเถราปทานที่ ๘

ว่าด้วยผลแห่งการก่อสถูปเจดีย์

[๘๘] ในที่ไม่ไกลภูเขาหิมวันต์ มีภูเขาลูกหนึ่งชื่อยมกะ เราได้ทำอาศรม สร้างบรรณศาลาไว้ที่ภูเขานั้น เราเป็นชฎิลผู้มีตบะใหญ่มีนามชื่อว่านารทะ ศิษย์สี่หมื่นคนบำรุงเรา ครั้งนั้น เราเป็นผู้หลีกออกเร้นอยู่ คิดอย่างนี้ว่า มหาชนบูชาเรา เราไม่บูชาอะไร ๆ เลย ผู้ที่จะกล่าวสั่งสอนเราก็ไม่มี ใคร ๆ ที่จะตักเตือนเราก็ไม่มี เราไม่มีอาจารย์และอุปัชฌาย์ อยู่ในป่า ศิษย์ผู้ภักดีพึงบำรุงใจครูทั้งคู่ได้อาจารย์เช่นนั้นของเราไม่มี การอยู่ในป่าจึงไม่มีประโยชน์ สิ่งที่ควรบูชาเราควรแสวงหาสิ่งที่ควรเคารพก็ควรแสวงหาเหมือนกัน เราจักชื่อว่าเป็นผู้มีที่พึ่งพำนักอยู่ ใคร ๆ จักไม่ติเราได้ ในที่ไม่ไกลอาศรมของเรา มีแม่น้ำซึ่งมีชายหาด มีท่าน้ำราบเรียบ น่ารื่นรมย์ใจ เกลื่อนไปด้วยทรายที่ขาวสะอาด ครั้งนั้น เราได้ไปยังแม่น้ำชื่ออมริกา ตะล่อมเอาทรายมาก่อ

เป็นเจดีย์ทรายพระสถูปของพระสัมพุทธเจ้าผู้ทำที่สุดภพ เป็นมุนี ที่ได้มีแล้ว เป็นเช่นนี้ เราได้ทำสถูปนั้นให้เป็นนิมิต เราก่อพระสถูปที่หาดทรายแล้วปิดทอง แล้วเอาดอกกระดึงทอง ๓๐๐ ดอกมา เราเป็นผู้มีความอิ่มใจประนมกรอัญชลี นมัสการทั้งเวลาเย็นเวลาเช้า ไหว้พระเจดีย์ทราย เหมือนถวายบังคมพระสัมพุทธเจ้าในที่เฉพาะพระพักตร์ ฉะนั้น ในเวลาที่กิเลสและความตรึกเกี่ยวด้วยกามเกิดขึ้น เราย่อมนึกถึง เพ่งดูพระสถูปที่ได้ทำไว้ เราอาศัยพระสัมมาสัมพุทธเจ้าผู้นำสัตว์ออกจากที่กันดาร ผู้นำชั้นพิเศษตักเตือนตนว่าท่านควรระวังกิเลสไว้ แน่ะท่านผู้นิรทุกข์ การยังกิเลสให้เกิดขึ้นไม่สมควรแก่ท่าน ครั้งนั้น เมื่อเราคำนึงถึงพระสถูปย่อมเกิดความเคารพขึ้นพร้อมกัน เราบรรเทาวิตกที่น่าเกลียดเสียได้เปรียบเหมือนช้างตัวประเสริฐ ถูกเครื่องแทงหูเบียดเบียน ฉะนั้น เราประพฤติอยู่เช่นนี้ได้ถูกพระยามัจจุราชย่ำยี เราทำกาลกิริยา ณ ที่นั้นแล้ว ได้ไปยังพรหมโลก เราอยู่ในพรหมโลกนั้นตราบเท่าหมดอายุ แล้วมาบังเกิดในไตรทิพย์ ได้เป็นจอมเทวดาเสวยราชสมบัติในเทวโลก ๘๐ ครั้ง ได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิ ๓๐๐ ครั้งและได้เป็นพระเจ้าประเทศราชอันไพบูลย์ โดยคณนานับมิได้ เราได้เสวยผลของดอกกระดึงทองเหล่านั้น ดอกกระดึงทอง ๒๒,๐๐๐ ดอก แวดล้อมเราทุกภพ เพราะเราเป็นผู้บำเรอพระสถูป ฝุ่นละอองย่อมไม่ติดกับตัวที่ตัวเรา เหงื่อไม่ไหล เรามีรัศมีซ่านออกจากตัว โอพระสถูป เราได้สร้างไว้ดีแล้ว แม่น้ำอมริกาได้เห็นดีแล้ว เราได้บรรลุบทอันไม่หวั่นไหวก็เพราะได้ก่อพระสถูปทราย อันสัตว์ผู้ปรารถนาจะกระทำกุศลควรเป็นผู้ยึดเอาสิ่งที่เป็นสาระ ไม่ใช่เป็นด้วยเขตหรือไม่ใช่เขตความปฏิบัตินั่นเองเป็นสาระ บุรุษผู้มีกำลัง มีความอุตสาหะที่จะข้ามทะเลหลวง พึงถือเอาท่อนไม้เล็ก วิ่งไปสู่ทะเลหลวงด้วยคิดว่า เราอาศัยไม้นี้จักข้ามทะเลหลวงไปได้ นรชนพึงข้ามทะเลหลวงไปด้วยความเพียรอุตสาหะ แม้ฉันใด เราก็ฉันนั้นเหมือนกัน อาศัยกรรมเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่ได้ทำไว้แล้ว จึงข้ามพ้นสงสารไปได้ เมื่อถึงภพสุดท้าย เราอันกุศลมูลตักเตือนแล้วเกิดในสกุลพราหมณ์มหาศาลอันมั่งคั่ง ในพระนครสาวัตถี มารดาบิดาของเรา เป็นคนมีศรัทธานับถือพระพุทธเจ้า ท่านทั้งสองนี้เป็นผู้เห็นธรรมฟังธรรม ประพฤติตามคำสอน ท่านทั้งสองถือเอาผ้าลาดสีขาว มีเนื้ออ่อนมากที่ต้นโพธิ์มาทำพระสถูปทองนมัสการในที่เฉพาะพระพักตร์แห่งพระศากยบุตรทุกเย็นเช้าในวันอุโบสถ ท่านทั้งสองนำเอาพระสถูปทองออก กล่าวสรรเสริญคุณพระพุทธเจ้า ยับยั้งอยู่ตลอด ๓ ยาม เราได้เห็นพระสถูปเสมอ จึงระลึกถึงเจดีย์ทรายขึ้นได้ นั่งบนอาสนะอันเดียวได้บรรลุอรหัตแล้ว.

จบ ภาณวารที่ ๒๒.

เราแสวงหาพระพุทธเจ้าผู้เป็นปราชญ์นั้นอยู่ได้เห็นพระธรรมเสนาบดี จึงออกจากเรือนบรรพชาในสำนักของท่าน เราได้บรรลุอรหัตแต่อายุ ๗ ขวบ พระพุทธเจ้าผู้มีพระปัญญาจักษุทรงทราบคุณวิเศษของเราจึงให้เราอุปสมบท เรามีการกระทำอันบริบูรณ์ดีแล้ว แต่ยังเป็นทารกอยู่ทีเดียว ทุกวันนี้ กิจที่ควรทำในศาสนาของพระศากยบุตร เราทำเสร็จแล้ว ข้าแต่พระฤาษีผู้มีความเพียรใหญ่ สาวกของพระองค์เป็นผู้ล่วงพ้นเวรภัยทุกอย่าง ล่วงพ้นความเกี่ยวข้องทั้งปวง นี้เป็นผลแห่งพระสถูปทอง

เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระปุพินถูปิยเถระได้ภาษิตคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ปุพินถูปิยเถราปทาน.

นฬกุฏิกทายกเถราปทานที่ ๙

ว่าด้วยผลแห่งการสร้างกุฏิไม้อ้อ

[๘๙] ในที่ไม่ไกลภูเขาหิมวันต์ มีภูเขาลูกหนึ่งชื่อหาริกะ ครั้งนั้น พระสยัมภูพระนามว่านารทะ ประทับอยู่ใกล้ต้นไม้ ทำเรือนไม้อ้อ แล้วมุงด้วยหญ้า เราได้ชำระที่จงกรมถวายพระสยัมภู ด้วยกรรมที่ได้ทำดีแล้วนั้น และด้วยการตั้งเจตจำนงไว้เราละร่างมนุษย์แล้วได้ไปสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ ณ ดาวดึงส์นั้นวิมานของเราสูง ๖๐ โยชน์ กว้าง ๓๐ โยชน์ อันบุญกรรมเนรมิตขึ้นอย่างสวยงาม เพราะกุฏีไม้อ้อ เรารื่นรมย์อยู่ในเทวโลก ๑๔ กัป ได้เสวยราชสมบัติในเทวโลก ๗๑ ครั้ง ได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิ ๓๔ ครั้งและได้เป็นพระเจ้าประเทศราชอันไพบูลย์ โดยคณนานับไม่ถ้วน เราขึ้นปราสาท คือธรรมแล้ว เข้าเรือนอันว่างเปล่าอยู่ในศาสนาของพระศากยบุตรตามปรารถนาในกัปที่ ๓๑ แต่กัปนี้ เราได้ทำกรรมใดในกาลนั้น ด้วยกรรมนั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งกุฏีไม้อ้อ

เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระนพกุฏิกทายกเถระได้ภาษิตคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ นพกุฏิกทายกเถราปทาน.

ปิยาลผลทายกเถราปทานที่ ๑๐

ว่าด้วยผลแห่งการถวายลูกมะหาด

[๙๐] เมื่อก่อนเราเป็นพรานเนื้อ ครั้งนั้น เราเที่ยวอยู่ในป่าใหญ่ได้เห็นพระพุทธเจ้าผู้ปราศจากกิเลสธุลี ทรงรู้จบธรรมทั้งปวง เราเลื่อมใสได้เอาผลมะหาดมาถวายพระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐสุด เป็นเขตแห่งบุญ ผู้แกล้วกล้า ด้วยมือทั้งสองของตนในกัปที่ ๓๑ แต่กัปนี้ เราได้ถวายผลไม้ใดในกาลนั้น ด้วยการถวายผลไม้นั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งการถวายผลไม้

เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระปิยาลผลทายกเถระได้ภาษิตคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ปิยาลผลทายกเถราปทาน.

รวมอปทานที่มีในวรรคนี้ คือ ๑. ตีณิกิงกณิปุปผิยเถราปทาน ๒. ปังสุกูลปูชกเถราปทาน ๓. โกรัณฑปุปผิยเถราปทาน ๔. กิงสุกปุปผิยเถราปทาน ๕. อุปัฏฐทุสสทายกเถราปทาน ๖. สุตมัณฑทายกเถราปทาน ๗. อุทกทายกเถราปทาน ๘. ปุพพินถูปิยเถราปทาน ๙. นพกุฏิกทายกเถราปทาน ๑๐. ปิยาลผลทายกเถราปทาน บัณฑิตคำนวณคาถาได้ ๑๐๙ คาถา.

จบ กิงกณิปุปผวรรคที่ ๕๐.

รวมวรรคมี ๑๐ วรรค คือ ๑. เมตเตยยวรรค ๒. ภัททาลิวรรค ๓. สกิงสัมมัชชกวรรค ๔. เอกวิหาริวรรค ๕. วิเภทกิวรรค ๖. ชคติวรรค ๗. สาลปุปผิวรรค ๘. นฬมาลิวรรค ๙. ปังสุกูลวรรค ๑๐. กิงกณิปุปผวรรค มีคาถา ๑,๕๘๒ คาถา.

จบ เมตเตยยวัคคทสกะที่ ๕๐.

วิหารอุบาลีเต็ง
อุบาลี เป็นชื่อภิกษุรูปหนึ่ง, เต็ง หมายถึง สีมา เมื่อรวมกันแล้ว
แปลว่า สีมาของพระอุบาลี

กณิการวรรคที่ ๕๑

ตีณิกณิการปุปผิยเถราปทานที่ ๑

ว่าด้วยผลแห่งการถวายดอกกรรณิการ์

[๕๑] พระสัมพุทธเจ้าพระนามว่าสุเมธะ มีพระมหาปุริสลักษณะอันประเสริฐ ๓๒ ประการ พระองค์ทรงประสงค์ความสงัด จึงเสด็จไปป่าหิมพานต์ พระมุนีผู้เลิศประกอบด้วยพระกรุณา เป็นอุดมบุรุษเสด็จถึงป่าหิมพานต์แล้ว ประทับนั่งขัด-สมาธิ ครั้งนั้น เราเป็นวิทยาธรสัญจรไปในอากาศ เราถือตรีศูลซึ่งกระทำไว้ดีแล้ว เหาะไป พระพุทธเจ้าส่องสว่างอยู่ในป่า เหมือนกับไฟบนยอดภูเขา เหมือนพระจันทร์ในวันเพ็ญและเหมือนต้นพระยารังที่มีดอกบาน เราออกจากป่าเหาะไปตามพระรัศมีพระพุทธเจ้า เห็นคล้ายกับสีของไฟที่ไหม้ไม้อ้อ ยังจิตให้เลื่อมใส เราเลือกเก็บดอกไม้อยู่ ได้เห็นดอกกรรณิการ์ที่มีกลิ่นหอมจึงเก็บเอามา ๓ ดอก บูชาพระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐสุด ด้วยอานุภาพแห่งพระพุทธเจ้า ครั้งนั้น ดอกไม้ของเราทั้ง ๓ ดอกเอาขั้วขึ้นเอากลีบลงทำเป็นเงา (บัง) แด่พระศาสดาด้วยกรรมที่ได้ทำไว้ดีแล้วนั้น และด้วยการตั้งเจตจำนง เราละร่างมนุษย์แล้ว ได้ไปสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ วิมานของเราสูง ๖๐ โยชน์ กว้าง ๓๐ โยชน์ อันบุญกรรมทำให้อย่างสวยงามในดาวดึงส์นั้น ปรากฏชื่อว่า กรรณิการ์ แล่งธนูตั้งพัน ลูกคลีหนัง ๗ ลูก คนถือธงสำเร็จด้วยสีเขียวใบไม้ หิ้งแขวนตั้งแสนปรากฏในปราสาทของเรา บัลลังก์ สำเร็จด้วยทองก็มี สำเร็จด้วยแก้วมณีก็มี สำเร็จด้วยแก้วทับทิมก็มี สำเร็จด้วยแก้วผลึกก็มี ตามแต่จะต้องการปรารถนา ที่นอนมีค่ามากยัดด้วยนุ่น มีผ้าลาดลายรูปสัตว์ต่าง ๆ มีราชสีห์เป็นต้น ผ้าลาดมีชายเดียว มีหมอนพร้อม ปรากฏว่ามีอยู่ในปราสาทของเราในเวลาที่เราปรารถนาจะออกจากภพเที่ยวจาริกไปในเทวโลก ย่อมเป็นผู้อันหมู่เทวดาแวดล้อมไป เราสถิตอยู่ภายใต้ดอกไม้ เบื้องบน เรามีดอกไม้เป็นเครื่องกำบังสถานที่โดยรอบร้อยโยชน์ ถูกคลุมด้วยดอกกรรณิการ์ ดนตรี ๖ หมื่นบำรุงทั้งเช้าและเย็น ไม่เกียจคร้าน แวดล้อมเราเป็นนิตย์ ตลอดคืนตลอดวัน เรารื่นรมย์ด้วยการฟ้อน การขับและด้วยกังสดาล เครื่องประโคม เป็นผู้สมบูรณ์ไปด้วยกาม บันเทิงอยู่ด้วยความยินดีในการเล่น ครั้งนั้น เราบริโภคและดื่มในวิมานนั้นบันเทิงอยู่ในไตรทศ เราพร้อมด้วยหมู่นางเทพอัปสร บันเทิงอยู่ในวิมานอันสูงสุด เราได้เสวย

ราชสมบัติในเทวโลก ๕๐๐ ครั้งได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิ ๓๐๐ ครั้ง และได้เป็นพระเจ้าประเทศราชอันไพบูลย์ โดยคณนานับมิได้ เมื่อเรายังท่องเที่ยวอยู่ในภพน้อยภพใหญ่ ย่อมได้โภคทรัพย์มากมาย ความบกพร่องในโภคทรัพย์ไม่มีแก่เราเลย นี้เป็นผลแห่งพุทธบูชา เราท่องเที่ยวอยู่ในสองภพ คือ ในความเป็นเทวดาและในความเป็นมนุษย์ คติอื่นไม่รู้จัก นี้เป็นผลแห่งพุทธบูชา เราเกิดในสองสกุล คือ ในสกุลกษัตริย์หรือสกุลพราหมณ์ย่อมไม่เกิดในสกุลอันต่ำทรามนี้เป็นผลแห่งพุทธบูชา ยานช้าง ยานม้า และวอคานหามนี้ เราได้ทุกสิ่งทุกอย่างทีเดียว นี้เป็นผลแห่งพุทธบูชา หมู่ทาส หมู่ทาสี และนารีที่ประดับประดาแล้ว เราได้ทุกอย่างทีเดียว นี้เป็นผลแห่งพุทธบูชา ผ้าแพร ผ้าขนสัตว์ ผ้าเปลือกไม้ ผ้าฝ้าย เราได้ทุกชนิด นี้เป็นผลแห่งพุทธบูชา ผ้าใหม่ ผลไม้ใหม่ โภชนะมีรสอันเลิศใหม่ ๆ เราได้ทุกชนิด นี้เป็นผลแห่งพุทธบูชา คำว่าเชิญเคี้ยวสิ่งนี้ เชิญบริโภคสิ่งนี้ เชิญนอนบนที่นอนนี้ เราได้ทั้งนั้น นี้เป็นผลแห่งพุทธบูชา เราเป็นผู้อันเขาบูชาในที่ทุกสถาน เรามียศใหญ่ยิ่ง มีศักดิ์ใหญ่ มีบริษัทไม่แตกแยกทุกเมื่อ เราเป็นผู้อุดมกว่าหมู่ญาติ นี้เป็นผลแห่งพุทธบูชา เราไม่รู้จักหนาว ไม่รู้จักร้อน ไม่มีความกระวนกระวาย อนึ่ง ทุกข์ทางจิตย่อมไม่มีในหทัยของเราเลย เราเป็นผู้มีผิวพรรณดังทองคำ เที่ยวไปในภพน้อยภพใหญ่ ความเป็นผู้มีวรรณะผิดแผกไป เราไม่รู้จักเลย นี้เป็นผลแห่งพุทธบูชา เราอันกุศลมูลตักเตือนแล้ว จึงจุติจากเทวโลก มาเกิดในสกุลพราหมณ์มหาศาลอันมั่งคั่ง ในพระนครสาวัตถี ละกามคุณ ๕ ออกบวชเป็นบรรพชิต เรามีอายุได้ ๗ ขวบแต่กำเนิด ได้บรรลุอรหัต พระพุทธเจ้าผู้มีพระปัญญาจักษุ ทรงทราบถึงคุณของเรา จึงรับสั่งให้เราอุปสมบท เรายังหนุ่มก็ควรบูชา นี้เป็นผลแห่งพุทธบูชา ทิพยจักษุของเราบริสุทธิ์ เราฉลาดในสมาธิ ถึงความบริบูรณ์แห่งอภิญญา นี้เป็นผลแห่งพุทธบูชา เราบรรลุปฏิสัมภิทา ฉลาดหลักแหลมในอิทธิบาท ถึงความบริบูรณ์ในพระสัทธรรม นี้เป็นผลแห่งพุทธบูชา ในกัปที่สามหมื่น เราได้บูชาพระพุทธเจ้าใดด้วยการบูชานั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งพุทธบูชา

เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระตีณิกณิการปุปผิยเถระได้ภาษิตคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ตีณิกณิการปุปผิยเถราปทาน.

เอกปัตตทายกเถราปทานที่ ๒

ว่าด้วยผลแห่งการถวายบาตร

[๙๒] ข้าพระองค์เป็นช่างหม้ออยู่ในพระนครหงสวดี ได้เห็นพระพุทธเจ้าผู้ปราศจากกิเลสธุลี มีโอฆะอันข้ามได้แล้ว ไม่มีอาสวะ ข้าพระองค์ได้ถวายบาตรดินที่ทำดีแล้วแด่พระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐสุด ครั้นถวายบาตรแด่พระผู้มีพระภาคผู้ตรงผู้คงที่แล้ว เมื่อข้าพระองค์เกิดในภพ ย่อมได้ภาชนะทองและจานที่ทำด้วยเงิน ทำด้วยทอง และทำด้วยแก้วมณี ข้าพระองค์บริโภคในถาด นี้เป็นผลแห่งบุญกรรม ข้าพระองค์เป็นผู้เลิศกว่าชนทั้งหลายโดยยศ พืชถึงแม้น้อยแต่หว่านลงในนาดีเมื่อฝนยังท่อธารให้ตกลงทั่วโดยชอบ ผลย่อมยังชาวนาให้ยินดีได้ ฉันใด การถวายบาตรนี้ก็เช่นนั้น ข้าพระองค์ได้หว่านลงในพุทธเขต เมื่อท่อธารคือปีติตกลงอยู่ ผลจักทำข้าพระองค์ให้ยินดีเขต คือ หมู่และคณะมีประมาณเท่าใดที่จะให้ความสุขแก่สรรพสัตว์ เสมอด้วยพุทธเขตไม่มีเลย ข้าแต่พระองค์ผู้เป็นบุรุษอาชาไนย ข้าพระองค์ขอนอบน้อมแด่พระองค์ ข้าแต่พระองค์ผู้เป็นอุดมบุรุษ ข้าพระองค์นอบน้อมแด่พระองค์ ข้าพระองค์บรรลุบทอันไม่หวั่นไหวก็เพราะได้ถวายบาตรใบหนึ่ง ในกัปที่ ๙๑ แต่กัปนี้ ข้าพระองค์ได้ถวายบาตรใดในกาลนั้น ด้วยการถวายบาตรนั้น ข้าพระองค์ไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งการถวายบาตร

ข้าพระองค์เผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาข้าพระองค์ได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระเอกปัตตทายกเถระได้ภาษิตคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ เอกปัตตทายกเถราปทาน.

กาสุมาริกผลทายกเถราปทานที่ ๓

ว่าด้วยผลแห่งการถวายลูกมะรื่น

[๕๓] เราได้พบพระพุทธเจ้าผู้ปราศจากกิเลสธุลี เชษฐบุรุษของโลกประเสริฐกว่านรชน โชติช่วงเหมือนต้นกรรณิการ์ ประทับนั่งอยู่ที่ซอกภูเขา เรามีจิตเลื่อมใสมีใจโสมนัส ประนมกรอัญชลีเหนือเศียรเกล้า แล้วเอาผลไม้มะรื่นถวายแด่พระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐสุด ในกัปที่ ๓๑ แต่กัปนี้ เราได้ถวายผลไม้ใดในกาลนั้น ด้วยการถวายผลไม้นั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งการถวายผลไม้

เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระกาสุมาริกผลทายกเถระได้ภาษิตคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ กาสุมาริกผลทายกเถราปทาน.

อวฏผลิยเถราปทานที่ ๔

ว่าด้วยผลแห่งการถวายผลไม้พิเศษ

[๕๔] พระผู้มีพระภาคผู้สยัมภู ผู้มีพระรัศมีนับด้วยพัน ไม่ทรงพ่ายแพ้อะไร ๆ ทรงออกจากวิเวกแล้ว เสด็จออกโคจรบิณฑบาต เราถือผลไม้อยู่ได้เห็นเข้า จึงได้เข้าไปเฝ้าพระนราสภเรามีจิตเลื่อมใสมีใจโสมนัส ได้ถวายผลไม้ในกัปที่ ๕๔ แต่กัปนี้ เราได้ถวายผลไม้ใดในกาลนั้น ด้วยการถวายผลไม้นั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งการถวายผลไม้

เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระอวฏผลิยเถระได้ภาษิตคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ อวฏผลิยเถราปทาน.

จารผลิยเถราปทานที่ ๕

ว่าด้วยผลแห่งการถวายมะม่วงกะล่อน

[๙๕] เราได้ถวายผลมะม่วงกะล่อนทอง แด่พระสัมพุทธเจ้าผู้มีพระฉวีวรรณเหมือนทองคำ ผู้สมควรรับเครื่องบูชา กำลังเสด็จดำเนินอยู่ในถนนในกัปที่ ๙๑ แต่กัปนี้ เราได้ถวายผลไม้ใดในกาลนั้น ด้วยการถวายผลไม้นั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งการถวายผลไม้

เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระจารผลิยเถระได้ภาษิตคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ จารผลิยเถราปทาน.

มาตุลุงคผลทายกเถราปทานที่ ๖

ว่าด้วยผลแห่งการถวายมะงั่ว

[๙๖] เราได้เห็นสมเด็จพระโลกนายก ผู้โชติช่วงเหมือนต้นกรรณิการ์ รุ่งเรืองดังพระจันทร์ในวันเพ็ญ และเหมือนต้นไม้ประจำทวีปที่โพลงอยู่ เราเลื่อมใส ได้เอาผลหมากงั่วถวายแด่พระศาสดาผู้เป็นทักขิเณยยบุคคล เป็นวีรบุรุษ ด้วยมือทั้งสองของตน ในกัปที่ ๓๑ แต่กัปนี้ เราได้ถวายผลไม้ใดในกาลนั้น ด้วยการถวายผลไม้นั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งการถวายผลไม้

เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระมาตุลุงคผลทายกเถระได้ภาษิตคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ มาตุลุงคผลทายกเถราปทาน.

อัชเชลผลทายกเถราปทานที่ ๗

ว่าด้วยผลแห่งการถวายลูกรกฟ้า

[๕๗] ครั้งนั้น พระสัมพุทธเจ้าพระนามว่าอชินะ (สิทธัตถะ) ผู้สมบูรณ์ด้วยจรณะ และเป็นมุนีผู้ฉลาดในสมาธิ ประทับอยู่ในป่าหิมพานต์ เราเอามือประคองผลไม้รกฟ้าซึ่งมีขนาดเท่าหม้อ ถือร่มใบไม้แล้ว ถวายแด่พระศาสดา ในกัปที่ ๕๔ แต่กัปนี้ เราได้ถวายผลไม้ใดในกาลนั้น ด้วยการถวายผลไม้นั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งการถวายผลไม้

เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระอัชเชลผลทายกเถระได้ภาษิตคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ อัชเชลผลทายกเถราปทาน.

อโมรผลิยเถราปทานที่ ๘

ว่าด้วยผลแห่งการถวายผลไม้พิเศษ

[๕๘] เราได้ถวายผลอโมระแด่พระสัมพุทธเจ้า ผู้มีพระฉวีวรรณปานดังทองคำ ผู้สมควรรับเครื่องบูชา กำลังเสด็จดำเนินอยู่ในถนน ในกัปที่ ๕๑ แต่กัปนี้ เราได้ถวายผลไม้ใดในกาลนั้น ด้วยการถวายผลไม้นั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งการถวายผลไม้

เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระอโมรผลิยเถระได้ภาษิตคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ อโมรผลิยเถราปทาน.

ตาลผลิยเถราปทานที่ ๙

ว่าด้วยผลแห่งการถวายผลตาล

[๙๙] พระผู้มีพระภาคผู้สยัมภูพระนามว่าสตรังสี (สิทธัตถะ) ผู้ไม่ทรงพ่ายแพ้อะไร ๆ เสด็จออกจากที่สงัดแล้วออกโคจรบิณฑบาต เราถือผลไม้อยู่ได้เห็นเข้าจึงได้เข้าไปเฝ้าสมเด็จพระนราสภ เรามีจิตเลื่อมใสมีใจโสมนัส ได้ถวายผลตาล ในกัปที่ ๙๔ แต่กัปนี้เราได้ถวายผลไม้ใดในกาลนั้น ด้วยการถวายผลไม้นั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งการถวายผลไม้

เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระตาลผลิยเถระได้ภาษิตคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ตาลผลิยเถราปทาน.

นาลิเกรผลทายกเถราปทานที่ ๑๐

ว่าด้วยผลแห่งการถวายมะพร้าว

[๑๐๐] ครั้งนั้น เราเป็นชาวสวนอยู่ในพระนครพันธุมดี ได้พบพระพุทธเจ้าผู้ปราศจากกิเลสธุลี กำลังเหาะอยู่ในอากาศ เราได้เอาผลมะพร้าว ถวายแด่พระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐสุด พระพุทธเจ้าผู้มีพระยศใหญ่ ทำปีติให้เกิดแก่เรา ทรงนำความสุขมาให้ในปัจจุบัน ประทับยืนอยู่ในอากาศได้ทรงรับแล้ว เรามีจิตผ่องใส ครั้นถวายผลมะพร้าวแด่พระพุทธเจ้าแล้ว ได้ประสบปีติอันไพบูลย์และอุดมสุข รัตนะย่อมบังเกิดแก่เราผู้เกิดในภพนั้น ๆ ในกัปที่ ๙๑ แต่กัปนี้ เราได้ถวายผลไม้ใดในกาลนั้น ด้วยการถวายผลไม้นั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งการถวายผลไม้ ทิพยจักษุของเราสะอาดหมดจด เราเป็นผู้ฉลาดในสมาธิ ถึงความบริบูรณ์ในอภิญญา นี้เป็นผลแห่งการถวายผลไม้

เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระนาลิเกรผลทายกเถระได้ภาษิตคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ นาลิเกรผลทายกเถราปทาน.

รวมอปทานที่มีในวรรคนี้ คือ ๑. ตีณิกณิการปุปผิยเถราปทาน ๒. เอกปัตตทายกเถราปทาน ๓. กาสุมาริกผลทายกเถราปทาน ๔. อวฏผลิยเถราปทาน ๕. จารผลิยเถราปทาน ๖. มาตุลุงคผลทายกเถราปทาน ๗. อัชเชลผลทายกเถราปทาน ๘. อโมรผลิยเถราปทาน ๙. ตาลผลิยเถราปทาน ๑๐. นาลิเกรผลทายกเถราปทาน ในวรรคนี้ มีคาถาคำนวณได้ ๑๐๐ คาถาถ้วน

จบ กณิการวรรคที่ ๕๑.

ผลทายกวรรคที่ ๕๒

กุรัญชิยผลทายกเถราปทานที่ ๑

ว่าด้วยผลแห่งการถวายลูกอัญชันขาว

[๑๐๑] เมื่อก่อน เราเป็นพรานเนื้อ เที่ยวอยู่ในป่า ได้พบพระพุทธเจ้าผู้ปราศจากกิเลสธุลี ทรงรู้จบธรรมทั้งปวง เราเลื่อมใสได้เอาผลอัญชันขาวถวายแด่พระพุทธเจ้า ผู้ประเสริฐสุด เป็นเนื้อนาบุญ เป็นนักปราชญ์ ด้วยมือทั้งสองของตน ในกัปที่ ๓๑ แต่กัปนี้เราได้ถวายผลไม้ใดในกาลนั้นด้วยการถวายผลไม้นั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งการถวายผลไม้

เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระกุรัญชิยผลทายกเถระได้ภาษิตคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ กุรัญชิยผลทายกเถราปทาน.

กปิฏฐผลทายกเถราปทานที่ ๒

ว่าด้วยผลแห่งการถวายมะขวิด

[๑๐๒] เราได้ถวายผลมะขวิด แด่พระสัมพุทธเจ้าผู้มีพระฉวีวรรณปานดังทองคำ ผู้สมควรรับเครื่องบูชา กำลังเสด็จดำเนินอยู่ในถนน ในกัปที่ ๙๑ แต่กัปนี้ เราได้ถวายผลไม้ใดในกาลนั้น ด้วยการถวายผลไม้นั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งการถวายผลไม้

เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระกปิฏฐผลทายกเถระได้ภาษิตคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ กปิฏฐผลทายกเถราปทาน.

โกสุมพผลิยเถราปทานที่ ๓

ว่าด้วยผลแห่งการถวายลูกสะคร้อ

[๑๐๓] ในกาลนั้น เราได้ถวายผลสะคร้อ แด่พระนราสภผู้ประเสริฐกว่าทวยเทพ งามเหมือนต้นรกฟ้าขาว กำลังเสด็จดำเนินอยู่ในถนนในกัปที่ ๓๑ แต่กัปนี้ เราได้ถวายผลไม้ใดในกาลนั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งการถวายผลไม้

เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระโกสุมพผลิยเถระได้ภาษิตคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ โกสุมพผลิยเถราปทาน.

เกตกปุปผิยเถราปทานที่ ๔

ว่าด้วยผลแห่งการถวายดอกเกด

[๑๐๔] พระพุทธเจ้าผู้อุดมบุรุษประทับนั่งอยู่ที่ฝั่งแม่น้ำวินตานที เราได้พบพระพุทธเจ้าผู้ปราศจากกิเลสธุลี เป็นเอกอัครบุคคลมีพระทัยตั้งมั่นดี ครั้งนั้น เรามีจิตเลื่อมใส มีใจโสมนัส บูชาพระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐสุด ด้วยดอกเกด ซึ่งมีกลิ่นหอมเหมือนน้ำผึ้ง ในกัปที่ ๙๒ แต่กัปนี้เราได้เอาดอกไม้บูชาใด ด้วยการบูชานั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งพุทธบูชา

เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระเกตกปุปผิยเถระได้ภาษิตคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ เกตกปุปผิยเถราปทาน.

นาคปุปผิยเถราปทานที่ ๕

ว่าด้วยผลแห่งการถวายดอกกากะทิง

[๑๐๕] เราได้เอาดอกกากะทิงบูชาพระสัมพุทธเจ้าผู้มีพระฉวีวรรณแปล่งปลั่งดังทองคำ ผู้สมควรรับเครื่องบูชา กำลังเสด็จดำเนินอยู่ในถนนในกัปที่ ๕๑ แต่กัปนี้ เราได้เอาดอกไม้บูชาใด ด้วยการบูชานั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งพุทธบูชา

เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระนาคปุปผิยเถระได้ภาษิตคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ นาคปุปผิยเถราปทาน.

อัชชุนปุปผิยเถราปทานที่ ๖

ว่าด้วยผลแห่งการถวายดอกรกฟ้าขาว

[๑๐๖] ครั้งนั้น เราเป็นกินนรอยู่ที่ใกล้ฝั่งแม่น้ำจันทภาคา ได้เห็นพระสยัมภูพุทธเจ้าผู้ปราศจากกิเลสธุลี มีความเลื่อมใสมีใจโสมนัส เกิดความปราโมทย์ ประนมอัญชลีแล้วถือเอาดอกรกฟ้าขาวมาบูชาพระสยัมภูด้วยกรรมที่เราทำไว้ดีแล้วนั้น และด้วยการตั้งเจตจำนงไว้ เราละร่างกินนรแล้ว ได้ไปสวรรค์ชั้นดาวดึงส์เราได้เป็นจอมเทพเสวยราชสมบัติในเทวโลก ๓๖ ครั้ง ได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิเสวยราชสมบัติอันใหญ่ ๑๐ ครั้ง ได้เป็นพระเจ้าประเทศราชอันไพบูลย์โดยคณนานับมิได้ พืชอันหว่านในเนื้อนาอันดี คือ พระสยัมภู ได้สำเร็จผลเป็นอันดีแก่เราแล้ว กุศลของเรามี

อยู่ เราบวชเป็นบรรพชิต ทุกวันนี้ เราควรแก่การบูชาในศาสนาของพระศากยบุตร

เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้วดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระอัชชุนปุปผิยเถระได้ภาษิตคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ อัชชุนปุปผิยเถราปทาน.

กุฏชปุปผิยเถราปทานที่ ๗

ว่าด้วยผลแห่งการถวายดอกอัญชันเขียว

[๑๐๗] ในที่ไม่ไกลภูเขาหิมวันต์ มีภูเขาลูกหนึ่งชื่ออัจจละ พระปัจเจกพุทธเจ้าพระนามว่าสุทัสสนะ ประทับอยู่ที่ซอกเขา เราถือดอกไม้ที่เกิดในป่าหิมพานต์ เหาะขึ้นอากาศ ณ ที่นั้น เราได้เห็นพระพุทธเจ้าผู้ข้ามพ้นโอฆะ ไม่มีอาสวะ ครั้งนั้นเราถือเอาดอกอัญชันเขียวจบเหนือเศียรเกล้าแล้ว บูชาแด่พระสยัมภูพุทธเจ้า ผู้แสวงหาประโยชน์ใหญ่ ในกัปที่ ๓๑ แต่กัปนี้ เราได้เอาดอกไม้ใดบูชา ด้วยการบูชานั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งพุทธบูชา

เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระกุฏชปุปผิยเถระได้ภาษิตคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ กุฏชปุปผิยเถราปทาน.

โฆสสัญญกเถราปทานที่ ๘

ว่าด้วยผลแห่งความเลื่อมใสในเสียงแสดงธรรม

[๑๐๘] เมื่อก่อน เราเป็นพรานเนื้อ เที่ยวอยู่ในไพรวัน อันสงัดเงียบ ได้พบพระพุทธเจ้าผู้ปราศจากกิเลสธุลี อันหมู่เทวดาห้อมล้อม กำลังทรงประกาศสัจจะ ๔ ทรงแสดงอมตบท เราได้สดับธรรมอันไพเราะของพระพุทธเจ้าผู้เผ่าพันธุ์ของโลกพระนามว่าสิขี เรายังจิตให้เลื่อมใสในพระสุรเสียง เรายังจิตให้เลื่อมใสในพระองค์ท่านผู้ไม่มีบุคคลเปรียบเสมอเหมือนแล้ว ข้ามพ้นภพที่ข้ามได้ยาก ในกัปที่ ๓๑ แต่กัปนี้ เราได้สัญญาใดในกาลนั้น ด้วยการได้สัญญานั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งสัญญาในเสียง

เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระโฆสสัญญกเถระได้ภาษิตคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ โฆสสัญญกเถราปทาน.

สัพพลทายกเถราปทานที่ ๙

ว่าด้วยผลแห่งการถวายผลไม้ต่าง ๆ

[๑๐๙] ครั้งนั้น เราเป็นพราหมณ์มีนามชื่อว่าวรุณ เป็นผู้เรียนจบมนต์ ทิ้งบุตร ๑๐ คน เข้าไปกลางป่า สร้างอาศรมอย่างสวยงาม สร้างบรรณศาลาจัดไว้เป็นห้อง ๆ น่ารื่นรมย์ใจ อาศัยอยู่ในป่าใหญ่ พระพุทธเจ้าพระนามว่าปทุมุตระ ทรงรู้แจ้งโลก ผู้สมควรรับเครื่องบูชา ทรงมีพระประสงค์จะช่วยเหลือเรา พระองค์จึงได้เสด็จมายังอาศรมของเรา พระรัศมีได้แผ่กว้างใหญ่ตลอดไพรสณฑ์ ครั้งนั้น ป่าใหญ่โพลงไปด้วยพุทธานุภาพ เราเห็นปาฏิหาริย์ของพระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐสุด ผู้คงที่ ได้เก็บเอาใบไม้มาเย็บเป็นกระทง แล้วเอาผลไม้ใส่จนเต็มหาบ เข้าไปเฝ้าพระสัมพุทธเจ้า

แล้วได้ถวายพร้อมทั้งหาบ เพื่อทรงอนุเคราะห์เรา พระพุทธเจ้าได้ตรัสแก่เราว่า ท่านจงถือเอาหาบเดินตามหลังเรามา เมื่อสงฆ์บริโภคแล้ว บุญจักมีแก่ท่าน เราได้หาบเอาผลไม้ไปถวายแก่พระภิกษุสงฆ์ เรายังจิตให้เลื่อมใสในพระภิกษุสงฆ์แล้ว ได้เข้าถึงสวรรค์ชั้นดุสิต เป็นผู้ประกอบด้วยการฟ้อน การขับ การประโคมอันเป็นทิพย์ เสวยยศในสวรรค์ชั้นดุสิตนั้น โดยบุญกรรม เราเข้าถึงกำเนิดใด ๆ คือเป็นเทวดาหรือมนุษย์ ในกำเนิดนั้น ๆ เราไม่มีความบกพร่องในเรื่องโภคทรัพย์เลย นี้เป็นผลแห่งการถวายผลไม้ เพราะได้ถวายผลไม้แด่พระพุทธเจ้า เราจึงได้เป็นใหญ่ตลอดทวีปทั้ง ๔ พร้อมด้วยสมุทร พร้อมทั้งภูเขา ถึงฝูงนกมีเท่าใดที่บินอยู่ในอากาศ นกเหล่านั้นก็ตกอยู่ในอำนาจของเรา นี้เป็นผลแห่งการถวายผลไม้ ยักษ์ ภูต-รากษส กุมภัณฑ์และครุฑ เท่าที่มีอยู่ในไพรสณฑ์ ต่างก็บำรุงบำเรอเอา ถึงพวกเต่าหมาไน ผึ้งและเหลือบยุง ก็ตกอยู่ในอำนาจของเรา นี้เป็นผลแห่งการถวายผลไม้ แม้เหล่าสกุลปักษีมีกำลังมากชื่อสุบรรณก็นับถือเรา นี้ก็เป็นผลแห่งการถวายผลไม้ ถึงพวกนาคที่มีอายุยืน มีฤทธิ์ มียศใหญ่ ก็ตกอยู่ในอำนาจเรา นี้เป็นผลแห่งการถวายผลไม้ ราชสีห์ เสือโคร่ง เสือเหลือง หมี หมาป่า หมาจิ้งจอก ก็ตกอยู่ในอำนาจของเรา นี้เป็นผลแห่งการถวายผลไม้ ผู้ที่อยู่ในดาวประกายพฤกษ์และหญ้า กับผู้ที่อยู่ในอากาศ ล้วนนับถือเราทั้งหมด นี้เป็นผลแห่งการถวายผลไม้ ธรรมที่เห็นได้ยาก ละเอียด ลึกซึ้ง ซึ่งพระศาสดาทรงประกาศไว้ดีแล้ว เราถูกต้องแล้วอยู่ นี้เป็นผลแห่งการถวายผลไม้ เราถูกต้องวิโมกข์ ๘ เป็นผู้ไม่มีอาสวะ เป็นผู้มีความเพียรเผากิเลส และมีปัญญารักษาตนอยู่ นี้เป็นผลแห่งการถวายผลไม้ เราเป็นผู้หนึ่งในจำนวนโอรสของพระพุทธเจ้าที่ดำรงอยู่ในผล สิ้นโทสะ มียศใหญ่ นี้เป็นผลแห่งการถวายผลไม้ เราถึงความบริบูรณ์ในอภิญญา อันกุศลมูลตักเตือน กำหนดรู้อาสวะทั้งปวง เป็นผู้ไม่มีอาสวะอยู่ เราเป็นผู้หนึ่งในจำนวนพระโอรสของพระพุทธเจ้าที่ได้วิชชา ๓ บรรลุฤทธิ์ มียศใหญ่ สมบูรณ์ด้วยทิพโสต ในกัปที่แสนแต่กัปนี้ เราได้ถวายผลไม้ใดกาลนั้น ด้วยการถวายผลไม้นั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งการถวายผลไม้

เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระสัพพผลทายกเถระได้ภาษิตคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ สัพพผลทายกเถราปทาน.

ปทุมธาริยเถราปทานที่ ๑๐

ว่าด้วยผลแห่งการถวายดอกบัว

[๑๑๐] ในที่ไม่ไกลภูเขาหิมวันต์ มีภูเขาลูกหนึ่งชื่อโรมสะ ครั้งนั้น พระปัจเจกพุทธเจ้าพระนามว่าอภิสัมภวะ ประทับอยู่กลางแจ้ง เราออกจากที่อยู่ไป ถือเอาดอกปทุมบูชา เราถือดอกปทุมบูชาอยู่หนึ่งวัน แล้วจึงได้กลับที่อยู่ ในกัปที่ ๓๑ แต่กัปนี้ เราได้บูชาพระพุทธเจ้าใดด้วยการบูชานั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งพุทธบูชา

เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระปทุมธาริยเถระได้ภาษิตคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ปทุมธาริยเถราปทาน.

รวมอปทานที่มีในวรรคนี้ คือ ๑. กุรัญชิยผลทายกเถราปทาน ๒. กปิฏฐผลทายกเถราปทาน ๓. โกสุมพผลิยเถราปทาน ๔. เกตกปุปผิยเถราปทาน ๕. นาคปุปผิยเถราปทาน ๖. อัชชุนปุปผิยเถราปทาน ๗. กุฏชปุปผิยเถราปทาน ๘. โฆสสัญญกเถราปทาน ๙. สัพพผลทายกเถราปทาน ๑๐. ปทุมธาริยเถราปทาน และในวรรคนี้ มีคาถาคำนวณได้ ๘๓ คาถา.

จบ ผลทายกวรรคที่ ๕๒.

ติณทายกวรรคที่ ๕๓

ติณมุฏฐิทายกเถราปทานที่ ๑

ว่าด้วยผลแห่งการถวายหญ้าคา ๑ กำ

[๑๑๑] ในที่ไม่ไกลภูเขาหิมวันต์ มีภูเขาลูกหนึ่งชื่อลัมพกะ ที่ภูเขาลัมพกะนั้น พระสัมพุทธเจ้าพระนามว่าติสสะ เสด็จจงกรมอยู่กลางแจ้ง เมื่อก่อน เราเป็นพรานเนื้ออยู่ในอรัญราวป่า ได้พบพระพุทธเจ้า ผู้ประเสริฐสุดกว่าทวยเทพ จึงได้ถวายหญ้ากำหนึ่งแด่พระพุทธเจ้า เพื่อเป็นที่ประทับนั่ง ครั้นแล้วยังจิตให้เลื่อมใส ถวายบังคมพระสัมพุทธเจ้าแล้ว บ่ายหน้ากลับทางทิศอุดร เราเดินไปไม่นาน ก็ถูกราชสีห์ฆ่า เราเป็นผู้ถูกราชสีห์ฆ่าตายในที่นั้นนั่นเองเราได้ทำอาสนกรรมณที่ใกล้พระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐสุด ไม่มีอาสวะ เราได้ไปยังเทวโลกเหมือนลูกศรที่พ้นจากแล่ง ฉะนั้น ปราสาทในเทวโลกนั้น ซึ่งบุญกรรมเนรมิตให้ เป็นของงดงาม มีแล่งธนูตั้งพัน มีลูกหนังเป็นจำนวนร้อย มีธงประจำปราสาทสีเขียว รัศมีของปราสาทนั้นแผ่ซ่านไปเหมือนพระอาทิตย์อุทัย เราเป็นผู้เพียบพร้อมด้วยเหล่านางเทพกัญญา เพียบพร้อมด้วยกามคุณารมณ์ บันเทิงเริงรมย์อยู่ เราอันกุศลมูลตักเตือนแล้ว จุติจากเทวโลกมาเป็นมนุษย์ เป็นผู้บรรลุธรรมเป็นที่สิ้นอาสวะ ในกัปที่ ๙๒ แต่กัปนี้ เราได้ถวายหญ้าสำหรับรองนั่ง ด้วยการถวายหญ้านั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งการถวายหญ้ากำหนึ่ง

เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระติณมุฏฐิทายกเถระได้ภาษิตคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ติณมุฏฐิทายกเถราปทาน.

เวจจกทายกเถราปทานที่ ๒

ว่าด้วยผลแห่งการถวายวัจจกุฎี

[๑๑๒] เราเลื่อมใส ได้ถวายวัจจกุฎีหลังหนึ่ง แด่พระผู้มีพระภาคเชษฐบุรุษของโลก ผู้คงที่ พระนามว่าวิปัสสี ด้วยมือของตน เราได้ยานช้าง ยานม้าและยานทิพย์ เราได้บรรลุธรรมเป็นที่สิ้นอาสวะ ก็เพราะการถวายวัจจกุฎีนั้น ในกัปที่ ๙๑ แต่กัปนี้ เราได้ถวายวัจจกุฎีใด ด้วยการถวายวัจจกุฎีนั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งการถวายวัจจกุฎี

เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระเวจจกทายกเถระได้ภาษิตคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ เวจจกทายกเถราปทาน.

สรณคมนิยเถราปทานที่ ๓

ว่าด้วยผลแห่งการเข้าถึงพระรัตนตรัย

[๑๑๓] ครั้งนั้น ภิกษุกับเราผู้อาศัยเลี้ยงชีพ ขึ้นเรือไปด้วยกัน เมื่อเรือกำลังจะอัปปาง ภิกษุได้ให้สรณะแก่เรา ในกัปที่ ๓๑ แต่กัปนี้ ภิกษุนั้นได้ให้สรณะใดแก่เรา เพราะสรณะนั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งสรณคมน์

เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระสรณคมนิยเถระได้ภาษิตคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ สรณคมนิยเถราปทาน.

อัพภัญชนทายกเถราปทานที่ ๔

ว่าด้วยผลแห่งการถวายยาหยอดตา

[๑๑๔] เราอยู่ใกล้พระราชอุทยาน ในพระนครพันธุมดี ครั้งนั้น เรานุ่งหนังเสือเหลือง ถือคณโฑน้ำ เราได้พบพระสยัมภูพุทธเจ้า ผู้ปราศจากกิเลสธุลี ผู้ไม่ทรงพ่ายแพ้อะไร ๆ มีความเพียรเผากิเลส มีพระหฤทัยแน่วแน่ มีปกติเพ่งพินิจ ยินดีในฌาน เป็นนักบวชผู้สำเร็จความประสงค์ทั้งปวง ข้ามพ้นโอฆะแล้ว ไม่มีอาสวะ ครั้นเราพบแล้วก็เลื่อมใสโสมนัส ได้ถวายยาหยอดตา ในกัปที่ ๙๑ แต่กัปนี้ เราได้ถวายทานใดในกาลนั้น ด้วยทานนั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งยาหยอดตา

เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระอัพภัญชนทายกเถระได้ภาษิตคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ อัพภัญชนทายกเถราปทาน.

สุปฏทายกเถราปทานที่ ๕

ว่าด้วยผลแห่งการถวายผ้าเนื้อดี

[๑๑๕] พระวิปัสสีสัมมาสัมพุทธเจ้าผู้นำโลก เสด็จออกจากที่ประทับสำราญในกลางวัน เราได้ถวายผ้าอย่างดีมีเนื้อเบาแล้ว บันเทิงอยู่ในสวรรค์ ตลอดกัปที่ ๙๑ แต่กัปนี้ เราได้ถวายผ้าใด ด้วยการถวายผ้านั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งผ้าอย่างดี

เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระสุปฏทายกเถระได้ภาษิตคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ สุปฏทายกเถราปทาน.

ทัณฑทายกเถราปทานที่ ๖

ว่าด้วยผลแห่งการถวายไม้เท้า

[๑๑๖] ครั้งนั้น เราเข้าไปยังป่าใหญ่ ตัดเอาไม้ไผ่มาทำเป็นไม้เท้าถวายแด่พระสงฆ์ เรากราบไหว้ท่านผู้มีวัตรอันงาม ด้วยจิตเลื่อมใสนั้น ถวายไม้เท้าแล้วเดินบ่ายหน้าไปทางทิศอุดร ในกัปที่ ๙๔ แต่กัปนี้เราได้ถวายไม้เท้าใดในกาลนั้น ด้วยการถวายไม้เท้านั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งการถวายไม้เท้า

เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระทัณฑทายกเถระได้ภาษิตคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ทัณฑทายกเถราปทาน.

คิริเนลปูชกเถราปทานที่ ๗

ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยดอกอัญชันเขียว

[๑๑๗] เมื่อก่อน เราเป็นพรานเนื้อเที่ยวอยู่ในป่า ได้พบพระพุทธเจ้าผู้ปราศจากกิเลสธุลี ทรงรู้จบธรรมทั้งปวง เรามีจิตเลื่อมใสโสมนัส ในพระพุทธเจ้าพระองค์นั้น ผู้ประกอบด้วยพระมหากรุณา ทรงยินดีในประโยชน์เกื้อกูลของสรรพสัตว์ จึงได้บูชาด้วยดอกอัญชันเขียว ในกัปที่ ๓๑ แต่กัปนี้ เราได้บูชาพระพุทธเจ้าด้วยดอกไม้ใด ด้วยการบูชานั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งพุทธบูชา

เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระคิริเนลปูชกเถระได้ภาษิตคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ คิริเนลปูชกเถราปทาน.

โพธิสัมมัชชกเถราปทานที่ ๘

ว่าด้วยผลแห่งการกวาดลานโพธิ์

[๑๑๘] ในกาลก่อน เราเก็บใบโพธิ์ที่ถูกทิ้งไว้ ณ ลานพระเจดีย์เอาไปทิ้งเสีย เราจึงได้คุณ ๒๐ ประการ ด้วยเดชแห่งกรรมนั้น เมื่อเรายังท่องเที่ยวอยู่ในภพน้อยภพใหญ่ ย่อมท่องเที่ยวไปแต่ในสองภพ คือ ในเทวดาและมนุษย์ จุติจากเทวโลกแล้วมาสู่มนุษยโลก ก็เกิดแต่ในสองสกุล คือ สกุลกษัตริย์และสกุลพราหมณ์ เรามีอวัยวะน้อยใหญ่สมบูรณ์ สูงใหญ่ รูปสวย สะอาดสะอ้าน เต็มเปี่ยม ไม่บกพร่อง เราเกิดในภพใดภพหนึ่ง คือ ในเทวโลกหรือมนุษยโลก ในภพนั้น เรามีผิวพรรณเหมือนทองคำ เปรียบดังทองคำที่นายช่างหลอมแล้ว ผิวของเราอ่อนนุ่ม สนิท สุขุม ละเอียดอ่อนอยู่ตลอดเวลา เพราะใบโพธิ์อันเราทิ้งดีแล้ว ในคติไหน ๆ ก็ตามที ฝุ่นละอองย่อมไม่ติดในสรีระของเราผู้ที่อยู่ในที่ประชุม นี้เป็นวิบากแห่งการทิ้งใบโพธิ์เพราะความร้อนลม แดด หรือเพราะความร้อนของไฟก็ตาม ที่ตัวของเราไม่มีเหงื่อไหล นี้เป็นวิบากแห่งการทิ้งใบโพธิ์ ในกายของเรา ไม่มีโรคเรื้อน ฝี กราก ตกกระ หูดและหิดเปื่อยเลย นี้เป็นวิบากแห่งการทิ้งใบโพธิ์ คุณแห่งการทิ้งใบโพธิ์อีกข้อหนึ่ง คือ บุคคลเกิดในภพน้อยภพใหญ่ ย่อมไม่มีโรคในกาย นี้เป็นวิบากแห่งการทิ้งใบโพธิ์ คุณอีกข้อหนึ่ง คือ เขาเกิดในภพน้อยใหญ่ ย่อมไม่มีความบีบคั้นที่เกิดขึ้นทางใจเลย นี้เป็นวิบากแห่งการทิ้งใบโพธิ์ คุณอีกข้อหนึ่ง คือ เขาเกิดในภพน้อยภพใหญ่ ย่อมไม่มีใครเป็นข้าศึกเลย นี้เป็นวิบากแห่งการทิ้งใบโพธิ์ คุณอีกข้อหนึ่ง คือเขาเกิดในภพน้อยภพใหญ่ ย่อมมีโภคทรัพย์ไม่บกพร่องเลย นี้เป็นวิบากแห่งการทิ้งใบโพธิ์ คุณอีกข้อหนึ่ง คือ เขาเกิดในภพน้อยภพใหญ่ ย่อมไม่มีภัยแต่ไฟ พระราชา โจรและน้ำ คุณอีกข้อหนึ่ง คือ เขาเกิดในภพน้อยภพใหญ่ทาสหญิงชายและคนเดินตาม ย่อมประพฤติตามจิตของเขา เขาเกิดในมนุษยโลกในปริมาณอายุเท่าใด อายุของเขาย่อมไม่ลดไปจากปริมาณอายุนั้น ย่อมดำรงอยู่ตราบเท่าสิ้นอายุ คนใน คนนอกตลอดถึงชาวนิคม ชาวรัฐล้วนแต่เป็นผู้ช่วยเหลือใคร่ความเจริญปรารถนาความสุขแก่เขาทั้งนั้น ในทุก ๆ ภพ เราเป็นคนมีโภคทรัพย์ มียศ มีศิริ มีญาติ พวกพ้อง ไม่มีเวร หมดความสะดุ้งในกาลทั้งปวง เมื่อเรายังท่องเที่ยวอยู่ในภพ เทวดา มนุษย์ อสูร คนธรรพ์ ยักษ์และรากษส ล้วนแต่ป้องกันรักษาเราทุกเมื่อ เราเสวยยศสองอย่างทั้งในเทวโลกและมนุษยโลก ในอวสานเราได้บรรลุศิวโมกข์มหานฤพานอันยอดเยี่ยม บุรุษใดประสพ

บุญเพราะเจาะจงพระสัมมาสัมพุทธเจ้า หรือโพธิพฤกษ์ของพระศาสดาพระองค์นั้น สำหรับบุรุษเช่นนั้น สิ่งอะไรเล่าที่เขาจะหาได้ยาก เขาย่อมเป็นผู้ยิ่งใหญ่กว่าคนอื่น ๆ ในเพราะมรรคผล การศึกษาปริยัติและคุณ คือ ฌานและ อภิญญา ไม่มีอาสวะ ปรินิพพาน เมื่อก่อน เรามีใจยินดีเก็บใบโพธิ์เอาไปทิ้ง จึงเป็นผู้พร้อมเพรียงด้วยองค์ ๒๐ ประการนี้ ทุกทิพาราตรีกาล

เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้วดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระโพธิสัมมัชชกเถระได้ภาษิตคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ โพธิสัมมัชชกเถราปทาน.

อามัณฑผลทายกเถราปทานที่ ๙

ว่าด้วยผลแห่งการถวายแฟง

[๑๑๕] พระพิชิตมารพระนามว่าปทุมุตระ ผู้ทรงรู้จบธรรมทั้งปวงเป็นนายกของโลก ออกจากสมาธิแล้วเสด็จจงกรมอยู่ ครั้งนั้น เราเอาผลไม้ใส่หาบหาบมา ได้พบพระพุทธเจ้ามหามุนี ผู้ปราศจากกิเลสธุลี กำลังเสด็จจงกรมอยู่ เรามีจิตเลื่อมใสโสมนัส ประนมกรอัญชลีเหนือเศียรเกล้า ถวายบังคมพระสัมพุทธเจ้าแล้วถวายผลแฟง ในกัปที่แสนแต่กัปนี้ เราได้ถวายผลไม้ใดในกาลนั้น ด้วยการถวายผลไม้นั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งผลแฟง

เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระอามัณฑผลทายกเถระได้ภาษิตคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ อามัณฑผลทายกเถราปทาน.

สุคันธเถราปทานที่ ๑๐

ว่าด้วยผลแห่งการสดุดีพระรัตนตรัย

[๑๒๐] พระพุทธเจ้าผู้เป็นเผ่าพันธุ์แห่งพราหมณ์ ทรงพระยศใหญ่ มีพระนามชื่อว่ากัสสปะ ประเสริฐกว่านักปราชญ์ทั้งหลายเสด็จอุบัติขึ้นแล้วในภัทรกัปนี้ พระองค์ทรงสมบูรณ์ด้วยอนุพยัญชนะมีพระลักษณะอันประเสริฐ ๓๒ ประการ อันรัศมีวาหนึ่งแวดล้อม มีข่ายรัศมีบังเกิดปรากฏ ก่อให้เกิดความยินดีเหมือนพระจันทร์ ส่องแสงสว่างเหมือนพระอาทิตย์ ทรงยังหมู่สัตว์ให้เยือกเย็น เหมือนเมฆฝน เป็นบ่อเกิดแห่งคุณเหมือนสาคร ปานประหนึ่งว่าแผ่นดินโดยศีล เปรียบดังภูเขาหิมวันต์โดยสมาธิ เหมือนอย่างอากาศโดยปัญญา เป็นผู้ไม่เกาะเกี่ยวเหมือนลม ไม่พร่องเหมือนวิหาร แกล้วกล้าในบริษัท ทรงประกาศสัจธรรมช่วยมหาชนให้รอดพ้น ครั้งนั้นเราเป็นเศรษฐีบุตรผู้มียศใหญ่ ในพระนครพาราณสี มีทรัพย์และข้าวเปลือกมากมาย เราเที่ยวเดินเล่นไปจนถึงป่ามฤคทายวัน ได้เห็นพระศาสดาผู้เป็นนาถะกำลังทรงแสดงพระธรรมเทศนาเรื่องหนทางอมตธรรม เราได้เห็นพระพุทธเจ้าพระองค์นั้น ผู้เป็นเทพยิ่งกว่าทวยเทพ มีพระดำรัสเกลี้ยงเกลา น่ารัก มีพระสุรเสียงสม่ำเสมอเหมือนนกการะเวก มีพระสำเนียงก้องเหมือนเสียงหงส์และเสียงกลองใหญ่ ยังมหาชนให้ทราบชัดได้ และได้สดับพระสุรเสียงอันไพเราะ จึงได้ละโภคทรัพย์มิใช่น้อย ออกบวชเป็นบรรพชิต เราบวชแล้ว เช่นนี้ ไม่นานก็เป็นพหูสูต เป็นพระธรรมกถึก มีปฏิภาณอันวิจิตร เราเป็นคนองอาจในการพรรณนา ได้พรรณนาพระคุณของพระศาสดาผู้มีพระฉวีวรรณเหมือนทองคำ ในท่ามกลางบริษัทย่อย ๆ ว่า พระผู้มีพระภาคพระองค์นี้ เป็นพระขีณาสพ เป็นผู้ตื่นแล้วไม่มีทุกข์ ทรงตัดความสงสัยได้แล้ว ทรงถึงความสิ้นกรรมทุกอย่าง ทรงพ้นกิเลสแล้วในเพราะธรรมเป็นที่สิ้นไปแห่งอุปธิ พระผู้มีพระภาคพระองค์นี้นั้นเป็นผู้ตื่นแล้ว พระองค์เป็นผู้ประเสริฐยิ่ง ทรงประกาศพรหมจรรย์ในโลก พร้อมทั้งเทวโลก ทรงฝึกพระองค์เองและทรงฝึกผู้อื่น ทรงสงบระงับเองและทรงทำผู้อื่นให้สงบระงับ เป็นผู้ดับกิเลส เป็นนักบวช ทรงยังผู้อื่นให้ดับกิเลส เป็นผู้เบาพระทัยและทรงยังมหาชนให้เบาใจ ทรงมีความเพียร องอาจ กล้าหาญ มีพระปัญญาทรงประกอบด้วยพระกรุณา ทรงมีความชำนาญ เป็นผู้มีชัยชนะ เป็นพระพิชิตมาร ไม่ทรงคนอง ทรงหมดความห่วงใย เป็นผู้ไม่หวั่นไหว ไม่สั่นสะเทือนเป็นนักปราชญ์ ไม่ทรงหลงใหล

ไม่มีใครเทียมทัน เป็นมุนี มีปกตินำธุระไป ทรงอาจหาญแม้ในพวกครู ดังโคอุสุภ-ราชพระยาคชสาร (และ) ไกรสรสีหราช เป็นผู้ปราศจากราคะ ปราศจากมลทิน เป็นดังพรหม กล้ากว่านักปราชญ์ หักเสียซึ่งข้าศึกคือกิเลส หมดเสี้ยนหนาม ปราศจากความเศร้าโศกไม่มีใครเสมอเสมือน เป็นผู้ประเสริฐ สะอาดหมดจด เป็นพราหมณ์ เป็นสมณะ เป็นนาถะ เป็นหมอ เป็นผู้กำจัดลูกศร เป็นนักรบ เป็นผู้เบิกบาน เป็นผู้หลับและตื่น ไม่หวั่นไหว มีใจเบิกบาน ยิ้มแย้ม ทรงทำการฝึกอินทรีย์ เป็นผู้นำตนไป เป็นผู้ทำ เป็นผู้นำ เป็นผู้ประกาศ เป็นผู้ทำสัตว์ให้ร่าเริง เป็นผู้วิด เป็นผู้ตัก เป็นผู้ฟัง เป็นผู้สรรเสริญ เป็นผู้ไม่กำเริบ ปราศจากลูกศร ไม่มีทุกข์ ไม่ทรงมีความสงสัย เป็นผู้หมดตัณหา ปราศจากธุลี เป็นผู้ขุด เป็นผู้ทำลาย เป็นผู้กล่าว เป็นผู้ทำให้ปรากฏ เป็นผู้ยังสัตว์ให้ข้าม ให้ทำประโยชน์ เป็นผู้ถึงสัมปทา เป็นผู้ยังสัตว์ให้บรรลุ เป็นผู้ไปด้วยกัน เป็นผู้ฆ่า ทรงยังกิเลสให้เร่าร้อน ให้เหือดแห้ง ดำรงอยู่ในสัจจะ เสมอด้วยผู้เสมอ ไม่มีสหาย เป็นที่อยู่แห่งความเอ็นดู มีมนต์อัศจรรย์ ไม่ทรงลวงให้พิศวง เป็นผู้ทำ เป็นนักบวชองค์ที่ ๗ ทรงข้ามพ้นความสงสัยแล้ว ไม่ทรงถือพระองค์ ทรงมีคุณหาประมาณมิได้ ไม่มีใครเปรียบปาน ล่วงคลองแห่งถ้อยคำทุกชนิด ล่วงเวไนยสัตว์ทุกคน ทรงชนะหมู่มาร ความเลื่อมใสในพระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐมีพระรัศมีกำหนดด้วยร้อยพระองค์นั้น ย่อมนำอมตมหานิพพานมาให้ เพราะฉะนั้น ความเชื่อในพระพุทธเจ้าในพระธรรมและในพระสงฆ์จึงมีประโยชน์ใหญ่ เราสรรเสริญพระพุทธเจ้าผู้เป็นสรณะอย่างสูงสุดของโลก ๓ ด้วยคุณมีอาทิ เห็นปานดังนี้ แสดงธรรมกถาในท่ามกลางบริษัท จุติจากอัตภาพนั้นแล้ว ได้เสวยมหันตสุขในสวรรค์ชั้นดุสิต จุติจากดุสิตแล้วเกิดในมนุษย์ เป็นผู้มีกลิ่นหอม ลมหายใจ กลิ่นปากและกลิ่นตัวของเราก็เช่นนั้นเหมือนกัน คือ มีกลิ่นหอม และกลิ่นหอมนั้นนั่นแหละฟุ้งไปเนืองนิตย์ เรามีกลิ่นหอมทุกอย่างกลิ่นปากของเราหอมฟุ้งอยู่ทุกเมื่อ สรีระของเรางดงาม หอมฟุ้งทุกทิพาราตรีกาล ปานดังดอกปทุม ดอกอุบลและดอกจำปา ฉะนั้น ทั้งหมดนั้นเป็นผลแห่งการกล่าวสรรเสริญคุณพระพุทธเจ้า ผลนั้นน่าอัศจรรย์อย่างยิ่ง ขอท่านทั้งหลาย จงตั้งใจสดับคุณของพระพุทธเจ้านั้น ซึ่งเราได้กล่าวแล้ว ครั้นเรากล่าวสรรเสริญคุณของพระพุทธเจ้าซึ่งนำประโยชน์และความสุขมาให้แล้ว เป็นผู้มีจิตผ่องแผ้วในธรรมทั้งปวง พระสงฆ์เป็นผู้ประกอบด้วยความเพียร มียศ ถึงความสุข งดงาม รุ่งเรือง น่ารักน่าชม เป็นผู้กล่าวไม่ดูหมิ่นดูแคลน ไม่มีโทษ และเป็นผู้มีปัญญาขวนขวายในธรรมที่เป็นสิ้นกิเลส สำหรับผู้ภักดีต่อพระพุทธเจ้าได้นิพพานโดยง่าย เราจักกล่าวถึงเหตุของพวกเรา เชิญท่านทั้งหลายฟังเหตุนั้นตามเรื่อง เราถวายบังคมก็เพราะค้นพบพระ-

ยศของพระผู้มีพระภาคที่มีอยู่ เพราะฉะนั้น แม้เราจะเกิดในภพใด ๆ ก็ย่อมเป็นผู้มียศในภพนั้น ๆ เราสรรเสริญพระพุทธเจ้า ผู้ทำที่สุดทุกข์ และพระธรรมอันสงบระงับ ปัจจัยมิได้ปรุงแต่ง จึงได้เป็นผู้ถึงความสุข เพราะฉะนั้น พระพุทธเจ้าจึงชื่อว่าทรงประทานความสุขแก่สัตว์ทั้งหลาย เรากล่าวสรรเสริญคุณของพระพุทธเจ้าว่า มีทั้งส่วนพระองค์และที่เป็นประโยชน์แก่คนอื่น จึงเป็นผู้ประกอบด้วยปีติในพระพุทธเจ้า เพราะฉะนั้น เราจึงเป็นผู้มีความงดงาม เมื่อเรากล่าวสรรเสริญพระคุณ ชื่อว่าชมเชยพระผู้นำ ซึ่งทรงชำนะมาร ล่วงเสียซึ่งเดียรถีย์ ครอบงำเดียรถีย์โกงเสียได้ เพราะฉะนั้น เราจึงเป็นคนมีความรุ่งเรือง เมื่อเรากล่าวสรรเสริญพระคุณของพระสัมพุทธเจ้า ชื่อว่าพระองค์ให้เป็นที่รักแม้แห่งหมู่ชน เพราะฉะนั้น เราจึงเป็นผู้น่ารัก น่าชม เหมือนพระจันทร์อันมีในสรทกาล ฉะนั้น เราชมเชยพระสุคตเจ้าด้วยวาจาทุกอย่าง ตามสติสามารถ เพราะฉะนั้น เราจึงมีปฏิภาณวิจิตร เหมือนท่านพระวังคีสะ คนพาลพวกใดเป็นผู้ถึงความสงสัย จึงดูหมิ่นพระมหามุนี เราข่มขี่คนพาลพวกนั้นโดยชอบธรรม เพราะฉะนั้น เราจึงไม่ถูกดูหมิ่น เราได้ช่วยทำกิเลสของสัตว์ทั้งหลายให้หมดไป ด้วยการสรรเสริญพระคุณพระพุทธเจ้า เพราะอำนาจของกรรมนั้น เราจึงเป็นผู้มีใจไม่มีกิเลส เราผู้แสดงพุทธานุสสติ ได้ทำปัญญาเครื่องตรัสรู้ให้เกิดแก่ผู้ฟัง เพราะฉะนั้น เราจึงเป็นผู้มีปัญญาเห็นแจ้งอรรถอันละเอียด เราจักเป็นผู้สิ้นอาสวะทุกอย่าง จักข้ามพ้นสาครคือสงสารไปได้ และมีความชำนิชำนาญ ไม่ถือมั่นด้วยอุปาทาน ถึงความดับสนิท ในกัปนี้เองเราได้ชมเชยพระชินเจ้าใด ด้วยการชมเชยนั้น เราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งพุทธบูชา

เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระสุคันธเถระได้ภาษิตคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ สุคันธเถราปทาน.

รวมอปทานที่มีในวรรคนี้ คือ ๑. ติณมุฏฐิทายกเถราปทาน ๒. เวจจกทายกเถราปทาน ๓. สรณคมนิยเถราปทาน ๔. อัพภัญชนทายกเถราปทาน ๕. สุปฏทายกเถราปทาน ๖. ทัณฑทายกเถราปทาน ๗. คิริเนลปูชกเถราปทาน ๘. โพธิสัมมัชชกเถราปทาน ๙. อามัณฑผลทายกเถราปทาน ๑๐. สุคันธเถราปทาน ในวรรคนี้ บัณฑิตคำนวณคาถาทั้งหมดได้ ๑๒๓ คาถา.

จบ ติณทายกวรรคที่ ๕๓.

กัจจายวรรคที่ ๕๔

มหากัจจายนเถราปทานที่ ๑

ว่าด้วยบุพจริยาของพระมหากัจจายนเถระ

[๑๒๑] พระพิชิตมารพระนามว่าปทุมุตระ ผู้ปราศจากตัณหา ทรงชำนะสิ่งที่ใคร ๆ เอาชนะไม่ได้ เป็นพระผู้นำ ได้เสด็จอุบัติขึ้นในกัปที่แสนแต่ภัทรกัปนี้ พระองค์เป็นผู้แกล้วกล้าสามารถ มีพระอินทรีย์เสมือนใบบัว มีพระพักตร์ปราศจากมลทินคล้ายพระจันทร์ มีพระฉวีวรรณปานดังทองคำ มีพระรัศมีซ่านออกจากพระองค์เหมือนรัศมีพระอาทิตย์ นำตาและใจของสัตว์ลง ประดับด้วยพระลักษณะอันประเสริฐ ล่วงทางแห่งคำพูดทุกอย่าง อันหมู่มนุษย์และอมรเทพสักการะ ตรัสรู้ด้วยพระองค์เอง ทรงยังสัตว์ให้ตรัสรู้ ทรงนำไปได้อย่างรวดเร็ว มีพระสุรเสียงไพเราะ มีพระ-สันดานหนาไปด้วยพระกรุณา ทรงแกล้วกล้าในที่ประชุม พระองค์ทรงแสดงธรรมอันไพเราะ ซึ่งประกอบด้วยสัจจะ ๔ ทรงฉุดขึ้นซึ่งหมู่สัตว์ที่จมอยู่ในเปือกตมคือโมหะ ครั้งนั้นเราเป็นดาบส สัญจรไปแต่คนเดียว มีป่าหิมพานต์เป็นที่อยู่อาศัย เมื่อไปสู่มนุษยโลก ทางอากาศ ก็ได้พบพระพิชิตมาร เราได้เข้าไปเฝ้าพระองค์แล้วสดับพระธรรมเทศนาของพระธีรเจ้า ผู้ทรงพรรณนาคุณอันใหญ่ของพระสาวกอยู่ว่า เราไม่เห็นสาวกองค์อื่นใดในธรรมวินัยนี้ ที่จะเสมอเหมือนกับกัจจายนภิกษุนี้ ผู้ซึ่งประกาศธรรมที่เราแสดงแล้วแต่โดยย่อได้โดยพิสดาร ทำบริษัทและเราให้ยินดี เพราะฉะนั้น กัจจายนภิกษุนี้ จึงเลิศกว่าภิกษุผู้เลิศในการกล่าวได้โดยพิสดาร ซึ่งอรรถแห่งภาษิตที่เรากล่าวไว้แต่โดยย่อนั้น ภิกษุทั้งหลาย ท่านทั้งหลายจงจำไว้อย่างนี้เถิด ครั้งนั้น เราได้ฟังพระดำรัสอันรื่นรมย์ใจแล้ว เกิดความอัศจรรย์ จึงไปป่าหิมพานต์นำเอากลุ่มดอกไม้มาบูชาพระผู้เป็นที่พึ่งของโลก แล้วปรารถนาฐานันดรนั้น ครั้งนั้น พระผู้เป็นที่อยู่แห่งสรณะ ทรงทราบอัธยาศัยของเราแล้ว ได้ทรงพยากรณ์ว่า จงดูฤาษีผู้ประเสริฐนี้ ซึ่งเป็นผู้มีผิวพรรณเหมือนทองคำที่ไล่มลทินออกแล้ว มีโลมชาติชูชันและใจโสมนัส ยืนประนมอัญชลีนิ่งไม่ไหวติง ร่าเริง มีนัยน์ตาเต็มดี มีอัธยาศัยน้อมไปในคุณของพระพุทธเจ้า มีธรรมเป็นธง มีหทัยร่าเริง เหมือนกับถูกรดด้วยน้ำอมฤต เขาได้สดับคุณของกัจจายนภิกษุเข้า จึงได้ปรารถนาฐานันดรนั้น ในอนาคตกาล ฤาษีผู้นี้จะได้เป็นธรรมทายาทของพระโคดม

มหามุนี เป็นโอรสอันธรรมเนรมิต จักเป็นพระสาวกของพระศาสดา มีนามชื่อว่ากัจจายนะ เขาจักเป็นพหุสูต มีญาณใหญ่ รู้อธิบายแจ้งชัด เป็นนักปราชญ์ จักถึงฐานันดรนั้น ดังที่เราได้พยากรณ์ไว้แล้ว ในกัปที่แสนแต่กัปนี้ เราได้ทำกรรมใดในกาลนั้นด้วยกรรมนั้นเราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งพุทธบูชา เราท่องเที่ยวอยู่แต่ในสองภพ คือ ในเทวดาและมนุษย์ คติอื่นเราไม่รู้ นี้เป็นผลแห่งพุทธบูชา เราเกิดสองสกุล คือ สกุลกษัตริย์และสกุลพราหมณ์ เราไม่เกิดในสกุลที่ต่ำทราม นี้เป็นผลแห่งพุทธบูชา และในภพสุดท้าย เราเกิดเป็นบุตรของติปิติวัจฉพราหมณ์ผู้เป็นปุโรหิตของพระเจ้าจัณฑปัชโชต ในพระนครอุชเชนีอันรื่นรมย์ เราเป็นคนฉลาดเรียนจบไตรเพท ส่วนมารดาของเราชื่อจันทนปทุมา เราชื่อกัจจานะ เป็นผู้มีผิวกายงาม เราอันพระเจ้าแผ่นดินทรงส่งไป เพื่อพิจารณาพระพุทธเจ้า ได้พบพระผู้นำซึ่งเป็นประตูของโมกขบุรี เป็นที่สั่งสมคุณ และได้สดับพระพุทธภาษิตอันปราศจากมลทิน เป็นเครื่องชำระล้างเปือกตมคือคติ จึงได้บรรลุอมตธรรมอันสงบระงับพร้อมกับบุรุษ ๗ คนที่เหลือ เราเป็นผู้อธิบายในพระมติอันใหญ่ของพระสุคตเจ้าได้แจ้งชัด และพระศาสดาทรงตั้งไว้ในตำแหน่งเอตทัคคะ เราเป็นผู้มีความปรารถนาสำเร็จด้วยดีแล้ว

เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระมหากัจจายนเถระได้ภาษิตคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ มหากัจจายนเถราปทาน.

วักกลิเถราปทานที่ ๒

ว่าด้วยบุพจริยาของพระวักกลิเถระ

[๑๒๒] สมเด็จพระผู้นำมีพระนามไม่ทราม มีพระคุณนับไม่ได้พระนามว่าปทุมุตระ เสด็จอุบัติขึ้นแล้วในกัปที่แสนแต่ภัทรกัปนี้ พระนามว่าปทุมุตระ ก็เพราะมีพระ-พักตร์เหมือนดอกปทุม มีพระฉวีวรรณงาม ไม่มีมลทิน เหมือนดอกปทุม ไม่เปื้อนด้วยโลก เหมือนดอกปทุมไม่เปื้อนด้วยน้ำ ฉะนั้น เป็นนักปราชญ์ มีพระอินทรีย์ดัง

ใบปทุมและน่ารักเหมือนดอกปทุม ทั้งมีพระโอฐ มีกลิ่นอุดม เหมือนกลิ่นในกลีบของดอกปทุม เพราะฉะนั้น พระองค์จึงทรงพระนามว่า ปทุมุตระ พระองค์เป็นผู้เจริญกว่าโลก ไม่ทรงถือพระองค์ เปรียบเสมือนเป็นนัยน์ตาให้คนตาบอด มีพระอิริยาบถสงบ เป็นที่ฝังพระคุณ เป็นที่รองรับกรุณาและมติถึงในครั้งไหน ๆ พระ+ +++มหาวีรเจ้าพระองค์นั้น ก็เป็นผู้อันพรหมอสูรและเทวดาบูชา สูงสุดกว่าชนในท่ามกลางหมู่ชนที่เกลื่อนกล่นไปทั้งเทวดาและมนุษย์ เมื่อจะยังบริษัททั้งปวงให้ยินดีด้วยพระสำเนียงอันเสนาะ และด้วยพระธรรมเทศนาอันเพราะพริ้ง จึงได้ชมสาวกของพระองค์ว่า ภิกษุอื่นที่พ้นกิเลสด้วยศรัทธา มีมติดี ขวนขวายในการดูเราเช่นกับวักกลิภิกษุนี้ ไม่มีเลย ครั้งนั้น เราเป็นบุตรของพราหมณ์ในพระนครหงสวดี ได้สดับพระพุทธภาษิตนั้น จึงชอบฐานันดรนั้น ครั้งนั้น เราได้นิมนต์พระตถาคตผู้ปราศจากมลทินพระองค์นั้น พร้อมด้วยพระสาวก ให้เสวยตลอด ๗ วัน แล้วให้ครองผ้า เราหมอบศีรษะลงแล้วจมลงในสาครคืออนันตคุณ ของพระศาสดาพระองค์นั้น เต็มเปี่ยมไปด้วยปีติ ได้กราบทูลดังนี้ว่า ข้าแต่พระมหามุนี ขอให้ข้าพระองค์ได้เป็นเช่นกับภิกษุผู้สัทธาธิมุติ ที่พระองค์ตรัสชมเชยว่า เลิศกว่าภิกษุผู้มีศรัทธาในพระศาสนานี้เถิด เมื่อเรากราบทูลดังนี้แล้ว พระมหามุนีผู้มีความเพียรใหญ่ มีพระทรรศนะมิได้มีเครื่องกีดกัน ได้ตรัสพระดำรัสนี้ในท่ามกลางบริษัทว่า จงดูมาณพผู้นี้ ผู้นุ่งผ้าเนื้อเกลี้ยงสีเหลือง มีอวัยวะอันบุญสร้างสมให้คล้ายทองคำ ดูดดื่มตาและใจของหมู่ชน ในอนาคตกาลมาณพผู้นี้จักได้เป็นพระสาวกของพระโคดมผู้แสวงหาคุณอันยิ่งใหญ่ เป็นผู้เลิศกว่าภิกษุทั้งหลายฝ่ายสัทธาธิมุติ เขาเป็นเทวดาหรือมนุษย์ก็ตามจักเป็นผู้เว้นจากความเดือดร้อนทั้งปวง รวบรวมโภคทรัพย์ทุกอย่าง มีความสุข ท่องเที่ยวไป ในกัปที่แสนแต่กัปนี้ พระศาสดามีนามชื่อว่าโคดม ทรงสมภพในวงศ์พระเจ้าโอกกากราช จักเสด็จอุบัติขึ้นในโลก มาณพผู้นี้จักเป็นธรรมทายาทของพระศาสดาพระองค์นั้น จักเป็นโอรสอันธรรมเนรมิต จักเป็นสาวกของพระศาสดามีนามชื่อว่าวักกลิ เพราะผลกรรมที่เหลือนั้น และเพราะตั้งเจตจำนงไว้ เราละร่างมนุษย์แล้ว ได้ไปสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ เรามีความสุขในที่ทุกสถาน ท่องเที่ยวไปในภพน้อยภพใหญ่ ได้เกิดในสกุลหนึ่งในพระนครสาวัตถี มารดาของเราถูกภัยปีศาจคุกคาม มีใจหวาดกลัว จึงให้เราผู้ละเอียดอ่อนเหมือนเนยข้น นุ่มนิ่มเหมือนใบไม้อ่อน ๆ ซึ่งยังนอนหงาย ให้นอนลงแทบบาทมูลของพระผู้แสวงหาคุณอันยิ่งใหญ่ กราบทูลว่า ข้าแต่พระโลกนาถ หม่อมฉันขอถวายทารกนี้แด่พระองค์ ข้าแต่พระโลกนายก ขอพระองค์จงทรงเป็นที่พึ่งของเขาด้วยเถิด ครั้งนั้น สมเด็จพระมุนีผู้เป็นที่พึ่งของหมู่สัตว์ผู้หวาดกลัว พระองค์ได้ทรงรับเราด้วย

ฝ่าพระหัตถ์อันอ่อนนุ่ม มีตาข่ายอันท่านกำหนดด้วยจักร จำเดิมแต่นั้นมา เราก็เป็นผู้ถูกรักษาโดยพระพุทธเจ้า จึงเป็นผู้พ้นจากความป่วยไข้ทุกอย่าง อยู่โดยสุขสำราญ เราเว้นจากพระสุคตเสียเพียงครู่เดียวก็กระสัน (กระวนกระวายใจ) พออายุได้ ๗ ขวบ เราก็ออกบวชเป็นบรรพชิต เราเป็นผู้ไม่อิ่มด้วยการดูพระรูปอันประเสริฐ เกิดเพราะบารมีทุกอย่าง มีดวงตาสีเขียวล้วน เกลื่อนกล่นไปด้วยวรรณสันฐานอันงดงาม ครั้งนั้น พระพิชิตมารทรงทราบว่า เรายินดีในพระพุทธรูป จึงได้ตรัสสอนเราว่า อย่าเลยวักกลิ ประโยชน์อะไรในรูปที่น่าเกลียดซึ่งชนพาลชอบเล่า ก็บัณฑิตใดเห็นสัทธรรม บัณฑิตนั้นชื่อว่าเห็นเรา ผู้ไม่เห็นสัทธรรม ถึงจะเห็นเราก็ชื่อว่าไม่เห็น กายมีโทษไม่สิ้นสุด เปรียบเสมอด้วยต้นไม้มีพิษ เป็นที่อยู่ของโรคทุกอย่าง ล้วนเป็นที่ประชุมของทุกข์ เพราะฉะนั้น ท่านจงเบื่อหน่ายในรูป พิจารณาเห็นความเกิดขึ้นและความเสื่อมไปแห่งขันธ์ทั้งหลาย จักถึงที่สุดแห่งสรรพกิเลสได้โดยง่าย เราอันสมเด็จพระโลกนายกผู้แสวงหาประโยชน์พระองค์นั้น ทรงพร่ำสอนอย่างนี้ ได้ขึ้นภูเขาคิชฌกูฏ เพ่งดูอยู่ที่ซอกเขา พระพิชิตมารผู้มหามุนีประทับยืนอยู่ที่เชิงเขา เมื่อจะทรงปลอบโยนเรา ได้ตรัสเรียกว่า วักกลิ เราได้ฟังพระดำรัสนั้นเข้าก็เบิกบาน ครั้งนั้น เราวิ่งลงไปที่เงื้อมเขาสูงหลายร้อยชั่วบุรุษ แต่ถึงแผ่นดินได้โดยสะดวกทีเดียว ด้วยพุทธานุภาพ พระผู้มีพระภาคทรงแสดงพระธรรมเทศนา คือ ความเกิดขึ้น และความเสื่อมไปแห่งขันธ์ทั้งหลายอีก เรารู้ธรรมนั้นทั่วถึงแล้ว จึงได้บรรลุอรหัต ครั้งนั้นพระผู้มีพระภาคผู้มีพระปรีชาใหญ่ ทรงทำที่สุดแห่งจรณะ ทรงประกาศในท่ามกลางมหาบุรุษว่า เราเป็นผู้เลิศกว่าภิกษุทั้งหลายฝ่ายสัทธาธิมุติ ในกัปที่แสนแต่กัปนี้ เราได้ทำกรรมใดในกาลนั้น ด้วยกรรมนั้นเราไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งพุทธบูชา

เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนา เราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระวักกลิเถระได้ภาษิตคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ วักกลิเถราปทาน.

มหากัปปินเถราปทานที่ ๓

ว่าด้วยบุพจริยาของพระมหากัปปินเถระ

[๑๒๓] พระพิชิตมารผู้ทรงรู้จบธรรมทั้งปวง พระนามว่าปทุมุตระ ปรากฏในอัษฎากาศ เหมือนพระอาทิตย์ปรากฏในอากาศในสรทกาล ฉะนั้น พระองค์ยังดอกบัว คือเวไนยสัตว์ให้บานด้วยพระรัศมีคือพระดำรัส สมเด็จพระโลกนายก ทรงยังเปือกตม คือกิเลสให้แห้งไปด้วยพระรัศมี คือพระปรีชา ทรงกำจัดยศของพวกเดียรถีย์เสียด้วยพระญาณปานดังเพชร เหมือนพระอาทิตย์กำจัดความมืด ฉะนั้น สมเด็จพระทิพากรเจ้าทรงส่องแสงสว่างจ้าทั้งกลางคืน และกลางวัน ในที่ทุกหนทุกแห่ง เป็นบ่อเกิดแห่งคุณ เหมือนสาครเป็นบ่อเกิดแห่งรัตนะ ทรงยังเมฆ คือ ธรรม ให้ตกลงเพื่อหมู่สัตว์ เหมือนเมฆยังฝนให้ตก ฉะนั้น ครั้งนั้น เราเป็นผู้พิพากษาอยู่ในพระนครหงสวดี ได้เข้าไปฟังธรรมของพระพุทธเจ้าผู้มีพระนามว่าปทุมุตระ ซึ่งกำลังประกาศคุณของพระสาวกผู้มีสติ ผู้กล่าวสอนภิกษุทั้งหลายอยู่ ทรงยังใจของเราให้ยินดี เราได้ฟังแล้วเกิดปีติโสมนัส นิมนต์พระตถาคตพร้อมด้วยศิษย์ ให้เสวยและฉันแล้ว ปรารถนาฐานันดรนั้น ครั้งนั้นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ผู้มีส่วนเสมอด้วยหงส์ มีพระสุรเสียงเหมือนหงส์และมโหรทึก ได้ตรัสว่า จงดูมหาอำมาตย์ผู้นี้ ผู้แกล้วกล้าในการตัดสินหมอบอยู่แทบเท้าของเรา มีประกายดุจลอยขึ้นและมีใจสูงด้วยปิติ มีวรรณะเหมือนแสงแห่งแก้วมุกดา งดงาม นัยน์ตาและหน้าผ่องใส มีบริวารเป็นอันมาก ทำราชการ มียศใหญ่ มหาอำมาตย์นี้เขาปรารถนาตำแหน่งภิกษุผู้ให้โอวาทแก่ภิกษุ เพราะพลอยยินดีด้วย ด้วยการบริจาคบิณฑบาตนี้ และด้วยการตั้งเจตจำนงไว้ เขาจักไม่เข้าถึงทุคติเลยตลอดแสนกัป จักเสวยความเป็นผู้มีโชคดีในหมู่ทวยเทพ และจักเสวยความเป็นใหญ่ในหมู่มนุษย์ จักบรรลุถึงนิพพานด้วยผลกรรมส่วนที่เหลือ ในแสนกัปแต่กัปนี้ พระศาสดามีพระนามชื่อว่าโคดม ทรงสมภพในวงศ์พระเจ้าโอกกากราช จักเสด็จอุบัติขึ้นในโลก มหาอำมาตย์นี้ จักเป็นธรรมทายาทของพระศาสดา พระองค์นั้น จักเป็นโอรสอันธรรมเนรมิต จักเป็นสาวกของพระศาสดามีนามชื่อว่ากัปปินะ ต่อแต่นั้น เราก็ได้ทำสักการะด้วยดี ในพระศาสนาของพระชินสีห์ ละร่างมนุษย์แล้ว ได้ไปสวรรค์ชั้นดุสิต เราครองราชย์ในเทวดาและมนุษย์โดยเป็นส่วน ๆ แล้วเกิดในสกุลช่างหูก ที่ตำบลบ้านใกล้พระนครพาราณสี เรากับภรรยามีบริวารแสนคน ได้อุปัฏฐากพระปัจเจกพุทธเจ้า ๕๐๐ องค์ ได้ถวาย

โภชนาหารตลอดไตรมาสแล้วให้ครองไตรจีวร เราทั้งหมดจุติจากอัตภาพนั้นแล้ว ได้เข้าถึงสวรรค์ชั้นไตรทส เราทั้งหมดจุติจากสวรรค์นั้นแล้ว กลับมาเป็นมนุษย์อีก พวกเราเกิดในกุกกุฏบุรี ข้างป่าหิมพานต์ เราได้เป็นโอรสผู้มียศใหญ่ พระนามว่ากัป-ปินะ พวกที่เหลือเกิดในสกุลอำมาตย์ เป็นบริวารของเรา เราเป็นผู้ถึงความสุขอัน เกิดแต่ความเป็นมหาราชา ได้สำเร็จสิ่งที่ต้องประสงค์ทุกประการ ได้สดับข่าวสาร อุบัติของพระพุทธเจ้าที่พวกพ่อค้าบอกดังนี้ว่า พระพุทธเจ้าผู้เอกอัครบุคคลไม่มี ใครเสมอเสมือน เสด็จอุบัติขึ้นแล้วในโลก พระองค์ทรงประกาศพระสัทธรรมอัน เป็นธรรมไม่ตาย เป็นอุดมสุข และสาวกของพระองค์เป็นผู้หมั่นขยัน พ้นทุกข์ ไม่มี อาสวกิเลส ครั้นเราได้สดับคำของพ่อค้าเหล่านั้นแล้ว ได้ทำการสักการะพวกพ่อค้า สละราชสมบัติ พร้อมด้วยอำมาตย์ เป็นพุทธมามกะ พากันออกเดินทาง ได้พบ แม่น้ำมหาจันทานที มีน้ำเต็มเปี่ยมเสมอขอบฝั่ง ทั้งไม่มีท่าน้ำ ไม่มีแพ ข้ามได้ยาก มีกระแสน้ำไหลเชี่ยว เราระลึกถึงพระพุทธคุณแล้วก็ข้ามแม่น้ำไปได้โดยสวัสดี ถ้า พระพุทธองค์ทรงข้ามกระแสน้ำ คือ ภพไปได้ ถึงที่สุดแห่งโลก ทรงรู้แจ้งชัดไซร้ ด้วยสัจจวาจานี้ก็ขอให้การไปของเราจงสำเร็จ ถ้ามรรคเป็นเครื่องให้สัตว์ถึงความ สงบได้ เป็นเครื่องให้โมกขธรรม เป็นธรรมสงบระงับ นำความสุขมาให้ได้ไซร้ ด้วย สัจจวาจานี้ ก็ขอให้การไปของเราจงสำเร็จ ถ้าพระสงฆ์เป็นผู้ข้ามพ้นทางกันดารไป ได้ เป็นเนื้อนาบุญอันเยี่ยมไซร้ ด้วยสัจจวาจานี้ ก็ขอให้การไปของเราจงสำเร็จ พร้อมกับที่เราได้ทำสัจจะอันประเสริฐดังนี้ น้ำได้ไหลหลีกออกไปจากหนทาง ลำดับนั้น เราได้ข้ามไปขึ้นฝั่งแม่น้ำอันน่ารื่นรมย์ใจได้โดยสะดวก ได้พบพระพุทธ-เจ้าประทับนั่งอยู่เหมือนพระอาทิตย์ที่กำลังอุทัย ดังภูเขาทองที่ลุกโพลงเหมือนไม้ ประทีปที่ถูกไฟไหม้โชติช่วง ผู้อันสาวกแวดล้อม เปรียบดังพระจันทร์ที่ประกอบ ด้วยดวงดาว ยังเทวดาและมนุษย์ให้เพลิดเพลิน ปานท้าววาสวะผู้ยังฝนคือรัตนะให้ ตกลง เราพร้อมด้วยอำมาตย์ถวายบังคมแล้ว เฝ้าอยู่ ณ ที่ควรส่วนข้างหนึ่ง ลำดับ นั้น พระพุทธเจ้าทรงทราบอัธยาศัยของเรา ได้แสดงพระธรรมเทศนา เราฟังธรรม อันปราศจากมลทินแล้ว ได้กราบทูลพระพิชิตมารว่า ข้าแต่พระมหาวีรเจ้า ขอได้ โปรดให้พวกข้าพระองค์ได้บรรพชาเถิด พวกข้าพระองค์เป็นผู้ลงสู่ภพแล้ว พระ มหามุนีผู้สูงสุดตรัสว่า ท่านทั้งหลายจงเป็นภิกษุมาเถิด ธรรมอันเรากล่าวดีแล้ว ท่านทั้งหลายจงประพฤติพรหมจรรย์เพื่อทำที่สุดแห่งทุกข์เถิด พร้อมกันกับ พระพุทธดำรัส เราทุกคนล้วนทรงเพศเป็นภิกษุ เราทั้งหลายอุปสมบทแล้ว เป็น ภิกษุผู้โสดาบันในพระศาสนา ต่อแต่นั้น พระผู้นำชั้นพิเศษได้เสด็จเข้าพระเชตวัน-มหาวิหารแล้วทรงสั่งสอน เราอันพระพิชิตมารทรงสั่งสอนแล้ว ได้บรรลุอรหัต

ลำดับนั้น เราได้สั่งสอนภิกษุพันรูป แม้พวกเขาทำตามคำสอนของเรา ก็เป็นผู้ไม่มีอาสวะ พระพิชิตมารทรงพอพระทัยในคุณข้อนั้น จึงทรงตั้งเราไว้ในตำแหน่งเอตทัคคะ ณ ท่ามกลางมหาชนว่าภิกษุกัปปินะเลิศกว่าภิกษุทั้งหลาย ผู้ให้โอวาทแก่ภิกษุ กรรมที่ได้ทำไว้ในแสนกัป ได้แสดงผลให้เราในครั้งนี้ เราพ้นจากกิเลส ดุจลูกศรที่พ้นจากแล่ง เราได้เผากิเลสของเราแล้ว

เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระมหากัปปินเถระได้ภาษิตคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ มหากัปปินเถราปทาน.

ทัพพมัลลปุตตเถราปทานที่ ๔

ว่าด้วยบุพจริยาของพระทัพพมัลลปุตตเถระ

[๑๒๔] พระพิชิตมารพระนามว่าปทุมุตระ ทรงรู้แจ้งโลกทั้งหมดเป็นมุนี มีพระจักษุ ได้เสด็จอุบัติขึ้นในกัปที่แสนแต่ภัทรกัปนี้ พระองค์ทรงตรัสสอน ทำสัตว์ให้รู้ชัด ยังสรรพสัตว์ให้ข้ามวัฏสงสาร ทรงฉลาดในเทศนา เป็นผู้เบิกบาน ทรงยังประชุมชนเป็นอันมากให้ข้ามพ้นไปได้ พระองค์เป็นผู้อนุเคราะห์ ทรงประกอบด้วยพระกรุณา ทรงแสวงหาประโยชน์แก่สรรพสัตว์ ยังเดียรถีย์ที่มาเฝ้าทุกคนให้ดำรงอยู่ในเบญจศีล เมื่อเป็นเช่นนี้ พระศาสนาจึงหมดความอากูล ว่างจากพวกเดียรถีย์ และวิจิตรด้วยพระอรหันต์ผู้คงที่ มีความชำนิชำนาญ พระมหามุนีพระองค์นั้นสูง ๕๘ ศอก มีพระฉวีวรรณงามคล้ายทองคำอันล้ำค่า มีพระลักษณะประเสริฐ ๓๒ ประการ ครั้งนั้น อายุขัยของสัตว์แสนปี พระชินสีห์พระองค์นั้น ดำรงพระชนม์อยู่โดยกาลประมาณเท่านั้น ทรงยังประชุมชนเป็นอันมากให้ข้ามพ้นวัฏสงสารไปได้ ครั้งนั้น เราเป็นบุตรเศรษฐีมียศใหญ่ในพระนครหงสวดี เข้าไปเฝ้าพระองค์ผู้ส่องโลกให้สว่างไปทั่ว แล้วได้สดับพระธรรมเทศนา เราได้ฟังพระดำรัสของพระองค์ผู้แต่งตั้งเสนาสนะให้ภิกษุทั้งหลาย ก็ชอบใจ จึงทำอธิการแด่พระองค์ผู้แสวงหาคุณอันใหญ่ พร้อมทั้งพระสงฆ์แล้ว หมอบลงแทบพระบาทด้วยเศียรเกล้า แล้วปรารถนา

ฐานันดรนั้นแท้จริง ในครั้งนั้น พระมหาวีรเจ้าพระองค์นั้น ได้ทรงพยากรณ์กรรมของเราไว้ว่า เศรษฐีบุตรนี้ ได้นิมนต์พระโลกนายกพร้อมด้วยพระสงฆ์ให้ฉันตลอด ๗ วัน เขาจักมีอินทรีย์ดังใบบัว มีจะงอยบ่าเหมือนของราชสีห์ มีผิวพรรณดุจทองคำ หมอบอยู่แทบเท้าของเราปรารถนาตำแหน่งอันสูงสุด ในกัปที่แสนแต่กัปนี้พระศาสดามีพระนามว่าโคดม ซึ่งสมภพในวงศ์พระเจ้าโอกกากราช จักเสด็จอุบัติขึ้นในโลก เศรษฐีบุตรนี้จักได้เป็นสาวกของพระพุทธเจ้าพระองค์นั้น ปรากฏโดยชื่อว่าทัพพะ เป็นภิกษุผู้เลิศฝ่ายเสนาสนปัญญาปกะเหมือนปรารถนา ด้วยกรรมที่ทำไว้ดีแล้ว และด้วยการตั้งเจตจำนงไว้ เราละร่างมนุษย์แล้ว ได้ไปสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ เราได้เสวยราชสมบัติในเทวโลก ๓๐๐ ครั้งและได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิ ๕๐๐ ครั้ง เป็นพระเจ้าประเทศราชอันไพบูลย์โดยคณานับมิได้ เพราะกรรมนั้นนำไป เราจึงมีความสุขในที่ทุกสถาน ในกัปที่ ๕๑ แต่ภัทรกัปนี้ พระนายกพระนามว่าวิปัสสีผู้มีพระเนตรงาม ทรงเห็นแจ้งธรรมทั้งปวง ได้เสด็จอุบัติขึ้นแล้ว เราเป็นผู้มีจิตขัดเคือง ได้พูดตู่สาวกของพระพุทธเจ้าผู้คงที่พระองค์นั้น ผู้สิ้นอาสวะทั้งปวงแล้วทั้ง ๆ ที่รู้อยู่ว่าท่านเป็นผู้บริสุทธิ์ และเราจับสลากแล้ว ถวายข้าวสุกที่หุงด้วยน้ำนมแก่พระเถระทั้งหลายผู้แสวงหาคุณอันใหญ่ผู้เป็นสาวกของพระผู้แกล้วกล้ากว่านร-ชนพระองค์นั้นแหละ ในภัทรกัปนี้ พระพุทธเจ้าผู้เป็นพงศ์พันธุ์ของพรหม มีพระ-ยศใหญ่ ประเสริฐกว่านักปราชญ์ พระนามว่ากัสสปะ ได้เสด็จอุบัติขึ้นแล้ว พระองค์ทรงยังศาสนธรรมให้รุ่งโรจน์ ข่มขี่เดียรถีย์ผู้หลอกลวงเสีย ทรงแนะนำเวไนยสัตว์แล้ว เสด็จปรินิพพานพร้อมทั้งพระสาวก ครั้นเมื่อพระโลกนาถพร้อมทั้งพระสาวกปรินิพพานแล้ว ครั้นเมื่อพระศาสนธรรม กำลังจะสิ้นศูนย์อันตรธาน ทวยเทพและมนุษย์พากันสลดใจ สยายผม มีหน้าเศร้า คร่ำครวญว่า ดวงตาคือธรรมจักรดับแล้ว เราจักไม่ได้เห็นท่านที่มีวัตรดีงามทั้งหลาย เราจักไม่ได้ฟังพระสัทธรรม น่าสังเวช เราเป็นคนมีบุญน้อย ครั้งนั้น พื้นปฐพีทั้งหมดนี้ ทั้งใหญ่ทั้งหนา ได้ไหวสะเทือน สาครสมุทรพูดได้ แม่น้ำร้องอย่างน่าสงสาร อมนุษย์ตีกลองดังทั่วทั้งสี่ทิศ อสนีบาตอันน่ากลัวตกลงไปรอบ ๆ อุกกาบาตตกจากท้องฟ้า ดาวหางปรากฏ เกลียวแห่งเปลวไฟมีควันพวยพุ่ง หมู่มฤคร้องครวญครางอย่างน่าสงสาร ครั้งนั้น เราทั้งหลายเป็นภิกษุรวม ๗ รูปด้วยกัน ได้เห็นความอุบาทว์อันร้ายแรง แสดงเหตุว่าพระศาสนาจะสิ้นสูญ จึงเกิดความสังเวช คิดกันว่า เว้นพระศาสนาเสีย ไม่ควรที่เราจะมีชีวิตอยู่ เราทั้งหลายจึงเข้าไปสู่ป่าใหญ่แล้วจะบำเพ็ญเพียรตามคำสอนของพระชินสีห์เจ้า ครั้งนั้น เราทั้งหลายได้พบภูเขาหินในป่าสูงลิ่ว เราไต่มันขึ้นทางพะอง แล้วผลักพะองให้ตกลงเสีย ครั้งนั้น พระเถระได้ตักเตือนเราว่า การอุบัติแห่งพระพุทธเจ้าหา

ได้ยาก อีกประการหนึ่ง ความเชื่อที่บุคคลได้ไว้ ก็หาได้ยาก และพระศาสนายังเหลืออีกเล็กน้อย ผู้ที่ปล่อยเวลาให้ผ่านไปเสีย จะต้องตกลงไปในสาคร คือความทุกข์อันไม่มีที่สิ้นสุด เพราะฉะนั้น พวกเราควรกระทำความเพียร ตลอดเวลาที่พระศาสนายังดำรงอยู่เถิด ดังนี้ ครั้งนั้น พระเถระนั้นเป็นพระอรหันต์ พระอนุเถระได้เป็นพระ-อนาคามี พวกเราที่เหลือจากนี้ เป็นผู้มีศีลบริสุทธิ์ ประกอบความเพียร จึงได้ไปยังเทวโลก องค์ที่ข้ามสงสารไปได้ ปรินิพพานแล้ว อีกองค์หนึ่งเกิดในชั้นสุทธาวาส เราทั้งหลาย คือ ตัวเรา ๑ พระปุกกุสาติ ๑ พระสภิยะ ๑ พระพาหิยะ ๑ พระกุมารกัสสป ๑ เกิดในที่นั้น ๆ อันพระโคดมบรมศาสดา ทรงอนุเคราะห์ จึงหลุดพ้นไปจากเครื่องจองจำ คือสงสารวัฏได้ เราเกิดในพวกมัลลกษัตริย์ ในพระนครกุสินารา เมื่อเรายังอยู่ในครรภ์นั่นแล มารดาได้ถึงแก่กรรม เขาช่วยกันยกขึ้นสู่เชิงตะกอน ลำดับนั้น เราตกลงมา ตกลงไปในกองไม้ ฉะนั้นจึงปรากฏนามว่าทัพพะ ด้วยผลแห่งการประพฤติพรหมจรรย์ เรามีอายุได้ ๗ ขวบ ก็หลุดพ้นจากกิเลสด้วยผลที่ถวายข้าวสุกผสมน้ำนม เราจึงประกอบด้วยองค์ ๕ ด้วยบาปเพราะกล่าวตู่พระขีณาสพ เราจึงถูกคนโจทก์มากมาย บัดนี้เราล่วงบุญและบาปได้ทั้งสองอย่างแล้ว ได้บรรลุสันติชั้นสูง เป็นผู้ไม่มีอาสวะอยู่ เราแต่งตั้งเสนาสนะให้ท่านผู้มีวัตรอันดีงามทั้งหลายยินดี พระพิชิตมารทรงพอพระทัยในคุณข้อนั้น จึงได้ทรงตั้งเราไว้ในตำแหน่งเอตทัคคะ

เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระทัพพมัลลปุตตเถระได้ภาษิตคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ทัพพมัลลปุตตเถราปทาน.

กุมารกัสสปเถราปทานที่ ๕

ว่าด้วยบุพจริยาของพระกุมารกัสสปเถระ

[๑๒๕] ในกัปที่แสนแต่ภัทรกัปนี้ พระผู้มีพระภาคผู้นายก ทรงเกื้อกูลแก่สัตว์โลกทั้งปวง เป็นนักปราชญ์ มีพระนามว่าปทุมุตระ ได้เสด็จอุบัติขึ้นแล้ว ครั้งนั้น เราเป็นพราหมณ์มีชื่อเสียงโด่งดัง รู้จบไตรเพท เที่ยวไปในที่พักสำราญกลางวัน ได้พบพระผู้มีพระภาคผู้นายกของโลก กำลังทรงประกาศสัจจะ ๔ ทรงยังมนุษย์พร้อมด้วยทวยเทพให้ตรัสรู้ กำลังทรงสรรเสริญพระสาวกของพระองค์ผู้กล่าวธรรมกถาวิจิตรอยู่ในหมู่มหาชน ครั้งนั้น เราชอบใจ จึงได้นิมนต์พระตถาคต แล้วประดับประดามณฑปให้สว่างไสวด้วยรัตนะนานาชนิด ด้วยผ้าอันย้อมด้วยสีต่าง ๆ นิมนต์พระพุทธเจ้าพร้อมด้วยพระสงฆ์ให้เสวยและฉันในมณฑปนั้น เรานิมนต์พระพุทธเจ้าพร้อมด้วยพระสาวกให้เสวยและฉันโภชนะมีรสอันเลิศต่าง ๆ ถึง ๗ วัน แล้วเอาดอกไม้ที่สวยงามต่าง ๆ ชนิด บูชาแล้วหมอบลงแทบบาทมูลปรารถนาฐานันดรนั้น ครั้งนั้น พระมุนีผู้ประเสริฐ มีความเอ็นดู เป็นที่อาศัยอยู่แห่งกรุณา ได้ตรัสว่า จงดูพราหมณ์นี้ ผู้มีปากและตาเหมือนดอกปทุม มากด้วยความปรีดาปราโมทย์ มีกายและใจสูงเพราะโสมนัส นำความร่าเริงมา จักษุกว้างใหญ่ มีความอาลัยในศาสนาของเรา เขาปรารถนาฐานันดรนั้น คือ การกล่าวธรรมกถาอันวิจิตร ในกัปที่แสนแต่กัปนี้ พระศาสดามีพระนามว่าโคดม ซึ่งสมภพในวงศ์พระเจ้าโอกกากราช จักเสด็จอุบัติขึ้นในโลก ผู้นี้จักเป็นธรรมทายาทของพระศาสดาพระองค์นั้น จักเป็นโอรสอันธรรมเนรมิต จักได้เป็นสาวกของพระศาสดา มีนามว่ากุมารกัสสปะ เพราะอำนาจดอกไม้และผ้าอันวิจิตรกับรัตนะ เขาจักถึงความเป็นผู้เลิศกว่าภิกษุทั้งหลาย ผู้กล่าวธรรมกถาอันวิจิตร เพราะกรรมที่ทำไว้ดีแล้ว และเพราะการตั้งเจตจำนงไว้ เราละร่างมนุษย์แล้ว ได้ไปสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ เราท่องเที่ยวไปในภพน้อยภพใหญ่ เหมือนตัวละครหมุนเวียนอยู่กลางเวทีเต้นรำ ฉะนั้น เราเป็นบุตรของเนื้อชื่อสาขะ หยั่งลงในครรภ์แห่งแม่เนื้อ ครั้งนั้น เมื่อเราอยู่ในท้องมารดาของเรา ถึงเวรที่จะต้องถูกฆ่า มารดาของเราถูกเนื้อสาขะทอดทิ้ง จึงยึดเอาเนื้อนิโครธเป็นที่พึ่ง มารดาของเราอันพระยาเนื้อนิโครธ ช่วยให้พ้นจากความตาย สละเนื้อสาขะแล้ว ตักเตือนเราผู้เป็นบุตรของตัวในครั้งนั้นอย่างนี้ว่า ควรคบหาแต่เนื้อนิโครธเท่านั้น ไม่ควรเข้าไปคบหาเนื้อสาขะ ตายในสำนักเนื้อนิโครธประเสริฐกว่า มีชีวิต

อยู่ในสำนักเนื้อสาขะจะประเสริฐอะไร.

เรามารดาของเราและเนื้อนอกจากนี้ อันเนื้อนิโครธ ผู้เป็นนายฝูงนั้นพร่ำสอนอาศัยโอวาทของเนื้อนิโครธนั้น จึงได้ไปยังที่อยู่อาศัย คือ สวรรค์ชั้นดุสิตอันรื่นรมย์ประหนึ่งว่าไปยังเรือนของตัวที่ทิ้งจากไป ฉะนั้น.

เมื่อพระศาสนาของพระกัสสปธีรเจ้า กำลังถึงความสิ้นสูญอันตรธาน เราได้ขึ้นภูเขาอันล้วนด้วยหิน บำเพ็ญเพียรตามคำสอนของพระพิชิตมาร ก็บัดนี้ เราเกิดในสกุลเศรษฐีในพระนครราชคฤห์ มารดาของเรามีครรภ์ ออกบวชเป็นภิกษุณี พวกภิกษุณีรู้ว่ามารดาของเรามีครรภ์ จึงนำไปหาพระเทวทัต พระเทวทัตนั้นกล่าวว่าจงนาสนะภิกษุณีผู้ลามกนี้เสีย ถึงในบัดนี้มารดาบังเกิดเกล้าของเรา เป็นผู้อันพระพิชิต-มารจอมมุนีทรงอนุเคราะห์ไว้ จึงได้ถึงความสุขในสำนักของภิกษุณี พระเจ้าแผ่นดินพระนามว่าโกศล ได้ทรงทราบเรื่องนั้นจึงทรงเลี้ยงดูเราไว้ด้วยเครื่องบริหารแห่งกุมาร และตัวเรามีชื่อว่ากัสสป เพราะอาศัยท่านพระกัสสปเถระ เราจึงถูกเรียกว่ากุมารกัสสป เพราะได้สดับพระธรรมเทศนาที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงว่า กายเช่นเดียวกับจอมปลวก จิตของเราจึงพ้นจากอาสวะกิเลส ไม่ถือมั่นด้วยอุปาทานโดยประการทั้งปวง เราได้รับตำแหน่งเอตทัคคะ ก็เพราะทรมานพระเจ้าปายาสิ

เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระกุมารกัสสปเถระได้ภาษิตคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ กุมารกัสสปเถราปทาน.

จบ ภาณวารที่ ๒๕.

พาหิยเถราปทานที่ ๖

ว่าด้วยบุพจริยาของพระพาหิยเถระ

[๑๒๖] ในกัปที่แสนแต่ภัทรกัปนี้ พระผู้มีพระภาคผู้นายกมีพระรัศมีใหญ่ เลิศกว่าไตรโลก มีพระนามชื่อว่าปทุมุตระ ได้เสด็จอุบัติขึ้นแล้ว เมื่อพระมุนี ตรัสสรรเสริญคุณของภิกษุผู้ตรัสรู้ได้เร็วพลันอยู่ เราได้ฟังแล้วก็ชอบใจ จึงได้ทำสักการะแด่พระผู้มีพระภาคผู้แสวงหาคุณอันใหญ่ ถวายทานแด่พระมหามุนีพร้อมด้วยพระสาวกตลอด ๗ วัน ถวายบังคมพระสัมพุทธเจ้าแล้ว ปรารถนาฐานันดรในกาลนั้น ลำดับนั้น พระสัมพุทธเจ้าได้ทรงพยากรณ์เราว่า จงดูพราหมณ์ที่หมอบอยู่แทบเท้าของเรานี้ ผู้สมบูรณ์ด้วยโสมนัส มีผิวพรรณเหมือนเด็กอายุ ๑๖ ปี มีร่างกายอันบุญกรรมสร้างสรรให้คล้ายทองคำ ผุดผ่อง ผิวบาง ริมฝีปากแดง เหมือนผลตำลึงสุก มีฟันขาวคมเรียบเสมอ มากด้วยกำลังคือคุณ มีกายและใจสูงเพราะโสมนัส เป็นบ่อเกิดแห่งกระแสน้ำ คือคุณ มีหน้ายิ้มแย้มแจ่มใสด้วยปีติ เขาปรารถนาตำแหน่งแห่งภิกษุผู้ตรัสรู้ได้โดยเร็วพลัน พระมหาวีรเจ้าพระนามว่าโคดมจักเสด็จอุบัติขึ้นในอนาคตกาล เขาจักเป็นธรรมทายาทของพระมหาวีรเจ้าพระองค์นั้น เป็นโอรสอันธรรมเนรมิต จักได้เป็นสาวกของพระศาสดา มีนามชื่อว่าพาหิยะ ก็ครั้งนั้น เราเป็นผู้ยินดี หมั่นกระทำสักการะพระมหามุนีเจ้า ตราบเท่าสิ้นชีวิต จุติแล้วได้ไปสวรรค์ดุจไปที่อยู่ของตน ฉะนั้น เราจะเป็นเทวดาหรือมนุษย์ย่อมเป็นผู้ถึงความสุข เพราะกรรมนั้นชักนำไป เราจึงได้ท่องเที่ยวไปเสวยราชสมบัติ เมื่อพระศาสนาของพระ-กัสสปธีรเจ้าเสื่อมไปแล้ว เราได้ขึ้นสู่ภูเขาอันล้วนแล้วด้วยหิน บำเพ็ญเพียรตามคำสอนของพระชินสีห์ เป็นผู้มีศีลบริสุทธิ์ มีปัญญา ทำกิจพระศาสนาของพระชินสีห์ เรา ๕ คนด้วยกัน จุติจากอัตตภาพนั้นแล้วไปสู่เทวโลก เราเกิดเป็นบุรุษชื่อพาหิยะในภารุกัจฉนคร อันเป็นเมืองอุดม ภายหลังได้แล่นเรือไปยังสมุทรสาคร ซึ่งมีความสำเร็จเพียงเล็กน้อย ไปได้ ๒-๓ วัน เรือก็อัปปาง ครั้งนั้น เราตกลงไปยังมหาสมุทรอันเป็นที่อยู่แห่งมังกรร้ายกาจ น่าหวาดเสียว ครั้งนั้น เราพยายามว่ายข้ามทะเลใหญ่ไปถึงท่าสุปปารกะ มีคนรู้จักน้อย เรานุ่งผ้าครองเข้าบ้านเพื่อบิณฑบาต ครั้งนั้น หมู่ชนเป็นผู้ยินดีกล่าวว่านี้พระอรหันต์ท่านมาที่นี่ พวกเราสักการะพระอรหันต์ด้วยข้าว น้ำ ผ้า ที่นอนและเภสัชแล้วจักถึงความสุข ครั้งนั้น เราได้ปัจจัยอันเขาสักการะบูชา ด้วยปัจจัยเหล่านั้น เกิดความดำริโดยไม่แยบคายขึ้นว่า เราเป็นพระอรหันต์ ที

นั้น บุรพเทวดารู้วาระจิตของเรา จึงตักเตือนว่า ท่านหารู้ช่องทางแห่งอุบายไม่ ที่ไหนจะเป็นพระอรหันต์เล่า ครั้งนั้น เราอันเทวดานั้นตักเตือนแล้วสลดใจ จึงสอบถามเทวดานั้นว่า พระอรหันต์ผู้ประเสริฐกว่านรชนในโลกนี้ คือใคร อยู่ที่ไหน เทวดานั้นบอกว่า พระพิชิตมารผู้มีพระปัญญามาก ประเสริฐ มีปัญญาเสมือนแผ่นดิน ประทับอยู่ที่นครสาวัตถีแคว้นโกศล พระองค์เป็นโอรสของพระเจ้าศากยะ เป็นพระอรหันต์ไม่มีอาสวะ ทรงแสดงธรรมเพื่อบรรลุอรหัตฯ เราได้สดับคำของเทวดานั้นแล้ว อิ่มใจเหมือนคนกำพร้าได้ขุมทรัพย์ ถึงความอัศจรรย์ เบิกบานใจที่จะได้พบพระอรหันต์อันอุดม เห็นงาม พึงใจ มีอารมณ์ ไม่มีที่สุด ครั้งนั้น เราออกจากที่นั้นไป ด้วยตั้งใจว่า เมื่อเราชนะกิเลสได้ ก็จะได้เห็นพระพักตร์อันปราศจากมลทิน ของพระศาสดาทุกทิพาราตรีกาล เราไปถึงแคว้นอันน่ารื่นรมย์นั้นแล้ว ได้ถามพวกพราหมณ์ว่า พระศาสดาผู้ยังโลกให้ยินดี ประทับอยู่ที่ไหน ครั้งนั้น พราหมณ์ทั้งหลายตอบว่า พระศาสดา อันนรชนและทวยเทพถวายวันทนาเสด็จเข้าไปสู่บุรีเพื่อทรงแสวงหาพระกระยาหารแล้ว พระองค์ก็คงเสด็จกลับมา ท่านขวนขวายที่จะเข้าเฝ้าพระมุนีเจ้า ก็จงรีบเข้าไปถวายบังคมพระองค์ผู้เป็นเอกอัครบุคคลนั้นเถิด ลำดับนั้น เารีบไปยังเมืองสาวัตถีบุรีอันอุดม ได้พบพระองค์ผู้ไม่กำหนัดในอาหาร ไม่ทรงมุ่งด้วยความโลภ ทรงยังอมตธรรมให้โชติช่วง อยู่ ณ พระนครนี้ ประหนึ่งว่าเป็นที่อยู่ของศิริ พระพักตร์โชติช่วงเหมือนรัศมีพระอาทิตย์ ทรงถือบาตรกำลังเสด็จโคจรบิณฑบาตอยู่ ครั้นพบพระองค์แล้ว เราจึงได้หมอบลงแล้วกราบทูลว่า ข้าแต่พระโคดม ขอพระองค์โปรดเป็นที่พึ่งของข้าพระองค์ผู้เสียหายไปในทางที่น่าเกลียดด้วยเถิด พระมุนีผู้สูงสุดได้ตรัสว่า เรากำลังเที่ยวบิณฑบาต เพื่อประโยชน์แก่การยังสัตว์ให้ข้ามพ้น เวลานี้ไม่ใช่เวลาที่จะแสดงธรรมแก่ท่าน ครั้งนั้น เราปรารถนาได้ธรรมนัก จึงได้ทูลอ้อนวอนพระพุทธเจ้าบ่อย ๆ พระองค์ได้ตรัสพระธรรมเทศนาสุญญตบทอันลึกซึ้งแก่เรา เราได้สดับธรรมของพระองค์แล้ว โอ เราเป็นผู้อันพระศาสดาทรงอนุเคราะห์ เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

พระพาหิยทารุจิริยเถระผู้ล้มลงที่กองหยากเยื่อ เพราะแม่โคภูตผีมองไม่เห็นตัว ขวิดเอา ได้กล่าวพยากรณ์ด้วยประการดังกล่าวฉะนี้ พระเถระผู้มีปรีชามาก เป็นนักปราชญ์ ครั้นกล่าวบุรพจริตของตนแล้ว ท่านปรินิพพาน ณ พระนครสาวัตถี เมืองอุดมสมบูรณ์ สมเด็จพระฤาษีผู้สูงสุดเสด็จออกจากพระนคร ทอดพระเนตรเห็นท่านพระพาหิยะผู้นุ่งผ้าคากรองนั้น ผู้เป็นนักปราชญ์ มีความเร่าร้อนอันลอยเสียแล้ว ล้มลงที่ภูมิภาค ดุจเสาคันธงถูกลมล้มลง ฉะนั้น หมดอายุ กิเลสแห้ง ทำกิจ

พระศาสนาของพระชินสีห์เสร็จแล้ว ลำดับนั้น พระศาสดาตรัสเรียกพระสาวกทั้งหลาย ผู้ยินดีในพระศาสนามาสั่งว่า ท่านทั้งหลายจงช่วยกันจับร่างของเพื่อนสพรหมจารี แล้วเผาเสีย จงสร้างสถูปบูชา เขาเป็นคนมีปรีชามาก นิพพานแล้ว สาวกผู้ทำตามคำของเราผู้นี้ เลิศกว่าภิกษุทั้งหลายฝ่ายที่ตรัสรู้ได้เร็วพลัน คาถาแม้ตั้งพัน ถ้าประกอบด้วยบทที่แสดงความฉิบหายมิใช่ประโยชน์ไซร้ คาถาบทเดียวที่บุคคลฟังแล้วสงบระงับได้ ก็ประเสริฐกว่า น้ำ ดิน ไฟ และ ลม ไม่ตั้งอยู่ในนิพพานใด ในนิพพานนั้น บุญกุศลส่องไปไม่ถึง พระอาทิตย์ส่องแสงไม่ถึง พระจันทร์ก็ส่องแสงไม่ถึง ความมืดก็ไม่มี อนึ่ง เมื่อใด พราหมณ์ ผู้ชื่อว่ามุนีเพราะความเป็นผู้นิ่ง รู้จริงด้วยตนเองแล้ว เมื่อนั้นเขาย่อมพ้นจากรูป อรูป สุขและทุกข์ พระโลกนาถผู้เป็นมุนี เป็นที่นับถือของโลกทั้งสาม ได้ภาษิตไว้ด้วยประการดังกล่าวฉะนี้แล.

ทราบว่า ท่านพระพาหิยเถระได้ภาษิตคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ พาหิยเถราปทาน.

มหาโกฏฐิตเถราปทานที่ ๗

ว่าด้วยบุพจริยาของพระมหาโกฏฐิตเถระ

[๑๒๗] ในกัปนับจากภัทรกัปนี้ไปแสนหนึ่ง พระพิชิตมารพระนามว่าปทุมุตระ ผู้รู้แจ้งโลกทั้งปวง เป็นมุนีจักษุ ได้เสด็จอุบัติขึ้นแล้ว พระองค์ตรัสสอน ทรงแสดงให้สัตว์รู้ชัดได้ ทรงยังสรรพสัตว์ให้ข้ามวัฏสงสาร ทรงฉลาดในเทศนา เป็นผู้เบิกบาน ทรงช่วยให้ประชุมชนข้ามพ้นไปเสียเป็นอันมาก พระองค์เป็นผู้อนุเคราะห์ประกอบด้วยพระกรุณา แสวงหาประโยชน์ให้สรรพสัตว์ ยังเดียรถีย์ที่มาเฝ้าให้ดำรงอยู่ในเบญจศีลได้ทุกคน เมื่อเป็นเช่นนี้ พระศาสนา จึงไม่มีความอากูล ว่างสูญจากเดียรถีย์ วิจิตรด้วยพระอรหันต์ผู้คงที่ มีความชำนิชำนาญ พระมหามุนีพระองค์นั้น สูงประมาณ ๕๘ ศอก พระฉวีวรรณงามคล้ายทองคำอันล้ำค่า มีพระลักษณะอันประเสริฐ ๓๒ ประการ ครั้งนั้น อายุของสัตว์แสนปี พระชินสีห์พระองค์นั้น เมื่อดำรงพระชนม์อยู่โดยกาลประมาณเท่านั้น ได้ทรงยังประชุมชนเป็นอันมากให้ข้ามพ้นวัฏสงสารไปได้ครั้งนั้น เราเป็นพราหมณ์ผู้เรียนจบไตรเพท ชาวพระนครหงส-

วดี ได้เข้าไปเฝ้าพระพุทธเจ้าผู้เลิศกว่าโลกทั้งปวง แล้วสดับพระธรรมเทศนา ครั้งนั้น พระธีรเจ้าพระองค์นั้น ทรงตั้งสาวกผู้แตกฉานในปฏิสัมภิทา ฉลาดในอรรถธรรม นิรุตติ และปฏิภาณ ในตำแหน่งเอตทัคคะ เราได้ฟังดังนั้นแล้วก็ชอบใจ จึงได้นิมนต์พระชินวรเจ้าพร้อมด้วยพระสาวกให้เสวยและฉันถึง ๗ วัน ในกาลนั้น เรายังพระพุทธเจ้าผู้เปรียบด้วยสาคร พร้อมทั้งพระสาวก ให้ครองผ้าแล้ว หมอบลงแทบเท้าบาทมูล ปรารถนาฐานันดรนั้น ลำดับนั้น พระพุทธเจ้าผู้เลิศกว่าโลกได้ตรัสว่า จงดูพราหมณ์ผู้สูงสุดที่หมอบอยู่แทบเท้าผู้นี้ มีรัศมีเหมือนกลีบดอกบัว พราหมณ์นี้ปรารถนาตำแหน่งแห่งภิกษุผู้แตกฉาน ซึ่งเป็นตำแหน่งประเสริฐสุด เพราะการบริจาคทานด้วยศรัทธานั้น และเพราะการสดับพระธรรมเทศนา พราหมณ์นี้จักเป็นผู้ถึงสุขในทุกภพ เที่ยวไปในภพน้อยภพใหญ่ จักได้สมมโนรถเช่นนี้ ในกัปนับแต่นี้ขึ้นไปแสนหนึ่ง พระศาสดามีพระนามชื่อว่าโคดม ซึ่งสมภพในวงศ์พระเจ้าโอกกากราช จักเสด็จอุบัติขึ้นในโลก พราหมณ์นี้จักเป็นธรรมทายาทของพระศาสดาพระองค์นั้น จักเป็นโอรสอันธรรมเนรมิต เป็นสาวกของพระศาสดามีนามชื่อว่า โกฏฐิตะ เราได้ฟังพระพุทธพยากรณ์นั้นแล้ว เป็นผู้เบิกบาน มีจิตประกอบด้วยเมตตา บำรุงพระชินสีห์เจ้าตราบเท่าสิ้นชีวิตในครั้งนั้น เพราะเราเป็นผู้ประกอบด้วยปัญญา เพราะผลกรรมนั้นและเพราะการตั้งเจตจำนงไว้ เราละร่างมนุษย์แล้ว ได้ไปสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ เราได้เสวยราชสมบัติ ในเทวโลก ๓๐๐ ครั้งได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิ ๕๐๐ ครั้ง และได้เป็นพระเจ้าประเทศราชอันไพบูลย์โดยคณนานับมิได้ เพราะกรรมนั้นนำไป เราจึงเป็นผู้ถึงความสุขในทุกภพ เราท่องเที่ยวไปแต่ในสองภพ คือในเทวดาและมนุษย์ คติอื่นเราไม่รู้จัก นี้เป็นผลแห่งกรรมที่สั่งสมไว้ดี เราเกิดแต่ในสองสกุล คือสกุลกษัตริย์ และสกุลพราหมณ์ หาเกิดในสกุลอันต่ำทรามไม่ นี้เป็นผลแห่งกรรมที่สั่งสมไว้ดี เมื่อถึงภพสุดท้ายเราเป็นบุตรของพราหมณ์ เกิดในสกุลที่มีทรัพย์สมบัติมาก ในพระนครสาวัตถี มารดาของเราชื่อจันทวดี บิดาชื่ออัสสลายนะ ในคราวที่พระพุทธเจ้าทรงแนะนำบิดาเรา เพื่อความบริสุทธิ์ทุกอย่าง เราเลื่อมใสในพระสุคตเจ้า ได้ออกบวชเป็นบรรพชิต พระโมคคัลลานะ เป็นอาจารย์ พระสารีบุตรเป็นอุปัชฌาย์ เราตัดทิฏฐิพร้อมด้วยมูลรากเสียได้ในเมื่อกำลังปลงผม และเมื่อกำลังนุ่งผ้ากาสาวะ ก็ได้บรรลุอรหัต เรามีปรีชาแตกฉานในอรรถธรรม นิรุตติและปฏิภาณ ฉะนั้น พระผู้มีพระภาคผู้เลิศกว่าโลกจึงทรงตั้งเราไว้ในตำแหน่งเอตทัคคะ เราอันท่านพระอุปติสสะไต่ถามในปฏิสัมภิทา ก็แก้ได้ไม่ขัดข้อง ฉะนั้น เราจึงเป็นผู้เลิศในพระพุทธศาสนา

เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระมหาโกฏฐิตเถระได้ภาษิตคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ พระมหาโกฏฐิตเถราปทาน.

อุรุเวลกัสสปเถราปทานที่ ๘

ว่าด้วยบุพจริยาของพระอุรุเวลกัสสปเถระ

[๑๒๘] ในกัปที่แสนแต่กัปนี้ พระพิชิตมารพระนามว่าปทุมุตระ ผู้รู้แจ้งโลกทั้งปวง เป็นนักปราชญ์มีจักษุ ได้เสด็จอุบัติขึ้นแล้ว พระองค์เป็นผู้ตรัสสอน ทรงแสดงให้สัตว์รู้ชัดได้ ยังสรรพสัตว์ให้ข้ามพ้นวัฏสงสาร ฉลาดในเทศนา เป็นผู้เบิกบาน ทรงช่วยประชุมชนให้ข้ามพ้นไปเสียเป็นอันมาก พระองค์เป็นผู้อนุเคราะห์ประกอบด้วยพระกรุณา แสวงหาประโยชน์ให้สรรพสัตว์ ยังเดียรถีย์ที่มาเฝ้าให้ดำรงอยู่ในเบญจศีลทุกคน เมื่อเป็นเช่นนี้ พระศาสนาจึงไม่มีความอากูล ว่างสูญจากเดียรถีย์ วิจิตรด้วยพระอรหันต์ผู้คงที่ มีความชำนิชำนาญ พระมหามุนีพระองค์นั้น สูงประมาณ ๕๘ ศอก มีพระฉวีวรรณงามคล้ายทองคำอันล้ำค่า มีพระลักษณะอันประเสริฐ ๓๒ ประการ ครั้งนั้น อายุของสัตว์แสนปี พระชินสีห์พระองค์นั้น เมื่อดำรงพระชนม์อยู่โดยกาลประมาณเท่านั้น ได้ทรงยังประชุมชนเป็นอันมากให้ข้ามพ้นวัฏสงสารไปได้ ครั้งนั้นเราเป็นพราหมณ์ชาวเมืองหงสวดี อันชนสมมติว่าเป็นคนประเสริฐ ได้เข้าไปเฝ้าพระพุทธเจ้าผู้ส่องโลก แล้วสดับพระธรรมเทศนา ครั้งนั้นเราได้ฟังพระผู้มีพระภาคทรงตั้งสาวกของพระองค์ ในตำแหน่งเอตทัคคะ ในที่ประชุมใหญ่ ก็ชอบใจจึงนิมนต์พระมหาชินเจ้ากับบริวารเป็นอันมาก แล้วได้ถวายทานพร้อมกันกับพราหมณ์อีก ๑,๐๐๐ คน ครั้นแล้วเราได้ถวายบังคมพระผู้มีพระภาคผู้นายก ยืนอยู่ ณ ที่ควรส่วนข้างหนึ่ง เป็นผู้ร่าเริง ได้กราบทูลว่า ข้าแต่พระมหาวีรเจ้าด้วยความเชื่อในพระองค์และด้วยอธิการคุณ ขอให้ข้าพระองค์ผู้เกิดในภพนั้น ๆ มีบริษัทมากเถิด ครั้งนั้น พระศาสดาผู้มีพระสุรเสียงเหมือนคชสารคำรณ มีพระสำเนียงเหมือนนกการเวก ได้ตรัสกะบริษัทว่า จงดูพราหมณ์ผู้นี้ ผู้มีวรรณเหมือนทองคำ แขนใหญ่ ปากและตาเหมือนดอกบัว มีกายและใจสูงเพราะปีติ ร่าเริง มีความเชื่อในคุณของเรา เขาปรารถนาตำแหน่งแห่งภิกษุผู้มีเสียงเหมือนราชสีห์ ในอนาคตกาล เขาจักได้ตำแหน่งนี้สมดังมโนรถปรารถนา ในกัปนับแต่นี้ขึ้นไปหนึ่ง

แสน พระศาสดามีพระนามชื่อว่าโคดม ซึ่งสมภพในวงศ์พระเจ้าโอกกากราช จักเสด็จอุบัติขึ้นในโลก พราหมณ์นี้จักเป็นธรรมทายาทของพระศาสดาพระองค์นั้น เป็นโอรสอันธรรมเนรมิต จักเป็นสาวกของพระศาสดา มีนามชื่อว่ากัสสปะ พระอัครนายกของโลก พระนามว่าผุสสะ ผู้เป็นพระศาสดาอย่างยอดเยี่ยม หาตัวเปรียบมิได้ ไม่มีใครจะเสมอเหมือน ได้เสด็จอุบัติขึ้นแล้วในกัปที่ ๙๒ แต่ภัทรกัปนี้ พระศาสดาพระนามว่าผุสสะพระองค์นั้นแล ทรงกำจัดความมืดทั้งปวง สางรกชัฏใหญ่ ทรงยังฝนคืออมตธรรมให้ตกลง ให้มนุษย์และทวยเทพอิ่มหนำ ครั้งนั้น เราสามคนพี่น้องเป็นราชมหาอำมาตย์ในพระนครพาราณสี ล้วนแต่เป็นที่ไว้วางพระทัยของพระมหากษัตริย์ รูปร่างองอาจแกล้วกล้า สมบูรณ์ด้วยกำลังไม่พ่ายแพ้ใครเลยในสงคราม ครั้งนั้นพระเจ้าแผ่นดินผู้มีเมืองชายแดนก่อการกำเริบ ได้ตรัสสั่งเราว่า ท่านทั้งหลายจงไปชนบทชายแดน พวกท่านจงยังกำลังของแผ่นดินให้เรียบร้อย ทำแว่นแคว้นของเราให้เกษม แล้วกลับมาเถิด ลำดับนั้นเราได้กราบทูลว่า ถ้าพระองค์จะพึงพระราชทานพระนายกเจ้า เพื่อให้ข้าพระองค์ทั้งหลายอุปัฏฐากไซร้ ข้าพระองค์ทั้งหลายก็จักทำกิจของพระองค์ให้สำเร็จ ลำดับนั้น เราผู้ได้รับพระราชทานพร สมเด็จพระภูมิบาลส่งไปทำชนบทชายแดน ให้วางอาวุธแล้วกลับมายังพระนครนั้น เราทูลขอการอุปัฏฐากพระศาสดาแด่พระราชา ได้พระศาสดาผู้เป็นนายกของโลกผู้ประเสริฐกว่ามุนีแล้ว ได้บูชาพระองค์ตราบเท่าสิ้นชีวิต เราทั้งหลายเป็นผู้มีศีลประกอบด้วยกรุณา มีใจประกอบด้วยภาวนา ได้ถวายผ้ามีค่ามาก รสอันประณีต เสนาสนะอันน่ารื่นรมย์ และเภสัชที่เป็นประโยชน์ที่ตนให้เกิดขึ้น โดยชอบธรรมแก่พระมุนีพร้อมทั้งพระสงฆ์ อุปัฏฐากพระองค์ด้วยจิตเมตตาตลอดกาล ครั้นพระศาสดาผู้เลิศพระองค์นั้นเสด็จนิพพานแล้ว เราได้ทำการบูชาตามกำลัง เราทุกคนจุติจากอัตภาพนั้นแล้ว ไปสู่สวรรค์ชั้นดาวดึงส์ เสวยมหันตสุขในดาวดึงส์นั้น นี้เป็นผลแห่งพุทธบูชา เมื่อเรากำลังท่องเที่ยวอยู่ในภพเป็นเหมือนนายช่างดอกไม้ ได้ดอกไม้แล้วแสดงชนิดแห่งดอกไม้แปลก ๆ มากมาย ฉะนั้น ได้เกิดเป็นพระเจ้าวิเทหราช เพราะถ้อยคำของคุณอเจลก เราจึงมีอัธยาศัยอันมิจฉาทิฏฐิกำจัดแล้วขึ้นสู่ทางนรก ไม่เอื้อเฟื้อโอวาทของธิดาเราผู้ชื่อว่ารุจา เมื่อถูกพรหมนารทะสั่งสอนเสียมากมาย จึงละความเห็นที่ชั่วช้าเสียได้ บำเพ็ญกุศลกรรมบถ ๑๐ ให้บริบูรณ์โดยพิเศษ ละทิ้งร่างกายแล้วได้ไปสวรรค์ เหมือนไปที่อยู่ของตัว ฉะนั้น เมื่อถึงภพสุดท้ายเราเป็นบุตรของพราหมณ์ เกิดในสกุลที่สมบูรณ์ในพระนครพาราณสี เรากลัวต่อความตาย ความเจ็บไข้และความแก่ชราจึงเข้าป่าใหญ่ แสวงหาหนทางนิพพาน ได้บวชในสำนักของชฎิล ครั้งนั้น น้องชายทั้งสองของเรา ก็ได้บวชพร้อม

กับเรา เราได้สร้างอาศรมอาศัยอยู่ที่ตำบลอุรุเวลา เรามีนามตามโคตรว่ากัสสปะ แต่เพราะอาศัยอยู่ที่ตำบลอุรุเวลา เราจึงมีนามบัญญัติว่า อุรุเวลกัสสปะ เพราะน้องชายของเราอาศัยอยู่ที่ชายแม่น้ำ เขาจึงได้นามว่านทีกัสสปะ เพราะน้องชายของเรา อีกคนหนึ่ง อาศัยอยู่ที่ตำบลคยา เขาจึงถูกประกาศนามว่าคยากัสสปะ น้องชายคนเล็กมีศิษย์ ๒๐๐ คน น้องชายกลางมี ๓๐๐ คน เรามี ๕๐๐ ถ้วน ศิษย์ทุกคนล้วนแต่ประพฤติตามเรา ครั้งนั้น พระพุทธเจ้าผู้เลิศในโลกเป็นสารถีฝึกนรชนได้เสด็จมาหาเรา ทรงทำปาฏิหาริย์ต่าง ๆ แก่เราแล้วทรงแนะนำ เรากับบริวารพันหนึ่งได้อุปสมบทด้วยเอหิภิกขุ ได้บรรลุอรหัตพร้อมกับภิกษุเหล่านั้นทุกองค์ ภิกษุเหล่านั้นและภิกษุพวกอื่นเป็นอันมาก แวดล้อมเราเป็นยศบริวาร และเราก็สามารถที่จะสั่งสอนได้ เพราะฉะนั้นพระผู้มีพระภาคผู้สูงสุด จึงทรงตั้งเราไว้ในตำแหน่งเอตทัคคะความเป็นผู้มีบริษัทมาก โอ สักการะที่ได้ทำไว้ในพระพุทธเจ้าได้ก่อให้เกิดสิ่งที่มีผลต่อเราแล้ว

เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระอุรุเวลกัสสปเถระได้ภาษิตคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ อุรุเวลกัสสปเถราปทาน.

ราธเถราปทานที่ ๙

ว่าด้วยบุพจริยาของพระราธเถระ

[๑๒๕] ในกัปนับจากภัทรกัปนี้ไปแสนหนึ่ง พระพิชิตมารพระนามว่าปทุมุตระ ผู้ทรงรู้แจ้งโลกทั้งปวงเป็นนักปราชญ์ มีจักษุได้เสด็จอุบัติขึ้นแล้ว พระองค์เป็นผู้ตรัสสอนทรงแสดงให้สัตว์รู้ชัดได้ ยังสรรพสัตว์ให้ข้ามพ้นวัฏสงสาร ทรงฉลาดในเทศนาเป็นผู้เบิกบาน ทรงช่วยประชุมชนให้ข้ามพ้นไปเสียเป็นอันมาก พระองค์เป็นผู้อนุเคราะห์ ประกอบด้วยพระกรุณาแสวงหาประโยชน์ให้สรรพสัตว์ ยังเดียรถีย์ที่มาเฝ้าให้ดำรงอยู่ในเบญจศีลได้ทุกคน เมื่อเป็นเช่นนี้ พระศาสนาจึงไม่มีความอากูลว่างสูญจากเดียรถีย์ วิจิตรด้วยพระอรหันต์ผู้คงที่ มีความชำนิชำนาญ พระมหามุนี พระองค์นั้นสูงประมาณ ๕๘ ศอก มีพระฉวีวรรณงามคล้ายทองคำอันล้ำค่า มีพระลักษณะอันประเสริฐ ๓๒ ประการ ครั้งนั้น อายุของสัตว์แสนปี พระชินสีห์พระองค์นั้น เมื่อดำรงพระชนม์อยู่โดยกาลประมาณเท่านั้น ได้ยังประชุมชนเป็นอันมากให้ข้ามพ้นวัฏสงสารไปได้ครั้งนั้นเราเป็นพราหมณ์ชาวพระนครหงสวดี ผู้เรียนจบไตรเพท ได้เข้าไปเฝ้าพระผู้มีพระภาค ผู้ประเสริฐกว่านรชน ทรงมีความเพียรใหญ่ ทรงแกล้วกล้าในบริษัท กำลังทรงแต่งตั้งภิกษุผู้มีปฏิภาณไว้ในตำแหน่งเอตทัคคะ แล้วได้ฟังพระธรรมเทศนา ครั้งนั้น เราทำสักการะในพระโลกนายกพร้อมทั้งพระสงฆ์ แล้วหมอบศีรษะลงแทบพระบาทปรารถนาฐานันดรนั้น ลำดับนั้น พระผู้มีพระภาคผู้มีพระรัศมีซ่านออกจากพระองค์ ดุจลิ่มทองสิงคี ได้ตรัสกะเราด้วยพระสุรเสียงอันเป็นที่ตั้งแห่งความยินดี มีปรกตินำไปซึ่งมลทินคือกิเลสว่า ท่านจงเป็นผู้มีความสุขมีอายุยืนเถิด ปณิธานความปรารถนาของท่านจงสำเร็จเถิด สักการะที่ท่านทำในเรากับพระสงฆ์ ก็จงมีผลไพบูลย์ยิ่งเถิด ในกัปที่แสนแต่กัปนี้ พระศาสดามีพระนามชื่อว่าโคดมซึ่งสมภพในวงศ์พระเจ้าโอกกากราช จักเสด็จอุบัติขึ้นในโลก พราหมณ์นี้ จักได้เป็นธรรมทายาทของพระศาสดาพระองค์นั้นเป็นโอรสอันธรรมเนรมิต เป็นสาวกของพระศาสดามีนามชื่อว่าราธะ พระนายกจักทรงแต่งตั้งท่านว่า เป็นผู้เลิศกว่าภิกษุทั้งหลายผู้มีปฏิภาณ เราได้สดับพุทธพยากรณ์นั้นแล้วก็เป็นผู้เบิกบาน มีจิตประกอบด้วยเมตตาบำรุงพระพิชิตมารในกาลนั้นตลอดชีวิต เพราะเราเป็นผู้ประกอบด้วยปัญญา ด้วยกรรมที่เราได้ทำไว้ดีแล้วนั้น และด้วยการตั้งเจตจำนงไว้ เราละร่างมนุษย์แล้ว ได้ไปสวรรค์ชั้นดาวดึงส์

ได้เสวยราชสมบัติในเทวโลก ๓๐๐ ครั้ง ได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิ ๕๐๐ ครั้ง และเป็นพระเจ้าประเทศราชอันไพบูลย์โดยคณนานับมิได้ เพราะกรรมนั้นนำไปเราจึงเป็นผู้ถึงความสุขในทุกภพ เมื่อถึงภพสุดท้ายเราเกิดในสกุลที่ยากจนขาดเครื่องนุ่งห่มและอาหาร ในพระนครราชคฤห์อันอุดม ได้ถวายภิกษาทัพพีหนึ่งแก่ท่านพระสารีบุตรผู้คงที่ ในเวลาเราแก่เฒ่าเราอาศัยวัดอยู่ ใคร ๆ ไม่ยอมบวชให้เราผู้ชราหมดกำลังเรี่ยวแรง เพราะฉะนั้นครั้งนั้น เราผู้เป็นคนยากเข็ญจึงเป็นผู้ปราศจากผิวพรรณ เศร้าโศก พระมหามุนีผู้ประกอบด้วยพระมหากรุณาทอดพระเนตรเห็นเข้าจึงตรัสถามเราว่าลูก ไฉนจึงเศร้าโศก จงบอกถึงโรคที่เกิดในจิตของเจ้า เราได้กราบทูลว่าข้าแต่พระองค์ผู้มีความเพียรข้าพระองค์ไม่ได้บวชในศาสนาของพระองค์ ซึ่งพระองค์ตรัสดีแล้ว เพราะเหตุนั้น ข้าพระองค์จึงมีความเศร้าโศก ข้าแต่พระนายก ขอพระองค์จงเป็นที่พึ่งของข้าพระองค์ด้วยเถิด ครั้งนั้น พระมหามุนีผู้สูงสุดได้รับสั่งให้เรียกภิกษุมาประชุมพร้อมแล้วตรัสถามว่า ผู้ที่นึกถึงอธิการของพราหมณ์นี้ได้มีอยู่ จงบอกมาเวลานั้น พระสารีบุตรได้กราบทูลว่า ข้าพระองค์นึกถึงอธิการของเขาได้อยู่ พราหมณ์ผู้นี้ได้ถวายภิกษาทัพพีหนึ่งแก่ข้าพระองค์ผู้กำลังเที่ยวบิณฑบาต พระเจ้าข้า พระผู้มีพระภาคตรัสว่า ดีละ ๆ สารีบุตร เธอเป็นคนกตัญญู เธอจงยังพราหมณ์นี้ให้บวช พราหมณ์นี้จักเป็นผู้ควรบูชา ลำดับนั้นเราได้การบรรพชาและอุปสมบทด้วยกรรมวาจา โดยเวลาไม่นานเลย เราก็ได้บรรลุธรรมเป็นที่สิ้นไปแห่งอาสวะเพราะเราเป็นผู้เพลิดเพลิน สดับพระพุทธดำรัสโดยเคารพ ฉะนั้น พระพิชิตมารจึงทรงแต่งตั้งเราว่า เป็นผู้เลิศกว่าทั้งหลายผู้มีปฏิภาณ

เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระราธเถระได้ภาษิตคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ราธเถราปทาน.

โมฆราชเถราปทานที่ ๑๐

ว่าด้วยบุพจริยาของพระโมฆราชเถระ

[๑๓๐] ในกัปนับจากภัทรกัปนี้ไปแสนหนึ่ง พระพิชิตมารพระนามว่าปทุมุตระ ผู้ทรงรู้แจ้งโลกทั้งปวง เป็นนักปราชญ์ มีจักษุ ได้เสด็จอุบัติขึ้นแล้ว พระองค์เป็นผู้ตรัสสอน ทรงแสดงให้สัตว์รู้ชัด ยังสรรพสัตว์ให้ข้ามพ้นวัฏสงสาร ทรงฉลาดในเทศนา เป็นผู้เบิกบาน ทรงช่วยประชุมชนให้ข้ามพ้นไปเสียเป็นอันมาก พระองค์เป็นผู้อนุเคราะห์ ประกอบด้วยพระกรุณา แสวงหาประโยชน์ให้สรรพสัตว์ ยังเดียรถีย์ที่มาเฝ้าให้ดำรงอยู่ในเบญจศีลได้ทุกคน เมื่อเป็นเช่นนี้ พระศาสนาจึงไม่มีความอากูล ว่างสูญจากเดียรถีย์ วิจิตรด้วยพระอรหันต์ผู้คงที่ มีความชำนิชำนาญ พระมหามุนีพระองค์นั้น สูงประมาณ ๕๘ ศอก มีพระฉวีวรรณงามคล้ายทองคำอันล้ำค่า มีพระลักษณะอันประเสริฐ ๓๒ ประการ ครั้งนั้น อายุของสัตว์แสนปี พระชินสีห์พระองค์นั้น เมื่อดำรงพระชนม์อยู่โดยกาลประมาณเท่านั้น ได้ทรงยังประชุมชนเป็นอันมาก ให้ข้ามพ้นวัฏสงสารไปได้ ครั้งนั้น เราเป็นผู้ประกอบในหนทางแห่งการงานของบุคคลอื่น ในสกุลหนึ่ง ในพระนครหงสวดี ทรัพย์สินอะไร ๆ ของเราไม่มี เราอาศัยอยู่ที่พื้นซึ่งเขาทำไว้ที่หอฉัน เราได้ก่อไฟที่พื้นหอฉันนั้น พื้นศิลาจึงดำไปเพราะไฟลน ครั้งนั้น พระโลกนาถผู้ประกาศสัจจะ ๔ ได้ตรัสสรรเสริญพระสาวกผู้ทรงจีวรเศร้าหมองในที่ประชุมชน เราชอบใจในคุณของท่าน จึงได้ปฏิบัติพระตถาคตปรารถนาฐานันดรอันสูงสุด คือ ความเป็นผู้เลิศกว่าภิกษุผู้ทรงจีวรเศร้าหมอง ครั้งนั้น พระผู้มีพระภาคพระนามว่าปทุมุตระ ได้ตรัสกะพระสาวกทั้งหลายว่า จงดูบุรุษนี้ผู้มีผ้าห่มน่าเกลียด ผอมเกร็ง มีหน้าผ่องใสเพราะปีติประกอบด้วยทรัพย์ คือ ศรัทธา มีกายและใจสูง เพราะปีติ ร่าเริง ไม่หวั่นไหว หนาแน่นไปด้วยธรรมที่เป็นสาระ บุรุษนี้ชอบใจในคุณของภิกษุผู้ทรงจีวรเศร้าหมอง ปรารถนาฐานันดรนั้นอย่างจริงใจ เราได้ฟังพุทธพยากรณ์นั้นแล้ว ก็เบิกบาน ถวายบังคมพระพิชิตมารด้วยเศียรเกล้า ทำแต่กรรมที่ดีงามในศาสนาของพระชินเจ้าตราบเท่าสิ้นชีวิต เพราะกรรมที่ทำไว้ดีนั้น และเพราะการตั้งเจตจำนงไว้ เราละร่างมนุษย์แล้วได้ไปสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ เพราะกรรมคือการเอาไฟลนพื้นที่หอฉัน เราจึงถูกเวทนาเบียดเบียน ไหม้แล้วในนรกพันปี ด้วยเศษกรรมที่ยังเหลือนั้น เราเป็นมนุษย์เกิดในสกุล จึงเป็นผู้มีรอยเป็นเครื่องหมายถึง ๕๐๐ ชาติโดยลำดับ เพราะอำนาจกรรมนั้น

เราจึงเป็นผู้เพียบพร้อมด้วยโรคเรื้อน เสวยมหันตทุกข์ถึง ๕๐๐ ชาติเหมือนกัน ในภัทรกัปนี้ เรามีจิตเลื่อมใสเลี้ยงดูพระอุปริฏฐะผู้มียศให้อิ่มหนำด้วยบิณฑบาต เพราะเศษกรรมที่ยังเหลือนั้น และเพราะการตั้งเจตจำนงไว้ เราละร่างมนุษย์แล้ว ได้ไปสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ เมื่อถึงภพสุดท้าย ได้บังเกิดในสกุลกษัตริย์ เมื่อพระชนกล่วงไปแล้ว ก็ได้เป็นพระมหาราชา เราถูกโรคเรื้อนครอบงำ กลางคืนไม่ได้รับความสุขเพราะสุขที่เกิดจากความเป็นพระเจ้าแผ่นดินหาประโยชน์มิได้ ฉะนั้น เราจึงชื่อว่า โมฆราช เราเห็นโทษของร่างกาย จึงได้บวชเป็นบรรพชิต มอบตัวเป็นศิษย์ของพราหมณ์พาวรีผู้ประเสริฐ เราเข้าไปเฝ้าพระผู้นำนรชนพร้อมด้วยบริวารเป็นอันมาก ได้ทูลถามปัญหาอันละเอียดลึกซึ้งว่า โลกนี้ โลกหน้า พรหมโลก กับทั้งเทวโลก ข้าพระองค์ไม่ทราบความเห็นของพระองค์ ผู้ทรงพระนามว่าโคดม ผู้มียศ เมื่อเป็นเช่นนี้ จึงได้มีปัญหามาถึงพระองค์ ผู้ทรงเห็นล่วงสามัญชน ข้าพระองค์จะพิจารณาเห็นโลกอย่างไร มัจจุราชจึงจะไม่เห็น พระพุทธเจ้าผู้ทรงรักษาโรคทุกอย่างให้หายได้ ได้ตรัสกะเราว่า ดูกรโมฆราช ท่านจงเป็นผู้มีสติทุกเมื่อ พิจารณาเห็นโลกโดยความเป็นของว่างเปล่า ถอนความเห็นว่าตัวตนเสีย บุคคลพึงข้ามพ้นมัจจุราชไปได้ด้วยอุบายเช่นนี้ ท่านพิจารณาเห็นโลกอย่างนี้ มัจจุราชจึงจะไม่เห็น เราเป็นผู้ไม่มีผมและหนวด นุ่งห่มผ้ากาสาวพัสตร์ เป็นภิกษุพร้อมกับเวลาจบพระคาถา เราเป็นผู้ถูกโรคเบียดเบียน ถูกเขาว่ากล่าวว่า วิหารอย่าเสียหายเสียเลย จึงไม่ได้อยู่ในวิหารของสงฆ์ เรานำเอาผ้ามาจากกองหยากเยื่อ ป่าช้า และหนทาง แล้วทำผ้าสังฆาฏิด้วยผ้าเหล่านี้ ทรงจีวรที่เศร้าหมอง พระผู้นำชั้นพิเศษผู้เป็นนายแพทย์ใหญ่ ทรงพอพระทัยในคุณข้อนั้นของเรา จึงทรงตั้งเราไว้ในตำแหน่งภิกษุผู้เลิศกว่าภิกษุทั้งหลายฝ่ายที่ทรงจีวรเศร้าหมอง เราสิ้นบุญและบาป หายโรคทุกอย่าง ไม่มีอาสวะ ดับสนิท เหมือนเปลวไฟที่หมดเชื้อ

เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระโมฆราชเถระได้ภาษิตคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ โมฆราชเถราปทาน.

รวมอปทานที่มีในวรรคนี้ คือ ๑. มหากัจจายนเถราปทาน ๒. วักกลิเถราปทาน ๓. มหากัปปินเถราปทาน ๔. ทัพพมัลลปุตตเถราปทาน ๕. กุมารกัสสปเถราปทาน ๖. พาหิยเถราปทาน ๗. มหาโกฏฐิตเถราปทาน ๘. อุรุเวลกัสสปเถราปทาน ๙. ราธเถราปทาน ๑๐. โมฆราชเถราปทาน ในวรรคนี้ บัณฑิตประมวลคาถาได้ ๓๖๒

คาถา.

จบ กัจจายนวรรคที่ ๕๔.

ภัททิยวรรคที่ ๕๕

ลกุณฏกภัททิยเถราปทานที่ ๑

ว่าด้วยบุพจริยาของพระลกุณฏกภัททิยเถระ

[๑๓๑] ในกัปที่แสนแต่ภัทรกัปนี้ พระพิชิตมารพระนามว่าปทุมุตระ ทรงรู้จบธรรมทั้งปวง เป็นพระผู้นำได้เสด็จอุบัติขึ้นในโลก ครั้งนั้น เราเป็นบุตรเศรษฐีมีทรัพย์มาก ในพระนครหงสวดี เที่ยวเดินพักผ่อนอยู่ ได้ไปถึงสังฆาราม คราวนั้น พระผู้นำผู้ส่องโลกให้โชติช่วงพระองค์นั้น ทรงแสดงพระธรรมเทศนา ได้ตรัสสรรเสริญพระสาวกผู้ประเสริฐกว่าภิกษุทั้งหลายที่มีเสียงไพเราะ เราได้สดับพระธรรมเทศนานั้นแล้วก็ชอบใจ จึงได้ทำสักการะแก่พระองค์ผู้แสวงหาคุณอันใหญ่ ถวายบังคมพระบาททั้งสองของพระศาสดาแล้ว ปรารถนาฐานันดรนั้น ครั้งนั้น พระพุทธเจ้าซึ่งเป็นผู้นำชั้นพิเศษ ได้ตรัสพยากรณ์ในท่ามกลางพระสงฆ์ว่า ในอนาคตกาล ท่านจักได้ฐานันดรนี้สมดังมโนรถความปรารถนา ในกัปที่แสนแต่กัปนี้ พระศาสดามีพระนามชื่อว่าโคดม ซึ่งสมภพในวงศ์พระเจ้าโอกกากราช จักเสด็จอุบัติขึ้นในโลก เศรษฐีบุตรผู้นี้ จักได้เป็นธรรมทายาทของพระศาสดาพระองค์นั้น เป็นโอรสอันธรรมเนรมิต เป็นสาวกของพระศาสดา มีนามชื่อว่าภัททิยะ เพราะกรรมที่ทำไว้ดีนั้น และเพราะการตั้งเจตจำนงไว้ เราละร่างมนุษย์แล้ว ได้ไปสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ในกัปที่ ๙๒ แต่ภัทรกัปนี้ พระพิชิตมารพระนามว่าผุสสะเป็นผู้นำ ยากที่จะหาผู้เสมอ ยากที่จะข่มขี่ได้ สูงสุดกว่าโลกทั้งปวงได้เสด็จอุบัติขึ้นแล้ว และพระพุทธองค์ทรงสมบูรณ์ด้วยจรณะ เป็นผู้ประเสริฐเที่ยงตรง ทรงมีความเพียรเผากิเลส ทรงแสวงหาประโยชน์เกื้อกูลแก่สรรพสัตว์ ทรงเปลื้องสัตว์เป็นอันมากจากกิเลสเครื่องจองจำ เราเกิดเป็นนกดุเหว่าขาวในพระอารามอันน่าเพลิดเพลินเจริญใจ ของพระผุสสสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์นั้น เราอยู่ที่ต้นมะม่วงใกล้พระคันธกุฎี ครั้งนั้น เราเห็นพระพิชิตมารผู้สูงสุด เป็นพระทักขิไณยบุคคล เสด็จพระราชดำเนินไปบิณฑบาต จึงทำจิตให้เลื่อมใส แล้วร้องด้วยเสียงอันไพเราะ ครั้งนั้น เราบินไปสวนหลวงคาบผลมะม่วงที่สุกดีมีเปลือกเหมือนทองคำมาแล้วน้อมเข้าไปถวายแด่พระสัมพุทธเจ้า เวลานั้น พระพิชิตมารผู้ประกอบด้วยพระกรุณา ทรงทราบวาระจิตของเรา จึงทรงรับบาตรจากมือของภิกษุผู้อุปัฏฐาก เรามีจิตร่าเริงถวายผลมะม่วง

แด่พระมหามุนี เราใส่บาตรแล้วก็ประนมปีกร้องด้วยเสียงอันไพเราะ น่ายินดี เสนาะน่าฟัง เพื่อบูชาพระพุทธเจ้า แล้วไปนอนหลับ ครั้งนั้น นกเหยี่ยวผู้มีใจชั่วช้า ได้โฉบเอาเรา ผู้มีจิตเบิกบาน มีอัธยาศัยไปสู่ความรักต่อพระพุทธเจ้าไปฆ่าเสีย เราจุติจากอัตภาพนั้นไปเสวยมหันตสุขในสวรรค์ชั้นดุสิต แล้วมาสู่กำเนิดมนุษย์เพราะกรรมนั้นพาไป ในภัทรกัปนี้ พระพุทธเจ้าผู้มีพระนามตามพระโคตรว่ากัสสปะ เป็นเผ่าพันธุ์พรหมมีพระยศใหญ่ ประเสริฐกว่านักปราชญ์ ได้เสด็จอุบัติขึ้น แล้วพระองค์ทรงยังพระศาสนาให้โชติช่วงครอบงำเดียรถีย์ผู้หลอกลวงทรงแนะนำเวไนยสัตว์พระองค์พร้อมทั้งพระสาวกปรินิพพานแล้ว เมื่อพระพุทธองค์ผู้เลิศในโลกปรินิพพานแล้ว ประชุมชนเป็นอันมากที่เลื่อมใส จักทำพระสถูปของพระศาสดา เพื่อต้องการจะบูชาพระพุทธเจ้า เขาปรึกษากันอย่างนี้ว่า จักช่วยกันทำพระสถูปของพระศาสดาผู้แสวงหาพระคุณอันใหญ่ ให้สูงเจ็ดโยชน์ ประดับด้วยแก้ว ๗ ประการ ครั้งนั้น เราเป็นจอมทัพของพระเจ้าแผ่นดินแคว้นกาสีพระนามว่ากิกี ได้พูดลดประมาณที่พระเจดีย์ของพระพุทธเจ้า ผู้ไม่มีประมาณเสีย ครั้งนั้น ชนเหล่านั้นได้ช่วยกันทำเจดีย์ของศาสดา ผู้มีพระปัญญากว่านรชน สูงโยชน์เดียว ประดับด้วยรัตนะนานาชนิด ตามถ้อยคำของเรา เพราะกรรมที่ทำไว้ดีนั้น และเพราะการตั้งเจตจำนงไว้ เราละร่างมนุษย์แล้ว ได้ไปสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ ก็ในภพสุดท้ายในบัดนี้ เราเกิดในสกุลเศรษฐีอันมั่งคั่งสมบูรณ์ มีทรัพย์มากมาย ในพระนครสาวัตถีอันประเสริฐ เราได้เห็นพระสุคตเจ้าในเวลาเสด็จเข้าพระนครก็อัศจรรย์ใจ จึงบรรพชา ไม่นานก็ได้บรรลุอรหัต เพราะกรรมคือการลดประมาณของพระเจดีย์ เราได้ทำไว้ เราจึงมีร่างกายต่ำเตี้ย ควรจะเป็นร่างกายกลม เราบูชาพระพุทธเจ้าสูงสุดด้วยเสียงอันไพเราะ จึงได้ถึงความเป็นผู้เลิศกว่าภิกษุทั้งหลายที่มีเสียงไพเราะ เพราะการถวายผลไม้แด่พระพุทธเจ้า และเพราะการอนุสรณ์ถึงพระพุทธคุณ เราจึงสมบูรณ์ด้วยสามัญผล ไม่มีอาสวะอยู่

เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระลกุณฏกภัททิยเถระได้ภาษิตคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ลกุณฏกภัททิยเถราปทาน.

กังขาเรวตเถราปทานที่ ๒

ว่าด้วยบุพจริยาของพระกังขาเรวตเถระ

[๑๓๒] ในกัปที่แสนแต่ภัทรกัปนี้ พระพิชิตมารพระนามว่าปทุมุตระ ผู้มีพระจักษุในธรรมทั้งปวงเป็นพระผู้นำ มีพระหนุเหมือนราชสีห์ พระดำรัสเหมือนพรหม พระสุรเสียงคล้ายหงส์และกลองใหญ่ เสด็จดำเนินดุจช้าง มีพระรัศมีประหนึ่งรัศมีของจันทเทพบุตรเป็นต้น มีพระปรีชาใหญ่ มีความเพียรมาก มีความเพ่งพินิจมาก มีคติใหญ่ ประกอบด้วยพระมหากรุณาเป็นที่พึ่งสัตว์ กำจัดความมืดใหญ่ ได้เสด็จอุบัติขึ้นแล้วคราวหนึ่ง พระสัมพุทธเจ้าผู้เลิศกว่าไตรโลก เป็นมุนี ทรงรู้จักวารจิตของสัตว์ พระองค์นั้น ทรงแนะนำเวไนยสัตว์เป็นอันมาก ทรงแสดงพระธรรมเทศนาอยู่ พระพิชิตมารตรัสสรรเสริญภิกษุผู้มีปกติเพ่งพินิจ ยินดีในฌาน มีความเพียรสงบระงับ ไม่ขุ่นมัวในท่ามกลางบริษัท ทรงทำให้ประชาชนยินดี ครั้งนั้น เราเป็นพราหมณ์เรียนจบไตรเพท อยู่ในพระนครหงสวดี ได้สดับพระธรรมเทศนาก็ชอบใจ จึงปรารถนาฐานันดรนั้น ครั้งนั้น พระพิชิตมารผู้เป็นพระผู้นำชั้นพิเศษ ได้ตรัสพยากรณ์ในท่ามกลางสงฆ์ว่าจงดีใจเถิดพราหมณ์ ท่านจักได้ฐานันดรนี้สมดังมโนรถความปรารถนาในกัปที่แสนแต่กัปนี้ พระศาสดามีพระนามชื่อว่าโคดมซึ่งสมภพในวงศ์พระเจ้าโอกกากราช จักเสด็จอุบัติขึ้นในโลก ท่านจักได้เป็นธรรมทายาทของพระศาสดาพระองค์นั้น เป็นโอรสอันธรรมเนรมิตเป็นสาวกของพระศาสดา มีนามชื่อว่าเรวตะ เพราะกรรมที่ทำไว้ดีและเพราะการตั้งเจตจำนงไว้ เราละร่างมนุษย์แล้ว ได้ไปยังสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ ในภพสุดท้ายในบัดนี้ เราเกิดในสกุลกษัตริย์อันมั่งคั่งสมบูรณ์ มีทรัพย์มากมาย ในโกลิยนคร ในคราวที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงพระธรรมเทศนาในพระนครกบิลพัสดุ์ เราเลื่อมใสในพระสุคตเจ้า จึงออกบวชเป็นบรรพชิต ความสงสัยของเราในสิ่งที่เป็นกัปปิยะและอกัปปิยะนั้น ๆ มีมากมาย พระพุทธเจ้าได้ทรงแสดงธรรมอันอุดม แนะนำข้อสงสัยทั้งปวงนั้น ต่อแต่นั้นเราก็ข้ามพ้นสงสารได้ เป็นผู้ยินดีด้วยความสุขในฌานอยู่ ในครั้งนั้น พระพุทธเจ้าทอดพระเนตรเห็นเรา จึงได้ตรัสพระพุทธภาษิตว่า ความสงสัยในโลกนี้หรือโลกอื่น ในความรู้ของตนหรือในความรู้ของผู้อื่นอย่างใดอย่างหนึ่งนั้น อันบุคคลผู้มีปกติเพ่งพินิจ มีความเพียรเผากิเลส ประพฤติพรหมจรรย์ ย่อมละได้ทั้งสิ้น กรรมที่ทำไว้ในกัปที่แสน ได้แสดงผลแก่เราแล้วในอัตภาพนี้ เราพ้นกิเลสแล้ว

เหมือนลูกศรพ้นจากแล่ง ได้เผากิเลสของเราเสียแล้ว ลำดับนั้น พระมุนีผู้มีปรีชาใหญ่ เสด็จถึงที่สุดของโลก ทรงเห็นว่าเรายินดีในฌาน จึงทรงแต่งตั้งว่าเป็นเลิศกว่าภิกษุทั้งหลายฝ่ายที่ได้ฌาน

เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระกังขาเรวตเถระได้ภาษิตคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ กังขาเรวตเถราปทาน.

สีวลีเถราปทานที่ ๓

ว่าด้วยบุพจริยาของพระสีวลีเถระ

[๑๓๗] ในกัปที่แสนแต่กัปนี้ พระพิชิตมารพระนามว่าปทุมุตระ ผู้มีจักษุในธรรมทั้งปวง เป็นผู้นำ ได้เสด็จอุบัติขึ้นแล้ว ศีลของพระองค์ใคร ๆ ก็คำนวณไม่ได้ สมาธิของพระองค์เปรียบด้วยแก้ววิเชียร ฌานอันประเสริฐของพระองค์ ใคร ๆ ก็นับไม่ได้ และวิมุติของพระองค์หาอะไรเปรียบมิได้ พระนายกเจ้าทรงแสดงธรรมในสมาคมมนุษย์ เทวดา นาคและพรหม ซึ่งเกลื่อนกล่นไปด้วยสมณะและพราหมณ์ พระพุทธ-องค์ผู้แกล้วกล้าในบริษัท ทรงตั้งสาวกของพระองค์ผู้มีลาภมาก มีบุญ ทรงซึ่งฤทธิ์อันรุ่งเรืองไว้ในตำแหน่งเอตทัคคะ ครั้งนั้น เราเป็นกษัตริย์ในพระนครหงสวดี ได้ยินพระพิชิตมารตรัสถึงคุณเป็นอันมากของพระสาวก ดังนั้น จึงได้นิมนต์พระชินสีห์พร้อมทั้งพระสาวก ให้เสวยและฉันถึง ๗ วัน ครั้นถวายมหาทานแล้วก็ได้ปรารถนาฐานันดรนั้น พระธีรเจ้าผู้ประเสริฐกว่าบุรุษ ทอดพระเนตรเห็นเราหมอบอยู่แทบพระบาทในคราวนั้น จึงได้ตรัสพระดำรัสด้วยพระสุรเสียงอันดัง ลำดับนั้น มหาชน ทวยเทพ คนธรรพ์ พรหมผู้มีฤทธิ์มากและสมณพราหมณ์ ผู้ใคร่จะฟังพระพุทธพจน์ต่างประณตน้อมถวายนมัสการทูลว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เป็นบุรุษผู้เป็นอาชาไนย ข้าพระองค์ทั้งหลายขอนอบน้อมแด่พระองค์ ข้าแต่พระองค์ผู้เป็นอุดมบุรุษ ข้าพระองค์ทั้งหลายขอนอบน้อมแด่พระองค์ พระมหากษัตริย์ได้ถวายทานกว่า ๗ วัน ข้าพระองค์ทั้งหลายประสงค์จะฟังผลของมหาทานนั้น ข้าแต่พระ

มหามุนี ขอได้ทรงโปรดพยากรณ์เถิด ลำดับนั้นพระผู้มีพระภาคได้ตรัสว่า ท่านทั้งหลายจงคอยสดับภาษิตของเรา ทักษิณาที่ตั้งไว้ในพระพุทธเจ้าผู้มีคุณหาประมาณมิได้พร้อมทั้งพระสงฆ์ ใครเล่าจะเป็นผู้ถือเอามากล่าว เพราะทักษิณานั้นมีผลหาประมาณมิได้ อีกประการหนึ่ง กษัตริย์ผู้มีโภคะมากนี้ ทรงปรารถนาฐานันดรอันอุดม ว่า ถึงเราก็พึงเป็นผู้ได้ลาภมาก เหมือนภิกษุชื่อสุทัสสนะฉะนั้นเถิด มหาบพิตร จักได้ฐานันดรนี้ในอนาคต ในกัปที่แสนแต่กัปนี้ไป พระศาสดามีพระนามว่าโคดม ซึ่งสมภพในวงศ์ของพระโอกกากราช จักทรงอุบัติขึ้นในโลก กษัตริย์องค์นี้จักได้เป็นธรรมทายาทของพระศาสดาพระองค์นั้น จักเป็นโอรสอันธรรมเนรมิต จักเป็นสาวกของพระศาสดา มีนามชื่อว่าสีวลี เพราะกรรมที่ทำไว้ดีแล้ว และเพราะการตั้งเจตจำนงไว้ เราละร่างมนุษย์แล้ว ได้ไปสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ในกัปที่ ๕๑ แต่ภัทรกัปนี้ พระโลกนายกพระนามว่าวิปัสสีผู้มีพระเนตรงดงาม ทรงเห็นแจ้งธรรมทั้งปวง ได้เสด็จอุบัติขึ้นแล้วครั้งนั้น เราเป็นคนโปรดปรานของสกุลหนึ่งในพระนครพันธุมวดี และเป็นคนที่หมั่นขยันขวนขวายในกิจการงาน ครั้งนั้น พระราชาพระองค์หนึ่งตรัสสั่งให้นายช่างสร้างพระอาราม ซึ่งปรากฏว่าใหญ่โต ถวายสมเด็จพระวิปัสสีผู้แสวงหาประโยชน์ใหญ่ เมื่อการสร้างพระอารามสำเร็จแล้ว ชนทั้งหลายได้ถวายมหาทานซึ่งเข้าใจว่าของเคี้ยว ชนทั้งหลายค้นคว้าหานมส้มและน้ำผึ้งไม่ได้ เวลานั้น เราถือนมส้มใหม่และน้ำผึ้งไปเรือนของนายงาน ชนทั้งหลายที่แสวงหานมส้มใหม่และน้ำผึ้งพบเราเข้า ทั้งสองสิ่งเขาได้ให้ราคาตั้งพันกหาปณะ ก็ยังไม่ได้ไป ครั้งนั้น เราคิดว่าของสองสิ่งนี้เราไม่มีกะใจที่จะขายมัน ชนเหล่านี้ทั้งหมดสักการะพระตถาคต ฉันใด แม้เราก็จะทำสักการะในพระผู้นำโลกกับพระสงฆ์ ฉันนั้นเหมือนกัน ครั้งนั้นเราได้นำเอาไปแล้ว ขยำนมส้มกับน้ำผึ้งเข้าด้วยกันแล้วถวายแด่พระโลกนาถพร้อมทั้งพระสงฆ์ เพราะกรรมที่ทำไว้ดีแล้ว และเพราะการตั้งเจตจำนงไว้ เราละร่างมนุษย์แล้ว ได้ไปสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ ต่อมา เราได้เป็นพระเจ้าแผ่นดินผู้มียศใหญ่ในพระนครพาราณสี ในครั้งนั้น เราเคืองศัตรูจึงสั่งให้ทหารทำการล้อมประตูเมืองของศัตรูไว้ ประตูที่ถูกล้อมของพระราชาผู้มีเดชรักษาไว้ได้เพียงวันเดียว เพราะผลของกรรมนั้น เราจึงต้องตกนรกอันร้ายกาจที่สุด และในภพสุดท้ายในบัดนี้ เราเกิดในโกลิยบุรี พระชนนีของเราพระนามว่าสุปปวาสา พระชนกของเราพระนามว่ามหาลิลิจฉวี เราเกิดในราชวงศ์ก็เพราะบุญกรรม เพราะการล้อมประตูเมืองให้ผล เราจึงต้องประสบทุกข์อยู่ในพระครรภ์ของพระมารดาถึง ๗ ปี เราต้องหลงทวารอยู่อีก ๗ วัน เพียบพร้อมไปด้วยมหันตทุกข์ พระมารดาของเราต้องประสบทุกข์ด้วยเช่นนี้ ก็เพราะฉันทะในการล้อมประตูเมือง เราอันพระพุทธเจ้า

ทรงอนุเคราะห์ จึงออกจากพระครรภ์พระมารดาโดยสวัสดี เราได้ออกบวชเป็นบรรพชิต ในวันที่เราคลอดออกมานั่นเอง ท่านพระสารีบุตรเถระเป็นอุปัชฌาย์ของเรา พระโมคคัลลานเถระผู้ทรงมหิทธิฤทธิ์ มีปรีชามาก เมื่อปลงผมให้ ได้อนุศาสน์พร่ำสอนเรา เราได้บรรลุอรหัตเมื่อกำลังปลงผมอยู่ ทวยเทพ นาค และมนุษย์ต่างก็น้อมนำปัจจัยเข้ามาถวายเรา เพราะเศษของกรรมที่เราเป็นผู้เบิกบาน บูชาพระผู้นำชั้นพิเศษ พระนามว่าปทุมุตระและพระนามว่าวิปัสสี ด้วยปัจจัยทั้งหลายโดยพิเศษ เราจึงได้ลาภอันอุดมไพบูลย์ทุกแห่งหน คือ ในป่า ในบ้าน ในน้ำ บนบก ในคราวที่พระผู้มีภาคผู้นำโลกชั้นเลิศพร้อมด้วยภิกษุสามหมื่นรูป เสด็จไปเยี่ยมท่านพระเรวตะ พระพุทธเจ้าผู้มีพระปรีชาใหญ่ มีความเพียรมาก เป็นนายกของโลก พร้อมด้วยพระสงฆ์ เป็นผู้อันเราบำรุงด้วยปัจจัยที่เทวดานำเข้ามาถวายเรา ได้เสด็จไปเยี่ยมท่านเรวตะแล้ว ภายหลังเสด็จกลับมายังพระเชตวันมหาวิหารแล้ว จึงทรงแต่งตั้งเราไว้ในตำแหน่งเอตทัคคะ พระศาสดาผู้ทรงประพฤติประโยชน์แก่สัตว์ทั้งปวง ได้ตรัสสรรเสริญเราในท่ามกลางบริษัทว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย ในบรรดาสาวกของเรา ภิกษุสีวลีเลิศกว่าภิกษุทั้งหลายฝ่ายที่มีลาภมาก

เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระสีวลีเถระได้ภาษิตคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ สีวลีเถราปทาน.

วังคีสเถราปทานที่ ๔

ว่าด้วยบุพจริยาของพระวังคีสเถระ

[๑๓๔] ในกัปที่แสนแต่ภัทรกัปนี้ พระพิชิตมารพระนามว่าปทุมุตระ ผู้มีจักษุในธรรมทั้งปวง ทรงเป็นผู้นำ ได้เสด็จอุบัติขึ้นแล้ว พระศาสนาของ พระองค์ วิจิตรไปด้วยพระอรหันต์ทั้งหลายเหมือนคลื่นสาคร และเหมือนดาวบนท้องฟ้า พระพิชิตมารผู้สูงสุด อันมนุษย์พร้อมทั้งทวยเทพอสูรและนาคห้อมล้อมในท่ามกลางหมู่ชนซึ่งเกลื่อนกล่นไปด้วยสมณะและพราหมณ์ พระพิชิตมารผู้ถึงที่สุดโลก ทรงทำโลกทั้ง

หลายให้ยินดีด้วยพระรัศมี พระองค์ยังดอกปทุม คือ เวไนยสัตว์ให้บานด้วยพระดำรัส ทรงสมบูรณ์ด้วยเวสารัชชธรรม ๔ เป็นอุดมบุรุษ ละความกลัวและความยินดีได้เด็ดขาด ทรงถึงธรรมอันเกษม องอาจกล้าหาญ พระผู้เลิศโลกทรงปฏิญาณซึ่งฐานะของผู้เป็นโจกอันประเสริฐและพุทธภูมิทั้งสิ้น ไม่มีใครจะทักท้วงได้ในฐานะไหน ๆ เมื่อพระพุทธเจ้าผู้คงที่พระองค์นั้นบันลือสีหนาทอันน่าสะพึงกลัวอยู่ ย่อมไม่มีเทวดา มนุษย์ หรือพรหมบันลือตอบได้ พระพุทธเจ้าผู้แกล้วกล้าในบริษัท ทรงแสดงธรรมอันประเสริฐ ช่วยมนุษย์พร้อมทั้งเทวดาให้ข้ามวัฏสงสาร ทรงประกาศธรรมจักร พระผู้มีพระภาคตรัสสรรเสริญคุณเป็นอันมาก ของพระสาวกผู้ได้รับสมมุติดีว่า เลิศกว่าภิกษุที่มีปฏิภาณทั้งหลาย แล้วทรงตั้งท่านไว้ในตำแหน่งเอตทัคคะ ครั้งนั้น เราเป็นพราหมณ์ชาวเมืองหงสวดี เป็นผู้ได้รับสมมุติว่าเป็นคนดี รู้แจ้งพระเวททุกคัมภีร์ มีนามว่าวังคีสะ เป็นที่ไหลออกแห่งนักปราชญ์ เราเข้าไปเฝ้าพระมหาวีรเจ้าพระองค์นั้น สดับพระธรรมเทศนานั้นแล้วได้ปีติอันประเสริฐ เป็นผู้ยินดีในคุณของพระสาวก จึงได้นิมนต์พระสุคตผู้ทำโลกให้เพลิดเพลินพร้อมด้วยพระสงฆ์ให้เสวยและฉัน ๗ วันแล้ว นิมนต์ให้ครองผ้า ในครั้งนั้นเราได้หมอบลงแทบพระบาททั้งสองด้วยเศียรกล้าได้โอกาส จึงยืนประนมอัญชลีอยู่ ณ ที่ควรส่วนข้างหนึ่ง เป็นผู้ร่าเริง กล่าวสดุดีพระชินสีห์ผู้สูงสุดว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เป็นที่ไหลออกแห่งนักปราชญ์ ข้าพระองค์ขอนอบน้อมแด่พระองค์ ข้าแต่พระองค์ผู้เป็นฤาษีสูงสุด ข้าพระองค์ขอนอบน้อมแด่พระองค์ ข้าแต่พระองค์ผู้เลิศกว่าโลกทั้งปวง ข้าพระองค์ขอนอบน้อมแด่พระองค์ ข้าแต่พระองค์ผู้ทรงทำความไม่มีภัย ข้าพระองค์ของนอบน้อมแด่พระองค์ ข้าแต่พระองค์ผู้ทรงย่ำยีมาร ข้าพระองค์ขอนอบน้อมแด่พระองค์ ข้าแต่พระองค์ผู้ทรงทำทิฏฐิให้ไหลออก ข้าพระองค์ขอนอบน้อมแด่พระองค์ ข้าแต่พระองค์ผู้ทรงประทานด้วยสันติสุข ข้าพระองค์ขอนอบน้อมแด่พระองค์ ข้าแต่พระองค์ผู้ทรงทำให้เป็นที่นับถือ ข้าพระองค์ขอนอบน้อมแด่พระองค์ พระองค์เป็นที่พึ่งของชนทั้งหลายผู้ไม่มีที่พึ่ง ทรงประทานความไม่มีภัยแก่คนทั้งหลายที่กลัว เป็นที่คุ้นเคยของคนทั้งหลายที่มีภูมิธรรมสงบระงับ เป็นที่พึ่งที่ระลึกของคนทั้งหลายผู้แสวงหาที่พึ่งที่ระลึก เราได้ชมเชยพระสัมพุทธเจ้าด้วยคำกล่าวสดุดีมีอาทิอย่างนี้ แล้วได้กล่าวสรรเสริญพระคุณอันใหญ่ จึงได้บรรลุคติของภิกษุผู้กล้ากว่านักพูด ครั้งนั้น พระผู้มีพระภาคผู้มีพระปฏิภาณไม่มีที่สิ้นสุดได้ตรัสว่า ผู้ใดเป็นผู้เลื่อมใสนิมนต์พระพุทธเจ้าพร้อมด้วยสาวก ให้ฉันสิ้น ๗ วัน ด้วยมือทั้งสองของตน และได้กล่าวสดุดีคุณของเรา ปรารถนาตำแหน่งแห่งภิกษุผู้กล้ากว่านักพูดในอนาคตกาล ผู้นั้นจักได้ตำแหน่งนี้สมดังมโนรถปรารถนา เขาจักได้

เสวยทิพยสมบัติมีประมาณไม่น้อย ในกัปที่แสนแต่กัปนี้ไป พระศาสดามีนามว่าโคดม ซึ่งสมภพในวงศ์พระเจ้าโอกกากราช จักเสด็จอุบัติขึ้น พราหมณ์นี้จักได้เป็นธรรมทายาทของพระศาสดาพระองค์นั้นจักเป็นโอรสอันธรรมเนรมิต จักเป็นสาวกของพระศาสดามีนามชื่อว่าวังคีสะ เราได้สดับพระพุทธพยากรณ์นั้นแล้ว เป็นผู้มีความเบิกบานมีจิตประกอบด้วยเมตตา บำรุงพระพิชิตมารด้วยปัจจัยทั้งหลายในกาลครั้งนั้น จนตราบเท่าสิ้นชีวิต เพราะกรรมที่ทำไว้ดีนั้น และเพราะการตั้งเจตจำนงไว้ เราละร่างมนุษย์แล้วได้ไปสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ ในภพสุดท้ายในบัดนี้ เราเกิดในสกุลปริพาชก เมื่อเราเกิดในครั้งหลัง มีอายุได้ ๗ ปีแต่กำเนิด เราเป็นผู้รู้เวททุกคัมภีร์ แกล้วกล้าในวาทศาสตร์ มีเสียงไพเราะ มีถ้อยคำวิจิตร ย่ำยีวาทะของผู้อื่นได้ เพราะเราเกิดที่วังคชนบท และเราเป็นใหญ่ในถ้อยคำ เราจึงชื่อว่าวังคีสะ เพราะฉะนั้น ถึงแม้ชื่อของเราจะเป็นเลิศ ก็เป็นชื่อสมมุติตามโลก ในเวลาที่เรารู้เดียงสาตั้งอยู่ในปฐมวัย เราได้พบท่านพระสารีบุตรเถระในพระนครราชคฤห์อันรื่นรมย์.

จบ ภาณวารที่ ๒๕.

ท่านถือบาตร สำรวมดี ตาไม่ลอกแลก พูดแต่พอประมาณ แลดูเพียงชั่วแอกเที่ยวบิณฑบาตอยู่ ครั้นเราเห็นท่านแล้วก็เป็นผู้อัศจรรย์ใจ ได้กล่าวบทคาถาอันวิจิตร เป็นหมวดหมู่เหมือนดอกกรรณิการ์ เหมาะสม ท่านบอกแก่เราว่า พระสัมพุทธเจ้าผู้นำโลก เป็นศาสดาของท่าน ครั้งนั้นท่านพระสารีบุตรเถระผู้ฉลาดเป็นนักปราชญ์นั้น ได้พูดแก่เราเป็นอย่างดียิ่ง เราอันพระเถระผู้คงที่ให้ยินดีด้วยปฏิภาณอันวิจิตร เพราะถ้อยคำที่ปฏิสังยุตด้วยวิราคธรรม เห็นได้ยาก สูงสุด จึงซบศีรษะลงแทบเท้าของท่านแล้วก็กล่าวว่า ขอได้โปรดให้กระผมบรรพชาเถิด ลำดับนั้น ท่านพระสารีบุตรผู้มีปัญญามาก ได้นำเราไปเฝ้าพระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐสุด เราซบเศียรลงแทบพระบาท นั่งลงในที่ใกล้พระศาสดา พระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐกว่านักปราชญ์ทั้งหลายได้ตรัสถามเราว่า ดูกรวังคีสะ ท่านรู้ศีรษะของคนที่ตายไปแล้วว่า จะไปสู่สุคติหรือทุคติด้วยวิชาพิเศษของท่านจริงหรือ ถ้าท่านสามารถก็ขอให้ท่าน บอกมาเถิด เมื่อเราทูลรับรองแล้ว พระองค์ก็ทรงแสดงศีรษะสามศีรษะเราได้กราบทูลว่า เป็นศีรษะของคนที่เกิดในนรกและเทวดา ครั้งนั้น พระผู้มีพระภาคผู้นำของโลกได้แสดงศีรษะของพระขีณาสพ ลำดับนั้น เราหมดมานะ จึงได้ทูลอ้อนวอนขอบรรพชา ครั้นบรรพชาแล้ว ได้กล่าวสดุดีพระสุคตเจ้า โดยไม่เลือกสถานที่ ทีนั้นแหละภิกษุทั้งหลายพากันโพนทนาว่า เราเป็นจินตกวี ลำดับนั้น พระพุทธเจ้าผู้นำชั้นวิเศษได้ตรัสถามเรา เพื่อทดลองว่า คาถาเหล่านี้ย่อมแจ่มแจ้ง

โดยควรแก่เหตุแก่คนทั้งหลายผู้ตรึกตรองแล้วมิใช่หรือ เราทูลว่า ข้าแต่พระองค์ผู้มีความเพียร ข้าพระองค์ไม่ใช่นักกาพย์กลอน แต่ว่าคาถาทั้งหลายแจ่มแจ้งโดยควรแก่เหตุแก่ข้าพระองค์ พระผู้มีพระภาคตรัสว่า ดูกรวังคีสะ ถ้ากระนั้น ท่านจงกล่าวสดุดีเราโดยควรแก่เหตุในบัดนี้ ครั้งนั้น เราได้กล่าวคาถาสดุดีพระธีรเจ้าผู้เป็นพระฤาษีสูงสุดแล้ว พระพิชิตมารทรงพอพระทัยในคราวนั้น จึงทรงตั้งเราในตำแหน่งเอตทัคคะ เราดูหมิ่นภิกษุอื่น ๆ ก็เพราะปฏิภาณอันวิจิตร เราเป็นผู้มีศีลเป็นที่รัก จึงเกิดความสลดใจเพราะเหตุนั้น ได้บรรลุอรหัต พระผู้มีพระภาคได้ตรัสว่า ไม่มีใครอื่นที่จะเลิศกว่าในฐานะของภิกษุทั้งหลายที่มีปฏิภาณเหมือนดังวังคีสะภิกษุนี้ ดูกรภิกษุทั้งหลาย ท่านทั้งหลายจงทรงจำไว้อย่างนี้ กรรมที่เราได้ทำไว้ในกัปที่แสน ได้แสดงผลแก่เราแล้วในอัตภาพนี้ เราหลุดพ้นจากกิเลส เหมือนลูกศรพ้นจากแล่งฉะนั้น กิเลสทั้งหลายอันเราเผาเสียแล้ว

เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระวังคีสเถระได้ภาษิตคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ วังคีสเถราปทาน.

นันทกเถราปทานที่ ๕

ว่าด้วยบุพจริยาของพระนันทกเถระ

[๑๓๕] ในกัปที่แสนแต่ภัทรกัปนี้ พระพิชิตมารพระนามว่าปทุมุตระ ผู้มีจักษุในธรรมทั้งปวง เป็นพระผู้นำ ได้เสด็จอุบัติขึ้นแล้ว พระองค์ประเสริฐกว่านักปราชญ์ทั้งหลาย เป็นบุรุษอาชาไนยทรงปฏิบัติเพื่อเกื้อกูล เพื่อประโยชน์ เพื่อสุขแก่สรรพสัตว์ ถึงความเป็นผู้เลิศด้วยยศในโลกนี้พร้อมทั้งเทวโลก มีศิริ มีเกียรติคุณเป็นเครื่องอลังการ ทรงชำนะมาร ได้รับการบูชาทั่วโลก ปรากฏทั่วไปทุกทิศ พระองค์ทรงข้ามพ้นวิจิกิจฉา ล่วงพ้นความสงสัย มีความดำริชอบเต็มเปี่ยม ทรงบรรลุสัมโพธิญาณอันอุดม ทรงยังหนทางที่ยังไม่เกิดให้เกิด เป็นผู้สูงสุดกว่านรชน ตรัสบอกสิ่งที่คนอื่นยังไม่ได้บอก และทรงยังสิ่งที่ยังไม่เกิดให้เกิดมีพร้อม ทรงรู้จักหนทาง ทรง

เข้าใจหนทางแจ้งชัด ตรัสบอกหนทางให้ ประเสริฐกว่านรชน ทรงฉลาดในหนทาง เป็นครู เป็นพระผู้สูงสุดกว่านายสารถีทั้งหลาย ครั้งนั้น พระโลกนายกผู้ประกอบด้วยพระมหากรุณา ได้ตรัสพระธรรมเทศนา ฉุดสัตว์ทั้งหลายผู้จมลงแล้วในหล่มคือโมหะขึ้น พระมหามุนีทรงสรรเสริญพระสาวกผู้มีสมมุติว่าเลิศในการให้โอวาทแก่นางภิกษุณีทั้งหลาย ได้ทรงแต่งตั้งไว้ในตำแหน่งเอตทัคคะ เราได้ฟังพระพุทธดำรัสนั้นแล้ว ก็ชอบใจ จึงนิมนต์พระตถาคตพร้อมด้วยพระสงฆ์ให้เสวยและฉันภัตตาหารแล้วปรารถนาฐานันดรนั้น ครั้งนั้น พระโลกนาถผู้แสวงหาคุณอันยิ่งใหญ่ทรงเบิกบานพระทัยได้ตรัสกะเราว่า ท่านจงมีสุขอายุยืนเถิด ท่านจักได้ฐานันดรนี้ สมมโนรถปรารถนา ในกัปที่แสนแต่กัปนี้ พระศาสดามีพระนามชื่อว่าโคดม ผู้ทรงสมภพในวงศ์พระเจ้าโอกกากราช จักเสด็จอุบัติขึ้นในโลก ท่านจักเป็นธรรมทายาทของพระศาสดาพระองค์นั้น จักเป็นโอรสอันธรรมเนรมิต จักได้เป็นสาวกของพระศาสดามีนามชื่อว่านันทกะ เพราะกรรมที่ได้ทำไว้ดีนั้น และเพราะการตั้งเจตจำนงไว้ เราละร่างมนุษย์แล้ว ได้ไปสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ ก็ในภพสุดท้ายในบัดนี้ เราเกิดในสกุลเศรษฐี อันมั่นคั่งสมบูรณ์มีทรัพย์มากมาย ในพระนครสาวัตถี เราได้พบพระสุคตเจ้า ในวันที่พระองค์เสด็จเข้าพระนคร เป็นผู้มีใจอัศจรรย์ ได้ออกบวชเป็นบรรพชิตในวันที่พระพุทธองค์ทรงรับพระเชตวนาราม ได้บรรลุอรหัตผลโดยกาลไม่นานเลย ครั้งนั้น เราอันพระศาสดาผู้ทรงเห็นธรรมทั้งปวงทรงพร่ำสอน จึงข้ามพ้นสังสารวัฏไปได้ เราสอนธรรมแก่พระภิกษุณีทั้งหลาย พระภิกษุณีที่เราสอนนั้นรวม ๕๐๐ รูปด้วยกัน ล้วนเป็นผู้ไม่มีอาสวะ ครั้งนั้น พระผู้มีพระภาคผู้มีประโยชน์เกื้อกูลใหญ่ ทรงพอพระทัย จึงทรงตั้งเราไว้ในตำแหน่งแห่งภิกษุผู้เลิศกว่าภิกษุทั้งหลาย ฝ่ายให้โอวาทพระภิกษุณี กรรมที่เราทำไว้ในกัปที่แสน แสดงผลแก่เราในอัตภาพนี้แล้ว เราเป็นผู้พ้นจากกิเลสด้วยดี เหมือนลูกศรที่พ้นไปจากแล่ง ฉะนั้น เราเผากิเลสเสียแล้ว

เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระนันทกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ นันทกเถราปทาน.

กาฬุทายีเถราปทานที่ ๖

ว่าด้วยบุพจริยาของพระกาฬุทายีเถระ

[๑๓๖] ในกัปที่แสนแต่ภัทรกัปนี้ไป พระพิชิตมารพระนามว่าปทุมุตระผู้มีจักษุในธรรมทั้งปวงเป็นผู้นำได้เสด็จอุบัติขึ้นแล้ว พระองค์เป็นครูผู้ประเสริฐกว่าพวกผู้นำ เป็นพระพิชิตมารผู้เข้าใจสิ่งดีและสิ่งชั่วแจ้งชัด และเป็นคนกตัญญูกตเวที ย่อมประกอบสัตว์ทั้งหลายเข้าในอุบาย อันเป็นเหตุให้ถึงนิพพาน พระองค์ทรงรู้ธรรมทั้งปวง เป็นที่อาศัยอยู่แห่งความเอ็นดู เป็นที่สั่งสมแห่งอนันตคุณ ทรงพิจารณาด้วยพระญาณนั้นแล้ว ทรงแสดงธรรมอันประเสริฐ พระองค์เป็นผู้มีความเพียรใหญ่ เจ้าปัญญา บางครั้ง ทรงแสดงธรรมไพเราะ ปฏิสังยุตด้วยสัจจะ ๔ แก่หมู่ชนไม่มีที่สุด สัตว์จำนวนแสนได้บรรลุธรรม เพราะได้ฟังธรรมอันประเสริฐ อันงามในเบื้องต้น งามในท่ามกลางและงามในที่สุดนั้น ครั้งนั้น แผ่นดินสั่นสะเทือน เมฆกระหึ่ม ทวยเทพ พรหม มนุษย์และอสูร ต่างก็แซ่ซ้องสาธุการ ว่าโอ พระศาสดาประกอบด้วยพระกรุณา โอ พระสัทธรรมเทศนา โอ พระพิชิตมารทรงฉุดหมู่สัตว์ที่จมลงในสมุทรคือภพขึ้นมาแล้ว เมื่อสัตว์พร้อมทั้งมนุษย์ เทวดาและพรหม เกิดความสังเวชเช่นนี้แล้ว พระพิชิตมารได้ทรงสรรเสริญสาวกผู้เลิศกว่าภิกษุทั้งหลายฝ่ายทำสกุลให้เลื่อมใส ครั้งนั้น เราเกิดในสกุลอำมาตย์ในพระนครหงสวดี เป็นผู้นำมาซึ่งความเลื่อมใส น่าดู มีทรัพย์และธัญญาหารเหลือล้น เราเข้าไปยังพระวิหารหังสาราม ถวายบังคมพระตถาคตพระองค์นั้น ได้สดับธรรมอันไพเราะ และทำสักการะแด่พระผู้คงที่ หมอบลงแทบบาทมูลแล้ว ได้กราบทูลว่า ข้าแต่พระมุนีผู้มีความเพียรใหญ่ ภิกษุใดในศาสนาของพระองค์ เป็นผู้เลิศกว่าภิกษุทั้งหลายฝ่ายผู้ทำสกุลให้เลื่อมใส ขอให้ข้าพระองค์ได้เป็นเหมือนภิกษุนั้น ในศาสนาของพระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐสุดเถิด ครั้งนั้น พระศาสดา ผู้ประกอบด้วยพระมหากรุณา เมื่อจะเอาน้ำอมฤตรดเรา ได้ตรัสกะเราว่า ลุกขึ้นเถิดลูก ท่านจะได้ฐานันดรนี้สมมโนรถปรารถนา บุคคลทำสักการะในพระพิชิตมารแล้ว จะพึงเป็นผู้ปราศจากผลอย่างไรได้เล่า ในกัปที่แสนแต่กัปนี้ พระศาสดามีพระนามชื่อว่าโคดม ผู้สมภพในวงศ์พระเจ้าโอกกากราช จักเสด็จอุบัติขึ้นในโลก ท่านจักได้เป็นธรรมทายาทของพระศาสดาพระองค์นั้น เป็นโอรสอันธรรมเนรมิตร จักเป็นสาวกของพระศาสดา มีนามชื่อว่ากาฬุทายี ครั้งนั้น เราได้สดับพระพุทธยากรณ์แล้ว เป็นผู้เบิกบาน มีจิต

ประกอบด้วยเมตตา บำรุงพระพิชิตมารซึ่งเป็นผู้นำชั้นพิเศษด้วยปัจจัยทั้งหลาย ตราบเท่าสิ้นชีวิต เพราะวิบากของกรรมนั้นและเพราะตั้งเจตจำนงไว้ เราละร่างมนุษย์แล้ว ได้ไปสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ ก็ในภพสุดท้าย ในบัดนี้ เราเกิดในสกุลมหาอำมาตย์ ของพระเจ้าแผ่นดินพระนามว่าสุทโธทนะ ในพระนครกบิลพัสดุ์ อันรื่นรมย์ ครั้งนั้น พระสิทธัตถราชกุมารผู้ประเสริฐกว่านรชน ได้ประสูติแล้ว ที่สวนลุมพินีอันรื่นรมย์ เพื่อประโยชน์และความสุขแก่โลกทั้งมวล เราก็เกิดในวันเดียวกัน เติบโตมาพร้อมกันกับพระสิทธัตถราชกุมารนั้นแหละ เป็นสหายรักใคร่ชอบใจของกัน คุ้นเคยกัน ฉลาดในทางนิติบัญญัติ พระสิทธัตถราชกุมารนั้น มีพระชนมายุ ๒๙ พรรษา ได้เสด็จออกมหาภิเนษกรมณ์ ยับยั้งอยู่ ๖ พรรษา ก็ได้เป็นพระพุทธเจ้าผู้นำชั้นพิเศษ พระพุทธองค์ทรงชำนะมารพร้อมทั้งเสนามาร ยังอาสวะให้สิ้นไป ข้ามห้วงอรรณพคือภพแล้ว เป็นพระพุทธเจ้าในโลกนี้พร้อมทั้งเทวโลก เสด็จไปยังป่าอิสิปตนะ ทรงแนะนำภิกษุเบญจวัคคีย์ ต่อจากนั้น พระผู้มีพระภาคก็เสด็จไป ๆ ในที่นั้น ๆ แล้วทรงแนะนำเวไนยสัตว์ พระพิชิตมารพระองค์นั้น ทรงแนะนำเวไนยสัตว์ ทรงสงเคราะห์มนุษย์พร้อมทั้งทวยเทพ ได้เสด็จไปถึงภูเขาในแคว้นมคธแล้วประทับอยู่ในคราวครั้งนั้น ครั้งนั้น เราอันพระเจ้าแผ่นดินพระนามว่า สุทโธทนะทรงส่งไป ได้ไปเฝ้าพระทศพล บวชแล้ว ได้เป็นพระอรหันต์ ครั้งนั้น เราทูลอ้อนวอนพระศาสดาผู้ทรงแสวงหาคุณอันยิ่งใหญ่ ให้เสด็จไปนครกบิลพัสดุ์ ต่อจากนั้น เราได้ล่วงหน้าไปก่อน ทำสกุลใหญ่ ๆ ให้เลื่อมใส พระพิชิตมารผู้ประเสริฐกว่าบุรุษ ทรงพอพระทัยในคุณข้อนั้นของเรา จึงได้ทรงแต่งตั้งเราไว้ว่า เป็นผู้เลิศกว่าภิกษุทั้งหลายฝ่ายที่ทำสกุลให้เลื่อมใส

เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระกาฬุทายีเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ กาฬุทายีเถราปทาน.

อภยเถราปทานที่ ๗

ว่าด้วยบุพจริยาของพระอภยเถระ

[๑๓๗] ในกัปที่แสนแต่ภัทรกัปนี้ พระพิชิตมารผู้รู้จบธรรมทั้งปวง เป็นพระผู้นำ พระนามว่าปทุมุตระ ได้เสด็จอุบัติขึ้นแล้ว พระตถาคตเจ้ายังบุคคลบางพวกให้ตั้งอยู่ในสรณคมน์ ยังบุคคลบางพวกให้ตั้งอยู่ในศีล คือ กุศลกรรมบถ ๑๐ อันอุดม พระธีรเจ้าพระองค์นั้น ทรงประทานสามัญผลอันอุดมแก่บุคคลบางคน ทรงหลั่งสมาบัติ ๘ และวิชชา ๓ แก่บุคคลบางคน พระโลกนาถผู้อุดมกว่านรชนพระองค์นั้น ทรงประกอบสัตว์บางพวกไว้ในอภิญญา ทรงประทานปฏิสัมภิทา ๔ แก่บุคคลบางคน พระผู้เป็นสารถีฝึกนระ ทรงเห็นประชาสัตว์ที่ควรจะนำไปให้ตรัสรู้ได้ แม้ในสถานที่นับโยชน์ไม่ถ้วน ก็รีบเสด็จไปทรงแนะนำ ครั้งนั้น เราเป็นบุตรของพราหมณ์ ในพระนครหงสวดี เป็นผู้เรียนจบทุกเวท เข้าใจไวยากรณ์ ฉลาดในนิรุติ แกล้วกล้าในคัมภีร์นิฆัณฑุ เข้าใจตัวบท รู้ชัดในคัมภีร์เกฏุภะ ฉลาดในฉันท์และกาพย์กลอน เมื่อเที่ยวเดินพักผ่อน ได้ไปถึงพระวิหารหังสาราม ได้เห็นพระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐสุด อันมหาชนแวดล้อม เรามีมติเป็นข้าศึกเข้าไปเฝ้าพระพุทธเจ้าผู้ปราศจากกิเลสธุลี ซึ่งกำลังทรงแสดงธรรม ได้สดับพระดำรัสของพระองค์อันปราศจากมลทิน ไม่ได้พบเห็นพระดำรัสที่ไร้ประโยชน์ของพระมุนีนั้น คือ คำที่ชักมาผิด คำที่ต้องกล่าวซ้ำ หรือคำที่ไม่ถูกทาง เพราะฉะนั้น เราจึงได้บวช โดยเวลาไม่นานเลย เราก็เป็นผู้แกล้วกล้าในธรรมทุกอย่าง ได้รับสมมุติให้เป็นเจ้าหมู่เจ้าคณะในพระพุทธพจน์อันละเอียด ครั้งนั้น เราได้กรองคาถา ๔ คาถา ซึ่งมีพยัญชนะสละสลวย ชมเชยพระพุทธเจ้าเป็นผู้ปราศจากความกำหนัด มีความเพียรมาก ทรงอยู่ในสงสารที่มีภัย ไม่เสด็จนิพพาน ก็เพราะพระกรุณา ฉะนั้น พระมุนีเจ้าจึงชื่อว่าทรงประกอบด้วยพระกรุณา เพราะเหตุนั้น สัตว์ที่เป็นปุถุชนแต่ไม่ตกอยู่ในอำนาจกิเลส มีสัมปชัญญะ ประกอบด้วยสติ บุคคลไม่ควรจะคิด กิเลสที่มีกำลังทุรพล อันนอนเนื่องอยู่ในสันดานของเรา ถูกเผาด้วยไฟคือญาณแล้วไม่สิ้นไป ข้อนั้นไม่เคยมีเลย ผู้ใดเป็นที่เคารพของโลกทั้งปวง เป็นผู้เลิศลอยในโลก และเป็นอาจารย์ของโลก โลกย่อมอนุวัตรตามผู้นั้น เราประกาศพระธรรมเทศนาสดุดีพระสัมพุทธเจ้า ด้วยคาถามีอาทิดังกล่าวมาตราบเท่าสิ้นชีวิต จุติจากอัตภาพนั้นแล้วได้ไปสวรรค์ ในกัปที่แสนแต่กัปนี้ เรากล่าวสดุดีพระพุทธเจ้าใด เพราะการกล่าวสดุดีนั้น เราไม่รู้สึกทุคติเลย

นี้เป็นผลแห่งการกล่าวสดุดี ครั้งนั้น เราได้เสวยราชสมบัติใหญ่อันเป็นทิพย์ในเทวโลก ได้เสวยราชสมบัติใหญ่ของพระเจ้าจักรพรรดิก็มากครั้ง เราเกิดแต่ในสองภพ คือ ในเทวดาและมนุษย์ คติอื่นไม่รู้จัก นี้เป็นผลแห่งการกล่าวสดุดี เราเกิดแต่ในสองตระกูล คือ สกุลกษัตริย์และสกุลพราหมณ์ หาเกิดในสกุลที่ต่ำทรามไม่ นี้เป็นผลแห่งการกล่าวสดุดี ก็ในภพสุดท้าย ในบัดนี้ เราเป็นโอรสของพระเจ้าพิมพิสารในพระนครราชคฤห์อันอุดม มีนามว่าอภัย เราไปสู่อำนาจของปาปมิตร สมาคมกับนิครนถ์ อันนิครนถ์นาฏบุตรส่งไป จึงได้เฝ้าพระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐสุด เราทูลถามปัญหาอันละเอียดสุขุม ได้สดับการพยากรณ์อย่างสูงแล้วจึงบวช ไม่นานก็ได้บรรลุอรหัต เราเป็นผู้กล่าวสดุดีพระชินวรเจ้าทุกเมื่อ เพราะกรรมนั้น เราจึงเป็นผู้มีร่างกายและปากมีกลิ่นหอม เป็นผู้เพียบพร้อมด้วยความสุข เพราะกรรมนั้นส่งผลให้ เราจึงเป็นคนมีปัญญากล้า มีปัญญาร่าเริง มีปัญญาเบา มีปัญญามาก และปฏิภาณอันวิจิตร.

เราเป็นผู้มีจิตเลื่อมใส กล่าวสดุดีพระสยัมภูผู้ไม่มีใครเสมอเหมือน พระนามว่าปทุมุตระ เพราะผลของกรรมนั้น เราจึงไม่ไปอบายภูมิถึงแสนกัป.

เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้วดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระอภยเถระได้ภาษิตคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ อภยเถราปทาน.

โลมสติยเถราปทานที่ ๘

ว่าด้วยบุพจริยาของพระโลมสติยเถระ

[๑๓๘] ในภัทรกัปนี้ พระพุทธเจ้าพระนามว่ากัสสปะผู้เป็น (เผ่าพันธุ์) พรหม มีพระยศใหญ่ ประเสริฐกว่านักปราชญ์ ได้เสด็จอุบัติขึ้นแล้ว ครั้งนั้น เราและสหายชื่อจันทนะ ได้บรรพชาในพระศาสนา บำเพ็ญกิจพระศาสนาที่ท้ายร้านตลาด จุติจากอัตภาพนั้นแล้ว เข้าถึงสวรรค์ชั้นดุสิตทั้งสองคน ครอบงำเทพบุตรที่เหลือในดุสิตนั้น ด้วยการฟ้อน การขับ การประโคม และองค์ ๑๐ มีรูปเป็นต้นอันเป็นทิพย์ อยู่

เสวยมหันตสุขตราบเท่าสิ้นอายุ จุติจากดุสิตนั้นแล้ว จันทนเทพบุตรเข้าถึงสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ ส่วนเราเกิดเป็นโอรสของเจ้าศากยะในพระนครกบิลพัสดุ์ ในคราวที่พระศาสดาผู้นายกของโลก อันพระอุทายีเถระเชิญเสด็จมาถึงพระนครกบิลพัสดุ์ เพื่อจะทรงอนุเคราะห์เจ้าศากยะ ครั้งนั้น พวกเจ้าศากยะมีมานะจัด ไม่รู้จักคุณของพระพุทธเจ้า เป็นคนกระด้างเพราะชาติ ไม่เอื้อเฟื้อ ไม่นอบน้อมพระสัมพุทธเจ้าพระพิชิตมารผู้เป็นมุนี ทรงทราบความดำริของเจ้าศากยะเหล่านั้น จึงได้เสด็จจงกรมในอากาศยังธุลีพระบาทให้ตกลง เหมือนเมฆยังฝนให้ตก โพลงแล้วเหมือนเปลวไฟลุกโพลงอยู่ ฉะนั้น ทรงแสดงพระรูปที่ไม่กระสับกระส่าย แล้วทรงหายไปเสียอีก แม้พระองค์เดียวก็เป็นมากองค์ได้ แล้วกลับเป็นพระองค์เดียวอีก ทรงแสดงความมืดและแสงสว่าง ทรงทำพระปาฏิหาริย์มากมาย ทรงปราบพวกพระญาติให้หมดมานะ ขณะนั้นเอง มหาเมฆอันตั้งขึ้นในทวีปทั้ง ๔ ยังฝนให้ตกลงแล้ว ก็ในครั้งนั้น พระพุทธเจ้าได้ตรัสเทสนาเวสสันดรชาดก คราวนั้น กษัตริย์เหล่านั้นทุก ๆ พระองค์ กำจัดความเมาอันเกิดจากชาติได้แล้ว ถึงพระพุทธเจ้าว่าเป็นสรณะ ในการนั้น พระเจ้าสุทโธทนะได้ตรัสว่า ข้าแต่พระองค์ผู้มีปัญญาเสมอด้วยแผ่นดิน มีจักษุโดยรอบ ครั้งนี้เป็นครั้งที่ ๓ ที่หม่อมฉันถวายบังคมพระบาททั้งสองของพระองค์ ก็ในครั้งพระองค์ประสูติ แผ่นดินไหว หม่อมฉันก็ได้ถวายบังคม และครั้งที่เงาไม้หว้าไม่เอนเอียงในวันแรกนาขวัญ หม่อมฉันก็ถวายบังคมพระองค์ฯ.

ครั้งนั้น เราเห็นพุทธานุภาพนั้นแล้ว เป็นผู้อัศจรรย์ใจจึงได้บรรพชา เป็นคนบูชามารดา จึงได้อาศัยอยู่ในพระนครกบิลพัสดุ์นั่นเอง ครั้งนั้น จันทเทพบุตรได้เข้ามาหาเราแล้ว ถามถึงนัยแห่งผู้มีราตรีเดียวเจริญ ทั้งย่อและพิสดาร ครั้งนั้น เราอันจันทเทพบุตรตักเตือนแล้ว เข้าไปเฝ้าพระศาสดาผู้นำของนรชน ได้สดับภัทเทกรัตตคาถา เป็นผู้สลดใจ รักใคร่ป่า ได้บอกลามารดาว่า จักอยู่ในป่าแต่ผู้เดียว เมื่อถูกมารดาห้ามปรามว่า ท่านเป็นคนละเอียดอ่อน เราได้ตอบว่า เราจักทำหญ้าคา หญ้าเลา แฝก หญ้าปล้อง หญ้ามุงกระตาย ให้แหลกละเอียดทั้งหมดด้วยอก พอกพูนวิเวก ครั้งนั้น เราได้เข้าป่านึกถึงคำสอนของพระพิชิตมาร คือ ภัทเทกรัตโตวาทว่า ผู้มีปัญญาไม่ควรคำนึงถึงสิ่งที่ล่วงไปแล้ว ไม่ควรหวังสิ่งที่ยังมาไม่ถึงสิ่งใดที่ล่วงไปแล้ว สิ่งนั้นก็ละไปแล้ว และสิ่งใดที่ยังไม่มาถึง สิ่งนั้นก็ยังไม่ได้ไม่ถึง ก็บุคคลใด เห็นแจ้งธรรมที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้า ในที่นั้น ๆ ไม่งอนแง่น ไม่คลอนแคลน บุคคลนั้นมารู้แจ้งธรรมนั้นแล้ว ควรเจริญธรรมนั้นไว้เนือง ๆ ความเพียรควรทำเสียในวันนี้แหละ เพราะใครเล่าจะพึงรู้ว่าความตายจะมีในวันพรุ่งนี้ การผัดเพี้ยนกับพระยามัจจุราชผู้มีเสนาใหญ่นั้น ย่อมไม่มีเลย มุนีผู้สงบระงับ ย่อมกล่าวสรรเสริญบุคคลผู้มีธรรม

เป็นเครื่องอยู่ มีความเพียรเผากิเลสไม่เกียจคร้านทั้งกลางวันและกลางคืนอย่างนี้ นั้นแลว่า ผู้มีราตรีเดียวเจริญ ดังนี้แล้ว ได้บรรลุอรหัต

เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระโลมสติยเถระได้ภาษิตคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ โลมสติยเถราปทาน.

วนวัจฉเถราปทานที่ ๙

ว่าด้วยบุพจริยาของพระวนวัจฉเถระ

[๑๓๕] ในภัทรกัปนี้ พระพุทธเจ้ามีพระนามว่ากัสสปะผู้เป็นพงศ์พันธุ์ของพรหม ทรงพระยศใหญ่ ประเสริฐกว่านักปราชญ์ทั้งหลาย ได้เสด็จอุบัติขึ้นแล้ว ครั้งนั้น เราบวชในศาสนาของพระพุทธเจ้าพระองค์นั้น ประพฤติพรหมจรรย์ตราบเท่าสิ้นชีวิต จุติจากอัตภาพนั้นแล้ว เพราะกรรมที่ทำไว้ดีนั้น และเพราะการตั้งเจตจำนงไว้ เราละร่างมนุษย์นั้นแล้ว ได้ไปสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ จุติจากนั้นแล้ว ได้เป็นนกพิราบอยู่ในป่า ภิกษุผู้สมบูรณ์ด้วยคุณ ยินดีในฌานทุกเมื่อ อาศัยอยู่ในป่านั้น ท่านเป็นผู้มีจิตเมตตาประกอบด้วยกรุณา มีหน้าเบิกบานทุกเมื่อ วางเฉย มีความเพียรมาก ฉลาดในอัปปมัญญา มีความดำริปราศจากนิวรณ์ มีอัธยาศัยใคร่ประโยชน์แก่สรรพสัตว์ โดยไม่นาน เราคุ้นเคยในพระสาวกของพระสุคตนั้น เมื่อเราเข้าไปจับอยู่แทบเท้าของท่านผู้นั่งอยู่ในอาศรม ณ ครั้งนั้น บางครั้งท่านก็ให้เหยื่อ บางครั้งท่านก็แสดงธรรมเทศนา ครั้งนั้น เราเข้าไปหาท่านผู้เป็นโอรสของพระพิชิตมารด้วยความรักอันไพบูลย์ จุติจากอัตภาพนั้นแล้ว ได้ไปสวรรค์ปานดังจากที่อยู่แล้วกลับไปเรือนของตัว ฉะนั้น เราจุติจากสวรรค์แล้วเกิดในมนุษย์ด้วยบุญกรรม ได้ทิ้งเรือนออกบวชโดยมาก เราเป็นสมณะ ดาบส พราหมณ์ ปริพาชกอยู่ในป่ากว่าร้อยชาติ ก็ในภพสุดท้าย ในบัดนี้ เราหยั่งลงสู่ครรภ์ภรรยาของพราหมณ์วัจฉโคตร ในพระนครกบิลพัสดุ์ อันน่ารื่นรมย์ เมื่อเรายังอยู่ในครรภ์ มารดาของเราแพ้ท้องในเวลาที่เราใกล้จะคลอด ท่านตัดสินใจที่จะอยู่ในป่า ต่อนั้น มารดาของเราได้คลอดเรา

ภายในป่าอันน่ารื่นรมย์ เมื่อเราออกจากครรภ์มารดา ชนทั้งหลายเอาผ้ากาสวะรับรองเราขณะนั้น พระสิทธัตถราชกุมารผู้เป็นธงชัยของศากยวงศ์ ก็ประสูติ เราเป็นสหายรักสนิทชิดชอบของพระองค์ เมื่อพระองค์ละยศอันไพบูลย์ เสด็จออกมหาภิเนษกรมณ์เพื่อสาระประโยชน์แก่สัตว์ แม้เราก็บวชแล้วเข้าไปสู่ป่าหิมพานต์ เราพบท่านพระมหากัสสปะผู้อยู่ป่าน่าสรรเสริญ บอกกล่าวธุดงค์ จึงได้สดับข่าวว่าพระพิชิตมารเสด็จอุบัติขึ้น แล้วก็ได้เข้าไปเฝ้าพระพุทธเจ้าผู้เป็นสารถีฝึกนระ พระองค์ได้ทรงแสดงพระธรรมเทศนา ประกาศประโยชน์ทุกประการแก่เรา ต่อนั้นเราก็ได้บวชแล้วเข้าไปป่าตามเดิม เมื่อเราอยู่ในป่านั้น เป็นผู้ไม่ประมาทก็ได้เห็นอภิญญา ๖ โอ เราเป็นผู้มีลาภอันได้ดีแล้ว เป็นผู้อันพระศาสดาผู้เป็นกัลยาณมิตรทรงอนุเคราะห์แล้ว

เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้วดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระวนวัจฉเถระได้ภาษิตคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ วนวัจฉเถราปทาน.

จูฬสุคันธเถราปทานที่ ๑๐

ว่าด้วยบุพจริยาของพระจูฬสุคันธเถระ

[๑๔๐] ในภัทรกัปนี้ พระพุทธเจ้ามีพระนามว่ากัสสปะ ผู้เป็นพงศ์พันธุ์พรหม ทรงพระยศใหญ่ ประเสริฐกว่านักปราชญ์ทั้งหลาย ได้เสด็จอุบัติขึ้นแล้ว พระองค์สมบูรณ์ด้วยอนุพยัญชนะ มีพระลักษณะอันประเสริฐ ๓๒ ประการ มีพระรัศมีล้อมรอบข้างละวา ประกอบด้วยข่ายรัศมี ทรงยังสัตว์ให้ยินดีได้เหมือนพระจันทร์ แผดแสงเหมือนพระอาทิตย์ ทำให้เยือกเย็นเหมือนเมฆ เป็นบ่อเกิดแห่งคุณเหมือนสาคร มีศีลเหมือนแผ่นดิน มีสมาธิเหมือนขุนเขาหิมวันต์ มีปัญญาเหมือนอากาศ ไม่ข้องเหมือนกับลม ครั้งนั้น เราเกิดในสกุลใหญ่ มีทรัพย์และธัญญาหารมากมาย เป็นที่สั่งสมแห่งรัตนะต่าง ๆ ในพระนครพาราณสี เราได้เข้าไปเฝ้าพระองค์ผู้เป็นนายกของโลก ซึ่งประทับนั่งอยู่กับบริวารมากมาย ได้สดับอมตธรรมอันนำมาซึ่งความ-

ยินดีแห่งจิต พระพุทธองค์ทรงพระมหาปุริสลักษณะ ๓๒ ประการ มีนักษัตรฉกษ์ดี เหมือนพระจันทร์ ทรงสมบูรณ์ด้วยอนุพยัญชนะ บานเหมือนต้นพญารัง อันข่าย คือพระรัศมีแวดวง มีพระรัศมีรุ่งเรือง เหมือนภูเขาทอง มีพระรัศมีล้อมรอบด้าน ละวา มีรัศมีนับด้วยร้อยเหมือนอาทิตย์ มีพระพักตร์เหมือนทองคำ เป็นพระพิชิต-มารผู้ประเสริฐ เป็นเหมือนภูเขาอันให้เกิดความยินดี มีพระหฤทัยเต็มด้วยพระกรุณา มีพระคุณปานดังสาคร มีพระเกียรติปรากฏแก่โลก เหมือนเขาสิเนรุซึ่งเป็นภูเขาสูงสุด มีพระยศเป็นที่ปลื้มใจ เป็นผู้ประกอบด้วยปัญญาเช่นเดียวกับอากาศ เป็นนักปราชญ์ มีพระทัยไม่ข้องในที่ทั้งปวงเหมือนลม เป็นผู้นำ เป็นที่พึ่งของสรรพสัตว์เหนือแผ่นดิน เป็นมุนีผู้สูงสุด อันโลกไม่เข้าไปฉาบทาได้เหมือนปทุมน้ำไม่ติด ฉะนั้น เป็นผู้เช่นกับกองไฟเผาหญ้าคือวาทะลวงโลก พระองค์เป็นเสมือนยาบำบัดโรค ทำให้ยาพิษคือกิเลสพินาศ ประดับด้วยกลิ่นคือคุณเหมือนภูเขาคันธมาทน์ เป็นนักปราชญ์ที่เป็นบ่อเกิดของคุณ ดุจดังสาครเป็นบ่อเกิดแห่งรัตนะทั้งหลาย ฉะนั้น และเป็นเหมือนม้าสินธพอาชาไนย เป็นผู้นำไปซึ่งมลทินคือกิเลส ทรงย่ำยีมารและเสนามารเสียได้ เหมือนนายทหารใหญ่ผู้มีชัยโดยพิเศษ ทรงเป็นใหญ่เพราะรัตนะคือโพชฌงค์เหมือนพระเจ้าจักรพรรดิ ทรงเป็นผู้เยียวยาพยาธิ คือโทสะเหมือนกับหมอใหญ่ ทรงเป็นหมอผ่าฝีคือทิฏฐิ เหมือนศัลยแพทย์ผู้ประเสริฐสุด ครั้งนั้น พระองค์ทรงส่องโลกให้โชติช่วง อันมนุษย์และทวยเทพสักการะ เป็นดังพระอาทิตย์ส่องแสงสว่างให้แก่นรชน ทรงแสดงพระธรรมเทศนาในบริษัททั้งหลาย พระองค์ทรงพร่ำสอนอย่างนี้ว่า บุคคลจะมีโภคทรัพย์มากได้เพราะให้ทาน จะเข้าถึงสุคติก็เพราะศีล จะดับกิเลสได้เพราะภาวนา ดังนี้ บริษัททั้งหลายฟังเทศนานั้น อันให้เกิดความแช่มชื่นมากไพเราะทั้งเบื้องต้นท่ามกลางและที่สุด มีรสใหญ่ ประหนึ่งน้ำอมฤต เราได้สดับพระธรรมเทศนาอันไพเราะดี ก็เลื่อมใสในพระศาสนาของพระพิชิตมาร จึงถึงพระสุคตเจ้าเป็นสรณะ นอบน้อมตราบเท่าสิ้นชีวิต ครั้งนั้น เรานั้นได้เอาของหอมมีชาติ ๔ ทาพื้นพระคันธกุฎีของพระมหามุนีเดือนหนึ่ง ๘ วัน โดยตั้งปณิธานให้สรีระที่ปราศจากกลิ่นหอมให้มีกลิ่นหอม ครั้งนั้น พระพิชิตมารได้ตรัสพยากรณ์เราผู้อยากได้กายมีกลิ่นหอมว่า นระใด เอาของหอมทาพื้นพระคันธกุฎีคราวเดียว ด้วยผลของกรรมนั้น นระนี้เกิดในชาติใด ๆ จักเป็นผู้มีตัวหอมทุกชาติไป จักเป็นผู้เจริญด้วยกลิ่นคือคุณ จักเป็นผู้ไม่มีอาสวะปรินิพพาน เพราะกรรมที่ทำไว้ดีนั้น และเพราะการตั้งเจตจำนงไว้เราละร่างมนุษย์แล้ว ได้ไปสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ ก็ในภพสุดท้ายในบัดนี้ เราเกิดในสกุลอันมั่งคั่ง เมื่อเรายังอยู่ในครรภ์มารดา มารดาเป็นหญิงมีกลิ่นตัวหอม และในเวลาที่เราคลอดจากครรภ์มารดา

นั้น พระนครสาวัตถีหอมฟุ้งเหมือนกับถูกอบด้วยกลิ่นหอมทุกอย่าง ขณะนั้นฝนดอกไม้อันหอมหวล กลิ่นทิพย์อันน่ารื่นรมย์ใจ และธูปมีค่ามาก หอมฟุ้งไป เราเกิดในเรือนหลังใด เรือนหลังนั้น เทวดาได้เอาธูปและดอกไม้ล้วนแต่มีกลิ่นหอม และเครื่องหอมมาอบ ก็ในเวลาที่เรายังเยาว์ ตั้งอยู่ในปฐมวัย พระศาสดาผู้เป็นสารถีฝึกนระ ทรงแนะนำบริษัทของพระองค์ที่เหลือแล้ว เสด็จมายังพระนครสาวัตถี พร้อมด้วยพระภิกษุสงฆ์เหล่านั้นทั้งหมด ครั้งนั้น เราได้พบพุทธานุภาพจึงออกบวช เราเจริญธรรม ๔ ประการ คือ ศีล สมาธิ ปัญญา และวิมุตติอันยอดเยี่ยม แล้วบรรลุธรรมเป็นที่สิ้นอาสวะในคราวที่เราออกบวช ในคราวที่เราเป็นพระอรหันต์ และในคราวที่เราจักนิพพาน ได้มีฝนมีกลิ่นหอมตกลงมา ก็กลิ่นสรีระอันประเสริฐสุดของเรา ครอบงำจันทน์อันมีค่า ดอกจำปาและดอกอุบลเสีย และเราไปในที่ใด ๆ ก็ย่อมจะข่มขี่กลิ่นเหล่านี้เสียโดยประการทั้งปวง ฟุ้งไปเช่นนั้นเหมือนกัน เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว ถอนภพขึ้นได้หมดแล้ว ตัดกิเลสเครื่องผูกดังช้างตัดเชือกแล้ว เป็นผู้ไม่มีอาสวะอยู่ การที่เราได้มายังสำนักของพระพุทธเจ้าของเรานี้ เป็นการมาดีแล้วหนอ วิชชา ๓ เราบรรลุแล้วโดยลำดับ พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว

คุณวิเศษเหล่านี้คือ ปฏิสัมภิทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระจูฬสุคันธเถระได้ภาษิตคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ จูฬสุคันธเถราปทาน.

รวมอปทานที่มีในวรรคนี้ คือ ๑. ลกุณฏกภัททิยเถราปทาน ๒. กังขาเรวตเถราปทาน ๓. สีวลีเถราปทาน ๔. วังคีสเถราปทาน ๕. นันทกเถราปทาน ๖. กาฬุทายีเถราปทาน ๗. อภยเถราปทาน ๘. โลมสติยเถราปทาน ๙. วนวัจฉเถราปทาน ๑๐. จูฬสุคันธเถราปทาน และในวรรคนี้มีคาถา ๓๑๖ คาถา.

จบ ภัททิยวรรคที่ ๕๕.

รวมวรรค ๑. กณิการวรรค ๒. ผลทายกวรรค ๓. ติณทายกวรรค ๔. กัจจายนวรรค ๕. ภัททิยวรรค บัณฑิตคำนวณคาถาไว้แผนกหนึ่ง รวมได้ ๙๘๔ คาถา และประกาศอปทานรวมได้ ๕๕๖ อปทาน พร้อมกับอุทานคาถา มีคาถารวม ๖๒๑๘ คาถา.

จบ พุทธาปทาน ปัจเจกพุทธาปทาน และเถราปทานแต่เท่านี้.

เจดีย์สิ่นเมียะฉิ่น หรือเจดีย์ช้างหลายเชือก
สร้างโดยพระเจ้ามงห์ยิน

เถรีอปทาน

สุเมธาวรรคที่ ๑

สุเมธาเถริยาปทานที่ ๑

ว่าด้วยบุพจริยาของพระสุเมธาเถรี

ลำดับนี้จงสดับอปทานของพระเถรีต่อไป

[๑๔๑] เมื่อพระผู้มีพระภาคพระนามว่าโกนาคมน์ ประทับอยู่ที่สังฆาราม เราซึ่งเป็นหญิงสหายกัน ๓ คน ได้ถวายวิหารทาน เราทั้ง ๓ คนเกิดในเทวโลก ๑๐ ครั้ง ๑๐๐ ครั้ง ๑,๐๐๐ ครั้ง ในมนุษยโลกไม่จำต้องพูดถึง ในเทวโลกเราเป็นคนมีฤทธิ์มาก ในมนุษย์ก็ไม่จำต้องพูดถึง ดิฉันเป็นนางแก้ว พระมเหสี ของพระเจ้าจักรพรรดิ ดิฉันสร้างสมกุศลไว้ในชาตินั้น ชน ๓ คนคือ นางธนัญชานี นางเขมา และดิฉัน มีสกุลและบุตรอันสำเร็จดีแล้ว ได้สร้างพระอารามอย่างสวยงาม ประดับประดาด้วยเครื่องตบแต่งทุกอย่างเสร็จแล้ว มอบถวายแด่สงฆ์มีพระพุทธเจ้าเป็นประมุข เป็นผู้เบิกบานใจเพราะกรรมนั้นส่งผล ในกำเนิดที่ดิฉันเกิดคือสวรรค์ ดิฉันก็ถึงความเป็นหญิงเลิศ และในมนุษย์ก็เช่นเดียวกัน พระพุทธเจ้าพระนามว่ากัสสปะผู้เป็นพงศ์-พันธุ์พรหม มีพระยศใหญ่ ประเสริฐกว่านักปราชญ์ทั้งหลาย ได้เสด็จอุบัติขึ้นแล้วในกัปนี้เอง พระเจ้ากาสี พระนามว่ากิกี บรมกษัตริย์ในพระนครพาราณสีอันเป็นบุรี-อุดม เป็นอุปัฏฐากของพระพุทธองค์ในครั้งนั้น ท้าวเธอมีพระราชธิดา ๗ พระองค์ พระราชธิดาเหล่านั้นยังสาว ดำรงอยู่ในความสุข พอพระทัยในการอุปัฏฐากพระพุทธเจ้า ประพฤติพรหมจรรย์ ดิฉันเป็นพระสหายของพระราชธิดาเหล่านั้น เป็นหญิงมั่นคงในศีล ได้ถวายทานโดยเคารพ ประพฤติพรหมจรรย์ในเรือนนั่นเอง เพราะกรรมที่ทำไว้ดีนั้นและเพราะการตั้งเจตจำนงไว้ ดิฉันละร่างมนุษย์แล้ว ได้ไปสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ จุติจากดาวดึงส์แล้วไปสวรรค์ชั้นยามา จุติจากสวรรค์ชั้นยามานั้นแล้ว ไปชั้นดุสิต และจุติจากดุสิตไปชั้นนิมมานรดีแล้ว ก็ไปชั้นปรนิมมวสวัตดี ดิฉันผู้ประกอบด้วยบุญกรรม เกิดในภพใดชาติใด ในภพนั้นชาตินั้นก็ได้เป็นพระ

มเหสีของพระมหากษัตริย์ ดิฉันจุติจากสวรรค์ชั้นปรนิมวสวัตดีนั้นแล้วเกิดในมนุษย์ ได้เป็นพระมเหสีของพระเจ้าจักรพรรดิ และพระเจ้าแผ่นดินประเทศเอกราช เสวยสมบัติทั้งในสวรรค์และมนุษย์ มีความสุขทุกชาติ ท่องเที่ยวไปในชาติเป็นอันมาก เหตุปัจจัยและมูลนั้น ๆ เหมาะสมในพระศาสนา นั่นคือสโมธานข้อต้น สโมธานของดิฉันผู้ยินดีในธรรมนั้นดับสนิทแล้ว ดิฉันเผากิเลสเสียแล้ว ถอนภพขึ้นได้หมดแล้ว ตัดกิเลสเครื่องผูกพันเหมือนช้างพังตัดเชือกแล้ว เป็นผู้ไม่มีอาสวะอยู่ การที่ดิฉันได้มาในสำนักของพระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐสุดนี้ เป็นการมาดีแล้ว หนอ วิชชา ๓ ดิฉันบรรลุแล้วโดยลำดับ พระพุทธศาสนาดิฉันได้ทำเสร็จแล้ว

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ ดิฉันได้ทำให้แจ้งแล้ว พระพุทธศาสนาดิฉันได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระสุเมธาภิกษุณีได้กล่าวคาถาเหล่านี้ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ สุเมธาเถริยาปทาน.

เมขลทายิกาเถริยาปทานที่ ๒

ว่าด้วยผลแห่งการถวายสายสะอิ้ง

[๑๔๒] ดิฉันได้สร้างพระสถูปของพระผู้มีพระภาคพระนามว่าสิทธัตถะ ดิฉันได้ถวายสายสะอิ้งเพื่อการนวกรรมพระสถูปของพระศาสดา และเมื่อพระมหาสถูปสำเร็จแล้ว ดิฉันเลื่อมใสต่อพระมุนีผู้เป็นนาถะของโลก ได้ถวายสายสะอิ้งอีกด้วยมือทั้งสองของตนในกัปที่ ๕๔ แต่กัปนี้ ดิฉันได้ถวายสายสะอิ้งในครั้งนั้น ด้วยกรรมนั้น ดิฉันไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งการสร้างพระสถูป ดิฉันเผากิเลสทั้งหลายแล้ว ถอนภพขึ้นได้ทั้งหมดแล้ว ตัดกิเลสเครื่องผูกดังช้างพังตัดเชือกแล้วเป็นผู้ไม่มีอาสวะอยู่ การที่ดิฉันได้มายังสำนักของพระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐสุดนี้ เป็นการมาดีแล้ว หนอ วิชชา ๓ ดิฉันบรรลุแล้วโดยลำดับ พระพุทธศาสนาดิฉันได้ทำเสร็จแล้ว

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ ดิฉันได้ทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาดิฉันได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระเมขลทายิกาภิกษุนีได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ เมขลทายิกาเถริยาปทาน.

มัณฑปทายิกาเถริยาปทานที่ ๓

ว่าด้วยผลแห่งการสร้างมณฑป

[๑๔๓] ดิฉันได้ให้นายช่างสร้างมณฑปถวายพระพุทธเจ้าพระนามว่าโกนาคมน์ และได้สร้างพระสถูปอันบวร ของพระพุทธเจ้าผู้เป็นพงศ์พันธุ์ ของโลก ดิฉันไปยังชนบท นิคมหรือราชธานีใด ๆ ย่อมได้รับการบูชาในที่นั้น ๆ ทุกแห่ง นี้เป็นผลของบุญกรรม

ดิฉันเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาดิฉันได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระมัณฑปทายิกาภิกษุณีได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ มัณฑปทายิกาเถริยาปทาน.

สังกมนทาเถริยาปทานที่ ๔

ว่าด้วยผลแห่งการทอดตนเป็นทางเดิน

[๑๔๔] เมื่อพระผู้มีพระภาคพระนามว่า โกณฑัญญะ ผู้ประเสริฐกว่าโลก คงที่ ทรงช่วยสัตว์ให้ข้ามวัฏสงสาร เสด็จพระดำเนินไปที่ถนน ดิฉันออกจากเรือนแล้วนอนคว่ำหน้า ครั้งนั้น สมเด็จพระโลกเชษฐ ผู้ทรงพระกรุณา ได้เสด็จเหยียบไปบนศีรษะดิฉัน ครั้นแล้ว พระองค์ก็ได้เสด็จเลยไป ดิฉันได้ไปสวรรค์ชั้นดุสิต ก็เพราะจิตเลื่อมใสนั้น

ดิฉันเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาดิฉันได้ทำเสร็จแล้ว.

ทราบว่า ท่านพระสังกมนทาภิกษุณีได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ สังกมนทาเถริยาปทาน.

นฬมาลิกาเถริยาปทานที่ ๕

ว่าด้วยผลแห่งการถวายดอกอ้อบูชาพระ

[๑๔๕] ดิฉันได้เกิดเป็นนางกินรีอยู่ที่ฝั่งแม่น้ำจันทภาคา ครั้งนั้น ดิฉันได้พบพระสยัมภูพุทธเจ้าผู้ปราศจากธุลี ผู้ไม่ทรงพ่ายแพ้อะไร ดิฉันมีจิตเลื่อมใสโสมนัส เกิดปีติประนมอัญชลีแล้ว เก็บเอาดอกอ้อมาบูชาพระสยัมภู เพราะกรรมที่ทำไว้ดีนั้น และเพราะการตั้งเจตจำนงไว้ ดิฉันละร่างนางกินรีแล้ว ได้ไปสู่คณะไตรทศ ได้เป็นพระอัครมเหสีของท้าวสักกเทวราช ๓๖ พระองค์ ได้เป็นพระอัครมเหสีของพระเจ้าจักรพรรดิ ๑๐ พระองค์ ดิฉันเสวยความดีแล้วก็ได้ออกบวชเป็นบรรพชิต ดิฉันเผากิเลสทั้งหลายแล้ว ถอนภพขึ้นได้หมดแล้ว อาสวะของดิฉันสิ้นไปหมดแล้ว บัดนี้ภพใหม่ไม่มีอีก ในกัปที่ ๙๔ แต่กัปนี้ ดิฉันได้บูชาด้วยดอกไม้ใด ด้วยการบูชานั้น ดิฉันไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งพุทธบูชา

ดิฉันเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาดิฉันได้ทำเสร็จแล้ว

ทราบว่า ท่านพระนฬมาลิกาภิกษุณีได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ นฬมาลิกาเถริยาปทาน.

เอกปิณฑปาตทายิกาเถริยาปทานที่ ๖

ว่าด้วยผลแห่งการถวายอาหารบิณฑบาต

[๑๔๖] ในพระนครพันธุมดี มีพระบรมกษัตริย์พระองค์หนึ่งพระนามว่าพันธุมา ดิฉันเป็นพระอัครมเหสีของท้าวเธอ ดิฉันย่อมพูดกะคนบางคน ครั้งนั้น ดิฉันอยู่ในที่ลับนั่งคิดอย่างนี้ว่า ก็กุศลที่จะพึงถือเอาไปที่เราทำไว้ไม่มีเลย เราจะต้องไปนรกที่มีความเร่าร้อนใหญ่ยิ่งเผ็ดร้อน ร้ายกาจ ทารุณ โดยแน่นอน ในข้อนี้เราไม่มีความสงสัยเลยดังนี้ ดิฉันเข้าไปเฝ้าพระราชา แล้วกราบทูลว่า ขอเดชะ ขอพระองค์จงพระราชทานสมณะให้หม่อมฉันสักองค์หนึ่งเถิด หม่อมฉันจักนิมนต์ให้ท่านฉัน พระมหาราชาได้พระราชทานสมณะผู้มีอินทรีย์อันอบรมแล้วให้ดิฉัน ดิฉันรับบาตรของท่านแล้ว นิมนต์ท่านให้ฉันจนอิ่มหนำ ด้วยข้าวที่ระคนด้วยน้ำนมและทธิ ดิฉันบูชาด้วยข้าวที่ระคนด้วยน้ำนมและทธิแล้ว ทำของหอมและเครื่องไล้ทา เอาร่างแหปิดแล้วเอาผ้าเหลืองคลุมไว้ ดิฉันนึกถึงอารมณ์ของดิฉันนี้ตราบเท่าสิ้นชีวิต ยังจิตให้เลื่อมใสในกรรมนั้นแล้ว ได้ไปสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ ดิฉันได้เป็นพระอัครมเหสีของท้าวสักรินทเทวราช ๓๐ พระองค์ สิ่งที่ดิฉันปรารถนาด้วยใจ ย่อมเกิดสมดังประสงค์ ดิฉันได้เป็นพระอัครมเหสีของพระเจ้าจักรพรรดิ ๒๐ พระองค์ ดิฉันเป็นหญิงสร้างตัวเอง ท่องเที่ยวไปในภพน้อยใหญ่ ดิฉันพ้นจากเครื่องผูกพันทุกอย่างแล้ว มีการอุบัติไปปราศแล้ว มีอาสวะสิ้นไปหมดแล้ว บัดนี้ภพใหม่ไม่มีอีก ในกัปที่ ๙๑ แต่กัปนี้ ดิฉันได้ให้ทานใดในกาลนั้นด้วยทานนั้น ดิฉันจึงไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งบิณฑบาต

ดิฉันเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาดิฉันได้ทำเสร็จแล้ว.

ทราบว่า ท่านพระเอกปิณฑปาตทายิกาภิกษุณีได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ เอกปิณฑปาตทายิกาเถริยาปทาน.

กฏัจฉุภิกขาทายิกาเถริยาปทานที่ ๗

ว่าด้วยผลแห่งการถวายภิกษาหารหนึ่งทัพพี

[๑๔๗] ดิฉันได้ตักเอาภิกษาทัพพีหนึ่ง ถวายแด่พระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐสุดพระนามว่าติสสะบรมศาสดา ซึ่งกำลังเสด็จเที่ยวบิณฑบาตอยู่ พระสัมพุทธเจ้าพระนามว่าติสสะบรมศาสดา ผู้นำชั้นเลิศของโลก ทรงรับแล้ว ประทับยืนทำอนุโมทนาแก่ดิฉันกลางถนนว่า ท่านถวายภิกษาทัพพีหนึ่งแล้ว จักไปสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ จักได้เป็นพระอัครมเหสีของท้าวสักรินทเทวราช ถึง ๓๖ พระองค์ จักได้เป็นพระอัครมเหสีของพระเจ้าจักรพรรดิ ๕๐ พระองค์ ท่านจักได้สิ่งที่ใจปรารถนาในกาลทั้งปวง ท่านเสวยสมบัติแล้ว จักเป็นผู้ไม่มีความห่วงใยออกบวช กำหนดรู้อาสวะทั้งปวงแล้ว จักเป็นผู้ไม่มีอาสวะนิพพาน พระติสสสัมมาสัมพุทธเจ้าผู้นำชั้นเลิศของโลก เป็นนักปราชญ์ ครั้นตรัสดังนี้แล้วก็เหาะขึ้นสู่นภากาศ เหมือนพระยาหงส์บินอยู่ในอัมพรฉะนั้น ทานดิฉันได้ให้ดีแล้วทีเดียว ยัญสมบัติดิฉันได้บูชาดีแล้ว ดิฉันบรรลุบทอันไม่หวั่นไหวได้ ก็เพราะถวายภิกษาทัพพีหนึ่ง ในกัปที่ ๕๒ แต่กัปนี้ ดิฉันได้ถวายทานใดในกาลนั้น ด้วยทานนั้น ดิฉันไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งการถวายภิกษา

ดิฉันเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาดิฉันได้ทำเสร็จแล้ว.

ทราบว่า ท่านพระกฏัจฉุภิกขาทายิกาภิกษุณีได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ กฏัจฉุภิกขาทายิกาเถริยาปทาน.

สัตตอุปลมาลิกาเถริยาปทานที่ ๘

ว่าด้วยผลแห่งการถวายดอกอุบล ๗ ดอก

[๑๔๘] ในพระนครอรุณวดี มีพระมหากษัตริย์พระองค์หนึ่งพระนามว่าอรุณ ดิฉันเป็นพระอัครมเหสีของท้าวเธอ ดิฉันร้อยพวงมาลัยอยู่ ได้หยิบเอาดอกอุบลมีกลิ่นหอม

เหมือนทิพย์มา ๗ ดอก แล้วนั่งลงในปราสาทอันประเสริฐ คิดขึ้นในขณะนั้นเองว่า ประโยชน์อะไร ด้วยพวงมาลัยเหล่านี้ ซึ่งเราเอาประดับศีรษะแก่เรา เราเอาบูชาในพระญาณของพระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐสุด จะประเสริฐกว่า ชนทั้งหลายเขาพากันนับถือบูชาพระสัมพุทธเจ้า เราจะนั่งที่ใกล้ประตู จักบูชาพระสัมพุทธเจ้าผู้มหามุนี ในเวลาที่พระองค์เสด็จมา พระพิชิตมารผู้งดงามดังต้นรกฟ้าขาว หรือมิฉะนั้น ก็เปรียบเหมือนไกรสรมฤคราช พร้อมด้วยพระภิกษุสงฆ์ เสด็จมาตามถนน ดิฉันเห็นพระรัศมีของพระพุทธเจ้าแล้ว ก็ร่าเริงสลดใจ ยังไม่ทันถึงประตูก็บูชาพระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐสุด ดิฉันทำดอกอุบลอันบานเต็มที่ ๗ ดอก ให้เป็นของกั้นแดดในอัมพร ดอกอุบลเหล่านั้น กั้นแดดอยู่เหนือพระเศียรพระพุทธเจ้า ดิฉันมีจิตประกอบด้วยปีติ ดีใจ เกิดโสมนัส ประนมอัญชลี ยังจิตให้เลื่อมใสในกาลนั้น แล้วได้ไปสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ เหนือศีรษะของดิฉันเขากั้นเศวตฉัตรขนาดใหญ่ กลิ่นหอมดังกลิ่นทิพย์ฟุ้งไป นี้เป็นผลแห่งดอกอุบล ๗ ดอก บางครั้ง เมื่อดิฉันถูกหมู่ญาตินำเอาออกไป ครั้งนั้น เศวตฉัตรคันใหญ่ย่อมกั้นแดดไว้ทั่วบริษัทของดิฉัน ดิฉันได้เป็นพระอัครมเหสีของท้าวสักรินทเทวราช ๗๐ พระองค์ ดิฉันเป็นอิสระทุกภพเที่ยวไปในภพน้อยใหญ่ ได้เป็นพระอัครมเหสีของพระเจ้าจักรพรรดิ ๖๓ พระองค์ ชนทั้งหลายประพฤติตามดิฉันทุกคน ดิฉันมีถ้อยคำน่าเชื่อถือ ผิวพรรณของดิฉันเหมือนดอกอุบล และกลิ่นก็ฟุ้งไปเหมือนกลิ่นอุบลหอม ดิฉันไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งพุทธบูชา ดิฉันเป็นผู้ฉลาดในอิทธิบาท ยินดีในการเจริญโพชฌงค์ มีความบริบูรณ์ในอภิญญา นี้เป็นผลแห่งพุทธบูชา ดิฉันเป็นผู้ฉลาดในสติปัฏฐาน มีสมาธิ-ฌานเป็นโคจรขวนขวายในสัมมัปปธาน นี้เป็นผลแห่งพุทธบูชา ความเพียรของดิฉันนำเอาธุระใหญ่น้อยไป นำเอาธรรมที่เป็นแดนเกษมจากโยคะมาให้ ดิฉันมีอาสวะสิ้นไปหมดแล้ว บัดนี้ภพใหม่ไม่มีอีก ในกัปที่ ๓๑ แต่กัปนี้ ดิฉันได้เอาดอกไม้บูชาใดด้วยการบูชานั้น ดิฉันจึงไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งพุทธบูชา

ดิฉันเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาดิฉันได้ทำเสร็จแล้ว.

ทราบว่า ท่านพระสัตตอุปลมาลิกาภิกษุณีได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ สัตตอุปลมาลิกาเถริยาปทาน.

ปัญจทีปิกาเถริยาปทานที่ ๙

ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยประทีป ๕ ดวง

[๑๔๕] ครั้งนั้น ดิฉันเป็นหญิงนักท่องเที่ยวอยู่ในพระนครหงสวดี ดิฉันต้องการกุศล จึงเที่ยวไปสู่อารามหนึ่งจากอารามหนึ่ง ได้พบไม้โพธิ์อันอุดม วันกาฬปักษ์ ยังจิตให้เลื่อมใสในไม้โพธิ์นั้นแล้ว นั่งลงที่โคนไม้โพธิ์ ดิฉันตั้งจิตเคารพประนมอัญชลีเหนือเศียรเกล้า สำแดงความโสมนัสแล้วคิดอย่างนี้ในขณะนั้นว่า ถ้าพระพุทธเจ้ามีพระคุณนับไม่ได้ ไม่มีบุคคลเปรียบเสมอไซร้ ก็ขอให้ทรงแสดงปาฏิหาริย์แก่เราเถิด ขอไม้โพธิ์จงเปล่งรัศมี ทันใดนั้นเองไม้โพธิ์ ก็ได้โพลงไปทั่วพร้อมกับที่ดิฉันนึก รัศมีสำเร็จด้วยสีทอง ล้วนไพโรจน์ไปทั่วทิศ ดิฉันนั่งอยู่ที่โคนโพธิ์นั้น ๗ คืน ๗ วัน เมื่อถึงวันเป็นวันคำรบ ๗ ดิฉันได้ทำการบูชาด้วยประทีป ประทีป ๕ ดวงลุกโพลงล้อมรอบอาสนะ ครั้งนั้น ประทีปของดิฉันลุกโพลงอยู่จนถึงเวลาพระอาทิตย์อุทัย เพราะกรรมที่ทำไว้ดีนั้น และเพราะการตั้งเจตจำนงไว้ ดิฉันละร่างมนุษย์แล้วได้ไปสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ วิมานที่บุญกรรมสร้างให้ดิฉันอย่างสวยงามในสวรรค์ชั้นดาวดึงส์นั้น เรียกว่า “ปัญจทีปวิมาน” ปัญจทีปวิมานนั้นสูง ๑๐๐ โยชน์ กว้าง ๖๐ โยชน์ ประทีปนับไม่ถ้วนส่องสว่างล้อมดิฉันอยู่ ทั่วเทพพิภพโชติช่วงด้วยแสงประทีป คนที่หันหน้าไปทางทิศบูรพา ถ้าดิฉันปรารถนาที่จะดู ดิฉันย่อมเห็นได้ด้วยจักษุทุกคน ทั้งเบื้องบน เบื้องล่างและเบื้องขวาง ดิฉันปรารถนาจะเห็นกรรมดีและกรรมชั่วที่คนทำในที่มีประมาณเท่าใด ที่มีประมาณเท่านั้น ย่อมไม่มีต้นไม้หรือภูเขามากั้นกาง ดิฉันได้เป็นพระอัครมเหสีของท้าวสักกินทเทวราช ๘๐ พระองค์ ได้เป็นพระอัครมเหสีของพระเจ้าจักรพรรดิ ๑๐๐ พระองค์ ดิฉันเข้าถึงกำเนิดนั้น ๆ ประทีปตั้งแสน ๆ ส่องแสงล้อมดิฉัน ดิฉันจุติจากเทวโลกแล้ว เกิดในครรภ์มารดา เมื่อดิฉันอยู่ในครรภ์มารดา จักษุของดิฉันไม่หลับ ประทีปตั้งจำนวนแสนดวงส่องสว่างอยู่ในเรือนประสูติของดิฉัน ผู้พร้อมเพรียงด้วยบุญกรรม นี้เป็นผลแห่งประทีป ๕ ดวง เมื่อถึงภพสุดท้าย ดิฉันกลับฉันทะที่มีในใจ เห็นนิพพานอันเป็นสภาวะเยือกเย็น ไม่มีชราและมรณะ พอเกิดได้อายุ ๗ ขวบ ดิฉันได้บรรลุอรหัต พระพุทธเจ้าพระนามว่าโคดม ทรงทราบถึงคุณของดิฉัน จึงให้ดิฉันอุปสมบท ดิฉันเข้าฌานอยู่ในมณฑป โคนไม้ ปราสาท ถ้ำ หรือเรือนอันว่างเปล่าก็ดี ประทีป ๕ ดวงส่องแสงสว่างให้ดิฉัน ทิพยจักษุของดิฉันบริสุทธิ์ ดิฉันฉลาดในสมาธิ ถึงความ

บริบูรณ์ในอภิญญา นี้เป็นผลแห่งประทีป ๕ ดวง ดิฉันเป็นผู้อยู่จบพรหมจรรย์ทั้งปวง ทำกิจเสร็จแล้ว ไม่มีอาสวะ ข้าแต่พระมหาวีระผู้มีพระจักษุ หม่อมฉันชื่อว่าปัญจทีปาขอถวายบังคมพระยุคลบาทของพระองค์ ในกัปที่แสนแต่กัปนี้ ดิฉันได้ถวายประทีปใดในครั้งนั้น ด้วยการถวายประทีปนั้น ดิฉันไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งประทีป ๕ ดวง

ดิฉันเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาดิฉันได้ทำเสร็จแล้ว.

ทราบว่า ท่านพระปัญจทีปิกาภิกษุณีได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ปัญจทีปิกาเถริยาปทาน.

อุทกทายิกาเถริยาปทานที่ ๑๐

ว่าด้วยผลแห่งการถวายน้ำ

[๑๕๐] ดิฉันเป็นหญิงหาบน้ำขายอยู่ในพระนครพันธุมดี เลี้ยงชีพด้วยการหาบน้ำ เลี้ยงดูเด็ก ๆ ก็ด้วยการหาบน้ำนั้น ดิฉันไม่มีไทยธรรม ดิฉันเข้าไปยังซุ้มน้ำแล้ว ตั้งน้ำไว้ถวายในบุญเขตอันยอดเยี่ยม เพราะกรรมที่ได้ทำไว้ดีแล้วนั้น ดิฉันจึงได้ไปสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ วิมานที่บุญกรรมสร้างให้แก่ดิฉันอยู่สวยงาม ในสวรรค์ชั้นดาวดึงส์นั้น ถูกนิรมิตขึ้นก็เพราะการหาบน้ำ ก็ครั้งนั้น ดิฉันประเสริฐกว่าพวกนางอัปสรตั้งพัน ดิฉันครอบงำนางอัปสรเหล่านั้นทั้งหมดด้วยฐานะ ๑๐ ประการ ดิฉันได้เป็นพระอัครมเหสีของท้าวสักรินทเทวราช ๕๐ พระองค์ ได้เป็นพระอัครมเหสีของพระเจ้าจักรพรรดิ ๒๐ พระองค์ ดิฉันท่องเที่ยวอยู่แต่ในสองภพ คือ เทวดาและมนุษย์ ไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งการถวายน้ำ บนยอดเขา ยอดไม้ในอากาศ หรือพื้นดินก็ตาม ดิฉันต้องการน้ำเมื่อใด ดิฉันย่อมได้โดยเร็วพลันเมื่อนั้น ทิศที่ไม่มีฝนมีอยู่ ก็เพราะดิฉันเร่าร้อนระหายน้ำแล้ว มหาเมฆรู้ความดำริของดิฉันย่อมยังฝนให้ตกลงในบางครั้ง เมื่อดิฉันถูกหมู่ญาตินำเอาออกไป มหาเมฆได้ยังฝนให้ตกลง ในคราวที่ดิฉันปรารถนาฝน ในสรีระของดิฉัน ไม่มีความเร่าร้อนหรือความกระวนกระวายเลย และละอองธุลีก็ไม่มีในกายของดิฉัน นี้เป็นผลแห่งการให้น้ำเป็นทาน ทุกวันนี้

ดิฉันมีใจบริสุทธิ์ ปราศจากใจที่ชั่วช้า มีอาสวะสิ้นไปหมดแล้ว บัดนี้ภพใหม่ไม่มีอีก ในกัปที่ ๕๑ แต่กัปนี้ ดิฉันได้ทำกรรมใดในกาลนั้น ด้วยกรรมนั้น ดิฉันไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งการให้น้ำเป็นทาน

ดิฉันเผากิเลสทั้งหลายหมดแล้ว พระพุทธศาสนาดิฉันได้ทำเสร็จแล้ว.

ทราบว่า ท่านพระอุทกทายิกาภิกษุณีได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ อุทกทายิกาเถริยาปทาน.

รวมอปทานที่มีในวรรคนี้ คือ ๑. สุเมธาเถริยาปทาน ๒. เมขลทายิกาเถริยาปทาน ๓. มัณฑปทายิกาเถริยาปทาน ๔. สังกมนทาเถริยาปทาน ๕. นฬมาลิกาเถริยาปทาน ๖. เอกปิณฑปาตทายิกาเถริยาปทาน ๗. กฏัจฉุภิกขาทายิกาเถริยาปทาน ๘. สัตตอุปลมายิกาเถริยาปทาน ๙. ปัญจทีปิกาเถริยาปทาน ๑๐. อุทกทายิกาเถริยาปทาน และในวรรคนี้ บัณฑิตคำนวณคาถาได้ ๑๓๐ คาถากึ่ง.

จบ สุเมธาวรรคที่ ๑.

เอกุโปสถวรรคที่ ๒

เอกุโปสถิกาเถริยาปทานที่ ๑

ว่าด้วยผลแห่งการรักษาอุโบสถศีลครั้งเดียว

[๑๕๑] ในพระนครพันธุมดี มีพระบรมกษัตริย์ทรงพระนามว่าพันธุมา ในวันเพ็ญท้าวเธอทรงรักษาอุโบสถศีล สมัยนั้น ดิฉันเป็นนางกุมภทาสีในพระนครพันธุมดีนั้น เห็นเสนาพร้อมด้วยพระมหากษัตริย์ จึงคิดอย่างนี้ในครั้งนั้นว่า แม้พระมหากษัตริย์ก็ยังทรงละราชกิจมารักษาอุโบสถศีล กรรมนั้นต้องมีผลแน่นอน หมู่มหาชนจึงพากันเบิกบานใจ ดิฉันพิจารณาเห็นทุคติและความเป็นคนยากไร้โดยแยบคาย ทำให้จิตใจร่าเริงแล้ว รักษาอุโบสถศีล ดิฉันรักษาอุโบสถศีลในพระศาสนาของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพราะกรรมที่ทำไว้ดีแล้วนั้น ดิฉันได้ไปสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ วิมานที่บุญกรรมสร้างให้ดิฉันอย่างสวยงามในดาวดึงส์นั้น สูงโยชน์หนึ่ง ประกอบด้วยเรือนยอดมีที่นั่งใหญ่โต ประดับแล้วอย่างดี นางอัปสรแสนนางต่างบำรุงบำเรอดิฉันอยู่ทุกเมื่อ ดิฉันงามเกินนางเทพอัปสรอื่น ๆ ในกาลทั้งปวง ดิฉันได้เป็นพระอัครมเหสีของท้าวสักรินทเทวราช ๖๔ พระองค์ ได้เป็นพระอัครมเหสีของพระเจ้าจักรพรรดิ ๖๓ พระองค์ ดิฉันเป็นผู้มีผิวพรรณปานดังทองคำ ท่องเที่ยวอยู่ในภพทั้งหลาย ดิฉันเป็นผู้ประเสริฐในที่ทุกสถาน นี้เป็นผลแห่งอุโบสถศีล ดิฉันย่อมได้ยานช้าง ยานม้า และยานรถ แม้ทุกอย่างมากมาย นี้เป็นผลแห่งอุโบสถศีล ภาชนะสำเร็จด้วยทองเงินแก้วผลึกและแก้วปทุมราช ดิฉันได้ทุกอย่าง ผ้าไหม ผ้าขนสัตว์ ผ้าเปลือกไม้ ผ้าฝ้ายและผ้าที่มีราคาสูง ๆ ดิฉันก็ได้ทุกสิ่ง ข้าว น้ำ ของเคี้ยว ผ้า เสนาสนะ ดิฉันได้ทุกอย่าง นี้เป็นผลแห่งอุโบสถศีล เครื่องหอมชนิดดี ดอกไม้ จุรณสำหรับลูบไล้ ดิฉันก็ได้ทุกประการ นี้เป็นผลแห่งอุโบสถศีล เรือนยอด ปราสาท มณฑป เรือนโล้นและถ้ำ ดิฉันก็ได้ถ้วนทุกสิ่ง นี้เป็นผลแห่งอุโบสถศีล พอดิฉันอายุได้ ๗ ขวบ ก็ได้ออกบวชเป็นบรรพชิต ได้บรรลุอรหัตเมื่อยังไม่ทันจะถึงครึ่งเดือน ดิฉันมีอาสวะสิ้นไปหมดแล้ว บัดนี้ภพใหม่ไม่มีอีก ในกัปที่ ๙๑ แต่กัปนี้ ดิฉันได้ทำกรรมใดในกาลนั้น ด้วยกรรมนั้น ดิฉันไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งอุโบสถศีล

ดิฉันเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาดิฉันได้ทำเสร็จแล้ว.

ทราบว่า ท่านพระเอกุโปสถิกาภิกษุณีได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ เอกุโปสถิกาเถริยาปทาน.

สลฬปุปผิกาเถริยาปทานที่ ๒

ว่าด้วยผลแห่งการถวายดอกช้างน้าว

[๑๕๒] ครั้งนั้น ดิฉันเกิดเป็นนางกินรีอยู่ที่ใกล้ฝั่งแม่น้ำจันทภาคา ดิฉันได้พบพระนราสภผู้เป็นเทพของทวยเทพ กำลังเสด็จจงกรมอยู่ ดิฉันได้เลือกเก็บดอกไม้ช้างน้าวมาถวาย แด่พระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐสุด พระมหาวีรเจ้าทรงดมกลิ่นดอกไม้ช้างน้าว ซึ่งมีกลิ่นเหมือนทิพย์ พระมหาวีรผู้นำโลกพระนามว่าวิปัสสีสัมพุทธเจ้าทรงรับแล้ว ได้ทรงดมกลิ่น ในเมื่อดิฉันมองดูอยู่ในครั้งนั้น ดิฉันประนมอัญชลี ถวายบังคมพระพุทธองค์ผู้อุดมกว่าสัตว์ ทำจิตของตนให้เลื่อมใส ต่อจากนั้นก็ได้เดินขึ้นภูเขาไป ในกัปที่ ๙๑ แต่กัปนี้ ดิฉันได้ถวายดอกไม้ใดในกาลนั้น ด้วยการถวายดอกไม้นั้น ดิฉันไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งพุทธบูชา

ดิฉันเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาดิฉันได้ทำเสร็จแล้ว.

ทราบว่า ท่านพระสลฬปุปผิกาภิกษุณีได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ สลฬปุปผิกาเถริยาปทาน.

โมทกทายิกาเถริยาปทานที่ ๓

ว่าด้วยผลแห่งการถวายขนมต้ม

[๑๕๓] ดิฉันเป็นนางกุมภทาสีอยู่ในพระนครพันธุมดี ดิฉันถือเอาขนมต้ม อันเป็นส่วนของดิฉันไปท่าน้ำ ได้พบสมณะผู้มีจิตสงบ มีใจเป็นสมาธิที่หนทางก็มีจิตเลื่อมใสโสมนัส จึงได้ถวายขนมต้ม ๓ ชิ้น เพราะกรรมที่ทำไว้ดีนั้น และเพราะการตั้งเจตจำนงไว้ ดิฉันจึงไม่ได้ไปสู่วินิบาตเลยตลอด ๒๕ กัป ก็ดิฉันทำสมบัติแล้วเสวยสิ้นทุกอย่าง ดิฉันได้บรรลุอจลบทเพราะถวายขนมต้ม ๓ ชิ้น

ดิฉันเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาดิฉันได้ทำเสร็จแล้ว.

ทราบว่า ท่านพระโมทกทายิกาภิกษุณีได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ โมทกทายิกาเถริยาปทาน.

เอกาสนทายิกาเถริยาปทานที่ ๔

ว่าด้วยผลแห่งการจัดอาสนะถวายสงฆ์

[๑๕๔] ครั้งนั้น ดิฉันเป็นหญิงช่างกรองดอกไม้ชาวพระนครหงสวดี มารดาบิดาของดิฉันท่านไปทำงาน ดิฉันได้พบพระสมณะกำลังเดินไปตามถนนในเวลาเที่ยงวัน ดิฉันได้ปูลาดอาสนะไว้ ครั้นปูลาดอาสนะด้วยผ้าโกเชาว์อันวิจิตรเป็นต้นแล้ว เป็นผู้มีจิตเลื่อมใสโสมนัส กล่าวดังนี้ว่า ภูมิภาคแรงร้อน แก่กล้าเวลาเที่ยง แดดจัด ลมไม่รำเพยพัด และเวลานี้ก็จวนจะเลยเวลาแล้ว ข้าแต่พระมหามุนี อาสนะนี้ดิฉันปูลาดไว้ถวายท่าน ขอท่านได้โปรดอนุเคราะห์นั่งบนอาสนะของดิฉันเถิด พระสมณะผู้ฝึกตนดีแล้ว มีใจบริสุทธิ์ ได้นั่งลงบนอาสนะนั้น ดิฉันรับบาตรของท่านแล้ว ได้ถวายบิณฑบาตตามที่ตนหุงต้มไว้ เพราะกรรมที่ทำไว้ดีแล้วนั้น และเพราะการตั้งเจตจำนงไว้ดิฉันละร่างมนุษย์แล้วได้ไปสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ วิมานที่บุญกรรมสร้าง

ให้ดิฉันอย่างสวยงามในดาวดึงส์นั้น สูง ๖๐ โยชน์ กว้าง ๓๐ โยชน์ ได้ถูกสร้างขึ้นแล้วเพราะอาสนะบัลลังก์ของดิฉันมีหลายอย่างต่าง ๆ ชนิด สำเร็จด้วยทองก็มี ด้วยแก้วมณีก็มี ด้วยแก้วผลึกก็มีด้วยแก้วปทุมราชก็มี บัลลังก์ของดิฉันปูลาดด้วยนวมก็มี ด้วยผ้าลาดอันวิจิตรด้วยรูปราชสีห์และเสือโคร่งเป็นต้นก็มี ด้วยผ้าลาดทอด้วยไหมประดับแก้วอันวิจิตรก็มี ด้วยเครื่องลาดมีขนยาวชายด้านเดียวก็มี เมื่อใด ดิฉันต้องการจะเดินทาง เมื่อนั้น ดิฉันย่อมเป็นผู้เพรียบพร้อมด้วยการรื่นเริงสนุกสนานไปสู่ที่ที่ดิฉันปรารถนา พร้อมกับบัลลังก์อันประเสริฐ ดิฉันได้เป็นพระอัครมเหสีของท้าวสักรินทเทวราช ๘๐ พระองค์ ได้เป็นพระอัครมเหสีของพระเจ้าจักรพรรดิ ๗๐ พระองค์ เมื่อดิฉันยังท่องเที่ยวไปในภพน้อยใหญ่ ย่อมได้โภคทรัพย์มากมาย ดิฉันไม่บกพร่องโภคทรัพย์เลย นี้เป็นผลแห่งอาสนะอันเดียว ดิฉันท่องเที่ยวไปแต่ในสองภพ คือ ในสวรรค์และมนุษย์ ภพอื่น ๆ ดิฉันไม่รู้จัก นี้เป็นผลแห่งอาสนะอันเดียว ดิฉันเกิดแต่ในสองสกุล คือ สกุลกษัตริย์และสกุลพราหมณ์ ดิฉันเกิดในสกุลสูงทุก ๆ ภพ นี้เป็นผลแห่งอาสนะอันเดียว ความโทมนัสที่ทำจิตของดิฉันให้เร่าร้อนดิฉันไม่รู้จัก ความเป็นผู้มีผิวพรรณแปลกดิฉันก็ไม่รู้จัก นี้เป็นผลแห่งอาสนะอันเดียว พี่เลี้ยงนางนมต่างก็บำรุงดิฉัน หญิงค่อมและเด็กรับใช้มีมาก ดิฉันไปสู่อวัยวะหนึ่งจากอีกอวัยวะหนึ่ง นี้เป็นผลแห่งอาสนะอันเดียว พวกพี่เลี้ยงนางนมอื่นให้ดิฉันอาบน้ำ พวกอื่นให้รับประทานข้าว พวกอื่นประดับประดาดิฉัน พวกอื่นแห่กล่อมดิฉันให้รื่นเริงทุกเมื่อ พวกอื่นเอาของหอมไล้ทาดิฉัน นี้เป็นผลแห่งอาสนะอันเดียว บัลลังก์ดังจะรู้ความดำริของดิฉันผู้อยู่ที่มณฑป ที่โคนไม้ หรือในเรือนว่าง-เปล่า ย่อมปรากฏขึ้น นี้เป็นอัตภาพสุดท้ายของดิฉัน ภพหลังกำลังเป็นไป แม้วันนี้ดิฉันก็ได้สละราชสมบัติออกบวชเป็นบรรพชิต ในกัปที่แสนแต่กัปนี้ ดิฉันได้ให้ทานใดในกาลนั้น ด้วยทานนั้น ดิฉันไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งอาสนะอันเดียว

ดิฉันเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนา ดิฉันได้ทำเสร็จแล้ว.

ทราบว่า ท่านพระเอกาสนทายิกาภิกษุณีได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ เอกาสนทายิกาเถริยาปทาน.

ปัญจทีปทายิกาเถริยาปทานที่ ๕

ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยประทีป ๕ ดวง

[๑๕๕] ครั้งนั้น ดิฉันเป็นหญิงนักท่องเที่ยวอยู่ในพระนครหงสวดี ดิฉันต้องการกุศลจึงท่องเที่ยวไปตามวัดวาอาราม ดิฉันได้พบไม้โพธิ์อันอุดม ในวันกาพปักษ์ ดิฉันยังจิตให้เลื่อมใสในไม้โพธิ์นั้นแล้วนั่งลงที่โคนโพธิ์ ดิฉันตั้งจิตอันประกอบด้วยความเคารพไว้ ประนมอัญชลีเหนือเศียรเกล้า สำแดงถึงความโสมนัส แล้วคิดอย่างนี้ในทันใดนั้นว่า ถ้าพระพุทธเจ้าเป็นผู้มีพระคุณนับไม่ได้ ไม่มีบุคคลอื่นเปรียบเสมอจริงไซร้ ขอให้แสดงปาฏิหาริย์แก่เราเถิด ขอให้ไม้โพธิ์นี้จงเปล่งรัศมี ในทันใดนั้นเอง ไม้โพธิ์ก็ได้โพลงไปทั่วพร้อมกับที่ดิฉันนึก รัศมีนั้นสำเร็จด้วยสีทองล้วนไพโรจน์ไปทั่วทิศ ดิฉันนั่งอยู่ที่โคนโพธิ์นั้น ๗ คืน ๗ วัน เมื่อถึงวันเป็นคำรบ ๗ ดิฉันได้ทำการบูชาด้วยประทีป ประทีป ๕ ดวงลุกโพลงรอบอาสนะ ครั้งนั้น ประทีปของดิฉันลุกโพลงอยู่ จนถึงเวลาพระอาทิตย์อุทัย เพราะกรรมที่ทำไว้ดีนั้น และเพราะการตั้งเจตจำนงไว้ ดิฉันละร่างมนุษย์แล้วได้ไปสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ วิมานที่บุญกรรมสร้างสรรค์ให้ดิฉันอย่างสวยงาม ในสวรรค์ชั้นดาวดึงส์นั้น เรียกว่าปัญจทีปวิมาน สูง ๖๐ โยชน์ กว้าง ๓๐ โยชน์ มีประทีปนับไม่ถ้วนส่องแสงสว่างล้อมฉันทั่วเทพพิภพโชติช่วงด้วยแสงประทีป ดิฉันนั่งหันหน้าไปทิศบูรพาแล้ว ถ้าประสงค์จะดู ย่อมเห็นทุกสิ่งได้ด้วยจักษุทั้งเบื้องบน เบื้องล่างและเบื้องขวาง ดิฉันปรารถนาจะเห็นกรรมดีกรรมชั่วที่คนทำ ในที่มีประมาณเท่าใด ที่มีประมาณเท่านั้นย่อมไม่มีต้นไม้หรือภูเขามากั้นกาง ดิฉันได้เป็นพระอัครมเหสีของท้าวสักกเทวราช ๘๐ พระองค์ ได้เป็นพระอัครมเหสีของพระเจ้าจักรพรรดิ ๑๐๐ พระองค์ ดิฉันเข้าถึงกำเนิดใด ๆ คือ เทวดาหรือมนุษย์ ในกำเนิดนั้น ๆ ประทีปจำนวนแสนส่องแสงสว่างล้อมดิฉัน ดิฉันจุติจากเทวโลกแล้วเกิดในครรภ์มารดา เมื่อดิฉันอยู่ในครรภ์มารดา นัยน์ตาของดิฉันไม่หลับ ประทีปจำนวนแสนดวงส่องสว่าง ในเรือนประสูติของดิฉันผู้เพรียบพร้อมด้วยบุญกรรม นี้เป็นผลแห่งประทีป ๕ ดวง เมื่อถึงภพสุดท้าย ดิฉันได้กลับฉันทะที่มีในใจเห็นนิพพานอันเป็นสภาวะเยือกเย็น ไม่มีชราและมรณะ พอเกิดอายุได้ ๗ ขวบ ดิฉันก็ได้บรรลุอรหัต พระพุทธเจ้าให้ดิฉันอุปสมบท นี้เป็นผลแห่งประทีป ๕ ดวง เมื่อดิฉันอยู่ที่มณฑป โคนไม้ หรือในเรือนว่างเปล่า ประทีปส่องแสงสว่างให้ทุกเมื่อเชื่อวัน นี้เป็นผลแห่งประทีป ๕ ดวง

ทิพยจักษุของดิฉันบริสุทธิ์ ดิฉันฉลาดในสมาธิถึงความบริบูรณ์ในอภิญญา นี้เป็นผลแห่งประทีป ๕ ดวง ดิฉันเป็นผู้อยู่จบพรหมจรรย์ทั้งปวง ทำกิจเสร็จแล้ว ไม่มีอาสวะ ข้าแต่พระมหาวีระผู้มีจักษุ หม่อมฉันผู้ชื่อว่าปัญจทีปาขอถวายบังคมพระยุคลบาทของพระองค์ ในกัปที่แสนแต่กัปนี้ ดิฉันได้ให้ทานใดในกาลนั้น ด้วยทานนั้น ดิฉันไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งประทีป ๕ ดวง

ดิฉันเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาดิฉันได้ทำเสร็จแล้ว.

ทราบว่า ท่านพระปัญจทีปทายิกาภิกษุณีได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ปัญจทีปทายิกาเถริยาปทาน.

นพมาลิกาเถริยาปทานที่ ๖

ว่าด้วยการถวายดอกอ้อบูชาพระ

[๑๕๖] ดิฉันเกิดเป็นนางกินรีอยู่ที่ฝั่งแม่น้ำจันทภาคา ครั้งนั้น ดิฉันได้พบพระสยัมภูพุทธเจ้าผู้ปราศจากธุลี ไม่ทรงพ่ายแพ้อะไร ๆ จึงมีจิตเลื่อมใสโสมนัส เกิดปีติประนมอัญชลีแล้ว เก็บเอาดอกอ้อมาบูชาพระสยัมภู เพราะกรรมที่ทำไว้ดีนั้น และเพราะการตั้งเจตจำนงไว้ ดิฉันละร่างนางกินรีแล้ว ได้ไปสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ ดิฉันได้เป็นอัครมเหสีของท้าวสักกเทวราช ๓๖ พระองค์ สิ่งที่ฉันปรารถนาด้วยใจ ย่อมเกิดตามปรารถนา ดิฉันได้เป็นผู้สร้างตนท่องเที่ยวไปในภพทั้งปวง กุศลของดิฉันมี ดิฉันได้ออกบวชเป็นบรรพชิต ทุกวันนี้ดิฉันเป็นปูชารหบุคคลในศาสนาของพระศากยบุตร ในกัปที่ ๙๔ แต่กัปนี้ ดิฉันได้บูชาพระพุทธเจ้าใด ด้วยพุทธบูชานั้น ดิฉันไม่รู้จักทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งดอกอ้อ ทุกวันนี้ดิฉันมีใจบริสุทธิ์ ปราศจากใจที่ชั่วช้า มีอาสวะสิ้นไปทั้งหมด บัดนี้ภพใหม่ไม่มีอีก

ดิฉันเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาดิฉันได้ทำเสร็จแล้ว.

ทราบว่า ท่านพระนพมาลิกาภิกษุณีได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ นพมาลิกาเถริยาปทาน.

มหาปชาบดีโคตมีเถริยาปทานที่ ๗

ว่าด้วยบุพจริยาของพระมหาปชาบดีโคตมีเถรี

[๑๕๗] ในกาลครั้งหนึ่ง พระผู้มีพระภาคผู้เป็นประทีปแก้วส่องโลกให้สว่างไสว เป็นนายสารถีฝึกนรชน ประทับอยู่ ณ กูฏาคารศาลาป่ามหาวันใกล้พระนครเวสาลี ครั้งนั้น พระมหาโคตมีภิกษุณีพระมาตุจฉาของพระพิชิตมาร อยู่ในสำนักนางภิกษุณีในพระนครอันรื่นรมย์นั้น พร้อมด้วยพระภิกษุณี ๕๐๐ องค์ ซึ่งล้วนแต่พ้นจากกิเลสแล้ว เมื่อพระมหาปชาบดีโคตมีนั้นอยู่ในที่สงัด ตรึกนึกคิดอย่างนี้ว่า การปรินิพพานของพระพุทธเจ้าก็ดี ของคู่พระอัครสาวกก็ดี ของพระราหุลพระอานนท์และพระนันทะก็ดี เราไม่ได้เห็น เราอันพระโลกนาถผู้แสวงหาคุณอันใหญ่ทรงอนุญาตแล้ว พึงปลงอายุสังขารแล้วนิพพานก่อนเถิด พระภิกษุณีทั้ง ๕๐๐ องค์ ก็ได้ตรึกอย่างนั้นเหมือนกัน แม้พระเขมาภิกษุณีเป็นต้น ก็ได้ตรึกเช่นนี้เหมือนกัน ครั้งนั้น เกิดแผ่นดินไหว กลองทิพย์ดังขึ้นเองทวยเทพที่สิงอยู่ในสำนักของนางภิกษุณี ถูกความโศกบีบคั้น บ่นเพ้ออยู่อย่างน่าสงสาร หลั่งน้ำตาแล้วในที่นั้น พระภิกษุณีทุก ๆ องค์ พร้อมด้วยทวยเทพเหล่านั้น เข้าไปหาพระมหาโคตมีภิกษุณี ซบศีรษะแทบเท้าแล้วกล่าวว่า ข้าแต่พระแม่เจ้า เพราะเรามีปกติอยู่ด้วยการเทียบเคียงในธรรมเหล่านั้น เราได้อยู่ในที่สงัด พื้นภูมิภาคหวั่นไหวจลาจลกลองทิพย์ดังขึ้นเอง และเราได้ยินเสียงคร่ำครวญ ข้าแต่พระโคตมี จะต้องมีเหตุอะไรเกิดขึ้นแน่ ครั้งนั้น พระมหาโคตมีภิกษุณีท่านได้บอกถึงเหตุตามที่ตนได้ตรึกแล้วทุกประการ ลำดับนั้นพระภิกษุณีทุก ๆ องค์ ก็ได้บอกถึงเหตุที่ตนตรึกแล้วกล่าวว่า ข้าแต่พระแม่เจ้า ถ้าพระแม่เจ้าชอบใจจะปรินิพพานอันเกษมอย่างยิ่งไซร้ ถึงดิฉันทั้งหลายก็จักนิพพานทั้งหมดในกาลก่อนที่พระพุทธเจ้าจะทรงพระอนุญาต ดิฉันทั้งหลายได้ออกจากเรือนพร้อมด้วยพระแม่เจ้า เมื่อดิฉันทั้งหลายออกจากภพนี้ไปสู่บุรีคือนิพพานอันอุดม ดิฉันทั้งหลายก็จักไปพร้อมกับพระแม่เจ้าเหมือนกัน พระมหาปชาบดีโคตมีได้กล่าวว่า เมื่อท่านทั้งหลายจะไปนิพพาน ดิฉันจักว่าอะไรได้เล่า แล้วได้ออกจากสำนักนางภิกษุณีไปพร้อมกับพระภิกษุณีทั้งหมดในครั้งนั้น พระปชาบดีโคตมีภิกษุณีได้กล่าวกะทวยเทพทั้งหลายว่า ขอทวยเทพทั้งหลายที่สิงอยู่ ณ สำนักนางภิกษุณี จงอดโทษแก่ดิฉันเถิด การเห็นสำนักนางภิกษุณีของดิฉันนี้ เป็นการเห็นครั้งสุดท้ายในที่ใดไม่มีความแก่หรือความตาย ไม่มีการสมาคมด้วยสัตว์และสังขารอันไม่เป็นที่รัก ไม่มี

การพลัดพรากจากสัตว์และสังขารอันเป็นที่รัก ที่นั้นนักปราชญ์กล่าวว่าเป็นอสังขต-สถาน พระโอรสของพระสุคตเจ้าทั้งหลายที่ยังไม่ปราศจากราคะ ได้สดับคำของพระนางนั้น เป็นผู้โศกกำสรดปริเทวนาการว่า น่าสังเวชหนอ พวกเราเป็นคนมีบุญน้อย สำนักพระภิกษุณีนี้จะว่างเปล่า เพราะเว้นพระภิกษุณีเหล่านั้น พระภิกษุณีผู้ชิโนรสจะไม่ปรากฏ เปรียบเหมือนดวงดาวทั้งหลายไม่ปรากฏในเวลาที่สว่างฉะนั้น พระนางโคตมีภิกษุณีจะไปสู่นิพพาน พร้อมกับพระภิกษุณีอีก ๕๐๐ องค์ เหมือนกับแม่น้ำคงคาไหลไปสู่สาครพร้อมกับแม่น้ำ ๕๐๐ สาย ฉะนั้น อุบาสิกาทั้งหลายผู้มีศรัทธาเห็นพระโคตมีภิกษุณีนั้นกำลังเดินไปตามถนน ได้พากันออกจากเรือนไปหมอบลงแทบเท้าแล้วกล่าวว่า ดิฉันทั้งหลายเลื่อมใสในพระแม่เจ้า พระแม่เจ้าจะละทิ้งดิฉันทั้งหลายไว้ให้เป็นคนอนาถาเสียแล้ว พระแม่เจ้ายังไม่ควรที่จะปรินิพพานก่อน ควรที่จะสงสารด้วยอุบาสิกาเหล่านั้นพากันปริเทวนาการ เพื่อจะให้อุบาสิกาเหล่านั้น ละเสียซึ่งความโศก พระนางจึงได้กล่าวอย่างเพราะพริ้งว่า อย่าร้องไห้ไปเลยลูกทั้งหลาย วันนี้เป็นเวลารื่นเริงของท่านทั้งหลาย ความทุกข์ดิฉันกำหนดรู้แล้ว ตัณหาอันเป็นเหตุแห่งความทุกข์ดิฉันเว้นขาดแล้ว ความดับทุกข์ดิฉันได้ทำให้แจ้งแล้ว อนึ่ง แม้แต่มรรคดิฉันก็ได้อบรมดีแล้ว.

จบ ภาณวารที่ ๑.

พระศาสดาดิฉันได้บำรุงแล้ว คำสอนของพระพุทธเจ้า ดิฉันได้ทำเสร็จแล้ว ภาระอันหนักดิฉันได้ปลงลงแล้ว ตัณหาอันนำไปสู่ภพ ดิฉันได้ถอนเสียแล้ว ดิฉันออกบวชเป็นบรรพชิตเพื่อประโยชน์ใด ประโยชน์นั้นดิฉันบรรลุแล้วโดยลำดับ สังโยชน์ทุกอย่างหมดไปแล้ว พระพุทธเจ้าและสัทธรรมของพระองค์ มิได้ย่อหย่อนยังดำรงอยู่ตราบใด ตราบนั้นเป็นกาลที่ดิฉันจะนิพพาน ลูกทั้งหลายอย่าได้เศร้าโศกถึงดิฉันไปเลย พระโกณฑัญญะพระอานนท์และพระนันทะเป็นต้น กับทั้งพระราหุลพุทธชิโนรส ยังมีชนมชีพอยู่ ขอพระสงฆ์จงเป็นผู้มีความสุขสำราญ ขอให้เดียรถีย์จงเป็นผู้มีความโง่เขลาอันกำจัดเสียได้เฉิด ยศ คือ การย่ำยีมารอันวงศ์แห่งพระเจ้าโอกกากราชยกขึ้นแล้ว ลูกทั้งหลาย บัดนี้ ถึงเวลาที่ดิฉันจะนิพพานมิใช่หรือ ความปรารถนาที่ดิฉันได้ตั้งไว้ตั้งแต่ต้นมานานนักหนา จะสำเร็จแก่ดิฉันในวันนี้ เวลานี้เป็นเวลาที่จะบันลือกลองนันทเภรี ลูกทั้งหลาย น้ำตาจะมีประโยชน์อะไรแก่ท่านทั้งหลายเล่า ถ้าท่านทั้งหลายจะมีความเอ็นดูหรือมีความกตัญญูในดิฉัน ขอให้ท่านทุกคนจงทำความเพียรมั่น เพื่อความดำรงอยู่แห่งพระสัทธรรมเถิด พระสัมพุทธเจ้าอันดิฉันทูลอ้อนวอน จึงได้ประทานบรรพชาแก่สตรีทั้งหลาย เพราะฉะนั้น

ดิฉันยินดี ฉันใด ท่านทั้งหลายก็จงเจริญรอยตามซึ่งความยินดีนั้นฉันนั้นเถิด ครั้น พระนางพร่ำสอนอุบาสิกาเหล่านั้นอย่างนี้แล้ว ห้อมล้อมด้วยภิกษุณีทั้งหลาย เข้าไป เฝ้าพระพุทธเจ้า ถวายบังคมแล้วได้กราบทูลดังนี้ว่า ข้าแต่พระสุคตเจ้า หม่อมฉัน เป็นมารดาของพระองค์ ข้าแต่พระธีรเจ้า พระองค์เป็นพระบิดาของหม่อมฉัน ข้า แต่พระโลกนาถ พระองค์เป็นผู้ประทานความสุขอันเกิดจากพระสัทธรรมให้หม่อม ฉัน ข้าแต่พระโคดม หม่อมฉันเป็นผู้อันพระองค์ให้เกิด ข้าแต่พระสุคตเจ้า รูปกาย ของพระองค์นี้ อันหม่อมฉันทำให้เจริญเติบโต ธรรมกายอันน่าเพลิดเพลินของ หม่อมฉัน อันพระองค์ทำให้เจริญเติบโตแล้ว หม่อมฉันให้พระองค์ดูดดื่มน้ำนมอัน ระงับเสียได้ ซึ่งความอยากชั่วครู่ แม้น้ำนม คือ พระสัทธรรมอันสงบระงับล่วงส่วน พระองค์ก็ให้หม่อมฉันดูดดื่มแล้ว ข้าแต่พระมหามุนี ในการผูกมัดและรักษา พระองค์ชื่อว่ามิได้เป็นหนี้หม่อมฉัน หม่อมฉันได้ฟังมาว่าสตรีทั้งหลายผู้ปรารถนา บุตรบวงสรวงอยู่ ก็ย่อมจะได้บุตรเช่นนั้น สตรีที่เป็นพระมารดาของพระนราธิบดี มีพระเจ้ามันธาตุราชเป็นต้น ชื่อว่าเป็นมารดาผู้ยังบุตรให้จมอยู่ในห้วงมหรรณพ คือภพ ข้าแต่พระโอรส หม่อมฉันผู้จมดิ่งอยู่ในห้วงมหรรณพคือภพอันพระองค์ให้ ข้ามไปจากสาครคือภพแล้ว พระนามว่า พระมเหสีพันปีหลวง สตรีทั้งหลายได้ง่าย พระนามว่าพระพุทธมารดา นี้ สตรีทั้งหลายได้ยากอย่างยิ่ง ข้าแต่พระมหาวีรเจ้า ก็ พระนามว่าพระพุทธมารดานั้น หม่อมฉันได้แล้ว ความปรารถนาน้อยใหญ่ของ หม่อมฉันทั้งปวงนั้น หม่อมฉันได้บำเพ็ญแล้วกับพระองค์ หม่อมฉันปรารถนาเพื่อ จะทิ้งร่างนี้นิพพาน ข้าแต่พระวีรเจ้าผู้ทำที่สุดทุกข์ เป็นผู้นำ ขอพระองค์จงทรง อนุญาตให้หม่อมฉันเถิด ขอได้ทรงโปรดเหยียดออก ซึ่งพระยุคลบาทอันเกลื่อน กล่นไปด้วยลายจักรและธง อันละเอียดอ่อนเหมือนกับดอกบัวเถิด หม่อมฉันจะ ถวายบังคมพระยุคลบาทนั้น จะขอทำความรักในบุตร ข้าแต่พระองค์ผู้นายก หม่อม ฉันกระทำสรีระซึ่งเปรียบด้วยกองทอง ให้ปรากฏเป็นข้าวสุก ได้เห็นพระสรีระของ พระองค์แล้ว จึงจะขอไปนิพพาน พระพิชิตมารได้ทรงแสดงพระกายอันประกอบ ด้วยมหาปุริสลักษณะ ๓๒ ประการ ประดับด้วยพระรัศมีอันงาม อันเป็นเหมือน ดวงตาของคนพาลเพราะมีค่ามาก กะพระมาตุจฉา ลำดับนั้น พระนางมหาปชาบดี-โคตมีเถรี ได้ซบพระเศียรลงแทบพื้นพระบาท อันเป็นลายจักรคล้ายกับดอกบัวบาน มีพระรัศมีปานดังพระอาทิตย์แรกทอแสง แล้วพระนางได้กราบทูลว่า หม่อมฉันขอ น้อมนมัสการพระนราธิป ผู้เป็นธงขององค์พระอาทิตย์ ขอพระองค์ทรงโปรดเป็น ที่พึ่งของหม่อมฉันในกาลสุดท้ายเถิด หม่อมฉันจะไม่ได้เห็นพระองค์อีก ข้าแต่ พระองค์ผู้เลิศโลก ธรรมดาสตรีทั้งหลายรู้กันว่ามีแต่จะก่อโทษทุกประการ ถ้าโทษ

อย่างใดอย่างหนึ่งของหม่อมฉันมีอยู่ ก็ขอพระองค์ได้โปรดกรุณาอดโทษแก่หม่อมฉันเถิด อนึ่ง หม่อมฉันได้ทูลขอบ่อย ๆ ให้สตรีทั้งหลายได้บวช ข้าแต่พระนราสภ ถ้าโทษในข้อนั้นจะมีแก่หม่อมฉัน ขอได้ทรงโปรดอดโทษนั้นเถิด ข้าแต่พระวีรเจ้า ผู้ทรงไว้ซึ่งการอดโทษ ภิกษุณีทั้งหลายอันหม่อมฉันสั่งสอนแล้ว ตามที่พระองค์ทรงอนุญาต ถ้าในข้อนั้นจะมีการแนะนำได้ยาก ขอได้โปรดทรงอดโทษข้อนั้นเถิด.

พระผู้มีพระภาคได้ตรัสว่า ดูกรนางโคตมีผู้ประดับไปด้วยคุณ โทษที่ท่านจะพึงอดพึงมีอะไร เมื่อท่านบอกว่าลาจะนิพพาน ตถาคตจักไปว่ากระไรให้มากไปเล่า.

เมื่อภิกษุสงฆ์ของตถาคตบริสุทธิ์ไม่บกพร่อง ท่านจะออกไปเสียจากโลกนี้ได้ก็ควร เพราะเมื่อหมดแสงดาวในเวลารุ่งแล้ว รอยในพระจันทร์ก็ย่อมจะมองไม่เห็น ฉะนั้น พระภิกษุณีทั้งหลาย นอกจากพระมหาปชาบดีโคตมีเถรี พากันทำประทักษิณพระพิชิตมารผู้เลิศ เหมือนหมู่ดาวที่ติดตามพระจันทร์ทำประทักษิณภูเขาสิเนรุ ฉะนั้น หมอบลงแทบพระบาทแล้ว ยืนจ้องดูพระพักตร์ของพระพุทธเจ้า กราบทูลว่า จักษุของหม่อมฉันทั้งหลาย ไม่เคยอิ่มด้วยการเห็นพระองค์ โสตของหม่อมฉันทั้งหลาย ไม่เคยอิ่มด้วยพระภาษิตของพระองค์ จิตของหม่อมฉันทั้งหลายดวงเดียวแท้ ๆ ก็ไม่อิ่มด้วยรสแห่งธรรมของพระองค์.

ผู้บันลืออยู่ในบริษัท กำจัดเสียซึ่งทิฏฐิและมานะ ชนเหล่าใดเห็นพระพักตร์ของพระองค์ ชนเหล่านั้นชื่อว่าเป็นผู้มีโชคดี ข้าแต่พระองค์ผู้ถึงที่สุดสงคราม ชนเหล่าใดประณมน้อมนมัสการพระยุคลบาทของพระองค์ ซึ่งมีพระองคุลียาว มีพระนขาแดงงดงาม มีส้นพระบาทยาว ถึงชนเหล่านั้นก็ชื่อว่าเป็นผู้มีโชคดี ข้าแต่พระนโรดม ชนเหล่าใดได้สดับพระดำรัสของพระองค์อันไพเราะน่าปลื้มใจ เผาเสียซึ่งโทษ เป็นประโยชน์เกื้อกูล ชนเหล่านั้นก็ชื่อว่าเป็นผู้มีโชคดี ข้าแต่พระมหาวีรเจ้า หม่อมฉันทั้งหลายอิ่มไปด้วยการบูชาพระบาทของพระองค์ข้ามพ้นทางกันดารคือสงสารได้ด้วยพระสุนทรกถาของพระองค์ผู้ทรงศิริ ฉะนั้นหม่อมฉันทั้งหลายจึงชื่อว่าเป็นผู้มีโชคดี.

ลำดับนั้น พระมหาปชาบดีโคตมีเถรีผู้มีวัตรอันงาม ประกาศในหมู่พระภิกษุสงฆ์แล้ว ไหว้พระราหุล พระอานนท์และพระนันทะ แล้วได้ตรัสดังนี้ว่า ดิฉันเบื่อหน่ายในร่างกายซึ่งเสมอด้วยที่อยู่ของอสรพิษ เป็นที่พักของโรค เป็นสถานที่เกิดทุกข์ มีชราและมรณะเป็นโคจร อาเกียรณ์ไปด้วยมลทิน คือ ซากศพต่าง ๆ ต้องพึ่งพาผู้อื่น ปราศจากเรี่ยวแรง ฉะนั้น ดิฉันจึงปรารถนาจะนิพพานเสีย ขอลูกทั้ง

หลายจงยอมอนุญาตให้เถิด.

พระนันทเถรเจ้าและพระราหุลผู้เจริญ เป็นผู้ปราศจากความโศก ไม่มีอาสวะ ตั้งมั่น ไม่หวั่นไหว มีปัญญา มีความเพียร ได้คิดตามธรรมดาว่า น่าติโลกที่ปัจจัยปรุงแต่ง ปราศจากแก่นสาร เปรียบด้วยต้นกล้วย เช่นเดียวกับกลลวงและพยับแดด ต่ำช้า ไม่มั่นคง พระโคตมีเถรี พระมาตุจฉาของพระพิชิตมาร ซึ่งได้เลี้ยงดูพระพุทธเจ้า ก็ยังต้องถึงแก่กรรม สังขตธรรมทั้งปวงไม่เที่ยง ก็ครั้งนั้น ท่านพระ-อานนท์พุทธอนุชา ซึ่งเป็นคนสนิทของพระพิชิตมาร ยังเป็นพระเสขบุคคลอยู่ ท่านหลั่งน้ำตาร้องไห้คร่ำครวญอย่างน่าสงสาร ณ ที่นั้นว่า พระโคตมีเถรีเจ้าตรัสอยู่หลัด ๆ ก็จะเสด็จไปนิพพานเสีย อีกไม่นานเลย แม้พระพุทธเจ้าก็คงจะเสด็จไปนิพพานแน่นอน เปรียบเหมือนไฟที่หมดเชื้อแล้ว ฉะนั้น พระโคตมีเถรีเจ้าได้ตรัสกะท่านพระอานนท์ผู้ชำนาญพระปริยัติ ปานดังสาครอันลึกล้ำ เอาใจใส่ในการอุปัฏฐากพระพุทธเจ้า ซึ่งพร่ำรำพันอยู่ดังกล่าวมาว่า ลูกเอ๋ย เมื่อกาลเป็นที่ร่าเริงปรากฏขึ้นแล้ว พ่อไม่ควรที่จะเศร้าโศกถึงการตายของดิฉัน ที่สุดแห่งการนิพพานของดิฉันใกล้เข้ามาแล้ว พ่อเอ๋ย พระศาสดาพ่อได้ทูลให้ทรงยินยอมจึงได้ทรงอนุญาตให้เราบวช ลูกเอ๋ย พ่ออย่าเสียใจไปเลย ความพยายามของพ่อมีผล ก็บทใดที่ติตถิกาจารย์ทั้งหลาย (บุคคลผู้อยู่นอกพระพุทธศาสนา) ผู้เก่าแก่ไม่เห็น บทนั้นอันเด็กหญิงซึ่งมีอายุ ๗ ขวบในพระพุทธศาสนารู้แจ้งประจักษ์แล้ว พ่อจงรักษาพระพุทธศาสนาไว้ การที่ดิฉันได้เห็นพ่อครั้งนี้เป็นครั้งสุดท้าย บุคคลไปในทิศใดแล้วไม่ปรากฏ ดิฉันก็จะขอลาไปในทิศนั้นนะลูก ในกาลบางคราวพระนายกเจ้าผู้เลิศโลกกำลังทรงแสดงธรรมอยู่ พระองค์ทรงถามแล้วครั้งนั้น ดิฉันเกิดความสงสารกล่าววาจาถวายพระพรว่า ข้าแต่พระมหาวีรเจ้า ขอพระองค์จงมีพระชน-มชีพอยู่นาน ๆ ข้าแต่พระมหามุนี ขอพระองค์จงดำรงพระชนม์อยู่ตลอดกัป เพื่อความเกื้อกูลและประโยชน์แก่โลกทั้งปวงเถิด ขออย่าให้พระองค์ทรงพระชราและปรินิพพานเสียเลย พระพุทธเจ้าพระองค์ได้ตรัสกะดิฉันผู้กราบทูลเช่นนั้นว่า ดูกรพระนางโคตมี พระพุทธเจ้าทั้งหลายเป็นอันบุคคลชมเชย เหมือนอย่างที่ท่านชมเชยอยู่มิได้ ดิฉันได้ทูลถามว่าก็แลด้วยประการเป็นดังฤา พระตถาคตผู้สัพพัญญูจึงชื่อว่าอันบุคคลพึงชมเชยด้วยประการเป็นดังฤา พระพุทธเจ้าจึงชื่อว่าอันบุคคลได้ชมเชย พระองค์อันหม่อมฉันถามถึงเหตุนั้นแล้ว ขอได้ตรัสบอกเหตุนั้นแก่หม่อมฉันเถิด พระองค์ตรัสตอบว่า ท่านจงดูพระสาวกทั้งหลายผู้ปรารภความเพียรตั้งใจแน่วแน่ มีความบากบั่นมั่นเป็นนิตย์ เป็นคนพร้อมเพรียงกันนี้เป็นการชมเชยพระพุทธเจ้าทั้งหลาย ต่อแต่นั้น ดิฉันไปสู่สำนักนางภิกษุณี อยู่ผู้เดียว คิดเห็นแจ้ง

ชัดว่า พระนาถะผู้ถึงที่สุดแห่งไตรภพ ทรงพอพระทัยบริษัทที่สามัคคีกัน มิฉะนั้น ดิฉันจะนิพพานเสีย ดิฉันอย่าได้พบความวิบัตินั้นเลย ครั้นดิฉันคิดดังนี้แล้ว ได้ไปเฝ้าพระพุทธเจ้าผู้อุดมกว่าฤาษีทั้งปวง แล้วได้กราบทูลกาลเป็นที่ปรินิพพาน กะผู้นำชั้นพิเศษ ลำดับนั้น พระองค์ได้ทรงอนุญาตให้ดิฉันดังนี้ว่า จงรู้กาลเอาเถิด พระนางโคตมี ดิฉันเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนา ดิฉันได้ทำเสร็จแล้ว.

พระผู้มีพระภาคได้ตรัสว่า ดูกรพระโคตมีคนพาลเหล่าใดสงสัยในการตรัสรู้ธรรมสตรีทั้งหลาย ท่านจงแสดงอิทธิฤทธิ์เพื่อละเสียซึ่งทิฏฐิของคนพาลเหล่านั้น ครั้งนั้น พระโคตมีเถรีเจ้า ถวายบังคมพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้ว เหาะขึ้นสู่อัมพร แสดงฤทธิ์เป็นอันมากตามพระพุทธานุญาต คือองค์เดียวเป็นหลายองค์ก็ได้ ทำให้ปรากฏก็ได้ ทำให้หายไปก็ได้ ทะลุฝากำแพงภูเขาไปได้ไม่ติดขัดเหมือนไปในที่ว่างก็ได้ ผุดขึ้นดำลงแม้ในแผ่นดินเหมือนในน้ำก็ได้ เดินบนน้ำไม่แตกเหมือนเดินบนแผ่นดินก็ได้ เหาะไปในอากาศเหมือนนกก็ได้ ใช้อำนาจทางกายไปตลอดพรหมโลกก็ได้ ทำภูเขาสิเนรุให้เป็นท่อน ๆ พลิกมหาปฐพีพร้อมด้วยราก ทำให้เป็นตัวร่มกั้นต่างร่ม เดินจงกรมในอากาศ ทำโลกให้รุ่งโรจน์ประหนึ่งว่าเวลาพระอาทิตย์อุทัยเหนือภูเขายุคันธร และทำโลกนั้นให้เป็นเหมือนพวงดอกไม้ตาข่าย เอาพระหัตถ์ข้างหนึ่งกำภูเขามุจลินท์ ภูเขาสิเนรุ ภูเขามันทาระและภูเขาทัททระไว้ทั้งหมด เหมือนดังกำเมล็ดพันธุ์ผักกาดเอาปลายนิ้วมือ บังพระอาทิตย์พร้อมทั้งพระจันทร์ไว้ ทัดทรงพระจันทร์พระอาทิตย์ไว้ตั้งพันดวง เหมือนทัดทรงพวงมาลัย ฉะนั้น ทรงน้ำในสาครทั้ง ๔ ไว้ได้ด้วยฝ่าพระหัตถ์ข้างหนึ่ง ยังฝนใหญ่อันมีอาการปานดังเมฆบนภูเขายุคันธรให้ตกลง พระนางเจ้านั้นได้นิรมิตให้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิพร้อมด้วยบริษัทในนภาดลอากาศ แสดงให้เป็นครุฑ คชสารราชสีห์ต่างบันลือสีหนาทนฤโฆษอยู่ องค์เดียวนิรมิตให้เป็นคณะพระภิกษุณีนับไม่ถ้วน แล้วก็อันตรธานกลับเป็นองค์เดียวกราบทูลพระมหามุนีเจ้าว่า ข้าแต่พระมหาวีรเจ้าผู้มีพระจักษุ หม่อมฉันผู้เป็นพระมาตุจฉาของพระองค์ เป็นผู้ทำตามคำสอนของพระองค์ บรรลุประโยชน์ของตนโดยลำดับแล้ว ขอถวายบังคมพระยุคลบาทของพระองค์ พระนางเจ้านั้นครั้นแสดงฤทธิ์ต่าง ๆ แล้วลงจากนภาดลอากาศ ถวายบังคมพระผู้ส่องโลกแล้ว ประทับลง ณ ที่ควรส่วนข้างหนึ่ง พระนางเจ้าได้กราบทูลว่า ข้าแต่พระมหามุนีผู้นายกของโลก หม่อมฉันมีอายุได้ ๑๒๐ ปี แต่กำเนิดแล้วเพียงเท่านี้ก็พอแล้ว หม่อมฉันจักขอทูลลานิพพาน.

ครั้งนั้น บริษัททั้งหมดนั้นถึงความพิศวงยิ่งนัก จึงได้พากันประนมอัญชลีถาม

ว่า ข้าแต่พระแม่เจ้า พระแม่เจ้าได้ทำอะไรไว้ จึงมีฤทธิ์อำนาจเช่นนี้.

พระมหาปชาบดีโคตมีเถรีเจ้า ได้กล่าวบุรพจรรยาของท่านดังต่อไปนี้ ในกัปที่แสนแต่กัปนี้ พระพิชิตมารพระนามว่าปทุมุตระผู้มีจักษุในธรรมทั้งปวง เป็นผู้นำได้เสด็จอุบัติขึ้นแล้ว ครั้งนั้น ดิฉันเกิดในสกุลอำมาตย์ ซึ่งสมบูรณ์ด้วยเครื่องอุปการะทุกสิ่ง เจริญ รุ่งเรือง ร่ำรวย ในพระนครหังสวดี บางครั้ง ดิฉันพร้อมด้วยบิดา อันหมู่ทาสีห้อมล้อม เข้าไปเฝ้าพระนราสภพระองค์นั้น พร้อมด้วยบริวารเป็นอันมาก ได้เห็นพระพิชิตมารผู้ปานดังท้าววาสวะ ยังฝนคือธรรมให้ตกอยู่ เป็นผู้ไม่มีอาสวะ เกลื่อนไปด้วยระเบียบแห่งรัศมี เช่นกับพระอาทิตย์ในสรทกาล แล้วยังจิตให้เลื่อมใส และสดับสุภาษิตของพระองค์ ได้สดับพระผู้นำนรชนทรงตั้งพระภิกษุณีผู้เป็นพระมาตุจฉาไว้ในตำแหน่งอันเลิศ จึงถวายมหาทานและปัจจัยเป็นอันมาก แด่พระผู้เลิศกว่านรชน ผู้คงที่พระองค์นั้น พร้อมทั้งพระสงฆ์ ๗ วัน แล้วได้หมอบลงแทบพระบาท มุ่งปรารถนาตำแหน่งนั้น ลำดับนั้น พระพิชิตมารผู้อุดมกว่าฤาษีได้ตรัสในบริษัทใหญ่ว่า สตรีใดได้นิมนต์พระผู้นำโลกพร้อมด้วยสงฆ์ให้ฉันตลอด ๗ วัน เราจักพยากรณ์สตรีนั้น ท่านทั้งหลายจงฟังเรากล่าว ในกัปที่แสนแต่กัปนี้ พระศาสดาพระนามว่าโคดม ซึ่งทรงสมภพในวงศ์พระเจ้าโอกกากราช จักเสด็จอุบัติขึ้นในโลก สตรีผู้นี้จักได้เป็นธรรมทายาทของพระศาสดาพระองค์นั้น จักเป็นโอรสอันธรรมนิรมิต จักได้เป็นพระสาวิกาของพระศาสดา มีนามว่าโคตมี จักได้เป็นพระมาตุจฉา บำรุงเลี้ยงชีวิตของพระพุทธเจ้าพระองค์นั้น จักได้ความเป็นผู้เลิศกว่าภิกษุณีทั้งหลายฝ่ายผู้รู้ราตรีนาน ครั้งนั้น ดิฉันได้สดับพระพุทธพยากรณ์นั้นแล้ว มีใจปราโมทย์ บำรุงพระพิชิตมารด้วยปัจจัยทั้งหลายตราบเท่าสิ้นชีวิต ต่อจากนั้น ดิฉันก็ได้ทำกาลกิริยา ดิฉันเกิดในพวกเทพเหล่าดาวดึงส์ ผู้ซึ่งให้สำเร็จสิ่งน่าใคร่ได้ทุกประการ ครอบงำทวยเทพอื่น ๆ เสียด้วยองค์ ๑๐ ประการ คือ ด้วยรูป เสียง กลิ่น รส ผัสสะ อายุ วรรณะ สุขและยศ รุ่งเรืองครอบงำทวยเทพอื่น ๆ ด้วยความเป็นใหญ่ ดิฉันได้เป็นพระมเหสีผู้น่ารักของท้าวอมรินทร์ในสวรรค์ชั้นดาวดึงส์นั้น ก็เมื่อดิฉันยังท่องเที่ยวอยู่ในสงสาร เป็นผู้หวั่นไหวเพราะพายุ คือ กรรม จึงเกิดในบ้านของทาส ในอาณาเขตของพระเจ้ากาสี ครั้งนั้น ทาส ๕๐๐ คน อาศัยอยู่ในบ้านนั้น ดิฉันได้เป็นภรรยาของหัวหน้าทาสในบ้านนั้น พระปัจเจก-พุทธเจ้า ๕๐๐ องค์ ได้เข้าไปสู่บ้านบิณฑบาต ดิฉันกับญาติทุกคน เห็นพระปัจเจก-พุทธเจ้าเหล่านั้นก็มีความยินดี เราพร้อมด้วยสามี มีจิตเลื่อมใส สร้างกุฎี ๕๐๐ หลัง อุปัฏฐากพระปัจเจกพุทธเจ้าเหล่านั้นตลอดสี่เดือน แล้วถวายไตรจีวร ต่อจากนั้น เราพร้อมกับสามีก็ได้ไปสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ ก็ในภพสุดท้ายในบัดนี้ ดิฉันเกิดใน

พระนครเทวทหะ พระชนกของดิฉันพระนามว่าอัญชนศากยะ พระชนนีของดิฉันพระนามว่าสุลักขณา ต่อมาดิฉันได้ไปสู่พระราชวังของพระเจ้าสุทโธทนะในพระนครกบิลพัสดุ์ สตรีทุกคนเกิดในสกุลศากยะแล้ว ไปสู่เรือนของพวกเจ้าศากยะ ก็ดิฉันประเสริฐกว่าสตรีทุกคน ได้เป็นคนบำรุงเลี้ยงพระพิชิตมาร พระโอรสของดิฉันพระองค์นั้น เสด็จออกมหาภิเนษกรมณ์แล้ว ได้เป็นพระพุทธเจ้าผู้นำชั้นพิเศษ ภายหลังดิฉันพร้อมด้วยนางศากิยานี ๕๐๐ จึงได้บวชแล้วก็ได้ประสพสันติสุขพร้อมด้วยนางศากิยานีผู้มีความเพียร สามีของเราที่ได้ทำบุญร่วมกันมาแต่ชาติก่อนในครั้งนั้น เป็นผู้ทำมหาสมัยอันพระสุคตเจ้าทรงอนุเคราะห์แล้ว ได้บรรลุอรหัต.

พระภิกษุณีทั้งหลาย นอกจากพระมหาปชาบดีเถรีเจ้านั้น ได้พากันเหาะขึ้นสู่นภาดลอากาศ เป็นผู้ประกอบด้วยมหิทธิฤทธิ์รุ่งโรจน์ เหมือนดวงดาวทั้งหลาย อันโคจรเป็นกลุ่มกันไป ฉะนั้น พระภิกษุณีเหล่านั้น เป็นผู้ศึกษาแล้วในบุญกรรม จึงได้แสดงฤทธิ์มิใช่น้อย เหมือนนายช่างทองที่ได้รับการศึกษาแล้ว แสดงเครื่องประดับที่ทำด้วยทองชนิดต่าง ๆ ฉะนั้น ในครั้งนั้น พระภิกษุณีเหล่านั้น แสดงปฏิหาริย์มากมายหลายอย่าง ยังพระมุนีผู้ประเสริฐกว่าพระอาทิตย์พร้อมทั้งบริษัทให้ชอบใจ แล้วได้พากันลงจากนภาดลอากาศ ถวายบังคมพระศาสดาผู้สูงสุดกว่าฤาษี เมื่อพระศาสดาผู้เป็นยอดของนรชนทรงอนุญาตแล้ว จึงได้นั่ง ณ สถานที่อันสมควร แล้วได้กราบทูลว่า ข้าแต่พระวีรเจ้า โอหนอ พระโคตมีเถรีเจ้าเป็นผู้อนุเคราะห์หม่อมฉันทุก ๆ คน หม่อมฉันทุกคน พระนางได้อบรมด้วยบุญ จึงได้บรรลุธรรมเป็นที่สิ้นอาสวะ หม่อมฉันทั้งหลายเผากิเลสเสียแล้ว ถอนภพทั้งปวงขึ้นได้แล้ว ตัดกิเลสเครื่องผูกเหมือนช้างพังตัดเชือกแล้ว เป็นผู้ไม่มีอาสวะอยู่ การหม่อมฉันทั้งหลาย มาในสำนักของพระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐสุด เป็นการมาดีแล้วหนอ วิชชา ๓ หม่อมฉันทั้งหลายบรรลุแล้วโดยลำดับ คำสอนของพระพุทธเจ้าหม่อมฉันทั้งหลายก็ได้ทำเสร็จแล้ว คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ หม่อมฉันทั้งหลายทำให้แจ้งแล้ว คำสอนของพระพุทธเจ้า หม่อมฉันทั้งหลายได้ทำเสร็จแล้ว หม่อมฉันทั้งหลายมีความชำนาญในฤทธิ์และทิพยโสตธาตุ ข้าแต่พระมหามุนี หม่อมฉันทั้งหลายมีความชำนิชำนาญในเจโตปริยญาณ รู้ปุพเพนิวาสญาณ ชำระทิพยจักษุได้แล้ว มีอาสวะทั้งหลายสิ้นไปแล้ว บัดนี้ภพใหม่ไม่มีอีก ข้าแต่พระมหาวีรเจ้า หม่อมฉันทั้งหลายมีญาณในอรรถ ธรรม นิรุติ และปฏิภาณ ญาณนั้นเกิดที่สำนักของพระองค์ ข้าแต่พระองค์ผู้เป็นพระนายกมหามุนี พระองค์เป็นผู้อันหม่อมฉันทั้งหลายได้วิสาสะแล้ว ได้ทรงโปรดมีจิตเมตตาอนุญาต

ให้หม่อมฉันทั้งปวงนิพพานเถิด.

พระพิชิตมารได้ตรัสว่า เมื่อท่านทั้งหลายพูดอย่างนี้ว่า จักนิพพาน ฉันจักไปว่าอะไร ก็บัดนี้ท่านทั้งหลายจงสำคัญกาลเวลาเอาเองเถิด.

ครั้งนั้น พระภิกษุณีเหล่านั้นมีพระโคตมีเถรีเจ้าเป็นต้น ถวายบังคมพระพิชิตมารแล้วได้พากันลุกจากที่นั่งนั้นไป พระธีรเจ้าผู้นำชั้นเลิศของโลก พร้อมด้วยหมู่ชนเป็นอันมากได้เสด็จไปส่งพระมาตุจฉาจนถึงซุ้มประตู ครั้งนั้น พระโคตมีเถรีเจ้าพร้อมด้วยพระภิกษุณีทั้งหลายทุก ๆ องค์ ได้พากันหมอบลงแทบพระยุคลบาทของพระศาสดาผู้เป็นพงศ์พันธุ์ของโลก กราบทูลว่า นี้เป็นการถวายบังคมพระยุคลบาทครั้งสุดท้ายของหม่อมฉัน การได้เห็นพระองค์ผู้เป็นนาถะของโลกครั้งนี้ ก็เป็นครั้งสุดท้าย หม่อมฉันจักไม่ได้เห็นพระพักตร์ของพระองค์ซึ่งมีอาการปานน้ำอมฤตอีก ข้าแต่พระวีรเจ้าผู้เลิศของโลก หม่อมฉันจักไม่ได้ถวายบังคมพระยุคลบาทของพระองค์ ซึ่งอ่อนละเอียดดีอีก วันนี้หม่อมฉันจะเข้านิพพาน.

พระศาสดาตรัสว่า จะมีประโยชน์อะไรด้วยรูปนี้แก่ท่านในปัจจุบัน รูปนี้ล้วนปัจจัยปรุงแต่ง ไม่น่ายินดี เป็นของเลวทราม.

พระมหาปชาบดีเถรีเจ้า พร้อมด้วยพระภิกษุณีเหล่านั้นไปสู่สำนักนางภิกษุณีของตนแล้ว นั่งพับเพียบบนอาสนะอันประเสริฐ ครั้งนั้น อุบาสิกาทั้งหลายในพระนครนั้น ผู้มีความเคารพรักในพระพุทธศาสนา ได้สดับพฤติเหตุของพระนางเจ้า ต่างก็เข้าไปหานมัสการแทบบาทมูล เอากรค่อนอุระประเทศร้องไห้พิไรร่ำคร่ำครวญควรจะกรุณา เต็มไปด้วยความโศกเศร้า ล้มลงที่พื้นพสุธา ดุจเถาวัลย์รากขาดแล้วล้มลง ฉะนั้น พากันร้องไห้รำพันด้วยวาจาว่า ข้าแต่พระแม่เจ้าผู้เป็นนาถะให้ที่พึ่งของดิฉันทั้งหลาย พระแม่เจ้าอย่าได้ละทิ้งดิฉันทั้งหลาย ไปเข้านิพพานเสียเลย ดิฉันทุกคนขอซบเศียรอ้อนวอน พระมหาปชาบดีเถรีเจ้าลูบศีรษะของอุบาสิกาผู้มีศรัทธามีปัญญาซึ่งเป็นหัวหน้าของอุบาสิกาเหล่านั้นอยู่ ได้กล่าวว่า ลูกทั้งหลาย เอ๋ย การพร่ำเพ้อซึ่งเป็นไปในบ่วงแห่งมารไม่ควรเลย สังขตธรรมทั้งปวงล้วนไม่เที่ยง มีแต่จะพลัดพรากจากกัน หวั่นไหวไปมา ต่อแต่นั้น พระนางก็สละอุบาสิกาเหล่านั้นเสีย เข้าปฐมฌาน ทุติยฌาน ตติยฌาน และจตุตถฌาน แล้วเข้าอากาสานัญจายตนฌาน วิญญาณัญจายตนฌาน อากิญจัญญายตนฌาน และเนวสัญญานาสัญญายตนฌานตามลำดับ แล้วพระโคตมีเถรีเจ้าก็เข้าฌานทั้งหลายโดยปฏิโลม แล้วก็เข้าปฐมฌานไปตราบเท่าถึงจตุตถฌาน ครั้นออกจากจตุตถฌานนั้นแล้วก็ดับ

ไป เหมือนเปลวประทีปที่หมดเชื้อดับไป ฉะนั้น ได้เกิดแผ่นดินไหวใหญ่ สายฟ้าก็ตกลงจากนภากาศ กลองทิพย์ก็บันลือลั่นขึ้นเอง ทวยเทพพากันคร่ำครวญ และฝนดอกไม้ก็ตกจากอากาศลงยังพื้นแผ่นดิน แม้ขุนเขาสุเมรุราชก็กัมปนาทหวั่นไหว เหมือนคนเต้นรำในท่ามกลางที่เต้นรำ ฉะนั้น สาครก็ปั่นป่วนตีฟองคะนองระลอกฉะฉาน ทวยเทพ นาค อสูรและพรหมต่างก็พากันสลดใจ กล่าวขึ้นในทันใดนั้นเองว่า สังขารทั้งหลายไม่เที่ยงหนอ เหมือนอย่างพระมหาปชาบดีเถรีเจ้านี้ถึงความย่อยยับไปแล้ว และพระเถรีทั้งหลายผู้ทำตามคำสอนของพระศาสดา ซึ่งแวดล้อมพระมหาปชาบดีเถรีเจ้านี้ ก็พากันดับไปแล้ว เหมือนเปลวประทีปหมดเชื้อดับไป ฉะนั้น โอ้ ความประจวบกัน มีความพลัดพรากเป็นที่สุด โอ้ สิ่งที่ปัจจัยปรุงแต่งล้วนแต่ไม่เที่ยง โอ้ ชีวิตมีความหายสูญเป็นที่สุด ความปริเทวนา ได้มีแล้ว ด้วยประการฉะนี้.

ในลำดับนั้น เทวดาและพรหมต่างก็ทำความประพฤติตามโลกธรรม ตามสมควรแก่กาลแล้ว เข้าไปเฝ้าพระผู้มีพระภาคผู้สูงสุดกว่าฤาษี ครั้งนั้นพระศาสดาได้ตรัสเรียกท่านพระอานนท์ผู้พหูสูตมาสั่งว่า อานนท์ท่านจงไปประกาศให้ภิกษุทั้งหลายทราบถึงการนิพพานของพระมารดาเวลานั้น ท่านพระอานนท์เป็นผู้หมดความแช่มชื่น มีตานองไปด้วยน้ำตา ได้กล่าวด้วยเสียงอันน่าสงสารว่า ขอพระภิกษุทั้งหลายผู้เป็นโอรสของพระสุคตเจ้าซึ่งอยู่ในทิศตะวันออก ทิศใต้ ทิศตะวันตกและทิศเหนือ จงมาประชุมกัน พระภิกษุณี ผู้ยังพระสรีระสุดท้ายของพระมุนีให้เจริญด้วยน้ำนม พระมารดาของกระผม พระโคตมีภิกษุณีนั้นถึงความสงบ เหมือนดวงดาวในเมื่อพระอาทิตย์ อุทัย ฉะนั้น พระนางยังความรู้พร้อมกันว่า เป็นพระพุทธมารดา ให้ดำรงอยู่แล้วไปสู่นิพพาน ในที่ใดถึงคนมี ๕ ตาก็เห็นไม่ได้ ในที่นั้น พระผู้มีพระภาคซึ่งเป็นผู้นำทรงเห็นได้ ขอพระโอรสของพระสุคตเจ้าผู้มีความเชื่อในพระสุคต หรือเป็นศิษย์ของพระมหามุนีจงทำสักการะแด่พระพุทธมารดาเถิด ภิกษุทั้งหลายถึงอยู่ไกล ได้ฟังคำประกาศนั้นแล้ว ก็มาได้เร็ว บางพวกมาด้วยพุทธานุภาพ บางพวกที่ฉลาดในฤทธิ์ก็มาด้วยฤทธิ์ต่างช่วยกัน ยกเอาเตียงนอนที่พระโคตมีเถรีเจ้าหลับ ขึ้นไว้ในเรือนยอดอันประเสริฐ น่ายินดี สำเร็จด้วยทองคำล้วน ๆ งดงาม ท้าวโลกบาลทั้งสี่เอาบ่าเข้ารองรับเรือนยอด ทวยเทพที่เหลือมีท้าวสักกะเป็นต้น เข้าช่วยรับเรือนยอด ก็เรือนยอดทั้งหมดมี ๕๐๐ หลัง แท้จริง เรือนยอดเหล่านั้น วิสสุกรรมเทพบุตรนิรมิต มีสีเหมือนพระอาทิตย์ในสรทกาล ทวยเทพทั้งหลายได้แบกพระภิกษุณีทุก ๆ องค์ที่นอนอยู่บนเตียงแล้ว นำเอาออกไปตามลำดับพื้นนภากาศถูกเอาเพดานบังไว้ทั่ว ดวงจันทร์ ดวงอาทิตย์พร้อมทั้งดวงดาว

ซึ่งสำเร็จด้วยทองได้ถูกติดเป็นตราไว้ที่เพดานนั้น ธงปฏากได้ถูกยกขึ้นไว้เป็นอันมาก จิตกาธานทั้งหลายมีดอกไม้เป็นเครื่องปกคลุม ดอกบัวที่เกิดในอากาศเอาปลายลง ดอกไม้ผุดขึ้นจากแผ่นดิน พระจันทร์และพระอาทิตย์คนมองดูเห็นได้ และดาวทั้งหลายส่องแสงระยับระยิบ อนึ่ง พระอาทิตย์ถึงจะโคจรไปในเวลาเที่ยงก็เป็นเหมือนพระจันทร์ ไม่ทำใคร ๆ ให้เร่าร้อน ทวยเทพทั้งหลายพากันบูชาด้วยของหอมและดอกไม้ทิพย์อันน่ายินดี และด้วยการขับร้อง ฟ้อนรำ ดีดสีตีเป่าอันเป็นทิพย์ พวกนาค อสูรและพรหม ต่างก็พากันบูชาพระพุทธมารดาผู้นิพพานแล้ว กำลังถูกเขานำเอาออกไปตามสติกำลัง พระภิกษุณีผู้เป็นโอรสของพระสุคตเจ้า ซึ่งนิพพานแล้วทั้งหมดเชิญไปข้างหน้า พระโคตมีเถรีพุทธมารดาผู้อันเทวดาและมนุษย์สักการะเชิญเอาไปข้างหลัง เทวดา มนุษย์พร้อมด้วยนาค อสูรและพรหม ไปข้างหน้า ข้างหลังพระพุทธเจ้าพร้อมด้วยพระสาวกเสด็จไปเพื่อจะบูชาพระมารดา การปรินิพพานของพระพุทธเจ้า หาได้เป็นเช่นนี้ไม่ การปรินิพพานของพระโคตมี-เถรีเจ้า อัศจรรย์ยิ่งนัก ในเวลาพระพุทธเจ้าเสด็จนิพพานไม่มีพระพุทธเจ้าและภิกษุทั้งหลายมีพระสารีบุตรเป็นต้น เหมือนในเวลาพระโคตมีเถรีเจ้านิพพาน ซึ่งมีพระพุทธเจ้าและภิกษุทั้งหลายมีพระสารีบุตรเป็นต้น ชนทั้งหลายช่วยกันทำจิตกาธานซึ่งสำเร็จด้วยของหอมล้วน และเกลื่อนไปด้วยจุรณแห่งเครื่องหอม แล้วเผาพระภิกษุณีเหล่านั้นบนจิตกาธานนั้น ส่วนที่เหลือนอกจากอัฐิถูกไฟไหม้สิ้น ก็ในเวลานั้น ท่านพระอานนท์ได้กล่าววาจาอันให้เกิดความสังเวชว่า พระโคตมีเถรีเจ้าเข้านิพพานแล้ว พระสรีระของพระนางก็ถูกเผาแล้ว การนิพพานของพระพุทธเจ้าน่าสังเกต อีกไม่นานก็คงจักมี ต่อจากนั้น ท่านพระอานนท์อันพระพุทธเจ้าทรงตักเตือน ท่านได้น้อมพระธาตุของพระโคตมีเถรีเจ้า ซึ่งอยู่ในบาตรของพระนาง เข้ามาถวายแด่พระโลกนาถ พระผู้มีพระภาคผู้สูงสุดกว่าฤาษี ได้ทรงประคองพระธาตุเหล่านั้นด้วยฝ่าพระหัตถ์แล้วตรัสว่า เพราะสังขารเป็นสภาพไม่เที่ยง พระโคตมีผู้เป็นใหญ่กว่าหมู่พระภิกษุณีจึงต้องนิพพาน เช่นเดียวกับลำตัวของต้นไม้ใหญ่ที่มีแก่นตั้งอยู่ถึงจะใหญ่โตก็ต้องพินาศ ฉะนั้น ดูเถอะอานนท์ เมื่อพระพุทธมารดาแม้นิพพานแล้วเพียงแต่สรีระก็ยังไม่เหลือ ไม่น่าเศร้าโศกปริ-เทวนาการไปเลย คนอื่น ๆ ไม่ควรเศร้าโศกถึงพระนางผู้ข้ามสาครคือสงสารไปแล้ว ละเว้นเหตุอันทำให้เดือดร้อนเสียได้ เป็นผู้เยือกเย็นดับสนิทดีแล้ว พระนางเป็นบัณฑิต มีปัญญามาก และมีปัญญากว้างขวาง ทั้งเป็นผู้รู้ราตรีนานกว่าภิกษุณีทั้งหลาย ดูกรภิกษุทั้งหลาย จงรู้ไว้อย่างนี้เถิด พระโคตมีเถรีเจ้า เป็นผู้ชำนาญในฤทธิ์ ทิพยโสตธาตุ และมีความชำนาญในเจโตปริยญาณรู้ทั่วถึง ปุพเพนิวาสญาณ ชำระ

ทิพยจักษุให้หมดจด อาสวะทั้งสิ้นของพระนางหมดสิ้นไปแล้ว บัดนี้ภพใหม่ไม่มีอีก พระนางมีญาณอันบริสุทธิ์ ในอรรถะ ธรรมะ นิรุติและปฏิภาณ เพราะฉะนั้นจึงไม่ควรจะเศร้าโศกถึงพระนาง คติของไฟที่ลุกโพลง ถูกแผ่นเหล็กทับแล้วดับไปโดยลำดับ ใคร ๆ ก็รู้ไม่ได้ ฉันใด บุคคลผู้ที่หลุดพ้นจากกิเลสด้วยดีแล้ว ข้ามพ้นโอฆะคือกามพันธุ์ บรรลุอจลบทแล้ว ก็ฉันนั้น ย่อมไม่มีคติใคร ๆ จะรู้ได้ เพราะฉะนั้น ท่านทั้งหลายจงมีตนเป็นที่พึ่ง มีสติปัฏฐานเป็นโคจรเถิดท่านทั้งหลายอบรมโพชฌงค์ ๗ ประการแล้ว จักทำที่สุดแห่งทุกข์ได้.

ทราบว่า ท่านพระมหาปชาบดีโคตมีภิกษุณีได้ตรัสคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ มหาปชาบดีโคตมีเถริยาปทาน.

เขมาเถริยาปทานที่ ๘

ว่าด้วยบุพจริยาของพระเขมาเถรี

[๑๕๘] พระพุทธเจ้าพระนามว่าปทุมุตระ มีพระญาณจักษุในสรรพธรรม เป็นพระโลกนายก เสด็จอุบัติในกัปที่แสนกัปแต่กัปนี้ ครั้งนั้น ดิฉันเกิดในสกุลเศรษฐีมีความรุ่งเรืองด้วยรัตนะต่าง ๆ ในเมืองหังสวดี เป็นผู้เพียบพร้อมไปด้วยความสุขมาก ดิฉันเข้าไปเฝ้าพระพุทธมหาวีระพระองค์นั้นแล้ว ได้ฟังธรรมเทศนา เกิดความเลื่อมใสในพระพุทธเจ้าพระองค์นั้น ได้ถึงพระองค์เป็นสรณะ ดิฉันขออนุญาตมารดาบิดาได้แล้ว นิมนต์พระพุทธเจ้าผู้นำชั้นพิเศษให้เสวยพร้อมด้วยพระสาวกสงฆ์ ตลอดสัปดาห์หนึ่ง เมื่อสัปดาห์หนึ่งล่วงไปแล้ว พระผู้มีพระภาคผู้เป็นสารถีฝึกนระ ทรงตั้งภิกษุณีองค์หนึ่ง ซึ่งอุดมกว่าพวกภิกษุณีฝ่ายที่มีปัญญามากในตำแหน่งเอตทัคคะ ดิฉันได้ฟังเรื่องนั้นแล้ว มีความยินดีทำสักการะแต่พระพุทธเจ้าผู้แสวงหาคุณใหญ่พระองค์นั้นอีกแล้วหมอบลงปรารถนาตำแหน่งนั้น ในทันใดนั้น พระพิชิตมารพระองค์นั้นตรัสกะดิฉันว่า ความปรารถนาของท่านจักสำเร็จ สักการะที่ท่านทำแล้วแก่เราพร้อมด้วยภิกษุสงฆ์มีผลมาก ในกัปที่แสนแต่กัปนี้ พระศาสดาพระนามว่าโคดมทรงสมภพในวงศ์พระเจ้าโอกกากราช จักเสด็จอุบัติขึ้นในโลก หญิงนี้จักได้เป็นภิกษุณีชื่อเขมา ผู้เป็นธรรมทายาทของพระศาสดาพระองค์นั้น เป็นโอรสอันธรรมนิรมิตจักถึงตำแหน่งเอตทัคคะ ด้วยกรรมที่ทำดีแล้วนั้น และด้วยการตั้งเจตจำนงไว้ดิฉันละร่างกายมนุษย์แล้วได้เป็นผู้เข้าถึงสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ จุติจากสวรรค์ชั้นดาวดึงส์แล้วไปชั้นยามา จุติจากชั้นยามาแล้วไปชั้นดุสิต จุติจากชั้นดุสิตแล้ว ไปชั้นนิมมานรดี จุติจากชั้นนิมมานรดีแล้วไปชั้นปรนิมมิตวสวัสดี เพราะอำนาจบุญกรรมนั้น ดิฉันเกิดในภพใด ๆ ก็ได้เป็นพระอัครมเหสีของพระราชาในภพนั้น ๆ ดิฉันจุติจากภพนั้นแล้วมาเกิดเป็นมนุษย์ได้เป็นพระอัครมเหสีของพระเจ้าจักรพรรดิและเป็นมเหสีของพระเจ้าเอกราช เสวยทิพสมบัติและมนุษย์สมบัติ มีความสุขทุกภพท่องเที่ยวไปในกัปเป็นอเนกในกัปที่ ๙๑ แต่กัปนี้ พระพุทธเจ้าพระนามว่าวิปัสสี เป็นนายกของโลก งดงามน่าดูยิ่งนัก ทรงเห็นแจ่มแจ้งในสรรพธรรมเสด็จอุบัติขึ้นแล้วในโลก ดิฉันเข้าเฝ้าพระพุทธเจ้าพระองค์นั้น ซึ่งเป็นนายกของโลก ได้ออกบวชเป็นบรรพชิตในพระศาสนาของพระวีรเจ้าพระองค์นั้นอยู่หมื่นปี ประพฤติพรหมจรรย์ ประกอบความเพียร เป็นพหูสูตฉลาด

ในปัจจยาการคล่องแคล่วในจตุราริยสัจ มีปัญญาละเอียดแสดงธรรมไพเราะ ปฏิบัติตามสัตถุศาสน์อยู่หมื่นปี ด้วยผลแห่งพรหมจรรย์ ดิฉันจุติจากภพนั้นแล้วเข้าถึงสวรรค์ชั้นดุสิตเป็นผู้มีศีล เสวยสมบัติในภพนั้นและภพอื่น ดิฉันเกิดในภพใด ๆ ก็เป็นผู้มีสมบัติมาก มีทรัพย์มาก มีปัญญา รูปงาม มีบริวารชนก็ว่าง่าย ด้วยบุญกรรมและความเพียรในศาสนาของพระพิชิตมารนั้น สมบัติทุกอย่างดิฉันหาได้ง่าย เป็นที่รักแห่งใจ ด้วยผลแห่งความปฏิบัติของดิฉัน เมื่อดิฉันเดินไป ณ ที่ใด ๆ ภัสดาของดิฉันและใคร ๆ ย่อมไม่ดูหมิ่นดิฉัน ในภัทรกัปนี้ พระพุทธเจ้าพระนามว่าโกนาคมน์ผู้เป็นพงศ์พันธุ์แห่งพราหมณ์มียศมาก ประเสริฐกว่าพวกบัณฑิต เสด็จอุบัติขึ้นแล้ว ในครั้งนั้นแหละกุลธิดาที่มั่นคงดีในเมืองพาราณสี ชื่อธนัญชานี ๑ สุเมธา ๑ ดิฉัน ๑ รวม ๓ คนด้วยกัน ได้ถวายสังฆารามแก่พระมุนีหลายพัน และได้สร้างวิหารอุทิศถวายแก่พระพุทธเจ้า พร้อมด้วยพระสาวกสงฆ์ เราทั้งหมดด้วยกันจุติจากภพนั้นแล้วไปสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ ถึงความเป็นผู้เลิศด้วยยศกว่าเทพธิดาและกุลธิดาในมนุษย์ ในภัทรกัปนี้แหละ พระพุทธเจ้าพระนามว่ากัสสปะ ผู้เป็นพงศ์พันธุ์แห่งพราหมณ์ มียศมาก ประเสริฐกว่าพวกบัณฑิต เสด็จอุบัติขึ้นแล้ว ในครั้งนั้น พระเจ้ากาสีพระนามว่ากิกี ในพระนครพาราณสีอันอุดม เป็นอิสระกว่าประชาชน เป็นอุปัฏฐากพระพุทธเจ้าผู้ทรงแสวงหาคุณอันยิ่งใหญ่ ดิฉันเป็นพระธิดาคนใหญ่ของท้าวเธอ มีนามปรากฏว่าสมณี ได้ฟังธรรมของพระพิชิตมารผู้เลิศแล้ว พอใจบรรพชาแต่พระชนกนาถไม่ทรงอนุญาตแก่เราทั้งหลาย เมื่ออยู่ในอาคารสถานในครั้งนั้น เราทั้งหลายผู้เป็นราชกัญญามิได้เกียจคร้าน ประพฤติพรหมจรรย์ตั้งแต่เป็นกุมารี ดำรงอยู่ในสุขสมบัติสองหมื่นปี พระราชธิดา ๗ องค์ล้วนพอใจยินดีในการบำรุงพระพุทธเจ้า พระราชธิดา ๗ นั้น คือ นางสมณี ๑ นางสมณคุตตา ๑ นางภิกษุณี ๑ นางภิกขุทาสิกา ๑ นางธรรมา ๑ นางสุธรรมา ๑ และนางสังฆทาสิกาเป็นที่ ๗ พระราชธิดาทั้ง ๗ นั้น ได้มาเป็นดิฉันเป็นพระอุบลวรรณาเถรี เป็นพระปฏาจาราเถรี เป็นพระกุณฑลเกสีเถรี เป็นพระกิสาโคตมีเถรี เป็นพระธรรมทินนาเถรี เป็นนางวิสาขาอุบาสิกาเป็นที่ ๗ บางครั้ง พระพุทธเจ้าพระองค์นั้นผู้เป็นดังว่าดวงอาทิตย์ของนรชน ทรงแสดงธรรมเป็นอัศจรรย์ดิฉันได้ฟังมหานิทานสูตรแล้ว เล่าเรียนอยู่ เพราะกรรมที่ได้ทำไว้ดีแล้วนั้น และเพราะการตั้งเจตจำนงไว้ ดิฉันละร่างกายมนุษย์แล้ว ได้ไปสู่สวรรค์ชั้นดาวดึงส์ ในภพหลัง ครั้งนี้ ดิฉันเป็นพระธิดาที่พอพระทัยกรุณาโปรดปราน ของพระเจ้ามัททราช ในสากลนครอันอุดม พร้อมกับเมื่อดิฉันเกิด พระนครนั้นได้มีความเกษมสุข โดยคุณนิรมิตนั้น ชื่อดิฉันปรากฏว่าเขมา เมื่อใด ดิฉันเจริญวัยโตเป็นสาว มีรูปและผิวพรรณงาม เมื่อนั้น พระราชบิดาก็

โปรดปรานประทานดิฉันแก่พระเจ้าพิมพิสาร ดิฉันเป็นที่โปรดปรานของพระราช-สวามียินดีแต่ในการบำรุงรูป ไม่พอใจคนที่กล่าวโทษรูปเป็นอันมาก ครั้งนั้น พระเจ้าพิมพิสารโปรดให้นักขับร้องขับเพลงพรรณนาพระมหาวิหารเวฬุวัน ด้วย พระประสงค์จะทรงอนุเคราะห์ดิฉัน ดิฉันสำคัญว่าพระมหาวิหารเวฬุวันอันเป็นที่ ประทับแห่งพระสุคตเจ้าเป็นที่น่ารื่นรมย์ผู้ใดยังมิได้เห็นก็จัดว่าผู้นั้นยังไม่เห็น นันทวัน พระมหาวิหารเวฬุวันเป็นดังว่านันทวัน อันเป็นที่เพลิดเพลินของนรชน ผู้ ใดได้เห็นแล้ว นับว่าผู้นั้นเห็นดีแล้ว ซึ่งนันทวัน อันเป็นที่เพลิดเพลิน ของท้าว-อมรินทร์ สักกเทวราชทวยเทพละนันทวันแล้วลงมาที่พื้นดินเห็นพระมหาวิหาร-เวฬุวันอันน่ารื่นรมย์เข้าแล้ว ก็อัศจรรย์ใจเพลินชมมิได้เบื่อ พระมหาวิหารเวฬุวัน เกิดขึ้นเพราะบุญของพระราชา อันบุญญานุภาพแห่งพระพุทธเจ้าประดับแล้ว ใคร เล่าจะกล่าวถึงความเจริญด้วยคุณแห่งพระมหาวิหารเวฬุวันให้จบได้ ครั้งนั้นดิฉัน ได้ฟังความสำเร็จแห่งพระมหาวิหารเวฬุวันอันเป็นที่ชอบโสตและชอบใจแล้ว ประสงค์จะเห็นดิฉันจึงได้กราบทูลพระราชา ครั้งนั้น ท้าวมหิบดีจึงโปรดสั่งดิฉันผู้ มุ่งจะชมพระมหาวิหารเวฬุวัน พร้อมด้วยบริวารเป็นอันมาก ด้วยพระดำรัสว่า พระนางผู้มีสมบัติมาก เชิญเสด็จไปชม พระมหาวิหารเวฬุวัน อันเป็นที่เย็นตา เปล่งปลั่งด้วยพระรัศมีแห่งพระสุคตเจ้า งามด้วยสิริทุกสมัย ดิฉันทูลว่า เมื่อใด พระพุทธมุนีเสด็จเข้ามา ทรงบาตรในพระนครราชคฤห์อันอุดม เมื่อนั้น หม่อมฉัน จะเข้าไปชมพระมหาวิหารเวฬุวัน เวลานั้น พระมหาวิหารเวฬุวันมีสวนดอกไม้ กำลังแย้มบาน วู่ว่อนไปด้วยภมรต่าง ๆ ชนิด และมีเสียงนกดุเหว่ารำร้องดังเพลงขับ ทั้งมีเหล่านกยูงฟ้อนรำ เงียบเสียง ไม่พลุกพล่าน ประดับไปด้วยที่จงกรมต่าง ๆ สะพรั่งไปด้วยกุฎีและมณฑปที่พระโยคีชอบปรารภบำเพ็ญเพียร เมื่อดิฉันเที่ยวไป ได้รู้สึกว่านัยน์ตาของเรามีผล ครั้งนั้น ดิฉันได้เห็นภิกษุรูปหนึ่งประกอบกิจอยู่ แล้ว คิดไปว่า ภิกษุนี้ตั้งอยู่ในปฐมวัย มีรูปน่าปรารถนา ปฏิบัติดีอยู่ในป่าที่น่ารื่นรมย์เช่น นี้ เหมือนคนอยู่ในที่มืด ภิกษุนี้ศีรษะโล้น คลุมสังฆาฏินั่งอยู่ที่โคนไม้ ละความยินดี ที่เกิดแต่อารมณ์ เจริญฌานอยู่ ธรรมดาคฤหัสถ์ควรจะบริโภคกามตามความสุข แก่ แล้วจึงควรจะประพฤติธรรมอันเจริญงามนี้ในภายหลัง ดิฉันสำคัญว่าพระคันธกุฎี ที่ประทับแห่งพระพิชิตมารว่างเปล่าจึงเข้าไป ได้เห็นพระพิชิตมารดังดวงอาทิตย์ แรกอุทัย ประทับสำราญพระองค์เดียว มีหญิงสาวสวยพัดถวายอยู่ ครั้นแล้วดำริผิด ว่าพระผู้มีพระภาคผู้องอาจกว่านรชนพระองค์นี้มิได้เศร้าหมองหญิงสาวคนนั้น มี รัศมีเปล่งปลั่งดังทองคำ มีดวงตางามเช่นดอกบัว ริมฝีปากแดงดังผลมะพลับสุก ชำเลืองแต่น้อยเป็นที่ยินดีแห่งใจและนัยน์ตา มีลำแขนเหมือนทองคำ วงหน้าสวย

ถันทั้งคู่เต่งตั้งดังดอกบัวตูม มีเอวกลมกล่อม ตะโพกผึ่งผาย ลำขาน่ายินดี มีเครื่องตกแต่งงาม เครื่องประดับสีแดงแวววาว นุ่งผ้าเนื้อเกลี้ยงสีเขียว มีรูปสมบัติชมไม่เบื่อ ประดับด้วยสรรพาภรณ์ ดิฉันเห็นหญิงสาวนั้นเข้าแล้วคิดว่า โอ หญิงสาวคนนี้รูปงามเหลือเกิน เราไม่เคยเห็นด้วยนัยน์ตาในครั้งไหน ๆ เลย ขณะนั้น หญิงสาวคนนั้นถูกชรารุมย่ำยี มีผิวพรรณแปลกไป หน้าเหี่ยว ฟันหัก ผมหงอก น้ำลายไหล หน้าไม่สะอาด ใบหูแข็งกระด้าง นัยน์ตาขาว นมยานไม่งาม ตัวตกกระทั่วไป ร่างกายสั่นตลอดศีรษะ หลังขด มีไม้เท้าเป็นคู่เดิน ร่างกายซูบผอมลีบไป สั่นงันงก ล้มลงแล้วหายใจถี่ ๆ ลำดับนั้น ความสังเวชอันไม่เคยเป็นทำให้ขนลุกชูชันได้มีแก่ดิฉันว่า น่าตำหนิรูปอันไม่สะอาด ที่พวกคนพาลยินดีกัน ขณะนั้น พระพุทธเจ้าผู้ทรงพระกรุณามาก มีพระทัยปีติโสมนัส ทอดพระเนตรเห็นดิฉันผู้มีใจสังเวชแล้ว ได้ตรัสพระคาถานี้ว่า ดูกรพระนางเขมา เชิญดูร่างกายอันกระสับกระส่าย ไม่สะอาด โสโครก ไหลเข้า ถ่ายออก ที่พวกพาลชนยินดีกันซิ ท่านจงอบรมจิตให้เป็นสมาธิมีอารมณ์เดียวด้วยอสุภารมณ์เถิด ท่านจงมีกายคตาสติมากไปด้วยความเบื่อหน่ายเถิด รูปหญิงนี้ฉันใด รูปของท่านนั้นก็ฉันนั้น รูปของท่านฉันใด รูปหญิงนี้ก็เป็นฉันนั้น ท่านจงคลายความพอใจในกายทั้งภายในภายนอกเสียเถิด จงอบรมอนิมิตต-วิโมกข์ จงละมานานุสัยเสีย ท่านจักเป็นผู้สงบประพฤติไป เพราะละมานานุสัยนั้นได้.

ชนเหล่าใด กำหนัดด้วยราคะเกาะกระแสอยู่เหมือนแมงมุมเกาะใยตรงกลางที่ทำไว้เอง ชนเหล่านั้นตัดราคะนั้นเสีย ไม่มีความอาลัย ละกามสุขไป ย่อมละเว้นได้.

ขณะนั้น พระบรมศาสดาผู้เป็นสารถีฝึกนรชน ทรงทราบดิฉันว่า มีจิตควรแล้ว จึงทรงแสดงมหานิทานสูตรเพื่อจะทรงแนะนำดิฉัน ดิฉันได้ฟังสูตรอันประเสริฐนั้นแล้ว จึงระลึกถึงสัญญาในกาลก่อนได้ ดำรงอยู่ในสัญญานั้นแล้ว ชำระธรรมจักษุให้หมดจด ทันใดนั้น ดิฉันหมอบลงแทบพระบาทยุคลแห่งพระพุทธเจ้าผู้แสวงหาคุณอันยิ่งใหญ่ เพื่อประสงค์จะแสดงโทษ จึงได้กราบทูลว่า ข้าแต่พระองค์ผู้ทรงเห็นแจ้งธรรมทั้งปวง หม่อมฉันขอถวายนมัสการแด่พระองค์ ข้าแต่พระองค์ผู้มีพระกรุณาเป็นที่อยู่ หม่อมฉันขอถวายนมัสการแด่พระองค์ ข้าแต่พระองค์ผู้เสด็จข้ามสงสารแล้ว หม่อมฉันขอถวายนมัสการแด่พระองค์ ข้าแต่พระองค์ผู้ประทานอมตธรรม หม่อมฉันขอถวายนมัสการแด่พระองค์ หม่อมฉันแล่นไปแล้วสู่ทิฏฐิอันรกชัฏหลงใหลเพราะกามราคะ พระองค์ทรงแนะนำด้วยอุบายที่ชอบ เป็นผู้ยินดีแล้วในธรรมที่ทรงแนะนำ สัตว์ทั้งหลายเหินห่างจากการเห็นท่านผู้แสวงหาคุณอัน

ยิ่งใหญ่เช่นพระองค์ ย่อมประสบมหันตทุกข์ในสังสารสาคร เมื่อใดหม่อมฉันยังมิได้มาเฝ้าพระองค์ผู้เป็นสรณะแห่งสัตว์โลก ไม่เป็นศัตรูแก่สัตว์โลก เสด็จถึงที่สุดแห่งมรณะ มีธรรมเป็นประโยชน์อย่างดี หม่อมฉันขอแสดงโทษนั้น หม่อมฉันมัวยินดีในรูป ระแวงว่าพระองค์ไม่ทรงเกื้อกูล จึงมิได้มาเฝ้าพระองค์ผู้ทรงเกื้อกูลมาก ทรงประทานธรรมอันประเสริฐ หม่อมฉันขอแสดงโทษนั้น ครั้งนั้น พระองค์ผู้ทรงพระมหากรุณา มีพระกระแสเสียงอันไพเราะ เมื่อทรงเอาน้ำอมฤตรดดิฉัน ได้ตรัสว่า ดูกรพระนางเขมา หยุดอยู่เถิดครั้งนั้น ดิฉันประนมนมัสการด้วยเศียรเกล้า ทำประทักษิณพระองค์แล้ว กลับไปเฝ้าพระราชสวามีผู้เป็นนรบดี แล้วกราบทูลว่า ข้าแต่พระองค์ผู้ทรงทรมานข้าศึก น่าชมอุบายอย่างดีนั้น ที่พระองค์ทรงดำริแล้ว พระมุนีเจ้าผู้ไม่มีกิเลสเหมือนป่า หม่อมฉันผู้ปรารถนาจะชมพระมหาวิหารเวฬุวันได้เฝ้าแล้ว ถ้าพระมหาราชจะทรงพระกรุณาโปรด หม่อมฉันผู้เบื่อหน่ายในรูป ตามที่พระพุทธมุนีตรัสสอน จักบวชในศาสนาของพระพุทธเจ้าผู้คงที่พระองค์นั้น.

จบ ทุติยภาณวาร.

ครั้งนั้น พระเจ้าพิมพิสารพระเจ้าแผ่นดินพระองค์นั้น ทรงประนมกรอัญชลี ตรัสว่า ดูกรพระน้องนาง พี่อนุญาตแก่พระน้อง บรรพชาจงสำเร็จแก่พระน้องเถิด ครั้งนั้น ดิฉันบวชมาแล้วได้เจ็ดเดือน เห็นประทีปสว่างขึ้นและดับไปมีใจสังเวช เบื่อหน่ายในสรรพสังขาร ฉลาดในปัจจยาการข้ามพ้นจตุรโอฆะแล้ว ได้บรรลุอรหัต เป็นผู้ชำนาญในฤทธิ์ในทิพยโสตธาตุและเจโตปริยญาณ รู้ชัดปุพเพนิวาสญาณ ชำระทิพยจักษุให้บริสุทธิ์ มีอาสวะทั้งปวงหมดสิ้นแล้ว บัดนี้ภพใหม่ไม่มีอีก ญาณอันบริสุทธิ์ของดิฉัน ในอรรถะธรรมะ นิรุติและปฏิภาณ เกิดขึ้นแล้วในพระพุทธศาสนา ดิฉันเป็นผู้ฉลาดในวิสุทธิทั้งหลาย คล่องแคล่วในกถาวัตถุ รู้จักนัยแห่งอภิธรรม ถึงความชำนาญในศาสนา ภายหลัง พระราชสวามีผู้ฉลาด ตรัสถามปัญหาละเอียดในโตรณวัตถุ ดิฉันได้วิสัชนาโดยควรแก่กถา ครั้งนั้น พระราชาเสด็จเข้าเฝ้าพระสุคตเจ้าแล้ว ทูลสอบถามปัญหาเหล่านั้น พระพุทธเจ้าทรงพยากรณ์เป็นอย่างเดียวกันกับที่ดิฉันวิสัชนาแล้ว พระพิชิตมารผู้อุดมกว่านรชน ทรงพอพระทัยในคุณสมบัตินั้น จึงทรงตั้งดิฉันไว้ในตำแหน่งเอตทัคคะว่า เป็นผู้เลิศกว่าบรรดาภิกษุณีที่มีปัญญามาก

ดิฉันเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาดิฉันได้ทำเสร็จแล้ว.

ทราบว่า ท่านพระเขมาภิกษุณีได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ เขมาเถริยาปทาน.

อุบลวรรณาเถริยาปทานที่ ๙

ว่าด้วยบุพจริยาของพระอุบลวรรณาเถรี

[๑๕๕] พระอุบลวรรณาภิกษุณีถึงความสำเร็จแห่งฤทธิ์ ถวายบังคมพระยุคลบาทของพระศาสดาแล้วทูลว่า ข้าแต่พระมหามุนีหม่อมฉันข้ามพ้นชาติสงสารได้แล้ว บรรลุถึงอจลบท หมดสิ้นสรรพทุกข์แล้ว ขอประชุมชนผู้เลื่อมใสในพระพุทธศาสนา และพวกชนที่หม่อมฉันได้ทำความผิดให้ จงอดโทษให้หม่อมฉันเฉพาะพระพักตร์ พระพิชิตมาร ข้าแต่พระมหาวีรเจ้า หม่อมฉันขอกราบทูลว่า เมื่อหม่อมฉันท่องเที่ยวอยู่ในสงสาร ถ้ามีความผิดพลาดขอพระองค์ได้ทรงโปรดประทานโทษแก่หม่อมฉันเถิด.

พระผู้มีพระภาคตรัสว่า ดูกรอุบลวรรณา ผู้ทำตามคำสอนของเราท่านจงแสดงฤทธิ์ตัดความสงสัยแห่งบริษัทสี่ในวันนี้เถิด.

พระอุบลวรรณาเถรีกราบทูลว่า ข้าแต่พระองค์ผู้มีความเพียรมาก มีปัญญาทรงไว้ซึ่งความรุ่งเรือง หม่อมฉันเป็นธิดาแห่งพระองค์มีกรรมที่ทำยากมาก มีกรรมที่ทำแสนยากทำไว้แล้ว ข้าแต่พระมหาวีระผู้มีจักษุ หม่อมฉันมีนามว่าอุบลวรรณา เพราะมีสีกายเหมือนสีดอกอุบล เป็นธิดาแห่งพระองค์ ขอถวายบังคมพระบาทยุคลพระราหุลเถระและหม่อมฉัน เกิดในสมภพเดียวกันมากหลายร้อยชาติ เป็นผู้มีฉันทจิตเสมอกัน มีความเกิดร่วมสมภพร่วมชาติกัน ในภพนี้ซึ่งเป็นภพหลังก็มีนามเหมือนกันทั้งคู่ พระราหุลเถระผู้เป็นโอรส หม่อมฉันมีนามว่าอุบลวรรณา เป็นธิดาข้าแต่พระวีรเจ้า ขอเชิญทอดพระเนตรฤทธิ์ของหม่อมฉันเถิด หม่อมฉันจะแสดงกำลังถวายพระศาสดา พระอุบลวรรณาเถรีเหยียดมือไปวักเอาน้ำในมหาสมุทรทั้ง ๔ มาใส่ไว้ในฝ่ามือเหมือนเด็กลงเล่นน้ำมันที่อยู่ในฝ่ามือเหยียดฝ่ามือไปพลิกแผ่นดินแล้ว เอามาใส่ไว้บนฝ่ามือเหมือนเด็กหนุ่มฉุดปลาเค้า ฉะนั้น เอาฝ่ามือปิดครอบจักรวาลแล้ว ยังเม็ดฝนสีต่าง ๆ ให้ตกลง ณ เบื้องบนบ่อย ๆ เอาแผ่นดินทำเป็นครก

เอาเม็ดกรวดทำเป็นข้าวเปลือก เอาภูเขาสิเนรุทำเป็นสาก แล้วซ้อมอยู่ เหมือนเด็กหญิงซ้อมข้าวฉะนั้น ข้าแต่พระองค์ผู้มีพระจักษุหม่อมฉันมีนามว่าอุบลวรรณา เป็นธิดาแห่งพระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐ มีความชำนาญในอภิญญาทั้งหลาย เป็นผู้ทำตามคำสอนของพระองค์ จักแผลงฤทธิ์ต่าง ๆ ถวายแด่พระองค์ผู้เป็นนายกของโลก ประกาศนามและโคตรแล้วขอถวายบังคมพระยุคลบาท ข้าแต่พระมหามุนี หม่อมฉันเป็นผู้มีความชำนาญในฤทธิ์ในทิพโสตธาตุ และในเจโตปริยญาณ รู้ปุพเพนิวาสญาณ ชำระทิพยจักษุบริสุทธิ์ อาสวะทั้งปวงหมดสิ้นแล้ว บัดนี้ภพใหม่ไม่มีอีก หม่อมฉันมีญาณในอรรถะ ธรรมะ นิรุติและปฏิภาณกว้างขวาง หมดจดตามสภาพแห่งพระองค์ ผู้แสวงหาคุณอันยิ่งใหญ่ ข้าแต่พระมหามุนี อธิการเป็นอันมาก ที่หม่อมฉันแสดงแล้วในพระพิชิตมารผู้ประเสริฐทั้งหลายในปางก่อน โดยความพินาศไปแห่งมัจฉริยะที่สู้รบกันเพื่อประโยชน์แก่พระองค์ ข้าแต่พระมหามุนีผู้มีความเพียรมาก ขอพระองค์จงทรงระลึกถึงกุศลกรรมเก่าของหม่อมฉัน และบุญที่หม่อมฉันสั่งสมไว้เพื่อประโยชน์แก่พระองค์ ข้าแต่พระมหาวีรเจ้าเมื่อพระองค์ทรงละเว้นอนาจารในสถานที่ไม่ควรอบรมพระญาณ ให้แก่กล้าอยู่ชีวิตอันสูงสุดหม่อมฉันสละแล้ว เพื่อประโยชน์แก่พระองค์ ข้าแต่พระมหามุนี พระองค์ได้ประทานชีวิตแก่หม่อมฉันหลายหมื่นโกฏิกัป แม้หม่อมฉันก็บริจาคชีวิตของหม่อมฉันเพื่อประโยชน์แก่พระองค์ ข้าแต่พระองค์ผู้มีฤทธิ์มิได้มีสิ่งอะไรเปรียบปาน มีพระวิริยะก้าวหน้าในกาลนั้นหม่อมฉันอัศจรรย์ใจทุกอย่าง ประนมกรอัญชลีด้วยเศียรเกล้าได้ทูลว่า กรณียกิจนี้หม่อมฉันได้ทำแล้ว ในกัปที่แสนแต่ภัทรกัปนี้ ครั้งนั้น หม่อมฉันเป็นนางนาคกัญญา มีนามว่าวิมลา คณะนาคสมมติว่า เป็นผู้ดีกว่าพวกนาคกัญญามหานาคราชนามว่ามโหรคะเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา นิมนต์พระพุทธเจ้าพระนามว่าปทุมุตระผู้มีเดชมาก พร้อมด้วยพระสาวก ตกแต่งมณฑปอันสำเร็จด้วยรัตนบัลลังก์สำเร็จด้วยรัตนะ โปรยทรายรัตนะ เครื่องอุปโภคสำเร็จด้วยรัตนะ และมรรคาก็ประดับด้วยธงรัตนะ ต้อนรับพระสัมพุทธเจ้า ประโคมด้วยดนตรีหลายชนิด พระสัมพุทธเจ้าผู้เป็นนายกของโลก ทรงแผ่ไปด้วยบริษัท ๔ ประทับนั่งบนอาสนะอันประเสริฐในภพนาคราช มโหรคะนาคราชได้ถวายข้าวน้ำ และขาทนียโภชนียาหารอย่างดี ๆ มีค่ามาก แต่พระผู้มีพระภาคผู้มีบริวารมาก พระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระองค์นั้น ครั้นเสวยเสร็จ ทรงล้างบาตรด้วยดีแล้ว ได้ทรงทำกิจคืออนุโมทนานางนาคกัญญาผู้มีฤทธิ์มาก เห็นพระสัพพัญญู มีรัศมีเปล่งปลั่ง มียศมาก มีจิตเลื่อมใสมีใจเคารพในพระศาสดา ในขณะนั้น พระพุทธเจ้าผู้มีความเพียรมาก พระนามว่าปทุมุตระทรงทราบวาระจิตของหม่อมฉันแล้ว ทรงแสดงภิกษุณีรูป

หนึ่งด้วยฤทธิ์ ภิกษุณีนั้นคล่องแคล่ว แสดงฤทธิ์เป็นอเนก หม่อมฉันเกิดปีติปราโมทย์ได้ทูลถามพระศาสดาว่า หม่อมฉันได้เห็นฤทธิ์ทั้งหลายที่ภิกษุณีรูปนี้แสดงแล้ว ข้าแต่พระธีรเจ้า ภิกษุณีนั้นเป็นผู้คล่องแคล่วดีด้วยฤทธิ์เพราะเหตุไร.

พระผู้มีพระภาคพระองค์นั้นตรัสตอบว่า ภิกษุณีนั้นเป็นโอรสธิดาเกิดแต่ปากเรา มีฤทธิ์มาก ทำตามอนุศาสนีของเรา เป็นผู้คล่องแคล่วดีด้วยฤทธิ์.

หม่อมฉันได้สดับพระพุทธพจน์แล้ว มีความยินดีได้ทูลว่า แม้หม่อมฉันก็ขอเป็นผู้คล่องแคล่วดีด้วยฤทธิ์ เหมือนภิกษุณีองค์นั้น ข้าแต่พระองค์ผู้เป็นนายก หม่อมฉันเบิกบานโสมนัสมีใจอุดมถึงที่แล้ว ขอให้ได้เป็นเช่นภิกษุณีนี้ในอนาคตกาล หม่อมฉันตกแต่ง บัลลังก์อันงามด้วยแก้วมณีและมณฑปอันผุดผ่องแล้ว ทูลอัญเชิญพระพุทธเจ้าผู้เป็นนายกของโลก พร้อมด้วยพระสงฆ์ ให้เสวยและฉัน อิ่มหนำสำราญ ด้วยข้าวและน้ำ แล้วได้บูชาพระพุทธเจ้าด้วยดอกอุบลอันเป็นดอกไม้อย่างดี ที่พวกนาคเรียกกันในสมัยนั้นว่าดอกอรุณ โดยตั้งความปรารถนาว่า ขอให้สีตัวของเราจงเป็นเช่นกับสีดอกอุบลนี้ ด้วยบุญกรรมที่ทำไว้ดีแล้วนั้นและด้วยการตั้งเจตจำนงไว้ หม่อมฉันละร่างกายมนุษย์แล้วได้ไปสู่สวรรค์ชั้นดาวดึงส์ จุติจากนั้นแล้วมาเกิดในมนุษย์ ได้ถวายบิณฑบาต พร้อมด้วยดอกอุบลเป็นอันมากแก่พระสยัมภู ในกัปที่ ๙๑ แต่ภัทรกัปนี้พระพุทธเจ้าพระนามว่าวิปัสสี มีพระเนตรงาม มีพระญาณจักษุในธรรม เสด็จอุบัติขึ้นแล้ว ครั้งนั้นหม่อมฉันเป็นธิดาของเศรษฐีในเมืองพาราณสีอันอุดม ได้นิมนต์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าผู้เป็นนายกของโลก พร้อมด้วยพระสงฆ์ ถวายมหาทานและบูชาพระพุทธเจ้านั้นด้วยดอกอุบลเป็นอันมากแล้ว ได้ปรารถนาให้มีผิวพรรณงามเหมือนดอกอุบล ในภัทรกัปนี้ พระพุทธเจ้ามีพระนามว่ากัสสปะผู้เป็นพงศ์พันธุ์แห่งพราหมณ์ มีบริวารยศมากประเสริฐกว่าพวกบัณฑิต เสด็จอุบัติขึ้นแล้ว ครั้นนั้น พระเจ้ากาสีพระนามว่ากิกี ในเมืองพาราณสี อันอุดมเป็นอิสระกว่าชนทั้งหลาย เป็นอุปัฏฐากของพระพุทธเจ้าผู้แสวงหาคุณอันยิ่งใหญ่ หม่อมฉันเป็นธิดาคนที่สองของท้าวเธอ มีนามปรากฏว่าสมณคุตตา ได้ฟังพระธรรมของพระพิชิตมารผู้เลิศแล้ว พอใจบรรพชา แต่พระชนกนาถมิได้ทรงอนุญาตให้พวกหม่อมฉัน เมื่อต้องอยู่ในอาคารสถาน ในครั้งนั้น พวกหม่อมฉันผู้เป็นราชกัญญา ตั้งอยู่ในความสุขมิได้เกียจคร้าน ประพฤติพรหมจรรย์ตั้งแต่เป็นกุมารีอยู่สองหมื่นปี ราชธิดาทั้ง ๗ พระองค์ คือ นางสมณี ๑ นางสมณคุตตา ๑ นางภิกขุณี ๑ นางภิกขุทาสิกา ๑ นางธรรมา ๑ นางสุธรรมา ๑ และนางสังฆทาสีเป็นที่ ๗ เป็นผู้ยินดีพอใจในการบำรุงพระพุทธเจ้า ได้มาเป็นหม่อม

ฉัน เป็นพระเขมาเถรีผู้มีปัญญา เป็นพระปฏาจาราเถรี เป็นพระกิสาโคตมี เป็นพระธรรมทินนาเถรีและเป็นวิสาขาอุบาสิกาคนที่ ๗ ด้วยบุญกรรมที่ทำไว้ดีนั้น และด้วยการตั้งเจตจำนงไว้ หม่อมฉันละร่างกายมนุษย์แล้ว ได้ไปสู่สวรรค์ชั้นดาวดึงส์จุติจากนั้นแล้วมาเกิดในสกุลใหญ่ในพวกมนุษย์ ได้ถวายผ้าอย่างดีมีสีเหลือง เนื้อเกลี้ยงแก่พระอรหันต์องค์หนึ่ง เคลื่อนจากอัตภาพนั้นแล้ว ไปเกิดในสกุลพราหมณ์ในเมืองอริฏฐะ เป็นธิดาของพราหมณ์ชื่อติริฏิวัจฉะ มีชื่อว่าอุมมาทันตีมีรูปงามเป็นที่จูงใจให้ยินดี เคลื่อนจากอัตภาพนั้นแล้วไปเกิดในสกุลหนึ่งซึ่งไม่มีความเจริญในชนบท เป็นผู้ขวนขวายเฝ้าไร่ข้าวสาลี ในครั้งนั้น หม่อมฉันได้เห็นพระปัจเจกพุทธเจ้าองค์หนึ่ง ได้ถวายข้าวตอกห้าร้อยดอกกับดอกปทุม ปรารถนาให้มีบุตร ๕๐๐ คน เมื่อมีบุตรเท่านั้นแล้ว ได้ถวายน้ำผึ้งแก่พระปัจเจกพุทธเจ้า เคลื่อนจากอัตภาพนั้นแล้ว ได้เกิดในป่าที่มีสระบัว ได้เป็นพระมเหสีของพระเจ้ากาสีเป็นที่ทรงสักการะโปรดปราน มีพระราชโอรสครบ ๕๐๐ องค์ เมื่อพระราชบุตรเหล่านั้นทรงเจริญวัยแล้วไปทรงเล่นน้ำ ทรงเห็นดอกบัวเข้าแล้ว ต่างก็นำมาเฉพาะองค์ละดอก หม่อมฉันนั้นไม่มีดอกบัว เพราะพระราชบุตรเหล่านั้นเก็บเสีย ก็มีความโศก เคลื่อนจากอัตภาพนั้นแล้ว ไปเกิดในหมู่บ้านข้างภูเขาอิสิคิลิ เมื่อพวกบุตรของหม่อมฉัน รู้ธรรมของพระปัจเจกของพระพุทธเจ้าแล้ว นำยาคูไปถวาย บุตร ๘ คน ได้บวชเป็นพระปัจเจกพุทธเจ้า ไปสู่บ้านเพื่อภิกษา ในขณะนั้น หม่อมฉันเห็นเข้าแล้วระลึกได้ มีขีรธาราพล่านออกเพราะความรักบุตร หม่อมฉันมีความเลื่อมใส ได้ถวายยาคูด้วยมือของตนแก่พระปัจเจกพุทธเจ้าเหล่านั้น หม่อมฉันจุติจากอัตภาพนั้นแล้วไปเกิดในนันทวันในภพดาวดึงส์ ข้าแต่พระมหาวีรเจ้า หม่อมฉันท่องเที่ยวไปในภพน้อยภพใหญ่ได้เสวยสุขและทุกข์และบริจาคชีวิต เพื่อประโยชน์แก่พราหมณ์ หม่อมฉันมีทุกข์ก็มาก มีสมบัติก็มาก ดังที่กราบทูลมานี้ ในภพหลังสุดที่ถึงแล้วนี้ หม่อมฉันเกิดในสกุลเศรษฐีทรัพย์มากประกอบด้วยสุขสมบัติ มีความรุ่งเรืองด้วยรัตนะต่าง ๆ มั่งคั่งด้วยกามสุขทั้งปวงในพระนครสาวัตถีเป็นผู้ที่ประชุมชนสักการะบูชานับถือยำเกรง ประกอบด้วยรูปสมบัติ อันพหุชนในสกุลทั้งหลายสักการะและปรารถนาอย่างยิ่ง เพราะรูปสิริและโภคสมบัติ พวกเศรษฐีบุตรหลายร้อยต่างมุ่งหมายกัน หม่อมฉันละเรือนออกบวช ยังไม่ถึงกึ่งเดือนก็ได้บรรลุจตุสัจจธรรม หม่อมฉันนิรมิตรถเป็นสี่เหลี่ยมจตุรัสด้วยฤทธิ์แล้ว ขอถวายบังคมพระยุคลบาทของพระพุทธเจ้าผู้เป็นพระโลกนาถมีพระสิริ.

มารกล่าวกะหม่อมฉันว่า ท่านเข้ามาสู่กอไม้ที่มีดอกแย้มบานดี ยืนอยู่โคนต้นรังผู้เดียว มิได้มีใครเป็นเพื่อน ท่านผู้โง่เขลาท่านไม่กลัวพวกนักเลงหรือ.

หม่อมฉันกล่าวว่า พวกนักเลงตั้งแสนคนมาในที่นี้เหมือนกับท่าน ก็ไม่ทำให้ขนของเราหวั่นไหว ดูกรมาร ท่านผู้เดียวจักทำอะไรเราได้.

เรานี้จักหายไปเสีย หรือว่าเข้าไปในท้องท่าน ท่านจักไม่เห็นเราแม้ยืนอยู่ที่ระหว่างคิ้วท่าน เรามีความชำนาญในจิตเจริญอิทธิบาทดีแล้ว พ้นจากสรรพกิเลสเครื่องผูกทั้งปวงแล้ว ดูกรมารผู้มีอายุ เรามิได้กลัวท่าน กามทั้งหลายเปรียบด้วยหอกและหลาว แม้ขันธ์ทั้งหลายก็คล้ายกองไฟ ท่านกล่าวถึงความยินดีในกาม บัดนี้เราไม่มีความยินดีในกาม ความเพลินในอารมณ์ทั้งปวง เรากำจัดแล้ว กองมืดเราทำลายแล้ว ดูกรมารผู้ลามก ท่านจงรู้อย่างนี้ ท่านจงหายไปเถิด พระพิชิตมารผู้เป็นนายกชั้นพิเศษ ทรงพอพระทัยในคุณสมบัตินั้นจึงทรงตั้งดิฉันไว้ในตำแหน่งเอตทัคคะในหมู่บริษัทว่า อุบลวรรณาภิกษุณีเป็นผู้เลิศกว่าพวกภิกษุณีที่มีฤทธิ์ ดิฉันบำรุงพระบรมศาสดาแล้ว ทำพระพุทธศาสนาเสร็จแล้ว ปลงภาระอันหนักลงแล้ว ถอนตัณหาที่นำไปสู่ภพหมดแล้ว ดิฉันบรรลุถึงประโยชน์ คือ ธรรมเป็นที่สิ้นสังโยชน์ทั้งปวง ที่กุลบุตรทั้งหลายออกบวชเป็นบรรพชิตต้องการนั้นแล้ว พวกทายกน้อมเข้ามาซึ่งจีวร บิณฑบาตเสนาสนะและเภสัชปัจจัย โดยขณะหนึ่งมากหลายพัน

ดิฉันเผากิเลสทั้งหลายแล้ว ฯลฯ คำสอนของพระพุทธเจ้า ดิฉันได้ทำสำเร็จแล้ว.

ทราบว่า ท่านพระอุบลวรรณาภิกษุณีได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ อุบลวรรณาเถริยาปทาน.

ปฏาจาราเถริยาปทานที่ ๑๐

ว่าด้วยบุพจริยาของพระปฏาจาราเถรี

[๑๖๐] ในกัปที่หนึ่งแสนแต่ภัทรกัปนี้ พระพิชิตมารผู้นายกของโลกพระนามว่าปทุมุตระ ทรงรู้จบธรรมทั้งปวง เสด็จอุบัติขึ้นแล้วครั้งนั้น ดิฉันเกิดในตระกูลเศรษฐี อันมีความรุ่งเรืองด้วยรัตนะต่าง ๆ ในเมืองหงสวดี เป็นผู้เพียบพร้อมด้วยความสุขเป็นอันมาก ดิฉันเข้าไปเฝ้าพระมหาวีรเจ้าพระองค์นั้นแล้วได้ฟังพระธรรมเทศนา มีความเลื่อมใสอันเกิดในพระพุทธเจ้าพระองค์นั้นได้ถึงพระองค์เป็นสรณะ ครั้งนั้น พระผู้มีพระภาคทรงสรรเสริญภิกษุณีองค์หนึ่ง ผู้มีความละอาย คงที่คล่องแคล่วในกิจที่ควรและกิจที่ไม่ควร ว่าเป็นผู้เลิศกว่าภิกษุณีทั้งหลายฝ่ายทรงวินัย ดิฉันมีจิตยินดีปรารถนาตำแหน่งนั้น จึงนิมนต์พระทศพลผู้เป็นนายกพร้อมด้วยพระสงฆ์ให้เสวยและฉันตลอดสัปดาห์หนึ่ง ถวายบาตรและจีวรแล้วซบศีรษะลงแทบพระบาทแล้วได้กราบทูลว่า ข้าแต่พระธีรมุนีผู้นายกของโลก ภิกษุณีองค์ใด พระองค์ทรงสรรเสริญในตำแหน่งอันประเสริฐกว่าภิกษุณีสงฆ์นี้ ถ้าตำแหน่งนั้นจะสำเร็จแก่หม่อมฉัน หม่อมฉันจักเป็นเช่นภิกษุณีองค์นั้น ครั้งนั้น พระศาสดาได้ตรัสกะดิฉันว่า นางผู้เจริญ อย่ากลัวเลย จงเบาใจเถิด ท่านจักได้ตำแหน่งนั้นตามใจปรารถนาในอนาคตกาล ในกัปที่หนึ่งแสนแต่กัปนี้ พระศาสดาพระนามว่าโคดม มีสมภพในวงศ์พระเจ้าโอกกากราช จักเสด็จอุบัติขึ้นในโลก ท่านผู้เจริญนี้ จักได้เป็นภิกษุณีธรรมทายาทของพระศาสดาพระองค์นั้นเป็นโอรสอันธรรมนิรมิต เป็นสาวิกาของพระศาสดา มีนามว่าปฏาจารา ครั้งนั้น ดิฉันยินดีมีจิตประกอบด้วยเมตตา บำรุงพระพุทธเจ้าผู้เป็นนายกของโลกกับพระสงฆ์จนตลอดชีวิต ด้วยกุศลกรรมที่ได้ทำไว้แล้วนั้น และด้วยการตั้งเจตจำนงไว้ ดิฉันละร่างกายมนุษย์แล้ว ได้ไปสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ในภัทรกัปนี้ พระพุทธเจ้าพระนามว่ากัสสป ผู้เป็นพงศ์พันธุ์แห่งพราหมณ์ มีบริวารยศมากประเสริฐกว่าพวกบัณฑิต เสด็จอุบัติขึ้นแล้ว ครั้งนั้น พระเจ้ากาสีพระนามว่ากิกีผู้เป็นใหญ่กว่านรชน ในพระนครพาราณสีอันอุดม ทรงเป็นอุปัฏฐากของพระศาสดาผู้แสวงหาคุณอันยิ่งใหญ่ ดิฉันเป็นพระธิดาคนที่สามของท้าวเธอมีนามปรากฏว่าภิกษุณี ได้ฟังธรรมของพระพิชิตมารผู้เลิศแล้ว พอใจบรรพชา ด้วยกุศลกรรมที่ได้ทำไว้แล้วนั้น และด้วยการตั้งเจตจำนงไว้ดิฉันละร่างกายมนุษย์แล้ว ได้ไปสู่สวรรค์ชั้นดาวดึงส์ ในภพหลัง บัดนี้ ดิฉันเกิดในสกุลเศรษฐีที่มั่งคั่งเจริญ มี

ทรัพย์มากในพระนครสาวัตถี เมื่อใด ดิฉันเจริญวัยเป็นสาวตกอยู่ในอำนาจวิตก พบบุรุษชาวชนบทผู้หนึ่งแล้วได้ไปกับเขา ดิฉันคลอดบุตรคนหนึ่ง มีท้องบุตรคนที่สอง เมื่อนั้น ดิฉันปรารถนาว่า จะไปเยี่ยมมารดาบิดา ครั้งนั้น ดิฉันมิได้บอกสามี เมื่อสามีของดิฉันเข้าไปป่า ดิฉันคนเดียวออกจากเรือน จะไปยังพระนครสาวัตถีอันอุดม ภายหลังสามีของดิฉันมาตามทันที่หนทาง เวลานั้น ลมกรรมชวาตอันทำให้เจ็บปวดเหลือทนเกิดขึ้นแก่ดิฉัน ทั้งมหาเมฆก็เกิดขึ้นในเวลาที่ดิฉันจะคลอด สามีไปหาที่กำบังก็ถูกงูกัดตาย เวลานั้นดิฉันมีทุกข์ที่จะคลอด หมดที่พึ่ง เป็นคนกำพร้า เดินไปเห็นแม่น้ำน้อยแห่งหนึ่ง ซึ่งมีน้ำเต็มเป็นที่อยู่แห่งสัตว์น้ำ อุ้มบุตรน้อยข้ามไป ที่ฝั่งข้างโน้นคนเดียว ให้บุตรน้อยดื่มนมแล้ว ประสงค์จะให้บุตรคนใหญ่ข้ามจึงกลับมา เหยี่ยวตัวหนึ่ง เฉี่ยวบุตรน้อยที่ร้องจ้าไปเสียแล้ว บุตรคนใหญ่ก็ถูกกระแสน้ำพัดไป ดิฉันนั้นมากไปด้วยความโศกเดินไปยังพระนครสาวัตถี ได้ยินข่าวว่ามารดาบิดาและพี่ชายของตนตายเสียแล้ว เวลานั้น ดิฉันแน่นไปด้วยความโศกเปี่ยมไปด้วยความโศกมาก ได้กล่าวว่า บุตรสองคนตายเสียแล้ว สามีของเราก็ตายเสียในป่า มารดาบิดาและพี่ชายของเรา ก็ถูกเผาที่เชิงตะกอนเดียวกัน ครั้งนั้น ดิฉันทั้งซูบผอมทั้งผิวเหลือง ไม่มีที่พึ่ง ตรอมใจทุกวัน เมื่อเดินไปข้างนี้ข้างนั้นได้เห็นพระผู้มีพระภาค ผู้เป็นสารถีฝึกนรชน ขณะนั้น พระศาสดาได้ตรัสกะดิฉันว่า ท่านอย่าโศกเศร้าถึงบุตรเลยจงเบาใจเถิด จงแสวงหาตนของท่านเถิดเดือดร้อนไปไม่มีประโยชน์อะไรเลย บุตร ธิดา ญาติและพวกพ้องไม่ป้องกันคนผู้ถึงที่ตายได้เลย ความป้องกันไม่มีในญาติทั้งหลาย ดิฉันได้ฟังพระพุทธพจน์นั้นแล้ว ได้บรรลุถึงปฐมผล บวชแล้วไม่นานก็ได้บรรลุอรหัตผล เป็นผู้มีความชำนาญในฤทธิ์และทิพโสตธาตุ รู้ปรจิตตวิชา เป็นผู้ปฏิบัติตามคำสอนของพระพุทธเจ้ารู้ปุพเพนิวาสญาณชำระทิพยจักษุให้บริสุทธิ์ ทำอาสวะทั้งปวงให้สิ้นไปแล้ว เป็นผู้บริสุทธิ์หมดมลทินด้วยดี ในกาลนั้น ดิฉันศึกษาพระวินัยทั้งปวงในสำนักพระบรมศาสดา ผู้ทรงเห็นธรรมทั้งปวงและกล่าวพระวินัยทั้งมวลกว้างขวางได้ตามจริง พระพิชิตมารทรงพอพระทัยในคุณสมบัตินั้น จึงทรงตั้งดิฉันไว้ในตำแหน่งเอตทัคคะว่าปฏาจาราภิกษุณีผู้เดียวเลิศกว่าพวกภิกษุณีฝ่ายที่ทรงพระวินัย .

ทราบว่า ท่านพระปฏาจาราภิกษุณีได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ปฏาจาราเถริยาปทาน.

๑. เอกุโปสถิกาเถริยาปทาน ๒. สลฬปุปผิกาเถริยาปทาน ๓. โมฑกทายิกาเถริยาปทาน ๔. เอกาสนทายิกาเถริยาปทาน ๕. ปัญจทีปทายิกาเถริยาปทาน ๖. นฬมาลิกาเถริยาปทาน ๗. มหาปชาบดีโคตมีเถริยาปทาน ๘. เขมาเถริยาปทาน ๙. อุบลวรรณาเถริยาปทาน ๑๐. ปฏาจาราเถริยาปทาน ในวรรคนี้บัณฑิตคำนวณคาถาได้ ๕๐๙ คาถา.

จบ เอกุโปสถวรรคที่ ๒.

กุณฑลเกสวรรคที่ ๓

กุณฑลเกสีเถริยาปทานที่ ๑

ว่าด้วยบุพจริยาของพระกุณฑลเกสีเถรี

[๑๖๑] ในกัปที่หนึ่งแสนแต่ภัทรกัปนี้ พระพิชิตมาร พระนามว่าปทุมุตระผู้ทรงรู้จบธรรมทั้งปวง เป็นนายกของโลก เสด็จอุบัติขึ้นแล้วครั้งนั้น ดิฉันเกิดในสกุลเศรษฐีอันมีความรุ่งเรืองด้วยรัตนะต่าง ๆ ในเมืองหงสวดี เป็นผู้เพรียบพร้อมไปด้วยความสุขมาก ดิฉันเข้าไปเฝ้าพระมหาวีรเจ้าพระองค์นั้นแล้ว ได้ฟังธรรมอันอุดม มีความเลื่อมใสเกิดในพระพุทธเจ้าพระองค์นั้น ได้ถึงพระองค์เป็นสรณะ ครั้งนั้น พระพิชิตมารผู้เป็นนายกพระนามว่าปทุมุตระ ทรงประกอบด้วยพระมหากรุณา ทรงตั้งภิกษุณีองค์หนึ่ง ผู้มีปัญญาดีว่า เป็นผู้เลิศกว่าภิกษุณีทั้งหลาย ฝ่ายฉิปปาภิญญา ดิฉันได้ฟังพระพุทธพจน์นั้นแล้วมีความพอใจ ถวายทานแด่พระพุทธเจ้าผู้แสวงหาคุณอันยิ่งใหญ่แล้ว ซบเศียรลงแทบพระบาท ปรารถนาตำแหน่งนั้น พระมหาวีรเจ้าทรงอนุโมทนาตรัสว่า นางผู้เจริญ ตำแหน่งใดท่านปรารถนาแล้ว ตำแหน่งนั้นทั้งหมดจักสำเร็จแก่ท่าน ท่านจงเป็นผู้มีสุขเย็นใจเถิด ในกัปที่หนึ่งแสนแต่กัปนี้ พระศาสดาพระนามว่าโคดม มีสมภพในวงศ์พระเจ้าโอกกากราช จักเสด็จอุบัติขึ้นในโลก ท่านผู้เจริญนี้จักได้เป็นภิกษุณีธรรมทายาทของพระศาสดาพระองค์นั้น เป็นโอรสอันธรรมเนรมิต จักเป็นสาวิกาของพระศาสดาชื่อว่าภัททากุณฑลเกสา ด้วยกุศลกรรมที่ได้ทำไว้แล้วนั้น และด้วยการตั้งเจตจำนงไว้ ดิฉันละร่างกายมนุษย์แล้ว ได้ไปสู่สวรรค์ชั้นดาวดึงส์จุติจากภพนั้นแล้วไปสู่ชั้นยามา จุติจากนั้นแล้วได้ไปสู่ชั้นดุสิต จุติจากนั้นแล้วไปสู่ชั้นนิมมานรดี จุติจากนั้นแล้วไปสู่ชั้นปรนิมมิตวสวัสดี ด้วยอำนาจกุศลกรรมนั้น ดิฉันเกิดในภพใด ๆ ก็ได้ครองตำแหน่งราชมเหสีในภพนั้น ๆ จุติจากปรนิมมิตวสวัสดีแล้ว ได้ครองตำแหน่งพระมเหสีแห่งพระเจ้าจักรพรรดิ และพระราชาที่เป็นเอกราชในหมู่มนุษย์ ดิฉันได้เสวยราชสมบัติในเทวดาและมนุษย์ เจริญด้วยความสุขทุก ๆ ภพ ท่องเที่ยวไปในกัปเป็นอเนก ในภัทรกัปนี้ พระพุทธเจ้าพระนามว่า กัสสป ผู้เป็นพงศ์พันธุ์ แห่งพราหมณ์มียศมาก ประเสริฐกว่าพวกบัณฑิต เสด็จอุบัติขึ้นแล้วครั้งนั้น พระเจ้ากาสีพระนามว่ากิกี เป็นใหญ่กว่านรชนในพระนครพาราณาสีอันอุดม เป็นอุปัฏฐาก พระพุทธเจ้าผู้

แสวงหาคุณอันยิ่งใหญ่ ดิฉันเป็นพระธิดาคนที่ ๔ ของท้าวเธอมีนามปรากฏว่าภิกขุ-ทาสีได้ฟังธรรมของพระพิชิตมารผู้เลิศแล้ว พอใจบรรพชา ด้วยกุศลกรรมที่ทำไว้แล้วนั้นและด้วยการตั้งเจตจำนงไว้ ดิฉันละร่างกายมนุษย์แล้วได้ไปสู่สวรรค์ชั้นดาวดึงส์ ในภพหลัง บัดนี้ ดิฉันเกิดในสกุลเศรษฐีที่มีความเจริญ ในพระนครราชคฤห์อันอุดม เมื่อดำรงอยู่ในความเป็นสาว ได้เห็นราชบุรุษนำโจรไปเพื่อจะฆ่า มีความรักในโจรคนนั้น บิดาของดิฉันปลดเปลื้องโจรนั้นให้หลุดพ้นจากการฆ่าด้วยทรัพย์พันหนึ่ง รู้จักใจดิฉันแล้ว ยกดิฉันให้กับโจรนั้น ดิฉันรักใคร่เอ็นดูเกื้อกูลแก่โจรนั้นมาก แต่โจรนั้นพาดิฉันผู้ช่วยขนเครื่องบวงสรวงไปที่ภูเขามีเหวเป็นที่ทิ้งโจร คิดจะฆ่าดิฉัน ด้วยความโลภในเครื่องประดับของดิฉัน เวลานั้นดิฉันจะรักษาชีวิตของตัวไว้ จึงประนมมือไหว้โจรผู้เป็นศัตรูเป็นอย่างดี แล้วกล่าวว่า นายผู้เจริญ สร้อยทองคำ แก้วมุกดา และแก้วไพฑูรย์เป็นอันมากทั้งหมดนี้ นายเอาไปเถิด และจงประกาศว่าฉันเป็นทาสีเถิด แน่ะนางงาม จงตายเสียเถิด อย่ามัวรำพันนักเลย เรามุ่งจะฆ่านางผู้มาถึงป่าแล้ว ตั้งแต่ฉันระลึกถึงตัวได้ ถึงความเป็นผู้รู้ชัดแล้ว ฉันไม่รู้จักบุรุษอื่นว่าเป็นที่รักยิ่งกว่านาย มาเถิด ฉันจักขอกอดนาย ทำประทักษิณแล้วจะไหว้นาย เพราะนายกับดิฉันจะไม่ได้ร่วมกันต่อไป ในที่ทุกแห่งใช่ว่าบุรุษเท่านั้นจะเป็นบัณฑิต ถึงสตรีก็เป็นบัณฑิตเฉลียวฉลาดในที่นั้น ๆ และในที่ทุกแห่ง ใช่ว่าบุรุษเท่านั้นจะเป็นบัณฑิตคิดความได้ว่องไว ใช่ว่าบุรุษจะคิดเหมาะสมในเรื่องเดียวเร็วพลัน ดิฉันฆ่าศัตรูได้ในครั้งนั้น ก็เพราะเนื่องด้วยปัญญาเต็มอยู่ในจิต ผู้ใดไม่รู้จักเรื่องที่เกิดขึ้นเร็วไว ผู้นั้นมีปัญญาเขลา ย่อมถูกเขาฆ่า เหมือนโจรที่ถูกฆ่าที่เหว ฉะนั้น ผู้ใด รู้จักเรื่องที่เกิดขึ้นได้ว่องไว ผู้นั้นก็พ้นจากพวกศัตรู เหมือนดิฉันพ้นจากโจรที่เป็นศัตรูในครั้งนั้น ฉะนั้น เมื่อดิฉันผลักศัตรูให้ตกไปในเหวแล้ว เข้าไปบวชในสำนักพวกปริพาชกที่ครองผ้าขาว ครั้งนั้น พวกปริพาชกเอาแหนบถอนผมดิฉันหมดแล้ว ให้บวชแล้วบอกลัทธิให้เนือง ๆ ดิฉันเรียนลัทธินั้นแล้ว นั่งคิดลัทธินั้นอยู่ผู้เดียวว่า คณะปริพาชกเป็นดังว่าสุนัขทำกะเราซึ่งเป็นมนุษย์ ถือเอากิ่งหว้าที่หัก แล้วปักไว้ ณ ที่ใกล้เราแล้วก็หลีกไป ดิฉันเห็นแล้วได้นิมิต ที่ตั้งอยู่เหมือนเป็นหมู่หนอน ดิฉันลุกจากที่นั้นแล้ว มีความสลดใจ มาถามพวกปริพาชก ที่มีลัทธิร่วมกัน พวกนั้นบอกว่า พวกภิกษุศากยบุตรย่อมรู้เรื่องนั้น ดิฉันเข้าไปหาพุทธสาวกแล้วถามเรื่องนั้น พุทธสาวกเหล่านั้นพาดิฉันไปในสำนักพระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐ พระองค์ผู้เป็นนายกของโลก ทรงแสดงธรรมแก่ดิฉันว่า ขันธ์อายตนะ และธาตุทั้งหลาย ไม่งาม ไม่เที่ยง เป็นทุกข์ และเป็นอนัตตา ดิฉันได้ฟังธรรมของพระองค์แล้ว ยังธรรมจักษุให้หมดจดวิเศษ รู้สัทธรรมแล้ว ได้ทูลขอบรรพชาอุปสมบท ครั้งนั้น

พระพุทธเจ้า อันดิฉันทูลขอแล้ว ได้ตรัสว่า มาเถิด นางผู้เจริญ ดิฉันอุปสมบทแล้ว ได้เห็นน้ำน้อยหนึ่ง รู้จักสังขาร อันมีความเกิดและความดับด้วยน้ำล้างเท้า คิดเห็นว่า สังขารทั้งปวงย่อมเป็นอย่างนั้น ลำดับนั้น จิตของดิฉันพ้นแล้วเพราะไม่ถือมั่นโดยประการทั้งปวง ครั้งนั้น พระพิชิตมารทรงตั้งดิฉันว่าเป็นผู้เลิศกว่าพวกภิกษุณีทั้งหลายฝ่ายขิปปาภิญญา ดิฉันเป็นผู้มีความชำนาญในฤทธิ์และทิพโสตธาตุ ผู้รู้วาระจิตผู้อื่น เป็นผู้ทำตามสัตถุศาสน์ รู้ปุพเพนิวาสญาณ ชำระทิพยจักษุบริสุทธิ์ยังอาสวะทั้งปวงให้สิ้นไป เป็นผู้บริสุทธิ์ หมดมลทินด้วยดี ดิฉันบำรุงพระศาสดาแล้ว ปฏิบัติพระพุทธศาสนาเสร็จแล้ว ปลงภาระอันหนักลงแล้ว ดิฉันบรรลุถึงประโยชน์ คือ ธรรมเป็นที่สิ้นสังโยชน์ ที่กุลบุตรทั้งหลาย ออกบวชเป็นบรรพชิตต้องการนั้นแล้ว ญาณของดิฉันในอรรถะ ธรรมะ นิรุติ และปฏิภาณไพบูลย์ หมดจดเพราะอำนาจพระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐสุด

ดิฉันเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาดิฉันได้ทำเสร็จแล้ว.

ทราบว่า ท่านพระภัททากุณฑลเกสีภิกษุณี ได้กล่าวคาถาเหล่านี้ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ กุณฑลเกสีเถริยาปทาน.

กิสาโคตมีเถริยาปทานที่ ๒

ว่าด้วยบุพจริยาของพระกิสาโคตมีเถรี

[๑๖๒] ในกัปที่หนึ่งแสนแต่ภัทรกัปนี้ พระพิชิตมารพระนามว่า ปทุมุตระผู้ทรงรู้จบธรรมทั้งปวง เป็นนายกของโลกเสด็จอุบัติขึ้นแล้ว ครั้งนั้น ดิฉันเกิดในสกุลหนึ่งในพระนครหงสวดี เข้าไปเฝ้าพระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐกว่านรชนพระองค์นั้นแล้ว ถึงพระองค์เป็นสรณะ ได้ฟังธรรมของพระองค์ซึ่งประกอบด้วยสัจจะ ๔ ไพเราะจับใจอย่างยิ่ง นำมาซึ่งสันติสุขแห่งจิต ครั้งนั้น พระธีรเจ้าผู้อุดมกว่าบุรุษ เมื่อทรงตั้งภิกษุณีองค์หนึ่งผู้ทรงจีวรเศร้าหมอง ทรงสรรเสริญในตำแหน่งเอตทัคคะ ดิฉันได้ฟังคุณของภิกษุณีแล้ว เกิดปีติมาก ทำสักการะแด่พระพุทธเจ้าตามความสามารถตามกำลัง หมอบลงใกล้พระธีรมุนีแล้ว ปรารถนาตำแหน่งนั้น ครั้งนั้น พระสัม-

พุทธเจ้าผู้เป็นนายกของโลก ทรงอนุโมทนาเพื่อการได้ตำแหน่งว่า ในกัปที่หนึ่งแสนแต่กัปนี้ พระศาสดาพระนามว่าโคดม ซึ่งมีสมภพในวงศ์พระเจ้าโอกกากราชจักเสด็จอุบัติขึ้นในโลก ท่านผู้เจริญจักเป็นธรรมทายาทของพระศาสดาพระองค์นั้น เป็นโอรสอันธรรมนิรมิต เป็นสาวิกาของพระศาสดา มีนามชื่อว่ากิสาโคตมี ครั้งนั้น ดิฉันได้ฟังพระพุทธพจน์นั้นแล้ว มีความยินดี มีจิตประกอบด้วยเมตตา บำรุงพระพิชิตมารผู้นำชั้นพิเศษ ด้วยปัจจัยทั้งหลายจนตลอดชีวิต ด้วยกุศลกรรมที่ทำไว้แล้วนั้น และด้วยการตั้งเจตจำนงไว้ ดิฉันละร่างกายมนุษย์แล้ว ได้ไปสู่สวรรค์ชั้นดาวดึงส์ ในภัทรกัปนี้ พระพุทธเจ้าพระนามว่า กัสสป ผู้เป็นพงศ์พันธุ์แห่งพราหมณ์มียศมากประเสริฐกว่าพวกบัณฑิต เสด็จอุบัติขึ้นแล้ว ครั้งนั้น พระเจ้ากาสีพระนามว่ากิกี เป็นใหญ่กว่านรชนในพระนครพาราณสี อันอุดม เป็นอุปัฏฐากของพระพุทธเจ้าผู้แสวงหาคุณอันยิ่งใหญ่ ดิฉันเป็นพระธิดาองค์ที่ ๕ ของท้าวเธอ มีนามปรากฏว่าธรรมา ได้ฟังธรรมของพระพิชิตมารผู้เลิศแล้ว พอใจบรรพชา แต่พระชนกนาถมิได้ทรงอนุญาตให้พวกเรา เมื่อต้องอยู่ในอาคารสถาน ครั้งนั้น พวกเราผู้เป็นราชกัญญาตั้งอยู่ในความสุข มิได้เกียจคร้าน ประพฤติพรหมจรรย์ตั้งแต่เป็นกุมารีอยู่สองหมื่นปี พระราชธิดาทั้ง ๗ พระองค์ คือนางสมณี ๑ นางสมณคุตตา ๑ นางภิกขุนี ๑ นางภิกขุทาสิกา ๑ นางธรรมา ๑ นางสุธรรมา ๑ และนางสังฆทาสี เป็นที่ ๗ เป็นผู้ยินดีพอใจในการบำรุงพระพุทธเจ้า ได้มาเป็นพระเขมาเถรี พระอุบลวรรณาเถรี พระปฏาจาราเถรี พระกุณฑลเกสีเถรี ดิฉัน พระธรรมทินนาเถรี และวิสาขาอุบาสิกาเป็นที่ ๗ ด้วยกุศลกรรมที่ทำไว้แล้วนั้น และด้วยการตั้งเจตจำนงไว้ ดิฉันละร่างกายมนุษย์แล้ว ได้ไปสู่สวรรค์ชั้นดาวดึงส์ ในภพหลังครั้งนี้ ดิฉันเกิดในสกุลเศรษฐีที่ตกยาก จนทรัพย์ เป็นวงศ์ต่ำ ไปสู่สกุลที่มีทรัพย์ พวกเลสชนก็รับรอง แสดงว่าดิฉันจนทรัพย์ เมื่อดิฉันคลอดบุตรแล้ว ก็เป็นที่เอ็นดูแห่งชนทั้งปวง กุมาร ซึ่งเป็นบุตรอ่อนนั้นดำรงอยู่ในความสุข เป็นที่รักใคร่ของดิฉันเหมือนว่าชีวิตของตน ได้ถึงอำนาจยมราชเสียแล้ว ดิฉันอัดอั้นด้วยความโศกเศร้า มีหน้าเศร้าตลอดวัน มีตาชุ่มด้วยน้ำตา เป็นคนมีหน้าร้องไห้ อุ้มศพลูกที่ตายพูดเพ้อไป ครั้งนั้น บุรุษผู้หนึ่งเห็นเข้าแล้ว พาเข้าไปเฝ้าพระพุทธเจ้าผู้เป็นหมอดีเลิศอุดม ดิฉันได้ทูลว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ขอพระองค์ได้โปรดปรานประทานยาที่แก้บุตรให้กลับเป็นเถิด พระพิชิตมารผู้ฉลาดในอุบายแนะนำรับสั่งว่าในเรือนใดไม่มีคนตาย ท่านจงไปหาเมล็ดพันธุ์ผักกาดจากเรือนนั้นมา ครั้งนั้น ดิฉันเที่ยวไปหาจนทั่วเมืองสาวัตถีไม่ได้เมล็ดพันธุ์ผักกาดแต่เรือนที่ไม่มีคนตายไหน ๆ เพราะฉะนั้น ดิฉันจึงกลับได้สติทิ้งศพเสีย แล้วเข้าไปเฝ้าพระพุทธเจ้าผู้เป็นนายกของโลก พระบรมศาสดาผู้มีพระ

กระแสเสียงอันไพเราะ ทอดพระเนตรเห็นดิฉันแต่ที่ไกลแล้วตรัสว่า ก็ความเป็นอยู่เพียงวันเดียวของบุคคลผู้พิจารณาเห็นความเกิดและความเสื่อมไป ประเสริฐกว่าความเป็นอยู่ ๑๐๐ ปี ของบุคคลผู้มิได้พิจารณาเห็นความเกิดขึ้นและความเสื่อมไป อนิจจาธรรมนี้ ไม่ใช่ธรรมเฉพาะบ้าน ไม่ใช่ธรรมเฉพาะนิคม ไม่ใช่ธรรมเฉพาะสกุลเดียว เป็นธรรมของโลกทั้งปวงพร้อมทั้งเทวโลก.

ดิฉันนั้น ได้สดับคาถาเหล่านี้แล้ว ยังธรรมจักษุให้หมดจดวิเศษ เมื่อรู้สัทธรรมแล้วได้ออกบวช แม้เมื่อบวชแล้วอย่างนั้น ประกอบความเพียรในพุทธศาสนา ไม่ช้านานก็ได้บรรลุอรหัตผล ดิฉันเป็นผู้มีความชำนาญในฤทธิ์ และทิพโสตธาตุ รู้วาระจิตของผู้อื่น และทิพยจักษุบริสุทธิ์ ยังอาสวะทั้งปวงให้สิ้นไปแล้ว เป็นผู้บริสุทธิ์หมดมลทินด้วยดี ดิฉันบำรุงพระศาสดาแล้ว ปฏิบัติพระพุทธศาสนาเสร็จแล้ว ปลงภาระอันหนักลงแล้ว ถอนตัณหาอันนำไปสู่ภพขึ้นแล้ว ดิฉันบรรลุประโยชน์ คือธรรมเป็นที่สิ้นสังโยชน์ทั้งปวงที่กุลบุตรทั้งหลายออกบวชเป็นบรรพชิตต้องการนั้นแล้ว ญาณของดิฉันในอรรถะ ธรรมะ นิรุตติ และปฏิภาณไพบูลย์ หมดจดเพราะอำนาจพระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐสุด ดิฉันนำผ้ามาจากกองหยากเยื่อ ป่าช้าและถนน เอามาทำเป็นผ้าสังฆาฏิ ทรงจีวรอันเศร้าหมอง พระพิชิตมารผู้เป็นนายกชั้นพิเศษ ทรงพอพระทัยในคุณสมบัติ คือ การทรงจีวรอันเศร้าหมองนั้น จึงทรงตั้งดิฉันไว้ในตำแหน่งเอตทัคคะ ในบริษัททั้งหลาย

ดิฉันเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาดิฉันทำเสร็จแล้ว.

ทราบว่า ท่านพระกิสาโคตมีภิกษุณีได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ กิสาโคตมีเถริยาปทาน.

ธรรมทินนาเถริยาปทานที่ ๓

ว่าด้วยบุพจริยาของพระธรรมทินนาเถรี

[๑๖๓] ในกัปที่หนึ่งแสนแต่ภัทรกัปนี้ พระพิชิตมารผู้เป็นนายกของโลกพระนามว่าปทุมุตระ ผู้ทรงรู้จบธรรมทั้งปวง เสด็จอุบัติขึ้นแล้ว ครั้งนั้น ดิฉันเกิดในสกุลหนึ่งในเมืองหงสวดีรับจ้างทำการงานของคนอื่น เป็นผู้มีปัญญาสำรวมอยู่ในศีล พระเถระนามว่าสุชาตะอัครสาวกของพระพุทธเจ้า พระนามว่าปทุมุตระ ออกจากวิหารไปเพื่อบิณฑบาตเวลานั้น ดิฉันเอาหม้อไปตักน้ำ เห็นท่านแล้วเลื่อมใสได้ถวายขนมด้วยมือของตน ท่านรับแล้วนั่งฉัน ณ ที่นั้นแหละ ดิฉันนิมนต์ท่านไปสู่เรือนได้ถวายโภชนะแก่ท่าน ต่อมา นายของดิฉันทราบเข้าแล้วมีความยินดี ได้แต่งดิฉันให้เป็นลูกสะใภ้ของท่าน ดิฉันไปกับแม่ผัว ได้ถวายอภิวาทพระสัมพุทธเจ้า ครั้งนั้น พระบรมศาสดาทรงประกาศตั้งภิกษุณีองค์หนึ่งผู้เป็นธรรมกถึก ในตำแหน่งเอตทัคคะ ดิฉันได้ฟังพระพุทธพจน์นั้นแล้ว มีความยินดี นิมนต์พระสุคตเจ้าพร้อมด้วยพระสงฆ์ถวายมหาทานแล้ว ปรารถนาตำแหน่งนั้น ในทันใดนั้น พระสุคตเจ้าผู้มีพระกระแสเสียงไพเราะ ได้ตรัสกะดิฉันว่าท่านยินดีบำรุงเรา อังคาสเรากับสาวกสงฆ์ ขวนขวายในการฟังสัทธรรม มีใจเจริญด้วยคุณ ท่านผู้เจริญ ท่านยินดีเถิด ท่านจะได้ตำแหน่งนั้นอันเป็นผลแห่งความปรารถนา ในกัปที่หนึ่งแสนแต่กัปนี้ พระพุทธเจ้าพระนามว่าโคดม ซึ่งมีสมภพในวงศ์พระเจ้าโอกกากราช จักเสด็จอุบัติขึ้นในโลก ท่านผู้เจริญจักได้เป็นธรรมทายาทของพระศาสดาพระองค์นั้น เป็นโอรสอันธรรมนิรมิตเป็นสาวิกาของพระศาสดา มีชื่อว่า ธรรมทินนา ดิฉันได้ฟังพระพุทธพจน์นั้นแล้วมีความยินดี มีจิตประกอบด้วยเมตตา บำรุงพระมหามุนีผู้เป็นนายกชั้นพิเศษ ด้วยปัจจัยทั้งหลายจนตลอดชีวิตด้วยกุศลกรรมที่ทำไว้แล้วนั้น และด้วยการตั้งเจตจำนงไว้ ดิฉันละร่างกายมนุษย์แล้วได้ไปสู่สวรรค์ชั้นดาวดึงส์ ในภัทรกัปนี้ พระพุทธเจ้าพระนามว่ากัสสป ผู้เป็นพงศ์พันธุ์แห่งพราหมณ์ มียศมากประเสริฐกว่าบัณฑิตทั้งหลายเสด็จอุบัติขึ้นแล้ว ครั้งนั้น พระเจ้ากาสีพระนามว่ากิกี ผู้เป็นใหญ่กว่านรชนในพระนครพาราณสีอันอุดม ทรงเป็นอุปัฏฐากของพระพุทธเจ้าผู้แสวงหาคุณอันยิ่งใหญ่ ดิฉันเป็นพระธิดาคนที่หกของท้าวเธอ มีนามปรากฏว่าสุธรรมา ได้ฟังธรรมของพระพิชิตมารผู้เลิศแล้ว พอใจบรรพชา แต่พระชนกนาถมิได้ทรงอนุญาตให้พวกเรา เมื่ออยู่ในอาคารสถาน ครั้งนั้น พวกเราผู้เป็นราชกัญญาตั้ง

อยู่ในความสุข มิได้เกียจคร้านประพฤติพรหมจรรย์ตั้งแต่เป็นกุมารีอยู่สองหมื่นปี.

จบ ภาณวารที่ ๓.

ราชธิดาทั้ง ๗ พระองค์ คือนางสมณี ๑ นางสมณคุตตา ๑ นางภิกขุนี ๑ นางภิกขุ-ทาสิกา ๑ นางธรรมา ๑ นางสุธรรมา ๑ และนางสังฆทาสีเป็นที่ ๗ เป็นผู้ยินดีพอใจบำรุงพระพุทธเจ้าได้มาเป็นพระเขมาเถรี พระอุบลวรรณาเถรี พระปฏาจาราเถรี พระกุณฑลเกสีเถรี เป็นพระกิสาโคตมีเถรี และดิฉัน เป็นวิสาขาอุบาสิกา คนที่ ๗ ด้วยกุศลกรรมที่ได้ทำไว้แล้วนั้น และด้วยการตั้งเจตจำนงไว้ ดิฉันละร่างกายมนุษย์แล้วได้ไปสู่สวรรค์ชั้นดาวดึงส์ ในภพหลังครั้งนี้ ดิฉันเกิดในสกุลเศรษฐี มีความเจริญมั่งคั่งด้วยกามสุขทั้งปวง ในพระนครราชคฤห์อันอุดม เมื่อดิฉันประกอบด้วยรูปสมบัติตั้งอยู่ในปฐมวัย ไปสู่สกุลอื่น เพรียบพร้อมด้วยความสุข สามีของดิฉันเข้าไปเฝ้าพระพุทธเจ้าผู้เป็นสรณะแห่งสัตว์โลก ฟังธรรมเทศนา แล้วได้บรรลุอนาคามิผล เป็นผู้มีปัญญาดี ครั้งนั้นดิฉันได้รับอนุญาตจากสามีนั้นแล้ว ออกบวช ไม่ช้านานก็ได้บรรลุอรหัตผล อุบาสกนั้นเข้าไปหาดิฉัน แล้วถามปัญหาที่ลึกซึ้งสุขุมมาก ดิฉันแก้ปัญหาทั้งหมดนั้นได้ พระพิชิตมารทรงพอพระทัยในคุณสมบัตินั้นจึงทรงตั้งดิฉันไว้ในตำแหน่งเอตทัคคะ ด้วยพระดำรัสว่าเรามิได้เห็นภิกษุณีรูปอื่น ผู้เป็นธรรมกถึกเหมือนธรรมทินนาภิกษุณีนี้ ดูกรภิกษุทั้งหลาย ท่านทั้งหลายจงทรงจำภิกษุณีธรรมทินนาผู้มีปัญญาไว้อย่างนี้เถิด ดิฉันอันพระผู้มีพระภาคทรงอนุเคราะห์แล้ว ชื่อว่าเป็นบัณฑิตอย่างนี้ ดิฉันบำรุงพระศาสดาแล้ว ทำกิจพระพุทธศาสนาเสร็จแล้วปลงภาระอันหนักลงแล้ว ถอนตัณหาอันนำไปสู่ภพขึ้นได้แล้ว บรรลุถึงประโยชน์ คือ ธรรมเป็นที่สิ้นสังโยชน์ทั้งปวง ที่กุลบุตรทั้งหลายออกบวชเป็นบรรพชิต ต้องการนั้นแล้ว ดิฉันเป็นผู้มีความชำนาญในฤทธิ์และในทิพโสตธาตุ รู้วาระจิตของผู้อื่น เป็นผู้ทำตามสัตถุศาสน์ ดิฉันรู้ปุพเพนิวาสญาณและทิพยจักษุ อันหมดจดวิเศษยังอาสวะทั้งปวงให้สิ้นไปแล้วเป็นผู้บริสุทธิ์หมดมลทินด้วยดี

ดิฉันเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาดิฉันได้ทำเสร็จแล้ว.

ทราบว่า ท่านพระธรรมทินนาภิกษุณีได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ธรรมทินนาเถริยาปทาน.

สกุลาเถริยาปทานที่ ๔

ว่าด้วยบุพจริยาของพระสกุลาเถรี

[๑๖๔] ในกัปที่หนึ่งแสนแต่ภัทรกัปนี้ พระพิชิตมารผู้เป็นนายกของโลกพระนามว่าปทุมุตระ ผู้ทรงรู้จบธรรมทั้งปวง เสด็จอุบัติขึ้นแล้ว พระองค์เป็นบุรุษอาชาไนย ประเสริฐกว่าบัณฑิตทั้งหลาย ทรงปฏิบัติเพื่อเกื้อกูล เพื่อความสุขเพื่อประโยชน์ แก่สัตว์ทั้งปวงในโลกกับทั้งเทวโลก เป็นผู้ถึงซึ่งยศอันเลิศ ทรงสิริ ทรงมีเกียรติคุณฟุ้งเฟื่อง อันชาวโลกทั้งปวงบูชาแล้ว มีพระคุณปรากฏไปทั่วทิศ พระองค์เป็นผู้อุดมกว่านรชน ทรงข้ามพ้นจากความสงสัยแล้ว ทรงล่วงความเคลือบแคลงไปแล้ว ทรงมีความดำริในพระหฤทัยบริบูรณ์เต็มที่ ทรงบรรลุพระสัมโพธิญาณอันอุดม ทรงยังมรรคาที่ยังไม่เกิดให้เกิดขึ้น ตรัสบอกมรรคาที่ยังไม่มีใครบอก ทรงยังธรรมที่ยังไม่เกิดพร้อมให้เกิดพร้อม พระองค์เป็นบุคคลผู้องอาจ ทรงรู้จักมรรคา ทรงทราบมรรคา ตรัสบอกมรรคา เป็นพระศาสดาผู้ฉลาดในมรรคา ประเสริฐสุดกว่านายสารถี เป็นพระโลกนาถผู้ทรงประกอบด้วยพระมหากรุณา เป็นนายกของโลก ทรงแสดงธรรม ถอนเหล่าสัตว์ผู้จมอยู่ในเปือกตมคือกาม ครั้งนั้น ดิฉันเกิดในเมืองหงสวดีมีนามว่าขัตติยนันทนา มีรูปสวย รวยทรัพย์เป็นที่พึงใจ มีสิริ เป็นพระธิดาของพระราชาผู้ใหญ่ พระนามว่าอานันทะ งดงามอย่างยิ่ง เป็นพระภคินีต่างพระมารดาแห่งพระพุทธเจ้าพระนามว่าปทุมุตระ ห้อมล้อมด้วยราชกัญญาทั้งหลาย ประดับด้วยสรรพาภรณ์ เข้าไปเฝ้าพระวีรเจ้า แล้วได้ฟังธรรมเทศนาครั้งนั้น พระผู้มีพระภาคผู้ทรงรู้แจ้งโลกโลกพระองค์นั้น ทรงตั้งภิกษุณีองค์หนึ่งผู้มีทิพยจักษุในตำแหน่งอันเลิศ ในท่ามกลางบริษัทสี่ ดิฉันได้ฟังพระพุทธพจน์นั้นแล้ว มีความร่าเริง ถวายทานและบูชา พระสัมพุทธเจ้าแล้วได้ปรารถนาทิพยจักษุทันใดนั้น พระบรมศาสดาได้ตรัสกะดิฉันว่า ดูกรขัตติยนันทนา เธอจักได้ตำแหน่งที่ตนปรารถนาตำแหน่งที่เธอปรารถนานี้เป็นผลแห่งการถวายประทีปที่ชอบธรรม ในกัปที่หนึ่งแสนแต่กัปนี้ พระศาสดาพระนามว่าโคดม มีสมภพในวงศ์พระเจ้าโอกกากราชจักเสด็จอุบัติขึ้นในโลก เธอจักได้เป็นธรรมทายาทของพระศาสดาพระองค์นั้น เป็นโอรสอันธรรมนิรมิต จักเป็นพระสาวิกาของพระศาสดามีนามว่าสกุลา ด้วยกุศลกรรมที่ได้ทำไว้แล้วนั้นและด้วยการตั้งเจตจำนงไว้ ดิฉันละร่างกายมนุษย์แล้วได้ไปสู่สวรรค์ชั้นดาวดึงส์ ในภัทรกัปนี้ พระพุทธเจ้าพระนามว่ากัสสปผู้เป็นพงศ์-

พันธุ์แห่งพราหมณ์ มียศมากประเสริฐกว่าบัณฑิตทั้งหลายเสด็จอุบัติขึ้นแล้ว ครั้งนั้นดิฉันเป็นปริพาชิกา ประพฤติอยู่ผู้เดียวเที่ยวไปเพื่อภิกษาได้น้ำมันมาน้อยหนึ่ง มีใจผ่องใส เอาน้ำมันนั้นตามประทีปบูชาพระเจดีย์ชื่อสัพพสังวร แห่งพระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐกว่าสัตว์ ด้วยกุศลกรรมที่ได้ทำไว้แล้วนั้นและด้วยการตั้งเจตจำนงไว้ดิฉันละร่างกายมนุษย์นั้นแล้ว ได้ไปสู่สวรรค์ชั้นดาวดึงส์ด้วยอำนาจบุญกรรมนั้น ดิฉันไปเกิดในที่ใด ๆ ประทีปเป็นอันมากก็สว่างไสวแก่ดิฉันในที่นั้น ๆ ดิฉันปรารถนาจะได้เห็นสิ่งที่อยู่นอกฝา หรือสิ่งที่อยู่นอกภูเขาศิลา ก็เห็นได้ทะลุปรุโปร่ง นี้เป็นผลแห่งการถวายประทีป ดิฉันมีนัยน์ตาแจ่มใส รุ่งเรืองด้วยยศ มีศรัทธามีปัญญา นี้ก็เป็นผลแห่งการถวายประทีปในภพหลังครั้งนี้ ดิฉันเกิดในสกุลพราหมณ์อันมีทรัพย์และข้าวเปลือกมากมาย มหาชนยินดี พระราชาทรงบูชา ดิฉันสมบูรณ์ไปด้วยองคสมบัติทั้งปวง ประดับด้วยสรรพาภรณ์ ยืนอยู่ที่หน้าต่าง ได้เห็นพระสุคตเจ้าเสด็จเข้าไปในเมืองทรงรุ่งเรืองด้วยยศอันเทวดาและมนุษย์สักการะบูชา ทรงสมบูรณ์ด้วยพระอนุพยัญชนะประดับด้วยพระลักษณะทั้งหลาย มีจิตเลื่อมใสโสมนัส พอใจบรรพชาครั้นได้บรรพชาแล้วไม่นานนัก ก็ได้บรรลุอรหัตผล ดิฉันมีความชำนาญในฤทธิ์และทิพโสตธาตุ รู้วาระจิตของผู้อื่น เป็นผู้ปฏิบัติตามสัตถุศาสน์ รู้ปุพเพนิวาสญาณ ชำระทิพยจักษุอันหมดจดวิเศษให้อาสวะทั้งปวงสิ้นไปแล้วเป็นผู้บริสุทธิ์หมดมลทินดี ดิฉันบำรุงพระศาสดาแล้วทำกิจพระพุทธศาสนาเสร็จแล้วปลงภาระอันหนักลงได้แล้ว ถอนตัณหาอันนำไปสู่ภพขึ้นได้แล้ว บรรลุถึงประโยชน์ คือ ธรรมเป็นที่สิ้นสังโยชน์ทั้งปวงที่กุลบุตรทั้งหลายออกบวชเป็นบรรพชิต ต้องการนั้นแล้ว แต่นั้น พระผู้มีพระภาคผู้ทรงพระมหากรุณา ผู้อุดมกว่านรชน ทรงตั้งดิฉันไว้ในตำแหน่งเอตทัคคะว่า สกุลาภิกษุณี เป็นผู้เลิศกว่าภิกษุณีทั้งหลาย ฝ่ายที่มีทิพยจักษุ

ดิฉันเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาดิฉันได้ทำเสร็จแล้ว.

ทราบว่า ท่านพระสกุลาภิกษุณีได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ สกุลาเถริยาปทาน.

นันทาเถริยาปทานที่ ๕

ว่าด้วยบุพจริยาของพระนันทาเถรี

[๑๖๕] ในกัปที่หนึ่งแสนแต่ภัทรกัปนี้ พระพิชิตมารผู้เป็นนายกของโลกพระนามว่าปทุมุตระ ผู้ทรงรู้จบธรรมทั้งปวงเสด็จอุบัติขึ้นแล้ว พระองค์เป็นพระพุทธเจ้าผู้ฉลาดในวิธีเทศนา ตรัสสอนเหล่าสัตว์ให้รู้แจ้ง ทรงช่วยสรรพสัตว์ให้ข้ามไป ทรงช่วยให้หมู่ชนข้ามพ้นได้เป็นอันมาก ทรงพระกรุณาอนุเคราะห์ แสวงหาประโยชน์แก่สัตว์ทั้งปวงทรงตั้งพวกเดียรถีย์ที่มาถึงแล้วทั้งหมดไว้ในเบญจศีล พระศาสนาของพระองค์ไม่อากูล ว่างเปล่าจากพวกเดียรถีย์ งดงามไปด้วยพระอรหันต์ทั้งหลายที่มีความชำนาญ เป็นผู้คงที่พระองค์เป็นพระมหามุนีมีพระกายสูง ๕๘ ศอก มีพระรัศมีงามปานทองคำที่มีค่า มีพระลักษณะอันประเสริฐ ๓๒ ประการมีพระชนมายุแสนปี พระองค์ดำรงอยู่โดยกาลเท่านั้น ทรงช่วยให้หมู่ชนข้ามพ้นได้เป็นอันมาก ครั้งนั้น ดิฉันเกิดในสกุลเศรษฐีมีความรุ่งเรืองด้วยรัตนะต่าง ๆ ในเมืองหงสวดี เป็นผู้เพรียบพร้อมไปด้วยความสุขมาก ดิฉัน เข้าไปเฝ้าพระมหาวีรเจ้าพระองค์นั้น ได้ฟังพระธรรมเทศนา อันประกาศปรมัตถธรรมอย่างจับใจยิ่ง ซึ่งเป็นอมตธรรม ครั้งนั้น ดิฉันมีความเลื่อมใส ได้นิมนต์พระพุทธเจ้าผู้เป็นนายกของโลกพร้อมด้วยพระสงฆ์ ได้ถวายมหาทานแด่พระองค์ด้วยมือของตน ได้ซบเศียรลงใกล้พระมหาวีรเจ้าพร้อมด้วยพระสงฆ์ปรารถนาตำแหน่งที่เลิศกว่าภิกษุณีทั้งหลายฝ่ายที่มีฌาน ครั้งนั้นพระสุคตเจ้าผู้ฝึกนรชนที่ยังไม่ได้ฝึก เป็นสรณะของโลกสามผู้เป็นใหญ่ ทรงนรชนไว้ให้ดี ทรงพยากรณ์ว่า ท่านจักได้ตำแหน่งที่ปรารถนาดีแล้วนั้น ในกัปที่หนึ่งแสนแต่กัปนี้พระศาสดาพระนามว่าโคดม มีสมภพในวงศ์พระเจ้าโอกกากราช จักเสด็จอุบัติขึ้นในโลก ท่านผู้เจริญจักได้เป็นธรรมทายาทของพระศาสดาพระองค์นั้น เป็นโอรสอันธรรมนิรมิต จักเป็นสาวิกาของพระองค์ มีนามชื่อว่านันทา ครั้งนั้น ดิฉันได้ฟังพระพุทธพจน์นั้นแล้วมีใจยินดีมีจิตประกอบด้วยเมตตา บำรุงพระพิชิตมารผู้เป็นนายกชั้นพิเศษ ด้วยปัจจัยทั้งหลายตลอดชีวิต ด้วยกุศลกรรมที่ได้ทำไว้ดีนั้นและด้วยการตั้งเจตจำนงไว้ ดิฉันละร่างกายมนุษย์แล้ว ได้ไปสู่สวรรค์ชั้นดาวดึงส์ จุติจากสวรรค์ชั้นนั้นแล้ว ดิฉันไปสู่สวรรค์ชั้นยามา จุติจากนั้นแล้วไปสวรรค์ชั้นดุสิต จุติจากนั้นแล้วไปสวรรค์ชั้นนิมมานรดี จุติจากนั้นแล้วไปสวรรค์ชั้นปรนิมมิตวสวัสดี ด้วยอำนาจบุญกรรมนั้น ดิฉันเกิดในภพใด

ๆ ก็ได้ครองตำแหน่งราชมเหสีในภพนั้น ๆ จุติจากสวรรค์ชั้นปรนิมมิตวสวัตดีแล้ว มาเกิดเป็นมนุษย์ ได้ครองตำแหน่งอัครมเหสีของพระเจ้าจักรพรรดิ และพระเจ้าเอกราช เสวยสมบัติในเทวดาและมนุษย์เป็นผู้มีความสุขในที่ทุกสถานท่องเที่ยวไปในกัปเป็นอเนก ในภพหลังที่มาถึงบัดนี้ ดิฉันเป็นพระธิดาแห่งพระเจ้าสุทโธทนะในกรุงกบิลพัสดุ์ เป็นผู้มีรูปสมบัติอันประชาชนสรรเสริญ ราชสกุลนั้น เห็นดิฉันมีรูปงามดังดวงอาทิตย์ จึงพากันชื่นชม เพราะฉะนั้น ดิฉันจึงมีนามว่านันทา เป็นผู้มีรูปลักษณะสวยงาม ในพระนครกบิลพัสดุ์ ซึ่งเป็นธานีที่รื่นรมย์นั้น นอกจากพระนางยโสธรา ปรากฏว่าดิฉันงามกว่ายุวนารีทั้งปวง พระภาดาพระองค์ใหญ่เป็นพระพุทธเจ้าผู้เลิศในไตรโลก พระภาดาองค์รองก็เป็นพระอรหันต์ ดิฉันยังเป็นคฤหัสถ์อยู่ผู้เดียว พระมารดาทรงตักเตือนว่า ดูกรพระราชสุดาลูกรักเกิดในศากยสกุล เป็นพระอนุชาแห่งพระพุทธเจ้า เมื่อเว้นจากนันทกุมารแล้วจักได้ประโยชน์อะไรในวังเล่า รูปถึงมีความเจริญ ก็มีความแก่เป็นอวสาน บัณฑิตรู้กันว่าไม่สะอาด เมื่อยังเจริญมิได้มีโรค แต่ก็มีโรคในตอนปลาย ชีวิตมีมรณะเป็นที่สุดรูปของเธอนี้ แม้ว่าจะงามจูงใจให้นิยม ดุจดวงจันทร์ที่ใคร่กัน เมื่อตกแต่งด้วยเครื่องประดับมากอย่าง ก็ยิ่งมีความงามเปล่งปลั่ง เป็นที่กำหนด เป็นที่ยินดีแห่งนัยน์ตาทั้งหลายคล้ายกะว่าทรัพย์ของของโลกที่บูชากัน เป็นรูปที่ให้เกิดความสรรเสริญเพราะบุญมากที่บำเพ็ญไว้ เป็นที่ชื่นชมแห่งวงศ์โอกกากราชไม่ช้านานเท่าไร ชราก็จักมาย่ำยี ลูกรักจงละพระราชฐานและรูปที่บัณฑิตตำหนิ ประพฤติพรหมจรรย์เถิด ดิฉันผู้ยังหลงใหลด้วยความเจริญแห่งรูป ได้ฟังพระดำรัสของพระมารดาแล้ว ก็ออกบวชแต่ร่างกาย แต่มิได้ออกบวชด้วยความเต็มใจ ดิฉันระลึกถึงตัวเองอยู่ด้วยความเพ่งฌานเป็นอันมาก พระมารดาตรัสตักเตือนเพื่อให้ประพฤติธรรม แต่ดิฉันมิได้ขวนขวายในธรรมจริยานั้น ครั้งนั้น พระพิชิตมารผู้ทรงพระมหากรุณาทอดพระเนตรเห็นดิฉันผู้มีผิวหน้าดังดอกบัว ทรงนิรมิตหญิงคนหนึ่งงามน่าชม น่าชอบใจยิ่งนัก มีรูปงามกว่าดิฉัน ในคลองจักษุของดิฉัน ด้วยอานุภาพของพระองค์ เพื่อให้ดิฉันเบื่อหน่ายในรูป ดิฉันเป็นคนสวย เห็นหญิงมีร่างกายสวยยิ่งกว่า คิดเพ้อไปว่าเราเห็นหญิงมนุษย์ดังนี้มีผลดี เป็นลาภนัยน์ตาของเรา เชิญเถิดแม่คนงาม แม่จงบอกสิ่งที่ต้องประสงค์แก่ฉัน ฉันจะให้ แม่จงบอกสกุล นามและโคตรของแม่ ซึ่งเป็นที่รักแห่งแม่แก่ฉันเถิด แม่คนงาม เวลานี้ยังไม่ใช่กาลแห่งปัญหา แม่จงให้ฉันอยู่บนตัก อวัยวะทั้งหลายของฉันจะทับอยู่ แม่ให้ฉันหลับสักครู่เถิด แต่นั้นแม่คนสวยงามพึงพิงศีรษะที่ตักฉันนอนไป ทันใดนั้นเอง แม่คนสวยก็ถูกของแข็งหยาบตกลงที่หน้าผาก ต่อมก็ปรากฏขึ้นพร้อมกับของแข็งตกลงถูก แตกออกแล้วก็มีเครื่องโสโครกหนอง

และเลือดไหลออก หน้าแตกแล้วมีกลิ่นเน่าปฏิกูล ตัวทั่วไปก็บวมเขียว แม่คนสวยมีสรรพางค์สั่น หายใจถี่ เสวยทุกข์ของตนอยู่ รำพันอย่างหน้าสมเพช เพราะแม่คนสวยประสบทุกข์ ฉันก็มีทุกข์ ต้องทุกขเวทนา จมอยู่ในมหาทุกข์ ขอแม่คนสวยจงเป็นที่พึ่งของฉัน หน้าที่งามของแม่หายไปไหน จมูกที่โด่งงามของแม่หายไปไหน ริมฝีปากที่สวยเหมือนสีลูกมะพลับสุกของแม่หายไปไหน วงหน้างามคล้ายดวงจันทร์และลำคอละม้ายต่อมทองคำของแม่หายไปไหน ใบหูของแม่เป็นดังว่าพวงดอกไม้มีสี เสียไปแล้ว ฉันทั้งคู่ของแม่ เหมือนดอกบัวตูม แตกแล้ว มีกลิ่นเหม็นฟุ้งไป คล้ายกะว่าศพเน่า แม่มีเอวกลมกล่อม มีตะโพกผึ่งผาย แม่เต็มไปด้วยสิ่งชั่วถ่อยโอ รูปไม่เที่ยง อวัยวะที่เนื่องในสรีระทั้งหมด มีกลิ่นปฏิกูลน่ากลัว น่าเกลียด เหมือนซากศพที่เขาทิ้งไว้ในป่าช้า เป็นที่ยินดีของพวกพาลชน ครั้งนั้น พระภาดาของดิฉัน ผู้เป็นนายกของโลก ผู้ประกอบด้วยพระมหากรุณา ทอดพระเนตรเห็นดิฉันมีจิตสลด ได้ตรัสพระคาถาเหล่านี้ว่า ดูกรนันทาท่านจงดูรูปที่กระสับกระส่าย เปื่อยเน่าดังซากศพ จงอบรมจิตให้ตั้งมั่น มีอารมณ์เดียว ด้วยอสุภารมณ์ รูปนี้เป็นฉันใด รูปท่านก็เป็นฉันนั้น รูปท่านเป็นฉันใด รูปนี้ก็เป็นฉันนั้น รูปนี้มีกลิ่นเหม็นเน่าฟุ้งไป พวกคนพาลยินดียิ่งนัก พวกบัณฑิตผู้มิได้เกียจคร้าน ย่อมพิจารณาเห็นรูป เป็นอย่างนั้นทั้งกลางคืนกลางวัน ท่านจงเบื่อหน่าย พิจารณาดูรูปนั้นด้วยปัญญาของตน ลำดับนั้น ดิฉันได้ฟังคาถาเป็นสุภาษิต แล้วมีความสลดใจ ตั้งอยู่ในธรรมนั้น ได้บรรลุซึ่งอรหัตผลในกาลนั้น ดิฉันนั่งอยู่ในที่ไหน ๆ ก็มีฌานเป็นเบื้องหน้า พระพิชิตมารทรงพอพระทัยในคุณสมบัตินั้น จึงทรงตั้งดิฉันไว้ในตำแหน่งเอตทัคคะ

ดิฉันเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาดิฉันได้ทำเสร็จแล้ว.

ทราบว่า ท่านพระนันทาภิกษุณีได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ นันทาเถริยาปทาน.

โสณาเถริยาปทานที่ ๖

ว่าด้วยบุพจริยาของพระโสณาเถรี

[๑๖๖] ในกัปที่หนึ่งแสนแต่ภัทรกัปนี้ พระพิชิตมารผู้เป็นนายกของโลกพระนามว่าปทุมุตระ ผู้ทรงรู้จบธรรมทั้งปวง เสด็จอุบัติขึ้นแล้ว ครั้งนั้น ดิฉันเกิดในสกุลเศรษฐีเป็นผู้มีสุขชอบตกแต่ง เป็นที่รักของบิดา เข้าไปเฝ้าพระมุนีผู้ประเสริฐพระองค์นั้น ได้ฟังพระดำรัสอันไพเราะ พระพิชิตมารทรงสรรเสริญภิกษุณีองค์หนึ่งว่า เป็นผู้เลิศกว่าภิกษุณีทั้งหลายฝ่ายผู้ปรารภความเพียร ครั้งนั้น ดิฉันได้ฟังพระพุทธพจน์นั้น แล้วมีความยินดี ได้ทำสักการะแด่พระศาสดา ถวายบังคมพระพุทธเจ้าแล้วได้ปรารถนาตำแหน่งนั้น พระมหาวีรเจ้าทรงอนุโมทนาว่า ความปรารถนาของท่านจะสำเร็จในกัปที่แสนหนึ่งแต่กัปนี้ พระศาสดาพระนามว่าโคดม มีสมภพในวงศ์พระเจ้าโอกกากราชจักเสด็จอุบัติขึ้นในโลก ท่านนี้จักได้เป็นธรรมทายาทของพระศาสดาพระองค์นั้น จักเป็นโอรสอันธรรมนิรมิต จักได้เป็นพระสาวิกาของพระศาสดา มีชื่อว่าโสณา ครั้งนั้น ดิฉันได้ฟังพุทธานุโมทนานั้นแล้ว มีความยินดี มีจิตประกอบด้วยเมตตาบำรุงพระพิชิตมารผู้เป็นนายกชั้นพิเศษด้วยปัจจัยทั้งหลายจนตลอดชีวิต ด้วยกุศลกรรมที่ทำไว้แล้วนั้น และด้วยการตั้งเจตจำนงไว้ดิฉันละร่างกายมนุษย์แล้วได้ไปสู่สวรรค์ชั้นดาวดึงส์ ในภพหลังครั้งนี้ ดิฉันเกิดในสกุลเศรษฐีที่มั่งคั่งเจริญ มีทรัพย์มากในพระนครสาวัตถี เมื่อดิฉันเติบโตเป็นสาว ได้ไปสู่สกุลผัว คลอดบุตรชาย ๑๐ คนล้วนแต่มีรูปงามยิ่งนักบุตรทุกคนนั้นตั้งอยู่ในความสุข จูงตาและใจของชนให้นิยมแม้แต่พวกศัตรูก็ชอบใจ เป็นที่รักของดิฉันมาก ในกาลนั้นโดยที่ดิฉันไม่ปรารถนา สามีของดิฉันพร้อมด้วยบุตรทั้ง ๑๐ คน พากันไปบวช ในพระพุทธศาสนา ดิฉันอยู่ผู้เดียวคิดว่า เราพลัดพรากจากสามีและบุตรเป็นกำพร้าอยู่ไม่ควรจะเป็นอยู่ แม้เราก็จักไปในอารามที่ภิกษุผู้เคยเป็นสามีอยู่ ครั้นคิดอย่างนี้แล้ว จึงออกบวช ครั้งนั้น พวกภิกษุณีละดิฉันไว้ในสำนักที่อยู่อาศัยแต่ผู้เดียว สั่งดิฉันว่าท่านจงต้มน้ำไว้แล้วก็ไปกัน เวลานั้น ดิฉันตักน้ำมาใส่ในหม้อเล็กตั้งทิ้งไว้แล้วนั่งอยู่ แต่นั้นดิฉันก็เริ่มเพียรทางจิต ได้พิจารณาเห็นขันธ์ทั้งหลายโดยความเป็นของไม่เที่ยง เป็นทุกข์ และเป็นอนัตตา ยังอาสวะทั้งปวงให้สิ้นไปแล้ว ได้บรรลุอรหัตผล เมื่อพวกภิกษุณีกลับมาแล้วถามถึงน้ำร้อน ดิฉันอธิษฐานเตโชธาตุให้น้ำร้อนเร็วพลัน ภิกษุณีเหล่านั้นพากันพิศวง ไปกราบทูลพระพิชิตมารผู้ประเสริฐ ให้

ทรงทราบเรื่องนั้น พระโลกนาถทรงสดับเรื่องนั้นแล้ว ทรงชื่นชม ได้ตรัสพระคาถานี้ว่า แท้จริง บุคคลผู้ปรารภความเพียรมั่น มีชีวิตเป็นอยู่เพียงวันเดียว ก็ประเสริฐกว่าคนเกียจคร้านละความเพียรเป็นอยู่ ๑,๐๐๐ ปี พระมหามุนีมหาวีรเจ้า อันดิฉันให้โปรดแล้วเพราะความปฏิบัติดี ตรัสว่าดิฉันเป็นผู้เลิศกว่าภิกษุณีทั้งหลายฝ่ายปรารภความเพียร

ดิฉันเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาดิฉันได้ทำเสร็จแล้ว.

ทราบว่า ท่านพระโสณาภิกษุณีได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ โสณาเถริยาปทาน.

ภัททกาปิลานีเถริยาปทานที่ ๗

ว่าด้วยบุพจริยาของพระภัททกาปิลานีเถรี

[๑๖๗] ในกัปที่หนึ่งแสนแต่ภัทรกัปนี้ พระพิชิตมารผู้เป็นนายกของโลกพระนามว่าปทุมุตระ ผู้ทรงรู้จบธรรมทั้งปวง เสด็จอุบัติขึ้นแล้วครั้งนั้น ดิฉันเป็นภรรยาของเศรษฐีมีชื่อว่าวิเทหะมีรัตนะมาก ในเมืองหงสวดี บางครั้ง เศรษฐีนั้นพร้อมกับชนที่เป็นบริวาร เข้าไปเฝ้าพระพุทธเจ้าซึ่งเป็นดังดวงอาทิตย์แห่งนรชน ได้ฟังธรรมของพระองค์อันเป็นเหตุนำมาซึ่งความสิ้นทุกข์ทั้งปวง พระผู้มีพระภาคทรงประกาศพระสาวกองค์หนึ่งว่า เป็นผู้เลิศกว่าภิกษุทั้งหลายฝ่ายกล่าวกำจัด เศรษฐีผู้เป็นสามีแห่งดิฉันได้ฟังแล้ว ได้ถวายทานแด่พระพุทธเจ้าผู้คงที่ตลอด ๗ วัน แล้วซบเศียรลงแทบพระบาท ปรารถนาตำแหน่งนั้น ก็ในกาลนั้นพระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐกว่านรชน เมื่อจะทรงให้บริษัทรื่นเริง ได้ตรัสพระคาถาเหล่านี้เพื่อทรงอนุเคราะห์เศรษฐีว่าดูกรบุตร ท่านจะได้ตำแหน่งที่ตนปรารถนา จงเป็นผู้เย็นใจเถิด ในกัปที่หนึ่งแสนแต่กัปนี้ พระศาสดาพระนามว่าโคดม มีสมภพในวงศ์พระเจ้าโอกกากราช จักเสด็จอุบัติขึ้นในโลก ท่านนี้จักได้เป็นธรรมทายาท ของพระศาสดาพระองค์นั้น จักเป็นโอรสอันธรรมนิรมิต จักเป็นสาวกของพระศาสดา มีนามว่ากัสสปะ เศรษฐีได้ฟังพระพุทธพยากรณ์นั้นแล้ว มีความเบิกบานใจ มีจิตประกอบด้วยเมตตา บำรุงพระ-

พิชิตมารผู้เป็นนายกชั้นพิเศษ ด้วยปัจจัยทั้งหลายจนตลอดชีวิต พระผู้มีพระภาคพระองค์นั้นทรงยังพระศาสนาให้รุ่งเรืองแล้ว ทรงกำจัดเดียรถีย์ที่ชั่วและทรงแนะนำประชาชนที่ควรแนะนำแล้ว พระองค์กับทั้งพระสาวกก็ปรินิพพาน เมื่อพระสุคตเจ้าซึ่งเป็นผู้เลิศในโลกพระองค์นั้นปรินิพพานแล้ว เศรษฐีนั้นเชิญญาติและมิตรมาประชุมแล้ว พร้อมกับญาติและมิตรเหล่านั้นได้สร้างพระสถูปสำเร็จด้วยรัตนะ สูง ๗ โยชน์ งดงามเหมือนดวงอาทิตย์ และต้นพญารังที่มีดอกบาน เพื่อสักการะบูชาพระศาสดา ดิฉันได้ให้ช่าง ๗ คนเอารัตนะ ๗ อย่างทำตะเกียง ๗ แสนดวง แล้ว เอาน้ำมันหอมใส่เต็มทุกถ้วย ตามประทีปไว้ ณ ที่นั้น ลุกโพลงดังไฟไหม้ป่าอ้อ เพื่อบูชาพระศาสดาผู้แสวงหาคุณอันยิ่งใหญ่ ผู้ทรงอนุเคราะห์สรรพสัตว์ ดิฉันให้ช่างทำหม้อ ๗ แสนหม้อ เต็มด้วยรัตนะต่าง ๆ มีพวงทองตั้งไว้ในระหว่างหม้อ ๘ ใบ รุ่งเรืองด้วยสีเหมือนดวงอาทิตย์ในสารทสมัย เพื่อบูชาพระศาสดาผู้แสวงหาคุณอันยิ่งใหญ่ ที่ประตูทั้ง ๔ มีเสาระเนียดสำเร็จด้วยรัตนะ มีแท่นมากสำเร็จด้วยรัตนะตั้งไว้งดงามน่ายินดี ทั้งมีคู ปลูกพรรณดอกไม้น้ำเป็นระเบียบดี และมีธงรัตนะยกขึ้นไว้ ล้วนแต่งามไพโรจน์ พระเจดีย์ที่สำเร็จด้วยรัตนะนั้น ๆ สร้างไว้มีสีสุกงามดี รุ่งโรจน์ด้วยสีเหมือนดวงอาทิตย์ที่มีรัศมีงาม พระสถูปของดิฉันมี ๓ ด้าน ด้านหนึ่งดิฉันบรรจุเต็มไปด้วยหรดาล ด้านหนึ่งดิฉันบรรจุเต็มไปด้วยมโนศิลา ด้านหนึ่งดิฉันบรรจุเต็มไปด้วยแร่พลวง ดิฉันให้ช่างสร้างเครื่องบูชาที่น่ายินดีเช่นนี้แล้ว ได้ถวายทานแก่พระสงฆ์ผู้กล่าวธรรมอันประเสริฐตามกำลัง ตลอดชั่วชีวิต ดิฉันกับเศรษฐีนั้นทำยัญเหล่านั้นโดยประการทั้งปวงจนตลอดชีวิต แล้วได้ไปสู่สุคติภพพร้อมกัน เสวยสมบัติทั้งหลายในเทวดาและมนุษย์ ท่องเที่ยวไปกับเศรษฐีนั้น ปานประหนึ่งว่าเงาติดตามไปกับตัว ฉะนั้น ในกัปที่ ๙๑ แต่ภัทรกัปนี้พระพุทธเจ้าพระนามว่าวิปัสสี ผู้เป็นนายกของโลก มีพระเนตรงาม ทรงเห็นแจ่มแจ้งในธรรมทั้งปวง เสด็จอุบัติขึ้นแล้ว ครั้งนั้น พราหมณ์ที่ประชุมชนสมมติว่า เป็นผู้ดี สมบูรณ์ด้วยความดี มั่งมีทรัพย์ มีอยู่ในพระนครพันธุมดี แม้ครั้งนั้น ดิฉันเป็นพราหมณีของพราหมณ์นั้น มีจิตเสมอกัน บางครั้ง พราหมณ์นั้นเข้าไปเฝ้าพระมหามุนี ซึ่งประทับในหมู่ชน ทรงแสดงธรรมส่วนอมตบทอยู่ ได้ฟังธรรมแล้วเบิกบานใจ ได้ถวายผ้าห่มผืนหนึ่ง มีผ้านุ่งผืนเดียวกลับไปถึงเรือน แล้วได้บอกดิฉันว่า ดูกรน้องผู้มีบุญมาก เชิญอนุโมทนาเถิดผ้าห่มฉันถวายพระพุทธเจ้าแล้ว ขณะนั้นดิฉันประนมอัญชลีกล่าวอนุโมทนาว่า นายขา ผ้าห่มท่านถวายดีแล้วแด่พระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐคงที่ พราหมณ์กับดิฉัน เป็นผู้เจริญด้วยสุขสมบัติ ท่องเที่ยวไปในภพน้อยภพใหญ่ พราหมณ์ได้เป็นพระเจ้าแผ่นดินในพระนครพาราณสี ครั้งนั้น ดิฉันได้เป็นพระ-

มเหสีสูงกว่าพวกพระสนม เป็นที่สองของท้าวเธอ ท้าวเธอโปรดปรานดิฉัน เพราะสิเนหาเนื่องมาแต่ภพก่อน ๆ พระเจ้าแผ่นดินนั้นทอดพระเนตรเห็นพระปัจเจกพุทธเจ้า ๘ พระองค์ ผู้กำลังเที่ยวไปเพื่อบิณฑบาตทรงพอพระทัย ได้ถวายบิณฑบาตที่ควรแก่ค่ามาก ครั้นแล้วทรงนิมนต์ไว้ ทรงสร้างมณฑปแก้วประดับด้วยทอง มีความเปล่งปลั่ง อันพวกช่างทองทำไว้ มีส่วน ๑๐๐ ศอก ท้าวเธอทรงเลื่อมใส รับสั่งให้อาราธนาพระปัจเจกพุทธเจ้าทั้งหมด แล้วได้ทรงถวายทานแก่พระปัจเจกพุทธเจ้าเหล่านั้น ซึ่งเข้ามาในพระราชนิเวศน์ ด้วยพระหัตถ์ของพระองค์เอง แม้ครั้งนั้น ดิฉันก็ได้ถวายทานนั้นร่วมกันกับพระเจ้ากาสีดิฉันมาเกิดในกาสิกคาม ในพระนครพาราณสีอีก พระเจ้ากาสีกับพระภาดามาเกิดในสกุลกฎุมพี มีความเจริญเพรียบพร้อมด้วยความสุข ดิฉันเป็นภรรยาของพราหมณ์ คนพี่มีวัตรในสามีเป็นอย่างดี น้องชายของสามีดิฉัน เห็นพระปัจเจกพุทธเจ้าแล้ว เอาอาหารของพี่ชายถวายแก่พระปัจเจกพุทธเจ้า เมื่อพี่ชายซึ่งเป็นสามีดิฉันมาแล้ว บอกว่าพระปัจเจกพุทธเจ้าท่านมิได้ยินดีทาน ขณะนั้น ดิฉันก็ถวายทานแก่พระปัจเจกพุทธเจ้านั้น สามีของดิฉัน ถวายอาหารอันไม่ควรแก่พระปัจเจกพุทธเจ้า เวลานั้น ดิฉันโกรธเททานของพระปัจเจกพุทธเจ้านั้นเสียแล้ว ได้ให้บาตรอันเต็มด้วยเปือกตมแก่พระปัจเจกพุทธเจ้าผู้คงที่นั้น ครั้งนั้น ดิฉันเห็นสามีมีสีหน้าแสดงว่ามีจิตสงบในการให้ การรับ การไม่เคารพ และการประทุษร้าย จึงสลดใจมาก สามีของดิฉันรับบาตรมาแล้ว เอาน้ำหอมอย่างดีล้างให้สะอาดดิฉันมีจิตเลื่อมใส เอาน้ำตาลกรวดกับเปรียงใส่บาตรจนเต็มแล้ว ถวายพระปัจเจกพุทธเจ้าองค์นั้น ดิฉันมีความยินดีเกิดในภพไหน ๆ ก็มีรูปสวยเพราะถวายทาน แต่มีกลิ่นตัวเหม็น เพราะทำความไม่ดี หยาบหยามต่อพระปัจเจกพุทธเจ้า เมื่อพระเจดีย์แห่งพระกัสสปธีรเจ้าซึ่งสามีให้สำเร็จแล้ว ดิฉันมีความยินดีได้ถวายแผ่นอิฐทองคำอย่างดีเอาแผ่นอิฐนั้นชุบจนเปียกด้วยน้ำหอมที่เกิดแต่เครื่องหอมสี่ชนิด จึงพ้นจากโทษที่มีกลิ่นตัวเหม็น งดงามดีทั่วสรรพางค์ และให้ช่างเอารัตนะ ๗ ประการทำตะเกียง ๗ แสนดวง ใส่เปรียงเต็มแล้ว ให้ใส่ไส้พันไส้ตามประทีปตั้งไว้ ๗ แถว เพื่อบูชาพระพุทธเจ้า ผู้เป็นที่พึ่งของสัตว์โลกด้วยจิตอันเลื่อมใส แม้ในครั้งนั้น ดิฉันมีส่วนในบุญนั้นโดยพิเศษ สามีของดิฉันไปเกิดในแคว้นกาสี มีนามปรากฏว่าสุมิตตะ ดิฉันเป็นภรรยานายสุมิตตะนั้น เป็นผู้เจริญด้วยสุขสมบัติ เป็นที่รักของสามี ครั้งนั้น สามีของดิฉันได้ถวายผ้าโพกศีรษะเนื้อดีแก่พระปัจเจกมุนี แม้ดิฉันก็มีส่วนแห่งทานนั้นอนุโมทนาทานอันอุดมสามีไปเกิดในกำเนิดแห่งชาวโกลิยะในแคว้นกาสี ครั้งนั้น สามีของดิฉัน พร้อมกับบุตรของชาวโกลิยะ ๕๐๐ คน ได้บำรุงพระปัจเจกพุทธเจ้า ๕๐๐ องค์ อาราธนาพระปัจเจกพุทธ-

เจ้าเหล่านั้นให้อยู่จำพรรษาตลอดไตรมาสแล้ว ได้ถวายไตรจีวร ครั้งนั้น ดิฉันเป็นภรรยาแห่งโกลิยบุตรคนนั้นด้วยกุศลกรรมบถที่บำเพ็ญมา โกลิยบุตรนั้นเคลื่อนจากอัตภาพนั้นแล้ว เกิดเป็นพระราชาพระนามว่านันทะ มีอิสริยยศมาก แม้ดิฉันเกิดเป็นมเหสีของท้าวเธอ เป็นผู้มั่งคั่งด้วยกามสุขทั้งปวง พระเจ้านันทะนั้น เคลื่อนจากอัตภาพนั้นแล้วเกิดเป็นพระเจ้าพรหมทัตต์ เป็นใหญ่ในปฐพี ครั้งนั้น ดิฉันกับพระเจ้าพรหมทัตต์ ได้อาราธนาพระปัจเจกพุทธเจ้า ๕๐๐ องค์ ผู้เป็นพระโอรสแห่งพระนางปทุมวดี ให้มาอยู่ในพระราชอุทยานแล้วบำรุงอยู่ และบูชาพระปัจเจกพุทธ-เจ้าเหล่านั้นผู้นิพพานแล้ว จนตลอดชีวิต เราทั้งสองให้สร้างเจดีย์หลายองค์ แล้วก็บวชกัน เจริญอัปปมัญญาแล้วได้ไปสู่พรหมโลก จุติจากพรหมโลกแล้ว สามีของดิฉัน เกิดเป็นพราหมณ์ชื่อปิปผลายนะ ที่ประเทศมหาติตถะ มารดาชื่อสุมนเทวี บิดาเป็นพราหมณ์โกสิโคตร ดิฉันเกิดเป็นธิดาของพราหมณ์นามว่ากปิละ มารดาชื่อสุจิมดี ในมัททชนบท เมืองสากลบุรีที่อุดม บิดาของดิฉันหล่อรูปดิฉันด้วยแท่งทองคำแล้ว ถวายรูปหล่อแก่ท่านกัสสปผู้เว้นจากกามคุณ พราหมณ์ปิปผลายนะนั้นเป็นหนุ่ม ไปตรวจดูการงานในกาลบางครั้ง เห็นสัตว์ทั้งหลายที่ถูกกาเป็นต้นกัดกินแล้วสลดใจ ครั้งนั้นดิฉันเห็นน้ำมันงาที่มีในเรือน เอาออกผึ่งแดด มีเหล่าหนอนอาศัยกินแล้ว ได้ความสลดใจ ครั้งนั้นปิปผลายนพราหมณ์ ออกบวชแล้ว ดิฉันก็บวชตาม อยู่ในสำนักปริพาชก ๕ ปี เมื่อพระนางโคตมี ผู้เป็นพระมาตุจฉาผู้เคยบำรุงพระพิชิตมารมาทรงผนวชแล้ว ดิฉันเข้าไปหาท่าน ต่อมา พระพุทธเจ้าโปรดสั่งสอนแล้วไม่นานเท่าไร ก็ได้บรรลุอรหัตผล ได้อุทานว่าน่าชม เรามีพระกัสสปะ-เถระผู้มีสิริ เป็นกัลยาณมิตร พระกัสสปเถระเป็นบุตรทายาทแห่งพระพุทธเจ้า มีจิตตั้งมั่นดีรู้ปุพเพนิวาสญาณ เห็นสวรรค์และอบาย ลุถึงแล้วซึ่งความสิ้นชาติ เป็นมุนีอยู่จบอภิญญา เป็นพราหมณ์มีไตรวิชชาด้วยวิชชา ๓ นี้ ดิฉันชื่อภัททกาปิลานีก็เหมือนกันได้ไตรวิชชา ละมัจจุราช ทรงร่างกายเป็นที่สุดนี้ ชนะมารพร้อมทั้งพลมารแล้ว เราทั้งสองเห็นโทษในโลกแล้วออกบวชพร้อมกัน เป็นผู้หมดอาสวะ ทรมานเสร็จแล้ว มีความเย็น ดับสนิทแล้ว

ดิฉันเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาดิฉันได้ทำเสร็จแล้ว.

ทราบว่า ท่านพระภัททกปิลานีภิกษุณีได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ภัททกาปิลานีเถริยาปทาน.

ยโสธราเถริยาปทานที่ ๘

ว่าด้วยบุพจริยาของพระยโสธราเถรี

[๑๖๘] ดิฉันมีฤทธิ์มาก มีปัญญามาก มีภิกษุณี ๑,๑๐๐ องค์ เป็นบริวาร เข้าไปเฝ้าพระสัมพุทธเจ้า ถวายอภิวาทแล้วเห็นลายลักษณ์กงจักรของพระศาสดา แล้วนั่งอยู่ ณ ที่ควรส่วนหนึ่ง ได้กราบทูลว่า หม่อมฉันมีอายุ ๗๘ ปี ล่วงเข้าปัจฉิมวัยแล้ว ถึงความเป็นผู้มีกายเงื่อมลงแล้วขอกราบทูลลาพระมหามุนี หม่อมฉันมีวัยแก่ มีชีวิตน้อย จักละพระองค์ไป มีที่พึ่งของตนได้ทำแล้ว มีมรณะใกล้เข้ามาในวัยหลัง ข้าแต่พระมหาวีรเจ้า หม่อมฉันจักถึงความดับในคืนวันนี้ มิได้มีชาติ ชรา พยาธิและมรณะ จักไปสู่นิพพานที่ไม่มีปัจจัยปรุงแต่ง เป็นบุรีอันไม่มีความแก่ ความตายและไม่มีภัย บริษัทเข้าเฝ้าพระองค์อยู่ รู้จักความผิด ขอประทานโทษ ณ ที่เฉพาะพระพักตร์พระองค์ เมื่อหม่อมฉันท่องเที่ยวไปในสงสาร หากมีความพลั้งพลาดในพระองค์ ขอพระองค์ทรงโปรดประทานโทษแก่หม่อมฉันเถิด.

พระผู้มีพระภาคตรัสว่า ดูกรท่านผู้ปฏิบัติตามคำสอนของเรา ท่านจงแสดงฤทธิ์ และตัดความสงสัยของบริษัททั้งปวงในศาสนาเถิด.

พระยโสธราเถรีกราบทูลว่า ข้าแต่พระมหาวีรเจ้า หม่อมฉันชื่อยโสธราเป็นปชาบดีของพระองค์ เมื่อยังทรงครองอาคารวิสัย เกิดในศากยสกุลตั้งอยู่ในองค์สมบัติของหญิง ประเสริฐกว่าหญิง ๑๖๕,๐๐๐ นาง ข้าแต่พระมหาวีรเจ้า หม่อมฉันเมื่ออยู่ในพระราชวังของพระองค์ เป็นประธานเป็นใหญ่กว่าหญิงทั้งปวง สมบูรณ์ด้วยรูปสมบัติ และอาจารสมบัติ ดำรงอยู่ในความเจริญทุกสมัย นารีทั้งมวลย่อมเคารพหม่อมฉัน เหมือนพวกมนุษย์เคารพเทวดา ฉะนั้น หม่อมฉันเป็นประมุขแห่งนางกัญญาหนึ่งพัน ในราชพระนิเวศน์ของพระศากยบุตร นางกัญญาเหล่านั้นร่วมสุขร่วมทุกข์กัน ปานประหนึ่งว่าพวกเทวดาในนันทวัน ฉะนั้น หม่อมฉันเป็นบัณฑิต ล่วงกามธาตุด้วยรูปธาตุ มิได้มีใคร ๆ มีรูปเหมือนรูปของหม่อมฉัน เว้นแต่พระองค์ผู้เป็นนายกของโลก หม่อมฉันขออภิวาทพระสัมพุทธเจ้าแล้ว จักแสดงฤทธิ์ถวายพระยโสธราเถรี แสดงฤทธิ์ชนิดต่าง ๆ มากมาย แสดงกายเท่าภูเขาจักรวาล แสดงศีรษะเท่าอุตรกุรุทวีป แสดงแขนสองข้างเท่าทวีปทั้งสอง แสดงสรีระเป็นต้นหว้าประจำทวีปมีกิ่งด้านใต้มีลูกเป็นพวง กิ่งต่าง ๆ ก็มีลูกดก แสดงดวงจันทร์ และดวง

อาทิตย์เป็นนัยน์ตา แสดงเขาสุเมรุเป็นกระหม่อมแสดงเขาจักรวาลเป็นหน้า เอาต้นหว้าพร้อมทั้งรากทำเป็นพัดเดินเข้าไป เฝ้าถวายบังคมพระศาสดาผู้เป็นนายกของโลกแสดงเพศช้าง เพศม้า ภูเขา และทะเล ดวงจันทร์ ดวงอาทิตย์ เขาสุเมรุ และเพศท้าวสักกเทวราช กราบทูลว่า ข้าแต่พระมหาวีรเจ้าผู้มีพระจักษุ หม่อมฉันผู้ชื่อว่ายโสธรา ขอถวายบังคมพระยุคลบาท พระเถรีเอาดอกไม้ปิดพันโลกธาตุไว้ และนิรมิตเป็นเพศพรหมแสดงสุญญตธรรมอยู่ กราบทูลว่า ข้าแต่พระวีรเจ้าผู้มีพระจักษุ หม่อมฉันผู้ชื่อว่ายโสธรา ขอถวายบังคมพระยุคลบาท หม่อมฉันเป็นผู้มีความชำนาญในฤทธิ์ มีความชำนาญในทิพโสตธาตุ มีความชำนาญในเจโตปริยญาณ ย่อมรู้ปุพเพนิวาสญาณ และทิพยจักษุอันหมดจดวิเศษ มีอาสวะทั้งปวงหมดสิ้นแล้ว บัดนี้ ภพใหม่ไม่มีอีก ข้าแต่พระมหาวีรเจ้า หม่อมฉันมีญาณในอรรถะ ธรรมะ นิรุตติ และปฏิภาณเกิดขึ้นในสำนักของพระองค์ ความพร้อมเพรียงแห่งพระพุทธเจ้าทั้งหลาย ผู้เป็นนาถะของโลก พระองค์ทรงแสดงดีแล้ว ข้าแต่พระมหามุนี อธิการเป็นอันมากของหม่อมฉันย่อมเป็นไปเพื่อประโยชน์แก่พระองค์ ข้าแต่พระมุนีมหาวีรเจ้า ขอพระองค์พึงทรงระลึกถึงกุศลกรรมเก่าของหม่อมฉันเถิดข้าแต่พระมหาวีรเจ้า หม่อมฉันสั่งสมบุญไว้เพื่อประโยชน์แก่พระองค์ ข้าแต่พระมหาวีรเจ้า หม่อมฉันงดเว้นอนาจารในสถานที่ไม่ควร แม้ชีวิตก็ยอมสละเพื่อประโยชน์แก่พระองค์ได้ ข้าแต่พระมหามุนี พระองค์ประทานหม่อมฉันเพื่อให้เป็นภรรยาผู้อื่นหลายพันโกฏิกัป ก็เพื่อประโยชน์แก่พระองค์ หม่อมฉันมิได้เสียใจในเรื่องนั้นเลย ข้าแต่พระมหามุนี พระองค์ประทานหม่อมฉันเพื่ออุปการะหลายพันโกฏิกัป เพื่อประโยชน์แก่พระองค์ หม่อมฉันมิได้เสียใจในเรื่องนั้นเลย ข้าแต่พระมหามุนี พระองค์ประทานหม่อมฉันเพื่อประโยชน์เป็นอาหารหลายพันโกฏิกัป หม่อมฉันมิได้เสียใจในเรื่องนั้นเลย หม่อมฉันบริจาคชีวิตหลายพันโกฏิกัป ประชุมชนจักทำการพ้นจากภัย ก็ยอมสละชีวิตของหม่อมฉันให้ ข้าแต่พระมหามุนี หม่อมฉันย่อมไม่เคยหวงเครื่องประดับและผ้านานาชนิดซึ่งอยู่ที่ตัว และภัณฑะคือตัวหญิงเพื่อประโยชน์แก่พระองค์ ข้าแต่พระมหามุนีมหาวีรเจ้า ทรัพย์ ข้าวเปลือกปัจจัยเครื่องบริจาค บ้าน นิคม ไร่นา บุตร ธิดา ช้าง ม้า โค ทาสี ภรรยา มากมายนับไม่ถ้วน พระองค์ทรงบริจาคแล้วเพื่อประโยชน์แก่พระองค์ (พระองค์ตรัสบอกหม่อมฉันว่า) เราย่อมให้ทานกะพวกยาจก เมื่อเราให้ทานอันอุดม เราย่อมไม่เห็นหม่อมฉันเสียใจ ข้าแต่พระมหามุนี หม่อมฉันยอมรับทุกข์มากมายหลายอย่างจนนับไม่ถ้วนในสงสารเป็นอเนกเพื่อประโยชน์แก่พระองค์ ข้าแต่พระมหามุนี หม่อมฉันได้รับสุขย่อมอนุโมทนา และในคราวที่ได้รับทุกข์ก็ไม่เสียใจ เป็นผู้ยินดีแล้วในที่ทุกแห่ง

เพื่อประโยชน์แก่พระองค์ ข้าแต่พระมหามุนี พระสัมพุทธเจ้าทรงแสดงธรรมโดยมรรคาอันสมควรเสวยสุขและทุกข์แล้ว ได้บรรลุซึ่งพระโพธิญาณ หม่อมฉันได้ร่วมมาเป็นอันมาก กับพระสัมพุทธเจ้าพระนามว่าโคดมผู้เป็นนายกของโลก เป็นเทพผู้ประเสริฐ พระองค์ก็ได้ร่วมมาเป็นอันมาก กับพระสัมพุทธเจ้าพระองค์อื่น ๆ ผู้เป็นนาถะของโลก ข้าแต่พระมหามุนี อธิการของหม่อมฉันมีมากเพื่อประโยชน์แก่พระองค์ หม่อมฉันเมื่อแสวงหาพุทธธรรมอยู่ก็ได้เป็นบริจาริกาผู้รับใช้ของพระองค์ ในสื่อสงไขยแสนกัป พระมหาวีรเจ้าพระนามว่าทีปังกร ผู้เป็นนายกของโลก เสด็จอุบัติขึ้นแล้ว ประชาชนในปัจจันตประเทศ มีจิตใจยินดีนิมนต์พระตถาคต-เจ้าแล้ว ช่วยกันแผ้วถางหนทางสำหรับเป็นที่เสด็จพระพุทธดำเนิน ณ กาลครั้งนั้น พระองค์เป็นพราหมณ์นามว่าสุเมธ ตกแต่งหนทางยาว เพื่อพระสุคตเจ้าผู้ทรงเห็นธรรมทั้งปวง หม่อมฉันมีสมภพในสกุลพราหมณ์ เป็นหญิงสาวมีนามว่าสุมิตตา เข้าไปสู่สมาคม ถือดอกบัวไป ๘ กำ เพื่อบูชาพระศาสดา แต่ได้ถวายพระองค์ผู้เป็นฤาษีอุดม ในท่ามกลางประชุมชน ครั้งนั้น หม่อมฉันได้เห็นพระองค์ประกอบสุภกิจอยู่นาน มีความกรุณา เมื่อฤาษีนั้นเดินเลยไปแล้วยังดึงใจหม่อมฉันให้นิยม จึงได้สำคัญว่า ชีวิตของเรามีผล ครั้งนั้น หม่อมฉันเห็นความพยายามของพระองค์นั้นมีผลจึงได้ถวายดอกบัวแก่พระองค์ผู้เป็นฤาษี ด้วยบุญที่ทำมาก่อน แม้จิตของหม่อมฉันก็เลื่อมใสในพระสัมพุทธเจ้า หม่อมฉันยิ่งมีจิตเลื่อมใสในพระองค์ผู้เป็นฤาษีมีมนัสสูง มิได้เห็นสิ่งอื่นที่ควรถวาย จึงได้ถวายดอกบัวแก่พระองค์ผู้เป็นฤาษีพร้อมด้วยกล่าวว่า ข้าแต่พระฤาษี ดอกบัว ๕ กำ จงมีแก่ท่าน ดอกบัว ๓ กำ จงมีแก่ดิฉัน ข้าแต่ท่านพระฤาษีดอกบัวเหล่านั้นจงมีเสมอกับด้วยท่านนั้น เพื่อประโยชน์แก่โพธิญาณของท่าน

จบ ภาณวารที่ ๔.

สุเมธฤาษีรับดอกบัว แล้วบูชาพระพุทธทีปังกร ผู้แสวงหาคุณธรรมใหญ่ มีบริวาร ยศมาก เสด็จดำเนินมาในท่ามกลางประชุมชน เพื่อประโยชน์แก่โพธิญาณ พระมหามุนีมหาวีรเจ้าทีปังกร ทอดพระเนตรเห็นสุเมธฤาษีผู้มีมนัสสูงแล้ว ทรงพยากรณ์ในท่ามกลางประชุมชน ข้าแต่พระมหามุนีในกัปอันประมาณมิได้แต่กัปนี้ พระมหามุนีทีปังกรทรงพยากรณ์กรรมของหม่อมฉันอันเป็นกรรมตรงว่า ดูกรฤาษีผู้ใหญ่ อุบาสิกาผู้นี้ จักเป็นผู้มีจิตเสมอกัน มีกุศลกรรมเสมอกัน ทำกุศลร่วมกัน เป็นที่รักของบุญกรรม เพื่อประโยชน์แก่ท่าน น่าดูน่าชม น่ารักยิ่ง น่าชอบใจ มีวาจาอ่อนหวาน จักเป็นธรรมทายาท ผู้มีฤทธิ์ของท่าน อุบาสิกานี้ จักรักษากุศลธรรมทั้งหลาย

เหมือนพวกเจ้าของทรัพย์ รักษาทรัพย์ที่เก็บไว้เองในคลัง ฉะนั้น ประชาชนจะอนุเคราะห์ อุบาสิกาผู้ที่เป็นที่รักของท่านนั้น อุบาสิกานี้จักมีบารมีเต็ม จักละกิเลสได้ดังราชสีห์ละกรง แล้วจักบรรลุโพธิญาณ ในกัปอันประมาณมิได้แต่กัปนี้ พระพุทธเจ้าทรงพยากรณ์หม่อมฉันด้วยพระวาจาใด หม่อมฉันเมื่ออนุโมทนาพระวาจานั้น เป็นผู้ทำกรณียกิจอย่างนี้ หม่อมฉันยังจิตให้เลื่อมใสในกุศลกรรมที่ได้ทำไว้แล้วนั้น ได้เสวยผลในกำเนิดเทวดาและมนุษย์มากมาย ได้เสวยสุขและทุกข์ในเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย ในภพนี้ซึ่งเป็นภพหลัง หม่อมฉันเกิดในศากยสกุล มีรูปสมบัติ มีโภคสมบัติ มียศ มีศีล สมบูรณ์ด้วยองคสมบัติทั้งปวง ได้รับสักการะอย่างยิ่งในสกุลทั้งหลาย มีลาภ สรรเสริญและสักการะ พรั่งพร้อมไปด้วยโลกธรรม มีจิตไม่ประกอบด้วยทุกข์ ไม่มีภัยแต่ที่ไหน ๆ สมจริงตามพระดำรัสที่พระผู้มีพระภาคตรัสว่า ในกาลนั้นยโสธรานารีผู้มีเพียร แสดงอุปการะทั้งภายในพระราชฐานและแก่พวกเจ้าในพระนคร มีอุปการะทั้งในยามสุขและยามทุกข์ เป็นผู้บอกประโยชน์ให้และทำความอนุเคราะห์ หม่อมฉันยังมหาทานให้เป็นไปแล้วแก่พระพุทธเจ้า ห้าร้อยโกฏิและพระพุทธเจ้าเก้าร้อยโกฏิ ข้าแต่พระมหาราช ขอพระองค์ทรงสดับอธิการเป็นอันมากของหม่อมฉัน หม่อมฉันยังมหาทานให้เป็นไป แก่พระพุทธเจ้าร้อยสิบเอ็ดโกฏิ ซึ่งเป็นนายกผู้เลิศของโลก ข้าแต่พระมหาราช หม่อมฉันยังมหาทานให้เป็นไปแก่พระพุทธเจ้าร้อยยี่สิบโกฏิ และแก่พระพุทธเจ้าร้อยสามสิบโกฏิ หม่อมฉันยังมหาทานให้เป็นไปแก่พระพุทธเจ้าร้อยสี่สิบโกฏิและแก่พระพุทธเจ้าร้อยห้าสิบโกฏิ หม่อมฉันยังมหาทานให้เป็นไป แก่พระพุทธเจ้าร้อยหกสิบโกฏิ และแก่พระพุทธเจ้าร้อยเจ็ดสิบโกฏิ หม่อมฉันยังมหาทานให้เป็นไปแก่พระพุทธเจ้าร้อยแปดสิบโกฏิ และแก่พระพุทธเจ้าร้อยเก้าสิบโกฏิ หม่อมฉันยังมหาทานให้เป็นไปแก่พระพุทธเจ้าแสนโกฏิ ซึ่งเป็นนายกผู้ประเสริฐของโลก หม่อมฉันยังมหาทานให้เป็นไปแก่พระพุทธเจ้าเก้าพันโกฏิ และแก่พระพุทธเจ้าอื่นอีกซึ่งเป็นนายกของโลก หม่อมฉันยังมหาทานให้เป็นไปแก่พระพุทธเจ้าแสนโกฏิ และแก่พระพุทธเจ้าแปดสิบห้าโกฏิแก่พระพุทธเจ้าร้อยแปดสิบห้าโกฏิ แก่พระพุทธเจ้ายี่สิบเจ็ดโกฏิ หม่อมฉันยังมหาทานให้เป็นไป แก่พระปัจเจกพุทธเจ้าผู้ปราศจากราคะ มีแปดโกฏิเป็นที่สุด ข้าแต่พระมหาราช หม่อมฉันยังมหาทานให้เป็นไปแก่พระขีณาสพผู้ปราศจากมลทิน เป็นพระพุทธสาวกมาก นับไม่ถ้วน ข้าแต่พระมหาราช ขอพระองค์จงทรงฟังอธิการเป็นอันมากของหม่อมฉัน แต่หม่อมฉัน หม่อมฉันยังมหาทานให้เป็นไปแล้วแก่พระพุทธเจ้าผู้ทรงประพฤติธรรมทั้งหลาย และพระอริยสงฆ์ผู้ประพฤติในสัทธรรม ในกาลทั้งปวง ด้วยประการอย่างนี้ บุคคลผู้ประพฤติ

ธรรม ย่อมอยู่เป็นสุขทั้งในโลกนี้และโลกหน้า ควรประพฤติธรรมให้เป็นสุจริต ไม่ควรประพฤติธรรมให้เป็นทุจริต เพราะบุคคลผู้ประพฤติธรรมย่อมอยู่เป็นสุขทั้งในโลกนี้และโลกหน้า หม่อมฉันเบื่อหน่ายในสงสาร จึงออกบวช พร้อมด้วยบริวารชนพันหนึ่ง ครั้นบวชแล้วก็หมดกังวล ละอาคารสถานแล้วออกบวช ยังไม่ทันถึงครึ่งเดือนก็ได้บรรลุจตุราริยสัจ คนเป็นอันมากนำจีวรบิณฑบาต เสนาสนะ และเภสัชปัจจัยเข้ามาถวาย เหมือนลูกคลื่นในทะเล ดิฉันเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธ-ศาสนาดิฉันได้ทำเสร็จแล้ว หม่อมฉันได้รับทุกขวิบัติมากอย่าง และสุขสมบัติมากอย่างเช่นนี้ ถึงพร้อมแล้วซึ่งความเป็นผู้บริสุทธิ์ สมบูรณ์ด้วยคุณทั้งปวง บุคคลผู้ถวายตนของตนแก่พระพุทธเจ้าผู้แสวงหาคุณอันยิ่งใหญ่ เพื่อประโยชน์แก่บุญ ก็ย่อมพรั่งพร้อมไปด้วยสหาย ลุถึงนิพพานบทอันเป็นอสังขตะ กรรมทั้งปวงส่วนอดีตปัจจุบันและอนาคต ของหม่อมฉันหมดสิ้นไปแล้ว ข้าแต่พระองค์ผู้มีพระจักษุ หม่อมฉันขอถวายบังคมพระยุคลบาท.

ทราบว่า ท่านพระยโสธราภิกษุณีได้กล่าวคาถาเหล่านี้เฉพาะพระพักตร์ผู้มีพระภาค ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ยโสธราเถริยาปทาน.

อปทานแห่งพระเถรีหนึ่งหมื่นที่ ๙

ว่าด้วยบุพจริยาของพระเถรีหมื่นรูป

[๑๖๕] ในสื่อสงไขยแสนกัป พระพิชิตมารผู้เป็นนายกของโลกพระนามว่าทีปังกร เสด็จอุบัติขึ้นแล้ว พระพุทธทีปังกรมหาวีรเจ้าผู้เป็นนายกชั้นพิเศษ ทรงพยากรณ์ว่า สุเมธบัณฑิตกับนางสุมิตตามีสุขและทุกข์ร่วมกัน เมื่อเสด็จเที่ยวทรงดูโลกกับทั้งเทวโลก เสด็จเข้ามาสู่สมาคมแห่งหม่อมฉันทั้งหลาย ในการทรงพยากรณ์สุเมธ-บัณฑิต และนางสุมิตตานั้นสุเมธบัณฑิตย่อมเป็นใหญ่กว่าชนทั้งปวงในสมาคม อนาคตแห่งหม่อมฉันทั้งหลาย ภรรยาทั้งหมด กล่าววาจาเป็นที่รักเป็นที่พอใจแห่งท่าน ข้าแต่พระมหามุนี ทานศีลทั้งปวงและภาวนาที่บำเพ็ญดีแล้ว ทานทั้งปวงนี้ คือ ของหอม ดอกไม้ เครื่องไล้ทา ประทีป และทานวัตถุอันสำเร็จด้วยรัตนะ หม่อมฉันทั้งหลายบริจาคแล้วตลอดกาลนาน ข้าแต่พระมหามุนี ฐานะอย่างใดอย่างหนึ่ง หม่อมฉันทั้งหลายปรารถนาไว้แล้วทานทั้งปวงบริจาคแล้ว ข้าแต่พระมหามุนี กุศลกรรมอย่างอื่นและวัตถุเครื่องบริโภคเป็นของมนุษย์ หม่อมฉันทั้งหลายทำไว้แล้ว หม่อมฉันทั้งหลายบริจาคทานทั้งปวงในพระมหามุนีตลอดกาลนาน บุญเป็นอันมากหม่อมฉันทั้งหลายทำแล้วในสงสารมีชาติเป็นอเนก หม่อมฉันทั้งหลายได้เสวยความเป็นอิสระ ท่องเที่ยวไปในภพน้อยภพใหญ่ ในภพนี้ซึ่งเป็นภพหลัง หม่อมฉันเกิดแล้วในนิเวศน์แห่งพระศากยบุตร พวกสตรีเกิดแล้วในสกุลต่าง ๆ งดงามดังนางฟ้า มีวรรณะเป็นที่ชอบใจหม่อมฉันทั้งหลายมีลาภเป็นอย่างเลิศถึงยศแล้วได้รับบูชาสักการะแต่ชนทั้งปวง หม่อมฉันทั้งหลายได้ข้าวน้ำและอาหาร ประชุมชนนับถือเสมอไป ละอาคารสถานแล้วออกบวช ยังไม่ทันถึงครึ่งเดือนก็ได้ถึงแล้วซึ่งความดับทุกข์ทั้งหมดด้วยกัน หม่อมฉันทั้งหลายได้ข้าว น้ำ ผ้า เสนาสนะและสรรพปัจจัยที่พวกทายกทายิกานำเข้ามาสักการะบูชาเสมอไป

หม่อมฉันทั้งหลายเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนา หม่อมฉันทั้งหลายทำเสร็จแล้ว.

ทราบว่า ภิกษุณีหนึ่งหมื่นมีพระยโสธราเถรีเป็นประธาน ได้กล่าวคาถาเหล่านี้เฉพาะพระพักตร์พระผู้มีพระภาค ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ อปทานแห่งพระเถรีหนึ่งหมื่น.

อปทานแห่งพระเถรีหนึ่งหมื่นแปดพันที่ ๑๐

ว่าด้วยบุพจริยาของพระเถรีหมื่นแปดพันรูป

[๑๗๐] ภิกษุณีที่มีสมภพในศากิยสกุล ๑๘,๐๐๐ มีพระยโสธราเถรีเป็นประธาน เข้าเฝ้าพระสัมพุทธเจ้า ภิกษุณีทั้ง ๑๘,๐๐๐ ล้วนแต่ผู้มีฤทธิ์ ถวายบังคมพระยุคบาทแห่งพระมุนี ได้กราบทูลตามกำลังว่า ข้าแต่พระมหามุนีผู้นายก หม่อมฉันทั้งหลายมีชาติ ชรา พยาธิและมรณะสิ้นแล้ว ย่อมถึงอมตบทอันสงบไม่มีอาสวะ ข้าแต่พระมหามุนีผู้เป็นนายกชั้นพิเศษประชาชนย่อมรู้ความผิด คือ ความพลั้งพลาดที่มีในก่อนของหม่อมฉันทั้งปวง ขอพระองค์โปรดประทานโทษแก่หม่อมฉันทั้งหลายเถิด.

พระบรมศาสดาตรัสว่า ท่านทั้งหลายเป็นผู้ปฏิบัติตามคำสั่งสอนของเรา จงแสดงฤทธิ์และตัดความสงสัยของบริษัททั้งมวลเถิดฯ ข้าแต่พระมหาวีรเจ้า พระยโสธราเถรีผู้เป็นปชาบดีแห่งพระองค์ เมื่อยังดำรงอยู่ในอาคารวิสัย เป็นที่พอพระทัยน่ารัก น่าชมทุกอย่าง เป็นหัวหน้าแห่งสตรี ๑๕๖,๐๐๐ ข้าแต่พระองค์ผู้มีความเพียร หม่อมฉันทั้งหลายนั้นเป็นอิสระกว่าสตรีทั้งสิ้น สมบูรณ์ด้วยรูปสมบัติและอาจารสมบัติ ดำรงอยู่ในความเจริญ มีวาจาเป็นที่รัก สตรีทั้งปวงย่อมเคารพเหมือนพวกมนุษย์เคารพเทวดา สตรีที่มีสมภพในศากิยวงศ์ ๑๘,๐๐๐ มีพระยโสธราเถรี เป็นประมุขเป็นใหญ่ ข้าแต่พระมหามุนี พระยโสธราเถรีล่วงกามธาตุ ดำรงอยู่ในรูปธาตุ สตรีหนึ่งพันมิได้มีคนไหนมีรูปเหมือนพระเถรีนั้น ท่านพระยโสธราเถรีจงถวายอภิวาทพระสัมพุทธเจ้าแสดงฤทธิ์ถวายเถิด ภิกษุณีมีพระยโสธราเถรีเป็นต้นนั้นแสดงฤทธิ์ชนิดต่าง ๆ เป็นอันมาก แสดงกายเท่าภูเขาจักรวาล แสดงศีรษะเท่าอุตรกุรุทวีป แสดงแขนสองข้างเท่าทวีปทั้งสอง แสดงสรีระเป็นต้นหว้าประจำทวีป มีกิ่งด้านใต้มีลูกเป็นพวงกิ่งต่าง ๆ มีลูกดก แสดงดวงจันทร์ดวงอาทิตย์เป็นนัยน์ตา แสดงเขาสุเมรุเป็นกระหม่อม แสดงเขาจักรวาลเป็นหน้าเอาต้นหว้าพร้อมทั้งรากเดินพัดเข้ามาถวายบังคมพระโลกนายกแสดงเพศช้าง เพศม้า ภูเขา ทะเล ดวงจันทร์ดวงอาทิตย์ เขาสุเมรุและเพศท้าวสักกเทวราช ข้าแต่พระวีรเจ้าผู้มี

พระจักษุ เป็นนายกของนรชน พระยโสธราเถรีและหม่อมฉันทั้งหลาย ขอถวายบังคมพระยุคลบาท เป็นผู้สำเร็จแล้วด้วยกุศลธรรมที่อบรมมานานเพื่อพระองค์ ข้าแต่พระมหามุนีหม่อมฉันทั้งหลายเป็นผู้มีความชำนาญในฤทธิ์ มีความชำนาญในทิพโสตธาตุ มีความชำนาญในเจโตปริยญาณ รู้ปุพเพนิวาสญาณและทิพยจักษุอันหมดจดวิเศษ มีอาสวะทั้งปวงหมดสิ้นแล้ว บัดนี้ภพใหม่ไม่มีอีก ข้าแต่พระมหาวีร-เจ้าหม่อมฉันทั้งหลายมีญาณในอรรถะ ธรรมะ นิรุติและปฏิญาณเกิดขึ้นแล้วในสำนักของพระองค์ หม่อมฉันทั้งหลายแสดงความสมาคมแห่งพระพุทธเจ้าทั้งหลาย ผู้เป็นนาถะของโลกแต่ข้าพระมหามุนี อธิการเป็นอันมากของหม่อมฉันทั้งหลาย ย่อมเป็นประโยชน์แก่พระองค์ ขอพระองค์ทรงระลึกถึงกุศลกรรมเก่าของหม่อมฉันทั้งหลายเถิด ข้าแต่พระมหาวีรเจ้าหม่อมฉันทั้งหลายสั่งสมบุญ ก็เพื่อประโยชน์แก่พระองค์หม่อมฉันทั้งหลายงดเว้นอนาจารในสถานที่ไม่ควร แม้ชีวิตก็ยอมสละเพื่อประโยชน์พระองค์ ข้าแต่พระมหามุนีพระองค์ประทานหม่อมฉันทั้งหลาย เพื่อต้องการให้เป็นภรรยาของผู้อื่นหลายพันโกฏิกัป ก็เพื่อประโยชน์แก่พระองค์ หม่อมฉันทั้งหลายมิได้เสียใจในเรื่องนี้เลย ข้าแต่พระมหามุนีพระองค์ประทานหม่อมฉันทั้งหลายเพื่ออุปการะหลายพันโกฏิกัป เพื่อประโยชน์แก่พระองค์ หม่อมฉันทั้งหลายมิได้เสียใจในเรื่องนี้เลย ข้าแต่พระมหามุนี พระองค์ประทานหม่อมฉันทั้งหลาย เพื่อประโยชน์เป็นอาหารหลายพันโกฏิกัป เพื่อประโยชน์แก่พระองค์หม่อมฉันทั้งหลาย มิได้เสียใจในเรื่องนี้เลย หม่อมฉันทั้งหลายยอมสละชีวิต ทำความพ้นภัยหลายพันโกฏิกัป ข้าแต่พระมหามุนีหม่อมฉันทั้งหลายไม่เคยหวงเครื่องประดับ และผ้ามากชนิดซึ่งอยู่ที่ตัว และภัณฑะคือ ตัวหญิงเพื่อประโยชน์แก่พระองค์ ข้าแต่พระมหามุนีมหาวีรเจ้า ทรัพย์ ข้าวเปลือก ปัจจัยเครื่องบริจาค บ้าน นิคม นา บุตร ธิดา ช้าง ม้า โค ทาสี ภรรยา มากนับไม่ถ้วน พระองค์ทรงบริจาคแล้ว เพื่อประโยชน์แก่พระองค์ พระองค์ตรัสบอกหม่อมฉันทั้งหลายว่า เราทั้งหลายจักให้ทานกะพวกยาจก เมื่อเราให้ทานอันอุดมเราทั้งหลายก็ไม่เห็นความเสียใจกัน ข้าแต่พระมหาวีรเจ้า หม่อมฉันทั้งหลายยอมรับทุกข์มากมายหลายอย่างนับไม่ถ้วน ในสงสารเป็นอเนก เพื่อประโยชน์แก่พระองค์หม่อมฉันทั้งหลายได้รับความสุข ย่อมอนุโมทนา และในคราวได้รับทุกข์ก็ไม่เสียใจ เป็นผู้ยินดีแล้วในที่ทุกแห่ง เพื่อประโยชน์แก่พระองค์ ข้าแต่พระมหามุนี พระสัมพุทธเจ้าทรงแสดงธรรมโดยมรรคาอันสมควรเสวยสุขทุกข์แล้ว ได้บรรลุซึ่งโพธิญาณ หม่อมฉันทั้งหลายได้ร่วมกับพระสัมพุทธเจ้าพระนามว่าโคดม ผู้เป็นนายกของโลก เป็นเทพผู้ประเสริฐ มาเป็นอันมาก พระองค์ก็ได้ร่วมกับพระสัมพุทธเจ้าพระองค์อื่น ๆ

ผู้เป็นนาถะของโลกมาเป็นอันมาก ข้าแต่พระมหาวีรเจ้า อธิการของหม่อมฉันทั้งหลายมีมากเพื่อประโยชน์แก่พระองค์ เมื่อพระองค์ทรงแสวงหาพุทธธรรมอยู่ หม่อมฉันทั้งหลายก็ยอมเป็นบริจาริการับใช้พระองค์ ในสื่อสงไขยแสนกัป พระพุทธเจ้าพระนามว่าทีปังกร เป็นพระมหาวีระ เป็นนายกของโลก เสด็จอุบัติขึ้นแล้ว ประชาชนในปัจจันตประเทศมีใจยินดี นิมนต์พระตถาคตเจ้าแล้ว ช่วยกันแผ้วถางหนทางเป็นที่เสด็จพระพุทธดำเนิน กาลครั้งนั้น พระองค์เป็นพราหมณ์นามว่าสุเมธตกแต่งหนทางยาว เพื่อพระสุคตเจ้าผู้ทรงเห็นธรรมทั้งปวง คราวนั้น หม่อมฉันทุกคนมีสมภพในสกุลพราหมณ์ ถือดอกบัวเป็นอันมากนำไปสู่สมาคม สมัยนั้น พระพุทธเจ้าทีปังกรผู้มีบริวารยศมาก เป็นพระมหาวีระทรงพยากรณ์สุเมธฤาษีผู้มีมนัสสูง เมื่อพระพุทธทีปังกรกำลังทรงประกาศกรรมของสุเมธฤาษีผู้มีมนัสสูง แผ่นดินหวั่นไหวสะเทือนสะท้านไปในโลกพร้อมทั้งเทวโลก พวกเทพกัญญา มนุษย์ และหม่อมฉันทั้งหลายกับทั้งเทวดา พากันบูชาพระองค์ผู้เป็นสุเมธฤาษีด้วยสิ่งของที่ควรบูชาต่าง ๆ แล้วก็ปรารถนา พระพุทธเจ้าพระนามว่าทีปังกร ทรงพยากรณ์แก่เขาเหล่านั้นว่า ในวันนี้ ชนเหล่าใดมีความปรารถนา ชนเหล่านั้นจักมีในที่เฉพาะหน้าในกัปอันประมาณมิได้แต่กัปนี้พระพุทธเจ้าทรงพยากรณ์หม่อมฉันทั้งหลาย ด้วยพระวาจาใดหม่อมฉันทั้งหลาย เมื่ออนุโมทนาพระวาจานั้นเป็นผู้ทำกรณียกิจอย่างนี้ หม่อมฉันทั้งหลายยังจิตให้เลื่อมใสในกุศลกรรมที่ได้ทำไว้แล้วนั้น จึงได้เสวยสมบัติในกำเนิดเทวดาและมนุษย์นับไม่ถ้วน ครั้นได้เสวยสุขและทุกข์ในเทวดาและมนุษย์แล้ว ในภพนี้ซึ่งเป็นภพหลัง จึงมาเกิดในศากิยสกุล มีรูปสมบัติ โภคสมบัติ ยศและศีล สมบูรณ์ด้วยองค์สมบัติทั้งปวงได้รับสักการะอย่างยิ่งในสกุลทั้งหลาย มีลาภ สรรเสริญและสักการะ พรั่งพร้อมไปด้วยโลกธรรม มีจิตไม่ประกอบด้วยทุกข์ ไม่มีภัยแต่ที่ไหน ๆ สมจริงตามพระดำรัสที่พระผู้มีพระภาคตรัสว่า ในกาลนั้น ยโสธรานารี แสดงอุปการะทั้งในภายในราชฐานและแก่พวกเจ้าในพระนคร มีอุปการะทั้งในยามสุขและในยามทุกข์ เป็นผู้บอกประโยชน์ให้และทำความอนุเคราะห์ ควรประพฤติธรรมให้เป็นสุจริตไม่ควรประพฤติธรรมให้เป็นทุจริต เพราะว่าบุคคลผู้ประพฤติธรรม ย่อมอยู่เป็นสุขทั้งในโลกนี้และโลกหน้า หม่อมฉันทั้งหลายละอาคารสถานออกบวช ยังไม่ทันถึงครึ่งเดือนก็บรรลุจตุราริย-สัจ คนเป็นอันมากนำจีวร บิณฑบาต เสนาสนะ และเภสัชปัจจัยมาถวาย เหมือนลูกคลื่นในทะเล หม่อมฉันทั้งหลายเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนา หม่อมฉันทั้งหลายได้ทำเสร็จแล้ว หม่อมฉันทั้งหลายได้ทุกขวิบัติมากอย่าง และสุขสมบัติก็มากอย่างเช่นนี้ ถึงพร้อมแล้ว ซึ่งความเป็นผู้บริสุทธิ์ สมบูรณ์ด้วยคุณทั้งปวง บุคคล

ผู้ถวายตนของตนแก่พระเจ้าผู้แสวงหาคุณอันยิ่งใหญ่ เพื่อประโยชน์แก่บุญ ก็ย่อมพรั่งพร้อมไปด้วยสหาย ลุถึงนิพพานบทเป็นอสังขตะ กรรมทั้งปวงส่วนอดีต ปัจจุบันและอนาคตของหม่อมฉันทั้งหลาย หมดสิ้นไปแล้ว ข้าแต่พระองค์ผู้มีพระจักษุ หม่อมฉันทั้งหลายขอถวายบังคมพระยุคลบาท.

พระพุทธเจ้าตรัสว่า เมื่อเธอทั้งหลายบอกลาเพื่อจะนิพพาน เราจะกล่าวอะไรให้ยิ่งกะเธอทั้งหลายเล่า บุคคลผู้มีโทษอันปัจจัยปรุงแต่งสงบแล้ว ก็ลุถึงอมตบทแล้ว.

ทราบว่า ภิกษุณีหนึ่งหมื่นแปดพันมีพระยโสธราเถรีเป็นหัวหน้า ได้กล่าวคาถาเหล่านี้ในที่เฉพาะพระพักตร์พระผู้มีพระภาค ด้วยประการฉะนี้แล ฯ

จบ อปทานแห่งพระเถรีหนึ่งหมื่นแปดพัน.

รวมอปทานที่มีในวรรคนี้ คือ ๑. กุณฑลเกสีเถริยาปทาน ๒. กิสาโคตมีเถริยาปทาน ๓. ธรรมทินนาเถริยาปทาน ๔. สกุลาเถริยาปทาน ๕. นันทาเถริยาปทาน ๖. โสณาเถริยาปทาน ๗. ภัททกาปิลานีเถริยาปทาน ๘. ยโสธราเถริยาปทาน ๙. ทสสหัสสเถริยาปทาน ๑๐. อัฏฐารสเถรีสหัสสานมาปทาน บัณฑิตคำนวณคาถาได้ ๔๗๘ คาถา.

จบ กุณฑลเกสวรรคที่ ๓.

ขัตติยกัญญาวรรคที่ ๔

อปทานแห่งพระเถรีที่เคยเป็นขัตติยกัญญา หมื่นแปดพันที่ ๑

ว่าด้วยบุพจริยาของพระเถรีหมื่นแปดพันรูป

[๑๗๑] ข้าแต่พระมหามุนี หม่อมฉันทั้งหลายมีภพทั้งปวงสิ้นไปแล้ว ปลดเปลื้องที่ต่อแห่งภพแล้ว มิได้มีอาสวะทั้งปวงเลย ขอกราบทูลว่า ข้าแต่พระมหามุนี หม่อมฉันทั้งหลายมีกรรมเก่า ส่วนกุศลทุกอย่างบำเพ็ญไว้ดีแล้ว วัตถุเครื่องบริโภคก็ให้แล้ว เพื่อประโยชน์แก่พระองค์ ข้าแต่พระมหามุนี หม่อมฉันทั้งหลายบำเพ็ญกุศลกรรม ถวายเครื่องบริโภคแก่พระพุทธเจ้า พระปัจเจกพุทธเจ้า และพระสาวกทั้งหลายเพื่อประโยชน์แก่พระองค์ ข้าแต่พระมหามุนีหม่อมฉันทั้งหลายมีกรรมอย่างสูงและอย่างต่ำบำเพ็ญดีแล้ว แก่ภิกษุทั้งหลายมีกรรมเก่าทั้งส่วนสูงทั้งส่วนต่ำทำไว้แล้ว หม่อมฉันทั้งหลายอันกรรมเดิม ที่เป็นกุศลนั้นนั่นแหละเตือนแล้ว เป็นผู้พรั่งพร้อมไปด้วยกุศลกรรม ล่วงวิบัติของมนุษย์แล้ว มาเกิดในสกุลกษัตริย์ เพราะหม่อมฉันทั้งหลายร่วมก่อสร้างกรรมโดยชาติเดียวกันจึงได้มาเกิดมีสมภพในตระกูลกษัตริย์ร่วมกัน ในภพหลัง ข้าแต่พระมหาวีรเจ้า หม่อมฉันทั้งหลายเป็นผู้มีรูปสมบัติ มีโภคสมบัติ มีลาภสักการะ อันมหาชนบูชาแล้ว ณ ภายในบุรี เหมือนนันทนวันของทวยเทพ หม่อมฉันทั้งหลายเบื่อหน่ายจึงพากันออกบวชเป็นภิกษุณี มีอุปาทานอยู่สองสามวัน ก็บรรลุถึงความดับทุกข์ทั้งหมดด้วยกัน หม่อมฉันทั้งหลาย อันชนเป็นอันมากนำจีวรบิณฑบาต เสนาสนะเภสัชปัจจัยเข้ามาสักการะบูชาแล้ว

หม่อมฉันทั้งหลายเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาหม่อมฉันทั้งหลายได้ทำเสร็จแล้ว.

ทราบว่า ภิกษุณีผู้เคยเป็นขัตติยกัญญา ๑๘,๐๐๐ มีพระยสวดีเถรีเป็นหัวหน้า ได้กล่าวคาถานี้เฉพาะพระพักตร์พระผู้มีพระภาค ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ อปทานแห่งพระเถรีพระธิดากษัตริย์ ๑๘,๐๐๐.

อปทานแห่งพระเถรีบุตรีพราหมณ์ แปดหมื่นสี่พันที่ ๒

ว่าด้วยบุพจริยาของพระเถรีแปดหมื่นสี่พันรูป

[๑๗๒] ข้าแต่พระมุนี หม่อมฉันทั้งหลายมีสมภพในสกุลพราหมณ์จำนวน ๘๔,๐๐๐ มีมือและเท้าละเอียดอ่อน เกิดในศาสนาของพระองค์ ข้าแต่พระมหามุนี หญิงที่เกิดในเวสสสกุล และสุททสกุล เทวดา นาค กินนร และที่อยู่ในทวีปทั้งสี่มีมาก เกิดในศาสนาของพระองค์ หญิงบางพวกบวชแล้ว มีความเห็นธรรมทั้งปวงก็มีมาก พวกเทวดา กินนร นาค จักตรัสรู้ในอนาคต ชนทั้งหลายได้เสวยเกียรติยศทั้งปวง มั่งคั่งด้วยสรรพสมบัติได้ความเลื่อมใสในพระองค์ จักตรัสรู้ในอนาคต ข้าแต่พระมหาวีร-เจ้าผู้มีพระจักษุ ส่วนหม่อมฉันทั้งหลายเกิดในสกุลพราหมณ์ เป็นธิดาของพราหมณ์ เป็นผู้มีโชคดี ขอถวายบังคมพระยุคลบาท หม่อมฉันทั้งหลายกำจัดภพทั้งหมดแล้ว ถอนตัณหาอันเป็นรากเง่าขึ้นแล้ว ตัดอนุสัยขาดแล้ว ทำลายสังขารคือบุญหมดแล้ว หม่อมฉันทั้งปวงมีสมาธิเป็นโคจรชำนาญในสมาบัติ จักอยู่ด้วยฌานและความยินดีในธรรมทุกเมื่อ ข้าแต่พระองค์ผู้นายก หม่อมฉันทั้งหลายยังตัณหาที่นำไปสู่ภพ อวิชชา และแม้สังขารให้สิ้นไปแล้ว บรรลุถึงบทที่แสนยากจะเห็นได้แล้ว ทราบอยู่.

พระผู้มีพระภาคตรัสว่า ท่านทั้งปวงมีอุปการะแก่เราผู้เดินทางไกลตลอดกาลนานมา จงตัดความสงสัยของบริษัทสี่แล้วจึงถึงความดับทุกข์เถิด.

พระเถรีเหล่านั้น ถวายบังคมพระยุคลบาทของพระมุนีแล้วแสดงฤทธิ์ต่าง ๆ บางพวกแสดงแสงสว่าง บางพวกแสดงมืด บางพวกแสดงพระจันทร์ พระอาทิตย์ บางพวกแสดงทะเล พร้อมด้วยปลา บางพวกแสดงเขาสิเนรุ บางพวกแสดงเขาสัต-ตบริภัณฑ์ บางพวกแสดงต้นปาริฉัตตกะ บางพวกแสดงภพดาวดึงส์ บางพวกแสดงภพยามาด้วยฤทธิ์บางพวกแสดงเป็นเทวดาชาวดุสิต บางพวกแสดงเป็นเทวดาชาวนิมมานรดี บางพวกแสดงเป็นเทวดาชาวปรนิมมิตวสวัตดีมีอิสระมาก บางพวกแสดงเป็นพรหม บางพวกแสดงที่จงกรมอันควรแก่ค่ามาก บางพวกนิรมิตเพศเป็นพรหมแสดงสุญญตธรรม พระเถรีทั้งปวงครั้นแสดงฤทธิ์มีชนิดต่าง ๆ แล้วก็แสดง

กำลังถวายพระศาสดา ครั้นแล้ว ก็ถวายบังคมพระยุคลบาท กราบทูลว่า ข้าแต่พระมหามุนีหม่อมฉันทั้งหลายเป็นผู้มีความชำนาญในฤทธิ์ มีความชำนาญในทิพโสต-ธาตุ มีความชำนาญในเจโตปริยญาณ รู้บุพเพนิวาสญาณและทิพยจักษุอันหมดจดวิเศษ มีอาสวะทั้งปวงสิ้นไปแล้ว บัดนี้ ภพใหม่มิได้มีอีก ข้าแต่พระมหาวีรเจ้าหม่อมฉันทั้งหลายมีญาณในอรรถะธรรมะนิรุตติ และปฏิภาณเกิดขึ้นแล้วในสำนักของพระองค์ ความสมาคมกับพระพุทธเจ้าทั้งหลายผู้เป็นนาถะของโลก พระองค์ทรงแสดงแล้ว ข้าแต่พระมหามุนีหม่อมฉันทั้งหลายมีอธิการเป็นอันมาก เพื่อประโยชน์แก่พระองค์ข้าแต่พระมุนีมหาวีรเจ้า ขอพระองค์จงทรงระลึกถึงกุศลกรรมก่อนของหม่อมฉันทั้งหลาย หม่อมฉันทั้งหลายก่อสร้างบุญก็เพื่อประโยชน์แก่พระองค์ ในกัปที่หนึ่งแสนแต่ภัทรกัปนี้พระมหามุนีพระนามว่าปทุมุตระ เสด็จอุบัติขึ้นแล้วพระนครหงสวดีเป็นที่อยู่อาศัยแห่งสกุลของพระสัมพุทธเจ้า มีแม่น้ำคงคาไหลผ่านทางประตูพระนครหงสวดี ในกาลทั้งปวงภิกษุทั้งหลายเดือดร้อนเพราะแม่น้ำไปไหนไม่ได้ น้ำเต็มเปี่ยมวันหนึ่งบ้าง สองวันบ้าง สามวันบ้าง สัปดาห์หนึ่งบ้าง เดือนหนึ่งบ้าง สี่เดือนบ้าง ภิกษุเหล่านั้นจึงไป ไม่ได้ ครั้งนั้น รัฐบุรุษผู้หนึ่งมีนามว่าชัชชิยะ มีทรัพย์เป็นสาระของประโยชน์ของตนเห็นภิกษุทั้งหลาย ได้ให้นายช่างจัดสร้างสะพานที่ฝั่งนี้แห่งแม่น้ำคงคา ครั้งนั้นประชาชน ให้นายช่างสร้างสะพานที่แม่น้ำคงคาด้วยทรัพย์หลายแสนและรัฐบุรุษนั้น ได้ให้นายช่างสร้างวิหารที่ฝั่งโน้นถวายแก่สงฆ์ สตรี บุรุษ สกุลสูงและต่ำเหล่านั้น ได้ ให้สร้างสะพานและวิหาร ให้มีส่วนเท่ากันกับของรัฐบุรุษนั้นหม่อมฉันทั้งหลายและมนุษย์เหล่าอื่น ในพระนครและในชนบท มีจิตเลื่อมใส ย่อมเป็นธรรมทายาทแห่งพระพุทธเจ้าพระองค์นั้น สตรี บุรุษ กุมารและกุมารีมากด้วยกันต่างก็ขนเอาทรายมาเกลี่ยลงที่สะพานและวิหาร กวาดถนนแล้วยกต้นกล้วย หม้อมีน้ำเต็มและธงขึ้น จัดธูป จุรณ และดอกไม้เป็นสักการะแด่พระศาสดา ครั้นสร้างสะพานและวิหารแล้ว นิมนต์พระพุทธเจ้าถวายมหาทานแล้วปรารถนาความตรัสรู้ พระมหามุนีปทุมุตระมหาวีรเจ้าผู้เป็นที่เคารพแห่งสรรพสัตว์ ทรงทำอนุโมทนาแล้ว ตรัสพยากรณ์ว่า เมื่อแสนกัปล่วงไปแล้ว จึงมีภัทรกัป บุรุษนี้ได้ความสุขในภพน้อยภพใหญ่แล้ว จักบรรลุโพธิญาณ บุรุษและสตรีที่ทำหัตถกรรมทั้งหมด จักมีในที่เฉพาะหน้าในอนาคตกาล ด้วยวิบากแห่งกรรมนั้นและด้วยการตั้งเจตจำนงไว้ ประชาชนเหล่านั้นเกิดในเทวโลกแล้วเป็นบริจาริกาแห่งพระองค์ เสวยทิพยสุขและมนุษยสุขมากมายท่องเที่ยวไปในภพน้อยภพใหญ่ตลอดกาลนาน ในกัปที่หนึ่งแสนแต่ภัทรกัปนี้ หม่อมฉันทั้งหลายมีกุศลกรรมอันทำดีแล้ว ย่อมได้รูปสมบัติ โภคสมบัติ ยศ ความสรรเสริญและความ

สุขเป็นที่รัก ซึ่งเป็นผลที่ปรารถนาทั้งปวงเนือง ๆ ในหมู่มนุษย์ที่ละเอียดอ่อน และในเทวโลก ในภพนี้ซึ่งเป็นภพหลัง หม่อมฉันทั้งหลายเกิดในสกุลพราหมณ์ มีมือและเท้าละเอียดอ่อน และได้มาในพระพุทธศาสนาซึ่งเป็นดังว่าพระนิเวศน์แห่งพระศากยบุตร ข้าแต่พระมหามุนี หม่อมฉันทั้งหลายย่อมไม่เห็นแผ่นดินที่เขาไม่ตกแต่ง และไม่เห็นภาคพื้นที่เป็นทางเดินลื่น แม้ตลอดกาลทั้งปวง เมื่อหม่อมฉันทั้งหลายอยู่ในอาคารสถาน ประชุมชนก็นำสักการะทุกอย่างมาให้ตลอดกาลทั้งปวง เพราะผลแห่งกุศลกรรมในกาลก่อน หม่อมฉันทั้งหลายละอาคารสถานแล้ว บวชเป็นภิกษุณีข้ามทางสงสารได้แล้ว บัดนี้ภพใหม่มิได้มีอีก พวกทายกทายิกาหลายพันแต่ที่นั้น ๆ นำจีวร บิณฑบาต เสนาสนะและเภสัชปัจจัยมาให้เสมอไป

หม่อมฉันทั้งหลายเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาหม่อมฉันทั้งหลายได้ทำเสร็จแล้ว.

ทราบว่า ภิกษุณีบุตรีพราหมณ์ ๘๔,๐๐๐ ได้กล่าวคาถาเหล่านี้เฉพาะพระพักตร์พระผู้มีพระภาค ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ อปทานแห่งพระเถรีบุตรีพราหมณ์ ๘๔,๐๐๐.

อุปลทายิกาเถริยาปทานที่ ๓

ว่าด้วยบุพจริยาของพระอุปลทายิกาเถรี

[๑๗๓] พระเถรีกราบทูลพระผู้มีพระภาคว่า มีกษัตริย์องค์หนึ่งพระนามว่าอรุณ ครองราชสมบัติในพระนครอรุณวดี หม่อมฉันเป็นมเหสีของท้าวเธอ บอกบุคคลบางคนว่า หม่อมฉันนั่งอยู่ในที่ลับคิดอย่างนี้ว่า กุศลที่เราจะเอาไปที่เราทำไว้ไม่มีเลย เราจะต้องไปสู่นรกอันมีความเร่าร้อนมาก ทั้งเผ็ดร้อนร้ายแรง แสนทารุณเป็นแน่ ในเรื่องนี้เราไม่มีความสงสัยเลย ครั้นหม่อมฉันคิดอย่างนี้แล้ว ยังใจให้ร่าเริงเข้าไปเฝ้าพระราชสวามีแล้ว กราบทูลว่า ข้าแต่พระขัตติยาธิบดีผู้ประเสริฐ หม่อมฉันเป็นสตรี จะไม่เคยเป็นบุรุษมิได้มี ขอพระองค์ได้โปรดประทานสมณะองค์หนึ่งแก่หม่อมฉันเถิด หม่อมฉันจักนิมนต์ท่านให้ฉัน ครั้งนั้นพระราชาได้ประทานสมณะองค์หนึ่งผู้อบรมอินทรีย์แล้วแก่หม่อมฉัน หม่อมฉันมีใจยินดีรับบาตรของท่านมาแล้ว เอาภัตตาหารอย่างประณีตใส่จนเต็ม ครั้นแล้วได้ถวายผ้าผืนใหญ่ให้ท่านครอง แล้วได้ถวายบาตรนั้น พร้อมด้วยดอกไม้มีกลิ่นหอมและน้ำมันเครื่องไล้ทาอย่างดีด้วยกุศลกรรมที่ได้ทำไว้แล้วนั้น และด้วยการตั้งเจตจำนงไว้ หม่อมฉันละร่างกายมนุษย์แล้วได้ไปภพดาวดึงส์ ได้ครองตำแหน่งพระมเหสีแห่งเทวราชหนึ่งพันองค์ได้ครองตำแหน่งพระมเหสีแห่งพระเจ้าจักรพรรดิหนึ่งพันองค์ และครองตำแหน่งพระมเหสีแห่งพระเจ้าประเทศราชอันไพบูลย์โดยจะคณานับมิได้ ทั้งได้ศุภผลอื่น มีอย่างต่าง ๆ มากมายซึ่งเป็นผลกรรมแห่งบิณฑบาตในคราวนั้น หม่อมฉันมีสีกายเหมือนดอกบัว เป็นหญิงมีรูปงาม น่าดู น่าชม ถึงพร้อมด้วยองค์สมบัติทั้งปวงเป็นอภิชาตสตรี ทรงไว้ซึ่งความเปล่งปลั่งในภพนี้ซึ่งเป็นภพหลัง หม่อมฉันเกิดในศากิยสกุล เป็นธิดาแห่งพระเจ้าสุทโธนมหาราช เป็นหัวหน้าแห่งนารีหนึ่งพันเบื่อหน่ายในอาคารสถาน จึงออกบวชเป็นภิกษุณีถึงราตรีที่ ๗ ก็ได้บรรลุจตุราริยสัจ หม่อมฉันไม่สามารถจะประมาณจีวร บิณฑบาตเสนาสนะ และเภสัชปัจจัย ที่ทายกทายิกานำมาถวายได้ นี้เป็นผลแห่งบิณฑบาต ข้าแต่พระมุนีมหาวีรเจ้า ขอพระองค์พึงทรงระลึกถึงกุศลกรรมครั้งก่อนของหม่อมฉัน หม่อมฉันสละวัตถุทานเป็นอันมากเพื่อประโยชน์แก่พระองค์ ในกัปที่ ๙๑ แต่กัปนี้ หม่อมฉันได้ถวายทานใดในครั้งนั้น ด้วยผลแห่งทานนั้น หม่อมฉันไม่รู้สึกทุคติเลย นี้เป็นผลแห่งบิณฑบาตทาน หม่อมฉันรู้จักคติสอง คือ เทวดา หรือมนุษย์ มิได้รู้จักคติอื่นเลย นี้เป็นผลแห่งบิณฑบาตทาน

รู้จักแต่สกุลสูงซึ่งเป็นสกุลมหาศาลมีทรัพย์มาก มิได้รู้จักสกุลอื่น นี่เป็นผลแห่งบิณฑบาตทาน หม่อมฉันท่องเที่ยวไปในภพน้อยภพใหญ่ อันกุศลมูลตักเตือนแล้ว ย่อมไม่เห็นสิ่งที่ไม่พอใจเลย นี้เป็นผลแห่งโสมนัส ข้าแต่พระมหามุนี หม่อมฉันเป็นผู้มีความชำนาญในฤทธิ์ มีความชำนาญในทิพโสตธาตุ มีความชำนาญในเจโตปริยญาณ ย่อมรู้ปุพเพนิวาสญาณและทิพยจักษุอันหมดจดวิเศษ มีอาสวะทั้งปวงสิ้นไปแล้ว บัดนี้ ภพใหม่มิได้มีอีก ข้าแต่พระมหาวีรเจ้า หม่อมฉันมีญาณในอรรถะ ธรรมะ นิรุตติและปฏิญาณเกิดขึ้นแล้วในสำนักของพระองค์

ดิฉันเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาดิฉันได้ทำเสร็จแล้ว.

ทราบว่า พระอุปลทายิกาภิกษุณีได้กล่าวคาถาเหล่านี้เฉพาะพระพักตร์ พระผู้มีพระภาคด้วยประการฉะนี้แล.

จบ อุปลทายิกาเถริยาปทาน.

สิงคาลมาตาเถริยาปทานที่ ๔

ว่าด้วยบุพจริยาของพระสิงคาลมาตาเถรี

[๑๗๔] ในกัปที่หนึ่งแสนแต่ภัทรกัปนี้ พระพิชิตมารผู้เป็นนายกของโลกพระนามว่าปทุมุตระ ทรงรู้จบธรรมทั้งปวงเสด็จอุบัติขึ้นแล้ว ครั้งนั้น ดิฉันเกิดในสกุลอำมาตย์ที่รุ่งเรืองด้วยรัตนะต่าง ๆ เป็นตระกูลมั่งคั่ง เจริญ มีทรัพย์มาก ในพระนครหงสวดี ดิฉันมีมหาชนเป็นบริวารไปกับบิดา ได้ฟังธรรมของพระพุทธเจ้าแล้วออกบวชเป็นภิกษุณี ครั้นบวชแล้ว เว้นบาปกรรมทางกาย ละวจีทุจริต ชำระอาชีวะบริสุทธิ์ มีความเลื่อมใสเพราะเคารพมากในพระพุทธเจ้า พระธรรม และพระสงฆ์ ขวนขวายในการฟังธรรม มีความเห็นพระพุทธเจ้าเป็นปกติ ในครั้งนั้น ดิฉันได้ฟังภิกษุณีองค์หนึ่งซึ่งเป็นผู้เลิศกว่าภิกษุณีทั้งหลาย ฝ่ายสัทธาธิมุติ จึงปรากฏตำแหน่งนั้นแล้วได้บำเพ็ญไตรสิกขา ครั้งนั้น พระสุคตเจ้าผู้มีพระอัธยาศัยประกอบด้วยกรุณา ตรัสกะดิฉันว่าบุคคลผู้มีศรัทธาไม่หวั่นไหว ตั้งมั่นดีในพระตถาคต มีศีลงามที่พระอริยะรักใคร่สรรเสริญ มีความเลื่อมใสในพระสงฆ์ มีความเห็นตรง นักปราชญ์เรียกผู้นั้น

ว่า เป็นผู้ไม่ขัดสน ชีวิตของผู้นั้นไม่เป็นหมัน เพราะฉะนั้น บุคคลผู้มีปัญญา เมื่อระลึกถึงคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าทั้งหลาย พึงหมั่นประกอบศรัทธา ศีล ความเลื่อมใสและความเห็นธรรม ดิฉันได้ฟังพระพุทธดำรัสนั้นแล้ว มีความเบิกบานใจ ได้ทูลถามถึงความปรารถนาดีของดิฉัน ครั้งนั้นพระสุคตเจ้าผู้นำชั้นพิเศษผู้มีปัญญาไม่ทราม มีพระคุณนับไม่ถ้วน ทรงพยากรณ์ว่าท่านเลื่อมใสในพระพุทธเจ้า มีธรรมงาม จักได้ตำแหน่งนั้นที่ท่านปรารถนาดีแล้ว ในกัปที่หนึ่งแสนแต่กัปนี้ พระศาสดาพระนามว่าโคดม มีสมภพในวงศ์พระเจ้าโอกกากราช จักเสด็จอุบัติขึ้นในโลก ท่านจักได้เป็นธรรมทายาทแห่งพระศาสดาพระองค์นั้น จักเป็นโอรสอันธรรมนิรมิต เป็นมารดาแห่งสิงคาลมาณพ จักได้เป็นสาวิกาของพระศาสดาครั้งนั้น ดิฉันได้ฟังพระพุทธพยากรณ์นั้นแล้ว มีความยินดี มีจิตประกอบด้วยเมตตา บำรุงพระ-พิชิตมารผู้เป็นนายกของโลก ด้วยความปฏิบัติทั้งหลาย จนสิ้นชีวิต ด้วยกุศลกรรมที่ได้ทำไว้แล้วนั้นและด้วยการตั้งเจตจำนงไว้ ดิฉันละร่างกายมนุษย์แล้ว ได้ไปสู่สวรรค์ชั้นดาวดึงส์ ในภพหลังครั้งนี้ ดิฉันเกิดในสกุลเศรษฐีมีความเจริญ สั่งสมรัตนะไว้มาก ในพระนครราชคฤห์อันอุดม บุตรของดิฉันชื่อสิงคาลมาณพ ยินดีในทางผิด แล่นไปสู่ทิฏฐิอันรกชัฏ มีการบูชาทิศเป็นเบื้องหน้า ย่อมไหว้ทิศต่าง ๆ พระพุทธเจ้าผู้นำชั้นพิเศษ เสด็จเข้าไปสู่พระนครราชคฤห์เพื่อทรงรับบิณฑบาต ทอดพระเนตรเห็นบุตรของดิฉันแล้ว ประทับอยู่ที่หนทาง ตรัสแสดงธรรมแก่บุตรของดิฉัน แต่เขายังมีความเห็นผิดอยู่อย่างเดิม ธรรมาภิสมัยได้มีแก่บุรุษและสตรี ๒ โกฏิ ครั้งนั้นดิฉันไปในที่ประชุมนั้นได้ฟังสุคตภาษิตแล้ว ได้บรรลุโสดาปัตติผล แล้วออกบวชเป็นภิกษุณี ได้เห็นพระพุทธเจ้าเป็นปกติ เจริญพุทธานุสสติอยู่ไม่นานก็ได้บรรลุอรหัตผล ดิฉันได้เห็นพระพุทธเจ้าอยู่ร่ำไปมิได้เบื่อชมพระรูปเป็นที่เพลินตา เป็นพระรูปที่เกิดแต่พระบารมีทั้งปวง เป็นดังว่าเรือนหลวงที่ประกอบด้วยสิริ มีพระลักษณะงามทั่วไป พระพิชิตมารโปรดในคุณสมบัตินั้น จึงทรงตั้งดิฉันไว้ในตำแหน่งเอตทัคคะว่า ภิกษุณีมารดาของสิงคาลมาณพ เป็นผู้เลิศกว่าภิกษุณีทั้งหลายฝ่ายสัทธาธิมุต ข้าแต่พระมหามุนี หม่อมฉันเป็นผู้มีความชำนาญในฤทธิ์ มีความชำนาญในทิพโสตธาตุ มีความชำนาญในเจโตปริยญาณ ย่อมรู้ปุพ-เพนิวาสญาณและทิพยจักษุอันหมดจดวิเศษ กำหนดรู้อาสวะทั้งปวงแล้ว บัดนี้ ภพใหม่มิได้มีอีก ข้าแต่พระมหาวีรเจ้า หม่อมฉันมีญาณในอรรถะ ธรรมะนิรุตติ และปฏิภาณ เกิดขึ้นในสำนักของพระองค์

ดิฉันเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาดิฉันได้ทำเสร็จแล้ว.

ทราบว่า ท่านพระภิกษุณีมารดาสิงคาลมาณพได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ สิงคาลมาตาเถริยาปทาน.

สุกกาเถริยาปทานที่ ๕

ว่าด้วยบุพจริยาของพระสุกกาเถรี

[๑๗๕] ในกัปที่ ๕๑ แต่ภัทรกัปนี้ พระพุทธเจ้าผู้นายกของโลกพระนามว่าวิปัสสี มีพระเนตรงาม ทรงเห็นแจ้งซึ่งธรรมทั้งปวง เสด็จอุบัติขึ้นแล้ว ครั้งนั้น หม่อมฉันเกิดในสกุลหนึ่งในพระนครพันธุมดี ได้ฟังธรรมของพระมุนีแล้ว ออกบวชเป็นภิกษุณี เป็นผู้มีสุตะมาก ทรงธรรม มีปฏิภาณ กล่าวธรรมกถาไพเราะ ปฏิบัติตามพระพุทธศาสนา ครั้งนั้น หม่อมฉันแสดงธรรมกถาเพื่อประโยชน์แก่ประชุมชนทุกสมัย หม่อมฉันเคลื่อนจากอัตภาพนั้นแล้วไปเกิดในภพดุสิต เป็นเทพธิดามียศ ในกัปที่ ๓๑ แต่ภัทรกัปนี้ พระพิชิตมารพระนามว่าสิขี มีพระรัศมีดังไฟ สง่าอยู่ในโลกด้วยยศประเสริฐกว่าพวกบัณฑิตเสด็จอุบัติขึ้นแล้ว แม้ในครั้งนั้น หม่อมฉันบวชแล้ว เป็นผู้ฉลาดในพุทธศาสนา ยังพระพุทธพจน์ให้กระจ่างแล้วไปสู่ภพดาวดึงส์ ในกัปที่ ๓๑ แต่ภัทรกัปนี้ พระพุทธเจ้าผู้เป็นนายกของโลก พระนามว่าเวสสภูมีธรรมดังว่ายานใหญ่ เสด็จอุบัติขึ้นแล้ว หม่อมฉันก็เป็นเหมือนอย่างก่อน บวชแล้ว เป็นผู้ทรงธรรม ยังพุทธศาสนาให้กระจ่างแล้ว ไปสู่เทวบุรีที่น่ายินดี ได้เสวยความสุขมากในภัทรกัปนี้ พระพิชิตมารผู้อุดมพระนามว่ากกุสันธะประเสริฐกว่านรชน เสด็จอุบัติขึ้นแล้ว แม้ในครั้งนั้น หม่อมฉันก็เป็นเหมือนอย่างก่อน บวชแล้ว ก็ยังพุทธศาสนาให้กระจ่างจนตลอดชีวิต เคลื่อนจากอัตภาพนั้นแล้ว ได้ไปสู่ภพดาวดึงส์ เหมือนดังไปสู่ที่อยู่ของตน ในภัทรกัปนี้แล พระพุทธเจ้าผู้เป็นนายกของโลก พระนามว่าโกนาคมน์ผู้ประเสริฐกว่าพวกบัณฑิต อุดมกว่าสรรพสัตว์เสด็จอุบัติขึ้นแล้ว แม้ในครั้งนั้น หม่อมฉันบวชในศาสนาของพระองค์ผู้คงที่ เป็นพหูสูต ทรงธรรม ยังพุทธศาสนาให้กระจ่างในภัทรกัปนี้เหมือนกัน พระมุนีพระนามว่ากัสสป มีพระคุณประเสริฐ เป็นสรณะแห่งสัตว์โลก ไม่มีข้าศึก ถึงที่สุดแห่งมรณะ เสด็จอุบัติขึ้นแล้ว หม่อมฉันบวชในศาสนาของพระพุทธเจ้าผู้ทรงพระปรีชากว่าประชากรพระองค์นั้นศึกษาพระสัทธรรมแล้วคล่องแคล่วในปริปุจฉา ข้าแต่พระ-

มหามุนี หม่อมฉันมีศีลงาม มีความละอาย ฉลาดในไตรสิกขา แสดงธรรมกถามากจนตลอดชีวิต ด้วยวิบากแห่งกรรมนั้น และด้วยการตั้งเจตจำนงไว้ หม่อมฉันละร่างกายมนุษย์แล้ว ไปสู่ภพดาวดึงส์ ในภพหลังครั้งนี้ หม่อมฉันเกิดในสกุลเศรษฐีที่เจริญ สั่งสมรัตนะไว้มาก ในพระนครราชคฤห์อันอุดม เมื่อพระผู้มีพระภาคผู้เป็นนายกของโลกอันภิกษุขีณาสพหนึ่งพัน เป็นบริวาร สรรเสริญแล้ว เสด็จเข้าไปสู่เมืองราชคฤห์.

พระผู้มีพระภาคทรงฝึกอินทรีย์แล้ว พ้นขาดจากสรรพกิเลส มีวรรณะเปล่งปลั่งดังแท่งทองสิงคี พร้อมด้วยพระขีณาสพซึ่งเคยเป็นชฎิล ผู้ฝึกอินทรีย์แล้ว พ้นขาดจากสรรพกิเลสเสด็จเข้าไปสู่เมืองราชคฤห์.

หม่อมฉันได้เห็นพระพุทธานุภาพ และได้ฟังธรรมมีคุณเป็นที่ประชุมแล้ว ยังจิตให้เลื่อมใสในพระพุทธเจ้า บูชาพระองค์ผู้มีพลธรรมมาก เวลาต่อมา หม่อมฉันออกบวชเป็นภิกษุณีในสำนักพระธรรมทินนาเถรี หม่อมฉันเผากิเลสทั้งหลายในเมื่อกำลังปลงผม บวชแล้วไม่นานศึกษาศาสนธรรมทั่วแล้ว แต่นั้นได้แสดงธรรมในสมาคมแห่งมหาชน เมื่อหม่อมฉันกำลังแสดงอยู่ ธรรมาภิสมัยได้มีแก่ประชุมชนหลายพันมียักษ์ตนหนึ่งได้ฟังธรรมนั้นแล้ว เกิดอัศจรรย์ใจ เลื่อมใสต่อหม่อมฉัน ได้ไปยังพระนครราชคฤห์ พวกมนุษย์ในพระนครราชคฤห์อันหม่อมฉันทำแล้วอย่างไร ได้ดื่มธรรมดังว่าน้ำผึ้งอยู่ มนุษย์เหล่าใดไม่นั่งใกล้ภิกษุณีชื่อสุกกาผู้แสดงอมตบท อันเป็นเหตุไม่ให้ถอยกลับ ให้เกิดความชื่นใจ มีรสโอชา มนุษย์เหล่านั้นเห็นจะเป็นเหมือนพวกคนมีปัญญาเดินทางไกลหาน้ำฝนดื่ม ข้าแต่พระมหามุนี หม่อมฉันเป็นผู้มีความชำนาญในฤทธิ์ มีความชำนาญในทิพโสตธาตุ มีความชำนาญในเจโตปริยญาณ รู้ปุพเพนิวาสญาณและทิพยจักษุอันหมดจดวิเศษ มีอาสวะทั้งปวงสิ้นไปแล้ว บัดนี้ภพใหม่มิได้มีอีก ข้าแต่พระมหาวีรเจ้า หม่อมฉันมีญาณในอรรถะธรรมะ นิรุตติและปฏิภาณ เกิดขึ้นแล้วในสำนักของพระองค์

ดิฉันเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนาดิฉันได้ทำเสร็จแล้ว.

ทราบว่า ท่านพระสุกกาภิกษุณีได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ สุกกาเถริยาปทาน.

จบ ภาณวารที่ ๕.

อภิรูปนันทาเถริยาปทานที่ ๖

ว่าด้วยบุพจริยาของพระอภิรูปนันทาเถรี

[๑๗๖] ในกัปที่ ๙๑ แต่ภัทรกัปนี้ พระพุทธเจ้าผู้เป็นนายกของโลกพระนามว่าปัสสี มีพระเนตรงาม มีพระจักษุในธรรมทั้งปวง เสด็จอุบัติขึ้นแล้ว ครั้งนั้น ดิฉันเกิดในสกุลใหญ่ที่มั่งคั่งเจริญ ในพระนครพันธุมดี เป็นหญิงมีรูปงาม น่าพึงใจและเป็นที่บูชาของประชุมชน ได้เข้าเฝ้าพระพุทธวิปัสสีผู้มีความเพียรมาก เป็นนายกของโลก ได้ฟังธรรมแล้วถึงพระองค์เป็นสรณะ สำรวมอยู่ในศีล เมื่อพระผู้มีพระภาคพระองค์นั้นผู้มีพระคุณสูงสุดกว่านรชน ปรินิพพานแล้ว ดิฉันได้เอาฉัตรทองบูชาไว้ ณ เบื้องบนแห่งพระสถูปที่บรรจุพระธาตุ ดิฉันเป็นผู้มีจาคะอันสละแล้ว มีศีลจนตลอดชีวิตเคลื่อนจากอัตภาพนั้น ละร่างกายมนุษย์แล้ว ได้ไปสู่ภพดาวดึงส์ ครั้งนั้น ดิฉันครอบงำเทพธิดาทั้งหมดด้วยฐานะ ๑๐ ประการ คือ ด้วยรูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ อายุ วรรณะ สุข ยศ และความเป็นอธิบดี รุ่งโรจน์ปรากฏอยู่ ในภพหลังครั้งนี้ ดิฉันเกิดในพระนครกบิลพัสดุ์เป็นธิดาของศากยราชนามว่าเขมกะ มีนามปรากฏว่านันทา ประชุมชนกล่าวว่า ดิฉันเป็นผู้หนึ่งซึ่งมีความถึงพร้อมด้วยรูปงามน่าชม เมื่อดิฉันเติบโตเป็นสาว (รู้จัก) ตกแต่งรูปและผิวพรรณ พวกศากยราชมีความวิวาทกันมากเพราะตัวดิฉัน ครั้งนั้น พระบิดาของดิฉันกล่าวว่า พวกศากยราชอย่าฉิบหายเสียเลย จึงให้ดิฉันบวชเสีย ครั้นดิฉันบวชแล้วได้ฟังว่า พระตถาคตเจ้าผู้มีพระคุณสูงสุดกว่านรชน ทรงติรูป จึงไม่เข้าไปเฝ้า เพราะดิฉันชอบรูปกลัวจะพบพระพุทธเจ้า จึงไม่ไปรับโอวาท ครั้งนั้น พระพิชิตมารทรงให้ดิฉันเข้าไปสู่สำนักของพระองค์ด้วยอุบาย พระองค์ทรงฉลาดในทางอุบาย ทรงแสดงหญิง ๓ ชนิด ด้วยฤทธิ์ คือ หญิงสาวสวยเหมือนรูปเทพอัปสร หญิงแก่ หญิงตายแล้ว ดิฉันเห็นหญิงทั้ง ๓ แล้ว มีความสลดใจ ไม่ยินดีในซากศพหญิงที่ตายแล้ว มีความเบื่อหน่ายในภพเฉยอยู่ ขณะนั้นพระผู้มีพระภาคนายกของโลกตรัสกะดิฉันว่า ดูกรนันทาท่านจงดูร่างกายที่ทุรนทุราย ไม่สะอาดโสโครก ไหลเข้าถ่ายออกอยู่ ที่พวกพาลชนปรารถนากัน ท่านจงอบรมจิตให้เป็นสมาธิมีอารมณ์อย่างเดียวด้วยอสุภเถิด รูปนี้เป็นฉันใด รูปท่านนั้นก็เป็นฉันนั้น รูปท่านนั้นเป็นฉันใด รูปนี้ก็เป็นฉันนั้น เมื่อท่านพิจารณาเห็นรูปนั้น อย่างนี้ มิได้เกียจคร้านทั้งกลางคืนกลางวัน แต่นั้นก็จะเบื่อหน่ายอยู่ด้วยปัญญาของตน ดิฉันผู้ไม่ประมาท พิจารณาในร่างกายนี้อยู่โดย

แยบคาย ก็เห็นกายนี้ทั้งกายในกายนอกตามความเป็นจริง เมื่อเป็นเช่นนั้น ดิฉันจึงเบื่อหน่ายในกาย และไม่ยินดีเป็นภายใน ไม่ประมาท ไม่เกาะเกี่ยว เป็นผู้สงบเย็นแล้ว ข้าแต่พระมหามุนี หม่อมฉันเป็นผู้มีความชำนาญในฤทธิ์ ในทิพโสตธาตุ และในเจโตปริยญาณ รู้ปุพเพนิวาสญาณและทิพยจักษุอันหมดจดวิเศษ หม่อมฉันสิ้นอาสวะทั้งปวงแล้ว บัดนี้ภพใหม่ไม่มี ข้าแต่พระมหาวีรเจ้า หม่อมฉันมีญาณในอรรถะธรรมะ นิรุตติ และปฏิภาณ เกิดขึ้นแล้วในสำนักของพระองค์

ดิฉันเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนา ดิฉันได้ทำเสร็จแล้ว.

ทราบว่า ท่านพระอภิรูปนันทาภิกษุณีได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ อภิรูปนันทาเถริยาปทาน.

อัฑฒกาสีเถริยาปทานที่ ๗

ว่าด้วยบุพจริยาของพระอัฑฒกาสีเถรี

[๑๗๗] ในภัทรกัปนี้ พระพุทธเจ้าผู้เป็นพงศ์พันธุ์แห่งพราหมณ์ทรงพระยศมาก มีพระนามว่ากัสสป ประเสริฐกว่าพวกบัณฑิตเสด็จอุบัติขึ้นแล้ว ครั้งนั้น ดิฉันบวชในศาสนาของพระองค์สำรวมในปาติโมกข์และอินทรีย์ ๕ รู้จักประมาณในอาสนะต่ำ ประกอบความเพียรในความเป็นผู้ตื่นอยู่ บำเพ็ญเพียร แต่มีจิตชั่ว ได้ด่าภิกษุณีองค์หนึ่งผู้ปราศจากอาสวะครั้งเดียวว่านางแพศยา ด้วยบาปกรรมนั้นนั่นแหละ ดิฉันต้องหมกไหม้อยู่ในนรก ด้วยกรรมที่ยังเหลืออยู่นั้น ดิฉันเกิดในสกุลหญิงแพศยาถูกขายให้บุรุษอื่นอยู่โดยมาก ในชาติหลัง ดิฉันเกิดในสกุลเศรษฐีในแคว้นกาสี มีความถึงพร้อมด้วยรูปดุจดังนางเทพอัปสรในหมู่เทวดา ด้วยผลแห่งพรหมจรรย์ ประชุมชนเห็นดิฉันมีรูปน่าชม จึงตั้งดิฉันไว้ในความเป็นหญิงแพศยาในพระนครราชคฤห์ที่อุดม ด้วยผลที่ด่าภิกษุณีนั้นดิฉัน ได้ฟังพระสัทธรรมที่พระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐตรัสแล้วเป็นผู้ประกอบด้วยบุพพวาสนา ได้บวชเป็นภิกษุณี แต่เมื่อไปสู่สำนักพระพิชิตมารเพื่อจะอุปสมบท พบพวกนักเลงดักอยู่ที่หนทาง ได้แล้วซึ่งทูตอุปสมบท ดิฉันมีกรรม ทุกอย่างทั้งบุญและบาปหมดสิ้นไปแล้ว ข้ามพ้นสงสารทั้ง

ปวงแล้ว และความเป็นหญิงแพศยาก็สิ้นไปแล้ว.

ทราบว่า ท่านพระอัฑฒกาสีภิกษุณีได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ อัฑฒกาสีเถริยาปทาน.

ปุณณิกาเถริยาปทานที่ ๘

ว่าด้วยบุพจริยาของพระปุณณิกาเถรี

[๑๗๘] ดิฉันบวชเป็นภิกษุณีในศาสนาของพระพุทธเจ้า ๖ พระองค์ คือ พระวิปัสสี พระสิขี พระเวสสภู พระกกุสันธะ พระโกนาคมน์ผู้คงที่ พระกัสสป เป็นผู้ถึงพร้อมด้วยศีลมีปัญญา สำรวมอินทรีย์ เป็นพหูสูต ทรงธรรมสอบถามอรรถแห่งธรรม ศึกษาธรรมแล้ว มีกระแสธรรม เป็นผู้นั่งใกล้แสดงพุทธศาสนาในท่ามกลางประชุมชน ดิฉันมีศีลเป็นที่รักแต่ถือตัวจัดเพราะความเป็นพหูสูตนั้น ในภพครั้งหลังนี้ดิฉันเกิดในเรือนแห่งนางกุมภทาสี ของอนาถบิณฑิกเศรษฐีในพระนครสาวัตถีอันอุดม ดิฉันไปตักน้ำ ได้เห็นโสตถิยพราหมณ์หนาวสั่นอยู่ในกลางน้ำ ครั้นเห็นแล้วได้กล่าวว่า ดิฉันมาตักน้ำในคราวหนาว กลัวภัยแต่อาชญา และระแวงภัย คือ การด่าด้วยวาจาของเจ้านายจึงต้องลงน้ำร่ำไป ดูกรพราหมณ์ท่านกลัวอะไร จึงลงน้ำเสมอ มีตัวสั่น รู้สึกหนาวมาก ดูกรนางปุณณิกาผู้เจริญ ท่านรู้จักสอบถามข้าพเจ้าผู้ทำกุศลกรรม กำจัดบาปกรรม (ดิฉันกล่าวว่า) บุคคลใดเป็นผู้ใหญ่ก็ตาม เป็นเด็กก็ตาม ทำบาปกรรม บุคคลนั้น จะพ้นจากบาปกรรม เพราะความอาบน้ำได้หรือ เมื่อพราหมณ์นั้นกลับขึ้นมาดิฉันได้บอกซึ่งบทอันประกอบด้วยธรรมและอรรถ พราหมณ์ได้ฟังธรรมบทนั้น แล้วมีความสลดใจ บวชแล้วได้เป็นพระอรหันต์ เพราะดิฉันเกิดในสกุลทาสี ยังทาสทาสี ๙๙ คนให้ครบ ๑๐๐ คน เจ้านายนั้นจึงตั้งชื่อให้ดิฉันว่าปุณณาและปลดดิฉันให้เป็นไทย ดิฉันให้เศรษฐีอนุโมทนาบุญนั้นแล้ว ออกบวชเป็นภิกษุณี โดยกาลไม่นานนักก็ได้บรรลุอรหัต ข้าแต่พระมหามุนี หม่อมฉันเป็นผู้มีความชำนาญในฤทธิ์ ในทิพโสตธาตุและในเจโตปริยญาณ รู้ปุพเพนิวาสญาณและทิพยจักษุอันหมดจดวิเศษ มีอาสวะทั้งปวงสิ้นไปแล้ว บัดนี้ภพใหม่มิได้มีอีก หม่อมฉันมีญาณอันปราศจาก มลทิน บริสุทธิ์ในอรรถะ ธรรมะ นิรุตติและ

ปฏิภาณ เพราะอำนาจพระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐสุด หม่อมฉันมีปัญญามากเพราะภาวนา มีสุตะเพราะพาหุสัจจะเกิดในสกุลต่ำเพราะมานะ แต่มิได้มีกุศลกรรมวิบัติไปเลย

ดิฉันเผากิเลสทั้งหลายแล้ว พระพุทธศาสนา ดิฉันได้ทำเสร็จแล้ว.

ทราบว่า ท่านพระปุณณิกาภิกษุณีได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ปุณณิกาเถริยาปทาน.

อัมพปาลีเถริยาปทานที่ ๙

ว่าด้วยบุพจริยาของพระอัมพปาลีเถรี

[๑๗๕] ดิฉันเกิดในสกุลกษัตริย์ เป็นภคินีแห่งพระมหามุนีพระนามว่าปุสสะ ผู้มีพระรัศมีงามรุ่งเรือง มีธรรมดังว่าเทริดดอกไม้บนศีรษะ ดิฉันได้ฟังธรรมของพระองค์แล้วมีจิตเลื่อมใสถวายมหาทานแล้ว ปรารถนาซึ่งรูปสมบัติ ในกัปที่ ๓๑ แต่ภัทรกัปนี้ พระพิชิตมารพระนามว่าสิขี ผู้เป็นนายกชั้นเลิศของโลก ทรงยังโลกให้รุ่งเรือง เป็นสรณะในไตรโลกเสด็จอุบัติขึ้นแล้ว ครั้งนั้น ดิฉันเกิดในสกุลพราหมณ์ในเมืองอรุณอันน่ารื่นรมย์ โกรธแล้ว ด่าภิกษุณีองค์หนึ่งผู้มีจิตพ้นแล้วจากกิเลสว่า ท่านเป็นหญิงแพศยา ประพฤติอนาจารประทุษร้ายพุทธศาสนา ครั้นด่าอย่างนี้แล้ว ดิฉันต้องไปสู่นรกอันร้ายกาจ เพรียบพร้อมไปด้วยมหันตทุกข์ เพราะกรรมอันลามกนั้น เคลื่อนจากนรกนั้นแล้วมาเกิดในหมู่มนุษย์เป็นผู้มีลามกธรรม เป็นเหตุให้เดือดร้อน ครองความเป็นหญิงแพศยาอย่างนี้หมื่นชาติยังมิได้พ้นจากบาปกรรมนั้น เปรียบเหมือนคนกินยาพิษอันร้ายแรง ดิฉันได้บวชเป็นภิกษุณีมีเพศประเสริฐในศาสนาพระพุทธกัสสป ได้ไปเกิดในภพดาวดึงส์ เพราะผลแห่งบรรพชากรรมนั้น ในภพนี้ซึ่งเป็นภพหลัง ดิฉันเป็นอุปปาติกสัตว์เกิดในระหว่างกิ่งต้นมะม่วง จึงมีชื่อว่าอัมพปาลีตามนิมิตนั้น ดิฉันมีประชาชนหลายพันโกฏิ แห่ห้อม มาบวชในพุทธศาสนาเป็นโอรสธิดาแห่งพระพุทธเจ้า บรรลุถึงฐานะอันไม่หวั่นไหว ข้าแต่พระมหามุนี หม่อมฉันเป็นผู้มีความชำนาญในฤทธิ์ในทิพโสตธาตุและในเจโตปริยญาณ รู้บุพเพ-

นิวาสญาณและทิพยจักษุอันหมดจดวิเศษ มีอาสวะทั้งปวงสิ้นไปแล้ว บัดนี้ภพใหม่มิได้มีอีก หม่อมฉันมีญาณอันปราศจากมลทิน บริสุทธิ์ ในอรรถะ ธรรมะนิรุตติและปฏิภาณ เพราะอำนาจพระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐสุดหม่อมฉันเผากิเลสทั้งหลายแล้ว ถอนภพขึ้นได้หมดสิ้นแล้ว ตัดกิเลสเครื่องผูกดังช้างพังตัดเชือกแล้วเป็นผู้ไม่มีอาสวะอยู่ การที่หม่อมฉันได้มาในสำนักพระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐสุด เป็นการมาดีแล้วหนอ วิชชา ๓ หม่อมฉันบรรลุแล้วโดยลำดับ พระพุทธศาสนาหม่อมฉันได้ทำเสร็จแล้ว

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ หม่อมฉันทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาหม่อมฉันได้ทำเสร็จแล้วดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระอัมพปาลีภิกษุณีได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ อัมพปาลีเถริยาปทาน.

เสลาเถริยาปทานที่ ๑๐

ว่าด้วยบุพจริยาของพระเสลาเถรี

[๑๘๐] ในภัทรกัปนี้ พระพุทธเจ้าพระนามว่ากัสสป ผู้เป็นพงศ์พันธุ์แห่งพราหมณ์ มียศมากประเสริฐกว่าพวกบัณฑิต เสด็จอุบัติขึ้นแล้วครั้งนั้น ดิฉันเกิดในสกุลอุบาสกในพระนครสาวัตถีอันประเสริฐ เห็นพระพิชิตมารผู้ประเสริฐพระองค์นั้น และฟังธรรมเทศนาแล้วถึงพระองค์ผู้มีเพียรเป็นสรณะแล้วสมาทานศีลทั้งหลาย ครั้งหนึ่ง พระมหาวีรเจ้าพระองค์นั้น ผู้องอาจกว่านรชน ทรงประกาศอภิสัมโพธิญาณของพระองค์ในสมาคมแห่งมหาชนว่า เรามีจักษุ ญาณ ปัญญา วิชชาและแสงสว่าง ในธรรมที่ไม่เคยฟังมาในกาลก่อนและในอริยสัจมีทุกขอริยสัจเป็นต้น ดิฉันได้ฟังธรรมนั้นแล้ว เล่าเรียน สอบถามภิกษุณีทั้งหลาย ด้วยกุศลกรรมที่ได้ทำแล้วนั้น และด้วยการเจตจำนงไว้ ดิฉันละร่างกายมนุษย์แล้ว ได้ไปสู่ภพดาวดึงส์ ในภพหลังครั้งนี้ ดิฉันเกิดในสกุลแห่งเศรษฐีใหญ่ ดิฉันได้เข้าเฝ้าพระพุทธเจ้า ได้ฟังสัทธรรมอันประกาศมัจจุ บวชแล้ว ค้นคว้าอรรถธรรมทั้งปวง ยังอาสวะทั้งปวงให้สิ้นไปแล้ว ได้

บรรลุอรหัตโดยกาลไม่นานเลย ข้าแต่มหามุนี หม่อมฉันเป็นผู้มีความชำนาญในฤทธิ์ ในทิพโสตธาตุ และในเจโตปริยญาณรู้ปุพเพนิวาสญาณและทิพยจักษุอันหมดจดพิเศษ มีอาสวะทั้งปวงสิ้นไปแล้ว บัดนี้ภพใหม่มิได้มีอีก หม่อมฉันมีญาณอันปราศจากมลทิน บริสุทธิ์ในอรรถะ ธรรมะ นิรุตติ และปฏิญาณเพราะอำนาจพระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐสุดหม่อมฉันเผากิเลสทั้งหลายแล้ว ถอนภพขึ้นได้หมดสิ้นแล้วตัดกิเลสเครื่องผูกดังช้างพังตัดเชือกแล้ว เป็นผู้ไม่มีอาสวะอยู่ การที่หม่อมฉันได้มาในสำนักของพระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐสุด เป็นการมาดีแล้วหนอ วิชชา ๓ หม่อมฉันบรรลุแล้วโดยลำดับ พระพุทธศาสนาหม่อมฉันได้ทำเสร็จแล้ว

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ หม่อมฉันทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาหม่อมฉันได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระเสลาภิกษุณีได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ เสลาเถริยาปทาน.

รวมอปทานที่มีในวรรคนี้ คือ ๑. อัฏฐารสหัสสขัตติยกัญญาเถริยาปทาน ๒. จตุราสีติสหัสสพราหมณกัญญาเถริยาปทาน ๓. อุปลทายิกาเถริยาปทาน ๔. สิงคาลมาตาเถริยาปทาน ๕. สุกกาเถริยาปทาน ๖. อภิรูปนันทาเถริยาปทาน ๗. อัฑฒกาสีเถริยาปทาน ๘. ปุณณิกาเถริยาปทาน ๙. อัมพปาลีเถริยาปทาน ๑๐. เสลาเถริยาปทาน.

จบ ขัตติยกัญญาวรรคที่ ๔.

จบ อปทาน.

วัดพยาตองสู อยู่ที่หมู่บ้านมินันถู
แปลตามชื่อว่า วัดที่มีเจดีย์สามองค์

อธิบายศัพท์ อปทาน ๒

กฎุมพี ผู้มีอันจะกิน อิสรชน ชนชั้นกลาง

กัปปิยะ ของอันสมควร ของที่ได้ทำให้ไม่ผิดทางวินัยกรรมแล้ว

กูฏาคาร เรือนมียอด เช่น ปราสาท

กิมิชาติ หมู่หนอน

ขันติ ความอดทน ความอดกลั้น

เข้านิโรธสมาบัติ การเข้านิโรธ, การเข้าถึงความดับ หมายถึงการเข้าถึงความดับสัญญา (ความกำหนดหมาย) และ เวทนา(ความเสวยอารมณ์) เรียกอย่างย่อว่าเข้านิโรธสมาบัติ เรียกอย่างเต็มว่า เข้าสัญญาเวทยิตนิโรธ นิโรธ-สมาบัตินั้นต้องเป็นพระอรหันต์ หรือพระอนาคามี ผู้ได้สมาบัติ ๘ จึงจะสามารถเข้าได้ ซึ่งสามารถเข้าได้นานถึง ๗ วัน มีคุณานิสงส์พิเศษที่รู้กันมาว่า ผู้ใดที่ได้ถวายอาหารแด่พระสงฆ์ ผู้ออกจากนิโรธสมาบัติมื้อแรกจะได้รับผลอานิสงส์ ในปัจจุบันทันตาเห็น

คัมภีร์อิติหาสะ อิติหาสะ คือนามของคัมภีร์พระเวทเล่มที่ ๕ ของพราหมณ์ นอกเหนือจาก ฤคเวท ยชุรเวท สามเวทและ อาถรรพเวท

โคจรคาม ขอบเขตเส้นทางหรือเขตบ้านที่ภิกษุไปบิณฑบาต

จิตกาธาน เชิงตะกอนเผาศพ

ชั้นไตรทศ สวรรค์ชั้นดาวดึงส์

เชิงกราน เตาไฟปั้นด้วยดินยกตั้งได้ มีชานสำหรับวางฟืน

ไญยธรรม ธรรมที่นำประโยชน์ยิ่งใหญ่มาสู่ผู้รู้ บางทีเขียนว่า เญยธรรม

ดุษณีภาพ โดยอาการสงบ โดยอาการนิ่ง

เดือนกัตติกมาส เดือนอันมีพระจันทร์เพ็ญเสวยฤกษ์กัตติกา คือ เดือน ๑๒ ตามจันทรคติ ตกในราวเดือนพฤศจิกายน

โดยปริยาย โดยบางส่วน โดยนัย โดยเข้าใจได้เองแม้ไม่ได้แสดงออกอย่างชัดแจ้ง

ต้นกัลปพฤกษ์ ต้นไม้ในตำนาน ที่เล่าว่า เมื่ออยากได้สิ่งของอันใด ก็สามารถไปสอยเอาได้สมปรารถนาตามต้องการที่ ต้นกัลปพฤกษ์คือจะมีของทิพย์ให้สอยไปใช้ตามความต้องการของผู้สอย

ทมะ การรู้จักข่มจิตข่มใจตนเอง รู้จักควบคุมตนเพื่อจุดหมายอันยิ่งใหญ่ในภายหน้าจะได้ก่อเกิด หรือผลประโยชน์ที่ตั้งใจไว้ไม่เสียหาย คือไม่มุทะลุ

ทักขิไณยบุคคล ทักขิไณย หรือ ผู้ควรแก่ทักขิณา ในกรณีนี้ ก็คือบุคคลที่ได้ฝึกอบรมตนในทางความประพฤติและคุณธรรมต่างๆ อย่างเพียบพร้อม กลายเป็นตัวอย่างแห่งชีวิตที่ดีงามและมีความสุข จนกระทั่งว่าแม้เพียงการมีบุคคลเช่นนี้อยู่ในโลกก็เป็นประโยชน์แก่มวลมนุษย์คุ้มค่าอยู่แล้ว ยิ่งบุคคลเช่นนี้ จาริกเผยแผ่ธรรมด้วยการไปปรากฏตัว แสดงชีวิตแบบอย่างเช่นนั้นให้เห็นกว้างขวางออกไป หรือแสดงคำสอนแนะนำผู้อื่นเพื่อเข้าถึงชีวิตเช่นนั้นด้วยตนเองบ้าง ก็ยิ่งเป็นประโยชน์ล้ำค่า เกินกว่าราคาของสิ่งตอบแทนใดๆ และบุคคลเช่นนี้ย่อมไม่เรียกร้องหรือหวังผลตอบแทนใดๆด้วย อาศัยปัจจัยสี่แต่พอดำรงชีวิตอยู่ได้เท่านั้น ของที่ให้เพื่อความดำรงอยู่ของบุคคลเช่นนี้แหละคือทักขิณา และบุคคลเช่นนี้ ย่อมทำให้ทักขิณานั้นมีผลมาก คือว่าเกิดบุญกุศลมาก เพราะเป็นทักขิณาที่ช่วยให้รูปแบบแห่งคุณธรรมความดีงาม และตัวอย่างที่เป็นอยู่มีอยู่จริงแห่งชีวิตที่มีความสุขที่แท้จริง ยังปรากฏอยู่ในโลกได้ และเป็นประโยชน์กว้างขวางออกไป บุคคลเช่นนี้ จึงชื่อว่า เป็นผู้ควรแก่ทักษิณาทาน เพราะทำให้ทักษิณาทานมีผลมาก และได้ชื่อต่อไปว่า เป็นนาบุญอันยอดเยี่ยมของโลก (อนุตฺตรำ ปุญฺญกฺเขตฺตำ โลกสฺส)

ทายก ผู้ให้ทานที่เป็นผู้ชาย

ทายิกา ผู้ให้ทานที่เป็นผู้หญิง

ท้าวสักกะ พระอินทร์ เทวราชที่เป็นใหญ่ในสวรรค์ชั้นดาวดึงส์

ท้าวสหัสนัยน์ อีกชื่อหนึ่งของ พระอินทร์ ท้าวสักกเทวราช ผู้เป็นใหญ่ในชั้นดาวดึงส์

ท้าววาสวะ อีกชื่อหนึ่งของ พระอินทร์ ท้าวสักกเทวราช ผู้เป็นใหญ่ในชั้นดาวดึงส์

ทุคติ ภพภูมิชั้นต่ำที่ผู้มีบาปจะไปเกิด

ทุติยสังคีติ การสังคายนาพระธรรมวินัยครั้งที่๒ กระทำกันที่วัดวาลิการาม เมืองเวสาลี เมื่อพระพุทธเจ้าปรินิพพานไปแล้วหนึ่งร้อยปี

ทุศีล ไม่มีศีล ผิดศีล

ทำกัปปิยะ การที่ผู้ที่อุปัฏฐากจัดแจงจัดการสิ่งใดสิ่งหนึ่งเพื่อจะให้พระภิกษุได้ใช้สอยโดยที่จะไม่ผิดธรรมเนียมอันดีงามตามพระธรรมวินัยของสงฆ์

ทำกาละ ตาย

ทำประทักษิณ เดินรอบเวียนไปทางขวา

ไทยธรรม วัตถุที่จะนำไปบำเพ็ญทาน

ธมกรก ผ้ากรองน้ำบริขารอย่างหนึ่งของพระภิกษุ

ถลก ถุงสำหรับใส่บาตรเพื่อจะพกพาไป เรียกว่าถลกบาตร หรือบางทีเรียกว่าสลกบาตร

ไถยจิต เจตนาอันไม่ซื่อตรง เจตนาอันประกอบด้วยความโลภหรืออกุศลจิตอย่างอื่น

ธรรมกรก ที่กรองน้ำ เป็นบริขารหนึ่งของพระภิกษุมีไว้สำหรับใช้กรองน้ำดื่ม

นวกรรม แปลว่า การทำให้ใหม่ คือการก่อสร้าง โดยปกติเป็นงานของชาวบ้าน พระสงฆ์มีหน้าที่อำนวยการหรือควบคุมดูแลให้งานเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ดังเช่นพระมหาโมคคัลคานะได้รับมอบหมายจากพระพุทธเจ้าให้เป็นผู้อำนวยการก่อสร้างบุพพารามของนางวิสาขา เรียกภิกษุผู้ทำหน้าที่นี้ว่า นวกัมมัฏฐายี (ผู้อำนวยการก่อสร้าง) บ้าง นวกัมมิกะ (ผู้ดูแลนวกรรม) บ้าง นวการ (ผู้ก่อสร้าง) บ้าง ในทางพุทธศาสนา นวกรรม หมายถึงงาน-

สาธารณูปการ คืองานที่เกี่ยวกับการก่อสร้าง การบูรณะปฏิสังขร การดูแลจัดการวัดเรื่องเสนาสนะและถาวรวัตถุต่างๆ ภายในวัด รวมถึงการทำให้วัดสะอาดร่มรื่นเป็นต้น เรียกรวมว่า งานนวกรรม

นิตยภัต ภัตตาหารที่ถวายแก่พระภิกษุเป็นนิจ

น้ำทักษิโณทก น้ำที่เทลงในพิธีกรรมอุทิศกุศลไปให้ผู้ล่วงลับ

น้ำอัฐบาน น้ำผลไม้ที่พระพุทธเจ้าทรงอนุญาตให้พระภิกษุฉันได้ แม้ในเวลาหลังเที่ยงวันไปแล้ว

บริจาริกา หญิงรับใช้, โดยมากมักใช้กันหมายถึง หญิงบำเรอ, เมีย

ปฐมมหาสังคีติ การสังคายนาครั้งที่๑ กระทำที่ถ้ำสัตตบรรณคูหา เชิงเขาเวภารบรรพต เมืองราชคฤห์ เมื่อพระพุทธเจ้าปรินิพพานไปแล้วสามเดือน

ปัจฉาสมณะ พระผู้ติดตามไปด้วย

ปฏิคาหก ผู้รับทาน

ปฏิกูลสัญญา การกำหนดหมายสิ่งต่าง ๆ ที่มาเกี่ยวข้อง โดยความเป็นของปฏิกูลเพื่อประโยชน์ในการละราคะความรักความผูกพันความยึดมั่น

ปริพาชิกา นักบวชหญิงนอกศาสนาจำพวกหนึ่งในครั้งพุทธกาล

ปาฏิปุคคลิกทาน ทานที่ให้โดยเจาะจงบุคคลผู้รับ ต่างจากสังฆทานซึ่งเป็นทานที่ให้โดยไม่เจาะจงบุคคลผู้รับ

ปาพจน์ แปลว่า คำเป็นประธาน หมายถึงคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าที่เป็นหลักใหญ่คือพระธรรมวินัยซึ่งถือว่าเป็นศาสดาแทนองค์พระพุทธเจ้า

ปูชารหบุคคล บุคคลอันควรบูชา

ผ้าอนุวาต ผ้าชิ้นส่วนหนึ่งในการตัดเย็บจีวร อยู่แถบชาย ๆ ของผ้าจีวร

ผ้าแคว้นกาสี ผ้าที่ทอโดยชาวเมืองพาราณสี เป็นผ้าที่นิยมว่าคุณภาพดีมากในครั้งพุทธกาล ปัจจุบันที่เมืองพาราณสียังมีฝีมือการทอผ้าดั้งเดิมอยู่

พระขีณาสพ พระอรหันต์ ผู้สิ้นอาสวะ ผู้สิ้นกิเลส

พระภัตตุทเทสก์ พระผู้มีหน้าที่แจกอาหาร หรือเป็นผู้ทำหน้าที่จัดคิวให้พระภิกษุไปรับอาหารตามที่มีผู้นิมนต์

พระวังคีสะ พระอรหันต์รูปหนึ่งในครั้งพุทธกาลได้รับการยกย่องจากพระบรมศาสดาว่าเป็นยอดของภิกษุทั้งหลายผู้มีปฏิภาณกวี

พระเวฬุวัน กลันทกนิวาปวิหาร วัดเวฬุวันป่าไผ่ที่เมืองราชคฤห์ ที่ซึ่งเดิมทีเป็นที่เลี้ยงอาหารกระแต

พระสมันตจักษุ พระนามหนึ่งของพระพุทธเจ้าหมายความว่าผู้มีจักษุโดยรอบ ซึ่งมีความหมายคล้ายกับคำว่า พระสัพพัญญุตญาณ

ญาณ คือ มีปรีชาหยั่งรู้สภาวธรรมทั้งปวง

พหูสูต แปลว่า ผู้ได้สดับตรับฟังมาก คือผู้มีความรู้มาก ผู้คงแก่เรียน หมายถึงผู้มีปัญญารอบรู้ ผู้รู้รอบด้าน ผู้ศึกษาเล่าเรียน

ศิลปวิทยาการมามาก ได้ยินได้ฟังเรื่องต่างๆ มามาก และสามารถทรงจำไว้ได้เป็นอย่างดี จนนับได้ว่าเป็นผู้รู้ เป็นปราชญ์

พาหุสัจจะ แปลว่า ความเป็นผู้ได้สดับมาก หมายถึงการได้ศึกษาเล่าเรียนมาก การมีความรู้ประสบการณ์มาก เรียกบุคคลผู้มีภาวะอย่างนั้นว่าพหูสูต คือผู้ได้ศึกษาเล่าเรียนมากมาก ผู้มีความรู้มาก ผู้คงแก่เรียน นักปราชญ์ หนังสือบางฉบับเรียกว่า “หัวใจนักปราชญ์”

พุทธันดร ช่วงเวลาจากศาสนาของพระพุทธเจ้าพระองค์หนึ่ง ไปถึงศาสนาของพระพุทธเจ้าอีกพระองค์หนึ่ง

พุทธานุสสติ การระลึกถึงพระพุทธเจ้าเป็นอารมณ์

พุทธุปบาทกาล ช่วงเวลาที่มีพระพุทธศาสนา

พระโลกนาถ พระผู้เป็นที่พึ่งของชาวโลก หมายถึง พระพุทธเจ้า

โพชฌงค์ คือ ธรรมที่เป็นองค์แห่งการตรัสรู้ หรือองค์ของผู้ตรัสรู้ มีเจ็ดอย่างคือ

สติ (สติสัมโพชฌงค์) ความระลึกได้ สำนึกพร้อมอยู่ ใจอยู่กับกิจ จิตอยู่กับเรื่อง ธัมมวิจยะ (ธัมมวิจยสัมโพชฌงค์) ความเฟ้นธรรม ความสอดส่องสืบค้นธรรม วิริยะ (วิริยสัมโพชฌงค์) ความเพียร ปีติ (ปีติสัมโพชฌงค์) ความอิ่มใจ ปัสสัทธิ (ปัสสัทธิสัมโพชฌงค์) ความสงบรำงับ สมาธิ (สมาธิสัมโพชฌงค์) ความมีใจตั้งมั่น จิตแน่วในอารมณ์ อุเบกขา (อุเบกขาสัมโพชฌงค์) ความมีใจเป็นกลาง เพราะเห็นตามเป็นจริง

โพธิปักขิยธรรม เป็นธรรมอันเป็นฝักฝ่ายแห่งความตรัสรู้ คือ เกื้อกูลแก่การตรัสรู้ เกื้อหนุนแก่อริยมรรค มี ๓๗ ประการคือ สติปัฏฐาน ๔ , สัมมัปปธาน ๔ , อิทธิบาท ๔ , อินทรีย์ ๕ , พละ ๕ , โพชฌงค์ ๗ , มรรคมีองค์ ๘

ไพที ที่รอง แท่น ขอบชายคา คือ ที่สุดชายคาชั้นบนต่อกับชายคาชั้นล่าง (ฐานบัวคว่ำบัวหงายที่พระเจดีย์)

ภวราคะ ความยินดีในความมีความเป็น

ภัพบุคคล ผู้ไม่อาภัพ ผู้มีสิทธิ์

ภุมมเทพ ภูมิเทวดา เทวดาซึ่งสิงสถิตตามภูมิประเทศต่าง ๆ

มหาภิเนษกรมณ์ การเสด็จออกบรรพชาของพระพุทธเจ้า

มหาลดาประสาธน์ มหาลดาปสาธน์ เป็นเครื่องประดับประจำตัวของนางวิสาขามหาอุบาสิกา เป็นเครื่องประดับที่เศรษฐีบิดาของท่านได้สร้างให้เพื่อเป็นชุดแต่งงาน เครื่องประกอบในมหาลดาประสาธน์มี เพชร ๔ ทะนาน, แก้วมุกดา ๑๑ ทะนาน, แก้วประพาฬ ๒๐ ทะนาน, แก้วมณี ๓๓ ทะนาน ใช้เงินทำแทนด้าย เครื่องประดับนั้นสวมที่ศีรษะแล้ว ย่อมจดหลังเท้า ลูกดุมทำด้วยทอง ห่วงทำด้วยเงิน มีแหวนวงหนึ่งที่ท่ามกลางกระหม่อม, หลังหูทั้งสอง ๒ วง, ที่หลุมคอ ๑ วง, ที่เข่าทั้งสอง ๒ วง, ที่ข้อศอกทั้งสอง ๒ วง, ที่ข้างสะเอวทั้งสอง ๒ วง ดังนี้. ก็ในเครื่องประดับนั้นแล เขาทำนกยูงตัวหนึ่งไว้ นกยูงนั้นสถิตอยู่ท่ามกลางกระหม่อมแห่งนางวิสาขา ปรากฏประหนึ่งนกยูงยืนรำแพนอยู่บนยอดเขา ขนปีกทำด้วยทอง ข้างละ ๕๐๐ ขน จะงอยปากทำด้วยแก้วประพาฬ นัยน์ตาทำด้วยแก้วมณี, คอและแววหางก็เหมือนกัน ก้านขนทำด้วยเงิน, ขาก็เหมือนกัน.เครื่องประดับนี้มีค่า ๙ โกฏิ. ท่านเศรษฐี

บิดานางวิสาขาให้ค่าบำเหน็จแสนหนึ่งในการสร้าง.ใช้ช่างทอง ๕๐๐ คน ใช้เวลาสร้าง ๔ เดือน

มัจฉริยะ ความตระหนี่

มิจฉาทิฏฐิ ความเห็นผิดจากทำนองคลองธรรม

มนสิการ การพิจารณา

โมหะ ความหลง

โยนิโสมนสิการ การพิจารณาโดยแยบคาย

ยมโลก โลกเบื้องต่ำ ภพภูมิเบื้องต่ำ

ยัญ พิธีการบูชา เซ่นสรวงสักการะ

ยาคู ข้าวยาคู หรือ ข้าวกระยาคู คือข้าวอ่อนที่ยังเป็นน้ำนมอยู่ เปลือกมีสีเขียวอ่อนๆ ต้องคั้นสดๆ ทันทีที่ตัดจากต้น ถ้าแห้งแล้วจะไม่มีน้ำ น้ำข้าวยาคูมีลักษณะสีเขียวอ่อนๆ ข้นแบบน้ำนม

รุกขเทวดา เทวดาที่สิงสถิตอยู่ตามต้นไม้

เล่นนักษัตร ร่วมฉลองในงานเทศกาล ในงานรื่นเริงตามโอกาส

วันมหาปวารณา คือ การทำปวารณาครั้งใหญ่ หมายถึง วันที่พระภิกษุสงฆ์ทุกรูปในอาวาสนั้น ทั้งพระผู้ใหญ่และพระผู้น้อยต่างเปิดโอกาสอนุญาตแก่กันและกัน ให้ว่ากล่าวตักเตือนกันได้ด้วยจิตที่เมตตา ซึ่งจะตรงกับวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๑ เป็นช่วงออกพรรษา

วัฏฏะ ความวนเวียนรอบแล้วรอบเล่าไม่รู้จักจบสิ้นไม่รู้จักสิ้นสุดยุติ เกิด แก่ เจ็บ ตาย ไม่รู้จักสิ้นสุด ความวนเวียนรอบแล้วรอบเล่าของกิเลส กรรม วิบาก

วิโมกข์ ๘ เป็นลำดับชั้นความพ้นจากอารมณ์หยาบไปสู่อารมณ์ที่ละเอียดขึ้น ขั้นสุดท้ายคือ สัญญาเวทยิตนิโรธ

วิวัฏฏะ ความตรงข้ามกับวัฏฏะ คือการออกจากความวนเวียน

วิชชาและจรณะ ความรู้ที่ดีและความประพฤติที่ดี

วิชชา ๓ วิชาในทางพระพุทธศาสนา๓ขั้น มี ๑. บุพเพนิวาสานุสสติญาณ ระลึกชาติหนหลังได้ ๒. ทิพพจักขุญาณ หรือ จุตูปปาตญาณ ตาทิพย์ และรู้จุติปฏิสนธิของสัตว์ทั้งหลาย (ที่มาที่ไปของสัตว์ ว่าสัตว์นั้นหยาบหรือปราณีต ด้วยกรรมอันใด) ๓. อาสวักขยญาณ รู้วิชาที่ทำให้สิ้นกิเลสและอาสวะ คือ สามารถดับ กามาสวะ (กิเลสที่หมกหมมในกาม) ภวาสวะ (กิเลสที่หมกหมมในภพ) และอวิชชาสวะ (กิเลสที่หมกหมมในความมืดบอดของจิต)ลงได้

วจีทุจริต วาจาที่ไปทางอกุศล

วจีสุจริต วาจาที่ไปทางกุศล

เวไนย ผู้ควรแนะนำสั่งสอน, ผู้พึงดัดได้สอนได้

สมจริยา มีจริยาการกระทำที่ถูกต้องที่สมควรแก่ธรรม

สรทกาล สารท ชื่อฤดูในระหว่างฤดูฝนกับฤดูหนาว คือ ฤดูใบไม้ร่วง; เทศกาลทำบุญปลายเดือน ๑๐ ในทางจันทรคติ.

สติปัฏฐาน สติปัฏฐาน ๔ เป็นหลักธรรมที่อยู่ในมหาสติปัฏฐานสูตร เป็นข้อปฏิบัติเพื่อรู้แจ้ง คือเข้าใจตามเป็นจริงของสิ่งทั้งปวงโดยไม่ถูกกิเลสครอบงำ สติ-ปัฏฐาน แปลว่า สติที่ตั้งมั่น, การหมั่นระลึก, การมีสัมมาสติระลึกรู้นั้นพ้นจากการคิดโดยตั้งใจ แต่เกิดจากจิตจำสภาวะได้ แล้วระลึกรู้โดยอัตโนมัติ โดยคำว่า สติ หมายถึงความระลึกรู้ เป็นเจตสิกประเภทหนึ่ง ส่วนปัฏฐาน แปลได้หลายอย่าง แต่ใน มหาสติปัฏฐานสูตร และ สติปัฏฐานสูตร หมายถึง ความตั้งมั่น, ความแน่วแน่, ความมุ่งมั่นโดยรวมคือเข้าไปรู้เห็นในสิ่งทั้งหลายตามความเป็นจริง ในทางไตรลักษณ์หรือสามัญลักษณะ โดยไม่มีความยึดติดด้วยอำนาจกิเลสทั้งปวง ได้แก่

กายานุปัสสนาสติปัฏฐาน การมีสติระลึกรู้กายเป็นฐาน ซึ่งกายในที่นี้หมายถึงประชุม หรือรวม นั่นคือธาตุ ๔ ได้แก่ ดิน น้ำ ลม ไฟมาประชุมรวมกันเป็นร่างกาย ไม่มองกายด้วยความเป็นคน สัตว์ หญิง ชาย เรา เขา แต่มองแยกเป็น รูปธรรมหนึ่งๆ เห็นความเกิดดับ กายล้วนไม่เที่ยง เป็นทุกข์

และเป็นอนัตตา

เวทนานุปัสสนาสติปัฏฐาน การมีสติระลึกรู้เวทนาเป็นฐาน ไม่มองเวทนาด้วยความเป็นคน สัตว์ หญิง ชาย เรา เขา คือไม่มองว่าเรากำลังทุกข์ หรือเรากำลังสุข หรือเราเฉยๆ แต่มองแยกเป็นนามธรรมอย่างหนึ่ง เห็นความเกิดดับ เวทนาล้วนไม่เที่ยง เป็นทุกข์ และเป็นอนัตตา

จิตตานุปัสสนาสติปัฏฐาน การมีสติระลึกรู้จิตเป็นฐาน เป็นการนำจิตมาระลึกรู้เจตสิกหรือรู้จิตก็ได้ ไม่มองจิตด้วยความเป็นคน สัตว์ หญิง ชาย เรา เขา คือไม่มองว่าเรากำลังคิด เรากำลังโกรธ หรือเรากำลังเหม่อลอย แต่มองแยกเป็นนามธรรมอย่างหนึ่ง เห็นความเกิดดับ จิตล้วนไม่เที่ยง เป็นทุกข์ และเป็นอนัตตา

ธรรมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน การมีสติระลึกรู้สภาวะธรรมเป็นฐาน ทั้งรูปธรรมและนามธรรมล้วนมีความเกิดดับ ไม่เที่ยง เป็นทุกข์ และเป็นอนัตตา

สลากภัต หมายถึง อาหารที่ทายกถวายพระตามสลาก คือมีการจับสลาก นับเข้าเป็นเครื่องสังฆทานคือทานที่ถวายโดยไม่เจาะจงผู้รับ

สัญญมะ การยับยั้ง , การงดเว้น (จากบาป หรือจากการเบียดเบียน) , การบังคับควบคุมตน

สามัญผล สามัญผล หมายถึง ผลแห่งความเป็นสมณะ อย่างที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงไว้ในสามัญผลสูตร อันมีตั้งแต่ผลเบื้องต่ำ เช่นพ้นจากการเป็นทาสจนถึงขั้นสูง คือ หลุดพ้นจากอาสวะทั้งมวล หรือมองอีกปริยายหนึ่ง ตีความให้ใช้ได้ทั่วไปทั้งบรรพชิตและคฤหัสถ์ สามัญผล อาจหมายถึงผลแห่งความรู้ คือ ไม่รู้เสียเปล่า นำเอาความรู้นั้นมาใช้ประโยชน์ มาปฏิบัติตามให้เกิดความดีงามขึ้นในตน มิใช่เพียงรู้ธรรม กล่าวธรรม แต่ไม่ประพฤติธรรม

สามีจิกรรม การกระทำอันสมควร เรื่องที่ควรทำ

สมณศากยบุตร พระภิกษุซึ่งเป็นนักบวชในศาสนาของพระพุทธเจ้า

สังเวช สลดใจจากการเห็นสัจธรรมความจริง

สังวรรณนา บรรยายความอย่างพิถีพิถัน

สังคายนา การร้อยกรองแยกแยะธรรมะเป็นหมวดหมู่เพื่อสะดวกในการดำรงรักษา สืบทอดและท่องจำ

สังวาส แปลว่า การอยู่ร่วมกัน, การอยู่ด้วยกัน, ธรรมเป็นเครื่องครองอยู่เสมอกัน

สัปปายะ ที่สบายเหมาะแก่การประกอบกิจทางธรรม

สัปบุรุษ คนดี

สัปปุริสธรรม ธรรมะของคนดี ธรรมะที่ทำให้เป็นคนดี

สัมมัปปธาน สัมมัปปธาน ๔ คือ การมุ่งมั่นทำความชอบ มี ๔ ประการ **สังวรปทาน** คือ เพียรระวังอกุศลที่ยังไม่เกิด ไม่ให้เกิดขึ้น **ปหานปทาน** คือ เพียรละเลิกอกุศลที่เกิดขึ้นแล้ว **ภาวนาปทาน** คือ เพียรสร้างกุศลธรรมที่ยังไม่เกิดให้เกิดขึ้น **อนุรักขปทาน** คือ เพียรรักษา กุศลธรรม ที่เกิดขึ้นแล้ว ไม่ให้เสื่อมไป

สัมปยุต ประกอบด้วย มีอยู่ด้วย

สายรัดประคน หมายถึง เชือกหรือลวดหนังตีเป็นเกลียวหุ้มผ้าแดง ใช้พันอ้อมลำตัวถัดขาหน้าของช้าง มี ๒ เส้นคู่กัน สำหรับผูกรั้งสัปคับ แหย่ง หรือกูบมิให้โยกเลื่อน

สีมา ขอบเขต เขตแดน

สุขุมาลชาติ มีตระกูลผู้ดี, มีตระกูลสูง, โดยปริยายหมายความว่า มีลักษณะอย่างผู้ดี เช่น เขาเป็นคนสุขุมาลชาติ กิริยามารยาทเรียบร้อย

สุตะ การฟัง การสดับ

อจินไตย แปลว่าสิ่งที่ไม่พึงคิด คือไม่อาจรู้ได้ด้วยการคิด ถ้าขืนจะคิดให้รู้ให้ได้ก็จะกลายเป็นผู้มีส่วนแห่งความเครียดเป็นบ้าเสียสติไป มี ๔ อย่างคือ

๑. พุทธวิสัย คือความรู้ความสามารถของพระพุทธเจ้านั้น เป็นสิ่งที่เราไม่สามารถที่จะหยั่งถึง เข้าใจได้ว่า ทำไมพระพุทธเจ้าจึงทรงรู้ ทรงเห็น ทรงมี

ความ สามารถมากมายก่ายกอง ยิ่งกว่ามนุษย์คนธรรมดาสามัญ

๒. ฌานวิสัย คือ เรื่องความสามารถ อันพิเศษกว่ามนุษย์ทั่วไปของผู้ที่ได้ฌาน ซึ่งไม่ใช่เป็นสิ่งที่ปุถุชนคนธรรมดาสามัญจะเข้าใจได้

๓. กรรมวิสัย คือเรื่องของกรรมนั้นเป็นเรื่องสลับซับซ้อน เพราะว่าสรรพสัตว์นั้นเวียนว่ายตายเกิดมานับภพนับชาติไม่ถ้วน ได้สร้างเหตุปัจจัยแห่งกรรมมาสลับซับซ้อน สุดที่คนทั่วไปจะมานึกมาวิเคราะห์ได้ จะรู้ได้ก็เพียงกฎโดยรวมว่า ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว เท่านั้น

๔. โลกวิสัย คือเรื่องของความเป็นมาของโลกนี้ ว่าโลกนี้เป็นมาอย่างไร เกิดขึ้นมาได้อย่างไร มีใครเป็นคนสร้างมาหรือเปล่า หรือไม่มีคนสร้าง เรื่องอย่างนี้เป็นเรื่องที่เหนือวิสัยของมนุษย์ที่จะสามารถรู้เห็นได้

สรุปว่า อจินไตย แปลว่าไม่มีประโยชน์ คือรู้ไปก็ไม่มีประโยชน์ รู้ไปก็เท่านั้น เสียสมองเปล่า ๆ ยิ่งคิดไปมากก็จะยิ่งวุ่นวายใจ ไม่ควรคิด ไม่ควรสงสัย

อนัตถะ ไม่มีประโยชน์ ไร้คุณค่า

อเนสนา แสวงหาโดยไม่ชอบ

อนุปุพพวิหารธรรม วิหารธรรม ที่อยู่ของจิตโดยลำดับ ๙ ประการ คือ **รูปฌาน ๔ อรูปฌาน ๔ และ สัญญาเวทยิตนิโรธ**

อภัพบุคคล คนอาภัพ คนไม่มีสิทธิ์

อภิญญา ๖ แปลว่า ความรู้ยิ่ง หมายถึงปัญญาความรู้ที่สูงเหนือกว่าปกติ เป็นความรู้พิเศษที่เกิดขึ้นจากการอบรมจิตเจริญปัญญาหรือบำเพ็ญกรรมฐาน อภิญญาในคำวัดหมายถึงคุณสมบัติพิเศษของพระอริยบุคคลซึ่งเป็นเหตุให้มีอิทธิฤทธิ์ต่างๆ มี ๖ อย่าง คือ **อิทธิวิธิ** แสดงฤทธิ์ได้ เช่น ล่องหนได้ เหาะได้ ดำดินได้ **ทิพพโสต** มีหูทิพย์ **เจโตปริยญาณ** กำหนดรู้ใจผู้อื่นได้ **ปุพเพนิวาสานุสติญาณ** ระลึกชาติได้ **จุตูปปาตญาณ** รู้จุติและกำเนิดของสัตว์ **อาสวักขยญาณ** รู้การทำอาสวะให้สิ้นไป

อรรถ ความหมายคำอธิบายของเรื่องราวหรือของถ้อยคำ

อริยสัจจะ ๔ มีความจริงอยู่ ๔ ประการคือ การมีอยู่ของทุกข์ เหตุแห่งทุกข์ ความดับทุกข์ และ หนทางไปสู่ความดับทุกข์ ความจริง เหล่านี้เรียกว่าอริยสัจ ๔

๑. ทุกข์ คือ การมีอยู่ของทุกข์ เกิด แก่ เจ็บ และตายล้วนเป็นทุกข์ ความโศกเศร้า พิรี้พิไรรำพันทุกข์กายทุกข์ใจคับแค้นใจก็เป็นทุกข์

๒. สมุทัย คือ เหตุแห่งทุกข์ คือตัณหาความอยาก

๓. นิโรธ คือ ความดับทุกข์จะมีได้ด้วยการดับตัณหา

๔. มรรค คือ หนทางนำไปสู่ความดับทุกข์ อันได้แก่ อริยมรรค ๘ รวมลงได้แก่ ศีลสมาธิปัญญา

อสทิสทาน คือ ทานอันยิ่งใหญ่ที่ไม่มีใครทำได้เหมือน ในศาสนาของพระพุทธเจ้าพระองค์หนึ่งจะมีการถวายอสทิสทานครั้งเดียวเท่านั้น และผู้ที่จัดอสทิส-ทานถวายจะเป็นผู้หญิง ในสมัยของพระพุทธเจ้าองค์ปัจจุบัน ผู้ที่จัดแจงอสทิสทานถวาย คือ พระนางมัลลิกาเทวีมเหสีของพระเจ้าปเสนทิโกศล

อสังขตบท พระนิพพาน

อนุปาทิเสสนิพพาน การดับกิเลสพร้อมทั้งดับเบญจขันธ์,พระอรหันต์เมื่อยังมีชีวิตอยู่เรียกว่าได้สอุปาทิเสสนิพพาน คือ ความดับกิเลสแต่ยังมีเบญจขันธ์เหลืออยู่ ครั้นท่านสิ้นชีวิตลง เรียกว่า ได้อนุปาทิเสสนิพพาน คือดับทั้งกิเลสทั้งเบญจขันธ์

อนุปุพพิกถา คำว่า อนุปุพพิกถา แปลว่า ถ้อยคำที่กล่าวโดยลำดับตั้งแต่เบื้องต้นขึ้นไป มี ๕ คือ **๑. ทานกถา** ถ้อยคำที่พรรณานาถึงคุณของทาน **๒. สีล-กถา** ถ้อยคำที่พรรณนาถึงคุณของศีล **๓. สัคคกถา** ถ้อยคำที่พรรณนาสวรรค์ **๔. กามาทีนวกถา** ถ้อยคำที่พรรณนาอาทีนพคือโทษของกาม **๕. เนกขัมมานิสังสกถา** ถ้อยคำที่พรรณนาอานิสงส์ของเนกขัมมะ คือ การออกจากกาม.

อนุสัย อนุสัย แปลว่า กิเลสที่นอนเนื่องอยู่ในสันดาน เรียกว่า อนุสัยกิเลส ก็ได้ หมายถึง กิเลสละเอียดที่ตกตะกอนนอนแนบนิ่งอยู่ในจิต จนบางครั้งทำให้เข้าใจผิดคิดว่าไม่มี จนเมื่อกระทบอารมณ์อย่างแรงจึงแสดงตัวออกมา

เหมือนตะกอนที่นอนอยู่ในตุ่มใหญ่ซึ่งมีน้ำใสอยู่ข้างบน พอถูกกวนแรงๆ ตะกอนจึงฟุ้งขึ้นมา อนุสัย มี ๗ อย่างคือ **๑. กามราคะ** ความกำหนัดในกาม **๒. ปฏิฆะ** ความหงุดหงิดไม่พอใจ **๓. ทิฏฐิ** ความเห็นผิด **๔. วิจิกิจฉา** ความลังเลสงสัย **๕. มานะ** ความถือตัว **๖. ภวราคะ** ความติดใจในภพ **๗. อวิชชา** ความไม่รู้แจ้ง

อังคาส ถวายอาหารพระ, เลี้ยงพระ

อัตถุปปัตติเหตุ เรื่องที่เกิดขึ้นโดยบังเอิญ อันเป็นเหตุให้ได้เป็นโอกาสสั่งสอน แยกแยะแจกแจงในสิ่งที่มีคุณค่าในสิ่งที่เป็นประโยชน์

อันเตวาสิก ลูกศิษย์

อัญชลีกรรม การแสดงอาการคารวะ

อาจาระ ความประพฤติอันดีงาม

อาสภิวาจา วาจาที่กล่าวโดยอาจหาญ

อิทธิบาท อิทธิบาท ๔ เป็นศัพท์ในพุทธศาสนา หมายถึง ฐานหรือหนทางสู่ความสำเร็จ หรือ คุณเครื่องให้ถึงความสำเร็จ คุณเครื่องสำเร็จสมประสงค์ ทางแห่งความสำเร็จ คุณธรรมที่นำไปสู่ความสำเร็จแห่งผลที่มุ่งหมาย มี ๔ ประการ คือ **ฉันทะ** (ความพอใจ) คือ ความต้องการที่จะทำ ใฝ่ใจรักจะทำสิ่งนั้นอยู่เสมอ และปรารถนาจะทำให้ ได้ผลดียิ่งๆขึ้นไป **วิริยะ** (ความเพียร) คือ ขยันหมั่นประกอบสิ่งนั้นด้วยความพยายาม เข้มแข็ง อดทน เอาธุระไม่ท้อถอย **จิตตะ** (ความตั้งใจ) คือ ตั้งจิตรับรู้ในสิ่งที่ทำ และทำสิ่งนั้นด้วยความเอาจิตฝักใฝ่ ไม่ปล่อยใจให้ฟุ้งซ่านเลื่อนลอยไป **วิมังสา** (ความไตร่ตรอง หรือ ทดลอง) คือ หมั่นใช้ปัญญา พิจารณาใคร่ครวญ ตรวจหาเหตุผล และตรวจสอบข้อยิ่งหย่อนในสิ่งที่ทำนั้น มีการวางแผน วัดผล คิดค้นวิธีแก้ไขปรับปรุง เป็นต้น

เอตทัคคะ ความเป็นเลิศในแง่ใดแง่หนึ่ง

โอฆสงสาร แปลว่า การวนเวียนอยู่ในภพด้วยอำนาจโอฆกิเลส การท่องเที่ยวอยู่ในโอฆกิเลส(คือ กาม ภพ ทิฏฐิ อวิชชา) หมายถึงการเวียนว่ายตายเกิดอยู่ใน

โลกนี้ ด้วยอำนาจกิเลสที่เปรียบเสมือนกระแสคลื่นซึ่งท่วมทับครอบงำจิตใจของสัตว์ให้จมอยู่ทุกเมื่อ โอฆสงสาร ใช้เรียกการเวียนตายเวียนเกิดในภพภูมิต่าง ๆ ของสัตว์โลกที่ยังไม่หมดกิเลสซึ่งมีความหมายเดียวกับคำว่า สังสารวัฏ หรือ วัฏสงสาร

สุญญตวิโมกข์ ความหลุดพ้นโดยการกำหนดอารมณ์ให้เห็นความว่างเปล่าจากความมีตัวมีตน

อนิมิตตวิโมกข์ ความหลุดพ้นโดยการกำหนดอารมณ์ให้เห็นความไม่มีนิมิต เพราะความไม่เที่ยงแตกสลายสิ้น

อัปปณิหิตวิโมกข์ ความหลุดพ้นโดยการกำหนดอารมณ์ให้เห็นความไม่น่ามีไม่น่าเป็น เพราะความเป็นทุกข์ทรมานแสนเข็ญของสังขาร

ของฝากท้ายเล่ม

ท่านสาธุชนทั้งหลายชายหญิง เวลามีปัญหาชีวิตประเดประดังขึ้นมา หรือเวลาประสบความผิดหวังอย่างแรง เวลาถึงคราวอับจนหนทางแก้ปัญหาไม่ตก ไม่รู้จะตัดสินใจเลือกทางชีวิตไปทางใดดี จะเลี้ยวซ้ายหรือจะหันไปทางขวา ในขณะที่เหตุการณ์ต่าง ๆ มาทำให้วุ่นวายใจนั้น อย่าเพิ่งรีบด่วนตัดสินใจแก้ปัญหาอย่างมุทะลุ จะไม่เกิดประโยชน์อะไร มีแต่เสียกับเสีย หรือบางทีก็คิดร้ายทำลายตนเองและผู้อื่น ประชดประชันชีวิตต่าง ๆ นา ๆ แล้วเมื่อเหตุการณ์ผ่านไป จะมานั่งเสียใจว่าไม่น่าทำ

ขอแนะนำท่านสาธุชนทั้งหลายว่า เวลามีเรื่องคับขันทั้งหลายดังที่บรรยายมาข้างต้นเกิดขึ้น ให้หันหลังกลับมานั่งสำรวมจิตสวดมนต์ไหว้พระดีกว่า แล้วจะบังเกิดปัญญาสามารถรู้วิธีแก้ปัญหาได้อย่างอัศจรรย์ใจ เพราะว่า บารมีของพระพุทธเจ้า พระธรรมเจ้า พระสงฆเจ้า และเทวดาทั้งหลาย ท่านจะดลใจให้รู้วิธีแก้ไขให้เจอวิธีที่ดีที่สุด สูญเสียน้อยที่สุด หรือไม่ท่านก็จะไปชักจูงคนที่เคยมีบุญบารมีเนื่องกับเรามาช่วยเหลือเกื้อหนุน

ถึงแม้ว่าช่วงเวลาที่เรามีปัญหาจะทำให้จิตใจเราฟุ้งซ่านจำบทสวดมนต์ไม่ได้ ก็ให้เอาหนังสือสวดมนต์มาอ่านออกเสียงไป อ่านผิดบ้างถูกบ้างเพราะใจไม่สงบ ก็ยังดีกว่านั่งคิดให้กลุ้มประสาทเสียเปล่า ๆ หรือถ้ามันวุ่นวายจริง ๆ ก็ให้ถือโอกาสออกไปทำบุญไหว้พระไหว้เจดีย์ไหว้พระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ที่ไม่ห่างไกลบ้านเรามากนัก อธิษฐานขอพรขอบารมีท่านให้รู้วิธีแก้ไขที่ดีที่สุด และก็อย่าตั้งหน้าตั้งตาไปขอท่านอย่างเดียว เอาอะไรไปถวายท่านด้วย เช่น ดอกไม้ ธูป เทียน เตรียมเงินไปหยอดตู้อนุโมทนาที่นั่นด้วย มีกี่ตู้จงหยอดให้ครบทุกตู้ ไม่มีเงินมากก็แลกเหรียญบาทไปหยอดก็ยังดี แต่จงตั้งจิตทำทานด้วยความเคารพ อย่าแสดงอาการเหมือนเอาของไปทิ้ง เพราะว่าการทำบุญโดยเคารพจะช่วยให้เรามีเดชบารมีที่จะแก้ปัญหาชีวิตได้ แต่ถ้าทำบุญโดยไม่เคารพ เราจะไร้เดชบารมีที่จะนำมาแก้ปัญหาตัวเองและคนรอบข้างได้

จงจำไว้ให้มั่น สำเหนียกไว้ในใจว่า เมื่อเจอปัญหาชีวิต จงชนะปัญหาทั้งหลาย

ด้วยความดี อย่าคิดว่าจะไปเอาชนะได้ด้วยความชั่วความเลว ถ้าเอาความเลวไปสู้ จะมีแต่แพ้กับแพ้ เริ่มต้นก็แพ้ใจตัวเอง พ่ายแพ้กิเลสตัวเอง คือกิเลสความโลภ ความโกรธ ความหลงไปแล้ว ต่อไปก็จะไปแพ้คนอื่น พ่ายแพ้ในเกมชีวิต รวมความว่า ถ้าตั้งต้นด้วยความชั่วความเลวแล้ว แพ้หมด จนกระทั่งต้องสูญเสียทุกสิ่งทุกอย่างในชีวิตไป

เมื่อเจอปัญหาชีวิตอับจนหนทางขึ้นมา ขั้นแรกต้องตั้งตนไว้ให้ชอบ ตั้งตนไว้ในความดี ตั้งตนไว้ในทาน ศีล สวดมนต์ภาวนา ไหว้พระ แผ่เมตตา อโหสิ ขอขมา ให้อภัย อุทิศส่วนกุศล กตัญญูรู้คุณคน ตั้งตนไว้ให้ชอบอย่างนี้ให้มั่นคงอยู่เถิด ปัญหาทั้งหลายไม่ว่าใหญ่เพียงใด เราจะสามารถชนะได้ จะสามารถแก้ไข คลี่คลายสลายปัญหาไปได้หมด

ฉะนั้นท้ายหนังสือเล่มนี้จึงรวบรวมคำอธิษฐานดี ๆ มาให้ท่านสาธุชนนำไปใช้ เอาไปอธิษฐานบ่อย ๆ บทไหนชอบและถูกจริต จงเอาไปอธิษฐานทุกวัน ท่องไม่ได้ก็ไม่เป็นไร อ่านไปตามหนังสือ ทำใจให้สบาย แล้วชีวิตของท่านจะดีขึ้นเรื่อย ๆ มีปัญหาอะไรก็จะแก้ไขได้ง่าย ความทุกข์กังวลใจก็จะน้อยลง ปฏิบัติธรรมก็จะบรรลุผลได้เร็ว

ขอให้ท่านสาธุชนจงได้ประโยชน์จากหนังสือทั้งเล่ม และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ขอให้ได้ประโยชน์จากของฝากท้ายเล่มเถิด

ขออนุโมทนา

พระชุมพล พลปญฺโญ

๑๐ ตุลาคม ๒๕๔๗

บทปลงสังขาร

มนุษย์เราเอ๋ย เกิดมาทำไม
นิพพานมีสุข อยู่ใยมิไป
ตัณหาหน่วงหนัก หน่วงชักหน่วงไว้
ฉันไปมิได้ ตัณหาผูกพัน
ห่วงนั้นพันผูก ห่วงลูกห่วงหลาน
ห่วงทรัพย์สินศฤงคาร จงสละเสียเถิด
จะได้ไปนิพพาน ข้ามพ้นภพสาม
ยามหนุ่มสาวน้อย หน้าตาแช่มช้อย
งามแล้วทุกประการ แก่เฒ่าหนังยาน
แต่ล้วนเครื่องเหม็น เอ็นใหญ่เก้าร้อย
เอ็นน้อยเก้าพัน มันมาทำเข็ญ
ให้ร้อนให้เย็น เมื่อยขบทั้งตัว
ขนคิ้วก็ขาว นัยน์ตาก็มัว
เส้นผมบนหัว ดำแล้วกลับหงอก
หน้าตาเว้าวอก ดูน่าบัดสี
จะลุกก็โอย จะนั่งก็โอย
เหมือนดอกไม้โรย ไม่มีเกสร

จะเข้าที่นอน พึงสอนภาวนา

พระอนิจจัง พระอนัตตา

เราท่านเกิดมา รังแต่จะตาย

ผู้ดีเข็ญใจ ก็ตายเหมือนกัน

เงินทองทั้งนั้น มิติดตัวไป

ตายไปเป็นผี ลูกเมียผัวรัก

เขาชักหน้าหนี เขาเหม็นซากผี

เปื่อยเน่าพุพอง หมู่ญาติพี่น้อง

เขาหามเอาไป เขาวางลงไว้

เขานั่งร้องไห้ แล้วกลับคืนมา

อยู่แต่ผู้เดียว ป่าไม้ชายเขียว

เหลียวไม่เห็นใคร เห็นแต่ฝูงแร้ง

เห็นแต่ฝูงกา เห็นแต่ฝูงหมา

ยื้อแย่งกันกิน ดูน่าสมเพช

กระดูกกูเอ๋ย เรี่ยรายแผ่นดิน

แร้งกาหมากิน เอาเป็นอาหาร

เที่ยงคืนสงัด ตื่นขึ้นมินาน

ไม่เห็นลูกหลาน พี่น้องเผ่าพันธุ์

เห็นแต่นกเค้า จับเจ่าเรียงกัน

เห็นแต่นกแสก ร้องแรกแหกขวัญ

เห็นแต่ฝูงผี ร้องไห้หากัน

มนุษย์เราเอ๋ย อย่าหลงนักเลย

ไม่มีแก่นสาร อุตส่าห์ทำบุญ

ค้ำจุนเอาไว้ จะได้ไปสวรรค์

จะได้ทันพระพุทธเจ้า จะได้เข้านิพพาน

อหำ วนฺทามิ สพฺพโส

อหำ วนฺทามิ นิพฺพานปจฺจโย โหตุ

คาถาเงินล้าน

ของพระเดชพระคุณหลวงพ่อพระราชพรหมยาน (ฤๅษีลิงดำ)

วัดจันทาราม (ท่าซุง) ต.น้ำซึม อ.เมือง จ.อุทัยธานี

ศิษย์หลวงปู่ปาน วัดบางนมโค อ.เสนา จ.พระนครศรีอยุธยา

(นะโม ๓ จบ เพื่อเป็นการระลึกถึงคุณของพระพุทธเจ้า ก่อนสวดคาถา)

•**สัมปะจิตฉามิ** (คาถาสนองกลับ หรือ คาถาอภิญญา)

•**นาสังสิโม** (คาถาพญาเต่าเรือน หรือ คาถาพระพุทธกัสสป)

•**พรหมา จะ มหาเทวา สัพเพยักขา ปะรายันติ** (คาถาตัดอุปสรรคลาภที่จะมา)

•**พรหมา จะ มหาเทวา อภิลาภา ภะวันตุเม** (คาถาเงินแสน)

•**มหาปุญโญ มหาลาโภ ภะวันตุเม** (คาถาลาภมาไม่ขาดสาย)

•**มิเตพาหุหะติ** (คาถาเงินล้าน)

•**พุทธะ มะอะอุ นะโมพุทธายะ วิระทะโย วิระโคนายัง วิระหิงสา วิระทาสี วิระทาสา วิระอิตถิโย พุทธัสสะ มานี มามะ พุทธัสสะ สวาโหม** (คาถาพระปัจเจกพุทธเจ้า)

•**สัมปะติจฉามิ** (คาถาเร่งรัดลาภให้ได้เร็วขึ้น)

•**เพ็ง ๆ พา ๆ หา ๆ ฤๅ ๆ** (คาถามหาลาภของโบราณ)

(บูชา ๘ จบ ตัวคาถาต้องว่าทั้งหมด)

คาถานี้เป็นคาถามหาลาภ จะช่วยให้ผู้ที่ท่องด้วยความเคารพมีลาภไม่ขาดแคลนตามสมควรแก่วาสนาบารมี ก่อนจะว่าคาถาให้นึกถึงพระพุทธเจ้าและท่านเจ้าของคาถาด้วยความเคารพก่อน การท่องคาถาจะท่องในอิริยาบถใดหรือเวลาใดก็ได้ ขอเพียงให้ท่องด้วยใจเคารพ ถ้าผู้ท่องมีการให้ทานด้วย จะทำให้คาถาให้ผลดียิ่งขึ้น ถ้าท่องคาถาก่อนให้ทาน ขณะให้ทาน และหลังให้ทานด้วย คาถายิ่งมีพลัง ยิ่งถ้าทำจิตให้เป็นสมาธิขณะท่องด้วยก็ยิ่งดี วันหนึ่งอย่างน้อยให้ท่องคาถา ๙ จบ ถ้ายิ่งท่องมากจบเท่าไหร่ได้ยิ่งดี จะไม่อัตคัดขาดแคลนในสิ่งทั้งปวง รักษาศีล ๕ ด้วยยิ่งดีมากขึ้น

จริยธรรมของพระโพธิสัตว์ ๑๐ ประการ

---

๑. **พระโพธิสัตว์ไม่ปรารถนาเลยว่าร่างกายจะไม่มีโรคภัยไข้เจ็บ**
(มีโรคภัยไข้เจ็บเป็นธรรมดา)

๒. **พระโพธิสัตว์ครองชีพโดยไม่ปรารถนาว่าจะไม่มีภยันตราย**
(มีภัยอันตรายเป็นธรรมดา)

๓. **พระโพธิสัตว์ไม่ปรารถนาเลยว่าจะไม่มีอุปสรรคในการชำระจิตให้บริสุทธิ์**
(ย่อมมีอุปสรรคเป็นธรรมดา)

๔. **พระโพธิสัตว์ไม่ปรารถนาเลยว่าจะไม่มีมารขัดขวางการปฏิบัติภารกิจ**
(จะต้องมีมารมาขัดขวางการปฏิบัติโพธิจิตเป็นธรรมดา)

๕. **พระโพธิสัตว์คิดว่าจะทำงานให้นานที่สุด โดยไม่ปรารถนาจะให้สำเร็จผลเร็ว**
(ปล่อยวางเรื่องกาลเวลา ทำงานเพื่องาน)

๖. **พระโพธิสัตว์คบเพื่อนโดยไม่ปรารถนาว่าจะได้ผลประโยชน์จากเพื่อน**
(รักผู้อื่นด้วยความบริสุทธิ์ใจ)

๗. **พระโพธิสัตว์ไม่ปรารถนาเลยว่าจะให้คนอื่นตามใจตนเองเสมอไปทุกอย่าง**
(ไม่มีความเห็นแก่ตัว)

๘. **พระโพธิสัตว์ทำความดีกับคนอื่น ไม่ปรารถนาสิ่งตอบแทน**
(ต้องการให้คนอื่นพ้นทุกข์)

๙. **พระโพธิสัตว์เห็นลาภแล้ว ไม่ปรารถนาจะมีหุ้นส่วนด้วย**

(ไม่ปรารถนาในลาภและสรรเสริญ)

๑๐. พระโพธิสัตว์ เมื่อถูกใส่ร้ายป้ายสี ติเตียน นินทาแล้ว ไม่ปรารถนาจะได้โต้ตอบหรือฟ้องร้อง

(การใส่ร้ายป้ายสี ติเตียน นินทา เป็นธรรมดาของโลก)

จริยธรรมทั้ง ๑๐ ประการนี้ เป็นการปฏิบัติธรรมชั้นสูงของพระโพธิสัตว์ทุกพระองค์ เรียกว่า “มหาอุปสรรค” ซึ่งถ้าท่านผู้ปฏิบัติธรรม นำมาท่องทุกวัน จะช่วยขัดเกลาจิตใจให้ดีงาม ช่วยให้ง่ายต่อการบรรลุมรรคผลนิพพาน

คำอุทิศส่วนกุศลเวลาบำเพ็ญทาน

อิทัง เม ปุญญัง ผลบุญอันนี้ ที่ข้าพเจ้าได้น้อมถวาย ขอให้เป็นปัจจัย แก่มรรคผลนิพพาน ในอนาคตกาลอันใกล้นี้ด้วยเทอญ

อิทัง เม ทานัง ผลทานอันนี้ ที่ข้าพเจ้าได้น้อมถวาย ขอให้ถึง แก่ บิดามารดา วงศาคณาญาติ และมิตรสหาย เปรตอสุรกาย เทวดาทั้งหลาย สรรพสัตว์ทั้งหลาย เจ้ากรรมนายเวร พระภูมิเจ้าที่ และบริวารของพระภูมิเจ้าที่ ที่บ้านของข้าพเจ้า ที่ทำงานของข้าพเจ้า ขอให้ได้รับ เอากุศลอันนี้ ที่ข้าพเจ้าได้น้อมถวาย สิ้นกาลนานเทอญ

คำขอขมาลาโทษทั้ง ๓๑ ภูมิ

ของพระอาจารย์จำเนียร สีลเสฏฺโฐ วัดถ้ำเสือ อ.เมือง จ.กระบี่

กายกรรม ๓ วจีกรรม ๔ มโนกรรม ๓ กรรมดีอันใด เป็นบุญกุศล ที่ข้าพเจ้าได้กระทำแล้ว ด้วยกาย วาจา ใจ ในอดีตชาติก็ดี ปัจจุบันชาติก็ดี ขอให้ถึง แก่ท่านทั้งหลาย ที่มีภพมีภูมิ มีชาติเป็นแดนเกิด มีชรามรณะ มีจิต มีชีวิต มีวิญญาณ มีขันธสันดาน มีวิบากแห่งกรรม มีการกระทำ เจ้ากรรมนายเวร เจ้าการบัญชี จตุโลกบาลทั้ง ๔ ยมบาล มนุษย์ ๑ สวรรค์ ๖ พรหม ๒๐ อบายภูมิทั้ง ๔ บัดนี้ข้าพเจ้า ได้สร้างกองการกุศล มีผลทาน ผลศีล ผลภาวนา ผลแผ่เมตตา ขอให้ถึง แก่ท่านทั้งหลาย ที่ข้าพเจ้า ได้ล่วงเกิน ทำกรรมไว้ ด้วยกายก็ดี ด้วยวาจาก็ดี ด้วยใจก็ดี เจตนาก็ดี ไม่เจตนาก็ดี รู้ก็ดี ไม่รู้ก็ดี ต่อหน้ากันก็ดี ลับหลังกันก็ดี ขอให้ท่านทั้งหลาย จงอโหสิกรรม ให้แก่ข้าพเจ้า ตั้งแต่บัดนี้ เป็นต้นไป อย่ามีเวรภัย เกิดชาติหนึ่งภพใด ขอให้ได้สร้าง แต่กรรมดี สร้างบารมีของตน ให้พ้นภัยพาล ลุล่วงบ่วงมาร ในอนาคตกาล อันใกล้นี้ ด้วยเทอญ

ข้าพเจ้าคิดจะประกอบกิจการอันใด ที่ไม่ผิดทำนองคลองธรรม ขอให้สำเร็จสมปรารถนา เป็นอัศจรรย์ เหนือมนุษย์ทั้งปวง

คำถอนอธิษฐานที่เป็นมิจฉาทิฏฐิ

โดย พระชุมพล พลปญฺโญ ๔ ตุลาคม ๒๕๔๓

อิมัง มิจฉา อะธิษฐานัง ปัจจุทธะรามิ

ทุติยัมปิ อิมัง มิจฉา อะธิษฐานัง ปัจจุทธะรามิ

ตะติยัมปิ อิมัง มิจฉา อะธิษฐานัง ปัจจุทธะรามิ

ข้าพเจ้าขอถอนคำอธิษฐาน ถอนคำสาป ถอนคำแช่ง ที่ข้าพเจ้าได้ตั้งขึ้น ถึงพร้อมแล้ว ด้วยกิเลส ด้วยตัณหา ด้วยอุปาทาน ด้วยราคะ ด้วยโทสะ ด้วยโมหะ ด้วยมานะ ด้วยมิจฉาทิฏฐิ เป็นไปเพื่อความพยาบาทเบียดเบียน สร้างเวรสร้างกรรม ไม่ประกอบด้วยธรรม ไม่ประกอบด้วยวินัย ไม่ประกอบด้วยกุศล ไม่ประกอบด้วยปัญญา ไม่ประกอบด้วยบารมี ที่ข้าพเจ้าได้อธิษฐานไว้ สาปไว้ แช่งไว้ ในอดีตชาติก็ดี ปัจจุบันชาติก็ดี ระลึกได้ก็ดี ระลึกไม่ได้ก็ดี ทั้งหมดทั้งสิ้น

ข้าพเจ้าขออ้างเอาพระพุทธเจ้า พระธรรมเจ้า พระสงฆเจ้า แม่พระธรณี แม่พระคงคา แม่พระเพลิง แม่พระพาย และเทวดาทั้งหลายทั้งปวง มาเป็นพยาน ว่าข้าพเจ้าขอถอนคำอธิษฐานเหล่านั้น ถอนคำสาปเหล่านั้น ถอนคำแช่งเหล่านั้น ร้อยหน พันหน หมื่นหน แสนหน ล้านหน โกฏิหน ณ กาลบัดเดี๋ยวนี้ด้วยเทอญ

นะถอน โมถอน พุทถอน ธาถอน ยะถอน

นะคลอน โมคลอน พุทคลอน ธาคลอน ยะคลอน

ถอนด้วย นะ โม พุท ธา ยะ

ข้าพเจ้าขอยกโทษ อโหสิกรรม และให้อภัย ในความบกพร่อง ผิดพลาด ของสรรพสัตว์ ทั้งหลายทั้งปวง ทุกชีวิต ทุกจิตวิญญาณ ในที่ทุกสถาน ในกาลทุกเมื่อเทอญ

พระชุมพล พลปญฺโญ เขียนเมื่อ ๔ ตุลาคม ๒๕๔๓

คำอธิษฐานข้างบนนี้ ถ้าใครใช้อธิษฐานทุกวัน จะช่วยลดวิบากกรรมเวรกรรมทางใจลงได้อย่างมาก

พระชุมพล พลปญฺโญ

๔ ตุลาคม ๒๕๔๓

คำแผ่บารมีกุศลมหาอธิษฐาน

โดย พระชุมพล พลปณฺโณ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๔๔

ข้าพเจ้าขออาราธนาบารมีของพระพุทธเจ้าทุกพระองค์ พระปัจเจกพุทธเจ้าทุกพระองค์ พระสาวกทุกองค์ พระโพธิสัตว์ทุกองค์ พรหมทุกองค์ เทวดาทุกองค์ พ่อแม่ครูบาอาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่าน จงมาสถิตอยู่เหนือเศียรเกล้าของข้าพเจ้า ขอให้คำอธิษฐานของข้าพเจ้าศักดิ์สิทธิ์มีฤทธิ์ จงทุกประการเทอญ

บุญกุศลที่ข้าพเจ้าบำเพ็ญมาในอดีตชาติก็ดี ในปัจจุบันชาติก็ดี และที่จะบำเพ็ญไปจนกว่าที่จะถึงซึ่งพระนิพพานก็ดี ที่จะให้ผลแก่ข้าพเจ้าเพียงใด ข้าพเจ้าขออุทิศส่วนกุศลนั้น ให้แก่จิตวิญญาณทุกดวง ทั้งหมื่นโลกธาตุ แสนโกฏิจักรวาล อนันตจักรวาล ขอให้ท่านทั้งหลายจงได้อนุโมทนาในกุศลนั้น และจงพลันบังเกิดเป็นเครื่องสักการะบรรณาการอันเป็นทิพย์ ที่ท่านยินดีพอใจเป็นร้อยเท่าพันทวีที่ท่านต้องการ ขอให้ท่านจงเจริญด้วยอายุ วรรณะ สุขะ พละ ปฏิภาณ ธรรมสาร สมบัติ พิพัฒนมงคล สมบูรณ์พูนผล ด้วยลาภ ยศ สุข สรรเสริญ และอธิบดีอันเป็นทิพย์ยิ่งยิ่งขึ้นไป ท่านคิดปรารถนาสิ่งใด ขอจงได้สำเร็จสมความปรารถนาทุกสิ่งทุกประการตลอดเวลา ขอให้ท่านจงสถิตอยู่ในฐานะบิดา มารดา ช่วยบำรุงรักษาข้าพเจ้าซึ่งอยู่ในฐานะลูกสาว-ลูกชาย ให้ปราศจากภัยอันตรายจะมาแผ้วพาน ขอให้เจริญรุ่งเรืองในทุกสิ่งทุกประการ จนกว่าจะเข้าถึงซึ่งพระนิพพานในอนาคตกาลอันใกล้นี้ด้วยเทอญ

อนึ่ง บุญใดที่ท่านทั้งหลายได้บำเพ็ญมาทุกภพทุกชาติ ข้าพเจ้าขออนุโมทนา ขอให้ข้าพเจ้าจงมีส่วนแห่งบุญนั้นจงทุกประการ ขออุทิศบุญจากการอนุโมทนานี้ ให้แก่เจ้ากรรมนายเวรและเทวดาที่รักษาข้าพเจ้า ขอป่าวประกาศคุณงามความดีของท่าน ไปตลอดหมื่นโลกธาตุ แสนโกฏิจักรวาล อนันตจักรวาล จิตวิญญาณทุกดวง ทุกเทวสมาคม ทุกเทวสภา จงรับรู้รับทราบ คุณงามความดี ที่ท่านได้ทำแล้ว จงทุกประการเทอญ

สิ่งใดที่ข้าพเจ้าได้เคยล่วงเกินท่านทั้งหลายด้วยกายกรรม วจีกรรม มโนกรรม ในอดีตชาติก็ดี ปัจจุบันชาติก็ดี ข้าพเจ้าขอกราบแทบเท้าขอขมา ขอท่านทั้งหลายจงโปรดเมตตายกโทษอโหสิกรรมให้แก่ข้าพเจ้าด้วยเทอญ

สิ่งใดที่ท่านทั้งหลายได้เคยล่วงเกินข้าพเจ้ามาในอดีตชาติก็ดี ปัจจุบันชาติก็ดี ข้าพเจ้าขอยกโทษอโหสิกรรมให้ทั้งหมดทั้งสิ้น

ขออุทิศกุศล ไปกับกระแสเมตตาจิตของท่าน ลูกหลานบริวารและผู้ที่เกี่ยวข้องกับท่าน จะอยู่ภพใดภูมิใด ขอจงได้รับบุญกุศลจากข้าพเจ้า จงทุกประการเทอญ

ขอท่านทั้งหลายจงช่วยเสริมพลังบารมีแก่ข้าพเจ้า เมื่อข้าพเจ้าคิดจะประกอบกิจการอันใด ที่ไม่ผิดทำนองคลองธรรม ขอให้พลันสำเร็จเป็นอัศจรรย์เหนือมนุษย์ทั้งปวงด้วยเทอญ

ขออัญเชิญพระศรีอาริย์ เจ้าแม่กวนอิม พระกษิติครรภ์โพธิสัตว์ พระอรหันต์จี้กงเซียนทั้งแปด พระอิศวรนารายณ์ พระอินทร์ พระพรหม พระยม พระกาล ท้าวจตุโลกบาลทั้ง ๔ แม่พระธรณี แม่พระคงคา แม่พระเพลิง แม่พระพาย พระโพธิสัตว์ทั้งหลาย เทวดาทั้งหลาย นายนิริยบาลทั้งหลาย ท่านผู้มีตาทิพย์ หูทิพย์ ใจทิพย์ทั้งหลาย ท่านผู้มีวิชชาอภิญญา ปฏิสัมภิทาทั้งหลาย จงมารับเอาส่วนกุศล และเป็นพยานในการสร้างกุศลและอุทิศส่วนกุศล พร้อมทั้งนำข่าวคำอธิษฐานของข้าพเจ้า ไปบอกกล่าวแก่สรรพสัตว์ให้รู้ทั่วหน้ากันทุกภูมิทุกชั้น และช่วยทำคำอธิษฐานนั้นให้เป็นจริงด้วยเทอญ

(คำแผ่บารมีกุศลมหาอธิษฐานนี้ ถ้าใครใช้อธิษฐานทุกวันจะช่วยเสริมบารมีให้สำเร็จผลดังใจปรารถนาทุกประการ)

(ไม่สงวนลิขสิทธิ์ เอาไปพิมพ์เผยแพร่ได้)

คำอธิษฐานเพื่อพ้นทุกข์โทษเวรภัย

หลวงพ่อชุมพล พลปญฺโญ ๑๕ มกราคม ๒๕๔๗

สิ่งใดที่ข้าพเจ้าได้เคยกระทำไปโดยไม่สมควรแก่ศักดิ์ศรีและฐานะ กระทำไปโดยไม่ละอายต่อบาป ไม่เกรงกลัวต่อบาป

ได้เคยหักหลังทรยศ คดโกง ต่อท่านผู้มีพระคุณ ผู้มีบุญคุณ ต่อท่านผู้มีความซื่อสัตย์ จงรักภักดี จริงใจ ต่อข้าพเจ้า

ได้เคยลบหลู่ล่วงเกิน ต่อท่านผู้มีคุณธรรมอันสูงส่ง เพราะความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ก็ดี หรือเพราะความเย่อหยิ่งถือดี ยกตนข่มท่าน มาในอดีตชาติก็ดี ปัจจุบันชาติก็ดี

บัดนี้ข้าพเจ้าสำนึกผิดแล้ว ข้าพเจ้ายอมรับผิดแล้ว ข้าพเจ้าขอส่งจิตไปกราบแทบเท้า ขอขมาขอลาโทษ ต่อทุกท่าน ที่ข้าพเจ้าได้เคยล่วงเกิน มาแล้วทั้งหลาย

ขอพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทุก ๆ พระองค์ ได้โปรดเมตตามาเป็นพยาน ในการขอขมาขอลาโทษ ณ กาลครั้งนี้ด้วยเทอญ

ขอให้ข้าพเจ้า พ้นจากทุกข์โทษเวรภัยทั้งปวง พ้นจากเคราะห์กรรมทั้งปวง พ้นจากคำสาปแช่งทั้งปวง พ้นจากโรคประสาททั้งปวง พ้นจากความเดือดร้อนกระวนกระวายใจทั้งปวง ณ กาลบัดเดี๋ยวนี้ด้วยเทอญ

คำประกาศโทษตน

หลวงพ่อชุมพล พลปญฺโญ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๐

ข้าพเจ้าขอป่าวประกาศโทษตนต่อเทวดาผู้ทรงเกียรติทั้งหลายทั้งปวง

อันตัวข้าพเจ้านี้ ได้มีความเคารพต่อพระพุทธเจ้า พระธรรมเจ้า พระสงฆเจ้า ว่าเป็นสรณะที่พึ่งอันสูงสุดมานานแล้ว แต่มีความชั่วที่ยังแก้ไขไม่หมดอยู่หลายข้อ และมีความดีที่ยังทำไม่ลุล่วงอยู่หลายประการ ถือว่าเป็นข้อบกพร่องของข้าพเจ้าอย่างยิ่ง

ข้าพเจ้าขอกราบขอขมาขอลาโทษต่อพระพุทธเจ้า พระธรรมเจ้า พระสงฆเจ้า และเทวดาผู้ทรงเกียรติทั้งหลายทั้งปวง มา ณ โอกาสนี้

ขอให้เทวดาผู้ทรงเกียรติทั้งหลายทั้งปวง จงโปรดเมตตา ยกโทษ อโหสิกรรม ให้อภัย และช่วยเหลือข้าพเจ้า ในที่ทุกสถาน ในกาลทุกเมื่อเทอญ

(คำประกาศโทษตนนี้ ใครใช้อธิษฐานทุกวันจะทำให้จิตใจผ่องใสเจริญก้าวหน้าในทางธรรมเป็นที่รักแก่เทวดาทั้งหลายทั้งปวง)

คำอธิษฐานเพื่อเจริญธรรม

หลวงพ่อชุมพล พลปญฺโญ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๔๗

ความผิดพลาดใด ๆ ที่ข้าพเจ้าได้ก่อไว้ ในอดีตชาติก็ดี ปัจจุบันชาติก็ดี แล้วดื้อด้านไม่ยอมรับ หรือปั้นโยนบาปไปให้ผู้อื่น ต้องรับโทษเดือดร้อนแทน ที่ข้าพเจ้าระลึกได้ก็ดี ระลึกไม่ได้ก็ดี

บัดนี้ ข้าพเจ้าได้บังเกิดความละอายต่อบาป ความเกรงกลัวต่อบาปเป็นอย่างยิ่ง ข้าพเจ้าขอยอมรับสำนึกผิด ตั้งจิตขอขมา ต่อหน้าพระพุทธ ต่อหน้าพระธรรม ต่อหน้าพระสงฆ์ ต่อหน้าพระโพธิสัตว์ทุกองค์ ต่อหน้าเทวดาทั้งหลาย ต่อหน้าจิตวิญญาณทุกดวง

ขอแสดงอาการ ละพยศ ลดมานะ ละทิฏฐิ ขอสำนึกผิดในบาปกรรมที่ทำมา ต่อไปนี้จะตั้งตา ละชั่ว ประพฤติดี ทำจิตให้ขาวรอบ เชื่อฟังพระพุทธเจ้า เคารพพระ-ธรรม เดินตามพระอริยสงฆ์

ขอให้ข้าพเจ้าพ้นจากทุกข์โทษเวรภัย พ้นจากเสนียดจัญไร ข้าพเจ้าจะสร้างกุศลอันใด ขอให้สำเร็จสมปรารถนา เจริญก้าวหน้าในเส้นทางนิพพาน คุณธรรมทุกประการจงบังเกิดขึ้นในใจข้าพเจ้า ณ กาลบัดเดี๋ยวนี้ด้วย เทอญ

(คำอธิษฐานเพื่อเจริญธรรมนี้ ใครใช้อธิษฐานทุกวัน จะช่วยให้จิตใจเบิกบาน ไม่เศร้าหมอง เจริญก้าวหน้าในทางธรรม)

คาถาเชื่อมจิตกับพระโพธิสัตว์ทุกองค์

หลวงพ่อชุมพล พลปญฺโญ ๑๓ กันยายน ๒๕๔๘

ตั้งเครื่องสักการะขึ้นมา (คำว่าเครื่องสักการะนั้นอาจเป็นธูปเทียนหรือดอกไม้ หรือพวงมาลัยหรือน้ำหนึ่งแก้วก็ได้ ถ้าไม่มีอะไรเลยให้เอาดวงจิตที่อ่อนน้อมเป็นเครื่องสักการะ ขอเพียงให้ทำด้วยความเคารพ เอาใจเป็นใหญ่) จากนั้นอธิษฐานดังนี้

เครื่องสักการะนี้ ข้าพเจ้าขอประดิษฐาน เพื่อถวายเป็นเกียรติแก่ พระโพธิสัตว์ทุกองค์และบริวารทั้งปวง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พระศรีอาริยเมตไตรยโพธิสัตว์และบริวาร พระอวโลกิเตศวรโพธิสัตว์และบริวาร พระกษิติครรภ์โพธิสัตว์และบริวาร (อาจเพิ่มพระ-โพธิสัตว์ที่เราเคารพเป็นพิเศษไปอีกได้ตามสะดวกและตามศรัทธา เช่นหลวงปู่ทวดวัดช้างไห้และบริวาร หลวงพ่อปานวัดบางนมโคและบริวาร ครูบาศรีวิชัยและบริวารเป็นต้นก็ได้)

บุญกุศลที่ข้าพเจ้าได้บำเพ็ญมาในอดีตชาติก็ดีปัจจุบันชาติก็ดี ที่จะให้ผลแก่ข้าพเจ้าเพียงไร ข้าพเจ้าขออุทิศกุศลนั้น ให้แก่พระโพธิสัตว์ทุกองค์และบริวารทั้งปวง จงทุกประการเทอญ

อนึ่งบุญใดที่พระโพธิสัตว์ทุกองค์และบริวารทั้งปวง ได้บำเพ็ญมาทุกภพทุกชาติ ข้าพเจ้าขอกราบอนุโมทนา ขอให้ข้าพเจ้า จงมีส่วนแห่งบุญนั้น จงทุกประการ ขออุทิศบุญจากการอนุโมทนานี้ ให้แก่เจ้ากรรมนายเวรและเทวดาที่รักษาข้าพเจ้า ขอป่าวประกาศคุณงามความดีของท่าน ไปตลอดหมื่นโลกธาตุ แสนโกฏิจักรวาล อนันตจักรวาล จิตวิญญาณทุกดวง ทุกเทวสมาคม ทุกเทวสภา จงรับรู้รับทราบ คุณงามความดี ที่ท่านได้ทำแล้ว จงทุกประการเทอญ

สิ่งใดข้าพเจ้า ได้เคยล่วงเกินท่านทั้งหลาย ด้วยกายกรรม วจีกรรม มโนกรรม ข้าพเจ้าขอกราบแทบเท้าขอขมา ขอท่านจงโปรดเมตตายกโทษอโหสิกรรม ให้แก่ข้าพเจ้าด้วยเทอญ

สิ่งใดที่ท่านได้เคยล่วงเกินข้าพเจ้า มาในอดีตชาติก็ดี ปัจจุบันชาติก็ดี ข้าพเจ้าขอปวารณาให้เป็นอโหสิกรรมทั้งหมดทั้งสิ้น

ข้าพเจ้าขออุทิศกุศล ไปกับกระแสเมตตาจิต ของพระโพธิสัตว์ทุกองค์และบริวารทั้งปวง สัตว์ทั้งหลายทั้งปวงทั้งหมื่นโลกธาตุแสนโกฏิจักรวาลอนันตจักรวาล จงมีส่วนแห่งกุศล ที่ข้าพเจ้าได้บำเพ็ญมาจงทุกประการเทอญ

ข้าพเจ้าขอพรว่า เมื่อใดที่ข้าพเจ้า อุทิศกุศล แผ่เมตตา และอธิษฐานจิต ขอให้ศักดิ์สิทธิ์มีฤทธิ์ คล้ายประหนึ่งว่า ท่านทั้งหลายได้โปรดเมตตาบันดาลให้เป็นไปด้วยเทอญ

(การเชื่อมจิตกับพระโพธิสัตว์ทุกองค์และบริวารทั้งปวงหมายถึงเราได้ทำการผูกมิตรกับท่านผู้ที่อยู่ในสายการสร้างบารมีทั้งหมดทั้งสิ้นเลย ฉะนั้นคาถาเชื่อมจิตกับพระ-โพธิสัตว์ทุกองค์นี้ ถ้าใครใช้ทุกวันจะทำให้ผู้นั้นมีจิตพิเศษกว่าคนธรรมดาทั่วไป เวลาอธิษฐานอะไร ถ้าไม่ผิดทำนองคลองธรรม จะสัมฤทธิ์ผลง่ายกว่าคนทั้งหลาย เวลาประกอบกิจการอันเป็นกุศลที่อยู่ในขอบข่ายการสร้างบารมีก็จะสำเร็จง่าย เพราะพระ-โพธิสัตว์ทุกองค์และบริวารทั้งปวงจะมาช่วย)

คำแผ่เมตตา ๖ ทิศ

หลวงพ่อชุมพล พลปญฺโญ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๐

สัตว์ทั้งหลายทั้งปวง ใน**ทิศเบื้องหน้า** จงเป็นสุขเถิด จงพ้นทุกข์เถิด จงมีส่วนแห่งกุศล ที่ข้าพเจ้าได้บำเพ็ญมาแล้วด้วยดี ในกาลทุกเมื่อเถิด

(เปลี่ยน **ทิศเบื้องหน้า** เป็น **ทิศเบื้องขวา, ทิศเบื้องหลัง, ทิศเบื้องซ้าย, ทิศเบื้องล่าง** และ **ทิศเบื้องบน** ตามลำดับ เพื่อให้ครบ ๖ ทิศ)

ขอกระแสแห่งความอ่อนน้อมถ่อมตน และกระแสเมตตาจิตของข้าพเจ้า จงแผ่ไปตลอดหมื่นโลกธาตุ แสนโกฏิจักรวาล อนันตจักรวาล จิตวิญญาณดวงใดสัมผัสกระแสนี้ ขอให้มีส่วนแห่งบุญที่ข้าพเจ้าได้บำเพ็ญมาแล้วจงทุกประการ จิตวิญญาณดวงใดที่รู้แล้ว ขอจงอนุโมทนาเองเถิด จิตวิญญาณดวงใดที่ยังไม่รู้ ขอให้เทวดาผู้ทรงเกียรติทั้งหลายจงบอกจิตวิญญาณเหล่านั้นให้รู้ เพราะเหตุที่ได้อนุโมทนา ในกุศลที่ข้าพเจ้าได้บำเพ็ญ จิตวิญญาณเหล่านั้นจงเป็นสุข พ้นทุกข์ทั้งปวง ความปรารถนาที่ดีงามของจิตวิญญาณเหล่านั้นจงเต็มรอบบริบูรณ์ทุกประการด้วยเถิด

เทวดาผู้ทรงเกียรติองค์ใดที่นำกระแสจิตของข้าพเจ้าไปปรากฏในที่ต่าง ๆ ขอให้มีส่วนในบุญของข้าพเจ้าจงทุกประการ

คำอธิษฐานที่พุทธคยา

หลวงพ่อชุมพล พลปณฺโณ ตุลาคม ๒๕๕๐

ขอให้ข้าพเจ้าได้รู้แจ้งแทงตลอดบรรลุเข้าถึงตามในสิ่งที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ตรัสรู้แจ้งที่โพธิมณฑล

ขอให้ข้าพเจ้ามีบารมียิ่งใหญ่ถึงพร้อมด้วยทรัพย์ สุขภาพ ปัญญา อภิญญา คุณธรรม และบริวาร เพื่อที่จะสืบพระศาสนาของพระโคดมสัมมาสัมพุทธเจ้า

เมื่อใดที่ข้าพเจ้าคิดประกอบในกิจอันเป็นกุศล ขอให้เทวดาและมนุษย์ทั้งปวงช่วยเกื้อหนุนและโอนอ่อนผ่อนตามอุปถัมภ์ค้ำชูให้กิจการนั้นสำเร็จเป็นอัศจรรย์

ขอให้จิตของข้าพเจ้าใกล้ชิดกับพระพุทธคุณเป็นที่ยิ่งจนสามารถเข้าถึงคุณธรรมอันพิเศษทั้งปวงอันเป็นส่วน วิชชา อภิญญา ปฏิสัมภิทา และ โลกุตระ ด้วยวิธีการเพียงแค่ระลึกถึงพระพุทธคุณด้วยความเคารพ

ขอให้เทวดาที่เป็นฝ่ายสัมมาทิฏฐิและฝ่ายอริยะทั้งหลายจงรับรู้จิตที่มีความศรัทธาในพระรัตนตรัยเป็นที่ยิ่งของข้าพเจ้าและมาให้ความเมตตาเอ็นดูคุ้มครองรักษาช่วยเหลือเกื้อหนุนให้ข้าพเจ้าปราศจากภัยอันตรายและมีความเจริญรุ่งเรืองในทิศทางที่บัณฑิตปรารถนาในกาลทุกเมื่อ

ขอให้ข้าพเจ้าได้ตาทิพย์หูทิพย์และเจโตปริยญาณ สามารถระลึกชาติแต่หนหลัง มีญาณรอบรู้เหตุการณ์ทั้งปวง ได้มโนมยิทธิ สามารถหยั่งรู้ความคิดคน ขอให้รู้อดีตอนาคตปัจจุบัน รู้กรรมของสัตว์ รู้ภพภูมิทั้งปวง ขอให้หมดอวิชชาตัณหาอุปาทานและอกุศลกรรม สำเร็จอรหันต์พร้อมด้วยปฏิสัมภิทา ๔ อภิญญา ๖ วิโมกข์ ๘ พ้นทุกข์พ้นโศกพ้นโรคพ้นภัยพ้นเคราะห์เสนียดจัญไรปราศจากภัยอันตรายทั้งหลายทั้งปวง

เมื่อใดที่ข้าพเจ้าคิดจะให้ทานขออย่าได้ขาดแคลนซึ่งไทยธรรม

ผู้ใดอธิษฐานจิตถึงข้าพเจ้า ขอให้ได้รับการช่วยเหลือตามสมควรแก่กรณี

ผู้ใดคิดถึงข้าพเจ้าหรือเข้าใกล้ข้าพเจ้าขอให้หมดความทุกข์ความกระวนกระวายใจ ขอให้เป็นสุขสงบใจ

เมื่อใดที่ข้าพเจ้าอุทิศกุศล แผ่เมตตา และอธิษฐานจิต ขอให้ศักดิ์สิทธิ์มีฤทธิ์และถึงทุกคนที่ข้าพเจ้าตั้งใจประสงค์

เมื่อใดที่ข้าพเจ้าตั้งจิตอธิษฐานอันประกอบด้วยธรรม ขอให้เทวดาทั้งหลายไม่สามารถเพิกเฉยต่อคำอธิษฐานอันเป็นธรรมนั้นได้

ขอให้ข้าพเจ้าชนะมารชนะอุปสรรคทั้งปวงในกาลทุกเมื่อ

ขอให้ชาตินี้เป็นชาติสุดท้าย ขึ้นชื่อว่าการเกิดอย่าได้มีแก่ข้าพเจ้าอีกเลย ตายจากชาตินี้ขอให้เข้าถึงพระนิพพานตามพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไป

ขอให้ข้าพเจ้าเจริญในพรหมจรรย์เจริญในพระพุทธศาสนาแตกฉานก้าวหน้าในทางธรรม ขอให้ดับทุกข์ทั้งปวงสิ้นลงในอนาคตอันใกล้นี้

ขอให้มีโอกาสพบบัณฑิต ครูบาอาจารย์ และสหธรรมิก ที่เป็นอริยะหรือที่เป็นพระขีณาสพ พร้อมทั้งได้รับการเกื้อหนุนในเส้นทางไปสู่นิพพาน

เมื่อใดที่ข้าพเจ้าคิดประกอบกิจการอันเป็นกุศลเป็นธรรม ขออย่าได้มีใครมาขัด-ขวาง

ขอให้ข้าพเจ้าได้บริวารที่ซื่อสัตย์จงรักภักดี ไม่หักหลังทรยศคดโกงและถึงพร้อมด้วยคุณธรรม

ที่ใดที่ข้าพเจ้าแผ่กระแสเมตตาจิตไป ขอให้ที่นั้นสงบร่มเย็นเป็นสันติสุข

ขอให้ข้าพเจ้ามีลาภ มีความสามารถ มีอำนาจ มีเดช ที่จะตอบแทนบุญคุณพระ-ศาสนา บุพการีชน ครูบาอาจารย์ผู้มีพระคุณ และญาติมิตรบริวารที่ซื่อสัตย์จงรักภักดีต่อข้าพเจ้า

ผู้ใดที่ระลึกถึงข้าพเจ้าด้วยความเคารพขอให้ผู้นั้นจงเข้าสู่อริยมรรค อริยผลได้อย่างง่ายดาย

ข้าพเจ้าอยู่ที่ใดขอให้ที่นั้นเป็นมงคลสถานสำหรับการบำเพ็ญทาน การรักษาศีล การเจริญภาวนา และเข้าถึงธรรมได้อย่างง่ายดาย หรือแม้แต่ว่า ผม ขน เล็บ ฟัน กระดูกของข้าพเจ้าประดิษฐานในที่ใด ขอให้สถานที่นั้นเป็นมงคลสถานของผู้ใฝ่ธรรมด้วย

เมื่อใดที่ข้าพเจ้าแผ่เมตตาและอุทิศส่วนกุศล ขอให้กระแสเมตตาและคำอธิษฐานจิตอุทิศกุศลของข้าพเจ้าจงแผ่ไปตลอดอนันตจักรวาล ถ้าหากไม่มีกรรมมาขวางกั้นแล้ว ขอให้จิตวิญญาณทั้งหลายสามารถรับกระแสเมตตาและส่วนบุญของข้าพเจ้าได้ไม่ว่าจะอยู่ในจักรวาลอาณาเขตใดก็ตาม

เมื่อใดที่ข้าพเจ้าอธิษฐานจิตในเรื่องที่เป็นกุศลแล้ว ขอให้เทวดาที่เป็นสัมมาทิฏฐิทั้งหลายมาเกื้อหนุนให้คำอธิษฐานนั้นสำเร็จเป็นอัศจรรย์ในกาลทุกเมื่อเทอญ

บุคคลใดที่ช่วยเหลือเกื้อกูลข้าพเจ้าขอให้เขาผู้นั้นได้รับความช่วยเหลือเกื้อกูลจากเทวดาทั้งหลาย

ขอให้ข้าพเจ้าปราศจากภัยอันตรายต่อการปฏิบัติธรรม ทั้งภัยที่เกิดจากภายนอกและภัยที่เกิดจากภายใน

บุคคลใดระลึกนึกถึงข้าพเจ้า ขอให้ผู้นั้นเกิดศรัทธาคิดบริจาคทานในพระพุทธศาสนา คิดรักษาศีล คิดประพฤติธรรม

บุคคลผู้ใดที่ไม่เป็นอาภัพพบุคคล ที่มีความเคารพศรัทธาและประพฤติตามโอวาทของข้าพเจ้าอย่างจริงจังไม่ลังเล ขอให้เขาเหล่านั้นได้ดวงตาเห็นธรรมอย่างง่ายดาย

ขอให้กระแสจิตและวาจาสุภาษิตของข้าพเจ้าสามารถช่วยให้คนเข้าถึงธรรมได้ง่ายดายยิ่งขึ้น

วันใดที่ข้าพเจ้าดับขันธ์ ขอให้บังเกิดธรรมสังเวชแก่สรรพสัตว์จำนวนมากมาย และจงเป็นเหตุให้สัตว์เหล่านั้นเกิดศรัทธาในพระพุทธศาสนาอย่างมั่นคงและได้เข้าสู่ธรรมขั้นสูงในกาลต่อไป

ธรรมะใดที่ข้าพเจ้าเขียน บันทึก แสดงไว้ ขอให้ธรรมะเหล่านั้นได้รับการเผยแพร่สืบทอดต่อไปอีกอย่างน้อย ๕๐๐ ปี นับจากวันที่ข้าพเจ้าดับขันธ์ ขอให้เรื่องราวของข้าพเจ้าและธรรมะที่ข้าพเจ้าแสดงไว้จงเป็นปัจจัยให้สัตว์จำนวนมากเข้าถึงพระไตรสรณาคมน์และโลกุตตรธรรม

สถานที่ใดที่ ผม ขน เล็บ ฟัน กระดูกของข้าพเจ้าประดิษฐานอยู่ ขอให้ที่นั้นไม่มีผู้อดอยากขาดแคลน บุคคลใดที่เคารพบูชา จงเจริญด้วย ลาภ ยศ สรรเสริญ สุข และคุณธรรมทั้งปวง

เทวดาองค์ใดที่ช่วยทำให้คำอธิษฐานของข้าพเจ้าศักดิ์สิทธิ์ขอให้มีส่วนกุศลทั้งปวงของข้าพเจ้า ขอให้เจริญด้วยทิพยสมบัติ ได้เข้าสู่สุคติภูมิที่ละเอียดยิ่ง ๆ ขึ้นไปจนถึงนิพพาน

(พระชุมพล พลปญฺโญ เขียนคำอธิษฐานนี้เมื่อเดือนตุลาคม ๒๕๕๐ ตามคำขอของลูกศิษย์ที่อยากมีตัวอย่างคำอธิษฐานที่จะได้นำไปปรับปรุงเนื้อหาและถ้อยคำ เพื่อนำไปใช้ตามความต้องการและศรัทธาของแต่ละคน จึงได้จินตนาการเขียนตัวอย่างมาให้ดู ส่วนใครอยากจะอธิษฐานเรื่องอะไรแบบไหนอย่างไร ก็เป็นสิทธิที่แต่ละบุคคลจะทำได้ทั้งนั้น ถ้าไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน)

คำอธิษฐานย้ายบัญชีทองคำ

หลวงพ่อชุมพล พลปณฺโณ ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๕๒

(ตั้งเครื่องสักการะต่อหน้าพระพุทธรูป เครื่องสักการะนี้อาจจะเป็นบายศรีหรือดอกไม้ธูปเทียนเท่าที่พอจะจัดหาได้ ถ้าไม่มีอะไรเลยก็ตั้งน้ำบริสุทธิ์ขึ้นมาสักแก้ว ให้ตั้งใจเอาเจตนากุศลเป็นสำคัญ)

(คำบูชาครู)

ข้าพเจ้าทั้งหลายขอน้อมสักการะครูบาอาจารย์เจ้าทั้งหลาย อันมีสมเด็จพระพุทธเจ้าทุกพระองค์เป็นอาทิ ในฐานะพระบรมครูของโลกธาตุ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสมเด็จพระพุทธเจ้าองค์ปฐมบรมครู ขอกราบอาราธนาอัญเชิญพระผู้มีพระภาคเจ้าทั้งหลาย มาประสิทธิเหนือเกล้าเหนือเกศของข้าพเจ้า ที่จะดำเนินมงคลพิธีให้ศักดิ์สิทธิ์มีฤทธิ์ และข้าพเจ้าขอสักการะครูบาอาจารย์ของข้าพเจ้าทุกภพทุกชาติ ครูบาอาจารย์ที่ช่วยให้ข้าพเจ้าแตกฉานในสรรพวิชาการ ครูบาอาจารย์ที่สอนวิชาการที่ไม่เป็นโทษ ขอจงโปรดเมตตาถ่อมองค์ลงมารับการสักการะบูชาครูบาอาจารย์ของข้าพเจ้า ด้วยเดชแห่งความอ่อนน้อมถ่อมตนและความกตัญญูต่อครูบาอาจารย์นี้ ขอให้ข้าพเจ้าทั้งหลายประกอบมงคลพิธี ได้ศักดิ์สิทธิ์มีฤทธิ์ เพื่อความเจริญรุ่งเรืองของข้าพเจ้าทั้งหลาย ด้วยเดชแห่งบารมีของครูบาอาจารย์เจ้าทั้งหลาย เมตตาบันดาลให้เป็นไปในกาลทุกเมื่อเทอญ

เครื่องสักการะทั้งหลายเหล่านี้ ข้าพเจ้าขอตั้งเพื่อเป็นเกียรติแก่ พระพุทธเจ้าทุกพระองค์ พระปัจเจกพุทธเจ้าทุกพระองค์ พระอริยสาวกทุกองค์ พระโพธิสัตว์ทุกองค์ พรหมทุกองค์ เทวดาทุกองค์ พ่อแม่ครูบาอาจารย์ ท่านผู้มีพระคุณทุกท่าน ขอท่านจงโปรดเมตตาถ่อมองค์ลงมารับการบูชาสักการะเหล่านี้ เพื่อประโยชน์และความสุข เพื่อมงคลชีวิต เพื่อความเจริญก้าวหน้า ในการปฏิบัติธรรมของข้าพเจ้า ตลอดสิ้นกาลนาน จนกว่าจะถึงพระนิพพาน ในอนาคตกาล อันใกล้นี้ด้วยเทอญ

(บทบวงสรวงท้าวมหาราชทั้ง ๔)

ปุริมัญจะ ทิสัง ราชา ธะตะรัฏโฐ ปะสาสะติ

คันธัพพานัง อาธิปะติ มะหาราชา ยะสัสสิ โส

ปุตตาปิ ตัสสะ พะหะโว อินทะนามา มะหัพพะลา
อิทธิมันโต ชุติมันโต วัณณะวันโต ยะสัสสิโน
โมทะมานา อัฏฐังสุ

ทักขินัญจะ ทิสัง ราชา วิรุฬหโห ตัปปะสาสะติ
กุมภัณฑานัง อาธิปะติ มะหาราชา ยะสัสสิ โส
ปุตตาปิ ตัสสะ พะหะโว อินทะนามา มะหัพพะลา
อิทธิมันโต ชุติมันโต วัณณะวันโต ยะสัสสิโน
โมทะมานา อัฏฐังสุ

ปัจฉิมัญจะ ทิสัง ราชา วิรูปักโข ปะสาสะติ
นาคานัง อาธิปะติ มะหาราชา ยะสัสสิ โส
ปุตตาปิ ตัสสะ พะหะโว อินทะนามา มะหัพพะลา
อิทธิมันโต ชุติมันโต วัณณะวันโต ยะสัสสิโน
โมทะมานา อัฏฐังสุ

อุตตะรัญจะ ทิสัง ราชา กุเวโร ตัปปะสาสะติ
ยักขานัง อาธิปะติ มะหาราชา ยะสัสสิ โส
ปุตตาปิ ตัสสะ พะหะโว อินทะนามา มะหัพพะลา
อิทธิมันโต ชุติมันโต วัณณะวันโต ยะสัสสิโน
โมทะมานา อัฏฐังสุ

ปุริมะทิสัง ธะตะรัฏโฐ ทักขิเณนะ วิรุฬหะโก
ปัจฉิเมนะ วิรูปักโข กุเวโร อุตตะรัง ทิสัง
จัตตาโร เต มะหาราชา สะมันตา จะตุโร ทิสา
ทัททัลละมานา อัฏฐังสุ

(บทชุมนุมเทวดา)

สัคเค กาเม จะ รูเป คิริสิคะระตะเฏ จันตะลิกเข วิมาเน ทีเป รัฏเฐ จะ คาเม ตะรุวะนะคะหะเน เคหะวัตถุมหิ เขตเต ภุมมา จายันตุ เทวา ชะละถะละวิสะเม ยักขะ-คันธัพพะนาคา ติฏฐันตา สันติเก ยัง มุนิวะระวะจะนัง สาธะโว เม สุณันตุ ฯ ธัมมัสสะ - วะนะกาโล อะยัมภะทันตา ธัมมัสสะวะนะกาโล อะยัมภะทันตา ธัมมัสสะวะนะกาโล อะยัมภะทันตา ฯ

ข้าพเจ้าขอตั้งคารวจิตและกัลยาณจิต แก่เทวดาผู้ทรงคุณและบริวารผู้ทรงเกียรติ ทั้งหลายทั้งปวง บุญกุศลที่ข้าพเจ้าได้บำเพ็ญมาในอดีตชาติก็ดี ปัจจุบันชาติก็ดี และที่จะบำเพ็ญไปจนกว่าที่จะถึงซึ่งพระนิพพานก็ดี ที่จะให้ผลแก่ข้าพเจ้าเพียงไร ขอถวายแก่ท่านทั้งหลายที่มาในมงคลพิธีนี้อย่างเต็มที่จงทุกประการ ขอให้ท่านจงได้อนุโมทนาในกุศลนั้น และจงพลันบังเกิดเป็นเครื่องสักการะบรรณาการอันเป็นทิพย์ ที่ท่านยินดีพอใจเป็นร้อยเท่าพันทวีที่ท่านต้องการ ขอท่านจงเจริญในภูมิทิพย์ภูมิธรรมของท่านยิ่ง ๆ ขึ้นไปด้วยเทอญ

อนึ่ง บุญใดที่ท่านทั้งหลายได้บำเพ็ญมาทุกภพทุกชาติ ข้าพเจ้าขออนุโมทนา ขอให้ข้าพเจ้าจงมีส่วนแห่งบุญนั้นจงทุกประการ ขออุทิศบุญจากการอนุโมทนานี้ ให้แก่เจ้ากรรมนายเวรและเทวดาที่รักษาข้าพเจ้า ขอป่าวประกาศคุณงามความดีของท่าน ไปตลอดหมื่นโลกธาตุ แสนโกฏิจักรวาล อนันตจักรวาล จิตวิญญาณทุกดวง ทุกเทวสมาคม ทุกเทวสภา จงรับรู้รับทราบคุณงามความดีที่ท่านบำเพ็ญมาแล้วด้วยดีในกาลทุกเมื่อด้วยเทอญ ข้าพเจ้าขอฝากฝังท่านไว้ต่อเทวสมาคมและเทวสภาที่ท่านเกี่ยวข้อง เมื่อใดที่ท่านเข้าไปสู่เทวสมาคมและเทวสภานั้น ๆ ขอให้ท่านจงได้รับที่นั่งอันมีเกียรติ การต้อนรับอันมีเกียรติ การเชื้อเชิญอันมีเกียรติ ในเทวสมาคมและเทวสภานั้น ๆ ทุกครั้งไป เทวดาองค์ใดที่เมตตาทำตามคำขอร้องของข้าพเจ้า ขอให้มีส่วนบุญจากข้าพเจ้าตลอดกาลเป็นนิตย์ในกาลทุกเมื่อเทอญ

สิ่งใดที่ข้าพเจ้าเคยล่วงเกินท่านทั้งหลายด้วยกายกรรม วจีกรรม มโนกรรม ข้าพเจ้าขอกราบแทบเท้าขอขมา ขอท่านจงโปรดเมตตายกโทษอโหสิกรรมให้แก่ข้าพเจ้าด้วยเทอญ

สิ่งใดในการเวียนว่ายตายเกิด ท่านทั้งหลายเคยล่วงเกินข้าพเจ้ามาในภพใดชาติ

ใด ข้าพเจ้าขอปวารณาให้เป็นอโหสิกรรมทั้งหมดทั้งสิ้น ขอกรรมอันนั้นอย่าได้ไปเบียดเบียนบีฑาท่าน ในกรณีใด ๆ ต่อไปอีกเลย

ขออุทิศกุศลไปกับกระแสเมตตาจิตของท่าน ลูกหลานบริวารและผู้เกี่ยวข้องของท่านจะอยู่ภพใดภูมิใด ข้าพเจ้าขออุทิศบุญ ไปกับกระแสเมตตาจิตของท่านไปถึงเขาเหล่านั้น ขอลูกหลานบริวารและผู้เกี่ยวข้องของท่านจงได้รับส่วนบุญจากข้าพเจ้าอย่างเต็มที่ ขอท่านทั้งหลายจงอยู่ดีมีสุขพร้อมด้วยลูกหลานบริวารและผู้เกี่ยวข้องพร้อมหน้าพร้อมตา อยู่ดีมีสุข เจริญทั่วหน้าในภูมิทิพย์ภูมิธรรมของท่านยิ่ง ๆ ขึ้นไปในกาลทุกเมื่อเทอญ

ข้าพเจ้าขอตั้งเครื่องสักการะนี้เพื่อเป็นเกียรติแก่ท่านผู้บำเพ็ญทานทุกท่าน ท่านผู้บำเพ็ญศีลทุกท่าน ท่านผู้บำเพ็ญภาวนาทุกท่าน ท่านผู้บำเพ็ญบารมีทุกท่าน ท่านผู้บำเพ็ญความดีทุกท่าน ท่านผู้บำเพ็ญกุศลจิตทุกท่าน ขออนุโมทนาในบุญกุศลของท่านผู้บำเพ็ญทาน ผู้บำเพ็ญศีล ผู้บำเพ็ญภาวนา ผู้บำเพ็ญบารมี ท่านผู้บำเพ็ญความดี ท่านผู้บำเพ็ญกุศลจิตทุกท่าน ขอป่าวประกาศคุณงามความดีของท่านไปตลอดหมื่นโลกธาตุแสนโกฏิจักรวาล อนันตจักรวาล จิตวิญญาณทุกดวง ทุกเทวสมาคม ทุกเทวสภา จงมาชื่นชมยินดีอนุโมทนาต่อจิตวิญญาณผู้สร้างบารมีสร้างความดีในโลกธาตุทั้งปวงในกาลทุกเมื่อเทอญ

สิ่งใดที่ข้าพเจ้าได้เคยผิดพลาดบกพร่องต่อทานทั้งปวง ต่อศีลทั้งปวง ต่อการบำเพ็ญภาวนาทั้งปวง ต่อการสร้างบารมีทั้งปวง ต่อการสร้างความดีทั้งปวง ต่อการสร้างกุศลจิตทั้งปวง ข้าพเจ้าขอตั้งจิตด้วยความเจียมตัวเจียมตน แสดงการกราบขอขมาขอลาโทษ ต่อความบกพร่องของข้าพเจ้าต่อทานทั้งปวง ต่อศีลทั้งปวง ต่อภาวนาทั้งปวง ต่อบารมีทั้งปวง ต่อความดีทั้งปวง ต่อกุศลจิตทั้งปวง ต่อไปข้าพเจ้าจะตั้งจิตวิญญาณของข้าพเจ้าให้เป็นผู้เกรงอกเกรงใจ ยำเกรง ต่อทานทั้งปวง ต่อศีลทั้งปวง ต่อภาวนาทั้งปวง ต่อบารมีทั้งปวง ต่อความดีทั้งปวง ต่อกุศลจิตทั้งปวง และข้าพเจ้าจะตั้งจิตเคารพยำเกรงต่อท่านผู้บำเพ็ญทานทั้งปวง ต่อท่านผู้บำเพ็ญศีลทั้งปวง ต่อท่านผู้บำเพ็ญภาวนาทั้งปวง ต่อท่านผู้บำเพ็ญบารมีทั้งปวง ต่อท่านผู้บำเพ็ญความดีทั้งปวง ต่อท่านผู้บำเพ็ญกุศลจิตทั้งปวง

พระศาสดาตรัสว่า บุคคลใดบำเพ็ญทานและสร้างบารมีโดยเคารพ จะได้อานิสงส์ยิ่งใหญ่กว่าผู้ที่สร้างโดยไม่เคารพ วันนี้ข้าพเจ้าได้มาตั้งเครื่องสักการะแสดง

สามีจิกรรม ต่อการบำเพ็ญทานทั้งปวง ต่อการบำเพ็ญศีลทั้งปวง ต่อการบำเพ็ญภาวนาทั้งปวง ต่อการบำเพ็ญบารมีทั้งปวง ต่อการบำเพ็ญความดีทั้งปวง ต่อการบำเพ็ญกุศลจิตทั้งปวง

ขอให้เทวดาทั้งหลาย จงจำข้าพเจ้าไว้ว่า ต่อไปนี้ ข้าพเจ้าจะเป็นผู้บำเพ็ญทานด้วยจิตเคารพ เป็นผู้บำเพ็ญศีลด้วยจิตเคารพ เป็นผู้บำเพ็ญภาวนาด้วยจิตเคารพ เป็นผู้บำเพ็ญบารมีด้วยจิตเคารพ เป็นผู้บำเพ็ญความดีด้วยจิตเคารพ เป็นผู้บำเพ็ญกุศลจิตด้วยจิตเคารพ ข้าพเจ้าจะน้อมจิตยำเกรงต่อความดีทั้งปวง สิ่งใดที่ข้าพเจ้าเคยล่วงเกินต่อความดี ต่อคนดีทั้งปวง มาในอดีตชาติก็ดี ปัจจุบันชาติก็ดี หรือข้าพเจ้าเคยล่วงเกินบุคคลใด ๆ ผู้มีเจตนาในการสร้างบารมีในภพชาติใด ๆ

ข้าพเจ้าขอตั้งความอ่อนน้อมถ่อมตัว ขอยอมรับสำนึกผิด ตั้งจิตขอขมา ต่อหน้าพระพุทธ ต่อหน้าพระธรรม ต่อหน้าพระสงฆ์ ต่อหน้าพระโพธิสัตว์ทุกองค์ ต่อหน้าเทวดาทั้งหลาย ต่อหน้าจิตวิญญาณทุกดวง ขอแสดงอาการละพยศ ลดมานะ ละทิฏฐิ สำนึกผิดในบาปกรรมที่ทำมา ต่อไปนี้จะตั้งตา ละชั่ว ประพฤติดี ทำจิตให้ขาวรอบ เชื่อฟังพระพุทธเจ้า เคารพพระธรรม เดินตามพระอริยสงฆ์ ขอให้ข้าพเจ้าพ้นจากทุกข์โทษเวรภัย พ้นจากเสนียดจัญไร ข้าพเจ้าจะสร้างกุศลอันใด ขอให้สำเร็จสมปรารถนา เจริญก้าวหน้าในเส้นทางนิพพาน คุณธรรมทุกประการ จงบังเกิดขึ้นในใจของข้าพเจ้า ณ กาลบัดเดี๋ยวนี้ด้วยเทอญ

บัดนี้ ข้าพเจ้าได้ตั้งจิตเคารพต่อทานทั้งปวง ต่อศีลทั้งปวง ต่อการบำเพ็ญภาวนาทั้งปวง ต่อการสร้างบารมีทั้งปวง ต่อการสร้างความดีทั้งปวง ต่อการสร้างกุศลจิตทั้งปวง และได้ขอขมาลาโทษต่อความบกพร่องที่ข้าพเจ้าเคยมีต่อการบำเพ็ญทานทั้งปวง ต่อการบำเพ็ญศีลทั้งปวง ต่อการบำเพ็ญภาวนาทั้งปวง ต่อการบำเพ็ญบารมีทั้งปวง ต่อการบำเพ็ญความดีทั้งปวง ต่อการบำเพ็ญกุศลจิตทั้งปวงแล้ว ข้าพเจ้าขอประกาศต่อเทวดาทั้งหลาย ขอให้ท่านจงนำข่าวสาร ไปบอกนายบัญชีที่จดจารึกคุณความดีของข้าพเจ้าในอดีตกาล ถ้าในอดีตกาล ข้าพเจ้าเคยให้ทานโดยไม่เคารพ รักษาศีลโดยไม่เคารพ บำเพ็ญภาวนาโดยไม่เคารพ สร้างบารมีโดยไม่เคารพ สร้างความดีโดยไม่เคารพ สร้างกุศลจิตโดยไม่เคารพ บัดนี้ข้าพเจ้าได้สำนึกผิดและตั้งจิตกราบขอขมาขอลาโทษแล้ว ขอนายบัญชีทั้งหลายจงเปลี่ยนการจารึกบุญของข้าพเจ้าในอดีตที่ทำโดยไม่เคารพที่จารึกเอาไว้ในบัญชีชั้นรอง ขอนายบัญชีทั้งหลายจงเปลี่ยนการจารึกบุญนั้นไปสู่บัญชี-

ทองคำ บัญชีทองคำฝังเพชร บุญบารมีใดที่ข้าพเจ้าเคยสร้างโดยไม่เคารพในอดีตกาล แล้วเป็นเหตุให้บุญกุศลนั้นมาส่งผลให้ข้าพเจ้าในปัจจุบันนี้อย่างไม่เต็มที่ อย่างเหลือบ่า กว่าแรง อย่างหมดแรง อย่างไม่มีแรง อย่างฝืดเคือง อย่างยากลำบาก

ตั้งแต่นี้ต่อไป ขอนายบัญชีจงป่าวประกาศการจารึกบุญของข้าพเจ้าที่เปลี่ยนมาจารึกใหม่ในบัญชีทองคำ บัญชีทองคำฝังเพชร อันเป็นที่จารึกของบุคคลผู้ทำบุญโดยความเคารพ ให้ทานโดยเคารพ รักษาศีลโดยเคารพ เจริญภาวนาโดยเคารพ สร้างบารมีโดยเคารพ สร้างความดีโดยเคารพ สร้างกุศลจิตโดยเคารพ ขอเทวดาทั้งหลายจงป่าวประกาศต่อโลกธาตุว่า เดี๋ยวนี้ข้าพเจ้าได้เป็นคนใหม่แล้ว ได้เปลี่ยนตัวเองมาเป็นผู้ที่มีความเจียมตัว มีความเคารพยำเกรงอย่างแรงกล้า ต่อความดีและคนดีทั้งปวง ขอให้เทวดาซึ่งเป็นหมู่ญาติทั้งหลาย และเทวดาทั้งหลายที่เคยร่วมบุญกุศลกับข้าพเจ้ามาในอดีตกาล จงมาช่วยเหลือข้าพเจ้าอย่างแข็งขัน ให้ข้าพเจ้าเจริญรุ่งเรืองในกาลต่อไป เพราะข้าพเจ้าในตอนนี้ได้เปลี่ยนจิตของข้าพเจ้าให้มาสร้างกุศลบารมีโดยความเคารพแล้ว

ด้วยเดชบารมีแห่งบุญกุศลที่ข้าพเจ้าบำเพ็ญโดยเคารพ และบารมีของเทวดาหมู่ญาติที่รับรู้คำอธิษฐานที่ข้าพเจ้าตั้งขึ้นนี้ ตั้งแต่นี้ต่อไปขอให้ข้าพเจ้าพ้นทุกข์ พ้นโศก พ้นโรค พ้นภัย พ้นเคราะห์เสนียดจัญไร พ้นวิบากกรรมทั้งปวง พ้นหนี้สินทั้งปวง พ้นปัญหาทั้งปวง พ้นอุปสรรคทั้งปวง พ้นคนเลวทั้งปวง พ้นคนชั่วทั้งปวง พ้นคนใส่ร้ายป้ายสีทั้งปวง พ้นคนหักหลังทรยศทั้งปวง ข้าพเจ้าประกอบกิจการอันใด ขอให้สำเร็จสมปรารถนา เจริญก้าวหน้าทุกประการ บุญกุศลทั้งปวงของข้าพเจ้าที่ได้เปลี่ยนมาจารึกในบัญชีทองคำ บัญชีทองคำฝังเพชรนี้แล้ว จงมาเกื้อหนุนให้ข้าพเจ้าเข้าถึงพระนิพพานอย่างง่ายดาย ตราบใดที่ยังไม่ถึงพระนิพพาน ขึ้นชื่อคำว่าไม่มีและไม่รู้ อย่าได้ประสบพบเจอ ข้าพเจ้าประกอบกิจการอันใด ขอให้คล่องตัวทุกอย่าง ราบรื่นทุกอย่าง รุ่งเรืองทุกอย่าง สำเร็จทุกอย่าง สมปรารถนาทุกอย่างทุกประการในกาลทุกเมื่อเทอญ ข้าพเจ้าประกอบกิจการอันใดที่ไม่ผิดทำนองคลองธรรม ขอให้สำเร็จสมปรารถนาเป็นอัศจรรย์เหนือมนุษย์ทั้งปวง ด้วยบารมีเทวานุภาพบันดาลให้เป็นไป เทวดาองค์ใดช่วยทำคำอธิษฐานของข้าพเจ้าให้ศักดิ์สิทธิ์มีฤทธิ์ ขอให้มีส่วนบุญจากข้าพเจ้าตลอดกาลเป็นนิตย์ในกาลทุกเมื่อเทอญ

ด้วยอำนาจบุญกุศลของข้าพเจ้าที่ได้ย้ายมาจารึกบนบัญชีทองคำ บัญชีทองคำฝัง-

เพชร ณ กาลบัดนี้แล้ว กุศลบารมีนั้นอันเป็นบารมีสีทอง บารมีแสงทอง บารมีสีธรรม บารมีแสงธรรม ขอบารมีเหล่านั้น จงมารวมตัวกัน ให้ข้าพเจ้าเจริญในพระพุทธศาสนา เจริญในธรรมะทั้งปวง แตกฉานในธรรม แก่กล้าในธรรม ได้บรรลุธรรม ได้บรรลุมรรค ๔ ผล ๔ นิพพาน ๑ อย่างง่ายดาย ได้บรรลุปฏิสัมภิทา ๔ อภิญญา ๖ วิโมกข์ ๘ และคุณธรรมทั้งหลายที่บัณฑิตทางพุทธศาสนาสรรเสริญได้อย่างง่ายดาย ด้วยเดชบารมี บุญกุศลของข้าพเจ้าที่ย้ายมาจารึกในบัญชีทองคำ บัญชีทองคำฝังเพชร ตั้งแต่บัดนี้ต่อไป จนกว่าข้าพเจ้าจะถึงพระนิพพานในอนาคตกาลอันใกล้นี้ด้วยเทอญ

สิ่งใดที่ข้าพเจ้าได้หาญกล้ามาอธิษฐานนี้ ถ้าหากว่าล่วงเกินสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในกรณีใด ๆ ข้าพเจ้าขอกราบแทบเท้าขอขมาขอลาโทษ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายจงโปรดเมตตายกโทษอโหสิกรรมให้อภัยและช่วยเหลือข้าพเจ้าในที่ทุกสถานในกาลทุกเมื่อเทอญ

พุทธัง ปสิทธิ ธัมมัง ปสิทธิ สังฆัง ปสิทธิ

ขอให้คำอธิษฐานของข้าพเจ้าในวันนี้ จงศักดิ์สิทธิ์มีฤทธิ์อย่างเต็มที่ ด้วยบารมีพระพุทธเจ้าทุกพระองค์ พระปัจเจกพุทธเจ้าทุกพระองค์ พระอริยสาวกทุกองค์ พระโพธิสัตว์ทุกองค์ พรหมทุกองค์ เทวดาทุกองค์ พ่อแม่ครูบาอาจารย์ทุกท่าน ท่านผู้มีพระคุณผู้มีบุญคุณทุกท่าน และบารมีบุญกุศลของข้าพเจ้าที่ย้ายมาจารึกในบัญชีสีทอง บัญชีทองคำ บัญชีทองคำฝังเพชร และเทวดาที่เคยสร้างบารมีกับข้าพเจ้าทั้งหลาย เมตตาบันดาลให้เป็นไป ให้สัมฤทธิผล ศักดิ์สิทธิ์ ทุกข้อทุกประการในกาลทุกเมื่อเทอญ

สัตว์ทั้งหลายทั้งปวงในทิศเบื้องหน้า จงเป็นสุขเถิดจงพ้นทุกข์เถิดจงมีส่วนแห่งบุญของข้าพเจ้าเถิด สัตว์ทั้งหลายทั้งปวงในทิศเบื้องขวา จงเป็นสุขเถิดจงพ้นทุกข์เถิดจงมีส่วนแห่งบุญของข้าพเจ้าเถิด สัตว์ทั้งหลายทั้งปวงในทิศเบื้องหลัง จงเป็นสุขเถิดจงพ้นทุกข์เถิดจงมีส่วนแห่งบุญของข้าพเจ้าเถิด สัตว์ทั้งหลายทั้งปวงในทิศเบื้องซ้าย จงเป็นสุขเถิดจงพ้นทุกข์เถิดจงมีส่วนแห่งบุญของข้าพเจ้าเถิด สัตว์ทั้งหลายทั้งปวงในทิศเบื้องล่าง จงเป็นสุขเถิดจงพ้นทุกข์เถิดจงมีส่วนแห่งบุญของข้าพเจ้าเถิด สัตว์ทั้งหลายทั้งปวงในทิศเบื้องบน จงเป็นสุขเถิดจงพ้นทุกข์เถิดจงมีส่วนแห่งบุญของข้าพเจ้าเถิด

สัตว์ทั้งหลายทั้งปวงทุกทิศทุกทาง จงเป็นสุขเถิดจงพ้นทุกข์เถิดจงมีส่วนแห่งบุญของข้าพเจ้าเถิด

ขอกระแสความอ่อนน้อมถ่อมตน และกระแสเมตตาจิตของข้าพเจ้า จงแผ่ไป

ตลอดหมื่นโลกธาตุ แสนโกฏิจักรวาล อนันตจักรวาล จิตวิญญาณดวงใดสัมผัสกระแสนี้ ขอให้มีส่วนแห่งบุญจากข้าพเจ้าจงทุกประการ จิตวิญญาณดวงใดที่รู้แล้ว ขอให้อนุโมทนาเองเถิด จิตวิญญาณดวงใดที่ยังไม่รู้ ขอให้เทวดาทั้งหลายจงบอกจิตวิญญาณเหล่านั้นให้รู้ เพราะเหตุที่ได้อนุโมทนาในกุศลที่ข้าพเจ้าได้บำเพ็ญ จิตวิญญาณเหล่านั้นจงเป็นสุข พ้นทุกข์ทั้งปวง ความปรารถนาที่ดีงามของท่านจงเต็มรอบบริบูรณ์ทุกประการในกาลทุกเมื่อเทอญ เทวดาองค์ใดที่นำกระแสเมตตาจิตของข้าพเจ้าไปปรากฏในที่ต่าง ๆ ขอให้มีส่วนบุญจากข้าพเจ้าตลอดกาลเป็นนิตย์ในกาลทุกเมื่อเทอญ

ขอเชิญเทวดาทั้งหลายที่เมตตามาสู่สมาคมนี้ มาสู่มงคลพิธีนี้ หรือว่ารับรู้ในมงคลพิธีนี้ ขอน้อมอัญเชิญท่านทั้งหลาย จงโปรดเมตตามาเป็นกัลยาณมิตรฝ่ายภูมิทิพย์ภูมิธรรมของข้าพเจ้า บุญกุศลที่ข้าพเจ้าบำเพ็ญทั้งปวง ขอจงได้แก่ท่านเทวดาทั้งหลายที่เมตตาถ่อมองค์ลงมาเป็นกัลยาณมิตรในฝ่ายภูมิทิพย์ภูมิธรรมของข้าพเจ้าในกาลทุกเมื่อ ข้าพเจ้าขออนุโมทนาในบุญกุศลของท่านเทวดาทั้งหลายทั้งปวง ขอให้ข้าพเจ้าจงมีส่วนบุญจากท่านทั้งหลายจงทุกประการ ขอป่าวประกาศคุณงามความดีของท่านทั้งหลายไปตลอดหมื่นโลกธาตุ แสนโกฏิจักรวาล อนันตจักรวาล จิตวิญญาณทุกดวง ทุกเทวสมาคม ทุกเทวสภา จงรับรู้รับทราบ คุณงามความดีที่ท่านบำเพ็ญมาแล้วด้วยดีในกาลทุกเมื่อเทอญ ขออุทิศกุศลไปถึงเจ้ากรรมนายเวรของท่านที่ท่านเคยล่วงเกินเขามาในอดีตกาล เจ้ากรรมนายเวรเหล่านั้นจงได้รับบุญกุศลจากข้าพเจ้าและจงยกโทษอโหสิกรรมให้แก่ท่านเทวดาทั้งหลายที่เมตตามาเป็นกัลยาณมิตรในฝ่ายภูมิทิพย์ภูมิธรรมของข้าพเจ้า เมื่อใดที่ข้าพเจ้าบำเพ็ญบุญกุศล ขออุทิศบุญถวายแก่ท่านเป็นอัตโนมัติทุกครั้ง ท่านจงอนุโมทนาเอาเองทุกครั้งทุกครั้งเถิด ขอเราจงมามีส่วนเจริญรุ่งเรืองในพระพุทธศาสนาร่วมกัน ขอให้ท่านจงเจริญในภูมิทิพย์ภูมิธรรมของท่าน ขอให้ข้าพเจ้าที่สร้างบารมีในเมืองมนุษย์นี้จงเจริญรุ่งเรืองในพระพุทธศาสนา เจริญในบุญบารมีธรรม ประกอบกิจการอันใดที่ไม่ผิดทำนองคลองธรรม ขอให้สำเร็จสมปรารถนาเป็นอัศจรรย์เหนือมนุษย์ทั้งปวง ด้วยบารมีเทวานุภาพบันดาลให้เป็นไป เทวดาองค์ใดเมตตาทำคำ-อธิษฐานของข้าพเจ้าให้ศักดิ์สิทธิ์มีฤทธิ์ ขอให้มีส่วนบุญจากข้าพเจ้าตลอดกาลเป็นนิตย์ในกาลทุกเมื่อเทอญ

คำอธิษฐานเมื่อออกรถและเดินทางไกล

สาธุ พุทธัง อาราธนานัง ธัมมัง อาราธนานัง สังฆัง อาราธนานัง ข้าพเจ้าขออาราธนาบารมี พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ขอให้คำอธิษฐานของข้าพเจ้าศักดิ์สิทธิ์มีฤทธิ์จงทุกประการเทอญ

ข้าพเจ้าขออาราธนาบารมีของพระพุทธเจ้าทุกพระองค์ พระปัจเจกพุทธเจ้าทุกพระองค์ พระสาวกทุกองค์ พระโพธิสัตว์ทุกองค์ พรหมทุกองค์ เทวดาทุกองค์ พ่อแม่ครูบาอาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่าน จงโปรดเมตตามาคุ้มครองรักษารถคันนี้ ให้สะดวกปลอดภัยปราศจากอันตรายทั้งหลายทั้งปวงด้วยเทอญ

ข้าพเจ้าขออาราธนาบารมี พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ขอให้บุญกุศลที่ข้าพเจ้าได้บำเพ็ญมาทุกภพทุกชาติจงรวมตัว ขออุทิศให้แก่พระศรีอาริย์เจ้าแม่กวนอิม ท้าวสักกะ-เทวราช ท้าวจตุโลกบาลทั้งสี่ และเทวดาทั้งหลายทั้งปวง ขอให้ท่านจงอนุโมทนาและจงโปรดเมตตาส่งเทวดาที่เป็นสัมมาทิฏฐิมาคุ้มครองรักษารถคันนี้ด้วยเทอญ

เทวดาองค์ใดที่โปรดเมตตามาคุ้มครองรักษารถคันนี้ ในตอนนี้ก็ดี หรือที่จะมีเมตตามาคุ้มครองรักษารถคันนี้ในโอกาสกาลต่อไปข้างหน้าก็ดี ข้าพเจ้าขอตั้งคำอธิษฐานจิตไว้ว่าขอให้ท่านได้มีส่วนในบุญกุศลทั้งปวงที่ข้าพเจ้าได้เคยบำเพ็ญมา ทั้งในอดีตชาติและปัจจุบันชาติจงทุกประการด้วยเทอญ และขอให้ท่านจงโปรดเมตตาคุ้มครองรักษารถคันนี้และผู้โดยสารให้ปราศจากอันตรายทั้งหลายทั้งปวง คิดประกอบกิจการอันใด ขอให้สำเร็จเป็นอัศจรรย์ด้วยเหตุแห่งบุญบารมีของท่านทั้งหลายได้โปรดเมตตาบันดาลให้เป็นไปในกาลทุกเมื่อด้วยเทอญ

ข้าพเจ้าขออาราธนาบารมี พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ขอให้บุญกุศลที่ข้าพเจ้าได้บำเพ็ญมาทุกภพทุกชาติจงรวมตัว ขออุทิศให้แก่จิตวิญญาณตลอดรายทางที่ข้าพเจ้าขับรถคันนี้ผ่านไป ขอให้ท่านจงมีส่วนแห่งบุญที่ข้าพเจ้าได้บำเพ็ญมาแล้วจงทุกประการ และขอให้ท่านจงคุ้มครองรักษาปกป้องคุ้มกันภัยให้แก่รถคันนี้ให้ปราศจากอุปสรรคเภทภัยที่จะมาเบียดเบียนบีฑาในตลอดทุกเส้นทางที่ขับผ่านไปในกาลทุกเมื่อด้วยเทอญ

พุทธัง ปสิทธิ ธัมมัง ปสิทธิ สังฆัง ปสิทธิ ขอบารมี พระพุทธเจ้า พระธรรมเจ้า พระสงฆเจ้า ประสิทธิให้คำอธิษฐานของข้าพเจ้านี้สำเร็จสมความมุ่งมาดปรารถนาจงทุกประการเทอญ สาธุ

พระชุมพล พลปญฺโญ เขียนเมื่อ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๔๘

บทขอขมากรรมสำนึกผิด

หลวงพ่อชุมพล พลปณฺโณ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๕๓

ด้วยเดชะ พุทธบารมี ธัมมบารมี สังฆบารมี ข้าพเจ้าจะขอน้อมอัญเชิญสิ่งศักดิ์สิทธิ์ และเทวดาทั้งหมื่นโลกธาตุ แสนโกฏิจักรวาล อนันตจักรวาล มาเป็นพยานในการขอขมาลาโทษ ขออโหสิกรรม สำนึกผิด ตั้งจิตใหม่ ของข้าพเจ้า ในกาลบัดนี้ด้วยเทอญ

ข้าพเจ้าจะขอตั้งความใฝ่ดี ความละอายต่อบาป และความเกรงกลัวต่อบาป ไว้เป็นเบื้องหน้า จะกราบแทบเท้าขอขมา ขอลาโทษ กระทำคืนความผิดของตน ต่อหน้าสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ดังนี้

๑. สิ่งใดที่ข้าพเจ้าได้เคยล่วงเกิน ต่อพระพุทธเจ้าทุกทุกพระองค์ พระธรรมเจ้าทุกทุกพระธรรมขันธ์ พระปัจเจกพุทธเจ้าทุกทุกพระองค์ พระอริยสงฆ์สาวกทุกทุกองค์ และปูชนียวัตถุสถานอันเกี่ยวเนื่องกับพระรัตนตรัยและสิ่งมีคุณทุกทุกสิ่งสถาน มาในอดีตชาติก็ดี ปัจจุบันชาติก็ดี เจตนาก็ดี ไม่เจตนาก็ดี ทั้งหมดทั้งสิ้น

๒. สิ่งใดที่ข้าพเจ้าได้เคยล่วงเกิน ต่อพระโพธิสัตว์ทุกทุกองค์ และท่านผู้ทรงคุณซึ่งกำลังขวนขวายสร้างบารมี อยู่ในเส้นทางเครือข่ายแห่งพุทธะทั้งปวง มาในอดีตชาติก็ดี ปัจจุบันชาติก็ดี เจตนาก็ดี ไม่เจตนาก็ดี ทั้งหมดทั้งสิ้น

๓. สิ่งใดที่ข้าพเจ้าได้เคยล่วงเกิน ต่อบิดามารดาผู้มีพระคุณชุบเลี้ยงข้าพเจ้ามาตั้งแต่เท้าเท่าฝาหอย มีการไม่รู้จักสำนึกบุญคุณที่ท่านชุบเลี้ยงมา ดื้อด้านไม่ฟังคำสั่งสอน ต่อล้อต่อเถียงทำให้ท่านเสียใจ ไม่กระทำตามโอวาทที่ท่านสอนสั่ง ไม่ขวนขวายตอบแทนบุญคุณท่าน มาในอดีตชาติก็ดี ปัจจุบันชาติก็ดี เจตนาก็ดี ไม่เจตนาก็ดี ทั้งหมดทั้งสิ้น

๔. สิ่งใดที่ข้าพเจ้าได้เคยล่วงเกิน ต่อครูบาอาจารย์ผู้สอนสั่งด้วยหวังดี โอบอ้อมอารีมีพระคุณเกื้อหนุนด้วยเมตตา โดยทำให้ท่านต้องระอา เพราะความดื้อด้านถือตัว หัวแข็ง บ้างก็แข่งดีเข้าใจว่าตัวเองนี้เก่งกล้า ทั้งที่สงวนรักษาความโง่เขลาเบาปัญญาไว้อย่างประคบประหงม ไม่น้อมรับโอวาทที่ท่านเมตตาสอนสั่งด้วยห่วงใย ทำให้ท่านผู้หวังดี

ต้องคับแค้นแน่นใจ มาในอดีตชาติก็ดี ปัจจุบันชาติก็ดี เจตนาก็ดี ไม่เจตนาก็ดี ทั้งหมดทั้งสิ้น

๕. สิ่งใดที่ข้าพเจ้าได้เคยหักหลัง ทรยศ คดโกง ต่อท่านผู้มีพระคุณ ผู้มีบุญคุณ ต่อท่านผู้มีความซื่อสัตย์ จงรักภักดี จริงใจต่อข้าพเจ้า มาในอดีตชาติก็ดี ปัจจุบันชาติก็ดี เจตนาก็ดี ไม่เจตนาก็ดี ทั้งหมดทั้งสิ้น

๖. สิ่งใดที่ข้าพเจ้า ได้เคยลบหลู่ล่วงเกิน ต่อท่านผู้มีคุณธรรมอันสูงส่ง เพราะความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ก็ดี หรือเพราะความเย่อหยิ่งถือดี ยกตนข่มท่าน มาในอดีตชาติก็ดี ปัจจุบันชาติก็ดี เจตนาก็ดี ไม่เจตนาก็ดี ทั้งหมดทั้งสิ้น

๗. สิ่งใดที่ข้าพเจ้า ได้เคยแสดงความไม่ยำเกรง ต่อจิตวิญญาณ ทั้งในภูมิชั้นสูง ภูมิชั้นกลาง ภูมิชั้นต่ำ ได้เคยล่วงเกินทำร้ายทำลายให้ท่านเดือดร้อน ด้วยกายกรรม วจีกรรม มโนกรรม มาในอดีตชาติก็ดี ปัจจุบันชาติก็ดี เจตนาก็ดี ไม่เจตนาก็ดี ทั้งหมดทั้งสิ้น

๘. สิ่งใดที่ข้าพเจ้า ได้เคยทำให้ท่านผู้ใกล้ชิดสนิทแน่น ทั้งเป็นญาติมิตรสามีภรรยาลูกหลานเหลนสืบสายโลหิต ต้องคับแค้น ขัดข้อง ผิดหมองใจ โดยการแสดงนิสัยอันธพาลมารโหดร้ายต่อคนใกล้ชิด มองข้ามคนสนิทไปสนใจแต่คนนอก ทำให้ท่านต้องน้อยใจ เสียใจ น้ำตาตก เพราะว่าข้าพเจ้าถือทิฏฐิหยาบกระด้าง เอาแต่ใจและความต้องการของตัวเองเป็นใหญ่ มาในอดีตชาติก็ดี ปัจจุบันชาติก็ดี เจตนาก็ดี ไม่เจตนาก็ดี ทั้งหมดทั้งสิ้น

๙. สิ่งใดที่ข้าพเจ้า ได้เคยกระทำไปโดยไม่สมควรแก่ศักดิ์ศรีและฐานะ กระทำไปโดยไม่ละอายต่อบาป ไม่เกรงกลัวต่อบาป ผิดสัจจะ ผิดศีล ผิดธรรม ไม่ยำเกรงต่อโอวาทของพระศาสดา โดยละเมิดข้อห้าม หรือไม่เอื้อเฟื้อกระทำตามที่พระองค์สั่งสอน มาในอดีตชาติก็ดี ปัจจุบันชาติก็ดี เจตนาก็ดี ไม่เจตนาก็ดี ทั้งหมดทั้งสิ้น

๑๐. สิ่งใดที่ข้าพเจ้าได้เคยกระทำการกักขฬะ เหี้ยมโหด เลวร้าย อาฆาต พยาบาท สาปแช่ง จองเวร อิจฉา ริษยา ไม่อยากให้คนอื่นได้ดี ทั้งด่าว่า ใส่ร้ายป้ายสี นินทา กล่าววาจาส่อเสียดยุยงให้แตกสามัคคีกัน ปั้นโยนความผิดให้ผู้อื่นโดยไม่เป็นความจริง หรือพูดจาพล่อย ๆ โดยไม่ยั้งคิดไม่รับผิดชอบ อันเป็นเหตุให้ผู้อื่นต้องลำบากเดือดร้อน มา

ในอดีตชาติก็ดี ปัจจุบันชาติก็ดี เจตนาก็ดี ไม่เจตนาก็ดี ทั้งหมดทั้งสิ้น

ด้วยความอ่อนน้อมถ่อมตน ข้าพเจ้าขอตีแผ่ความจริงใจ ในการยอมรับสำนึกผิดของข้าพเจ้า ไปตลอดหมื่นโลกธาตุ แสนโกฏิจักรวาล อนันตจักรวาล

ขอพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทุกทุกพระองค์ ได้โปรดเมตตามาเป็นพระประธาน ในการขอขมาลาโทษของข้าพเจ้าในกาลครั้งนี้ด้วยเทอญ

ขอแสดงอาการ ละพยศ ลดมานะ ละทิฏฐิ ขอสำนึกผิดในบาปกรรมที่ทำมา ต่อไปนี้จะตั้งตา ละชั่ว ประพฤติดี ทำจิตให้ขาวรอบ เชื่อฟังพระพุทธเจ้า เคารพพระ-ธรรม เดินตามพระอริยสงฆ์

ด้วยอำนาจเดชพระเมตตาของพระบรมศาสดาจารย์เจ้า ในวาระโอกาสที่ข้าพเจ้าได้กราบขอขมาลาโทษ ยอมรับสำนึกผิดในกาลครั้งนี้ ขอให้ญาณบารมีของข้าพเจ้าได้ผุดเกิดใหม่ ภายใต้ร่มธรรมรอยพระพุทธบาท ปกเกล้า ปกเกศ ให้ข้าพเจ้าได้เจริญรุ่งเรือง ร่มเย็นเป็นสุข ในเส้นทางธรรมยาตราของพระพุทธองค์ตลอดไป

ในวาระมงคลโอกาส ที่ข้าพเจ้าได้เกิดใหม่ ภายใต้ร่มพระบารมีธรรมญาณของพระองค์เจ้านี้ ข้าพเจ้าจะพึงแสดงออก ซึ่งกายกรรม วจีกรรม มโนกรรม อันประกอบด้วยกุศลและเมตตา ต่อสรรพสัตว์ทั้งหลายทั้งปวง ข้าพเจ้าจะตั้งจิตยำเกรงอย่างแรงกล้า ต่อพระพุทธเจ้า ต่อพระธรรมเจ้า ต่อพระสงฆเจ้า มีความละอายและเกรงกลัวต่อบาป มีความยินดีในการบริจาคทาน ในการรักษาศีล ในการเจริญภาวนา ในการสร้างบารมี ในการสร้างความดี ในการสร้างกุศลจิต ในที่ทุกสถาน ในกาลทุกเมื่อ

เพราะว่าข้าพเจ้าได้มีศรัทธาความเชื่ออย่างแรงกล้า ในเรื่องกฎแห่งกรรม ว่าบุคคลกระทำการสิ่งใด ไม่ว่าดีหรือชั่วก็ตาม ตนเองนั่นแล ที่จะเป็นผู้รับทั้งผลดีและผลชั่ว ไม่ใช่ผู้อื่นจะมาเป็นผู้รับผล ตนเองนั่นแลที่จะเป็นผู้รับผลอย่างเต็มที่ อย่างถี่ถ้วนทุกคดี ไม่ว่าชั่วหรือดี เป็นกฎตายตัว ตลอดกาลนาน จนสิ้นโลก

ข้าพเจ้าขอตีแผ่ความจริงใจไปตลอดโลกธาตุ ประกาศโทษตน ด้วยความละอายต่อบาป และความเกรงกลัวต่อบาป ข้าพเจ้าจะขวนขวายปรับปรุงตนเป็นคนใหม่ จะเห็นโทษในความชั่วแม้เล็กน้อย แล้วไม่ฝืนกระทำ จะเห็นคุณในความดีแม้เล็กน้อย แล้ว

ขวนขวายกระทำโดยเคารพเอื้อเฟื้อ จะไม่ประมาท ไม่ทอดธุระ ไม่เชือนแช ต่อความดีและคนดีทั้งปวง จะไม่ทำตัวให้คุ้นเคยเป็นสหายใกล้ชิด ต่อความชั่วและคนชั่วทั้งปวง จะขวนขวายคบหากัลยาณมิตรผู้เป็นบัณฑิต เพื่อเกื้อหนุนซึ่งกันและกัน ในเส้นทางแห่งการปฏิบัติบูชา ด้วยความยำเกรงอย่างแรงกล้าต่อพระธรรม ไปจนกว่าที่จะถึงซึ่งพระ-นิพพาน ในอนาคตกาลอันใกล้นี้ด้วยเทอญ

พระชุมพล พลปญฺโญ เขียนเพื่อเป็นพุทธบูชา ในวันวิสาขบูชา ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๕๓

(บทขอขมากรรมสำนึกผิดนี้ ถ้าใครใช้ทุกวันจะช่วยแก้ไขวิบากเวรกรรมให้เบาบางลง และช่วยให้เจริญก้าวหน้าในการปฏิบัติธรรมเป็นอย่างยิ่ง)

(ไม่สงวนลิขสิทธิ์)

รายนามท่านผู้ร่วมจัดพิมพ์

หลวงปู่ จำเนียร สีลเสฏฺโจ วัดถ้ำเสือ จ.กระบี่ ประธานสงฆ์ วัดเขาหลาว จังหวัดราชบุรี

พระเทพโพธิวิเทศ (วีรยุทฺโธ) เจ้าอาวาสวัดไทยพุทธคยา หัวหน้าพระธรรมฑูต สายประเทศอินเดีย - เนปาล

ดร. พระมหาโชว์ ทสฺสนีโย ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมพระพุทธศาสนาและบริการสังคม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พระครูนรนาถเจติยาภิรักษ์(สมพงศ์ ฌาณธีโร) เจ้าอาวาส วัดกุสินาราพระบรมธาตุสถิตย์เฉลิมราชย์เมืองกุสินารา ประเทศอินเดีย

คุณปราณจิตร์-คุณรังสรรค์- คุณศรุตา - คุณศิรดา- คุณศาตนันท์ เภตรา,บจก.โตโยต้าเภตรา ยูสคาร์,หจก.ดำรงชัยวัฒนา,ครอบครัวสิงห์อินทร์,ครอบครัวศรีเทพ,ครอบครัววัฒนพงศ์-พิทักษ์,ครอบครัวอิ่มเงิน,ครอบครัว-เภตรา,ครอบครัวบุญโยดม,ครอบครัวจันทร์ทอง,คุณกวิน เสาวภาคย์ประยูร, ยอดยานยนต์5 กระบี่,คุณดวงเด่น ถาวร,คุณจันทรง สงเสนา,คุณปทิตตา สมทิพย์,คุณวัฒนา สินลอย,ครอบครัวว่องสิริไพศาล,คุณพรทิพย์ เสรีอำนวย,คุณสุ-รัตนา ตฤณะรัตนะ,คุณกฤษณุ แก้วสุวรรณ,บจก.ภวัต ออโต้,คุณภวัต เจริญรัตน์,คุณภัทรานิษฐ์ วราเมธนิลศักดิ์,บจก.โรจนะออโต้คาร์2,บจก. เคแอนด์พีริช,คุณกำธร จรูญศักดิ์,คุณคเณศ นิพัทธ์สุขกิจ,คุณอุ่นเรือน ณ พัทลุง,คุณพีระกิจ นิรันตราภรณ์,คุณพิศิษฏ์ อมราภรณ์คุณ,คุณชยุต - คุณญดา - คุณคชาทัช ดิษกุลธีรโชติ,คุณกิ่งแก้ว เลียวรัตนกร,คุณรัตนวดี - คุณชุมพล - คุณชญาธร เต๊ะเชาว์,ด.ญ.ชญญาภา เพชรเนียม,ด.ช.พีรทัศน์ ศิริ,คุณประสิทธิ์ - คุณสมศรี เตชะคุปต์,ร้านกาแฟ ลาวีต้าปั๊มเอกอัครา,คุณศุภชัย - คุณจุณณีพร - คุณนพรุจ สุวรรณรัตน์,คุณทวีรัชต์ ทองสุข,คุณหนูพักตร์ หล่าคำ,คุณทองหงวย เทียงเดช,คุณดีเด่น - คุณสำราญ เรียงมา,คุณสุชินหิรัญพฤกษ์,คุณแจ่ม หิรัญพฤกษ์,คุณฉัตตริน รุ่งอรุณ,คุณฉัตรชัย รุ่งอรุณ, คุณรัตนา - รุ่งอรุณ,พันเอกหญิง บุญรับ ธรรมวรารักษ์,คุณจิรวัชร์ ศุภพันธ์,คุณสันติ ตันศิริเสริญกุล,คุณภัคชัญญา ศุภพันธ์,คุณทวีชัย - คุณบุญวรานันท์ชัยพิทักษ์พร,คุณวงศ์ปกรณ์ ธรรมวรารักษ์,คุณสุภา แก้วเขียว,คุณวันเพ็ญ วิศาลบูชนีย์,คุณอรัญญา งามพจนวงศ์,คุณโอภา - คุณอัชฌา อันยะวรรธนะ,คุณฉวีวรรณ กรเกษม,คุณมงคล - คุณเมวดีจุลทรรศน์,คุณเพชราภรณ์ พงษ์บุญฤทธิ์,คุณประพนธ์ ภมรเวชวรรณ,คุณกัญญามาศ ลิปดากุล,คุณประภาส - คุณพัทธนันท์ธรรมวัฒน์วิมล,คุณสุกัญญา อัศวปัญญาวงศ์,คุณวรรณรวี ยงทัศนีย์กุล,คุณเชาวลิต - คุณเจียมจิต - คุณจิรวัฒน์ - คุณชวาลวุฒิ - คุณน้ำทิพย์ สะสมศักดิ์,คุณเจียน สุจิตต์อมรพันธุ์,คุณถนอม - คุณวรรณนิสา โสภาเพีย,คุณสีดา - คุณยุภาพร นวลชื่น,คุณผัด - คุณบัวผัด ปิมแก้ว,คุณอดิสรณ์ - คุณณิชากุล - ด.ช.ชนาธิป - ด.ช.ศุภกิจ จันทร์เพชร,คุณจารี รักเมือง,คุณนิวัฒน์ เอกตระกูล,คุณอมรรัตน์ รัตนประภาต,ด.ช.ชวนากร ขจรเจนดาบ,คุณอรุณศักดิ์ สุดหล้า,คุณสุภาพร จันทร์เทียน,คุณปิยะ ปลั่งเปล่ง,คุณอิงอร

อุติ,คุณฉันทนา ใจรัก,คุณจริยา เกตุกราย,คุณวัชรินทร์ นาสูงชน,คุณปิยะวดี ศรีภิรมย์,คุณธวัชชัย อ่างแก้ว,คุณรสรินทร์ ตันหยง,คุณละเอียด จรูญชาติ,คุณอรยา จรูญชาติ,คุณบุรินทร์ ตันหยง,คุณมะลิ - คุณทองสี - คุณรัชนี - คุณก้าวหน้า - คุณสุพรรณี จันทร์โฮม,คุณวิสุทธิ์-ด.ช.ณัฐภาส บูรณมานัส,คุณชัยวัฒน์ แก้วฤทธิ์,คุณวินัย อ่ำทุ่ง,คุณวิรวรรณ ทัศน์จินดา,คุณณัฏฐธิดา อ่ำทุ่ง,คุณปราณี แซ่เตีย,คุณวีระศักดิ์ แซ่เตีย,คุณสมศักดิ์ แซ่เตีย,คุณสมมิตร ปวงคำ,คุณชัดชาย แก้วผาดี,คุณวีระ รัศมี,คุณชัย-เกียรติ ขยัน,คุณสมพร ศรีพรหม,คุณโอภาศ ก้อนทอง,คุณสมชาย มุมทอง,คุณวินัย สาลีงาม,คุณสุนันท์ นันทรัตน์,คุณสมร นิจิตร,คุณอุบล แพรดำ,คุณกรรณิการ์ พันธุลาภ,ด.ญ.ภัทรารัตน์ กล่ำชุ่ม,ด.ช.นพรัตน์ กล่ำชุ่ม,คุณชุติพนธ์ กล่ำชุ่ม,คุณสมสุข แซ่ตั้น,คุณวิเชียร - คุณปราณี ดาราต่าย,คุณเสนาะ จอมจันทึก,คุณวันชัย บัว-เผื่อน,คุณอรวรรณ ซื่อตระกูลวงศ์,คุณอารีรัตน์ ศรีฐูป,คุณอภินันทน์ ศรีปราโมช,คุณพัลลภ - ด.ญ.ณัฐณิชา - ด.ช.ธนวินท์ จันทร์เพชร,คุณวิภาวดี ตาขันทะ,คุณจิรารัตน์ วงค์ไชย,คุณพรชัย จีนนุพงศ์,คุณสมศักดิ์ แซ่แต้,คุณนิศารัตน์ จรูญชาติ,คุณละออง จรูญชาติ,คุณวาทินี พุทธิวิสุทธิศักดิ์,คุณจำเนียร นามเขียนทอง,คุณจิตติมา นามเขียนทอง,คุณอานนท์ เนียมกระโทก,คุณจันทิมา เสนพงค์,คุณก้องภพ เสนพงค์,คุณประนอม เสนพงค์,คุณธนู เสนพงค์,คุณจุไรวรรณ พานทอง,คุณสัตยาโพธิสุวรรณ,คุณจรัญ พานทอง,คุณอมรา แซ่กิม,คุณพรพนา - คุณอังคณา - คุณอั๋น จิตราวัฒน์,คุณพันธ์นิภา เพชรคุ้ม,คุณตะเคียนทอง - คุณจริ-นทร์ - คุณเจริญ นาคแสง,คุณเจริญ แซ่กิม,คุณนิธิศ - คุณจรินทร์ นาคแสง,คุณกฤตยา นาคแสง,คุณเสถียร - คุณธิดารัตน์ - ด.ช.สหรัฐ ไกรยา,คุณประเสริฐ คำไพบูลย์,คุณสมจิตร คำไพบูลย์,คุณดิเรก คำไพบูลย์,คุณชนิดา กุลตั้งวัฒนา,คุณสัมฤทธิ์ - คุณฤชวี คำไพบูลย์,คุณเพชรรัตน์ คำไพบูลย์,คุณจินตนา คำไพบูลย์,คุณนิธินนท์ เทศะวิบุล,คุณพิชัย - คุณดรุณี เจริญรัตน์,คุณสุพัชรา เจนใจ,คุณณรงค์เดช อ่ำทุ่ง,คุณทวี อ่ำทุ่ง,คุณเด่นนภา บุญเลิศ,คุณเจราวัตร พาลุกา,ด.ช.ณัฐพล - ด.ญ.อมราวดี ตรีสุวรรณ,คุณทิพรัตน์ พณิชไพโรจน์,คุณสยุมพร ศรีอรุณนิรันดร์,คุณพิชิต - คุณยินดี วิทยเมธ,คุณเพ็ญจันทร์ วิถีพานิชย์,คุณพิราพร กุลเกิด จำนวน,คุณสุพลตติยาวุฒิ,คุณพินิต - คุณมาเรียม สีหะนาท,คุณวิชัย-คุณวันณี ธนพิสุทธิกุล,ครอบครัวธนพิสุทธิกุล,คุณอัจฉริยะ จารุพันธ์,คุณพิมพ์ฤดี มีชูขันธ์,บ.พ.สามพรานกรุ๊ป จำกัด,คุณธนรรค พวงแก้ว,คุณสมใจ ชุญหศิริรักษ์,คุณชาลี-คุณอุดมศรี-คุณกษิดิ์เดช-คุณอนัชฌา ปลอดภัย,คุณฐิตาภา ภูมี,คุณสุชาติ การเจริญ,คุณเนื้อทิพย์ ธนาพันสิน,คุณปรีดา เติมใจ,คุณณัฐฤทัย จินตนาการ,คุณวารินทร์ มุ่งดี,คุณมยุรา โยธี,คุณเมธิณี จิตศศิวิมล,คุณวัชรี มั่นเขตวิทย์,คุณสมเดช แสงมณี,คุณทองมี เวียงสิมา,คุณสมฤทัย แสงมณี,คุณธีรภัทร์ กิจมณี,คุณน้องหนึ่ง กิจมณี,คุณน้องสอง กิจมณี,ด.ญ.ธนภรณ์ รอดขจร,คุณพีร์ระ บุญชาญ,คุณวันทนา ไวยภพ,คุณสุวรรณา จิตสินธุ,คุณอิสรีย์ ตรีทิพย์รส,คุณสุนีย์ ชินเชิดพงศ์,คุณวราภรณ์ สอนสม,คุณพรทิพย์ นราบัว,คุณนันทนา อาจอ้น,คุณสิริมา ชะเอมกุล,คุณสัญญา-คุณธนบดี จิวะจำเริญ,คุณพัตราภรณ์ สุวรรณมงคล,คุณถนอมศรี ขันติ,คุณสมจิตต์ สุวรรณมงคล,คุณยินดี เพชรสัจจะ,คุณสันติ

มาศศิริ,คุณประจักษ์ มาศศิริ,คุณแดง มาศศิริ,คุณวรวิน แสงทองพินิจ,คุณญาดา คุ้มพันธ์,คุณสุภกิณห์ ไพรสิงห์,คุณปฐมชัย พิชิตผจงกิจ,คุณทิวารักษ์ รักสุจริต,คุณอนงค์ หลายเจริญโชคชัย,คุณรัฐพล นครสวรรค์,คุณทรงกลด สมตา,คุณณัฐรัตน์ เครือคล้าย,คุณกิติยา ปุสันเทียะ,คุณจุฬาลักษณ์ สาริศรี,คุณวรท แดงวิรุฬห์,คุณชญานี เนตรจันทร์เรือง,คุณธีระยุทธ เพ็งสะอาด,คุณสุรเดช เกตุสุวรรณ์,คุณจาพนม ยีรัมย์,คุณปิยรัตน์ ยีรัมย์,คุณหทัยปวีต์ ยีรัมย์,คุณทอฝัน บูรณารมย์,คุณอนันต์ - คุณอุทัยรัตน์ - คุณกล้าณรงค์ - คุณวรรณภักดิ์ - คุณภาณุ - คุณรณิดา - คุณธนิฏฐ์ - คุณณัฐราดา - คุณณัฐธนิต - คุณณัฐฐ์ฐากร - คุณภณต์ศวัส เภตรา,คุณปิยวัฒน์ มังกรพาณิชย์,บจก.เบนซ์ เภตรา,บจก.ดำรงทรัพย์มาสด้า,บจก.โตโยต้า เภตรา,บจก.ทรัพย์กานดา,บจก.เภตรา คาร์เรนท์ เซนเตอร์,บจก.เพอร์ฟอร์แมนซ์ อิเลคทริค,บจก.ทรัพย์บางพูน,หจก.ดำรงทรัพย์มอเตอร์,หจก.เภตรารุ่งเรือง,คุณสุธี วงศ์อิสรกุล,คุณวรรณพูล จิวประเสริฐ,คุณวรรณรัตน์ วงศ์อิสรกุล,คุณเกษม เหลืองดิลก,คุณวรรณดี วงศ์อิสรกุล,คุณกาญจนา - คุณไพสิษฏ์ - คุณยุพาพร - คุณอดิศักดิ์ - คุณวรรณี - คุณรัตนา - คุณสาธิตา - คุณวัลยา - คุณอริสรา - คุณอิทธิ - คุณอรรถสิทธิ์ ลิมสถายุรัตน์,คุณศิริพงษ์ - คุณวัลลภา - คุณตรัย - คุณณัชชา - คุณกฤต ประดิษฐพงษ์,คุณจารุรัฐ - คุณปฐวี - คุณวรพนิต ปิงคลาศัย,คุณบุศรินทร์ - คุณอรภา นาคจินดา,คุณการุณ - คุณนุชน้อย ธรรมมนศิริ,คุณยุพิน - คุณพิชามญช์ จันทร์เกตุ,คุณแก้วใจ เผอิญโชค,คุณพ่อสรรเสริญ เกษะวงศ์,คุณแม่สุรีย์ เกษะวงศ์,คุณอนุสรณ์ เกษะวงศ์,คุณรัศมี เกษะวงศ์,คุณทัศนา เกษะวงศ์,คุณดีเตอร์ จักรธันว์ เกษะวงศ์,คุณปรีดา - คุณสุทธินาถ วงศ์ตั้งใจ,คุณศิริลักษณ์ วงศ์ตั้งใจ,คุณสิริวุฒิ วงศ์ตั้งใจ,คุณสิริกานต์ วงศ์ตั้งใจ,คุณอชิระ เจตน์พิพัฒนพงษ์,คุณชวนชม ณ ป้อมเพ็ชร์,คุณจารุกิตติ์ - คุณกัณฐมณี คงผึ้ง,คุณฉันท์ วิชุลดาวุธ,คุณปัญญา พิเชียรสุนทร,ฟิล์มกรองแสง Hi kool,คุณสาธิต กิจจุลลจาริต,คุณนฤมล สุนทรหงษ์,บริษัท สุจิโรจน์ จำกัด,บริษัท ทอยส์มาร์ท จำกัด,บริษัท โรจน์วานิช จำกัด,บริษัท วันเดอร์ทอยส์ จำกัด,คุณไพโรจน์ บรรเจิดวานิช,คุณธนัช - ด.ช.ชิโน วีรเวชวานิช คุณพิณพร จารุวาที,คุณภิรฌา วีรเวชวานิช,คุณปาณัต - ด.ช.กฤษฎ์พัชร์ - ด.ญ.กรญาณ์ สมิทธิโชติ,คุณรมิดา วีรเวชวานิช,คุณธนิษฐ์ - ด.ช.กัณภัฐ - ด.ช.พัสกร - ด.ช.หฤทย์ ทรัพย์เพ็ญภพ,คุณโชติกา วีรเวชวานิช,คุณแม่เค็ง แซ่โซว,คุณพรพิมล ชีวะพฤกษ์,คุณวิสุทธิ์-คุณสุทธิวรรณ เหมพรรณไพเราะ

น.ท.จินตวัฒน์ ทัพพะวัฒนะ,คุณวทันยา ทัพพะวัฒนะ,ด.ญ.พลอยนภัส ทัพพะวัฒนะ,ด.ญ.แพร์พิชญา ทัพพะวัฒนะ,น.อ.สมจิตต์ ทัพพะวัฒนะ,คุณสมถวิล ทัพพะวัฒนะ,คุณคณิศ ลี้ประเสริฐ,คุณอนัญญา ลี้ประเสริฐ

พันเอกหญิง วิภา คุ้มฤทธิ์ สังกัดวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

พ.อ.(หญิง) วิจัย-สุรีย์ เย็นทรวง

พล.ต สาธิต - คุณพวงเพชร - คุณธนพล - คุณภัทร - คุณสิริบูรณ์ - คุณพัทธนันท์ สิงห์สมบุญ,คุณพิรุณ คำเครือ,น.พ.ธงชัย - พ.ญ.กรรณิกา - นายสิรภพ - นางสาวปัณณธร

ฉัตรยิ่งมงคล,คุณอติพล พลบุตร,คุณหัทยา - คุณณรงค์ชัย จงประสิทธิ์กุล,คุณชุลี - คุณณภัทร ยมภักดี,คุณจินดารัตน์ สุวรรณสุจริต,คุณอรวรรณ ชัยลภากุล,คุณสุเทพ ธนียวัน,คุณพรสม - คุณกานต์ สุยะดิษฐ,พ.ต.อ.ปราโมทย - คุณบุษบง พรหมรุ่งเรือง,คุณชัยรัตน์ ศักดิ์อุดมไชย,คุณลดาวรรณ์ ศรีหาผลวรกิจ,คุณสุธาทิพย์ นิรัติกุลชัย,คุณแสงดาว แวววรวิทย์,คุณวิโรจน์ แวววรวิทย์,คุณศุภมาส แวววรวิทย์,คุณธันย-นันท์ แวววรวิทย์,คุณอุบลรัตน์ จงก้องเกียรติ,คุณสุวัชร วิทยาศัย,คุณพรวิภา วิทยาศัย,คุณธนกฤต ธำรงนิธิกุล,คุณมลิวัลย์ พึ่งวิกรัย,คุณสุวิทย์ เรืองบุรพา,คุณกนิษฐา บำรุงกิตติกุล,คุณสมศักดิ์ เดชธำรงวัฒน์,คุณจุรี สุดคง,คุณเฉลิมศรี สุพานิชวรภาชน์,คุณบัวงาม ศรีทองสุก,คุณบุษกร ผุดผาด,คุณธันยนันท์ ปรานเจริญวัฒน์,คุณวิเชียร สุนทรประสาท,คุณสุณี สุนทรประสาท,คุณรัชปภา สุนทรประสาท,คุณวุฒิเวชญ์ สุนทรประสาท,คุณชัยเภรี สุนทรประสาท,คุณทองดี แซ่โง้ว,คุณวิไลวรรณ แซ่โหง,คุณปราณี สุนทรประสาท,คุณอัญชลี สุนทรประสาท,คุณวรรณี สุนทรประสาท,คุณวรรณา สุนทรประสาท,คุณชยาภรณ์ สุนทรประสาท,คุณจันทร์ทิพย์ สุนทรประสาท,คุณสุดาณี ผุดผาด,คุณพนัสลดา ลานนท์,คุณธันยทร ฉลาดกิจศิริกุล,คุณกาญจนาพร กันเอ้ยสืบ,มาดาม ลัมคิม,คุณอนุโรจน์ - ม.ล.ปุณฑริกา ณ พัทลุง,คุณไพโรจน์ - คุณวิภาวรรณ สงค์สมบัติ,น.พ.สมชัย - ดร.อังสนา ชีวินศิริวัฒน์,คุณณชพงษ์ - คุณสมวลัย รักติประกร,คุณวินัย - คุณดาลัด กุลกอบเกียรติ,คุณธารวี บูรณมานิต,คุณศิรัตน์ สุวรรณนาคร,คุณควง - คุณเมตยา คูหากาญจน์,คุณชัยนันท์ - คุณนวลสิริ แย้มสอาด,พล.ร.อ.ยุทธนา - คุณอรพินท์ เกิดด้วยบุญ,คุณบัณฑิตย์ - คุณพจนันต์ - คุณสตรอง เทวีทิวารักษ์,คุณวิจารย์ - คุณสมใจ สิมาฉายา,คุณสินีนาฏ ตะระโสภา,พ.อ.(หญิง) สุชาวดี คุปตามร,น.อ.สมมาตร์ - พ.ท.หญิงนพพร เนียมนิล,พล.ต.ศยาม - ม.ร.ว.อภิรดี จันทรวิโรจน์,น.ท.หญิงวัชรี เอี่ยมสะอาด,พ.อ.ไพโรจน์ ศรีโท,คุณพิชัย - คุณสมบูรณ์ วรประสิทธิ์,คุณไพฑูรย์ - คุณสุกัญญา กำชัย,คุณกันตินันท์ ตรีครุธพันธุ์,คุณจิราพร วรประสิทธิ์,คุณศรินยา แสงขรรค์ชัย,คุณอุไร เพ็งขยัน,คุณรริวนันท์ อินทร์ฤทธิ์,คุณนรากรณ์ นำประดิษฐ์ทรัพย์,คุณรวิกานต์ สุบรรน้อย,คุณพรนภา พินิตพิพัฒน์พงศ์,คุณแววดาว หัสกิจ,คุณบรมินทร์ ตั้งอิทธิโภไคย,คุณฐิตารัตน์ ลีนะนันท ศักดิ์,คุณพิมลพัฒน์ จอกเจิมกลิ่น,คุณปัณฑิกา - คุณยอดธีร์ธวัช สิงห์ที,แม่ชีนงนภัส จรัสกชพรรณ,คุณชินพันธุ์ ธนัยปฐมพงศ์,คุณทิฐินันท์ รักษ์อารีกุล,คุณวิภา-คุณวันเพ็ญ คมคาย,ด.ช.ชัยธนัช - ด.ช.ธวัชชัย ทองศักดิ์,จ.ส.อ.คมกริช - คุณสมปอง ยังวิจิตร,คุณอนุตตรา วรวรรณปรีชา,คุณพีรัชย์ - คุณเอื้อย - คุณธนัท - คุณสมปราชญ์ โชติกะพุกกณะ,คุณพรพิมล สิงหกุล,คุณสาธิต - คุณนิรมล - คุณณัฏฐณิชา ตู้จินดา,คุณทองแดง จันไทย,คุณกัญญวรา จุลฤกษ์,คุณกัญญพัชร จุลฤกษ์,คุณนุสยา นิล-อุบล,คุณนงนุช นิลอุบล,พล.ต.ต. สำราญ นิล-อุบล,คุณณัฏฐณิชา พันธุ์สัมฤทธิ์,คุณสุดารัตน์ ราษดีผิว,พล.ท. สัมพันธ์ ธัญญพืช,คุณอริยา ธัญญพืช,คุณสิรภพ ธัญญพืช,พล.อ. อุทิศ สุนทร,คุณชนิสรา สุนทร,คุณอรชพร สุนทร,คุณเพทาย เดชเพชร,ครอบครัวสุนทร,ครอบครัวอาจไธสง,คุณพริมรตา ศิริพงษ์,คุณนวรรณ ศิริพงษ์,คุณกิตติ ศิริพงษ์,ม.ล.ปวีณ์สุดา สวัสดิวัตน์,ม.ล.ปวัน

สวัสดิ์ สวัสดิวัตน์,คุณเพียงจิต - คุณแพร ดิถีเพ็ง,ครอบครัววงศ์ประสิทธิ์,ครอบครัวสุวรรณจินดา,ครอบครัวศตสุข,คุณสุทัศน์ วานิชานนท์,คุณนัฐวุฒิ สายันต์

ผอ.ชาติชาย มีเกิดมูล อดีต ผอ.การท่องเที่ยวและกีฬา จังหวัด พะเยา,คุณนิตยา มีเกิดมูล,คุณกรฤต มีเกิดมูล,ด.ช.ศมพร มีเกิดมูล,ด.ญ.กนิษฐา มีเกิดมูล

คุณแม่พริ้มเพรา-คุณพ่อบุญชัย วินยางกูร,คุณตือ แซ่อ๊วง-คุณสุภาพร แซ่โต๋ว,คุณสมถวิล ชอบธรรมดี,คุณจักคิ้ม แซ่ตั้ง,คุณฑิฆัมพร เลาห์รุ่งโรจน์,คุณสถิตย์ เลิศมหาวงศ์,คุณสุรพงษ์ ศิริวรรณชัย,คุณเทิดกิจ - คุณพรรณี ปิยัสสพันธุ์,คุณศุภชัย พงศ์ภคเธียร,คุณนพพล วลัญตะกุล,คุณชาติชาย กิจเจริญวงศ์,คุณชัยวัฒน์ จิระยั่งยืน,คุณพ่อทอง - คุณแม่แป๋ ดิเรกศิลป์,คุณพ่อเสวก จามรจันทร์,ดร.ครรชิต - คุณกมลวรรณ ทรรศนะวิเทศ,คุณวีริศ ปัญญาวิศิษฏ์กุล,คุณแม่เจริญ - คุณพ่อสนิท อุดาการ,คุณณัฐชนันท์ ทรรศนะวิเทศ - คุณบัณฑิต ปานรักษา,คุณชูศักดิ์ สุธีรยงประเสริฐ,คุณปิยวรรณ - ด.ญ.ดลพร ทรรศนะวิเทศ,คุณพ่อธน - คุณแม่มีหยุด วรเลิศฤทธิชัย,คุณพ่อวิชัย ทรรศนะวิเทศ

คุณภิญโญ - คุณประจวบ อิสโร,คุณนงลักษณ์ อิสโร,พ.อ. ประสิทธิ์ อิสโร,คุณอมรรัตน์ อิสโร,คุณอาจิน - เฉลียว ทองมณี,คุณภคพงศ์ ทองมณี,คุณสุภัทรา ทองมณี,พ.ท. ธนพล ขันทกาญจน์ ผช.นกช.ทภ. 4,พ.ท. สมพร ปุจฉากาญจน์ ผช.นยย.ทภ. 4,จ.ส.อ. วัชระศักดิ์ บัวชู,คุณขวัญจิรา ปานเกลี้ยง ร้านอาร์มดิจิตอล,ครอบครัวสุวรรณยานยนต์,คุณสุดาภัทร ดวงสี,คุณวัลลภ จงประสิทธิ์,คุณบุญนำ จงประสิทธิ์,ด.ช.สินชูทวี จงประสิทธิ์,ด.ญ.บราลี จงประสิทธิ์,คุณอารีวรรณ กัลยาพิเชษฐ์,คุณกัลยาภัสน์ กัลยาพิเชษฐ์,คุณชัชญาบุญ อุษณะอำไพพงษ์,คุณณัฐนันท์ ทองจอ,คุณธณัฐฐา หงษ์ทอง,คุณเพิ่ม - คุณเสงี่ยม ชูลี,คุณเนาวรัตน์ เลิศจิตเทวินท์,คุณสมจิตร ศรีจันทร์,คุณเบญญารัศม์ ฉัตรศรีจันทร์,คุณปุญศยา หทัยนมะ,คุณพิทักษ์ พรหมที,คุณภิญญา พูลสวัสดิ์,คุณธนสิริ สุขแสงทิพย์,คุณพินันต์ คุณภัควดี แตงไทย,คุณปัญญารัตน์ แสนราชา,คุณจีรษา แสนราชา,คุณพัทธนันท์ จันทลัย,คุณส่วน แซ่ตั้ง,คุณสมใจ พิศาลวรรณกุล,คุณอุไร สิริธัญกุล,คุณสุพร แซ่ตั้ง,แม่ชีบุญกว้าง ลีเพ็ญ,คุณสมบูรณ์ ลีเพ็ญ,คุณสมพร ชานันโท,คุณนวลจันทร์ ลีเพ็ง,คุณพงษ์พันธ์ พรมพิทักต์,คุณเลื่อมภัสสร ศรีสร้อย,คุณสินชัย - คุณทองดี - คุณเจริญชัย ไตรสารวัฒนะ,คุณสุนทรี ไตรสารวัฒนะ,คุณศุภโชค ไชยสุวรรณ์,คุณพรรณี หลักชัย,คุณวิรุณภัสร์ วงศ์วรวัชร์,จ.ส.อ.หญิง สุมาลี ศรีสุวรรณ,คุณมนัทวิภาส์ ภาคสมบูรณ์,คุณฉัตตริน เพียรธรรม และบจก.เอ็นซีทัวร์ แอนด์ เอ็นเตอร์ไพรส์,คุณสมกิต - คุณวรรณา - คุณวีราภรณ์ ธรรมณีโชติ,คุณเจษฎา จันทร์เงิน - คุณวิกันดา อัมพิน,คุณดุจเดือน วงศ์ใหญ่ - คุณจรัสศรี จูฑะลิขิตวงศ์,คุณสุธาทิพย์ นิ่มไพบูลย์,คุณจาตุรนต์ ทองจันทร์ - คุณกานดา ธรรมณีโชติ - ด.ญ.ธนิตานันท์ ทองจันทร์,คุณยุพา เทียมพล,คุณอนุสรณ์ กำแพงนิล,คุณสาวอรัญ ตานไธสง,บจก. ดีถาวรการบัญชี,คุณจุฑามาศ โมกขะรัตน์,คุณรัตนาวดี ลืออำนาจ,คุณโสน ปานดำ,คุณสายันต์ อินทร์พันธ์,ด.ช.ณัฐสิทธิ์ อินทร์พันธ์,คุณปัญญาโทษาธรรม,คุณวนพร ธรรมบันดาลสุข,บริษัท สไปร์กรีน จำกัด,คุณอิศเรศ พรเกษมสันต์,คุณธนพร

นาคสุทธิ,คุณแตง นาคสุทธิ,คุณรัชชุพงษ์ พรเกษมสันต์,คณอิศราภรณ์ พรเกษมสันต์,คุณนันท์ณภัส พรเกษมสันต์,คุณณัฐดุลย์ภรณ์ ฝาเรือนดี,คุณศุภนิช ยกยอ,คุณเชี้ยมเน้ย แซ่เซียว,คุณพรรณพรรษร จารุสวัสดิ์,คุณชนิดาภา จารุสวัสดิ์,คุณศุภวิช จารุสวัสดิ์,คุณชูเกียรติ จารุสวัสดิ์,คุณปูชิต ไชยเพ็ญ,คุณนิตยา จิตนาน,คุณภัทรภรณ์ สอนง่าย,คุณสุภัคพิมล พันธุ์ศิริ,คุณกฤษณพันธุ์ พันธุ์ศิริ,คุณจักรธนพันธุ์ พันธุ์ศิริ,คุณจรูญ เพ็ชรจิ๋,คุณกิตติดณ บุญเกตุ,คุณธัญญารัตน์ ไพรทอง,คุณแทน ไพรทอง,คุณนัทชา ไพรทอง,คุณพิสิษฐ์ บุญมั่น,คุณสุนี แซ่โซ้ว,ด.ช.ปิยวัฒน์ ใจยอด,ด.ช.วัชรินทร์ ใจยอด,ด.ญ.ชนากานต์ ชุญเกตุ,ด.ช.ชัชนันท์ ไพรทอง,ด.ช.ชัชกร ศรีบุญ,ด.ญ.กชกร ศรีบุญ,ด.ช.จิรากร ศรีบุญ,คุณใกล้รุ้ง ปะธะมะ,คุณรวิสรา สินค้างาม,คุณไพรวัล ใจยอด,คุณศิริภาวรัญชน์ มาสา,คุณปาริชาต มาสา,คุณโหม มีศรี,คุณกิมล่วน มีศรี,คุณบำรุง แก้วกร,คุณสมคิด - คุณอุ่นเรือน หมื่นวงษ์,คุณญาณเดช หมื่นวงษ์,คุณกฤติณา หมื่นวงษ์,บริษัท โอนิ เวิลด์ไวด์ เทรดดิ้ง จำกัด,คุณพิมณฐ์กร อธิษฐ์วัฒน,คุณจุฑารัตน์ จับศิลป์,คุณพัชรี ฤทธิพันธ์,ศูนย์ทันตกรรม รพ.ปิยะเวท,คุณสมโภชน์ สมบุญพงค์มคุณบุญชอบ สมบุญพงค์,คุณพนิดา สมบุญพงค์,ด.ช.วชิรวิชญ์ ชูศรี,คุณพลสิทธิ์ ชูศรี,คุณวัชระ เล็บครุฑ,คุณแม่จำปี สีมาวรพงศ์พันธุ์,ครอบครัวสีมาวรพงศ์พันธุ์,ด.ญ.ณิชากุล ส่องแสง,คุณสำรวย สุกติวรารัตน์,คุณเทพินทร์ สุกติวรารัตน์,คุณเสรี บุนนาค,คุณสุขพิมณ สุติวรารัตน์,คุณสิริพิน เต็มกมลศิลป์,คุณโชติ ชาญถาวรกิจ,คุณชรินทร์ ชาญถาวรกิจ,คุณสุวรรณา พิเชียรศรี,คุณจุพารัตน์ จิตจระพันธ์,คุณยงยุทธ - คุณกำไร ปัญญาธิติพงศ์,คุณอรวรรณ ปานศิริ,คุณจุฑารัตน์ บุญกัน,คุณณภพ สมอินทร์ - ด.ช.เศรษฐปิยะ วรจิต,คุณแม่อาชีพ รัตน-สมบัติ,ครอบครัวเลี่ยนกัตวา,ครอบครัวไตรประวัติ,บริษัท วญาดา จำกัด,คุณพนิต วรสุ-วัฒน์,คุณสุรสิตย์ ทาเงิน,บ.แหลมแม่พิมพ์ทราเวล, แสนบุญมารีสอร์ต, แม่ชี ธัญญลักษณ์เสนาะเสียง

ด.ช.ณัฐกิจ - ด.ช.แผ่นดิน - ด.ญ.แผ่นผ้า - ด.ช. ณดนย์ ธัญญาวัฒน์,คุณแม่ฮุ่ยเอง แซ่ซื้อ,คุณปุญญิศา ธัญญาวัฒน์,คุณไพศาล - คุณชนากานต์- คุณรุจินันท์- คุณธัญจิรา เผ่าพงษ์ไพบูลย์,คุณธาตรี ช้วนโนรี,คุณนริศรา คันง์โน่ - ช้วนโนรี,คุณสายสวาท อำพรชัยประทีป,คุณณัทธมน แสนบอโด,คุณสิพิชา สกุลเรือง,คุณนพดล พงศ์สุพพัต,คุณอัศวิน ติระรัตน์ชัยเลิศ,คุณสุวิทย์ - คุณกันทิมา ปทุมวรเศรษฐ,คุณรัฐธนันท์ ไตรมณีพงศ์,คุณปารยะ - คุณจุฑามาศ - ด.ช.ปารเมศ อาศนะเสน,คุณกิตติ งามเจตนารมย์,คุณกุสุมาพร แสงสว่าง,คุณกวินนาถ แหวนเพชร,คุณสว่าง นาคศรีสด,คุณพรศรี พรบุญลาภ,คุณธีรกร คมวิเศษ,คุณสุรชัย - คุณฑานิสา - ด.ช.เกียรติศักดิ์ - ด.ช.ศิริชัย มีโพนงาม,คุณอัมรา เครือพันธ์,คุณมนตรี รุจิวัฒน์,คุณธิติ สุขนิยม,คุณเอ็ดมอน - คุณณัฐกมล - ด.ช.เนตั้น - ด.ช.เอเว่น จอรีแดน,คุณพเยาว์ - คุณรมน ศรีชู,คุณนิตยา - คุณณัฐธวัช ชรินทราวุฒิ,คุณอุษา กอบกุลบุญศิริ,ครอบครัวดุสิตศิริพรสถิต,คุณภัทรพล จงฟุ้งเฟื่อง

คุณอำภร - คุณนึก ช่วยเกิด,คุณพิเชษฐ ช่วยเกิด,คุณจิราวรรณ ช่วยเกิด,คุณจิระพงษ์ ช่วยเกิด,คุณปริศนา ช่วยเกิด,คุณอภิญญา ช่วย

เกิด,ด.ช.อติภู - ด.ญ.ชนะมล บูรณะวงค์,คุณอนุกูล สุราษฎร์,คุณเกียรติศักดิ์ เมืองทรัพย์,ด.ญ.กุลนาถ เมืองทรัพย์,คุณอลิสา สมสุขเจริญ,ด.ญ.นภารัตน์ แย้มสงวนศักดิ์,คุณจิระศักดิ์ จารุปาณ,คุณสมพร วันเพ็ญ,คุณมาลัย สมสุขเจริญ,คุณสงวนศักดิ์ - คุณนันท์นภัส แย้มสงวนศักดิ์,คุณจตุพร จันทโกมล,คุณณัฐธร ประชุม - คุณภูวนัย เกลี้ยงพร้อม,คุณกนกนาถ จันทร์แก้ว,ด.ญ.ณัฐชา ใจใหญ่,คุณอานนท์ มรกต,คุณจันทนา วังคพันธ์,คุณประสิทธิ์ - คุณทองดี ตาแปลง,คุณกฤษดา ตาแปลง,คุณบุษบา ตาแปลง,คุณพ่อใหญ่ - คุณแม่เมื้อน แก้วถาวร,คุณแสนคม แก้วคงจันทร์ - คุณพัชรี วงศ์ษา,คุณสุนิสา บุญมาก,คุณลัดดาวัลย์ ควนขัน,คุณทองสุข - คุณสมชัย สิทธเดชบริพัฒน์,คุณนันท์ศิริ สิทธิเดชบริพัฒน์,คุณโยธิน ชะนะมา,คุณอุราวรรณ ยูงทอง - คุณธเนศ ธนาวัฒนพงศ์,คุณพุทธพงษ์ ทองสิทธิ์,คุณสวนีย์ เทศอินทร์,คุณศิริพร ไชยโคตร,คุณสพสิทธิ์ กาญจนนินทร์,คุณเตือนจิตร ยิ่งอนุรักษ์วงค์,คุณปัทมา แก้วนวล,คุณจำปา พรหมดวง,คุณกมล แก้วนวล,คุณประภากร แก้วนวล,คุณเฉลิมพล ผาบุตร,คุณธนัญญา นาคเพ็ง,คุณสิทธิพร นาคเพ็ง,คุณจรวย นาคเพ็ง,คุณเพ็ญประภา นาคเพ็ง,คุณสวัสดิ์ ทับทิมทอง,คุณสุกรี ทับทิมทอง,คุณสมปอง คงศรีวัง,คุณสมพงษ์ คงศรีวัง,คุณสุริยัน คงศรีวัง,คุณสนั่น สิงห์ทอง,คุณศิริรัตน์ สิงห์ทอง,คุณศิโรรัตน์ สิงห์ทอง,คุณศิริวัฒน์ สิงห์ทอง,คุณปรีชา หนูทอง,คุณบุญรอง เรือนทอง,คุณเขมญดา หนูทอง,คุณสราวุฒิ หนูทอง,คุณปราณี บัวดำ,คุณอำนาจ บัวดำ,คุณมานพ บัวดำ,คุณภานุ บัวดำ,คุณธัญชนก บัวดำ,คุณปวริศ บัวดำ,คุณฉัตรกุล วงศ์กฤติพงศ์,คุณอนุวัฒน์ ประพจนสมบูรณ์,คุณชวิธร ประพจนสมบูรณ์,คุณสิรินยา สังข์ไชย,คุณพ่ออรุณ ถ้ำรัน์ไพศาล,ครอบครัวสุกาวาสน์สน์ ครอบครัวมีขวด,คุณพวงรัตน์ ตรีจุ้ย,คุณเตชพัฒน์ - คุณหทัยทิพย์ ปิติสิทธิ์,ด.ญ.ณัฏฐ์ธยา ปิติสิทธิ์,คุณจิณห์นิภา งามตรง - คุณศักดิ์ศรี สนธิกาล,ด.ญ.กัญชรส - ด.ช.ศุภวัฒน์ สนธิกาล,คุณจิตรเกษม สุริยันต์,คุณปัทมา นวลักษณ-คุณพลชัย ขันสำลี,คุณหิรัญ น้อยพงษ์,คุณสวัสดิ์ ศรีไว,คุณสมบูรณ์ รัชตราเชนชัย,คุณโอภาส นิธิวัฒนเลิศ,นส.ปาลเปมิกา โตตระกูลถาวร,คุณอำนาจ- ด.ช.พิชญ์อานันท์ - ด.ช.พิทวัส รามณรงค์,คุณจารุมนภรณ์ เชื้อรุ่งบุญ,คุณพิษณุ - คุณสุรีย์ มัลลิกะนาวิน,คุณยรรยง - คุณกาบแก้ว - คุณชื่นชนก พุทธาพิพัฒน์,คุณวสันต์ - คุณพรรณี วิจิตรอาภา,คุณไพรินทร์ ศะตะจูฑะ,คุณสิริวัส - คุณไอณัฐชา - คุณวณิชวรรณ มานะไชยรัตน์,คุณจินตนา สวัสดิ์ธรรมกิจ,พ.อ.อ. ชลอ เนื้อนิ่ม,คุณละเอียด เนื้อนิ่ม,คุณอาทิตย์ เนื้อนิ่ม,คุณดารณี ศักดิ์ศิริผล,คุณปัญญา ศักดิ์ศิริผล,คุณณัฐภรณ์ ศักดิ์ศิริผล,คุณมาลีรัตน์ ศักดิ์ศิริผล,คุณณัฐพงศ์ ศักดิ์ศิริผล,คุณลี้ พรพัฒนา,คุณแก้วตา พรพัฒนา,คุณรังสรรค์ พรพัฒนา,คุณพิชญุตม์ โลนุช,คุณนพวรรณ ศิลปบรรเลง,คุณมธุสร ดิษฐเชย,คุณเพ็ญแข ดิษฐเชย,คุณปัทมา พินนิมิตร,คุณอ้อมพร ชื่นจิตต์ผ่อง,คุณสุรีย์ สหวัฒน์,คุณประสพสุข ปาลกะวงศ์ ณ อยุธยา,คุณจิตรา เจริญทิพย์,คุณทองทิพย์ พงษ์รูป,คุณเฉลิมชัย สุรพันธ์พิชิต,คุณปพนวัฒน์ ไชยกุลวรเศรษฐ,คุณรินทร์-คุณสุพัฒน์ สิงหพรรค,คุณมนัส ถี่ป้อม,คุณสุรีย์รัตน์ ถี่ป้อม,คุณสุพรรณี ถี่ป้อม,คุณสุภา เทพมงคล,คุณกวิสรา เทพมงคล,คุณพรพรรณษา

ปัจฉิม,คุณประยุทธ ชลิตตานนท์,คุณยงยุทธ - คุณจินตนา - คุณฐาปณี - คุณศิวกรณ์ ยิ้มภักดี,คุณสิงห์ชัย ศรีรัตนไพฑูรย์,คุณศิริพันธ์ ศรีวันยงค์,คุณทศพร จันทนากร,คุณชัยวัฒน์ อินธิราช,คุณประสิทธิ์ ศรีอัศวกุล,คุณพัชฐิกุณพัณณ์ แซ่อึ้ง,คุณวิไล ตันติโชติรัตนา,คุณวสันต์ ตันติโชติรัตนา,คุณภัครัมภา ตันติโชติรัตนา,คุณสัณห์สมร ตันติโชติรัตนา,คุณศิศพัฒน์ พรหมมี,คุณสุทธิเทพ วิจิตตรักษ์,คุณประหยัด วิเศษศิริ,คุณผิน สังข์ภักดี,คุณต่อศักดิ์ สุดนักรบ,คุณวิรัช ศรีศีลศิริกุล,คุณภูวนัย ธรรมรักษา,คุณจารุวรรณ แมนหนู,คุณจารุวรรณ อักษรชู,คุณสมจิต - คุณษรรัก ชัยมา,คุณนันทิดา ชัยมา,คุณดารา ทิพย์ อักษรชู,คุณณัฏฐา ช่วยศรีสวัสดิ์,คุณณฤชภัช จันทวุฒิ,คุณสุนีย์ ตองอบ,คุณพจนาถ ศรอินทร์,คุณอุบล เชื้อรุ่งบุญ,คุณสุรินทร์ - คุณฉ่ำ - คุณมณฑา สุริยันต์,ร.ต.ท. มนตรี สุริยันต์,คุณสุดสวาท สุริยันต์,คุณแสงชัย ธีรกุลวาณิช,ร.ต.ท. สุรพล ชลเจริญ,คุณประวัติ กษัตรีย,คุณวิสัน สงวนดีกุล,คุณชินพร ตรีครุธพันธ์,คุณอัตถกฤษณ์ ณ บางช้าง,คุณวิเชียร เฉิดศรีวงษ์,คุณอานนท์ พรประดิษฐ์,คุณมานิต สุทธิพงษ์,คุณโอพาร จุลเสวก,พ.อ.กิตติยุทธ กิตติยุทธโยธิน,พ.ท.ศักดิ์ไชย มีสมศักดิ์,คุณอรุณ โชติกวาณิชย์,คุณอภิชาติ - คุณปุณวสา พวงจันทร์แดง,คุณชลิต ไผ่ศิริ,ร.ท.นพสิทธิ์ นลินจิรพัฒน์,คุณแม่ประนอม พวงจันทร์แดง,คุณอภิชาต พวงจันทร์แดง,คุณปุณวสา นิธิวาณิชย์,คุณธีระพัฒน์ นิธิวาณิชย์,คุณชุตาณันท์ พวงจันทร์แดง,คุณอภิวัฒน์ พวงจันทร์แดง,คุณปิฎก โรจน์ชีวะพันธ์,ด.ช.กวิน พวงจันทร์แดง,คุณดาวอน ธรรมโนราช,คุณขวัญยืน ร่มโพธิ์ทอง,คุณราเมศร์ อุ้ยหา,คุณวรัญญา สินทักทรัพย์,คุณจิรยุทธ กลิ่นชู,คุณเรืองวิทย์ กลิ่นชู,คุณดลพร กลิ่นชู,คุณจิตติมา กลิ่นชู,คุณบรรจง กลิ่นชู,คุณชุลีกร กลิ่นชู,คุณย้อม กลิ่นชู,คุณอภิญญา โสดา,คุณศิริรัตน์ ภิญโญ,คุณขจรศักดิ์ พงษ์ประสิทธิ์,คุณวิชญ์ธารดา เนื้อธนโรจน์,คุณคัทรินทร์ จันทกานนท์,คุณภัทรพล โนนทะการ,คุณไอรดา พวงศรี,คุณจินตนา วงษ์คำแสง,คุณเอกพันธ์ ธรรมจิต,คุณณัฐพงศ์ บุญช่วย,คุณปิยะนันท์ เชื้อรุ่งบุญ,คุณอรอุมา วังบุญคง,คุณพัชรพร วังบุญคง,คุณแนบ วังบุญคง

พระอดุลย์ จนฺทาโภ (น้ำฝน),พระมงคล บุตตะวัน,พระจิรชาย นาวานิรัติศัย,แม่ชีถนอม เทียนคล้าย,คุณจำนง พลทองดี,คุณจันทรา พลทองดี,คุณสุพัตรา พลทองดี,คุณนิชานันท์ จิรเมธพยอมกุน,คุณสุรเชต งงงวย,คุณภัสกร เมธาพรพิพัฒน์,คุณสงกรานต์ โชคลาภ,คุณคล้าย โชคลาภ,คุณเจริญ โชคลาภ,คุณอนุชา โชคลาภ,คุณน้อม โชคลาภ,ดร.อรุณลักษณ์ สุจิตานนท์,คุณอัมพร เอี่ยมแก้วประเสริฐ,คุณอรพรรณ นาวานิรัติศัย,คุณอุดมศักดิ์ นาวาชนะภูมิ,คุณปรัชญา นาวานิรัติศัย,คุณนันธิตา นาวานิรัตศัย,คุณเสาวลักษณ์ สอนง่าย,คุณฮุ้ยจวง แซ่โง้ว,คุณวิทยา - คุณอภิรดี - คุณธีรศักดิ์ สร้อยนาค,คุณวิภา มาเชียงผา,คุณชัชนันท์ มาสม,คุณเนตรทิพย์ หมาดนุ้ย,คุณลีลาวรรธน์ เลิฟล๊อด,Mr. Peter Robin Lovelock,Mr.David Jame Greenwood,คุณกาญจนา อุปลา,พ.ต.ท.ชัยวัฒน์ - คุณชนาพร - คุณอัยลิษา ปานบุญทอง,คุณภคมน อนันตกรกุล,คุณแม่หยิน เจริญสุล,คุณม่วยเล็ก พึ่งพา,คุณป้าชะลอ ทองมีอยู่,คุณประวิทย์ - คุณอโณชา ศรีประทักษ์,คุณวัสสา ฉัตรเพชรา,คุณภิญญดา เทียนคล้าย,คุณจิรกานต์

นวลละออง,คุณสมจิตต์ - คุณธวัชชัย นุชเกษม,คุณไพโรจน์ บุญหา,คุณยุมา ทาระเกต,คุณพุฒิษร แซ่เหรียง,คุณวันเพ็ญ พันธ์รัตน์,คุณชัชชน ตันติทรพรรณ,คุณวัชรินทร์ บรรพสิงห์,คุณณิธิชา หนูทอง,คุณวรรษกร ด้าไกล,คุณอดุลย์ โมหา,คุณสีนวน โมหา,คุณปทุมมา สังข์ทอง,คุณวรานิษฐ์ วุฒิอัศวกาญจน์,แม่ชีปลื้มจิตต์ วุฒิเวทย์

คุณนิตยา ตรีสินสกุลชัย,คุณอนุรักษ์ กฤษฎาพงษ์,คุณสิริชัยน์ ชินประทาน,คุณชัยวัญญ์ ธัศน์ไชยธาริน,คุณปวันรัตน์ ทัศน์ไชยธาริน,คุณโอบนิธิ ยอดรัก,คุณมนทกานติ กฤษฎาพงษ์,คุณนพดล ชีวะธรรมานนท์,คุณสกนธ์ ปรีดาบุญ,คุณธนพล ศิริประสพโสธร,คุณวีรศักดิ์ อัศวเกษมจิตร - คุณจิดาภา ทองพนังพันธ์,คุณประพันธุ์ เดชวรภัทรกุล,คุณยหัสพร ทองแดง,คุณปราดปรีชา สุวรรณชาตรี,คุณสายสุดา นีดแฮม,คุณกิมจู - คุณสมชาย สุขประเสริฐ,คุณสมศรี จิตจำเริญ,คุณจิราภรณ์ นิลวัชรภรณ์,คุณยิ้ว งามอนันต์ประทีป,คุณธนญชัย พิสุทธิ์พิบูลวงศ์,คุณศลิษา คีดนอก,คุณปลายฝน วังสตัง,คุณกรพล โกยวิวัฒน์ตระกูล,คุณพัณณ์นิภา ควรปรียาวัฒน์,คุณธมนวรรณ จรรยาพรวัฒน์,คุณเอกสิทธิ์ สูตะบุตร,คุณปกรณ์วิช วงศ์กำแหง,คุณวรรณวิมล หุตะเมขลิน,คุณประเมศฐ์ พิมลสกุลรัตน์,คุณจักษ์ อัศวานันท์,คุณวิทวัส สุวรรณสุทธิ,คุณศุภจิตร์ วัฒนา,คุณวันชัย ดุลยธรรมภักดี,คุณเขมณัฏฐ์ ปุคะละนันท์,คุณไพบูลย์ โชคไพรสิน,คุณตรรค สนิทวงศ์ ณ อยุธยา,คุณกฤษณ์ ปิติมานะอารี,คุณกาญจน์,คุณธีร์ ธีร์ฐากูร,คุณโยธิน ชุณหชัชวาลกุล,คุณขจรศักดิ์ อนันตนิกร,คุณประชา พัทธยากร,คุณธีรศักดิ์ ศานติพานิช,คุณเกษม รุ่งนิรันดร,คุณสุวัฒน์ สินธวณรงค์,คุณชัยวัฒน์ คลศรีชัย,คุณบูรพา จัยวัฒน์,คุณพรหมพิริยะ จัยวัฒน์,คุณลูกปัด จัยวัฒน์,คุณพัชรินทร์ จันปุ่ม,คุณกฤษณ์กาญจน์ราตรี,คุณศราวุธ พรพงศ์ธร,คุณธนกฤต บุญชัย,คุณวาสนา ตรีสินสกุลชัย,คุณนิคม - คุณอนงค์ ศุกรินทร์,คุณรัชนี แซ่ลี้,คุณผกามาศ-คุณภรัณยู ศิโรรัตน์,คุณสมศรี โกศลโพธิสกุล,คุณสุภัทรา โกศลโพธิสกุล,คุณสุคนธ์ โกศลโพธิสกุล,บริษัท แอสโซซิเอชั่น ออฟ ทรีจำกัด,คุณพิไลลักษณ์ กัลยาณประดิษฐ์,คุณสืบพงษ์ สุวรรณทัต,คุณอุดมวิทย์ กฤษณามระ

คุณปทิตตา สหธัญเกษม,คุณเขมมิกา อ่วมมงคล,คุณกฤษณ์ - คุณพรฤดี จิตตาณิชย์,คุณนิชาภา เวชชัยภูมิ,คุณสิริกร ชาวเนื้อดี,คุณปถมาภรณ์ คงสวัสดิ์,คุณนพดล - คุณอรุณรัตน์ - คุณปาลิดา สุขประเสริฐ,คุณพัลลภ - คุณดวงกมล - คุณปลื้มปิติ โชติกุโล,คุณนิธิ ศรครุฑ,คุณพรพรรณ เจริญ,คุณวาสนา การรัมย์,คุณนิชาภัทร ชื่นจิตร,คุณกมลรัตน์ ด้วงกรัด,คุณเจนจิราหมื่นจำนงค์,คุณสุภาภรณ์ สุโฆสิต - คุณศราวุธ รอดเลิศ,คุณกวินทรา คำภาวงษ์ - คุณสมภพ อารีรอบ,คุณปรีชา - คุณคมคาย หน่ายคอน,ร.ต.ถวิล - คุณสมใจ เคนเดิม,คุณอิทธิพล - คุณปาริชาติ เคนเดิม,คุณชนาภรณ์ - คุณอรณัฐ เคนเดิม,คุณประทัย - คุณภิรมย์ พิศภูมิวิถี,คุณธัญญะ - คุณสุภาภรณ์ พิศภูมิวิถี,คุณรัตนา จินะบุรุษ,คุณกนกอร นันทพานิช,คุณจันทร์ทิมา สุวัชระกุลธร,คุณธนพัฒน์ กันทิยะ,คุณโชติกา องอาจ,คุณรัตติพร ผลทำมา,คุณวนิดา พุ่มเจริญ,คุณพัชรินทร์ เชียงหวอง,คุณปรีชา วงศ์หอม,คุณอุษา สุวรรณวงศ์,คุณทัชชกร

สุวรรณวงศ์,คุณพจนีย์ ศรีปาน,คุณต้องชนะ คล้ายปาน,คุณชิสารักษ์ บุญลาภ,คุณปัญญกัญญ์ รุ่งเรือง,คุณจิตรา - คุณจิระพงศ์ - คุณวรพิญญา - คุณวรพิชชา กุ่มประสิทธิ์,คุณนภาพร อันอามาตย์,คุณจริยา ใจกว้าง,คุณปราณี คำเสมอ,คุณสมหมาย - คุณรัศมี นุชนา,คุณนงนภัส - คุณสมหมาย - คุณศุภกร เยื้อกลาง,คุณน้ำอ้อย โพธิ์เพียร - คุณพล เมืองนิล,คุณรัชดาภรณ์ พุ่มพวง,คุณพัณณ์ชิตา สินพัชรเกียรติ,คุณสานิต - คุณกฤษกร ศิริตันหนึ่ง - คุณดาเรศ น้อยใจดี,คุณพชรทรรศ นรมาศ,คุณสุพัตรา คงเพ็ง,คุณธัญญธร หิรัญวงษ์,คุณปุญชรัสมิ์ เทียมทิพย์,คุณรภัทร พลบูรณ์,ด.ญ.ชนม์ณกานต์ - ด.ช.ณธัชพงศ์ เธียรกิตต์ธนา,คุณสุทัศน์ - คุรมลฤดี - ด.ญ.ศศิร์อร - ด.ช.ณัฐธนนท์ อสัมภินพงศ์,คุณณัฐวุติ - คุณวิไลวรรณ รังสิกุล,คุณไพรินทร์ - คุณมาลัย กลิ่นอบเชย,คุณภัทรจิต งามลำยอง - คุณโชคชัย - คุณณัฐกานต์ - คุณอิทธิพัทธ บุญหิรัญ,คุณรภัสศา ศรีสาลีกุลรัตน์,คุณภุมเรศ - คุณลัดดา - คุณอาภาวดี โพธิ์อ่อน,คุณวีรวรรณ - คุณมงคล อินทโชติ - คุณวีระวุฒิ สิงห์โต

คุณอนุสรา จันเกษม,คุณณัฐธภัทร์ พฤกษาพงษ์,คุณมิรดา กิจกุศล,คุณจิราวรรณ ศรีวัฒนา,คุณเมธินี โอภาสพันธ์วงศ์,คุณวรณันบูรณะภักดี,คุณวิศนี วัจนะพุกกะ

คุณฐรินดา แพงเพ็ง,คุณทศกรณ์ - ด.ญ.ธวัลหทัย โพธิ์พงศ์วิวัฒน์,คุณสุภาภรณ์ จังพานิช,คุณวินัย - คุณมะลิวัลย์ แพงเพ็ง,ครอบครัวฟุ้งสวัสดิ์,คุณธีรยุทธ์ เพชรชูช่วย,คุณไพฑูรย์ นิลรัตน์,ครอบครัวโพสิทธิ์วิญญ,คุณสุนทร - คุณหัสดี สุขมาลย์,คุณรพีพรรณ เกิดบารุง,คุณผุสดี ฟุ้งสวัสดิ์,คุณวรุตม์พงศ์ เคหาเสถียร,คุณพิมพ์นัฐชยา แจ้งคล้ายคม,คุณสรสิท ม่วงอ่อน,คุณพรนิภา ทาวงศ์,คุณอารยา - คุณสิรภพ สตานิคม,คุณจิรนันท์ ใสแก้ว,คุณภรณี เป็งสีเจริญ,คุณวุฒิศักดิ์ มานะจิต,คุณชลธิชา สุดามาต,คุณทอง - คุณเตรียม มิ่งมิตร,ครอบครัววังน้อย,คุณสมคิด แดงแล้ว

คุณวรายุทธ์ แสงระวี,คุณอาทิตยา โสภาพันธ์,คุณเบญจพร กระจ่างสุต,คุณกัลยาณี ราญมีชัย,คุณพรชนก นามอรรถ,คุณธีรศักดิ์ ศรีวัฒนา,คุณณัฏฐ์ น้อยพิทักษ์,คุณพันทิวา ทรงทิพย์,คุณสมศักดิ์ ทองสุข,คุณศุภรักษ์ ทับทิม,คุณกิติยา ปาระศรี,คุณอำภา ปาระศรี,คุณวงศกร บุญแย้ม,คุณเปรมฤทัย หอมจำปา,คุณจิตราภรณ์ เขื่อนเพชร,คุณพัชราภรณ์ ทับทิมไลย,คุณมณีนุช แสงทอง,คุณสมฤทัย ตวงมะลุ,คุณภวิศรา ศรีบำรุงเกียรติ,คุณรชต ณัฐกุลกังวาน,คุณธีรศักดิ์ ขาวงาม

คุณหุ้ยกุง แซ่ลิ่ม,คุณวิไลภรณ์ แซ่ลิ่ม,คุณประพันธ์ ลีพหาวงศ์,คุณสุรัติ ลีพหาวงศ์,คุณสุชานันท์ ลีพหาวงศ์,คุณเหรียญชัย ประทีปชัยบูรณ์,คุณกนกวรรณ ประทีปชัยบูรณ์,คุณธนพร ประทีปชัยบูรณ์,คุณวรพร ประทีปชัยบูรณ์,คุณกรดนัย ประทีปชัยบูรณ์,คุณรุ่งโรจน์ ภัทรวงศ์ไพบูลย์,คุณพรภัทร์ ภัทรวงศ์ไพบูลย์,ด.ญ.อลิสา ภัทรวงศ์ไพบูลย์,คุณสุรชัย ภัทรวงศ์ไพบูลย์,คุณสุมาลี ตั้งวรเกษม,คุณวีริศ ภัทรวงศ์ไพบูลย์,ด.ช.ไกรวิชญ์ ภัทรวงศ์ไพบูลย์,ด.ช.ปิยวัฒน์ ภัทรวงศ์ไพบูลย์

คุณอำนวย ศภุขจรวนิช,คุณลักษณา ศุภขจรวนิช,คุณน้ำเพ็ชร ศุภขจรวนิช,คุณอดิเรก ศุภขจรวนิช,คุณเพียงเพ็ญ ศุภขจรวนิช,คุณ-

เนาวรัตน์ ศุภขจรวนิช,คุณเดชา ไวยศรณ์,คุณ-พิมพรรณวดี ไวยศรณ์,คุณวุฒิศักดิ์ ไวยศรณ์

บจก. จำปาขาว(ราชพฤกษ์) ซื้อ ขาย แลก เปลี่ยนรถยนต์

หากพบหนังสือเสียหายจากการพิมพ์
กรุณาส่งคืนโรงพิมพ์
บริษัท จามจุรี โปรดักส์ จำกัด
ตามที่อยู่ด้านหน้า
ทางโรงพิมพ์จะจัดส่งหนังสือเล่มใหม่ไปให้
โดยไม่คิดมูลค่า

พระพุทธรูปในวิหารนากายน